

คำนำ

เนื่องในมหามงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เจริญพระชนมพรรษาครบ ๘๔ พรรษา ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทย โดยเฉพาะด้านการอุดมศึกษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีคุณูปการต่อการอุดมศึกษาของชาติ พระองค์ทรงชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา วิชาความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่การดำรงชีวิตอย่างถูกต้องตามหลักศีลธรรม ดังจะเห็นได้จากพระบรมราโชวาทที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ซึ่งเป็นพระบรมราโชวาทที่ทรงคุณค่าและควรแก่การพิจารณาไตร่ตรอง และรับใส่เกล้าใส่กระหม่อมไว้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้รวบรวมพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้พระราชทานในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ มาจัดพิมพ์เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระองค์ท่านและเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ
๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

ด่วนที่สุด

ที่ ศธ ๐๕๐๖(๖)/๑๑๗๘๗

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
๓๒๘ ถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี
กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต

เรียน ราชเลขาธิการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รูปเล่มหนังสือพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรอุดมศึกษาไทย
(พุทธศักราช ๒๕๕๓ - ๒๕๕๒)

ด้วยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงศึกษาธิการ มีความประสงค์ในการรวบรวมพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๕๓ - ๒๕๕๒ จัดพิมพ์เป็นหนังสือจำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม พร้อมซีดีรอม เผยแพร่เป็นเอกสารและในเว็บไซต์ของ สกอ. รวมทั้งใช้เป็นข้อมูลจัดนิทรรศการในการประชุมวิชาการระดับชาติของ สกอ. ในระหว่างวันที่ ๘ - ๙ กันยายน ๒๕๕๔ เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ และเพื่อประโยชน์ในการศึกษาเรียนรู้ถึงเนื้อหาสาระของพระบรมราโชวาท ซึ่งเป็นองค์ความรู้ที่ทรงคุณค่ายิ่งที่ประชาชนคนไทยทุกหมู่เหล่าสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดพิจารณาให้ความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์พินิติ รตะนานุกูล)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา

รักษาราชการแทนเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา

โทร. ๐-๒๖๑๐-๕๓๗/๓

โทรสาร ๐-๒๓๕๔-๕๕๓๐

ที่ รล ๐๐๐๕.๔/๑๗๗๕๕

สำนักราชเลขาธิการ

พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

เรื่อง พระราชทานพระบรมราชานุญาต

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา

อ้างถึง หนังสือที่ ศธ ๐๕๐๖(๖)/๑๑๒๘๘ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๔

ตามที่ท่านได้มีหนังสือขอให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเชิญภาพพระราชกรณียกิจ พระราชดำรัส และพระบรมราโชวาทตามสำเนาที่แนบไป ไปลงพิมพ์ในหนังสือพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรอุดมศึกษาไทย (พุทธศักราช ๒๕๕๓ - ๒๕๕๒) และบันทึกลงแผ่นซีดี จำนวน ๑,๐๐๐ ชุด (๑ ชุด มีหนังสือ ๑ เล่ม และซีดี ๑ แผ่น) เพื่อมอบแก่ห้องสมุดของสถาบันการศึกษาและหน่วยงานราชการ และเผยแพร่ใน <http://www.mua.go.th> เนื่องในโอกาสงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว
พระราชทานพระบรมราชานุญาต

(นายเกษม กาญจนกฤษ)

รองราชเลขาธิการ ปฏิบัติราชการแทน

ราชเลขาธิการ

กองข่าว

โทร. ๐๒ ๒๒๐ ๗๒๐๐ ต่อ ๓๔๐๕

โทรสาร ๐๒ ๒๒๐ ๗๓๒๒

เว็บไซต์ : www.ohm.go.th

ด่วนที่สุด

ที่ ศธ ๐๕๐๖(๖)/๑๓๓๒

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
๓๒๘ ถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี
กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

๗ ตุลาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต

เรียน ราชเลขาธิการ

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่ ศธ ๐๕๐๖(๖)/๑๑๒๔๔ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ต้นฉบับเดิมพระบรมราชโองการพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร

๒. ภาพพระราชกรณียกิจพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตจัดพิมพ์หนังสือพระบรมราชโองการในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรอุดมศึกษาไทย (พุทธศักราช ๒๔๙๓ - ๒๕๕๒) เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ นั้น

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเพิ่มเติม ดังนี้

๑. ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเชิญภาพพระราชกรณียกิจพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตในสถาบันอุดมศึกษา ลงตีพิมพ์ในหนังสือพระบรมราชโองการในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรอุดมศึกษาไทย (พุทธศักราช ๒๔๙๓ - ๒๕๕๒)

๒. ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตเชิญตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติ ๘๔ พรรษา เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ ลงตีพิมพ์ในหนังสือดังกล่าวข้างต้น

จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดพิจารณานำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์กำจร อดิทยกุล)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา

ผู้อำนวยการวชนเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา

สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา

โทร. ๐-๒๖๑๐-๕๓๗/๓

โทรสาร ๐-๒๓๕๔-๕๕๓๐

1942
สกอ. 3730
รับที่.....
วันที่ 0.11.11/2555 รศ. 1122

ที่ รล ๐๐๐๒.๕/๒๑๑๕๐

สำนักราชเลขาธิการ

พระบรมมหาราชวัง ถนน ๑๑๒๐๐

๒๕ มกราคม ๒๕๕๕

สกอ. 409
รับที่.....
วันที่ 17.26

เรื่อง อนุญาตให้เชิญตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ด่วนที่สุด ที่ ศธ ๐๕๐๖(๖)/๑๓๓๖๒
ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธี
มหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๑ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจะจัดพิมพ์หนังสือ “พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรอุดมศึกษาไทย (พุทธศักราช ๒๕๕๓ - ๒๕๕๒)” เนื่องในโอกาสการจัดงาน
เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ
๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ การนี้ ขออนุญาตเชิญตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ ไปลงพิมพ์บนหน้าปกหนังสือ
ดังกล่าว ตามแบบที่แนบไป ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

สำนักราชเลขาธิการพิจารณาแล้ว อนุญาตให้เชิญตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔
ไปลงพิมพ์บนหน้าปกหนังสือดังกล่าว โดยที่ตราสัญลักษณ์ ฯ จะต้องมีรูปแบบและสีถูกต้องตามที่ทางราชการกำหนด
ดังที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ท่านผู้หญิงบุตรี วีระไวทยะ)

รองราชเลขาธิการ ปฏิบัติราชการแทน
ราชเลขาธิการ

สารบัญ

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรอุดมศึกษาไทย ปีพุทธศักราช ๒๔๙๓ - ๒๕๔๒

ลำดับที่	วันที่	สถานที่	หน้า
๑	๒๑ พฤษภาคม ๒๔๙๓	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑
๒	๒๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๒
๓	๒๙ พฤษภาคม ๒๔๙๓	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๓
๔	๒๖ มิถุนายน ๒๔๙๔	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔
๕	๓ กรกฎาคม ๒๔๙๕	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๕
๖	๑๘ มิถุนายน ๒๔๙๖	มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์	๖
๗	๒๕ มิถุนายน ๒๔๙๖	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๗
๘	๙ กรกฎาคม ๒๔๙๖	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๘
๙	๒๓ พฤษภาคม ๒๔๙๖	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๙
๑๐	๑๒ มิถุนายน ๒๔๙๗	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑๐
๑๑	พุทธศักราช ๒๔๙๗	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๑๑
๑๒	๓๐ ธันวาคม ๒๔๙๗	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๑๒
๑๓	๑ เมษายน ๒๔๙๘	มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์	๑๓
๑๔	๗ กรกฎาคม ๒๔๙๘	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑๔
๑๕	๑๔ กรกฎาคม ๒๔๙๘	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๑๕
๑๖	๒๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๘	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๑๖
๑๗	๑๒ กรกฎาคม ๒๔๙๙	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑๗
๑๘	๑๙ กรกฎาคม ๒๔๙๙	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๑๘
๑๙	๒๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๙	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๑๙
๒๐	๒๖ มิถุนายน ๒๕๐๐	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๐
๒๑	๔ กรกฎาคม ๒๕๐๐	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๑
๒๒	๑๑ กรกฎาคม ๒๕๐๐	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๒๒
๒๓	๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๐	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๒๓
๒๔	๓ กรกฎาคม ๒๕๐๑	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๔
๒๕	๑๗ กรกฎาคม ๒๕๐๑	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๒๕
๒๖	๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๐๑	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๒๖
๒๗	๙ กรกฎาคม ๒๕๐๒	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๗
๒๘	๑๖ กรกฎาคม ๒๕๐๒	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๒๘
๒๙	๒๙ ธันวาคม ๒๕๐๒	วิทยาลัยวิชาการศึกษา	๒๙

ลำดับที่	วันที่	สถานที่	หน้า
๓๐	๒๘ มกราคม ๒๕๐๓	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๓๐
๓๑	๖ เมษายน ๒๕๐๓	มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์	๓๑
๓๒	๑๘ เมษายน ๒๕๐๓	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๓๒
๓๓	๒๑ เมษายน ๒๕๐๓	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๓
๓๔	๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๓๔
๓๕	๖ เมษายน ๒๕๐๔	มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์	๓๕
๓๖	๓ สิงหาคม ๒๕๐๔	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๖
๓๗	๑๐ สิงหาคม ๒๕๐๔	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๓๗
๓๘	๑๘ กันยายน ๒๕๐๔	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๓๘
๓๙	๑๔ ธันวาคม ๒๕๐๔	วิทยาลัยวิชาการศึกษา	๔๐
๔๐	๖ เมษายน ๒๕๐๕	มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์	๔๑
๔๑	๕ กรกฎาคม ๒๕๐๕	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๒
๔๒	๑๙ กรกฎาคม ๒๕๐๕	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๔๓
๔๓	๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๕	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๔๔
๔๔	๑๓ ธันวาคม ๒๕๐๕	วิทยาลัยวิชาการศึกษา	๔๕
๔๕	๒๕ กรกฎาคม ๒๕๐๖	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๖
๔๖	๑ สิงหาคม ๒๕๐๖	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๔๗
๔๗	๒๒ สิงหาคม ๒๕๐๖	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๔๘
๔๘	๒๓ พฤษภาคม ๒๕๐๗	มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์	๔๙
๔๙	๒ กรกฎาคม ๒๕๐๗	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๕๐
๕๐	๙ กรกฎาคม ๒๕๐๗	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๕๑
๕๑	๒๐ สิงหาคม ๒๕๐๗	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๕๒
๕๒	๑๒ ตุลาคม ๒๕๐๗	มหาวิทยาลัยศิลปากร	๕๓
๕๓	๒ ธันวาคม ๒๕๐๗	วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร	๕๔
๕๔	๖ เมษายน ๒๕๐๘	มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์	๕๕
๕๕	๘ กรกฎาคม ๒๕๐๘	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๕๖
๕๖	๑๕ กรกฎาคม ๒๕๐๘	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๕๗
๕๗	๒๑ ตุลาคม ๒๕๐๘	มหาวิทยาลัยศิลปากร	๕๘
๕๘	๒๗ ตุลาคม ๒๕๐๘	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๕๙
๕๙	๒ ธันวาคม ๒๕๐๘	วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร	๖๐
๖๐	๖ เมษายน ๒๕๐๙	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๖๑
๖๑	๒๐ มิถุนายน ๒๕๐๙	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๖๒
๖๒	๗ กรกฎาคม ๒๕๐๙	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๖๓
๖๓	๑๒ ตุลาคม ๒๕๐๙	มหาวิทยาลัยศิลปากร	๖๔

ลำดับที่	วันที่	สถานที่	หน้า
๖๔	๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๙	วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร	๖๕
๖๕	๒๙ ธันวาคม ๒๕๐๙	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๖๖
๖๖	๗ มีนาคม ๒๕๑๐	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๖๗
๖๗	๖ เมษายน ๒๕๑๐	มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์	๖๘
๖๘	๑๓ กรกฎาคม ๒๕๑๐	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๖๙
๖๙	๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๐	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๗๐
๗๐	๑๒ ตุลาคม ๒๕๑๐	มหาวิทยาลัยศิลปากร	๗๑
๗๑	๑๘ ธันวาคม ๒๕๑๐	วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร	๗๒
๗๒	๒๑ ธันวาคม ๒๕๑๐	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๗๓
๗๓	๖ เมษายน ๒๕๑๑	มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์	๗๔
๗๔	๑๑ กรกฎาคม ๒๕๑๑	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๗๕
๗๕	๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๑	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๗๖
๗๖	๑๑ ตุลาคม ๒๕๑๑	มหาวิทยาลัยศิลปากร	๗๗
๗๗	๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๑	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๗๘
๗๘	๑๙ ธันวาคม ๒๕๑๑	วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร	๗๙
๗๙	๒๖ ธันวาคม ๒๕๑๑	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๘๐
๘๐	๑๖ มกราคม ๒๕๑๒	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๘๑
๘๑	๓ กรกฎาคม ๒๕๑๒	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๘๒
๘๒	๑๐ กรกฎาคม ๒๕๑๒	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๘๓
๘๓	๒๔ กันยายน ๒๕๑๒	มหาวิทยาลัยมหิดล	๘๔
๘๔	๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๒	มหาวิทยาลัยศิลปากร	๘๕
๘๕	๑๒ ธันวาคม ๒๕๑๒	วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร	๘๖
๘๖	๑๘ ธันวาคม ๒๕๑๒	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๘๗
๘๗	๒๒ ธันวาคม ๒๕๑๒	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๘๘
๘๘	๒๙ มกราคม ๒๕๑๓	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๘๙
๘๙	๙ กรกฎาคม ๒๕๑๓	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๙๐
๙๐	๑๐ กรกฎาคม ๒๕๑๓	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๙๑
๙๑	๑๖ กรกฎาคม ๒๕๑๓	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๙๒
๙๒	๕ สิงหาคม ๒๕๑๓	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๙๓
๙๓	๖ สิงหาคม ๒๕๑๓	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๙๔
๙๔	๒๔ กันยายน ๒๕๑๓	มหาวิทยาลัยมหิดล	๙๕
๙๕	๑๒ ตุลาคม ๒๕๑๓	มหาวิทยาลัยศิลปากร	๙๖
๙๖	๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๓	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	๙๗
๙๗	๑๑ ธันวาคม ๒๕๑๓	วิทยาลัยวิชาการศึกษา	๙๘

ลำดับที่	วันที่	สถานที่	หน้า
๙๘	๑๘ ธันวาคม ๒๕๑๓	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๙๙
๙๙	๑๔ มกราคม ๒๕๑๔	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๑๐๐
๑๐๐	๑๕ กรกฎาคม ๒๕๑๔	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑๐๑
๑๐๑	๑๖ กรกฎาคม ๒๕๑๔	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑๐๒
๑๐๒	๒๒ กรกฎาคม ๒๕๑๔	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๑๐๓
๑๐๓	๔ สิงหาคม ๒๕๑๔	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๑๐๔
๑๐๔	๕ สิงหาคม ๒๕๑๔	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๑๐๕
๑๐๕	๒๔ กันยายน ๒๕๑๔	มหาวิทยาลัยมหิดล	๑๐๖
๑๐๖	๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๔	มหาวิทยาลัยศิลปากร	๑๐๗
๑๐๗	๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๔	วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร	๑๐๘
๑๐๘	๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๔	วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร	๑๐๙
๑๐๙	๒๐ ธันวาคม ๒๕๑๔	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๑๑๐
๑๑๐	๑๔ มกราคม ๒๕๑๕	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๑๑๑
๑๑๑	๑๓ กรกฎาคม ๒๕๑๕	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑๑๒
๑๑๒	๑๔ กรกฎาคม ๒๕๑๕	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑๑๓
๑๑๓	๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๕	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๑๑๔
๑๑๔	๑๗ สิงหาคม ๒๕๑๕	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๑๑๕
๑๑๕	๑๘ สิงหาคม ๒๕๑๕	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๑๑๖
๑๑๖	๓๑ สิงหาคม ๒๕๑๕	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดปัตตานี	๑๑๗
๑๑๗	๒๔ กันยายน ๒๕๑๕	มหาวิทยาลัยมหิดล	๑๑๘
๑๑๘	๑๘ ตุลาคม ๒๕๑๕	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า	๑๑๙
๑๑๙	๒๕ ตุลาคม ๒๕๑๕	มหาวิทยาลัยศิลปากร	๑๒๐
๑๒๐	๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๕	วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร	๑๒๑
๑๒๑	๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๕	วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร	๑๒๒
๑๒๒	๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๕	วิทยาลัยวิชาการศึกษา พิษณุโลก	๑๒๓
๑๒๓	๒๐ ธันวาคม ๒๕๑๕	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๑๒๔
๑๒๔	๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๑๒๕
๑๒๕	๑๒ กรกฎาคม ๒๕๑๖	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑๒๖
๑๒๖	๑๓ กรกฎาคม ๒๕๑๖	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑๒๗
๑๒๗	๑๙ กรกฎาคม ๒๕๑๖	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๑๒๘
๑๒๘	๒๗ สิงหาคม ๒๕๑๖	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	๑๒๙
๑๒๙	๑๓ กันยายน ๒๕๑๖	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๑๓๐
๑๓๐	๑๔ กันยายน ๒๕๑๖	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๑๓๑
๑๓๑	๑๗ กันยายน ๒๕๑๖	มหาวิทยาลัยศิลปากร	๑๓๒

ลำดับที่	วันที่	สถานที่	หน้า
๑๓๒	๒๔ กันยายน ๒๕๑๖	มหาวิทยาลัยมหิดล	๑๓๓
๑๓๓	๒๕ ตุลาคม ๒๕๑๖	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า	๑๓๔
๑๓๔	๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๖	วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร	๑๓๕
๑๓๕	๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๖	วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร	๑๓๖
๑๓๖	๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๖	วิทยาลัยวิชาการศึกษา พิษณุโลก	๑๓๗
๑๓๗	๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๖	วิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาสารคาม	๑๓๘
๑๓๘	๒๐ ธันวาคม ๒๕๑๖	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๑๓๙
๑๓๙	๒๒ มกราคม ๒๕๑๗	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๑๔๐
๑๔๐	๑๑ กรกฎาคม ๒๕๑๗	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑๔๑
๑๔๑	๑๒ กรกฎาคม ๒๕๑๗	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑๔๒
๑๔๒	๑๓ กรกฎาคม ๒๕๑๗	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑๔๓
๑๔๓	๑๔ กรกฎาคม ๒๕๑๗	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๑๔๔
๑๔๔	๑๕ กรกฎาคม ๒๕๑๗	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๑๔๕
๑๔๕	๓๐ กรกฎาคม ๒๕๑๗	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๑๔๖
๑๔๖	๓๑ กรกฎาคม ๒๕๑๗	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๑๔๗
๑๔๗	๑๙ สิงหาคม ๒๕๑๗	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา	๑๔๘
๑๔๘	๒๓ สิงหาคม ๒๕๑๗	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	๑๔๙
๑๔๙	๒๔ กันยายน ๒๕๑๗	มหาวิทยาลัยมหิดล	๑๕๐
๑๕๐	๑๒ ตุลาคม ๒๕๑๗	มหาวิทยาลัยศิลปากร	๑๕๑
๑๕๑	๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๗	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า	๑๕๒
๑๕๒	๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๗	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก	๑๕๓
๑๕๓	๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๗	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม	๑๕๔
๑๕๔	๒๐ ธันวาคม ๒๕๑๗	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๑๕๕
๑๕๕	๙ มกราคม ๒๕๑๘	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๑๕๖
๑๕๖	๓๑ มีนาคม ๒๕๑๘	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน	๑๕๗
๑๕๗	๗ พฤษภาคม ๒๕๑๘	สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย	๑๕๘
๑๕๘	๑๐ กรกฎาคม ๒๕๑๘	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑๕๙
๑๕๙	๑๑ กรกฎาคม ๒๕๑๘	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑๖๐
๑๖๐	๑๒ กรกฎาคม ๒๕๑๘	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑๖๑
๑๖๑	๑๗ กรกฎาคม ๒๕๑๘	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๑๖๒
๑๖๒	๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๘	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๑๖๓
๑๖๓	๒๘ สิงหาคม ๒๕๑๘	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	๑๖๔
๑๖๔	๔ กันยายน ๒๕๑๘	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา	๑๖๕
๑๖๕	๒๔ กันยายน ๒๕๑๘	มหาวิทยาลัยมหิดล	๑๖๖

ลำดับที่	วันที่	สถานที่	หน้า
๑๖๖	๒ ตุลาคม ๒๕๑๘	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๑๖๗
๑๖๗	๓ ตุลาคม ๒๕๑๘	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๑๖๘
๑๖๘	๑๘ ตุลาคม ๒๕๑๘	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า	๑๖๙
๑๖๙	๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๑๘	มหาวิทยาลัยศิลปากร	๑๗๐
๑๗๐	๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๘	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๑๗๑
๑๗๑	๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๘	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๑๗๒
๑๗๒	๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๙	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๑๗๓
๑๗๓	๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๙	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๑๗๔
๑๗๔	๒๑ มิถุนายน ๒๕๑๙	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	๑๗๕
๑๗๕	๒๒ มิถุนายน ๒๕๑๙	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	๑๗๖
๑๗๖	๒๓ มิถุนายน ๒๕๑๙	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	๑๗๗
๑๗๗	๒๔ มิถุนายน ๒๕๑๙	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	๑๗๘
๑๗๘	๒๕ มิถุนายน ๒๕๑๙	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม	๑๗๙
๑๗๙	๒๘ มิถุนายน ๒๕๑๙	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก	๑๘๐
๑๘๐	๓๐ มิถุนายน ๒๕๑๙	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน	๑๘๑
๑๘๑	๘ กรกฎาคม ๒๕๑๙	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑๘๒
๑๘๒	๙ กรกฎาคม ๒๕๑๙	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑๘๓
๑๘๓	๑๐ กรกฎาคม ๒๕๑๙	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑๘๔
๑๘๔	๑๕ กรกฎาคม ๒๕๑๙	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๑๘๕
๑๘๕	๑๖ กรกฎาคม ๒๕๑๙	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๑๘๖
๑๘๖	๒๖ สิงหาคม ๒๕๑๙	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	๑๘๗
๑๘๗	๒ กันยายน ๒๕๑๙	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา	๑๘๘
๑๘๘	๒๔ กันยายน ๒๕๑๙	มหาวิทยาลัยมหิดล	๑๘๙
๑๘๙	๒๙ มกราคม ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๑๙๐
๑๙๐	๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๑๙๑
๑๙๑	๒๔ มีนาคม ๒๕๒๐	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตลาดกระบัง	๑๙๒
๑๙๒	๑๖ มิถุนายน ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๑๙๓
๑๙๓	๑๗ มิถุนายน ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๑๙๔
๑๙๔	๒๒ มิถุนายน ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	๑๙๕
๑๙๕	๒๓ มิถุนายน ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	๑๙๖
๑๙๖	๒๔ มิถุนายน ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	๑๙๗
๑๙๗	๒๘ มิถุนายน ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	๑๙๘
๑๙๘	๒๙ มิถุนายน ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	๑๙๙
๑๙๙	๖ กรกฎาคม ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๐๐

ลำดับที่	วันที่	สถานที่	หน้า
๒๐๐	๗ กรกฎาคม ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๐๑
๒๐๑	๘ กรกฎาคม ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๐๒
๒๐๒	๑๒ กรกฎาคม ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยศิลปากร	๒๐๓
๒๐๓	๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๐	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๐๔
๒๐๔	๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๐	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๐๕
๒๐๕	๑๖ กรกฎาคม ๒๕๒๐	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๐๖
๒๐๖	๒๑ กรกฎาคม ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๒๐๗
๒๐๗	๒๖ กรกฎาคม ๒๕๒๐	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	๒๐๘
๒๐๘	๑๒ กันยายน ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา	๒๐๙
๒๐๙	๑๕ กันยายน ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	๒๑๐
๒๑๐	๒๔ กันยายน ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยมหิดล	๒๑๑
๒๑๑	๑๘ ตุลาคม ๒๕๒๐	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตลาดกระบัง	๒๑๒
๒๑๒	๒๗ ตุลาคม ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๒๑๓
๒๑๓	๒๘ ตุลาคม ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๒๑๔
๒๑๔	๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยศิลปากร	๒๑๕
๒๑๕	๑๙ ธันวาคม ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๑๖
๒๑๖	๒๐ ธันวาคม ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๑๗
๒๑๗	๒๑ ธันวาคม ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๑๘
๒๑๘	๒๒ ธันวาคม ๒๕๒๐	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๑๙
๒๑๙	๒๗ มกราคม ๒๕๒๑	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๒๒๐
๒๒๐	๒ มีนาคม ๒๕๒๑	สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้	๒๒๑
๒๒๑	๒๐ เมษายน ๒๕๒๑	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๒๒๒
๒๒๒	๒๑ มิถุนายน ๒๕๒๑	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	๒๒๓
๒๒๓	๒๒ มิถุนายน ๒๕๒๑	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	๒๒๔
๒๒๔	๒๓ มิถุนายน ๒๕๒๑	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	๒๒๕
๒๒๕	๒๗ มิถุนายน ๒๕๒๑	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	๒๒๖
๒๒๖	๒๘ มิถุนายน ๒๕๒๑	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	๒๒๗
๒๒๗	๒๙ มิถุนายน ๒๕๒๑	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	๒๒๘
๒๒๘	๑๓ กรกฎาคม ๒๕๒๑	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๒๙
๒๒๙	๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๓๐
๒๓๐	๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๑	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๓๑
๒๓๑	๒๗ กรกฎาคม ๒๕๒๑	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๒๓๒
๒๓๒	๒๒ กันยายน ๒๕๒๑	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	๒๓๓
๒๓๓	๒๕ กันยายน ๒๕๒๑	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา	๒๓๔

ลำดับที่	วันที่	สถานที่	หน้า
๒๓๔	๒๘ กันยายน ๒๕๒๑	มหาวิทยาลัยมหิดล	๒๓๕
๒๓๕	๑๒ ตุลาคม ๒๕๒๑	มหาวิทยาลัยศิลปากร	๒๓๖
๒๓๖	๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๑	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๒๓๗
๒๓๗	๒๖ ตุลาคม ๒๕๒๑	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๓๘
๒๓๘	๒๗ ตุลาคม ๒๕๒๑	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๓๙
๒๓๙	๒๘ ตุลาคม ๒๕๒๑	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๔๐
๒๔๐	๓๐ ตุลาคม ๒๕๒๑	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า	๒๔๑
๒๔๑	๒๑ ธันวาคม ๒๕๒๑	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๒๔๒
๒๔๒	๒๔ มกราคม ๒๕๒๒	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๒๔๓
๒๔๓	๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๒	สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้	๒๔๔
๒๔๔	๑๙ มีนาคม ๒๕๒๒	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	๒๔๕
๒๔๕	๑๙ มิถุนายน ๒๕๒๒	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	๒๔๖
๒๔๖	๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๒	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	๒๔๗
๒๔๗	๒๑ มิถุนายน ๒๕๒๒	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	๒๔๘
๒๔๘	๒๒ มิถุนายน ๒๕๒๒	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	๒๔๙
๒๔๙	๑๒ กรกฎาคม ๒๕๒๒	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๕๐
๒๕๐	๑๓ กรกฎาคม ๒๕๒๒	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๕๑
๒๕๑	๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๒	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๕๒
๒๕๒	๑๙ กรกฎาคม ๒๕๒๒	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๒๕๓
๒๕๓	๖ กันยายน ๒๕๒๒	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่	๒๕๔
๒๕๔	๑๓ กันยายน ๒๕๒๒	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา	๒๕๕
๒๕๕	๑๑ ตุลาคม ๒๕๒๒	มหาวิทยาลัยศิลปากร	๒๕๖
๒๕๖	๑๔ ตุลาคม ๒๕๒๒	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า	๒๕๗
๒๕๗	๒๒ ตุลาคม ๒๕๒๒	มหาวิทยาลัยมหิดล	๒๕๘
๒๕๘	๒๕ ตุลาคม ๒๕๒๒	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๒๕๙
๒๕๙	๙ ธันวาคม ๒๕๒๒	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๖๐
๒๖๐	๑๐ ธันวาคม ๒๕๒๒	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๖๑
๒๖๑	๑๑ ธันวาคม ๒๕๒๒	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๖๒
๒๖๒	๑๒ ธันวาคม ๒๕๒๒	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๖๓
๒๖๓	๑๓ ธันวาคม ๒๕๒๒	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๖๔
๒๖๔	๒๐ ธันวาคม ๒๕๒๒	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๒๖๕
๒๖๕	๒๗ มกราคม ๒๕๒๓	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๒๖๖
๒๖๖	๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๓	สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้	๒๖๗
๒๖๗	๒๕ มิถุนายน ๒๕๒๓	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	๒๖๘

ลำดับที่	วันที่	สถานที่	หน้า
๒๖๘	๒๖ มิถุนายน ๒๕๒๓	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	๒๖๙
๒๖๙	๒๗ มิถุนายน ๒๕๒๓	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	๒๗๐
๒๗๐	๒๘ มิถุนายน ๒๕๒๓	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	๒๗๑
๒๗๑	๓ กรกฎาคม ๒๕๒๓	มหาวิทยาลัยมหิดล	๒๗๒
๒๗๒	๑๐ กรกฎาคม ๒๕๒๓	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๗๓
๒๗๓	๑๑ กรกฎาคม ๒๕๒๓	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๗๔
๒๗๔	๑๒ กรกฎาคม ๒๕๒๓	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๗๕
๒๗๕	๑๗ กรกฎาคม ๒๕๒๓	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๒๗๖
๒๗๖	๑๑ กันยายน ๒๕๒๓	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	๒๗๗
๒๗๗	๒๕ กันยายน ๒๕๒๓	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา	๒๗๘
๒๗๘	๑๔ ตุลาคม ๒๕๒๓	มหาวิทยาลัยศิลปากร	๒๗๙
๒๗๙	๑๘ ตุลาคม ๒๕๒๓	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า	๒๘๐
๒๘๐	๒๙ ตุลาคม ๒๕๒๓	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๒๘๑
๒๘๑	๑๘ ธันวาคม ๒๕๒๓	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๒๘๒
๒๘๒	๒๔ มกราคม ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๒๘๓
๒๘๓	๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔	สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้	๒๘๔
๒๘๔	๑๑ มีนาคม ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๘๕
๒๘๕	๑๒ มีนาคม ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๘๖
๒๘๖	๑๓ มีนาคม ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๘๗
๒๘๗	๑๔ มีนาคม ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๘๘
๒๘๘	๑๖ มีนาคม ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๘๙
๒๘๙	๑๗ มีนาคม ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๙๐
๒๙๐	๑๘ มีนาคม ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๒๙๑
๒๙๑	๒๓ มีนาคม ๒๕๒๔	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	๒๙๒
๒๙๒	๒๒ มิถุนายน ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	๒๙๓
๒๙๓	๒๓ มิถุนายน ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	๒๙๔
๒๙๔	๒๔ มิถุนายน ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	๒๙๕
๒๙๕	๒๕ มิถุนายน ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	๒๙๖
๒๙๖	๙ กรกฎาคม ๒๕๒๔	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๙๗
๒๙๗	๑๐ กรกฎาคม ๒๕๒๔	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๙๘
๒๙๘	๑๑ กรกฎาคม ๒๕๒๔	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๒๙๙
๒๙๙	๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๓๐๐
๓๐๐	๒๗ กรกฎาคม ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยมหิดล	๓๐๑
๓๐๑	๒๙ กรกฎาคม ๒๕๒๔	วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา	๓๐๒

ลำดับที่	วันที่	สถานที่	หน้า
๓๐๒	๓๐ กรกฎาคม ๒๕๒๔	วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา	๓๐๓
๓๐๓	๓๑ กรกฎาคม ๒๕๒๔	วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา	๓๐๔
๓๐๔	๓ กันยายน ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่	๓๐๕
๓๐๕	๑๐ กันยายน ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา	๓๐๖
๓๐๖	๑๒ ตุลาคม ๒๕๒๔	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า	๓๐๗
๓๐๗	๑๕ ตุลาคม ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยศิลปากร	๓๐๘
๓๐๘	๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๓๐๙
๓๐๙	๑๗ ธันวาคม ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๓๑๐
๓๑๐	๒๒ ธันวาคม ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๓๑๑
๓๑๑	๒๓ ธันวาคม ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๓๑๒
๓๑๒	๒๔ ธันวาคม ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๓๑๓
๓๑๓	๒๕ ธันวาคม ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๓๑๔
๓๑๔	๒๖ ธันวาคม ๒๕๒๔	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	๓๑๕
๓๑๕	๒๘ มกราคม ๒๕๒๕	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๓๑๖
๓๑๖	๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕	สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้	๓๑๗
๓๑๗	๘ กรกฎาคม ๒๕๒๕	มหาวิทยาลัยมหิดล	๓๑๘
๓๑๘	๗ กรกฎาคม ๒๕๒๖	มหาวิทยาลัยมหิดล	๓๑๙
๓๑๙	๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๖	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๒๐
๓๒๐	๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๖	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๒๑
๓๒๑	๑๖ กรกฎาคม ๒๕๒๖	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๒๒
๓๒๒	๒๑ กรกฎาคม ๒๕๒๖	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๓๒๓
๓๒๓	๔ สิงหาคม ๒๕๒๖	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๓๒๔
๓๒๔	๑๕ กันยายน ๒๕๒๖	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	๓๒๕
๓๒๕	๑๘ ตุลาคม ๒๕๒๖	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า	๓๒๖
๓๒๖	๑๕ ธันวาคม ๒๕๒๖	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๓๒๗
๓๒๗	๒๔ มกราคม ๒๕๒๗	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๓๒๘
๓๒๘	๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗	สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้	๓๒๙
๓๒๙	๒๖ มีนาคม ๒๕๒๗	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	๓๓๐
๓๓๐	๒๗ มีนาคม ๒๕๒๗	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	๓๓๑
๓๓๑	๒๙ มีนาคม ๒๕๒๗	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	๓๓๒
๓๓๒	๓๐ มีนาคม ๒๕๒๗	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	๓๓๓
๓๓๓	๓๑ มีนาคม ๒๕๒๗	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	๓๓๔
๓๓๔	๓ กรกฎาคม ๒๕๒๗	มหาวิทยาลัยมหิดล	๓๓๕
๓๓๕	๑๙ กรกฎาคม ๒๕๒๗	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๓๖
๓๓๖	๒๐ กรกฎาคม ๒๕๒๗	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๓๗

ลำดับที่	วันที่	สถานที่	หน้า
๓๓๓	๒๑ กรกฎาคม ๒๕๒๗	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๓๔
๓๓๔	๒๔ กรกฎาคม ๒๕๒๗	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางแสน	๓๓๕
๓๓๕	๒๖ กรกฎาคม ๒๕๒๗	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๓๔๐
๓๔๐	๓๑ กรกฎาคม ๒๕๒๗	วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา	๓๔๑
๓๔๑	๑ สิงหาคม ๒๕๒๗	วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา	๓๔๒
๓๔๒	๒ สิงหาคม ๒๕๒๗	วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา	๓๔๓
๓๔๓	๗ สิงหาคม ๒๕๒๗	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๓๔๔
๓๔๔	๘ สิงหาคม ๒๕๒๗	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๓๔๕
๓๔๕	๒๗ กันยายน ๒๕๒๗	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่	๓๔๖
๓๔๖	๑๘ ธันวาคม ๒๕๒๗	มหาวิทยาลัยศิลปากร	๓๔๗
๓๔๗	๒๐ ธันวาคม ๒๕๒๗	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๓๔๘
๓๔๘	๒๔ มกราคม ๒๕๒๘	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๓๔๙
๓๔๙	๑๑ กรกฎาคม ๒๕๒๘	มหาวิทยาลัยมหิดล	๓๕๐
๓๕๐	๑๘ กรกฎาคม ๒๕๒๘	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๓๕๑
๓๕๑	๑๙ กรกฎาคม ๒๕๒๘	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๓๕๒
๓๕๒	๒๕ กรกฎาคม ๒๕๒๘	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๓๕๓
๓๕๓	๒๖ กันยายน ๒๕๒๘	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	๓๕๔
๓๕๔	๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๘	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๕๕
๓๕๕	๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๘	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๕๖
๓๕๖	๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๘	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๕๗
๓๕๗	๑๙ ธันวาคม ๒๕๒๘	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๓๕๘
๓๕๘	๒๔ มกราคม ๒๕๒๙	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๓๕๙
๓๕๙	๑๐ กรกฎาคม ๒๕๒๙	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๖๐
๓๖๐	๑๑ กรกฎาคม ๒๕๒๙	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๖๑
๓๖๑	๑๒ กรกฎาคม ๒๕๒๙	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๖๒
๓๖๒	๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๙	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๓๖๓
๓๖๓	๓๑ กรกฎาคม ๒๕๒๙	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๓๖๔
๓๖๔	๑๘ กันยายน ๒๕๒๙	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่	๓๖๕
๓๖๕	๑๑ ธันวาคม ๒๕๒๙	มหาวิทยาลัยศิลปากร	๓๖๖
๓๖๖	๑๘ ธันวาคม ๒๕๒๙	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๓๖๗
๓๖๗	๒๔ มกราคม ๒๕๓๐	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๓๖๘
๓๖๘	๒ กรกฎาคม ๒๕๓๐	มหาวิทยาลัยมหิดล	๓๖๙
๓๖๙	๗ กรกฎาคม ๒๕๓๐	วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา	๓๗๐
๓๗๐	๘ กรกฎาคม ๒๕๓๐	วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา	๓๗๑
๓๗๑	๙ กรกฎาคม ๒๕๓๐	วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา	๓๗๒

ลำดับที่	วันที่	สถานที่	หน้า
๓๗๒	๑๖ กรกฎาคม ๒๕๓๐	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๗๓
๓๗๓	๑๗ กรกฎาคม ๒๕๓๐	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๗๔
๓๗๔	๑๘ กรกฎาคม ๒๕๓๐	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๗๕
๓๗๕	๒๓ กรกฎาคม ๒๕๓๐	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๓๗๖
๓๗๖	๓๐ กรกฎาคม ๒๕๓๐	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๓๗๗
๓๗๗	๒๑ กันยายน ๒๕๓๐	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี	๓๗๘
๓๗๘	๒๘ กันยายน ๒๕๓๐	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา	๓๗๙
๓๗๙	๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๐	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า	๓๘๐
๓๘๐	๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๐	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๓๘๑
๓๘๑	๒๓ มกราคม ๒๕๓๑	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๓๘๒
๓๘๒	๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๑	มหาวิทยาลัยมหิดล	๓๘๓
๓๘๓	๖ กรกฎาคม ๒๕๓๑	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๓๘๔
๓๘๔	๑๔ กรกฎาคม ๒๕๓๑	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๘๕
๓๘๕	๑๕ กรกฎาคม ๒๕๓๑	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๘๖
๓๘๖	๑๖ กรกฎาคม ๒๕๓๑	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๘๗
๓๘๗	๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๑	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๓๘๘
๓๘๘	๒๔ กันยายน ๒๕๓๑	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่	๓๘๙
๓๘๙	๒๙ กันยายน ๒๕๓๑	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา	๓๙๐
๓๙๐	๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๑	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า	๓๙๑
๓๙๑	๒๒ ธันวาคม ๒๕๓๑	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๓๙๒
๓๙๒	๒๔ มกราคม ๒๕๓๒	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๓๙๓
๓๙๓	๖ กรกฎาคม ๒๕๓๒	มหาวิทยาลัยมหิดล	๓๙๔
๓๙๔	๑๓ กรกฎาคม ๒๕๓๒	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๙๕
๓๙๕	๑๔ กรกฎาคม ๒๕๓๒	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๙๖
๓๙๖	๑๕ กรกฎาคม ๒๕๓๒	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๓๙๗
๓๙๗	๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๒	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๓๙๘
๓๙๘	๒๗ กรกฎาคม ๒๕๓๒	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๓๙๙
๓๙๙	๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๒	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า	๔๐๐
๔๐๐	๒๔ มกราคม ๒๕๓๓	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๔๐๑
๔๐๑	๕ กรกฎาคม ๒๕๓๓	มหาวิทยาลัยมหิดล	๔๐๒
๔๐๒	๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๓	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๐๓
๔๐๓	๑๓ กรกฎาคม ๒๕๓๓	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๐๔
๔๐๔	๑๔ กรกฎาคม ๒๕๓๓	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๐๕
๔๐๕	๑๙ กรกฎาคม ๒๕๓๓	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	๔๐๖

ลำดับที่	วันที่	สถานที่	หน้า
๔๐๖	๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๓	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	๔๐๗
๔๐๗	๒๑ กรกฎาคม ๒๕๓๓	สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	๔๐๘
๔๐๘	๒๖ กรกฎาคม ๒๕๓๓	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๔๐๙
๔๐๙	๒ สิงหาคม ๒๕๓๓	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๔๑๐
๔๑๐	๑๓ ธันวาคม ๒๕๓๓	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๔๑๑
๔๑๑	๒๔ มกราคม ๒๕๓๔	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๔๑๒
๔๑๒	๑๘ กรกฎาคม ๒๕๓๔	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๔๑๓
๔๑๓	๑ สิงหาคม ๒๕๓๔	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๑๔
๔๑๔	๘ สิงหาคม ๒๕๓๔	มหาวิทยาลัยมหิดล	๔๑๕
๔๑๕	๑๙ ธันวาคม ๒๕๓๔	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๔๑๖
๔๑๖	๒๔ มกราคม ๒๕๓๕	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๔๑๗
๔๑๗	๒ กรกฎาคม ๒๕๓๕	มหาวิทยาลัยมหิดล	๔๑๘
๔๑๘	๙ กรกฎาคม ๒๕๓๕	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๑๙
๔๑๙	๑๐ กรกฎาคม ๒๕๓๕	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๒๐
๔๒๐	๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๕	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๒๑
๔๒๑	๑๖ กรกฎาคม ๒๕๓๕	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๔๒๒
๔๒๒	๓๐ กรกฎาคม ๒๕๓๕	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๔๒๓
๔๒๓	๑๗ ธันวาคม ๒๕๓๕	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๔๒๔
๔๒๔	๒๘ มกราคม ๒๕๓๖	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๔๒๕
๔๒๕	๑ กรกฎาคม ๒๕๓๖	มหาวิทยาลัยมหิดล	๔๒๖
๔๒๖	๘ กรกฎาคม ๒๕๓๖	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๒๗
๔๒๗	๙ กรกฎาคม ๒๕๓๖	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๒๘
๔๒๘	๑๐ กรกฎาคม ๒๕๓๖	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๒๙
๔๒๙	๑๕ กรกฎาคม ๒๕๓๖	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๔๓๐
๔๓๐	๒๙ กรกฎาคม ๒๕๓๖	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๔๓๑
๔๓๑	๑๖ ธันวาคม ๒๕๓๖	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๔๓๒
๔๓๒	๒๔ มกราคม ๒๕๓๗	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๔๓๓
๔๓๓	๗ กรกฎาคม ๒๕๓๗	มหาวิทยาลัยมหิดล	๔๓๔
๔๓๔	๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๗	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๓๕
๔๓๕	๑๓ กรกฎาคม ๒๕๓๗	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๓๖
๔๓๖	๑๔ กรกฎาคม ๒๕๓๗	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๓๗
๔๓๗	๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๗	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๔๓๘
๔๓๘	๒๑ กรกฎาคม ๒๕๓๗	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๔๓๙
๔๓๙	๒๗ กรกฎาคม ๒๕๓๗	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๔๔๐

ลำดับที่	วันที่	สถานที่	หน้า
๔๔๐	๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๗	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๔๔๑
๔๔๑	๒๔ มกราคม ๒๕๓๘	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๔๔๒
๔๔๒	๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘	สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้	๔๔๓
๔๔๓	๔ กรกฎาคม ๒๕๓๙	มหาวิทยาลัยมหิดล	๔๔๔
๔๔๔	๕ กรกฎาคม ๒๕๓๙	มหาวิทยาลัยมหิดล	๔๔๕
๔๔๕	๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๙	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๔๖
๔๔๖	๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๙	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๔๗
๔๔๗	๑๓ กรกฎาคม ๒๕๓๙	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๔๘
๔๔๘	๒๕ กรกฎาคม ๒๕๓๙	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๔๔๙
๔๔๙	๒๖ กรกฎาคม ๒๕๓๙	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๔๕๐
๔๕๐	๓๑ กรกฎาคม ๒๕๓๙	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๔๕๑
๔๕๑	๑ สิงหาคม ๒๕๓๙	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๔๕๒
๔๕๒	๑๙ ธันวาคม ๒๕๓๙	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๔๕๓
๔๕๓	๒๔ มกราคม ๒๕๔๐	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๔๕๔
๔๕๔	๓ กรกฎาคม ๒๕๔๐	มหาวิทยาลัยมหิดล	๔๕๕
๔๕๕	๔ กรกฎาคม ๒๕๔๐	มหาวิทยาลัยมหิดล	๔๕๖
๔๕๖	๙ กรกฎาคม ๒๕๔๐	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๕๗
๔๕๗	๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๐	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๕๘
๔๕๘	๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๐	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๕๙
๔๕๙	๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๐	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๔๖๐
๔๖๐	๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๐	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๔๖๑
๔๖๑	๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๐	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๔๖๒
๔๖๒	๑ สิงหาคม ๒๕๔๐	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๔๖๓
๔๖๓	๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๐	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๔๖๔
๔๖๔	๒๔ มกราคม ๒๕๔๑	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๔๖๕
๔๖๕	๒ กรกฎาคม ๒๕๔๑	มหาวิทยาลัยมหิดล	๔๖๖
๔๖๖	๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๑	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๖๗
๔๖๗	๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๑	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๖๘
๔๖๘	๑๘ กรกฎาคม ๒๕๔๑	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๔๖๙
๔๖๙	๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๑	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๔๗๐
๔๗๐	๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๑	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	๔๗๑
๔๗๑	๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๑	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๔๗๒
๔๗๒	๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๑	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	๔๗๓
๔๗๓	๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๑	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	๔๗๔
๔๗๔	๒๑ มกราคม ๒๕๔๒	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	๔๗๕

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา ๒๔๙๒
วันที่ ๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓

อธิการบดี และสมาชิกแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้าพเจ้ารู้สึกยินดีที่มีโอกาสมางานแจกปริญญาบัตรในวันนี้ และขอบใจที่ทางมหาวิทยาลัยให้ปริญญา
กิตติมศักดิ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตอันเป็นปริญญาสูงสุดแก่ข้าพเจ้า ข้าพเจ้าจะรักษาเกียรติแห่งปริญญานี้ไว้ทุกประการ

ตามรายงานที่อธิการบดีได้อ่านมาแล้ว แสดงว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เจริญขึ้นมาก ทั้งนี้เนื่องจาก
ผลงานที่บรรดาศาสตราจารย์ อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ทุก ๆ คนได้ร่วมมือกันเป็นอย่างดี จนเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป
ว่าสถานศึกษานี้ก็เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของบ้านเมือง เมื่อพิจารณาจาก “ทุนอุดหนุนการศึกษา” ก็เห็นได้ชัดว่า
จำนวนผู้อุปการะให้ทุนแก่มหาวิทยาลัยมีมากอย่างน่าปลื้มใจ

สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาและอนุปริญญาในวันนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีด้วย เพราะ
การที่จะบรรลุถึงผลขั้นสุดท้ายของการศึกษา เช่นที่ได้ปฏิบัติมานั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก และน่าสรรเสริญ แต่ขอให้
นี้ที่อยู่เสมอว่า เมื่อท่านสำเร็จการศึกษาออกไปแล้ว ยังมีคนเป็นจำนวนมากที่เอาใจใส่เฝ้าดูการกระทำของท่าน
อยู่ต่อไป ใครทำดีก็ได้รับคำชมเชยและสรรเสริญ ใครทำไม่ดีเขาก็จะพากันติ และพลอยติชมถึงสถานศึกษาของ
ท่านด้วย ชื่อมหาวิทยาลัยของท่านคือ “จุฬาลงกรณ์” จะติดตัวท่านไปด้วยเสมอไม่ว่าจะประพุดติหรือประพุดติชั่ว
ฉะฉาน ทุก ๆ ครั้งที่ท่านจะกระทำการสิ่งใดลงไปจงคิดแล้วคิดอีก ทบทวนดูทั้งทางได้ทางเสียให้แน่ชัดเสียก่อน
“จุฬาลงกรณ์” หาได้เป็นแต่เพียงชื่อของมหาวิทยาลัยเท่านั้นไม่ ยังเป็นนามของผู้พระราชทานกำเนิดของสถานที่
แห่งนี้ด้วย ฉะนั้น จึงเป็นการจำเป็นอย่างยิ่งที่ท่านจะต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมสั่งสอน
ไปจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนี้

ข้าพเจ้าขออวยพร ให้ท่านทั้งหลายที่มาประชุมอยู่ ณ ที่นี้ จงมีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาโฆวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓

ในโอกาสที่ได้มาร่วมในงานประสาทปริญญา และอนุปริญญาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในวันนี้ ข้าพเจ้ามีความพอใจที่ได้เห็นและทราบกิจการของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้าเข้ารูปเข้ารอยแล้ว สำหรับนักเรียนที่ได้รับปริญญา ก็ขอแสดงความยินดีด้วย ที่ได้อุตสาหกรรมเหล่าเรียนจนประสบความสำเร็จดังที่เห็นกันอยู่ที่นี่ อันประเทศของเรา นั้น เป็นที่รู้จักกันอยู่ทั่วไปแล้วว่า อุดมด้วยทรัพย์ในดินสินในน้ำเพียงไร ฉะนั้นถ้าได้ร่วมมือร่วมใจช่วยกันนำทรัพย์เหล่านั้นขึ้นมาให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ ก็จะเป็นผลส่งเสริมทวีความมั่งคั่งของบ้านเมืองได้อีกเป็นอันมาก ขอบรรดาท่านที่ได้สำเร็จการศึกษาจงพยายามใช้ความรู้ที่ได้ศึกษามานี้แล้ว และช่วยกันเผยแพร่วิทยาการตามแบบที่ท่านได้ศึกษามานี้ให้ เป็นคุณประโยชน์แก่ประชาราษฎร์ผู้ดำเนินอาชีพในการกสิกรรมอันเป็นประหนึ่งกระดูกสันหลังของประเทศอยู่นั้นด้วย ข้าพเจ้าขออวยพรแก่ท่านที่มาร่วมชุมนุมกันอยู่ ณ ที่นี้ ขอจงประสบความสุขสวัสดิ์ เพียบพร้อมด้วยกำลังกายกำลังใจที่จะได้บำเพ็ญประโยชน์แก่เพื่อนร่วมชาติสืบไป.

- หมายเหตุ**
๑. พระบรมราชาโฆวาทองค์นี้ สำนักราชเลขาธิการไม่มีต้นฉบับเป็นลายลักษณ์อักษร จึงไม่สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้
  ๒. พิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร จัดขึ้นวันพฤหัสบดีที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ณ อาคารสัตตบพาลปัจจุบัน คือ อาคารหอประวัติ ๖๐ ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พระราชดำรัส

การพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๒๙ พฤษภาคม ๒๕๙๓

ในโอกาสที่ได้มาร่วมในงานพิธีประสาทปริญญาและประกาศนียบัตรของมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองในวันนี้ ข้าพเจ้ามีความพอใจที่ได้รับทราบว่า สถานศึกษาแห่งนี้ได้พยายามปรับปรุงกิจการเพื่อประสาทคุณธรรมและความรู้ตามสาขาต่าง ๆ แก่นักศึกษาเป็นลำดับ จนได้ผลิตบัณฑิต มหาบัณฑิต และผู้สำเร็จการศึกษามาแล้วเป็นจำนวนมาก ชาติบ้านเมืองจะดำเนินไปด้วยดีได้ ก็ย่อมต้องอาศัยผู้รอบรู้ในสรรพวิทยาการ และมีศีลธรรมเป็นกำลังสำคัญ ฉะนั้น ที่ทางการของมหาวิทยาลัยพยายามปรับปรุงระดับการศึกษาให้เท่าเทียมกับที่เป็นอยู่ในต่างประเทศนั้นก็เป็นการสมควร

ในส่วนบรรดาท่านที่สำเร็จการศึกษาและมารับปริญญาและประกาศนียบัตรในคราวนี้ ข้าพเจ้าก็ขอแสดงความยินดีด้วยในเกียรติที่ท่านได้รับในวันนี้ และขอให้ช่วยกันบำเพ็ญให้บังเกิดคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ สมดังคำปฏิญาณที่ท่านได้ให้ไว้ เพื่อทำเกียรติและชื่อเสียงให้แก่มหาวิทยาลัยที่ท่านได้ศึกษามาแล้วนี้ต่อไปด้วย

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ท่านทั้งปวงที่มาร่วมอยู่ในงานนี้ จงมีความสุขสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา ๒๔๙๓
วันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๔

ข้าพเจ้ายินดีที่มีโอกาสมาร่วมพิธีประสาทปริญญาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่ง ตามรายงานของอธิการบดีที่กล่าวมา ฟังได้ว่ากิจการของมหาวิทยาลัยยังคงเจริญก้าวหน้าดีอยู่ ทั้งในด้านการศึกษาและอุปกรณ์ ข้อที่มหาวิทยาลัยนี้ได้ก่อให้เกิดความศรัทธาจนได้มีบุคคลและองค์การต่าง ๆ ทั้งไทยและต่างประเทศเลื่อมใส อำนวยความช่วยเหลือเกื้อกูลให้ทุนการศึกษาเป็นจำนวนมากขึ้นนั้น ก็เป็นข้อที่เราทั้งหลายควรอนุโมทนาด้วยกัน

ข้าพเจ้าขอมีส่วนร่วมยินดีกับท่านที่สำเร็จการศึกษามารับปริญญาในวันนี้ แต่ก็ใคร่ขอตักเตือนให้สังวรในข้อที่ควรเป็นผู้มีจิตใจสูง ประพฤติและปฏิบัติให้สมกับที่ได้นามว่า “บัณฑิต” การที่ท่านได้รับปริญญาบัตรเพียงแต่เป็นเครื่องชี้แสดงว่า ได้ผ่านการศึกษารับความรู้ชั้นหนึ่งที่กำหนดไว้เท่านั้น แต่คำว่า “บัณฑิต” นั้น ย่อมมีความหมายลึกซึ้งยิ่งกว่านั้น ผู้ที่ควรแก่นามว่า “บัณฑิต” นั้น นอกจากความรู้ความสามารถแล้ว ยังต้องเป็นผู้มีจิตใจสูง มีศีลมีธรรม มีสติสัมปชัญญะ อุดทน อุดกลั่น ประพฤติแต่ในสิ่งที่ชอบที่ควร วางตนให้สมเกียรติ เป็นผู้ที่ควรแก่การนับถือเป็นแบบอย่าง ฉะนั้น ขอท่านจงพยายามแสวงหาความรู้เพิ่มเติมในเมื่อมีโอกาส พยายามรักษาตัวบำรุงอนามัยไว้แล้ว และหมั่นอบรมจิตใจ และความประพฤติให้ดี จะได้สามารถประกอบกิจเป็นกำลัง และคุณประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง เป็นทางธำรงรักษาเกียรติของท่านเองและส่งเสริมชื่อเสียงของสถานศึกษาของท่านสืบไปด้วย

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรแต่ท่านทั้งปวง บรรดาที่ได้มาชุมนุมอยู่ ณ ที่นี้ จงประสบสิริสวัสดิ์ พิพัฒนามงคล มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีประสาทปริญญาบัตร และอนุปริญญาบัตรของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันพฤหัสบดี ที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๕

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาร่วมในงานพิธีแจกปริญญาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในวันนี้ ขอแสดงความชื่นชมด้วยแต่ละท่านที่ได้ผ่านหลักสูตรของมหาวิทยาลัย จนได้รับปริญญาในโอกาสนี้

ประเทศไทยของเรานั้น ดินฟ้าอากาศอำนวยเป็นอย่างดี เหมาะแก่การเกษตรกรรมอยู่แล้ว ถ้าได้ดำเนินการให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ และใช้เครื่องมือที่เหมาะสมก็เป็นการทุนกำลัง ทุนแรง ได้ทรัพย์ในดิน ลินในน้ำ มาเพิ่มพูนโภคทรัพย์ และความผาสุกของบ้านเมืองยิ่งขึ้น ฉะนั้น ที่รัฐบาลและองค์การจัดความมั่นคงร่วมกัน ได้ส่งเสริมกิจการของมหาวิทยาลัยให้ได้ขยายกิจการออกไปอีก จึงเป็นข้อที่น่าอนุโมทนาด้วยเป็นอย่างยิ่ง

ในส่วนท่านที่สำเร็จการศึกษานั้น ก็ขอจงอย่าละเลยในอันจะหาความรู้เพิ่มเติมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น แล้วถ่ายทอดความรู้ที่ได้ศึกษามาให้เป็นประโยชน์แก่เพื่อนร่วมชาติ แต่ทั้งนี้ขอจงลั้งวรไว้ในข้อที่จะต้องประพฤติและปฏิบัติตนให้ดี สมแก่ผู้ผ่านการศึกษาเป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยแห่งนี้แล้ว เพราะถึงแม้จะมีความรู้และความสามารถดีสักเพียงใด ถ้าขาดศีลธรรมและความประพฤติไม่ดีแล้ว ก็หาเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติเท่าที่ควรไม่

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้แก่ทุก ๆ ท่าน ณ ที่นี้จึงมีความเจริญสุขสวัสดิ์ ประสบความก้าวหน้าในวิถีแห่งชีวิตต่อไปทั่วกัน.

- หมายเหตุ**
๑. พระบรมราชาวาทของคณบดี สำนักราชเลขาธิการไม่มีต้นฉบับเป็นลายลักษณ์อักษร จึงไม่สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้
  ๒. พิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร จัดขึ้นวันพฤหัสบดีที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ณ อาคารสัตตवालปัจจุบัน คือ อาคารหอประวัติ ๖๐ ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พระบรมราชโองการ
ในพิธีประสาทปริญญาและอนุปริญญาแก่นักศึกษา
มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๖

ข้าพเจ้ามีความยินดีเป็นอันมาก ที่ได้มาในงานพิธีประสาทปริญญาและอนุปริญญา ของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ในวันนี้

ตามรายงานของนายกรรมการปรากฏว่า ในปีนี้ได้มีผู้สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาและอนุปริญญา เป็นจำนวนทั้งสิ้นถึง ๓๒๗ คน ซึ่งย่อมเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าชาติของเราจะได้ผู้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นอีก จะได้ช่วยกันประกอบกิจการในด้านการแพทย์และการสาธารณสุขให้เจริญยิ่งขึ้น ข้าพเจ้าขอขอบใจที่บรรดาเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยทุกฝ่ายต่างได้พากเพียรพยายามปฏิบัติหน้าที่ ในอันที่จะให้มหาวิทยาลัยก้าวหน้า และเจริญยิ่งขึ้นอยู่เสมอ

สำหรับนักศึกษาที่สำเร็จวิชาตามหลักสูตรปริญญา และอนุปริญญาตามประเภทวิชาต่าง ๆ ในปีนี้ ก็เป็นที่ควรได้รับความชมเชย ที่อุทิศสละบากบั่นหมั่นเพียรจนสำเร็จผลได้รับปริญญาและอนุปริญญาเป็นเครื่องเชิดชูเกียรติ สำหรับประกอบอาชีพในภายหน้า และขอตักเตือนว่า ให้ปฏิบัติตนตามคำปฏิญาณที่ได้กล่าวไว้โดยเคร่งครัด และพยายามค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

อนึ่งปรากฏว่า มีผู้มีจิตศรัทธาหลายท่านได้บริจาคเงินให้เป็นทุนอุดหนุนการศึกษาแก่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยนี้ เพื่อช่วยเหลือส่งเสริมการศึกษาของมหาวิทยาลัยให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งข้าพเจ้ามีความปิติยินดีในความร่วมมือของท่านที่มีส่วนช่วยเหลือนั้นด้วย

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอให้ท่านทั้งหลายที่ปฏิบัติหน้าที่ในมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์และนักศึกษา ตลอดจนผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินให้เป็นทุนอุดหนุนการศึกษาแห่งมหาวิทยาลัยนี้ประสบความสำเร็จโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา ๒๔๙๕
วันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๖

ตามท้อธิการบติ ได้แกลงถึงกิจการที่มหาวิทยาลัยนี้ ได้ดำเนินมาแล้วในรอบปีการศึกษา พ.ศ. ๒๔๙๕ ตลอดจนการที่ได้รับเกื้อกูลอุดหนุนจากบรรดาเอกชนและองค์การทั้งไทยและต่างประเทศดังระบุนั้น ก็เป็นพะยานอยู่ชัดแล้วว่า สถานศึกษาชั้นสูงของชาติแห่งนี้ ได้รับความนิยมนยกย่องเพียงไร ทั้งนี้เป็นข้อที่เราทั้งหลายควรอนุโมทนาและยินดีทั่วกัน

ส่วนนิสิตที่ได้ผ่านการศึกษา จนได้รับปริญญาและเกียรติเป็นบัณฑิตในวาระนี้ ข้าพเจ้าก็ขอแสดงความยินดีด้วย และใคร่จะขอให้บรรดาบัณฑิตใหม่เหล่านี้ พึงสังวรณในการปฏิบัติตนในกาลต่อไป เมื่อออกจากสถานศึกษาอันทรงเกียรตินี้แล้ว

ในการประกอบกรงานนั้น ถ้าท่านจะถือว่าบัดนี้ท่านเป็นบัณฑิตมีปริญญาบัตรแล้ว ควรจะต้องได้รับความไว้วางใจ และเชื่อถือโดยทันทีดังนี้ ก็เป็นความคิดที่ผิด ที่ถูกนั้นท่านจะต้องลงมือทำงาน ใช้ความรู้ที่ได้มาให้เป็นประโยชน์แก่การงาน แสดงความสามารถเสียก่อน ในการนี้ท่านจงพิจารณาหยั่งถึงสิ่งที่ควรและไม่ควร และมีใจหนักแน่นสุจริตอดทนมีความอุสาหะหมั่นเพียรในการงาน และรักษาระเบียบวินัยเป็นบรรทัดฐาน เพื่อได้มาซึ่งความเชื่อถือและไว้วางใจ และเมื่อนั้นแหละค่าของปริญญาบัตรจึงจะบังเกิดขึ้น

ในการดำรงตนในภายหน้านั้น ท่านจะต้องประพฤติให้ดี ให้เหมาะสมแก่ฐานะรู้จักผิดและชอบ ประกอบอาชีพโดยลัมมาอาชีพะ ไม่เสเพล และไม่ปล่อยตนให้เป็นโทษแห่งอบายมุขต่าง ๆ ดังนี้แล้ว ท่านก็จะสามารถเป็นที่พึ่งแก่ตนเองและครอบครัวของท่าน และจะเป็นที่นับถือของบุคคลอื่น

ในวงสังคมนั้นเล่า ท่านจะต้องรักษา มารยาทอันดีงามสำหรับสุภาพชน รู้จักลัมมาการวะ ไม่แข็งกระด้าง มีความอ่อนโยนแต่ไม่อ่อนแอ พร้อมจะเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม วางตนให้ดีเพื่อเป็นแบบอย่างให้สมเกียรติที่เป็นบัณฑิต และพยายามบำเพ็ญกรณียกิจเพื่อเป็นกำลังแก่ชาติบ้านเมือง เป็นทางส่งเสริมเกียรติคุณของตนเองและของสถานศึกษาอันมีเกียรติของท่าน คือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนี้สืบไปด้วย

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรแก่ท่านทั้งปวงที่ได้มาร่วมชุมนุมอยู่ที่นี่ จงประสบความสุขสิริสวัสดิพิพัฒนามงคลทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีประสาทปริญญาและอนุปริญญาของ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๙๖

ข้าพเจ้าและสมเด็จพระบรมราชินี มีความยินดีที่ได้มาร่วมในงานพิธีประสาทปริญญาและอนุปริญญาในวันนี้ และขอขอบใจสภามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่ได้ให้ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า

ข้าพเจ้าพอใจที่ได้ทราบจากรายงานว่า ในปีการศึกษา ๒๕๙๕-๙๖ นี้ ทางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้มีนิสิตเพิ่มขึ้น และผู้สำเร็จหลักสูตรปริญญาและอนุปริญญาก็มีจำนวนมากกว่าปีก่อน

สำหรับนิสิตที่สำเร็จการศึกษา ข้าพเจ้าขอเตือนว่า จงพยายามเอาวิชาที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมาไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองให้เต็มที่ ประเทศไทยเป็นประเทศกสิกรรม วิชาที่ท่านได้ศึกษามาทุกสาขา ล้วนแต่เป็นคุณประโยชน์แก่การกสิกรรมและการเศรษฐกิจของประเทศโดยตรง ดังนั้นโอกาสที่ท่านทั้งหลายจะช่วยกันสร้างชาติบ้านเมืองในด้านนี้จึงมีอยู่มากมาย ขอให้ท่านทั้งหลายจงพยายามช่วยกันทำหน้าที่นี้ให้ดีที่สุด

อนึ่ง ข้าพเจ้าขอเตือนว่า แม้ท่านจะได้เรียนสำเร็จตามหลักสูตรจนได้รับปริญญาแล้วก็ตาม ขอให้เข้าใจว่านี่เป็นเพียงขั้นต้นของการศึกษาเท่านั้น ท่านจงพยายามศึกษาและฝึกฝนตนเองต่อไป เพราะสรรพวิทยาการด้านสาขาวิทยาศาสตร์ทั้งหลายนั้น การทดลองค้นคว้าช่วยให้ได้ความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นมาอยู่เสมอ ถ้าท่านไม่ศึกษาเพิ่มเติมไว้ ต่อไปไม่ช้าท่านก็จะล้าสมัย

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าและสมเด็จพระบรมราชินี ขออวยพรแก่ทุก ๆ ท่าน ณ ที่นี้ จงมีความสุขเจริญสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

หมายเหตุ ๑. พิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร จัดขึ้นวันพฤหัสบดีที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๙๖ ณ ตึกห้องสมุดกลางปัจจุบันคือ อาคารศูนย์พัฒนาและวางแผนการเกษตรของอาเซียน

พระราชดำรัส
การพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๒๓ พฤษภาคม ๒๕๙๖

ข้าพเจ้าและสมเด็จพระบรมราชินี ได้มีโอกาสมาเยือนมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และร่วมในพิธีการ
ประสาทปริญญาบัตรและประกาศนียบัตรของมหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความยินดีด้วยกับทุกท่าน
ที่ได้รับเกียรติจากสถาบันการศึกษาชั้นสูงแห่งนี้ ในวันที่

ข้าพเจ้าพอใจที่ได้ฟังคำของอธิการบดีที่ว่าท่านทั้งหลายซึ่งได้สำเร็จการศึกษาแล้วนี้ ได้ออกไปประกอบ
อาชีพทั้งในทางราชการและส่วนตัว ใช้วิชาความรู้อันได้รับอบรมจากมหาวิทยาลัยให้มีคุณลักษณะสมแก่ผู้ที่มี
ความรับผิดชอบ และกระทำตนให้เป็นตัวอย่างของประชาชนทั่วราชอาณาจักร ให้รู้จักดำรงชีวิตด้วยคุณธรรม
อันดีงาม ในการใช้วิชาความรู้ประกอบอาชีพไม่ว่าอย่างใด ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายจงมั่นอยู่ในความ
ซื่อสัตย์สุจริต ถือเอาประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง เพราะคุณธรรมอันนี้เป็นมูลฐานอันสำคัญที่จะยังความเจริญ
และความเป็นปึกแผ่นแก่สังคมเป็นบ่อเกิดแห่งความสามัคคีกลมเกลียว ความซื่อสัตย์สุจริตที่ว่านี้ หมายถึง
ความสุจริตซื่อตรงต่อหน้าที่การงาน ต่อตนเองและต่อผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง มีเจตนาบริสุทธิ์ไม่เอารัดเอาเปรียบ สำหรับ
ท่านที่ใช้วิชากฎหมาย ย่อมกินความถึงการรักษาความเป็นธรรม ไม่บิดเบือนความหมายของตัวบทกฎหมาย
เพื่อประโยชน์ของตนเองด้วย ความซื่อสัตย์สุจริตจะเป็นเสมือนหนึ่งเกราะคุ้มภัยแก่ท่านตลอดไป ดังบทพระราช
นิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ว่า

“สุจริตคือเกราะบัง สาตราพ้อง”

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรแก่ท่านทั้งปวง จงประสบความสำเร็จและความเจริญทั้งในส่วนตัวและ
กิจการงานที่แต่ละท่านดำเนินอยู่นั้น.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๔๙๗

ตามที่อธิการบดี ได้แถลงกิจการที่มหาวิทยาลัยได้ดำเนินมาในรอบปีการศึกษา พ.ศ. ๒๔๙๖ นั้น ข้าพเจ้า มีความยินดีที่ได้ทราบว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอันเป็นสถานอุดมศึกษา ได้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นเป็นลำดับ นิสิต ผู้จบการศึกษาชั้นปริญญาและอนุปริญญาในวิชาสาขาต่าง ๆ ก็มีจำนวนมาก เป็นที่หวังได้ว่า ประเทศของเรา จะได้พลเมืองที่มีความรู้ดีเป็นกำลังของบ้านเมืองเพิ่มขึ้น

ท่านทั้งหลายที่สำเร็จการศึกษา และจะได้ออกไปประกอบกิจการงานเริ่มต้นชีวิตใหม่ของท่านนั้น ข้าพเจ้า ขอฝากคติไว้เป็นเครื่องกำกับใจ มีคุณธรรมข้อหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งท่านต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดอยู่เสมอ คือ ความ ลัทธิสุจริต ประเทศบ้านเมืองจะวัฒนาถาวรอยู่ได้ ก็ย่อมอาศัยความลัทธิสุจริตเป็นพื้นฐาน ท่านทั้งหลายจะออกไปรับราชการก็ดี หรือประกอบกิจการงานส่วนตัวก็ดี ขอให้มั่นอยู่ในคุณธรรมทั้ง ๓ ประการ คือ สุจริตต่อบ้านเมือง สุจริตต่อประชาชน และสุจริตต่อหน้าที่ ท่านจึงจะเป็นผู้ที่ควรแก่การสรรเสริญของมวลชนทั่วไป

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีต่อท่านทั้งหลาย ในเกียรติที่ท่านได้รับ ณ ท่ามกลางสันนิบาตนี้ และขอให้ท่าน จงรำลึกถึงเกียรตินี้ และรักษาไว้ด้วยความลัทธิสุจริต ให้สมกับพุทธภาษิต ว่า “คนยอมได้เกียรติคือชื่อเสียง เพราะความลัทธิ”

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ท่านที่มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ จงประสบความสันติสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
พระราชทานในวันพิธีประสาทปริญญาและอนุปริญญา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาร่วมในงานพิธีประสาทปริญญาและอนุปริญญานิตมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในวันนี้ และมีความพอใจที่ได้ทราบตามรายงานว่าในรอบปีการศึกษา ๒๕๓๖-๓๗ กิจกรรมของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้เจริญขึ้นเป็นลำดับ

การเกษตรกรรมนั้นสำคัญมาก ในปัจจุบันนี้นานาประเทศเกือบทั่วโลกต่างมุ่งหน้าทำนุบำรุงส่งเสริมให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น เพื่อเป็นปัจจัยสำคัญ ในอันที่จะนำความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจมาสู่ประเทศของตน ดังที่ท่านทั้งหลายย่อมทราบอยู่ดีแล้ว สำหรับประเทศไทยเราก็เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ เวลานี้รัฐบาลก็ได้มีแนวทางที่จะส่งเสริมทำนุบำรุงการเกษตรกรรมทุกสาขา ให้เป็นหลักรฐานการเศรษฐกิจของชาติ เช่น ปรับปรุงการผลิตข้าว เร่งรัดและส่งเสริมการทำพืชไร่ และการเลี้ยงสัตว์ ตลอดจนการผลิตผลต่าง ๆ ที่จะประกอบช่วยเหลือการอุตสาหกรรม เป็นต้น

ฉะนั้นขอให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยนี้ จงพยายามนำวิชาที่ท่านได้ศึกษามาแล้วทุกสาขา ซึ่งล้วนแต่เป็นคุณประโยชน์เกี่ยวแก่การเกษตรและการเศรษฐกิจโดยตรง ไปใช้ให้บังเกิดประโยชน์ กับขอให้พยายามแสวงหาวิชาความรู้เพิ่มเติมและค้นคว้าวิทยาการแผนใหม่ ๆ มาใช้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ ประเทศชาติอันเป็นที่รักของเราจักได้เจริญก้าวหน้าทันเทียมกับประเทศที่มีการเกษตรกรรมเจริญแล้วอย่างทันสมัย

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอขอบใจบรรดาท่านที่มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ และขออวยพรให้ประสบความสำเร็จสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

หมายเหตุ ๑. พิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร จัดขึ้นวันพฤหัสบดีที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๓๗ ณ ตึกห้องสมุดกลาง ปัจจุบันคือ อาคารศูนย์พัฒนาและวางแผนการเกษตรของอาเซียน

พระราชดำรัส
การพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๗

ข้าพเจ้ามีความพอใจที่ได้มีโอกาสมาร่วมในพิธีประสาทปริญญาและประกาศนียบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในวันนี้

ตามรายงานของอธิการบดีนั้น ปรากฏว่าการศึกษามหาวิทยาลัยนี้ได้รับการปรับปรุงเป็นลำดับมา จนในชั้นหลังนี้ก็ขยายการศึกษา เพิ่มคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ และมีแผนกวารสารศาสตร์อีกด้วย ซึ่งล้วนมุ่งให้นักศึกษาได้รับความรู้ในวิทยาการแขนงต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อได้เป็นกำลังและประโยชน์แก่บ้านเมืองและประชาชนได้เหมาะสมแก่กาลสมัย

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดี แก่บรรดาท่านที่ได้สำเร็จการศึกษา จนได้รับเกียรติจากมหาวิทยาลัยในวาระนี้ และใคร่ขอฝากข้อเตือนใจแก่ท่านสักหน่อยว่า ในการใช้วิชาความรู้ดำเนินอาชีพต่อไปข้างหน้า ควรคำนึงถึงเกียรติแห่งวิชาชีพนั้น ๆ ให้มาก จงได้พึงเล็งถึงประโยชน์ของส่วนรวมด้วย ไม่ว่าท่านจะรับราชการหรือดำเนินอาชีพเป็นส่วนตัว การใช้วิชาความรู้ที่ได้ศึกษาจากมหาวิทยาลัยนี้ ด้วยความซื่อตรงสุจริต จะเป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองของเราได้มาก เฉพาะท่านที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับวิชากฎหมายและอาชีพทนายความนั้น ถ้าได้ช่วยกันใช้วิชาชีพด้วยดีแล้วยังจะเป็นทางส่งเสริมให้การศาลยุติธรรมของเราอยู่ในระดับสูงอันพึงปรารถนา

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้ท่านที่มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ จงมีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
วันที่ ๑ เมษายน ๒๔๙๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่มาร่วมในงานพิธีประสาทปริญญาและอนุปริญญาของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
ในวันนี้

ตามรายงานของนายกรรมการ ปรากฏว่า ในปีนี้ได้มีผู้สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาและอนุปริญญา
เป็นจำนวนมาก นับว่ามหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ได้ดำเนินการอบรม ให้การศึกษาผลิตผู้มีวิชาชีพลักษณะต่าง ๆ
ของการประกอบโรคศิลปะ เพื่อไปทำการป้องกันและบำบัดโรคช่วยส่งเสริมสวัสดิภาพให้แก่ประชาชนมากขึ้นอีก
นับว่าเป็นประโยชน์อย่างมากแก่ประเทศชาติ ข้าพเจ้าขอขอบใจกรรมการ อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของ
มหาวิทยาลัยทุกฝ่ายที่ได้ตั้งใจพยายามปฏิบัติหน้าที่เป็นผลสำเร็จด้วยดีตลอดมา

สำหรับปีนี้จะเห็นได้ว่า ได้มีการก่อสร้างเพิ่มเติมอาคารของมหาวิทยาลัยตามความจำเป็นสำหรับ
การศึกษาชั้นหลายอาคาร โดยใช้เงินในงบประมาณประจำปี ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีด้วยที่รัฐบาลได้
สนับสนุนช่วยเหลือแก่สถานการศึกษาแห่งนี้ กับขอขอบใจผู้ที่มีจิตศรัทธาอุทิศเงินให้เป็นทุน เพื่อส่งเสริมการศึกษา
และช่วยเหลือนักศึกษาของมหาวิทยาลัยรวมทั้งองค์การต่างประเทศที่ได้ให้อุปการะต่าง ๆ โดยทั่วกัน

ข้าพเจ้าขอถือโอกาสนี้แจ้งวัตถุประสงค์ของทุนที่ข้าพเจ้าได้ให้ไว้แก่มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์นี้ ก็โดย
ปรารถนาที่จะอุดหนุนเกื้อกูลแก่คนไทยที่ได้ศึกษาวิชาสำเร็จจากมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์เป็นอย่างดีปีละหนึ่งคน
ให้ได้มีโอกาสไปศึกษาวิชาแพทย์เพิ่มเติมในต่างประเทศเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อจะได้มา
ช่วยส่งเสริมสวัสดิภาพให้แก่ประชาชนต่อไป

บัณฑิตใหม่และผู้ที่ได้รับอนุปริญญาในวันนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีและขอชมเชยที่ได้พยายามศึกษา
มาจนสำเร็จ พร้อมทั้งจะไปประกอบอาชีพต่าง ๆ ขอให้ทุกคนจงรำลึกถึงอุดมคติของวิชาชีพที่มุ่งหวังจะบำบัดทุกข์
ส่งเสริมความสุขแก่ประชาชนเหนือสิ่งอื่นใด และรักษามรรยาทของการประกอบอาชีพโดยเคร่งครัด จงหมั่น
ฝึกฝนตนเองให้ทันสมัยในวิทยาการประกอบโรคศิลปะอยู่เสมอ ถ้าทุกคนปฏิบัติเช่นนี้ได้จะเป็นการเชิดชูเกียรติแก่
มหาวิทยาลัยนี้และวิชาชีพของตนตลอดไป

ในที่สุดนี้ ขออำนาจคุณพระรัตนตรัยจงดลบันดาลให้กรรมการ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ผู้สำเร็จการศึกษาใหม่
และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ตลอดจนบรรดาผู้มีจิตศรัทธาให้ทุนและอุปการะการศึกษาแก่
มหาวิทยาลัยนี้ ประสบความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๙๘

เท่าที่ได้ทราบและได้สังเกตเป็นลำดับมา และโดยเฉพาะรอบปีการศึกษา ๒๔๙๐ ซึ่งอธิการบดีได้แถลงกิจการที่มหาวิทยาลัยได้ดำเนินมาแล้วนี้ จะเห็นได้ว่าเป็นการก้าวหน้าขึ้นไปสู่ความเจริญเป็นลำดับ ทั้งในจำนวนผู้ศึกษาที่บรรลุสำเร็จมากขึ้น และผู้ศรัทธาบริจาคเงินให้เป็นทุนการศึกษาก็เพิ่มขึ้น จึงเป็นอันหวังได้ว่ามหาวิทยาลัยนี้เป็นอุปกรณ์อันหนึ่งที่จะทำให้ประเทศชาติรุ่งเรืองมั่นคงสมบูรณ์ต่อไป

ท่านทั้งหลายที่สำเร็จการศึกษาแล้วนี้ จะต้องออกไปรับราชการหรือประกอบอาชีพเป็นส่วนตัว อย่างไรก็ดี ท่านจะใช้แต่ความรู้ที่ท่านได้ไปนี้อย่างเดียวเป็นเครื่องมือสำหรับประกอบการทำงานเท่านั้นหาพอไม่ เมื่อปีที่แล้วมาข้าพเจ้าได้เตือนผู้สำเร็จการศึกษารุ่นก่อนให้ยึดคุณธรรมสำคัญข้อหนึ่งเป็นเครื่องกำกับใจไม่ว่าจะทำอะไร คุณธรรมข้อนั้นก็คือ ความสุจริต ท่านจะต้องสุจริตต่อบ้านเมือง สุจริตต่อประชาชน และสุจริตต่อหน้าที่ ณ บัดนี้ข้าพเจ้าใคร่จะให้คิดเพิ่มขึ้นอีกอย่างหนึ่ง คือ นอกจากความรู้และความสุจริตประจำตัวแล้ว ท่านควรมีหรือตั้งจุดหมายให้แน่วแน่ในการทำงานที่จะกระทำนั้น แล้วใช้ความคิดไตร่ตรองว่าจะทำอะไรบ้าง กิจการที่กระทำหรือดำเนินอยู่นั้นจึงจะเจริญก้าวหน้า เกิดประโยชน์งอกงามยิ่งขึ้น การหัดใช้ความคิดให้เป็นระเบียบตรงตามแนวทาง หรือจุดหมายที่ได้ตั้งไว้ นั้น เป็นความต้องการอยู่ในปัจจุบันนี้ ถ้าไม่ใช้ความคิด ผลงานเคยได้อย่างไรก็ได้เพียงแค่นั้นเองเป็นงานที่ล่าช้า ตัวท่านเองก็จะเป็นคนล่าช้า ประเทศชาติของท่านก็จะไม่ก้าวหน้าให้ทันสมัย และการใช้ความคิดตั้งว่าจำเป็นจะต้องใช้สติควบคุม มิฉะนั้น ก็จะเป็นความคิดที่ฟุ้งซ่านซึ่งประเทศชาติไม่พึงปรารถนา

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีที่ท่านได้มีความสามารถศึกษาสำเร็จในมหาวิทยาลัย นับเป็นเกียรติสำคัญตอนหนึ่งในชีวิต ซึ่งเชื่อมั่นว่า ท่านจะรักษาเกียรติที่ท่านได้รับในท่ามกลางสันนิบาตนี้ไว้ได้ดีทุกวิถีทาง คือ จะทำอะไรจะต้องนึกถึงเกียรติของท่านอยู่เสมอ และหวังว่าท่านจะใช้ความรู้ ความคิด และความสุจริตปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นที่กำลังของประเทศชาติต่อไป

ในที่สุดนี้ ขอให้ท่านทั้งหลายที่สำเร็จการศึกษาแล้ว พร้อมทั้งท่านที่มาประชุมอยู่ ณ ที่นี้ จงประสบ จตุรพิธพร ประกอบด้วยความเกษมศานติสำราญทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราชาโฆวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาร่วมในงานพิธีประสาทปริญญาและอนุปริญญาในวันนี้

ข้าพเจ้ายินดีที่ได้ทราบจากรายงานว่า ในรอบปีการศึกษา ๒๕๕๗-๕๘ นี้ กิจการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้เจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ

สำหรับท่านผู้สำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิต ข้าพเจ้าขอเตือนว่า จงพยายามเอาวิชาที่ได้ศึกษาเล่าเรียนนมาไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองให้เต็มที่ ประเทศไทยเป็นประเทศกสิกรรม วิชาที่ท่านได้ศึกษามาทุกสาขาล้วนแต่เป็นคุณประโยชน์แก่การกสิกรรม และการเศรษฐกิจของประเทศโดยตรง ดังนั้น โอกาสที่ท่านทั้งหลายจะช่วยกันสร้างชาติบ้านเมืองในด้านนี้จึงมีอยู่มากมาย ขอให้ท่านทั้งหลายจงพยายามช่วยกันทำหน้าที่นี้ให้ดีที่สุด และในการปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีนั้น นอกจากต้องใช้ความรู้ ความสามารถแล้ว ยังต้องเป็นผู้มีจิตใจสูง มีศีลธรรม มีสติสัมปชัญญะ ประพฤติตนแต่ในสิ่งที่ชอบที่ควร วางตนให้สมเกียรติ เป็นผู้ที่ควรแก่การนับถือ

อนึ่ง ข้าพเจ้าขอเตือนว่า แม้ท่านจะได้เรียนสำเร็จตามหลักสูตรจนได้รับปริญญาแล้วก็ดี ขอให้เข้าใจว่านี่เป็นเพียงขั้นต้นของการศึกษาเท่านั้น ท่านจงพยายามศึกษาและฝึกฝนตนเองต่อไป เพราะสรรพวิทยาการด้านสาขาวิทยาศาสตร์ทั้งหลายนั้น การทดลองค้นคว้าช่วยให้ได้ความรู้ใหม่ ๆ ขึ้นมาอยู่เสมอ ถ้าท่านไม่ศึกษาเพิ่มเติมไว้ ต่อไปไม่ช้าท่านจะล้าสมัย

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรแก่ทุกๆ ท่าน ณ ที่นี้ จงมีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๘

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความพอใจที่ได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญา และมอบประกาศนียบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อีกครั้งหนึ่ง

ขอแสดงความยินดีด้วยกับทุก ๆ ท่าน ที่ประสบผลสำเร็จในการศึกษา ได้รับเกียรตินิยมจากมหาวิทยาลัย ในโอกาสนี้ หวังว่าแต่ละท่าน คงจะนำความรู้ที่ได้มา ไปใช้ให้ชอบด้วยกาลเทศะ โดยมันอยู่ในศีลธรรม ที่ได้รับอบรมมาแล้ว เพื่อเป็นผลดีแก่ชาติบ้านเมือง และแก่ตนเอง สมตามเจตจำนงของมหาวิทยาลัย ที่ได้ให้การศึกษาและอบรมแก่ท่านนั้นทุกประการ

ขอความสุขสวัสดิ์ถึงมีแก่ท่านทั้งปวง.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

ข้าพเจ้าได้ฟังรายงานที่อธิการบดีอ่านมาแล้วก็แลเห็นว่า ในพุทธศักราช ๒๕๕๘ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เจริญก้าวหน้า ทั้งในด้านจำนวนนักศึกษา วิชาการและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ประชาชนก็มีจิตใจร่วมมือเป็นกำลังช่วยเหลือให้มหาวิทยาลัยนี้เจริญยิ่ง ๆ ขึ้น ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีเป็นอันมาก

นิสิตทั้งหลายที่สำเร็จการศึกษาแล้ว ต่อไปนี้ก็ต้องออกไปทำมาหาเลี้ยงชีพให้เป็นหลักฐาน จึงใคร่ขอเตือนว่า การที่จะประกอบกิจใด ๆ ให้เจริญเป็นผลดีนั้น ย่อมต้องอาศัยความอดุสาหะพากเพียร และความซื่อสัตย์สุจริตเป็นรากฐานสำคัญ ประกอบกับจะต้องเป็นผู้มีจิตใจเมตตากรุณาไม่เบียดเบียนผู้อื่น และพร้อมที่จะบำเพ็ญประโยชน์ให้เกิดแก่ส่วนรวมตามโอกาสอีกด้วย ถ้าปฏิบัติได้ดังนี้ การงานของท่านก็จะสำเร็จสมความปรารถนาทุกประการ

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ผู้ที่ได้รับปริญญาและอนุปริญญา พร้อมทั้งท่านที่ได้มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ จงประสบความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๙

ข้าพเจ้าและพระราชินี รู้สึกยินดีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้ทราบจากรายงานว่าในรอบปีการศึกษา ๒๕๕๘-๒๕๕๙ นี้ กิจการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้เจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ

สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษา เป็นบัณฑิต ข้าพเจ้าขอเตือนว่า จงพยายามนำวิชา ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ แก่บ้านเมืองให้เต็มที่ ประเทศไทย เป็นประเทศกสิกรรม วิชาที่ท่านได้ศึกษามา ทุกสาขาล้วนเป็นประโยชน์ แก่การกสิกรรมและเศรษฐกิจ ของประเทศโดยตรง ดังนั้น โอกาสที่ท่านทั้งหลาย จะช่วยกันทะนุบำรุงบ้านเมืองในด้านนี้จึงมีอยู่มาก ขอให้ท่านทั้งหลาย จงพยายามช่วยกัน ทำหน้าที่ให้ดีที่สุด การที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีได้นั้น นอกจากความรู้ความสามารถแล้ว ยังต้องเป็นผู้ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต และการตั้งตนไว้ในทางที่ชอบที่ควร สมเกียรติด้วย

อนึ่ง แม้ท่านจะได้เรียนจบหลักสูตร จนได้รับปริญญาแล้วก็ดี ขอให้เข้าใจว่า นี่เป็นเพียงขั้นต้น ของการศึกษาเท่านั้น ท่านจงพยายามศึกษา และฝึกฝนตนเองต่อไป เพราะสรรพวิทยาการ ด้านสาขาวิทยาศาสตร์ทั้งหลายนั้น การทดลองค้นคว้า ย่อมช่วยให้ได้ความรู้ใหม่ ๆ ขึ้น ถ้าท่านไม่ศึกษาเพิ่มเติมไว้ ต่อไปไม่นาน ท่านก็จะเป็นคนล้าสมัย

ในที่สุดนี้ ขออวยพร ให้ทุกท่านมีความสุข ความเจริญ จงทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและประกาศนียบัตร
ของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

ข้าพเจ้ามีความพอใจที่ได้มีโอกาสมาร่วมในพิธีประสาทปริญญาบัตรและประกาศนียบัตรแก่นักศึกษา
ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกวาระหนึ่ง

ข้าพเจ้ามีความสนใจและพอใจในกิจกรรม ซึ่งมหาวิทยาลัยนี้ได้ดำเนินปฏิบัติตามที่อธิการบดีได้รายงาน
มาแล้วนั้นเป็นอันมาก และขอแสดงความยินดีแก่บรรดาท่านผู้สำเร็จการศึกษา จนได้รับเกียรติจากสถานการ
ศึกษาชั้นสูงแห่งนี้ ในวันที่

สำหรับนักศึกษาผู้สำเร็จการศึกษาในชั้นมหาวิทยาลัยนั้น ต่างก็จะได้มีอาชีพเป็นบุคคลชั้นนำของประเทศไทย
ตามสาขากิจการต่าง ๆ ในอนาคต ภาระความรับผิดชอบเพื่อความเจริญก้าวหน้าของชาติ จึงตกอยู่แก่ท่าน
มิใช่น้อย ฉะนั้น เมื่อท่านได้รำลึกและใคร่ครวญอยู่เสมอในทางที่จะนำไปสู่ คือ ความรู้ กอปรด้วยความ
สามารถออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนและผู้อื่นอย่างมากที่สุดเป็นหน้าที่ประจำวันแล้ว จักบังเกิดผลานิสงส์
นำความรุ่งเรืองมาสู่ประเทศชาติอย่างแน่นอนอนมิต้องสงสัย

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้ท่านทั้งปวงผู้มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ จงมีความสุขสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา ๒๔๙๙
วันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๐

ได้ฟังรายงานแสดงกิจการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งอธิการบดีอ่านมาแล้ว แสดงว่าการทำงานของมหาวิทยาลัยได้เป็นไปในระดับอันเจริญเสมอมา แสดงว่าบ้านเมืองเราจะเพียบพูนไปด้วยผู้ได้รับการศึกษาชั้นสูงมากขึ้น อันเป็นสัญลักษณ์แห่งอารยะประเทศโดยสมบูรณ์ ข้าพเจ้ามีความยินดียิ่ง

บรรดาผู้ได้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงแล้ว จะต้องออกไปทำการงานด้วยกันทั้งนั้นจะเป็นงานส่วนตัวหรือราชการก็ตามถ้างานที่ท่านั้นเจริญดีงามก็ย่อมเป็นปัจจัยให้ประเทศชาติรุ่งเรืองขึ้นด้วย แต่ท่านที่จะไปประกอบการทำงานให้เป็นประโยชน์แก่ตนและประเทศชาตินั้น ตัวท่านเองจะต้องเป็นผู้มีความสามารถ คือ ทำหน้าที่ใดก็ให้งานนั้นสำเร็จดังความมุ่งหมายท่านจะต้องเป็นผู้มีน้ำใจหนักแน่นใช้ความพิจารณาด้วยเหตุผลไม่ใช่ไร้สติสัมปชัญญะพลอยตามหมู่มาให้เขานำไปในวิถีทางใด ๆ ท่านจะต้องเป็นตัวของท่านเองใช้วิทยาการที่ได้ร่ำเรียนมา เลือกปฏิบัติแต่ที่เป็นคุณเป็นประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวมคือประเทศชาติเสมอไป ไว้เกียรติของท่านด้วยความสุจริตต่อการทำงาน ต่อบุคคลและคนทั่วไป อย่าให้ใครเขาหยามว่าเป็นคนไร้เกียรติ

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีที่ท่านได้รับเกียรติในการที่ท่านเป็นบุคคลที่ได้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยนี้หวังว่า ท่านจะเป็นผู้ดำรงตนและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ สมเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป

ในที่สุดนี้ ขอให้นักศึกษาที่สำเร็จแล้ว กับผู้ที่ได้มาร่วมในสโมสรสันนิบาตนี้ จงประสบแต่ความสุขความเจริญพร้อมด้วยจตุรพิรพรเสมอไปเทอญฯ

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรแก่นิสิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๐

ได้ฟังรายงานแสดงกิจการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งอธิการบดีอ่านมาแล้วแสดงว่าการทำงานของมหาวิทยาลัยได้เป็นไปในระดับอันเจริญเสมอมา แสดงว่าบ้านเมืองเราจะเพียบพูนไปด้วยผู้ได้รับการศึกษาชั้นสูงมากขึ้น อันเป็นสัญลักษณ์แห่งอารยประเทศโดยสมบูรณ์ ข้าพเจ้ามีความยินดียิ่ง

บรรดาผู้ได้สำเร็จการศึกษาชั้นสูงแล้ว จะต้องออกไปทำการงานด้วยกันทั้งนั้นจะเป็นงานส่วนตัวหรือราชการก็ตามถ้างานที่ทำนั้นเจริญดีงามก็ย่อมเป็นปัจจัยให้ประเทศชาติรุ่งเรืองขึ้นด้วย แต่ท่านที่จะไปประกอบกิจการงานให้เป็นประโยชน์แก่ตนและประเทศชาตินั้น ตัวท่านเองจะต้องเป็นผู้มีความสามารถ คือ ทำหน้าที่ใดก็ให้งานนั้นสำเร็จดังความมุ่งหมายท่านจะต้องเป็นผู้มีน้ำใจหนักแน่น ใช้ความพิจารณาด้วยเหตุผล ไม่ใช่ไร้สติสัมปชัญญะพลอยตามหมู่มาให้เขานำไปในวิถีสงัดใด ๆ ท่านจะต้องเป็นตัวของท่านเองใช้วิทยาการที่ได้ร่ำเรียนมาเลือกปฏิบัติแต่ที่เป็นคุณเป็นประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวมคือประเทศชาติเสมอไป ไว้เกียรติของท่านด้วยความสุจริตต่อการทำงาน ต่อบุคคล และคนทั่วไป อย่าให้ใครเขาหยามว่าเป็นคนไร้เกียรติ

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีที่ท่านได้รับเกียรติในการที่ท่านเป็นบุคคลที่ได้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยนี้หวังว่า ท่านจะเป็นผู้ดำรงตนและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ สมเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป

ในที่สุดนี้ ขอให้นักศึกษาที่สำเร็จแล้ว กับผู้ที่ได้มาร่วมในสโมสรสันนิบาตนี้ จงประสบแต่ความสุขความเจริญพร้อมด้วยจตุรพิธพรเสมอไป เทอญฯ.

พระบรมราชโองการ
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๐๐

ข้าพเจ้ามีความพอใจที่ได้ทราบจากรายงานว่า กิจการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้เจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ

การเกษตรมีความสำคัญสำหรับประเทศไทยเพียงไร ย่อมเป็นที่ทราบกันอยู่ดีแล้ว การที่นักศึกษาได้เรียนสำเร็จได้รับปริญญาและอนุปริญญาเป็นจำนวนมากทั้งนี้ ย่อมเป็นที่น่ายินดีอย่างยิ่ง

ข้าพเจ้าใคร่จะขอเตือนไว้ ณ ที่นี้ด้วยว่า ในการที่จะเอาหลักวิชาที่ได้เล่าเรียนไปใช้เพื่อประกอบกิจการงานต่อไปนั้น ควรจะคำนึงถึงสภาพความเป็นอยู่ของท้องถิ่นที่ แลถึงผลสะท้อนอันอาจมีขึ้น โดยเฉพาะในประการต่าง ๆ จะได้เป็นหลักประกันว่า กิจการงานที่จะทำขึ้นนั้น ได้พิจารณาศึกษาโดยรอบคอบในทุก ๆ ด้านแล้ว ชอบด้วยหลักปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของประเทศเรา

ข้าพเจ้าขออนุโมทนาในการที่องค์การมูลนิธิและบุคคล ได้ให้ความสนับสนุนแก่กุลแก่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ หวังว่ามหาวิทยาลัยแห่งนี้จะเจริญโดยรวดเร็วต่อไปในภายหน้า

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้ทุก ๆ ท่าน จงมีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและประกาศนียบัตร
ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๐

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาร่วมในพิธีประสาทปริญญาบัตรและประกาศนียบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นี้อีกวาระหนึ่ง เรายอมรับด้วยความพอใจในกิจการต่าง ๆ ตามรายงานของผู้รักษาการแทนอธิการบดี ซึ่งทางการของมหาวิทยาลัยได้พยายามปฏิบัติ และดำเนินมาเพื่อวิวัฒนาการของมหาวิทยาลัย ทั้งขอแสดงความยินดีด้วยกับบรรดาท่านที่ได้รับเกียรติเทิดทูนคุณวุฒิและวิถยฐานะจากมหาวิทยาลัยในวันนี้ทุก ๆ ท่านโดยทั่วกัน

ในส่วนนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา ซึ่งต่างก็จะได้แยกย้ายกันไปประกอบอาชีพในสาขาต่าง ๆ ใช้ความรู้ที่ได้รับมาให้เป็นที่ประโยชน์แก่สังคมและชาติบ้านเมืองนั้น ข้าพเจ้าใคร่ฝากข้อคิดสักเล็กน้อยไปประกอบการพิจารณาของท่านด้วย อันสิ่งทีเรียกกันว่า “อุดมคติ” นั้น ก็คือมโนภาพหรือความนึกคิดถึงความดีความงามอันเลอเลิศในสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งถ้าเป็นไปตามมโนภาพนั้นแล้ว ก็จะจัดว่าเป็นของที่ดีที่งามเลิศด้วยประการทั้งปวงกล่าวโดยทั่วไป มนุษย์เราย่อมปรารถนาจะประสบแต่สิ่งที่ดีงามเจริญตาเจริญใจ จึงควรจะได้มีอุดมคติด้วยกันทั้งนั้น แต่หากควรเป็นไปในทางไม่ก่อความเบียดเบียนแก่ผู้อื่น โดยพึงเล็งถึงประโยชน์สุขของผู้อื่นหรือส่วนรวมด้วยการเล็งผลดีหรืองามเลิศตั้งว่านี้ ถ้าหากเป็นไปเพียงแต่เพื่อประโยชน์สุขของตนเองเท่านั้น และเป็นการเบียดเบียนประโยชน์สุขของผู้อื่นแล้ว ก็จะกลายเป็นความเห็นแก่ตัวหาควรได้ชื่อว่า “อุดมคติ” ไม่ การประกอบสร้างอุดมคติขึ้นนั้น ย่อมกินเวลา ในบางกรณีอาจได้เริ่มประกอบสร้างกันขึ้นแต่อายุยังน้อย ในบางรายอาจมีอุดมคติขึ้นเมื่อเติบโตอายุมากแล้ว แต่สำหรับท่านที่ผ่านการศึกษาเช่นนี้แล้ว ควรจะต้องได้มีได้ยึดอุดมคติประกอบการที่จะปฏิบัติสิ่งใดไปในภายหน้าด้วย ข้อสำคัญนั้นควรต้องเป็นตัวของตัวเอง ยึดถืออุดมคติซึ่งชอบด้วยศีลธรรมอันดีทั้งในแง่ความนึกคิดและในทางปฏิบัติ มิใช่ยอมรับทำตามอุดมคติของผู้อื่นโดยมิได้พิจารณาให้ถ่องแท้ ถ้าทุกคนมีอุดมคติอันดีตั้งว่า และต่างปฏิบัติตามโดยสุจริตใจ พึงเล็งถึงประโยชน์สุขอันแท้จริงของส่วนรวมกันแล้ว ข้าพเจ้าก็เชื่อว่าจะเป็นผลดี ส่งเสริมความสุขความเจริญของประเทศชาติ ซึ่งก็จัดว่านำความเจริญมาสู่แต่ละคนและตนเองด้วย แม้หากชาติบ้านเมืองต้องเสื่อมหรือสลายลงแล้ว ประโยชน์สุขส่วนบุคคลจะเกิดขึ้นได้อย่างไร

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้ท่านทั้งปวงผู้มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ จงมีความเจริญและได้รับความความสุขสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๑

ตามรายงานแสดงกิจการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่อธิการบดีได้แถลงมานั้น แสดงว่า การงานของมหาวิทยาลัยนี้ ได้ดำเนินไปในระดับอันเจริญตลอดมา เป็นข้อที่ควรยินดี

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีด้วยเป็นอย่างมาก แก่บรรดาท่านที่ผ่านการศึกษาระดับสูงมารับเกียรติจากมหาวิทยาลัยในวาระนี้ และขอแสดงความหวังว่า แต่ละท่านจะดำรงและปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองต่อไป

ข้าพเจ้าได้เคยมีโอกาสกล่าวถึงเรื่องความเป็นนิสิต และสังเกตว่า ท่านทั้งหลายก็เข้าใจในความหมายของความเป็นนิสิตนั้นแล้ว วันนี้ ข้าพเจ้าใคร่จะพูดถึงเรื่องความเป็นคน คนเรานั้นจะว่าไป ก็เป็นสัตว์ชนิดหนึ่งในบรรดาสัตว์ทั้งหลาย แต่มีการแตกต่างกันหลายประการ ประการที่สำคัญที่สุดก็คือ ความรู้ สัตว์อื่นทั้งหลายที่เกิดมาได้รับการฝึกสอนจากพ่อแม่ ก็เพียงแต่ให้รู้ถึงวิธีการดำรงความเป็นอยู่อย่างธรรมดาของสัตว์ หรืออาศัยสัญชาตญาณที่มีอยู่ในตัวนั้น ส่วนคนนั้น นอกจากความรู้ที่ได้รับมาตามธรรมชาติแล้ว ยังมีสติปัญญาที่จะค้นคว้าหาความรู้สืบต่อกันมาแต่บรรพบุรุษ มีตำรับตำราเป็นอันมาก ซึ่งได้เขียนไว้ให้คนชั้นหลังได้เรียนรู้ถึงวิชาการและขนบธรรมเนียมประเพณีอันชอบด้วยศีลธรรมปัญญา นี้แหละ เป็นสิ่งสำคัญที่คนจะต้องนำไปใช้ในทางที่ดีที่ชอบ ประกอบกับตำราและขนบธรรมเนียมประเพณีอันมีมาแต่โบราณกาลนั้น แต่ถ้านำเอาปัญญาไปใช้ในทางที่มีชอบปราศจากศีลธรรม คนก็จะเลวกว่าสัตว์

ท่านทั้งหลาย ก็นับว่าเป็นผู้ที่ได้รับการสั่งสอน อบรม ตามประเพณีนิยมดังกล่าวมาแล้ว และยังได้เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยนี้ ก็เท่ากับได้มาขัดเกลาเพิ่มพูนความรู้เพื่อครองความเป็นคนด้วยดีต่อไป เป็นโอกาสพิเศษเช่นนี้แล้ว จะปฏิบัติภารกิจใดที่ชอบที่จะใช้พิจารณาตามความคิดเห็นของตัว ต้องเป็นผู้มีน้ำใจหนักแน่น เลือกรปฏิบัติแต่สิ่งที่จะเกิดประโยชน์อันชอบด้วยศีลธรรม และประเพณีนิยม ให้สมกับที่ได้รับการอบรมสั่งสอนมานั้นเถิด

ในที่สุดนี้ ขอให้บรรดานักศึกษาซึ่งได้สำเร็จการศึกษาแล้วนี้ ตลอดจนทุกท่านที่ได้มาร่วมในงานประสาทปริญญา จงประสบความสุขความเจริญเพียบพร้อมด้วยจตุรพิธพรทั่วกัน.

พระบรมราชาโฆวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๐๑

ข้าพเจ้ายินดีที่ได้มีโอกาสมาร่วมในพิธีประสาทปริญญา และอนุปริญญาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อีกรวาระหนึ่ง และมีความพอใจนักที่การศึกษาและกิจการของมหาวิทยาลัยได้เจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ

ในส่วนนักศึกษาที่ประสบผลสำเร็จนั้น ก็ขอแสดงความยินดีร่วมด้วย โอกาสที่ท่านทั้งหลายจะช่วยกัน
ทำนุบำรุงบ้านเมืองในด้านกสิกรรม และเกษตรกรรมยังมีอยู่มาก ขอท่านจงใช้วิชาความรู้ที่ได้ศึกษามาให้เกิดประโยชน์
ทั้งพยายามฝึกฝนตนเอง เพื่อได้ความรู้เพิ่มพูนยิ่งขึ้นต่อไป เพราะบรรดาวิทยาการทุกแขนงย่อมวิวัฒนาการ
ต่อไปอยู่เสมอ อันเป็นผลจากการค้นคว้าเพิ่มเติม จงมีความซื่อสัตย์สุจริตขยันหมั่นเพียรในการทำงาน มั่นอยู่ใน
ศีลธรรมอันดี เพื่อเป็นเกียรติและเป็นศรีแก่ตัวท่านเองและสถานศึกษาแห่งนี้.

ขอความสุขสวัสดิ์จงมีแก่ท่านทั้งปวงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและประกาศนียบัตร
ของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๐๑

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาร่วมในพิธีประสาทปริญญาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง ในกิจการและความก้าวหน้าของมหาวิทยาลัย ดังที่อธิการบดีได้รายงานมาแล้วนั้นเป็นที่พอใจ และขอแสดงความยินดีต่อนักศึกษาผู้มีวิริยอุตสาหะพากเพียรเรียนดีจนสำเร็จการศึกษา และได้รับเกียรติจากสถาบันการศึกษาชั้นสูงแห่งนี้ในวันนี้โดยทั่วกัน

ท่านทั้งหลายคงจะตระหนักอยู่แล้วว่า คนเรานั้นย่อมต้องมีภาระรับผิดชอบต่อตนเองต่อวงศ์ตระกูล และต่อประเทศชาติ ในฐานะพลเมืองดี ฉะนั้น สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปนี้ ขอให้ใช้วิชาความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมาให้เกิดประโยชน์แก่ตนและแก่ส่วนรวมยิ่งขึ้นตลอดไป อย่างนี้จึงเฉยเฉื่อยชาหยุดอยู่กับที่ กับขอให้ติดตามวิวัฒนาการต่าง ๆ ของบ้านเมืองและของโลก ให้เป็นผู้มีหูตาสว่างอยู่เสมอ หากปฏิบัติได้ดังนี้ก็จะได้รับแต่ผลดีและทั้งจะเป็นแบบอย่างแก่นุชนรุ่นหลังต่อไปอีกด้วย

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้ท่านทั้งปวงผู้มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ จงมีความเจริญและประสบความสำเร็จความผาสุกสวัสดิ์เป็นนิรันดร์.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันที่ ๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๒

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มีโอกาสมาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง เมื่อได้ฟังรายงานของอธิการบดีก็มีความพอใจมากที่กิจการของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้าไปด้วยดี ข้อที่น่าภูมิใจก็คือ มหาวิทยาลัยนี้ยังคงเป็นที่นิยมเลื่อมใสโดยทั่วไปของวงการแหล่งต่าง ๆ ทั้งไทยและต่างประเทศ ดังจะเห็นได้จากสถิติจำนวนนักเรียนที่ได้รับเข้าและสำเร็จการศึกษา และการอนุเคราะห์ส่งเสริมที่มหาวิทยาลัยได้รับอยู่จากแหล่งต่าง ๆ นั้นเป็นลำดับมา

ในส่วนผู้ที่ได้ประสบผลสำเร็จในการศึกษา และได้รับเกียรติจากมหาวิทยาลัยนั้น ขอแสดงความยินดีร่วมด้วยทุกคน กับขอแสดงความหวังว่า แต่ละท่านจะใช้ความรู้ที่ได้มาให้เป็นคุณประโยชน์แก่บ้านเมืองของเรา ความจริงได้เคยให้อิโวาทเช่นนี้มาหลายครั้งแล้ว แต่เมื่อมาคำนึงถึงวิธีจะนำเอาวิชาความรู้ไปใช้ประโยชน์ จะต้องอาศัยสิ่งใดบ้างแล้ว ก็เห็นว่าสิ่งสำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง คือ ภาษา การได้มาซึ่งวิชาความรู้ต้องอาศัยภาษา การนำวิชาความรู้ไปใช้ ก็ย่อมต้องอาศัยภาษาอีก เช่น เมื่อจะให้ปฏิบัติการใดก็ต้องออกคำสั่งเป็นต้น

ในปัจจุบันนี้ปรากฏว่า ได้มีการใช้ถ้อยคำออกจะฟุ่มเฟือย และไม่ตรงกับความหมายอันแท้จริงอยู่เนือง ๆ ทั้งออกเสียงก็ไม่ถูกต้องตามอักขรวิธี ถ้าปล่อยให้เป็นอย่างนี้ ภาษาของเราก็มีแต่จะทรุดโทรม ชาติไทยเรามีภาษาของเราใช้เองเป็นสิ่งอันประเสริฐอยู่แล้วเป็นมรดกอันมีค่าตกทอดมาถึงเราทุกคน จึงมีหน้าที่จะต้องรักษาไว้ ฉะนั้น จึงขอให้บรรดานิสิตและบัณฑิต ตลอดจนครูบาอาจารย์ได้ช่วยกันรักษาและส่งเสริมภาษา ซึ่งเป็นอุปกรณ์และหลักประกันเพื่อความเจริญวัฒนาของประเทศชาติ

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรแก่ทุกท่านให้มีความสุขความเจริญ ประกอบกรณียกิจเป็นผลดีแก่ตน และประเทศชาติทั่วกัน.

พระบรมราชาโฆวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๐๒

ข้าพเจ้ามีความพอใจที่ได้ทราบว่า กิจการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้เจริญมาเป็นลำดับ และ
ขอแสดงความยินดีด้วยกับผู้สำเร็จการศึกษา ได้รับปริญญาและอนุปริญญาในวันนี้

อันวิชาความรู้ ที่ท่านทั้งหลายได้ศึกษาจากมหาวิทยาลัยนี้ ทุก ๆ สาขาต่างก็มุ่งจะช่วยฟื้นฟูเกษตรกรรม
ของประเทศให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น เพื่อได้มีอาหารเครื่องบริโภค อุปโภค เพียงพอภายในประเทศ และเหลือเกิน
เหลือใช้ จำหน่ายเป็นสินค้าออกจากประเทศ เป็นทางส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศอีกด้วย ถ้าสิ่งทีผลิตขึ้นมา
มีคุณภาพดี ก็เป็นประโยชน์มาก ควรแก่การบริโภคและเป็นที่ยอมรับ หากจำหน่ายเป็นสินค้าก็จะได้ราคาดีขึ้นด้วย

ฉะนั้น จงช่วยกันส่งเสริมและรักษาคุณภาพ ของสิ่งทีจะผลิตได้ จากเกษตรกรรมนั้น ให้ได้ของดี
ถึงขนาดเถิด แม้การทีจะผลิตให้ได้สิ่งทีมีคุณภาพดี อาจต้องอาศัยการทดลองและค้นคว้าประกอบด้วย แต่ที
เป็นเรื่องทีควรกระทำ

อนึ่ง ในการทีท่านทั้งหลาย จะนำวิชาทีได้ศึกษาไปใช้นั้น ก็นำใช้วิจารณ์ญาณให้รอบคอบ เล็งดูผลได้
ผลเสียทุกแง่ทุกมุม เพราะในบางกรณีอาจอำนวยผลเฉพาะหน้าหรือเฉพาะเวลา แต่อาจเกิดผลเสียแก่ส่วนรวม
ต่อไปก็ได้ ข้อคิดของข้าพเจ้ามีอยู่ดั่งว่ามานี้

ข้าพเจ้าขออนุโมทนา ในการทีองค์การ มูลนิธิ และบุคคล ได้ให้ความสนับสนุนเกื้อกูลแก่มหาวิทยาลัยนี้
เป็นลำดับมา ขออวยพรให้ทุกท่าน จงมีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่นิสิตนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา
วันอังคาร ที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๐๒

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มาร่วมในงานพิธีมอบปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษาในวันนี้ และขอขอบใจสภาวิทยาลัยวิชาการศึกษาที่ได้ให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิตแก่ข้าพเจ้า

เป็นที่น่าพอใจมากที่ได้ทราบว่า กระทรวงศึกษาธิการได้พยายามปรับปรุงกิจการของสถานศึกษาแห่งนี้ ให้เจริญมาเป็นลำดับ การฝึกหัดครูและการฝึกหัดเจ้าหน้าที่ศึกษาธิการย่อมเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา และขยายการศึกษาออกไปให้กว้างขวางในอนาคต การที่ได้มีผู้สำเร็จการศึกษาชั้นบัณฑิตเป็นจำนวนมากในวันนี้ ย่อมเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งสำหรับการศึกษาของประเทศเรา ข้าพเจ้าเชื่อว่า นิสิต-นักศึกษา ซึ่งสำเร็จการศึกษาไปในคราวนี้ คงจะได้มีคุณธรรม ศีลธรรม และวัฒนธรรมเป็นทุนอยู่ในตัวบ้างแล้ว แต่ในฐานะที่ต้องออกไปทำหน้าที่เป็นครูของผู้อื่น ท่านจำจะต้องสร้างสมธรรมะต่าง ๆ ให้เพิ่มพูนมากยิ่งขึ้น และรู้จักวางตัวให้สมกับเป็นผู้มีหน้าที่สั่งสอนและอบรมเยาวชน ควรจะตั้งใจปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ และช่วยกันขจัดปัญหาเยาวชนให้หมดสิ้นไปโดยเร็ว และส่งเสริมให้เยาวชนได้เป็นคนที่มีล้มมาชีพและความประพฤติดี เพื่อเป็นกำลังในการที่จะสร้างประเทศชาติต่อไป

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีที่ท่านสำเร็จการศึกษาไปแล้วตอนหนึ่ง และได้รับเกียรติอย่างสูงจากวิทยาลัยแห่งนี้ หวังว่าท่านคงจะได้บำเพ็ญตนให้สมกับเกียรติที่ได้รับในวันนี้ด้วย

ที่สุดนี้ ขอให้นิสิตนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา กับผู้ที่ได้มาร่วมงานในวันนี้ จงประสบแต่ความสุข ความเจริญ พร้อมด้วยจตุรพิธพรเสมอไป เทอญ.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๐๓

ในโอกาสที่ได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อีกวาระหนึ่งในวันนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีด้วยกับทุก ๆ ท่านที่ได้ประสบผลสำเร็จในการศึกษา ได้รับเกียรติจากสถาบันการศึกษาชั้นสูงแห่งนี้ และมีความพอใจที่ได้ทราบถึงกิจการและความก้าวหน้าของมหาวิทยาลัย ตามที่อธิการบดีได้รายงานมาว่าได้ปรับปรุงและขยายการศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วนั้น ต่างคนก็จะได้แยกย้ายกันไปประกอบอาชีพตามสาขาต่าง ๆ ตามความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา และบำเพ็ญตนเพื่อเป็นแบบอย่างอันดีแก่ผู้อื่น จึงขอฝากข้อเตือนใจไว้ว่า การที่จะใช้ความรู้ในการประกอบอาชีพต่อไปข้างหน้า ควรนึกถึงเกียรติและความซื่อตรงเพื่อประโยชน์ส่วนรวมให้มาก บ้านเมืองจะเจริญรุ่งเรือง ก็ด้วยอาศัยคนดีที่มีความรู้ช่วยกันประกอบกิจการงาน ฉะนั้น บรรดานักศึกษาที่ได้รับเกียรติในวันนี้ จึงเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบในความเจริญก้าวหน้าของชาติบ้านเมืองด้วยส่วนหนึ่ง

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้ท่านทั้งปวงผู้มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ จงประสบความเจริญและความสุขทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๐๓

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญาและอนุปริญญาอีกวาระหนึ่ง และขอขอบใจสภามหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ที่ได้ให้ปริญญาสาธารณสุขศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่เราทั้งสอง

ตามรายงานของอธิการบดีมหาวิทยาลัย ปรากฏว่า ในปีนี้มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ได้มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงกิจการบริหาร และการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าเป็นอันมาก และได้มีผู้สำเร็จการศึกษาและนักศึกษาในวิชาชีพประเภทต่าง ๆ เพิ่มจำนวนเป็นลำดับ ข้าพเจ้าขอขอบใจที่บรรดากรรมการ อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยทุกคนได้ร่วมมือร่วมใจปฏิบัติงานอันเป็นผลให้มหาวิทยาลัยก้าวหน้าและเจริญยิ่งขึ้นอยู่เสมอ ทั้งขออนุโมทนาต่อบรรดาผู้มีจิตศรัทธาช่วยเหลือให้ทุนแก่นักศึกษา และส่งเสริมการศึกษาของมหาวิทยาลัยอันนับว่าได้บำเพ็ญคุณิย์เพื่อประโยชน์ส่วนรวมไว้ ณ ที่นี้ด้วย

โอกาสนี้ ขอแสดงความยินดีด้วยกับนายกรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรี ที่ทางมหาวิทยาลัยได้ยกย่องให้ปริญญากิตติมศักดิ์ไว้เป็นเกียรติ และต่อบรรดาบัณฑิต และผู้ที่ได้รับอนุปริญญาบัตรในวันนี้ ขอให้ทุกคนจงบำเพ็ญคุณิย์กิจอันดีงามในการที่จะได้ประกอบวิชาชีพประเภทต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เพื่อส่งเสริมสวัสดิภาพให้แก่ประชาชนต่อไป

อนึ่ง ขอตักเตือนให้บรรดาผู้ที่สำเร็จการศึกษาใหม่ทุกคน จงตั้งใจประกอบกิจการงานในหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ พยายามเพิ่มพูนความรู้ในศิลปวิทยาการให้ก้าวหน้าอยู่เสมอการกระทำความดีเท่านั้น ที่จะนำความสุขความเจริญมาสู่ตนเอง และเป็นการเชิดชูเกียรติแก่วิชาชีพ และแก่มหาวิทยาลัยแห่งนี้

ในที่สุดนี้ ขออวยพรให้กรรมการ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ บรรดาผู้ที่ได้รับเกียรติในวันนี้ และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ตลอดจนบรรดาผู้มีจิตศรัทธาบริจาคทุนและช่วยเหลือแก่มหาวิทยาลัยนี้ จงประสบความสำเร็จความสุขสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๐๓

ในโอกาสที่ข้าพเจ้าและพระราชินีได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญาและอนุปริญญาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความยินดีด้วยกับนายกรัชมณฑรีที่ได้รับปริญญาภสิกรรม และลัตวบาลดุษฎิบัณฑิตจากมหาวิทยาลัย และแก่บรรดานิสิตที่ประสบผลสำเร็จในการศึกษา ได้รับเกียรติในวันนี้

ข้าพเจ้ามีความพอใจ ที่ได้ทราบจากรายงานของอธิการบดีว่า กิจการของมหาวิทยาลัยได้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นในรอบปีการศึกษาที่แล้วมา และที่ได้มีการปรับปรุงการบริหารมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ขึ้นใหม่นั้น ก็หวังว่าจะช่วยให้กิจการของมหาวิทยาลัยนี้ได้ดำเนินไปเป็นผลดียิ่งขึ้น

อนึ่ง ข้าพเจ้าขอแสดงความหวังว่า นิสิตที่สำเร็จการศึกษา ซึ่งนับวันจะทวีจำนวนมากขึ้น เมื่อออกจากมหาวิทยาลัยไปแล้ว ควรจะได้เตรียมตัวให้พร้อมในอันที่จะไปดำเนินงานอาชีพของตนรูปใด เพราะมหาวิทยาลัยก็ได้ประสาทวิชาทุกสาขาให้แล้วประการหนึ่ง เป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่า เศรษฐกิจของประเทศไทยเราขึ้นอยู่กับเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ฉะนั้นท่านต้องระลึกถึงภาระอันสำคัญยิ่งนี้อยู่เสมอ และช่วยกันฟื้นฟูเกษตรกรรมของประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าไปโดยรวดเร็ว

ข้าพเจ้าขออนุโมนทนาในการที่องค์การ มูลนิธิ บริษัท ร้านค้าและบุคคล ได้ให้ความสนับสนุนส่งเสริมการศึกษาแก่มหาวิทยาลัยนี้เป็นลำดับมา และขออวยพรแก่ทุก ๆ ท่านที่ได้มาร่วมชุมนุมกัน ณ ที่นี้ จงมีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา ๒๕๐๒
วันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๓

บัดนี้ ข้าพเจ้าได้มอบปริญญาและรางวัลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ถึงโอกาสที่ข้าพเจ้าจะได้แสดงความยินดีแก่ผู้ได้รับเกียรติในวันนี้ โดยเฉพาะ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งได้รับปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ตลอดจนนิสิตทั้งหลายผู้ซึ่งสำเร็จวิชาต่าง ๆ ข้อที่น่ายินดีอีกอย่างหนึ่งก็คือ ความสนใจเอาใจใส่ของประชาชนที่ได้สนับสนุนมหาวิทยาลัยนี้เป็นอย่างดีตลอดมา จำนวนทุนต่าง ๆ ก็มีผู้บริจาคเพิ่มเติม ทำให้มหาวิทยาลัยนี้จะสามารถรับนิสิตจำนวนมากขึ้น การศึกษาของชาติก็จะเจริญก้าวหน้ายิ่ง เมื่อปีที่แล้วข้าพเจ้าได้พูดถึงเรื่องภาษาว่าเป็นสมบัติของชาติที่ควรรักษาและส่งเสริม ภาษานั้นเป็นอุปกรณ์สำคัญสำหรับหาความรู้ ซึ่งหมายถึงความก้าวหน้าของคน อุปกรณ์สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือประเพณี ประเพณีนั้นหมายถึงแบบแผน หรือขนบธรรมเนียมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา การสิ่งใดที่ริเริ่มขึ้นแล้ว ได้รับความนิยมถือปฏิบัติตามกันต่อไป จัดว่าเป็นประเพณี คนเราจะดำเนินชีวิตก็ต้องมีแบบแผนเป็นหลัก เราจึงต้องมีประเพณีเป็นแนวปฏิบัติ ชาติไทยเราได้มีประเพณีที่ดีงามมาแต่โบราณกาล บรรพบุรุษของเราได้ปฏิบัติสืบเนื่องมาหลายชั่วคน เมื่อตกทอดมาถึงเราเช่นนี้ เราควรจะได้รับไว้ด้วยความเคารพ

ในการแจกปริญญาบัตรในวันนี้ ก็นับว่าเป็นประเพณี มีระเบียบวิธีการเข้ารับให้ถูกต้องเรียบร้อย และในที่สุด ข้าพเจ้าก็ต้องมาอ่านโอวาทตักเตือนนิสิตทั้งหลายให้ปฏิบัติดีชอบ โอวาทนี้ก็นับว่าเป็นประเพณีเหมือนกัน แต่วันนี้ ขอยกตัวอย่างประเพณีที่ดีและไม่ดีตามประเพณีการปกครองประเทศ โอวาทของพระมหากษัตริย์หรือพระราชดำรัสต้องเขียนเพื่อให้รัฐมนตรีรับสนอง แต่เดี๋ยวนี้ก็กำลังพูดไม่ใช่อ่าน เพราะว่าได้ตามประเพณีอันหนึ่งของคนไทยที่ไม่สู้ดี คือ ทำเกินประเพณีฝรั่ง โอวาทนี้เพิ่งเตรียมเมื่อบ่าย ๒ โมงนี้เท่านั้นเอง ควรจะเตรียมมานานแล้ว แต่เห็นว่าไม่จำเป็น อาจจะไม่รู้เรื่องเท่าไรนัก นี่ตัวอย่างประเพณีที่ไม่ดีที่เราไม่ควรจะทำตาม ประเพณีมีดีมีไม่ดี แต่โดยมากประเพณีที่ปฏิบัติมาช้านานก็นับว่า ได้พิสูจน์แล้วว่าควรจะรักษาไว้ ในพิธีแจกปริญญาบัตรวันนี้ที่ทำตามประเพณี บางคนอาจจะเห็นว่า ไม่ได้ประโยชน์อะไรเลย แน่นนอน ผลทางวัตถุคงไม่ได้อะไร นอกจากเมื่อยและร้อน แต่ผลทางใจทุกคนคงจะเห็นพ้องว่า พิธีนี้งามและศักดิ์สิทธิ์มาก โดยสรุปแล้ว ประเพณีทั้งหลายย่อมมีประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของแต่ละคน เรามีประเพณีของชาติไทยเป็นสมบัติ เราควรจะยึดถืออย่างยิ่ง และช่วยกันส่งเสริมและรักษาไว้เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ บัดนี้ ขอบโอวาทที่พิเศษหน่อยด้วยการให้พรให้ทุกคน ประสบความสำเร็จก้าวหน้าและความสุขสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดีในโอกาสที่ได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ในวันนี้อีกวาระหนึ่ง

ตามที่อธิการบดีได้รายงานถึงความก้าวหน้าของกิจการ และการกำหนดแผนวางโครงการปรับปรุงขยาย
งานการศึกษาของคณะต่าง ๆ เพื่อสมทบควบคู่พร้อมกันไปกับโครงการพัฒนาการเศรษฐกิจของชาตินั้น ข้าพเจ้า
รับทราบด้วยความพอใจ กับขอแสดงความยินดีต่อท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ได้รับปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์
และแก่ทุก ๆ ท่านที่บรรลุผลสำเร็จในการศึกษา ได้รับเกียรติจากสถาบันการศึกษาชั้นสูงแห่งนี้โดยทั่วกัน

ท่านทั้งหลายคงจะตระหนักอยู่แล้วว่า การศึกษาเล่าเรียนเป็นเรื่องที่ไม่สิ้นสุด ผู้ปรารถนาความเจริญ
ในการประกอบกิจการงาน จะต้องหมั่นเอาใจใส่แสวงหาความรู้ให้เพิ่มพูนอยู่เสมอ มิฉะนั้นจะกลายเป็นผู้ที่ล้าสมัย
หย่อนสมรรถภาพไป อีกประการหนึ่ง ความเจริญของบ้านเมืองนั้น ใ้จะราบรื่นไปตลอด โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ
ที่สามารถปราชญ์เปรี๊ยะแต่เท่านั้นก็หาไม่ ต้องอาศัยความสามัคคีกลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว ร่วมกันคิดอ่าน
แก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปด้วยดีอีกทางหนึ่ง จึงจะเกิดประโยชน์โดยสมบูรณ์แก่ประเทศชาติ
ทั้ง ๒ ประการนี้ บุคคลส่วนมากทราบกันดี แต่ไม่ค่อยจะนำไปปฏิบัติกัน ในโอกาสนี้ จึงขอฝากไว้ให้ท่านทั้งหลาย
เพื่อนำไปใช้ด้วย

ในที่สุดนี้ ขอคุณพระศรีรัตนตรัย จงปกป้องคุ้มครองท่านทั้งปวงที่มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ ให้ประสบ
แต่ความผาสุกสวัสดิ์เป็นนิรันดร์.

พระบรมราชาโฆวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๐๔

ในโอกาสที่ได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญา และอนุปริญญาของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์อีกรวาระหนึ่ง ในวันนี้ ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้ทราบว่า การบริหารงานและการศึกษาของมหาวิทยาลัย ได้ปรับปรุงเจริญก้าวหน้าขึ้นมาก ดังปรากฏผลที่นายกสภามหาวิทยาลัยแถลงมานั้น ขอขอบใจบรรดากรรมการ อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่เอาใจใส่ในการนี้เป็นอย่างดี ทั้งขออนุโมทนาด้วยที่องค์การ มูลนิธิ และผู้มีกุศลจิตได้อำนวยความสนับสนุนช่วยเหลือแก่มหาวิทยาลัย

ในส่วนนักศึกษาซึ่งได้สำเร็จหลักสูตรแล้วนั้น ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีในผลสำเร็จของท่าน ขอให้ท่านดำเนินวิชาชีวิตอันมีเกียรตินี้ ด้วยการปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักวิชาที่ได้เล่าเรียนมา นอกจากนี้จะต้องเป็นผู้มีจิตใจสูง ประกอบด้วยเมตตากรุณาแก่เพื่อนมนุษย์ทั่วไป การกระทำความดีเท่านั้นที่จะนำความสุขความเจริญมาสู่ตนเอง การที่ท่านได้เรียนสำเร็จจนได้รับปริญญาและอนุปริญญาแล้วนั้น ขอให้พยายามศึกษาและฝึกฝนตนเองไว้เสมอ ถ้าท่านไม่ศึกษาเพิ่มเติมไว้ ต่อไปไม่ช้าท่านก็จะเป็นผู้ล้ำหลังไม่ทันกับความเจริญของโลก

ในที่สุดนี้ ขอความสุขความเจริญจงมีแก่ทุก ๆ ท่านทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา ๒๕๐๓
วันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๔

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรแก่บัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่ง และขอขอบใจที่มหาวิทยาลัยนี้ ได้มอบปริญญารัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่พระราชินี

ตามรายงานของอธิการบดี ข้าพเจ้ามีความพอใจมากที่ได้ทราบว่า ในปีนี้ทางมหาวิทยาลัยได้จัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัยขึ้นเป็นอีกคณะหนึ่ง เพื่อเสริมสร้างกำลังในด้านการศึกษาให้อยู่ในระดับสูงขึ้น การที่มหาวิทยาลัยจะมีมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิตในวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นนั้น ชี้ให้เห็นความก้าวหน้าของชาติในด้านวิชาการ ทั้งนี้ เพราะการกระทำใด ๆ เพื่อเพิ่มพูนในด้านปริมาณแล้ว ย่อมต้องคำนึงถึงคุณภาพไว้อยู่เสมอ ข้าพเจ้าได้เคยพูดถึงความสำคัญของเรื่องประเพณี เรื่องภาษา เรื่องความเป็นคน วันนี้ใครจะพูดถึงเรื่องหน้าที่ เพราะหน้าที่เป็นเรื่องสำคัญมากในการปฏิบัติการทำงาน คำว่าหน้าที่หมายถึงสิ่งที่ต้องทำ ในระบอบประชาธิปไตยประชาชนทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพสมบูรณ์ และเมื่อมีสิทธิแล้วย่อมมีหน้าที่ รัฐธรรมนูญการปกครองของประเทศต่าง ๆ จึงได้บัญญัติถึงสิทธิและหน้าที่ของประชาชนพลเมืองไว้ให้เป็นหลักปฏิบัติ สิทธิและหน้าที่เป็นสิ่งควบคู่กันไป ในด้านสิทธิเรามีเสรีภาพในการคิด การทำ แต่การใช้สิทธิดังกล่าวนี้อาจมีหลักที่จะต้องปฏิบัติ คือรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมไว้ เพราะประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ประเทศชาติตรงไว้ซึ่งอิสรภาพ ผลสุดท้ายก็เท่ากับเป็นประโยชน์ของแต่ละคน คนเรายังมีหน้าที่อีกหลาย ๆ อย่างต่าง ๆ กันแล้วแต่บุคคล เช่น ข้าพเจ้ามีหน้าที่มามอบปริญญาบัตรแล้วให้อาวาท หน้าที่ของนิสิตนั้นก็ต่อศึกษาวิชาเพื่อรับปริญญา เมื่อได้รับปริญญาแล้วต้องออกไปปฏิบัติหน้าที่ประกอบอาชีพด้วยความสุจริต

เมื่อก่อนที่มีการสอบไล่ เราได้พบกันจำนวนมาก ได้พบกันที่สวนอัมพร นายกลโมสรได้ขอให้ข้าพเจ้าให้พรให้สอบไล่สำเร็จทุกคน ข้าพเจ้าก็ได้ตอบว่า การที่จะให้พรให้ทุกคนสอบไล่สำเร็จนั้นเป็นไปไม่ได้ เพียงแต่ให้กำลังใจเท่านั้นเอง และได้บอกไว้ว่า ครูนั่น อาจารย์นั้น ได้มีหน้าที่สอบไล่สอบนักศึกษา ไม่ใช่สำหรับแกล้งสอบสำหรับทราบดีว่าได้เรียนรู้อะไรต่าง ๆ นั้นดีหรือเปล่า อาจารย์ก็ได้ทำหน้าที่ ลูกศิษย์นักศึกษาก็ต้องทำหน้าที่โดยที่เรียนให้ดี เพื่อที่จะได้สำเร็จวิชานั้น ๆ ในเรื่องหน้าที่นี้ ข้าพเจ้าขอพูดอีกหน่อย แต่เป็นเรื่องที่เป็นเรื่องใน... พูดได้ว่า อยู่ในวงเล็บได้ คือว่า เป็นเรื่องนอกเรื่องหน่อย ที่สวนอัมพรนั่นเอง ข้าพเจ้าจึงได้เล่าถึงการไปต่างประเทศที่นักหนังสือพิมพ์ได้ถามถึงสถานการณ์ทั่วโลก สถานการณ์ในเมืองไทย เขาได้ถามว่าที่เกิดเรื่องต่าง ๆ ตีหัวกันที่ญี่ปุ่น พวกนักศึกษาได้เดินขบวนตีหัวกัน เพราะเหตุใด ข้าพเจ้าก็สันนิษฐานไว้ว่าคงมีผู้ยุยงไม่กี่สิบคน ยุยงให้นักศึกษาเป็นจำนวนพันได้เดินขบวนและตีหัวกัน นั้นแสดงให้เห็นว่า เราไม่ได้ตั้งใจที่จะทำร้ายซึ่งกันและกัน แต่ว่าเมื่อมีการยุยงก็อาจจะเกิดเหตุร้ายซึ่งคาดผลไม่ถูก ไม่ทราบว่าเกิดเรื่องแค่ไหนได้ ในเรื่องนี้ ก็ขอเล่าเรื่องที่เกิดขึ้นจริง ๆ แต่เวลานานมาแล้ว เมื่อสองพันห้าร้อยกว่าปีซึ่งเป็นเรื่องที่น่าคิด ท่านคงทราบแล้ว เรื่องนี้คงได้ผ่านตาแล้วว่าเรื่องอะไร

ในสมัยพุทธกาลนั้น มีพระเจ้าแผ่นดินชื่อพระเจ้าอชาตศัตรูแห่งแคว้นมคธ เจ้าองค์นั้นอยากได้แคว้นวัชชี ซึ่งเป็นเขตที่อยู่ใกล้กับแคว้นมคธ แต่พระองค์ยังเกรงกลัวแคว้นวัชชีมาก เพราะแคว้นวัชชีนั้นมีกำลังมาก แต่ก็อยากที่จะไปตีให้ได้ จึงส่งให้พราหมณ์วัสสการไปที่เมืองหลวงแคว้นวัชชี คือ นครเวสาลี เมื่อไปดูลาดเลาและไปปฏิบัติการณ์ พราหมณ์นั้นก็ไปได้เห็นว่าการปกครองของแคว้นวัชชีนั้น คือแคว้นวัชชีนั้นประกอบด้วยเขตต่าง ๆ หลายเขตและปกครองแต่ละเขตมีเจ้าครองนคร เมื่อมีเรื่องสำคัญใด ๆ เจ้าครองนครเหล่านั้นมาประชุมกัน เพื่อตัดสินใจในการปฏิบัติ พราหมณ์เห็นเช่นนั้นก็หาอุบาย พราหมณ์แสดงตนให้ประชาชนและเจ้านายในเมืองนั้นไว้อใจ และนิยมอย่างยิ่ง เห็นว่าเป็นคนเก่ง เห็นว่าเป็นคนดี เลยแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์ ให้สอนเด็ก ๆ โดยมากก็เป็นลูกของเจ้าเมืองต่าง ๆ ในเขตต่าง ๆ ของแคว้นนั้น พราหมณ์ก็ตั้งใจ และสั่งสอนในวิชาการต่าง ๆ รวมทั้งได้พยายามที่จะให้เด็ก ๆ ลูกของเจ้าครองนครต่าง ๆ นี้ได้อัจฉกัน สั่งสอนไว้ว่า คนนั้นไม่ดี ว่าตัวดีกว่า ใ้อัจฉฉานนี้ก็เป็นคล้าย ๆ โรคติดต่อ ติดต่อกันไปถึงผู้ใหญ่ก็ได้ คราวนั้นก็ติดต่อ เมื่อติดต่อแล้วพราหมณ์ก็ทราบว่าจะสำเร็จกิจการ เพราะว่าเมื่อมีการประชุมของเจ้านครทั้งหลาย พวกที่ควรจะมาประชุม ก็ไม่มาประชุมบ้าง ถ้ามาประชุมก็มาทะเลาะเบาะแว้งกัน พระเจ้าอชาตศัตรูทราบเช่นนั้น ก็เข้ามาตีเมืองได้โดยง่ายดาย

เรื่องนี้โบราณแล้ว แต่ขอบอกว่าเท่ากับเป็นเรื่องที่เป็นการแสดงถึงลูกไม้แก่่า ซึ่งทุกวันนี้ก็ใช้เหมือนกัน เราอยู่ในสมัยที่ลำบากที่อันตราย ใครมาใช้ลูกไม้นี้ เราต้องทราบการยุยงที่มี เราป้องกันได้โดยง่าย ไม่ใช่สิ่งที่ยาก ข้าพเจ้าเคยพูดมาเมื่อสองสามปีมาแล้วถึงความเป็นคนว่า คนนี้ต่างกับสัตว์อย่างไร ได้บอกว่า คนเราได้เปรียบสัตว์ เพราะเรามีสมองเราคิดพิจารณาได้ สิ่งใดที่เราจะกระทำ ต้องคิดเสียก่อนอย่างนี้ไม่มีการยุยงที่จะแตะต้องเราได้ ทุกคนทั้งบัณฑิตที่สำเร็จในวันนี้ ทั้งนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ ทั้งครูบาอาจารย์ ทั้งประชาชนทั่วไปในเมืองไทยนี้ รู้สึกว่ารักชาติ ไม่อยากให้ชาติเป็นอย่างอื่น อยากเป็นอิสราภาพ อยากเป็นไทย แต่ว่าเราต้องป้องกันชาติ โดยที่ไม่ฟังคำยุยง หรือเมื่อโดนยุยงแล้ว ต้องพิจารณา เราไม่ตกหลุม การยุยงนั้นอย่าไปคิดว่ามี การยุยงภายนอกเท่านั้นเอง หมายถึงบุคคลที่สาม หรือคนอื่นมายุยง การยุยงนี้มีสองประเภท ประเภทภายนอก คือ ศัตรู คือบุคคลประเภทที่ ๓ ประเภทภายใน ภายในเราเอง คือ ความโกรธ ความโลภ ความหลง นั้นเป็นศัตรูเหมือนกัน เป็นยุยงแต่ว่าจะแก้ไขได้เช่นเดียวทั้งนั้น ต้องแก้ไขด้วยการพิจารณา การยั้งคิด ก่อนปฏิบัติงานใด ๆ นี้จะเป็นผลให้เราประชาชนคนไทยได้อยู่เป็นสุขมีสิทธิ และมีเสรีภาพตามที่เราต้องการ เพื่อที่จะจัดการยุยงนี้ก็ยังมี คือ สามัคคี สามัคคีมีได้ อยู่ในขณะอยู่ในสถาบัน เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และในชาติ สามัคคีที่สำคัญที่สุดคืออะไร ก็คือสามัคคีในชาติ ไม่ใช่ว่า ความสามัคคีในคณะไม่ดี แต่ต้องระวัง ถ้าสามัคคีกันแต่จะไปก้าวก่ายหรือไปทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ในสถาบันก็เป็นความผิด ถ้าสามัคคีในสถาบันไปทำให้คนอื่นเสียหายหรือเดือดร้อน ก็ไม่ดี เพราะทำให้เสียหายต่อสามัคคีของชาติ กลับมาถึงเรื่องหน้าที่ หน้าที่ของท่านคือว่า เป็นนิสิต จะเป็นผู้ใหญ่ จะเป็นผู้น้อยรักษาสามัคคี ขอฝากข้อนี้ไว้เพื่อที่จะพิจารณา ความเป็นไทยนั้น ขออย่าอีกที่ว่าเราพิเศษ เราไม่เหมือนคนอื่น เราชักไทย แล้วก็ความคิดนี้อาจจะต่างกัน เช่น ตะกี้คิดถึงอย่างหนึ่งว่าฝนตกฝนตกหนักนั้น สำหรับคนไทยเรารู้ว่าเป็นนิมิตดี ถือว่าอากาศดีร่มเย็น ต่างประเทศ ภาษาฝรั่งเศสบอกว่าอากาศไม่ดี บอกว่าวันนี้อากาศแย่มาก เลวมาก ถ้ามาแปลเป็นภาษาไทย เราถือว่าอากาศดีร่มเย็น หวังว่าการที่อากาศดี ร่มเย็นเป็นมงคลเช่นนี้จะทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างเรียบร้อย แทนที่จะอวยพรแก่ท่านทั้งหลายให้มีความสุข ความเจริญทั่ว ๆ กัน ข้าพเจ้าขอฝากความคิดว่า วันนี้เป็นวันมงคล มีความเจริญ เป็นนิมิตดี สำหรับอนาคต.

พระบรมราชโองการ
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๐๔

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญา และอนุปริญญาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง ตามที่อธิการบดีได้แถลงถึงกิจการ ที่มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการมาในรอบปีการศึกษา ๒๕๐๓-๒๕๐๔ นั้น ข้าพเจ้ามีความพอใจที่ได้ทราบว่า สถานอุดมศึกษาวิชาการเกษตรแห่งนี้ได้เจริญก้าวหน้า สมความมุ่งหมายมาเป็นลำดับ และนิสิตผู้สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาและอนุปริญญาในวิชาสาขาต่าง ๆ ก็มีจำนวนมากขึ้น เป็นที่หวังได้ว่า ประเทศของเราจะได้ผู้ที่มีความรู้ดีเป็นกำลังของบ้านเมือง เพื่อช่วยให้การเกษตรเจริญไปโดยรวดเร็ว

บรรดานิสิตที่ได้ผ่านการศึกษามาจากมหาวิทยาลัยแล้วนั้น นับว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถพอที่จะใช้สติปัญญาหยังคิด และตัดสินใจปัญหาต่าง ๆ ได้รอบคอบเหมาะสมแก่กาลเทศะ แต่ขอให้ระลึกว่า แม้จะเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูงเพียงใด ถ้าบกพร่องต่อการประมาณตนในทางปฏิบัติปฏิบัติชอบ วิชาต่าง ๆ ที่ได้เล่าเรียนมาจนสำเร็จนั้น ก็ไร้ประโยชน์ไม่สามารถจะนำความเจริญมาสู่ตน และประเทศชาติสมดังความปรารถนาได้

การเกษตรเป็นหัวใจอันสำคัญในด้านการเศรษฐกิจของประเทศเราเพียงใดย่อมทราบดีอยู่แล้ว ประชาชนจะอยู่ดีกินดีและมีความก้าวหน้า ก็ต้องอาศัยความรู้และวิชาการอย่างที่ท่านได้เรียนมา ฉะนั้น เป็นหน้าที่ของท่านที่จะนำเอาหลักวิชาไปปฏิบัติให้เป็นตัวอย่าง เพื่อให้ประชาชนมีความเสื่อมใสด้วย ขอให้ท่านทั้งหลายจงพยายามช่วยกันทำหน้าที่นี้ให้ดีที่สุด

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีด้วยกับทุก ๆ ท่าน ที่ได้รับเกียรติจากมหาวิทยาลัยในวันนี้ ขอให้ท่านจงรักษาเกียรติคุณนี้ไว้ด้วยดีทุกวิถีทางตลอดไป ในโอกาสนี้ขออนุโมทนาในเจตนาดีของบรรดาท่านผู้มีความสนใจในความสำคัญของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้ความสนับสนุนแก่กุลต่าง ๆ อันนับได้ว่าได้บำเพ็ญกรณียกิจเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ทุก ๆ ท่านที่ได้มาร่วมชุมนุมในพิธีนี้ จงปราศจากโรคภัย มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๐๔

ข้าพเจ้าและพระราชาินี มีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในวันนี้ เป็นโอกาสให้ข้าพเจ้าได้รับทราบจากคำแถลงของอธิการบดีว่า มหาวิทยาลัยได้ปรับปรุงและยกระดับ การศึกษาให้สูงขึ้น เพื่อให้ทันสมัยกับความเจริญของโลกพร้อมทั้งได้ปรับปรุงขยายงานด้านอื่น ๆ ให้ดี และ เหมาะสมยิ่งขึ้น ทั้งนี้เป็นกิจการที่น่าพอใจมาก

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีต่อนักศึกษาที่ได้อุตสาหกรรมแพทย ในการศึกษาจนบรรลุความสำเร็จเป็น บัณฑิตโดยสมบูรณ์ในวันนี้ ความเป็นบัณฑิตถือว่าเป็นเกียรติอย่างสูง ซึ่งต้องรักษาไว้ด้วยดี

บรรดาผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัย ก็เปรียบเหมือนได้กุญแจที่จะไขไปสู่ชีวิตที่เจริญ ต่อไปในวันข้างหน้า แต่ขอเตือนว่าการดำเนินชีวิตโดยใช้วิชาการอย่างเดียวจะไม่เพียงพอ จะต้องอาศัยความรู้ รอบตัว และหลักศีลธรรมประกอบด้วยผู้ที่มีความรู้ดี แต่ขาดความยังคิด นำความรู้ไปใช้ในทางมิชอบ ก็เท่ากับ เป็นบุคคลที่เป็นภัยแก่สังคมของมนุษย์ ฉะนั้น ขอให้ทุกคนจงดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ โดยอาศัยวิชา ความรู้ที่ได้รับมาประกอบด้วยความยังคิดซึ้งใจ และศีลธรรมอันดีงาม เพื่อความเจริญก้าวหน้าของตนเองและ ของประเทศชาติ

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ทุก ๆ ท่านที่ได้มาร่วมในพิธีนี้ จงประสบความสุขความเจริญด้วยกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา
วันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๔

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษา ในวันที่

เป็นที่น่าพอใจมาก ที่ได้ทราบตามรายงานของประธานสภาวิทยาลัยว่า กิจการของวิทยาลัยวิชาการศึกษาได้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น ทั้งในทางการสอน การอบรม และการวิจัย ซึ่งนับตั้งแต่วิทยาลัยนี้ได้ตั้งขึ้นมาในระยะเวลาไม่กี่ปี ก็ปรากฏว่า ได้ผลิตบัณฑิตออกไปปฏิบัติหน้าที่เป็นจำนวนมาก ข้าพเจ้าหวังว่า ภายในไม่ช้าโรงเรียนต่าง ๆ คงจะมีครูอาจารย์ ซึ่งเป็นบัณฑิตของวิทยาลัยแห่งนี้ไปทำการสอนโดยทั่วถึงกัน

ในโอกาสที่ท่านทั้งหลายได้ออกไปปฏิบัติหน้าที่ครู ซึ่งมีความสำคัญในการสร้างอนาคตของชาติด้านหนึ่ง จึงใคร่ขอฝากข้อเตือนใจให้ระลึกไว้ว่า ทุกคนจะต้องบำเพ็ญตนเป็นผู้ที่สนใจในวิชาการโดยไม่หยุดยั้ง เพื่อรักษาเกียรติแห่งความเป็นบัณฑิตตลอดไป และในฐานะที่เป็นครูอาจารย์ จะต้องตั้งมั่นอยู่ในหลักแห่งศีลธรรม รวมทั้งความสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่ ให้สมกับเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครองของนักเรียน

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีที่ท่านสำเร็จการศึกษา และได้รับเกียรติอันสูงซึ่งควรถือว่าเป็นวันสำคัญวันหนึ่งในชีวิตของท่านในวันนี้ ฉะนั้น ขอให้บำเพ็ญตนให้สมกับเกียรติที่ได้รับนี้สืบไป

ที่สุดนี้ ขอให้บัณฑิตและนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา กับผู้ที่ได้มาร่วมงานในวันนี้ จงประสบแต่ความสุข ความเจริญ พร้อมด้วยจตุรพิธพร เทอญ.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร
และอนุปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๐๕

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร ของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง

ตามรายงานของอธิการบดีมหาวิทยาลัย ปรากฏว่า การบริหารงานของมหาวิทยาลัยในรอบปีการศึกษา ๒๕๐๔-๒๕๐๕ ได้ก้าวหน้าออกไปอีกเป็นอันมาก ทั้งในด้านการศึกษาและการก่อสร้าง ตลอดจนได้รับการสนับสนุนจากภายในประเทศ และองค์การประเทศต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีกมากมาย เป็นผลให้การแพทย์และการสาธารณสุขของเราเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าขอขอบใจนายกสภามหาวิทยาลัย บรรดากรรมการ ศาสตราจารย์ อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ได้สอดส่องปฏิบัติหน้าที่ด้วยดีตลอดมา ทั้งขออนุโมทนาในกุศลเจตนาของทุก ๆ ฝ่ายดังกล่าวมา ที่ได้ช่วยเหลือในการศึกษาวิจัย และบริการแก่ผู้เจ็บป่วยโดยทั่วกัน

สำหรับนักศึกษาซึ่งสำเร็จวิชาตามหลักสูตรแล้วนั้น ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดี และขอชมเชยในความอุตสาหะพยายามจนได้รับเกียรติในวันนี้ ขอให้ทุกคนที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่ตามวิชาชีพของตน พึงระลึกไว้เป็นนิത്യถึงอุดมคติอันสูง คือการมุ่งหวังจะบำบัดทุกข์ของผู้ป่วยไข้ ด้วยเมตตาจิตอารีอารอบเหนือสิ่งอื่นใด และพยายามขวนขวายหาความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมไว้เสมอ ความเจริญรุ่งเรืองก็จะบังเกิดแก่ตน เป็นเกียรติแก่มหาวิทยาลัยนี้ตลอดไป

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บรรดาผู้สำเร็จการศึกษา และทุก ๆ ท่านที่ได้มีส่วนช่วยเหลือส่งเสริมกิจการของมหาวิทยาลัยนี้ จงประสบความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๕

ข้าพเจ้าและพระราชินี ขอแสดงความยินดีด้วยกับท่านทั้งหลายที่ได้รับปริญญาในวันนี้ ความสำเร็จนี้ย่อมจะนำความชื่นชมยินดีแก่บิดา มารดา และครูบาอาจารย์ของท่านตลอดจนผู้ที่สนใจและสนับสนุนมหาวิทยาลัยนี้ ข้าพเจ้าขอให้ท่านทั้งหลายปฏิบัติตนให้เป็นกำลังของชาติบ้านเมือง เพื่อความเจริญมั่นคงของประเทศ

พิธีแจกปริญญาในวันนี้ได้เปลี่ยนแปลงในวิธีการไปบ้าง เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้เหมาะสมและรวดเร็วขึ้น การรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีเก่านั้นเป็นของดี แต่ถ้าประเพณีบางอย่างไม่สะดวกแก่การปฏิบัติ ไม่เหมาะสมแก่กาละ ก็ควรจะจัดตัดแปลงบ้าง การที่จะเปลี่ยนแปลงประเพณีใด ๆ หรือจะรับเอาประเพณีของชาติอื่นใดมาใช้ขึ้น ต้องพิจารณาให้รอบคอบถี่ถ้วนเสียก่อนว่า เหมาะสมหรือไม่ประการใด เปลี่ยนแปลงแล้วจะสะดวกกว่าเก่าหรือไม่ จะเป็นประโยชน์อย่างไร ความรอบคอบเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วจะทำการสิ่งใดให้พิจารณาให้รอบคอบเสียก่อน อย่าทะนงตัวว่า เราเป็นบัณฑิตแล้ว เราต้องเก่งกว่าฉลาดกว่าผู้อื่น อย่าลืมนึกว่า ฉลาดแต่อย่างเดียวเท่านั้นไม่พอ ต้องเฉลียวด้วย ต้องทั้งเฉลียวและฉลาด ท่านทั้งหลายคงจะรู้จักนิทานเรื่อง “กระต่ายแข่งกับเต่า” กระต่ายมีฝีเท้าดี ทะนงตนว่าไม่มีใครไฉฉวยเร็วเสมอเหมือน ยิ่งเต่านั้นก็เป็นคนละชั้น แต่ความที่ทะนงตัวว่าตัวเองเก่ง วิ่งไปยังไม่ทันถึงที่หมาย ไปนอนหลับเสีย ปล่อยให้เต่าซึ่งเดินช้ากว่ามากไปถึงที่หมายได้ก่อน

นิทานนี้สอนให้รู้ว่า อย่าทะนงตัวว่าวิเศษกว่าผู้อื่น อย่าอวดเก่งเกินไป จะทำการสิ่งใดจงไตร่ตรองให้รอบคอบ ถ้าเป็นเรื่องเล็ก โทษของความไม่รอบคอบก็น้อย แต่ถ้าเป็นเรื่องใหญ่ เป็นเรื่องของชาติบ้านเมือง ก็จะเป็นผลเสียหายแก่ชาติบ้านเมืองได้ ฉะนั้น จะกระทำการสิ่งใด จงใช้สมองไตร่ตรองดูให้รอบคอบเสียก่อน วันนี้ผมไม่ตลกจึงอำนวยพรให้ท่านทั้งหลายที่มาประชุม ณ ที่นี้ จงประสบแต่ความสุขสวัสดิ์และมีความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๐๕

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญา และอนุปริญญาของมหาวิทยาลัย ในวันนี้ ขอขอบใจที่มหาวิทยาลัยได้ถวายปริญญาเกิตติมศักดิ์แก่พระราชินี ในโอกาสนี้ด้วย

กิจการของมหาวิทยาลัยได้เจริญก้าวหน้า และได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล องค์กรและบุคคลอื่น ๆ เป็นลำดับมานั้น ย่อมเป็นการแสดงอยู่ในตัวแล้วว่า มหาวิทยาลัยนี้ได้ดำเนินกิจการมาด้วยดีเพียงไร จนได้รับความสนใจของคนทั่วไป เป็นข้อที่น่าชื่นชมยินดีอย่างยิ่ง

สำหรับผู้ได้รับปริญญาบัตรในวันนี้ นับว่าได้ผ่านการศึกษามีความรู้ในด้านการเกษตรมาเป็นอย่างดีแล้ว ขอให้ทุกคนนี้กอยู่เสมอว่า กสิกรรมและเกษตรกรรมเป็นเรื่องสำคัญมาก ท่านทั้งหลายจะต้องช่วยกันค้นคว้าหาความรู้และความชำนาญให้กว้างขวางยิ่งขึ้นเสมอ และพยายามส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ที่ได้ศึกษามาแก่พี่น้อง กสิกรและเกษตรกร ให้ได้ทราบถึงวิธีปฏิบัติอันถูกต้องตามหลักวิชาอีกด้วย จึงจะเกิดประโยชน์แก่สังคมในด้านนี้ และเป็นผลดีแก่ประเทศชาติสืบไป

ข้าพเจ้าขออนุโมทนาในการที่ทางราชการ องค์กร และบุคคลได้สนับสนุนการศึกษาแก่มหาวิทยาลัยนี้เป็นลำดับมา และขออวยพรให้ท่านที่มาร่วมประชุมอยู่ ณ ที่นี้ มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๐๕

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีประสาทปริญญา ของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในวันนี้ และมีความพอใจที่ได้ทราบจากคำแถลงของอธิการบดีว่า มหาวิทยาลัยได้ปรับปรุงระบบการศึกษาขึ้นอีก เพื่อยกระดับความรู้ให้สูงขึ้น จัดให้มีอาจารย์ที่ปรึกษาประจำตัวนักศึกษา พร้อมทั้งจะให้คำแนะนำทั้งในด้านการศึกษา และความเป็นอยู่โดยใกล้ชิด ทั้งได้ขยายงานด้านอื่น ๆ ให้ดีและเหมาะสมยิ่งขึ้น นับว่าได้ช่วยพัฒนาการศึกษา ของชาติให้ก้าวหน้าไปตามความเจริญของโลก สร้างคนให้มีสมรรถภาพและเป็นพลเมืองดี

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีต่อนักศึกษา ที่ได้อุตสาหะพากเพียรในการศึกษาจนบรรลุความสำเร็จเป็น บัณฑิตในวันนี้ และขอให้บัณฑิตทุกคนจงพยายามรักษาเกียรติของความเป็นบัณฑิตไว้ด้วยดี

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยนั้น เปรียบเหมือนดวงประทีปที่จะช่วยนำไปสู่ความเจริญในอนาคต แต่ขอเตือนว่า การประกอบกิจการงานหรือการดำเนินชีวิต จะใช้วิชาการศึกษาที่ได้ศึกษามาแล้วเท่านั้น ยังไม่เพียงพอ จำเป็นจะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ให้ทันกับเหตุการณ์อยู่เสมอ และต้องอาศัยหลักศีลธรรมประกอบด้วย หากผู้ที่มีความรู้ดีแต่ขาดความยั้งคิด นำความรู้ไปใช้ในทางมิชอบ ก็จะเป็นภัยแก่สังคมและประเทศชาติ ความรู้ กับดวงประทีปเปรียบกันได้หลายทาง ดวงประทีปเป็นไฟที่ส่องแสงเพื่อนำทางไป ถ้าใช้ไฟนี้ส่องในทางที่ถูกต้อง ก็จะไปถึงจุดหมายปลายทางได้โดยสะดวกเรียบร้อย แต่ถ้าไม่ระวัง ไฟนั้นอาจเผาผลาญให้บ้านช่องพินาศลงได้ ความรู้เป็นแสงสว่างที่จะนำเราไปสู่ความเจริญ ถ้าไม่ระมัดระวังในการใช้ความรู้ ก็จะเป็นอันตรายเช่นเดียวกัน จะทำลายเผาผลาญบ้านเมืองให้ล่มจมได้ ฉะนั้น ขอให้ผู้เป็นบัณฑิตทุกคนจงประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดี ประกอบ อาชีพโดยอาศัยวิชาความรู้ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา และดำรงตนอยู่ในหลักศีลธรรมอันดีงาม เพื่อความเจริญ ก้าวหน้าของตนเองและประเทศชาติ

ข้าพเจ้าขออำนวยการให้ทุกท่านที่มาร่วมในพิธีนี้ จงประสบความสำเร็จด้วยดี

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่นิสิตนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๕

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษาของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ในวันที่

เป็นที่น่าพอใจที่ได้ทราบว่า ตั้งแต่วิทยาลัยนี้ได้จัดตั้งมา จำนวนนิสิตและนักศึกษาได้เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ และได้ออกไปปฏิบัติหน้าที่เกือบจะทั่วทุกจังหวัด การที่วิทยาลัยจะเปิดสอนสาขาการศึกษาในชนบทเพิ่มขึ้นอีกสาขาหนึ่งในปีหน้าเพื่อขยายการศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้นนั้น เป็นความดำริที่ชอบแล้ว

การศึกษาเป็นเรื่องใหญ่และสำคัญยิ่งของมนุษย์ คนเราเมื่อเกิดมาก็ได้รับการสั่งสอนจากบิดามารดา อันเป็นความรู้เบื้องต้น เมื่อเจริญเติบโตขึ้นก็เป็นหน้าที่ของครูและอาจารย์ สั่งสอนให้ได้รับวิชาความรู้สูง และอบรมจิตใจให้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม เพื่อจะได้เป็นพลเมืองดีของชาติสืบต่อไป งานของครูจึงเป็นงานที่สำคัญยิ่ง ท่านทั้งหลายซึ่งจะออกไปทำหน้าที่ครู จะต้องตั้งมั่นอยู่ในหลักศีลธรรม และพยายามถ่ายทอดวิชาความรู้แก่เด็ก ให้ดีที่สุดที่จะทำได้ นอกจากนี้ จงวางตนให้สมกับที่เป็นครูให้นักเรียนมีความเคารพนับถือ และเป็นທີ່เลื่อมใสไว้วางใจจากผู้ปกครองนักเรียนด้วย

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีที่ท่านสำเร็จการศึกษา ได้รับเกียรติจากวิทยาลัยแห่งนี้ หวังว่า ทุกท่านจะได้บำเพ็ญตนให้สมดังคำปฏิญาณที่ได้กล่าวไว้ทุกประการ ข้าพเจ้าขออวยพรให้นิสิตนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา กับท่านที่มาชุมนุม ณ ที่นี้ มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตร และอนุปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมด้วยกับบรรดาผู้ที่ได้ผ่านความสำเร็จได้รับเกียรติในวันนี้ ข้าพเจ้าขอให้ทุกคนปฏิบัติตนให้สมกับที่มีวิชาความรู้เพื่อประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองของเรา ทุกคราวที่ข้าพเจ้ามาในงานนี้ ข้าพเจ้าเคยให้โอวาทเพื่อเตือนใจบัณฑิตทั้งหลาย ให้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมในคราวที่แล้ว ๆ มา ได้เคยพูดถึงเรื่องการรักษาภาษาไทย เรื่องความสามัคคีและโทษของการแตกความสามัคคี เรื่องความรอบคอบในการทำงาน และโทษของความทะนงตัวว่าวิเศษกว่าผู้อื่น ทั้งได้ยกนิยามมาประกอบ เช่น เรื่องกระต่ายแข่งกับเต่า ข้าพเจ้าจะมีความยินดีมากถ้าโอวาทที่แล้ว ๆ มาเป็นประโยชน์แก่ผู้ได้ยินได้ฟัง

เมื่อเรียนสำเร็จแล้วก็ถึงเวลาที่จะออกไปทำงานตามความรู้ที่ได้เล่าเรียนมา การทำงานนั้นมีความสำคัญอยู่อย่างหนึ่ง คือ จะต้องมีความใจรักงาน จึงจะดำเนินไปโดยสะดวกเรียบร้อยได้ ขอเตือนว่า ผู้ที่เข้าทำงานเมื่อทำใหม่ ๆ มักจะประสบอุปสรรคอยู่เสมอ อุปสรรคเหล่านี้อาจเกิดขึ้นเพราะติดขัดในเรื่องระเบียบ วิธีการก็ได้ บางทีเห็นงานบางอย่างบกพร่องไม่อยู่กับร่องกับรอย ไม่เห็นตรงกับหลักวิชาที่ได้เรียนมา หรือมีความเห็นขัดแย้งกับผู้ร่วมงาน ทำให้คิดอยากจะแก้ไขปรับปรุง แต่ก็ยากที่จะทำได้ อุปสรรคเหล่านี้ ทำให้หมดความกระตือรือร้นที่จะทำ ทั้ง ๆ ที่อยากทำ เป็นเหตุให้เกิดความท้อแท้ หมดกำลังใจที่จะทำต่อไป ความจริงงานทุกอย่างถ้าทำด้วยน้ำใจรัก ย่อมมีทางสำเร็จและได้ผลดี เมื่อพบอุปสรรคใด ๆ อย่าเพิ่งท้อแท้จะหมดกำลังใจง่าย ๆ จงตั้งใจทำให้ดี คิดหาทางที่จะแก้ไขผ่อนคลายอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยเหตุผลและหลักวิชา ไตร่ตรองด้วยความสุขุมรอบคอบและเยือกเย็น งานก็จะลุล่วงไปได้ด้วยดี การทำงานด้วยน้ำใจรักต้องหวังผลงานนั้นเป็นสำคัญ แม้จะไม่มีใครรู้ใครเห็นก็ไม่น่าวิตก เพราะผลสำเร็จนั้นจะเป็นประจักษ์พยานที่มั่นคง ที่พูดเช่นนี้ เหมือนกับสอนให้ปิดทองหลังพระ การปิดทองหลังพระนั้น เมื่อถึงคราวจำเป็นก็ต้องปิด ว่าที่จริงแล้วคนโดยมากไม่ค่อยชอบปิดทองหลังพระกันนัก เพราะนึกว่าไม่มีใครเห็น แต่ถ้าทุกคนพากันปิดทองแต่ข้างหน้าไม่มีใครปิดทองหลังพระเลย พระจะเป็นพระที่งามบริบูรณ์ไม่ได้

ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้ท่านทั้งหลายที่มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ จงประสบความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๐๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมประกอบพิธีมอบปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จหลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในวันที่

ตามที่รองอธิการบดีแถลงถึงกิจการของมหาวิทยาลัย ซึ่งได้ดำเนินการมาในรอบปีที่แล้ว เห็นได้ว่า สถานศึกษานี้มีความเจริญยิ่งขึ้นเป็นที่พอใจมาก

การเกษตรมีความสำคัญแก่ชาติบ้านเมืองเพียงไร เป็นที่ทราบกันอยู่ดีแล้ว การที่รัฐบาลได้เร่งรัด ปรับปรุงงานด้านนี้เป็นลำดับมา ตลอดจนองค์การ มูลนิธิและเอกชนได้ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือเกื้อกูลด้วย ประการต่าง ๆ นั้น เพื่อจะให้การเกษตรของเรามีความเจริญก้าวหน้าไปโดยรวดเร็ว เป็นข้อที่น่าชื่นชมยิ่งนัก ข้าพเจ้า ขออนุโมทนาด้วย ความมุ่งหวังทั้งนี้ จะสำเร็จได้ผลสมความคาดหวังเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับท่านทั้งหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้สำเร็จการศึกษาไปจากมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ฉะนั้น ขอให้ทุกคนพยายามนำความรู้ที่ได้เรียนมา ไปถ่ายทอดแก่เกษตรกร และชี้แจงให้ทราบถึงคุณค่าของวิธีการเกษตรแบบใหม่ ซึ่งได้ค้นคว้าทดลองเป็นผลดี โดยแน่นอนแล้ว และแนะนำให้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักวิชา เพื่อได้รับผลแห่งการผลิตเพิ่มพูนขึ้นทั้งปริมาณ และคุณภาพ

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีด้วยกับท่านที่ประสบความสำเร็จ ได้รับเกียรติจากมหาวิทยาลัยในวันนี้ นับว่า ท่านเป็นผู้มีพื้นความรู้เป็นอย่างดีแล้ว ต่อไปก็ขอให้พยายามทำการค้นคว้า ทดลองหาวิชาความรู้ สำหรับปฏิบัติ ให้เหมาะสมกับสภาพและภูมิประเทศของเรา อันจะเป็นผลดีมาสู่ประเทศชาติสืบไป

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าและพระราชินี ขออวยพรให้ทุกท่านที่มาร่วมชุมนุมอยู่ ณ ที่นี้ มีความสุขความเจริญ ทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ของ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๐๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ในวันนี้

ความเจริญก้าวหน้าในกิจการ และความสำเร็จตามโครงการของมหาวิทยาลัยในรอบปีที่ผ่านมา ดังที่
อธิการบดีได้รายงานแล้วนั้น และที่ได้เห็นผู้สำเร็จการศึกษาซึ่งเข้ารับปริญญาในวันนี้ มีจำนวนมากกว่าทุก ๆ ปี
เป็นที่น่าพอใจมาก การที่มหาวิทยาลัยผลิตบัณฑิตเพิ่มขึ้นได้เป็นจำนวนมากเช่นนี้ ย่อมอยู่ที่อาจารย์และเจ้าหน้าที่
ทุกฝ่าย ได้ร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ข้าพเจ้าขอขอบใจทุก ๆ ท่านในโอกาสนี้ด้วย

ประเทศชาติจะเจริญรุ่งเรือง ก็ต้องอาศัยผู้รอบรู้ในสรรพวิทยาการต่าง ๆ เป็นกำลังสำคัญ ผู้ที่สำเร็จ
การศึกษาในชั้นมหาวิทยาลัย ย่อมเป็นผู้มีความรู้สูง จะไปประกอบกิจการใดก็คงทำได้โดยอาศัยความรู้ที่ได้เรียนมา
แต่การจะทำสิ่งใดโดยใช้ความรู้แต่อย่างเดียวนั้น จะสำเร็จราบรื่นเสมอไปหาได้ไม่ จะต้องมีความรอบคอบรู้จัก
กาลเทศะ ยึดหลักศีลธรรมเป็นเครื่องเตือนใจให้ปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีงาม ประกอบด้วยรู้จักใช้คุณสมบัติในตัวให้เป็น
ประโยชน์ จึงจะบรรลุถึงจุดหมายปลายทาง มีความเจริญรุ่งเรือง หากบุคคลใดแม้จะมีความรู้สูง แต่ขาดทริโอดตบปะ
คือ ไม้มีความละเอียดรอบคอบ นำความรู้ไปใช้ในทางที่มีขอบ ก็จะทำให้สังคมเดือดร้อน ข้าพเจ้าจึงขอเตือน
บัณฑิตทั้งหลาย ที่จะแยกย้ายกันไปประกอบอาชีพตามความรู้ให้ประพฤติแต่สิ่งที่ดีที่ชอบที่ควร เปรียบพร้อมด้วย
คุณธรรม เพื่อความก้าวหน้าของตน และเป็นแบบอย่างอันดีแก่คนรุ่นหลังต่อไป

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีต่อท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ได้รับปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และนักศึกษา
ที่ได้อุตสาหะพากเพียรในการศึกษา จนบรรลุผลสำเร็จเป็นบัณฑิตในวันนี้ และขออวยพรให้ทุกท่านที่มาร่วมในพิธีนี้
จงประสบแต่ความผาสุกสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราชาโฆวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร
และอนุปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๐๗

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มาร่วม ในพิธีประสาทปริญญาบัตร ประกาศนียบัตรและอนุปริญญาบัตร ของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง

ตามรายงานของอธิการบดีมหาวิทยาลัย ปรากฏว่า การบริหารงานและการศึกษาของมหาวิทยาลัย ในรอบปีที่แล้วมานี้ ได้ก้าวหน้าออกไปอีกเป็นอันมากข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้ทราบว่า มีผู้สำเร็จการศึกษาจากคณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลนครเชียงใหม่ และจากบัณฑิตวิทยาลัย ได้รับปริญญามหาบัณฑิต ปริญญาบัณฑิต อนุปริญญา และประกาศนียบัตรชั้นสูงในวิชาต่าง ๆ เป็นครั้งแรกหลายคน และที่ได้ทราบว่าการศึกษาการวิจัย ตลอดจนการบริหารงานของมหาวิทยาลัย ได้รับการสนับสนุนจากบรรดาผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายภายในประเทศ และจากองค์การต่างประเทศต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเป็นอันมากเป็นผลให้การแพทย์และการสาธารณสุขของเรา เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าขอขอบใจนายกลสภามหาวิทยาลัย บรรดากรรมการ ศาสตราจารย์ อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ ที่ได้สอดส่องปฏิบัติหน้าที่ด้วยดีตลอดมา ทั้งขออนุโมทนาในกุศลเจตนาของทุก ๆ ฝ่ายดังกล่าวมา ที่ได้ช่วยเหลือในการศึกษาวิจัย และบริการแก่ผู้ป่วยโดยทั่วกัน

สำหรับนักศึกษาซึ่งสำเร็จวิชาตามหลักสูตรแล้วนั้น ขอแสดงความยินดีและขอชมเชยในความอุตสาหะพยายามจนได้รับเกียรติในวันนี้ ขอให้ทุกคน ที่จะออกไปปฏิบัติหน้าที่ตามวิชาชีพของตน พึงระลึกไว้เป็นนิมิตต์ถึงอุดมคติอันสูง คือการมุ่งหวังจะบำบัดทุกข์ของผู้ป่วยไข้ด้วยความเมตตาอารีอารอบ และพยายามชวนขยายหาความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมไว้เสมอ ความเจริญรุ่งเรืองก็จะบังเกิดแก่ตน และจะเป็นเกียรติแก่มหาวิทยาลัยนี้ ตลอดจนจะก่อให้เกิดความสุขสมบูรณ์แก่ส่วนรวม และประเทศชาติสืบไปด้วย

ข้าพเจ้าขออวยพร ให้บรรดาผู้สำเร็จการศึกษา และทุก ๆ ท่าน ที่มีส่วนช่วยเหลือส่งเสริมกิจการของมหาวิทยาลัยนี้ จงประสบความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา ๒๕๐๖
วันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๗

ข้าพเจ้าและพระราชินี ขอแสดงความยินดีด้วยกับบัณฑิตทั้งหลายที่ได้รับปริญญาบัตรและรางวัลไปแล้ว การที่ท่านสามารถเล่าเรียนวิชาชั้นสูงจนบรรลุความมุ่งหมายได้นี้ ถือได้ว่านอกจากมีสติปัญญาดีแล้ว ท่านยังมีความตั้งใจจริง และมีความเพียรรู้จักเหตุผลด้วยคุณสมบัติเหล่านั้นเป็นปัจจัยช่วยให้ท่านผ่านก้าวสำคัญของชีวิตไปได้แล้วก้าวหนึ่งในวันนี้ ขอให้รักษาไว้จงดี

ในปัจจุบันนี้ พลเมืองของชาติเพิ่มขึ้นกว่าแต่ก่อนมากมาย ก็ต้องมีผู้มีความรู้มาช่วยเร่งรัดปรับปรุง และขยายงานทุกด้านให้ทันกับความต้องการที่เพิ่มขึ้นอยู่ทุกขณะ นอกจากนี้ ทุกคนก็ต้องการความเจริญก้าวหน้า อยากจะยกมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนให้สูงขึ้น เช่นนี้ ก็ยังต้องการผู้มีความสามารถในด้านต่าง ๆ มาเป็นกำลังช่วยเหลือเป็นทวีคูณ การที่มีบัณฑิตสำเร็จจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นทุกปีเช่นนี้ จึงเป็นข้อที่น่าปลื้มใจ เพราะถ้ายังได้มีผู้มีความรู้ความสามารถมาช่วยเป็นกำลังเพิ่มขึ้นเพียงใด งานสร้างสรรค์ความเจริญปลอดภัยของชาติก็จะมีผลบริบูรณ์ขึ้นเพียงนั้น

ข้าพเจ้าเคยพูดในที่ประชุมนี้แล้วเมื่อปีกลายว่า ผู้เข้าทำงานใหม่มักประสบอุปสรรคต่าง ๆ เสมอ แต่ถ้าทำด้วยน้ำใจรักและหวังผลงานเป็นสำคัญแล้ว ก็ย่อมมีทางคลี่คลายความติดขัดได้ทุกอย่าง รวมทั้งปัญหาในการประสานงานด้วย ขอให้บัณฑิตใหม่ระลึกไว้ว่า วิชาความรู้ที่มีอยู่กับตัวนั้นจะเกิดประโยชน์ได้ก็ต่อเมื่อรู้จักประสานงาน คือรู้จักติดต่อกับผู้อื่น กับบัณฑิตด้วยกัน กับผู้ที่ทำงานอยู่ก่อน และช่วยเหลือผู้ที่จะมาภายหลังด้วย ก็จะช่วยให้สามารถทำงานด้วยกันได้โดยราบรื่น บังเกิดผลดีแก่ประเทศชาติเป็นส่วนรวม

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้ท่านที่มาประชุม ณ ที่นี้ จงมีความสุขความเจริญด้วยกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๐๗

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตร และอนุปริญญาบัตรของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีกครั้งหนึ่ง และมีความพอใจมาก ที่ได้ทราบตามรายงานของอธิการบดีว่า กิจการของมหาวิทยาลัยกำลังเจริญก้าวหน้า และได้รับความเกื้อกูลจากรัฐบาล จากองค์การต่าง ๆ ตลอดจน จากเอกชนอย่างกว้างขวาง

เศรษฐกิจของเราขึ้นอยู่กับเกษตรกรรมแต่ไหนแต่ไรแล้ว รายได้ของประเทศที่ได้มาใช้สร้างความสำเร็จ ด้านต่าง ๆ เป็นรายได้จากการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ จึงอาจกล่าวได้ว่า ความสำเร็จของประเทศต้องอาศัย ความสำเร็จของการเกษตรเป็นสำคัญ และงานทุก ๆ ฝ่ายจะดำเนินก้าวหน้าไปได้ ก็เพราะการเกษตรของเราเจริญ

บัณฑิตทั้งหลายที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษาแล้วในวันนี้ ย่อมต้องหวังความสำเร็จในการทำงาน และ ความสำเร็จในชีวิตในวันข้างหน้าต่อไปด้วย จึงขอเตือนว่า ถ้าตัวท่านเองอยากเจริญ ท่านต้องทำให้บ้านเมืองเจริญด้วย ท่านทั้งหลายคงจะได้ออกไปประกอบอาชีพต่าง ๆ กัน เป็นกำลังสร้างความเจริญในด้านการเกษตรให้แก่ชาติ ได้มาก ท่านจะทำงานอะไรก็ตาม ขอให้ระลึกไว้ว่า งานเกษตรกรรมนี้กว้างขวางมาก ตั้งแต่การผลิตรวมทั้ง การค้นคว้าเพื่อการผลิต การจัดการ การกระจายจำหน่ายผลผลิต แต่ละคนจงพยายามทำงานให้สุด ความสามารถ ตามความรู้ความชำนาญของตัว และร่วมมือกันทุก ๆ ฝ่าย การเกษตรจึงจะก้าวหน้าเป็นผลดี ถึงส่วนรวมได้

ข้าพเจ้าขออนุโมทนาในการที่ทางราชการ มูลนิธิ องค์กร และเอกชน ร่วมกันส่งเสริมการศึกษา ทางเกษตร ด้วยการเกื้อหนุนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นลำดับมา ขออวยพรให้ผู้เข้าร่วมชุมนุมอยู่ ณ ที่นี้ มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๐๗

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีประสาทปริญญาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อีกรวาระหนึ่ง และที่ได้ทราบว่า กิจการของมหาวิทยาลัยนี้เจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ

ปีนี้มีผู้สำเร็จเป็นบัณฑิตเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างน่าพอใจ หวังว่าบัณฑิตใหม่ จะเป็นกำลังสำคัญ ในการปรับปรุง และขยายงานด้านต่างๆ เพื่อสร้างสรรคความเจริญปลอดภัยของประเทศชาติต่อไป ผู้เป็นบัณฑิต ควรถือว่าเป็นผู้มีความรู้ดีและควรจะได้รับใช้ชาติโดยใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์จริงๆ ความรู้ที่เปรียบเหมือนเสาตารวจ ย่อมจะเป็นคุณหรือเป็นโทษได้เท่ากัน สำคัญอยู่ที่ใช้ คือถ้าใช้ถูกทาง ก็ป้องกันอันตรายได้ ถ้าใช้ไม่ถูกทาง ก็จะกลับเป็นอันตรายประหารตัวเองและแม่ผู้อื่นด้วย วิชาความรู้ที่นั้น ถ้าใช้ในทางดีด้วยความรู้เท่ากันก็จะช่วย ป้องกันประเทศชาติให้พ้นภัยอันตรายจากศัตรู และสามารถช่วยการพัฒนาบ้านเมืองให้ทันกับความเจริญของโลก ในปัจจุบันได้ แต่ถ้าใช้ด้วยความหลงแล้ว ก็จะเป็นอันตรายแก่ตัวเอง และแก่ชาติบ้านเมืองอย่างร้ายกาจที่สุด จึงขอให้บัณฑิตทุกคนสังวรระวังไว้ในการที่จะออกไปประกอบกิจการงานต่อไปในกาลข้างหน้า

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีด้วยกับบัณฑิตใหม่ รวมทั้งผู้ได้รับทุนการศึกษาและรางวัลเรียนดีทุกคน ในความสำเร็จของท่าน ขอขอบใจบรรดาอาจารย์ และเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายผู้เอาใจใส่ ร่วมมือกันทำความเจริญ ให้แก่มหาวิทยาลัยนี้ ตลอดจนผู้มีส่วนเกื้อกูลอุดหนุนการศึกษาด้วยประการต่าง ๆ และขออำนวยการพรให้ทุกท่าน ที่มาร่วมในพิธีนี้ มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรศิลปบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศิลปากร
วันจันทร์ ที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๐๗

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความพอใจที่ได้ทราบความเป็นมา และผลงานของมหาวิทยาลัยศิลปากร อย่างละเอียด และมีความยินดีที่ได้มามอบปริญญาบัตร และอนุปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเป็นครั้งแรก ในวันนี้

ศิลปะเป็นเครื่องแสดงเรื่องราว ของมนุษยชาติอย่างสำคัญอย่างหนึ่ง ประเทศที่เจริญแล้ว ย่อมยกย่อง และอุดหนุนกิจการศึกษาค้นคว้าวิชาด้านนี้ เสมอด้วยวิชาอื่น ๆ และย่อมมีสถานศึกษาชั้นสูง เพื่อการนั้น อยู่ทั่วกัน การที่ทางมหาวิทยาลัยศิลปากรพยายามปรับปรุงขยายกิจการของมหาวิทยาลัยให้เจริญขึ้นเป็นลำดับ จนเป็นปีกแผ่นมั่นคงได้เช่นนี้ เป็นที่น่าอนุโมทนา และน่าจะได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง

ข้าพเจ้าขอชมเชยบัณฑิตทุกรุ่น ทุกคน ที่มีความเพียรพยายามในการศึกษาเล่าเรียน และได้รับความยกย่องอย่างสูงจากมหาวิทยาลัย ในบัดนี้ ท่านทั้งหลายก็ได้รับปริญญาทางศิลปแล้ว จึงควรคำนึง ถึงความเป็นศิลปิน ซึ่งหมายถึงความสามารถตามธรรมชาติ ที่จะคงความงามและคิดถึงความงาม เมื่อเกิด ความคิดแล้ว ก็ต้องอาศัยวิชาความรู้ หรือเทคนิควิชาช่างเป็นต้น จึงจะแสดงออกมาเป็นจิตรกรรม ประติมากรรม หรือศิลปกรรมในลักษณะอื่น ๆ ได้ ท่านทั้งหลายจะออกไปมีหน้าที่การงานเกี่ยวข้องกับศิลปโดยตรง ควรจะ ตระหนักว่าต้องฝึกฝนทั้งความเป็นศิลปิน ทั้งวิชาช่างของท่านพร้อมกันไป ท่านจึงจะทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ และสามารถรักษามาตรฐานศิลปะของชาติไว้สืบไปได้

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออำนวยพรให้ทุกท่านที่ประชุมพร้อมกันอยู่ ณ ที่นี้ มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร
วันพุธ ที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๐๗

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษา ของวิทยาลัยวิชาการศึกษา อีกครั้งหนึ่งในวันนี้

ข้าพเจ้าพอใจ ที่ได้ทราบตามรายงานของประธานสภาวิทยาลัยว่ากิจการของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ทั้งสามแห่ง เจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ ขณะนี้มีบัณฑิตของวิทยาลัยวิชาการศึกษา สำเร็จไปเป็นครูและทำหน้าที่อื่น ๆ อยู่ทั่วทุกจังหวัดแล้ว คงจะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนตัวบุคคลในการพัฒนาการศึกษาของชาติได้มาก ส่วนการที่วิทยาลัยจัดการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาเฉพาะขึ้น เพื่อส่งเสริมความรู้ความชำนาญของบัณฑิตนั้น ก็เป็นการสมควรอย่างยิ่ง เพราะครูที่ดีควรต้องมีความรู้ดีด้วยเสมอ

ท่านทั้งหลาย ผู้ได้รับปริญญาทางการศึกษาแล้วในวันนี้ ต่อไปจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบอย่างยิ่ง ต่อประเทศชาติ เพราะท่านจะออกไปเป็นผู้ให้การศึกษาอบรมเยาวชนผู้จะเติบโตขึ้นมาเป็นเจ้าของปกครองประเทศในอนาคต และการศึกษาขั้นพื้นฐานของเยาวชนในปัจจุบัน มีความจำเป็นเพื่ออนาคตของชาติมาก เพราะฉะนั้น เมื่อท่านเห็นความสำคัญของการเป็นครู และเมื่อท่านได้เลือกหน้าที่ของท่านเช่นนี้แล้ว ท่านต้องพยายามทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ด้วยความตั้งใจจริง โดยมุ่งถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเป็นที่ตั้ง

ที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีที่ท่านทั้งหลายได้รับความสำเร็จในการศึกษา และได้รับเกียรติจากวิทยาลัยแห่งนี้ หวังว่า ท่านจะได้บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์สมดังคำปฏิญาณของท่าน ข้าพเจ้าขออวยพรให้นิสิตนักศึกษา และท่านที่ชุมนุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ มีความสุข ความเจริญ และความสำเร็จทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตรมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
วันอังคาร ที่ ๖ เมษายน ๒๕๐๘

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตร ประกาศนียบัตรและอนุปริญญาบัตร แก่นักศึกษาผู้สำเร็จหลักสูตรการศึกษา ของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์อีกครั้งหนึ่ง และขอแสดงความยินดี กับนายกรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรี ที่ได้รับปริญญาสาธารณสุขศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ในโอกาสนี้ด้วย

ข้าพเจ้าพอใจมาก ที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์เจริญก้าวหน้า มาอีกเป็นอันมาก และมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์จะจัดตั้งคณะแพทยศาสตร์ขึ้นใหม่อีกคณะหนึ่ง ในปีการศึกษานี้ เพื่อเพิ่มจำนวนแพทย์ พยาบาล และอาจารย์ สำหรับโรงเรียนแพทย์ในส่วนภูมิภาคด้วย ข้าพเจ้าขอขอบใจ นายสภามหาวิทยาลัย กรรมการ ศาสตราจารย์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่ร่วมมือกันปฏิบัติงาน และช่วยเหลือสนับสนุน ทำความเจริญให้แก่มหาวิทยาลัยนี้ด้วยดีตลอดมา

สำหรับนักศึกษา ที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร ได้รับปริญญาบัตร ประกาศนียบัตรและอนุปริญญาบัตร ไปแล้วนั้น ข้าพเจ้าขอชมเชยในเรื่องความอุตสาหะพยายามของท่านทั่วกันทุกคน ต่อจากนี้ไป ท่านทั้งหลาย จะออกไปประกอบกิจการงาน มีหน้าที่รับผิดชอบต่อส่วนรวมตามวิชาชีพของท่าน ขอให้ท่านตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด และจงยึดอุดมคติแห่งวิชาชีพของท่าน กับทั้งคำปฏิญาณที่ได้กล่าวแล้วต่อหน้าที่ประชุมนี้ เป็นหลักในการ ประกอบกิจการงานเสมอตลอดไป ท่านจะได้มีความสำเร็จและมีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และจะเป็นเกียรติแก่มหาวิทยาลัยนี้สืบไปด้วย

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาและทุก ๆ ท่าน ที่ประชุมพร้อมกันอยู่ ณ ที่นี้ มีความสุขความเจริญ ทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๘

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่มีโอกาสมาในงานมอบปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรแก่นิสิตผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรคณะต่าง ๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่าในรอบปีที่ผ่านมากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าไปอีกมาก

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดี กับบัณฑิตใหม่ทุกคนที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษาและได้รับเกียรติอย่างสูงในวันนี้ ต่อจากนี้ท่านทั้งหลายจะออกไปประกอบอาชีพต่าง ๆ ตามทางที่ต่างได้เลือกไว้ ขอท่านทั้งหลายจงทำหน้าที่ของท่านโดยเต็มกำลังความสามารถและสติปัญญา ให้สมกับที่ได้รับยกย่องว่าเป็นบัณฑิต บัณฑิตนั้นต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติหลายประการ เช่น มีความรู้และมีความคิด เป็นต้น ความรู้เป็นหัวใจของการทำงาน ผู้ที่จะทำงานอย่างใดจำต้องมีความรู้ในเรื่องนั้นก่อนเป็นเบื้องต้น ส่วนความคิดเป็นเครื่องช่วยความรู้คือ ช่วยให้ใช้ความรู้ได้ถูกต้อง เช่น จะใช้อย่างไร ที่ไหน เมื่อใด เมื่อมีความรู้สำหรับงาน มีความคิดสำหรับใช้พิจารณา ใช้ความรู้ให้ถูกต้องแล้ว ย่อมทำงานได้ผลสมบูรณ์ดี ยากที่จะผิดพลาด ความรู้กับความคิดจึงไม่ควรแยกจากกัน ถ้าบัณฑิตใหม่จะยึดถือความจริงข้อนี้ไว้เป็นหลักในการทำงานแล้ว เชื่อว่าจะสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยดีเสมอ จะทำการงานให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมได้อย่างมาก และจะประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานพร้อมทั้งความสุขในชีวิตในที่สุด

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ และทุกท่านที่ประชุมพร้อมกันอยู่ในที่นี้ มีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร

แก่นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้สำเร็จการศึกษา ประจำปี ๒๕๐๗

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๐๘

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่มีโอกาสมาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตร และอนุปริญญาบัตร ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีกครั้งหนึ่ง และมีความพอใจ ที่ได้ทราบรายงาน ว่า กิจการของมหาวิทยาลัยนี้ ดำเนินก้าวหน้าไปได้อีกมาก ด้วยความร่วมมือสนับสนุนของทางราชการ องค์กรต่าง ๆ ตลอดจนเอกชน พร้อมกันทุกฝ่าย

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตใหม่ทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษาและได้รับเกียรติอย่างสูง ในวันนี้ ในการที่จะออกไปประกอบการทำงานเป็นกำลังของบ้านเมืองในด้านการเกษตรต่อไปนั้น ขอท่านทั้งหลาย จงนึกถึงความจริงว่า แม้บ้านเมืองของเราจะเจริญเปลี่ยนแปลงไป มีรายได้ต่างอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้นกว่าแต่ก่อน ก็ตาม รายได้สำคัญของประเทศ ก็ยังขึ้นอยู่กับผลผลิตทางการเกษตรเป็นสำคัญ ยิ่งเรามีความจำเป็นต้อง ปรับปรุงสภาพบ้านเมือง และยกฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้สูงขึ้นเช่นในปัจจุบันนี้ การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร จึงยังเป็นสิ่งสำคัญควรคำนึงถึงให้มาก และควรเร่งรัดจัดทำให้ได้ผล เพราะผลผลิตทางการเกษตร เป็นทั้งสิ่งที่ใช้บริโภค และเป็นวัตถุดิบเพื่ออุตสาหกรรมด้วย เรื่องนี้ เป็นเรื่องที่ต้องใช้ความรู้และปฏิบัติการทางการเกษตรแผนใหม่ ซึ่งท่านทั้งหลายจะต้องเป็นผู้ออกไปเผยแผ่ ถ้าแต่ละคน จะออกไปทำงานด้วยความตั้งใจจริง เพื่อให้เป็นตัวอย่าง และเป็นผู้นำที่ดีของเกษตรกรในท้องถิ่นของท่าน เชื่อว่า จะสามารถทำประโยชน์ให้แก่ สรรวมได้อย่างมาก และจะได้รับความสำเร็จในชีวิตการงานของท่านอย่างสมบูรณ์

ข้าพเจ้าขอขอบใจ ผู้ที่เห็นความสำคัญของการเกษตร และเกื้อกูลมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ด้วย ประการต่าง ๆ และขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ พร้อมทั้งท่านที่ร่วมประชุมอยู่ ณ ที่นี้ มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ของมหาวิทยาลัยศิลปากร ณ ท้องพระโรงวังท่าพระ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๐๘

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตร และอนุปริญญาบัตร แก่นักศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากรอีก เป็นครั้งที่สอง และขอขอบใจที่มหาวิทยาลัยศิลปากรมอบเกียรติแก่ข้าพเจ้าในโอกาสนี้ ด้วย

ข้าพเจ้ามีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่า กิจการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเจริญมั่นคงขึ้นมาเป็นลำดับ การติดต่อร่วมมือกับต่างประเทศ ทั้งในด้านการค้นคว้าทางวิชาการ และการเผยแพร่งานศิลปะของไทย ในประเทศต่าง ๆ นั้น นับว่าเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติโดยส่วนรวมมาก

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับนายกรัฐมนตรี ที่ได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ที่ได้รับปริญญาและอนุปริญญาของมหาวิทยาลัยศิลปากร ในวันนี้ ขอฝากข้อคิดแก่บัณฑิตใหม่ ว่า ในการประกอบกิจการงานต่อไปภายหน้านั้น ไม่ว่าจะท่านจะมีหน้าที่การงานอย่างไร ท่านควรจะทำงานของท่าน อย่างผู้มีจิตใจสูง คือสูงทั้งในด้านรู้จักความงามและทั้งในด้านรู้จักผิดชอบชั่วดี ให้สมกับที่เป็นศิลปินบัณฑิต และควรจะทำงานให้เป็นประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ ตามหน้าที่ของพลเมืองดีด้วย จะได้ชื่อว่ามีความสำเร็จในการงานโดยสมบูรณ์ และความสำเร็จทั้งนี้ขึ้นอยู่กับที่การกระทำของตัวท่านเอง จึงขอให้ทำงานด้วยความตั้งใจจริงโดยเต็มกำลังความสามารถ ทั้งหมั่นศึกษาค้นคว้าด้านวิชาการไว้เสมออย่าได้ทอดทิ้ง

ที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตทุกคน ประสบความสำเร็จ และความรุ่งเรืองในชีวิต และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกัน ในพิธีนี้ มีความสุข และความเจริญโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพุธ ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๐๘

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีประสาทปริญญา ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อีกครั้งหนึ่งในวันนี้ และมีความพอใจ ที่ได้ทราบว่ากิจการของมหาวิทยาลัย เจริญก้าวหน้าไปอีกหลายด้าน

ปีนี้ มีผู้สำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิต มากยิ่งกว่าทุก ๆ ปี หมายความว่า ได้ผู้ที่มีความรู้และมีสติปัญญาสูง มาเป็นกำลังทะนุบำรุงบ้านเมืองเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย ทุกวันนี้ เรากำลังมีภาระที่สำคัญ และจำเป็นต้องเร่งกระทำ อยู่อย่างหนึ่ง คือการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าขึ้นทุก ๆ ด้าน ภาระนี้เป็นภาระหนัก ต้องอาศัยปัจจัยประกอบกัน หลายอย่าง เช่น ความสงบสุขของบ้านเมือง กำลังทรัพย์ กำลังคน โดยเฉพาะผู้มีความรู้ความสามารถในการทำงาน และผู้บัญชางานที่ดีด้วย บัณฑิตทั้งหลายเป็นผู้มีความรู้สูง ย่อมเหมาะที่จะเป็นหัวหน้าผู้บัญชางานต่อไป ขอให้ท่านตั้งใจใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาบ้านเมือง และทำตัวเป็นผู้นำและเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน อีกประการหนึ่ง ใครจะฝากความคิดไว้ด้วยว่า ขณะนี้เรายังขาดผู้ที่เป็นกำลังพัฒนาประเทศอีกมาก แต่ผู้สำเร็จ การศึกษาชั้นสูง เช่นท่านทั้งหลายนี้จะสามารถขจัดปัญหาขัดข้องนี้ได้ โดยท่านทั้งหลายพยายามเผยแพร่ความรู้ ของท่านด้วยการฝึกสอนผู้อื่นต่อไปอีก ถ้าหากแต่ละคน ฝึกหัดผู้อื่นต่อไปอีกหลายสิบคน การที่มีผู้สำเร็จการศึกษา ออกมาเป็นกำลังพัฒนาประเทศจำนวนพันในวันนี้ ก็จะเสมือนได้กำลังผู้พัฒนาเป็นจำนวนหมื่น

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอขอบใจ ผู้มีส่วนช่วยเหลือทำความเจริญ ให้แก่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทุกคน ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ ประสบความสำเร็จ และความรุ่งเรืองต่อไปในชีวิต และขอให้ทุกท่านที่ประชุมพร้อมกัน อยู่ ณ ที่นี้ มีความสุขความเจริญทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในงานพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา

ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร

วันพฤหัสบดี ที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๘

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่มีโอกาสมาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษา อีกครั้งหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานของประธานสภาวิทยาลัยว่า กิจการของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ทั้งสามแห่ง เจริญก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับ ในปีนี้ ผู้ที่เข้าศึกษา ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงวิชาเฉพาะ รุ่นแรก เมื่อปีการศึกษาก่อนก็ได้สำเร็จออกมาเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของชาติ อีกส่วนหนึ่ง

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดี กับนิสิตและนักศึกษาทุกคน ผู้ได้รับความสำเร็จและได้รับเกียรติในวันนี้ ต่อไป ท่านทั้งหลายคงจะต้องเข้ารับหน้าที่ให้การศึกษาแก่เยาวชนของชาติ ตามแนวทางที่ได้รับอบรมมาของท่านได้พิจารณาให้เห็นโดยถ่องแท้ว่า ประเทศชาติของเรา จะเจริญหรือเสื่อมลงนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษา ของประชาชนแต่ละคนเป็นสำคัญ ผลการศึกษาอบรมในวันนี้ จะเป็นเครื่องกำหนดอนาคตของชาติ ในวันข้างหน้า ท่านทั้งหลายจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องนี้ เพราะฉะนั้น เมื่อท่านออกไปเป็นครู ท่านต้องพยายามทำหน้าที่ของท่าน ให้สำเร็จโดยสมบูรณ์ ด้วยความตั้งใจจริง ให้สมกับที่มีหน้าที่อันสำคัญ และให้สมกับคำปฏิญาณที่ให้ไว้แก่ที่ประชุมนี้

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตทุกคน ประสบความสำเร็จและความรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาประชุมพร้อมกันอยู่ ณ ที่นี้ จงมีความสุข ความเจริญ โดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร
แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันพุธ ที่ ๖ เมษายน ๒๕๐๙

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่มีโอกาสมาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตร ประกาศนียบัตรและอนุปริญญาบัตร แก่นักศึกษาผู้สำเร็จหลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในวันนี้

ข้าพเจ้าพอใจมาก ที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยทั้งสองเจริญก้าวหน้าไปอีกเป็นอันมาก การที่มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ จัดตั้งคณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบัติ ขึ้นอีกคณะหนึ่งก็ดี การที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จะขยายการศึกษาออกไปอีกก็ดี นับเป็นความก้าวหน้าและเป็นประโยชน์อย่างสำคัญ แก่การแพทย์ และการศึกษาของประเทศของเรา ข้าพเจ้าจึงขอขอบใจสภามหาวิทยาลัย คณะศาสตราจารย์ อาจารย์ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่ได้ร่วมมือกันปฏิบัติงาน และช่วยเหลือสนับสนุนทำความเจริญให้แก่มหาวิทยาลัยด้วยดีตลอดมา

สำหรับนักศึกษาซึ่งสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรแล้วนั้น ข้าพเจ้าขอชมเชยในความอุตสาหะพยายามของท่าน และขอแสดงความยินดีด้วยที่ได้รับความสำเร็จ ขอให้ทุกคนที่จะออกไปประกอบกิจการงาน มีหน้าที่อันมีเกียรติต่อไป ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ให้ดีที่สุด และจงยึดอุดมคติอันสูงแห่งวิชาชีพของท่านเป็นหลักในการทำงาน ทั้งพยายามขวนขวายศึกษาหาความรู้ ความชำนาญ ให้กว้างขวางทันสมัยอยู่เสมอเป็นนิตย์ จะได้มีความสำเร็จและความเจริญในชีวิตและหน้าที่การงาน และเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมตลอดถึงประเทศชาติด้วย

ข้าพเจ้า ขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษา และทุกท่านที่ประชุมพร้อมกันอยู่ ณ ที่นี้ มีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระบรมราชโองการ
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ประจำปีการศึกษา ๒๕๐๘
วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๙

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา ตามหลักสูตรต่าง ๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีกครั้งหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่า กิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าไปเป็นอันมาก ในรอบปีการศึกษาที่ล่วงแล้วมา

ข้าพเจ้ายินดี ที่มีผู้สำเร็จการศึกษาเป็นจำนวนมาก เพราะจะได้ผู้มีความรู้ความสามารถสูง มาเป็นกำลังสร้างประเทศของเราเพิ่มขึ้นอีก ข้าพเจ้าเชื่อว่า ผู้ที่เรียนสำเร็จแล้วนี้ล้วนเป็นผู้มีความรู้ดี มีความคิดก้าวหน้า รักความเจริญและรู้จักรับผิดชอบเป็นอย่างดีด้วยกันทั้งสิ้น ท่านทั้งหลายได้ตั้งปณิธานเป็นอุดมคติไว้แล้ว ที่จะใช้วิชาความรู้ ทำงานให้บังเกิดผลสำเร็จและประโยชน์อย่างแท้จริง เพื่อให้ประเทศชาติก้าวหน้ามั่นคง ท่านต้องรักษาอุดมคติของท่านนี้ไว้อย่างหนักแน่น หมั่นรำลึกถึงอย่าให้ขาด และต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่หรือในกรณีใด ๆ เมื่อท่านทั้งหลายมีความรู้ความสามารถดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่การทำงานด้วยอุดมคติเช่นนี้ ท่านจะต้องมีความสำเร็จในชีวิตอย่างแน่นอน

ที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขอขอบใจผู้ที่มีส่วนทำความเจริญให้แก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกฝ่าย ขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตใหม่ทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา และขออวยพรให้มีกำลังกายกำลังใจ และกำลังความคิดสมบูรณ์ สามารถสร้างความสำเร็จให้แก่ตนและประเทศชาติได้ สมตามความประสงค์ ประสงค์ความสำเร็จและความรุ่งเรืองในการทำงานโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๐๙

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่มีโอกาสมาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตร ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกครั้งหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบว่า กิจการของมหาวิทยาลัยกำลังเจริญก้าวหน้า ได้รับความสนใจช่วยเหลือจากทางราชการ องค์กร มูลนิธิ ตลอดจนเอกชนเพิ่มขึ้นด้วยดี

ขอแสดงความยินดี กับผู้ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา และได้รับเกียรติจากมหาวิทยาลัยในครั้งนี้ทุกคน ก่อนที่ท่านจะออกจากมหาวิทยาลัยไปประกอบกิจการตามแนวทางของท่าน ข้าพเจ้าใคร่จะกล่าวเตือนว่า วิชาการที่ทุกคนได้ศึกษาสำเร็จจากมหาวิทยาลัยนี้ ล้วนเป็นวิชาการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งแก่บ้านเมือง ในสถานการณ์ปัจจุบันนี้ เรากำลังต้องเร่งรัดปรับปรุงและยกฐานะทางเศรษฐกิจของเราอย่างรีบด่วน เพื่อให้ประเทศดำรงอยู่ต่อไปได้ด้วยความปลอดภัยและมั่นคง และสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศ ก็คือผลผลิตทางเกษตรกรรมและกสิกรรม ท่านได้เลือกศึกษาทางนี้แล้ว ต้องถือเป็นหน้าที่และเป็นอุดมคติด้วยว่า จะต้องบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่การเกษตรและการกสิกรรม ตลอดจนยกฐานะของเกษตรกร กสิกรไทย ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ไม่ว่าท่านจะมีหน้าที่การงานอย่างไร ขอให้ใช้ความรู้ความสามารถให้เป็นประโยชน์อย่างแท้จริง มีความร่วมมือกันทุก ๆ ฝ่าย และยึดถือความตั้งใจจริงที่จะทำงานเพื่อประเทศบ้านเมืองนี้ เป็นหลักปฏิบัติ โดยเคร่งครัดเสมอตลอดไป

ข้าพเจ้าขอขอบใจ ผู้ที่ได้ช่วยเหลือส่งเสริมการศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทุกฝ่าย ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ และทุก ๆ ท่านที่ร่วมชุมนุมอยู่ในพิธีนี้ มีความสำเร็จและความสุขสวัสดิ์ โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร ของมหาวิทยาลัยศิลปากร
ณ ท้องพระโรงวังท่าพระ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วันพุธ ที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๐๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากรอีกครั้งหนึ่งในโอกาสนี้ และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยเจริญมาด้วยดี การติดต่อร่วมมือกับต่างประเทศ ในการค้นคว้าทางวิชาการ และการเผยแพร่งานศิลปะของไทยในประเทศต่าง ๆ นั้น นับว่าเป็นประโยชน์แก่ชาติ โดยส่วนรวมมาก

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดี กับผู้ที่ได้รับปริญญาศิลปดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และนักศึกษา ที่ได้รับปริญญาและอนุปริญญาสาขาต่าง ๆ ในครั้งนี้ทุกคน

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศิลปากรแล้ว ต่อไปคงจะได้ทำงานเกี่ยวข้องโดยตรงกับศิลปะ บางท่านจะทำงานในด้านการค้นคว้าศึกษาศิลปะของเก่า เพื่อรักษาไว้มิให้ขาดสาย บางท่านจะทำงานในด้านการสร้างสรรค์งานศิลปะต่าง ๆ เพื่อให้ศิลปะของเราเจริญออกงามสืบไป ไม่ว่าท่านจะทำหน้าที่ใด ขอให้ท่านทำงานด้วยความตั้งใจจริง และพยายามศึกษาค้นคว้าให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น ให้สามารถรักษามาตรฐานศิลปะของเราไว้ ทั้งสามารถยกให้สูงขึ้นด้วย เพราะความเจริญหรือความเสื่อมของศิลปะนั้น เป็นเครื่องแสดงความเจริญหรือความเสื่อมของชาติด้วยโดยแท้ อีกประการหนึ่ง ท่านจะต้องมีศิลปะในการครองชีวิต คือต้องรู้จักทำตัวให้มีค่าและมีประโยชน์ รู้จักรักษาตัวมิให้ต้องตกไปในทางเสื่อมด้วย จึงจะสมกับที่ได้รับคามยกย่องว่าเป็น ศิลปบัณฑิต

ข้าพเจ้า ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จและความรุ่งเรืองในชีวิต และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในงานพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๙

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา อีกวาระหนึ่ง ขอขอบใจสภาวิทยาลัยวิชาการศึกษาที่ให้เกียรติเป็นพิเศษ ในงานครั้งนี้

ข้าพเจ้าพอใจมาก ที่ได้รับทราบรายงานความก้าวหน้าของกิจการของวิทยาลัยนี้เสมอทุกคราวที่มา ความเจริญของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ย่อมเป็นความเจริญส่วนหนึ่งของการศึกษาของชาติด้วย เพราะสถานศึกษานี้เป็นที่ฝึกฝนอบรมผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาของไทยโดยตรง

ขอแสดงความยินดี กับผู้ได้รับปริญญาทางการศึกษาในครั้งนี้ทุกคน ในโอกาสที่ท่านทั้งหลายจะออกไปรับหน้าที่ครูต่อไปนี้ ข้าพเจ้าขอฝากข้อคิดในการปฏิบัติงานแก่ท่านว่า การสอนให้นักเรียนมีความรู้ดี เป็นสิ่งสำคัญมาก แต่มีสิ่งที่สำคัญยิ่งกว่านั้นอีก คือจะต้องฝึกหัดให้นักเรียนรู้จักคิดพิจารณา นำวิชาความรู้นั้นไปใช้ในทางที่ถูกต้องเหมาะสมแก่งานได้ด้วย การศึกษาที่ให้ทั้งวิชาการและวิธีใช้วิชาโดยถูกต้องเช่นนี้ จึงจะเป็นการศึกษาที่ดี ที่ทำให้บุคคลและกิจการงานของเขาเจริญก้าวหน้าได้อย่างแท้จริง ท่านทั้งหลายควรนำความคิดนี้ไปไตร่ตรองใช้ให้บังเกิดผลดีแก่การปฏิบัติงานของท่านต่อไป

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสุขและความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญในหน้าที่การงานทุกอย่าง และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในงานพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๐๙

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความชื่นชม ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการหลายด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี

เป็นที่น่ายินดีอย่างยิ่ง ที่ในปีการศึกษาที่แล้ว มีผู้สำเร็จปริญญาสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นจำนวนมากยิ่งกว่าทุกปีมา ประเทศของเรา กำลังก้าวหน้า และต้องการผู้มีความรู้ดี มีภูมิปัญญาสูง มาเป็นกำลังสร้างความเจริญด้านต่าง ๆ มาก บัณฑิตรุ่นนี้จะได้เป็นผู้รับภาระสำคัญนั้นต่อไป

พิธีมอบปริญญาบัตรครั้งนี้ เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมบ้าง เพราะต้องการให้ได้ผลสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของพิธี และให้ปฏิบัติได้เหมาะสมแก่สภาพและโอกาส อยากให้ท่านทั้งหลายพิจารณาว่า การแก้ไขสิ่งต่าง ๆ ในครั้งนี้ ได้ผลดีและเหมาะสมแล้วหรือยัง ควรแก้ไขให้ดีขึ้นอย่างไร กล่าวโดยทั่วไป การทำสิ่งใดก็ตาม เราต้องคำนึงถึงผลอันสมบูรณ์ตามสถานการณ์เป็นสำคัญ มิฉะนั้นงานอาจเสียผล การแก้ไขที่กระทำเพื่อประโยชน์อันสมบูรณ์ตามเหตุการณ์นั้น จึงเป็นสิ่งที่สมควรจะคำนึงถึงอย่างยิ่ง ขอให้ท่านนำความคิดนี้ไปพิจารณาใช้เพื่อความเจริญในการทำงาน และในการดำเนินชีวิตของท่านต่อไป

ข้าพเจ้าขอชมเชยนักศึกษาทุกคน ที่มีความพากเพียรพยายามจนได้รับความสำเร็จในการศึกษาและได้รับเกียรติในครั้งนี้ ขอทุกคนจงใช้ความรู้ความสามารถที่ได้อบรมมาแล้วนั้น เป็นรากฐานที่จะสร้างความเจริญในชีวิตการทำงาน และสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติ ตั้งใจประกอบสัมมาอาชีพด้วยความขยันหมั่นเพียร ดำรงตนอยู่ในคุณธรรมให้สมกับที่เป็นผู้มีความรู้และมีเกียรติ เสมอตลอดไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ ประสบความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ณ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันอังคาร ที่ ๗ มีนาคม ๒๕๑๐

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในโอกาสนี้ และมีความพอใจมากที่ได้ทราบรายงานว่า งานของมหาวิทยาลัยดำเนินรุดหน้าไปได้อย่างรวดเร็ว ได้รับความนิยมนิยมเชื่อถือ พร้อมทั้งความอุปการะสนับสนุนอย่างกว้างขวาง ทั้งภายในและจากต่างประเทศ การที่มหาวิทยาลัยมีจำนวนอาจารย์มากพอเพียงเมื่อเทียบกับจำนวนนักศึกษา และการที่นักศึกษาคณะแพทยศาสตร์ คนหนึ่งในรุ่นแรกได้รับทุนอานันทมหิดลนั้น ทำให้เชื่อได้ว่าระดับการศึกษาของมหาวิทยาลัยนี้จะได้มาตรฐานอันสูง

ขอแสดงความยินดีกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ท่านทั้งหลายคงยังจำได้ว่า เมื่อคราวที่มาเปิดมหาวิทยาลัย เชียงใหม่เมื่อสองปีก่อน ข้าพเจ้าได้พูดถึงความจำเป็นที่จะต้องเร่งรีบพัฒนาบ้านเมือง และถึงความต้องการคนดี มีความรู้ด้านต่าง ๆ ที่จะมาเป็นผู้นำและเป็นกำลังในการนั้น ท่านทุกคนได้สำเร็จวิชาชั้นสูงแล้ว นับว่าเป็นผู้ที่ชาติบ้านเมืองต้องการ ขอให้ตระหนักในข้อนี้ และจงตั้งใจทำงานในหน้าที่โดยเต็มความสามารถ เพื่อทำความเจริญให้แก่การแพทย์และการพยาบาลของประเทศเรา เพราะงานด้านนี้ยังจะต้องปรับปรุงส่งเสริมและขยายออกอีกมาก จงซื้อตรงต่อวิชาชีพของท่าน ต่อผู้ป่วย และต่อผู้ร่วมงาน หมั่นศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ความชำนาญ ให้เกิดความก้าวหน้าอยู่เสมอเป็นนิตย์ กิจสำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งจะต้องนับเป็นหน้าที่ของแพทย์ด้วย ในสถานการณ์ปัจจุบันนี้ คือการเข้าถึงประชาชน ท่านจะต้องช่วยบำบัดบรรเทาทุกข์ให้แก่ประชาชนโดยทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นในท้องถิ่นใดและกาลเวลาใด ขอให้เตรียมจิตใจให้พร้อมเพื่อปฏิบัติหน้าที่นี้ และจงเชื่อมั่นว่า การทำประโยชน์และความเจริญแก่ส่วนรวมนั้น ย่อมเป็นประโยชน์และความเจริญของตนด้วยเสมอ

ขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาร่วมในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร
แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๖ เมษายน ๒๕๑๐

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตร ประกาศนียบัตรและอนุปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์อีกครั้งหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่า กิจการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีน่าชมเชย การจัดหลักสูตรเพื่อเพิ่มจำนวนผู้ช่วยทางการแพทย์ พร้อมทั้ง การส่งเสริมการอนามัย ในเขตเร่งรัดพัฒนาชนบทนั้น เป็นประโยชน์ส่งเสริมการพัฒนาบ้านเมือง เหมาะสมแก่ สภาพการณ์ปัจจุบันอย่างมาก

ขอแสดงความยินดีกับนักศึกษาผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาทุกคน ในการที่ท่านทั้งหลาย จะออกไปประกอบภาระงานทางการแพทย์ต่อไป ขอให้ถือว่า งานของท่านมีส่วนผูกพันและรับผิดชอบต่อ ประชาชนส่วนรวม และต่อความเจริญของการแพทย์ของไทยอยู่อย่างสำคัญ ท่านจะต้องยึดมั่นในอุดมคติอันสูง ของวิชาชีพอันมีเกียรตินี้ ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่โดยเต็มความสามารถ และด้วยความเสียสละ พยายามศึกษา หาความรู้ความชำนาญเพื่อประโยชน์และความเจริญก้าวหน้าของวิชาการ และจงระลึกไว้เสมอเป็นนิตย์ว่า การบำบัดบรรเทาทุกข์แก่เพื่อนมนุษย์ถ้วนหน้าโดยเต็มใจไม่เห็นแก่อาภิมานั้น เป็นทั้งจรรยาและหน้าที่สำคัญที่สุด ของท่าน

ข้าพเจ้าขออวยพร ให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในงานนี้ มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๑๐

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีกราวหนึ่ง และได้ทราบว่างานของมหาวิทยาลัยขยายออกไปอีกหลายด้านในรอบปีที่แล้ว

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้รับปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และกับบัณฑิตใหม่ ที่ได้รับ เกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ ทุกท่าน

สมัยนี้ เป็นสมัยที่เรากำลังเร่งรีบพัฒนาประเทศให้เจริญขึ้นทุก ๆ ด้าน เพื่อดำรงอยู่และก้าวหน้าไป ในโลกได้ ด้วยความปลอดภัยและมั่นคง ความเจริญของบ้านเมืองนั้นเป็นความเจริญหลายสาขารวมกันอยู่ การพัฒนาจึงจำต้องกระทำพร้อมกันทุก ๆ ด้าน โดยอาศัยหลักวิชาการและกำลังของทุกฝ่าย ทุกคน บัณฑิต ทั้งหลายมีความรู้ความสามารถดีแล้ว มีความกระตือรือร้นและอุดมคติที่จะทำงานเพื่อความเจริญพร้อมแล้ว เป็น ที่หวังว่าจะได้เป็นกำลัง และจะได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างสำคัญสืบต่อไป บัดนี้ ทุกคนพร้อมที่จะ เข้ารับหน้าที่ ตามความรู้ความสามารถแล้ว ขอให้เริ่มงานของท่านด้วยความมั่นใจและด้วยความหวัง ในขั้นต้นนี้ งานในหน้าที่คงจะมีความสำคัญและความรับผิดชอบยังไม่มากนัก แต่ต่อ ๆ ไป ก็จะต้องมีมากขึ้นเป็นลำดับ และ จะต้องได้ทำงานเป็นบุคคลชั้นนำของประเทศในที่สุด สิ่งสำคัญที่สุด ที่ท่านจะต้องมีอยู่เสมอไปในการทำงาน คือ ความกระตือรือร้น ความบริสุทธิ์ใจ และอุดมคติ ซึ่งมีอยู่พร้อมมูลในตัวท่านแล้วในขณะนี้ ถ้าท่านรักษา คุณสมบัติเหล่านี้ไว้ได้โดยตลอด อนาคตของท่านและของประเทศชาติจะต้องแจ่มใสอย่างไม่ต้องสงสัย

ที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพร ให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต และความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่ การงาน และขอทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษา ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตร ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกครั้งหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดี มีผู้นิยมเชื่อถือและร่วมมือด้วยอย่างกว้างขวาง ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้รับปริญญาเกิตติมศักดิ์ และกับบัณฑิตใหม่ทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

สมัยนี้ เป็นสมัยพัฒนาประเทศ เรากำลังร่วมกันดำเนินโครงการพัฒนาต่าง ๆ อย่างเร่งรีบ และได้รับผลดีจากโครงการเหล่านั้นแล้ว อย่างน่าพอใจ หลายประการ ความเจริญของประเทศนั้น หมายถึงความเจริญของประชาชนเป็นส่วนรวม สม่่าเสมอทั้งประเทศ เท่าที่เป็นอยู่บัดนี้ ยังมีราษฎรอีกเป็นส่วนใหญ่ที่ขัดสนและพึ่งตนเองไม่ได้ การพัฒนาประเทศ จึงจะต้องกระทำต่อไปอีกมาก และควรที่จะมุ่งถึงการปรับปรุง ยกฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนนี้ ให้มากขึ้นด้วย ความขัดสนของราษฎรดังกล่าว เกิดเพราะเขาไม่สามารถใช้กำลังความคิดและกำลังแรง ตลอดจนทุนรอนของเขา ให้เกิดประโยชน์เท่าที่ควรได้ ทั้งยังไม่ได้รับความสะดวกเพียงพอในการค้าขายแลกเปลี่ยน ทำให้ไม่ได้รับรายได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยจากผลผลิตที่ผลิตได้ ราษฎรของเราต้องการความช่วยเหลือ คือความช่วยเหลือที่จะทำให้เขาสามารถพึ่งตนเองได้ ยกฐานะขึ้นด้วยตนเองได้ การช่วยเหลือนี้เป็นงานใหญ่ ที่ต้องมีโครงการอันแน่นอนเป็นลำดับขั้น ต้องมีวิธีดำเนินการอันรัดกุม และประสานสอดคล้องกัน และที่สำคัญที่สุด ผู้ปฏิบัติกรจะต้องทำงานกันจริง ๆ อย่างรีบด่วน ด้วยความบริสุทธิ์ใจ และด้วยอุดมคติอันแน่วแน่ ข้าพเจ้ามีความหวังอยู่ว่า บัณฑิตทั้งหลายจะได้เป็นผู้มีส่วนในการช่วยเหลือประชาชนอย่างสำคัญต่อไป และเชื่อว่าวิชาการทุกสาขาที่ท่านได้ศึกษาสำเร็จแล้วจากมหาวิทยาลัยนี้ เป็นวิชาการที่มีประโยชน์แท้จริง และจะช่วยให้การปฏิบัติงานของท่าน บรรลุผลสำเร็จได้อย่างสมบูรณ์

ข้าพเจ้าขออวยพร ให้บัณฑิตทุกคนประสบความสุขและความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน ขอทุกท่านที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ จงมีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากร
ณ ท้องพระโรงวังท่าพระ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๑๐

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากร อีกวาระหนึ่ง ณ โอกาสนี้ และมีความพอใจ ที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยก้าวหน้าไปอีกด้วยดี มีการดำเนินโครงการค้นคว้าวิจัยทางวิชาการอันควรสนใจหลายประการ และการวางโครงการปรับปรุงขยายงาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่การศึกษาของชาติโดยส่วนรวมอย่างมาก

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้รับปริญญาศิลปดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และกับ นักศึกษาผู้สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาต่าง ๆ ทั่วกัน

การศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม เป็นการศึกษาที่สำคัญ และควรจะดำเนินควบคู่กันไปกับการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เพราะความเจริญของบุคคล ตลอดจนถึงความเจริญของประเทศและของโลกโดยส่วนรวม ด้วยนั้น มีทั้งทางวัตถุและจิตใจ ความเจริญทั้งสองทางนี้จะต้องมีประกอบกัน เกื้อกูลและส่งเสริมกันพร้อมมูล จึงจะเกิดความเจริญที่แท้จริงได้ ประเทศทั้งหลายจึงต่างพยายามส่งเสริมการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมนี้ พร้อมกันไปกับการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์

ท่านทั้งหลายได้สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาแล้ว ย่อมเป็นผู้มีความรู้ดี และจะช่วยงานพัฒนาประเทศ ได้มาก ขอให้ท่านตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การงานของท่านด้วยความขยันหมั่นเพียร และด้วยความบริสุทธิ์ใจ โดยมุ่งถึงประโยชน์ คือความเจริญของประเทศชาติเป็นสำคัญ และขอให้พยายามศึกษาค้นคว้าต่อไป ให้เกิดความรอบรู้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น เพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการและความก้าวหน้าของท่านเองด้วย

ข้าพเจ้าขออวยพร ให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต และขอให้ทุกท่าน ที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร
วันจันทร์ ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๑๐

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษา อีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจมาก ที่ได้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของวิทยาลัยนี้ ซึ่งควรนับได้ว่าเป็น ความเจริญส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการศึกษาของชาติ

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนที่ได้รับเกียรติจากวิทยาลัย วิชาการศึกษา ในครั้งนี้

ท่านทั้งหลายผู้ได้รับปริญญาทางการศึกษา ต่อไปจะต้องทำงานในหน้าที่มีความรับผิดชอบอย่างสำคัญ ต่อประเทศชาติ เพราะท่านจะต้องเป็นผู้ให้การศึกษาแก่เยาวชน ผู้จะเติบโตขึ้นมาเป็นเจ้าของปกครองประเทศ ในกาลข้างหน้า ขอให้ท่านตระหนักว่า ความเจริญหรือความเสื่อมของชาตินั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชน ผลการอบรมเยาวชนของท่าน ถือได้ว่าเป็นเครื่องกำหนดอนาคตของบ้านเมืองโดยแท้ เมื่อท่านได้เลือกหน้าที่ ของท่านเช่นนี้แล้ว ท่านต้องพยายามทำ ทั้งด้วยกายและด้วยใจ โดยเต็มกำลัง เพื่อให้สำเร็จผลโดยสมบูรณ์ ให้สมกับที่มีหน้าที่อันสำคัญ และให้สมกับคำปฏิญญา ที่ได้ให้ไว้แก่ที่ประชุมนี้

ที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตและหน้าที่ การงาน ขอทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ จงมีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๑๐

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง ณ โอกาสนี้ และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานการปรับปรุงขยายงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย เพื่อให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าขอชมเชยนักศึกษา ที่มีความเพียรพยายาม และมีความตั้งใจ จนได้รับเกียรติและความสำเร็จ ในการศึกษา ต่อจากนี้ ท่านจะต้องออกไปประกอบกิจการงาน สร้างหลักฐานและความเจริญให้แก่ชีวิต ในชีวิต ของเรานั้น เราต้องมีความรับผิดชอบและหน้าที่ผูกพันอยู่กับผู้อื่นสิ่งอื่นมาก ที่สำคัญที่สุด ก็คือชาติบ้านเมือง ซึ่งเป็นที่เกิดที่อาศัย ดังนั้น ผู้ที่จะได้ชื่อว่ามีความสำเร็จในชีวิตอย่างแท้จริง จึงควรจะได้สร้างประโยชน์ ทั้ง ส่วนตนและส่วนรวม ให้สมบูรณ์ ท่านทั้งหลายเป็นผู้มีความรู้ สติปัญญา ที่ได้อบรมมาดีแล้ว ย่อมจะเป็นกำลัง และเป็นผู้นำในการพัฒนาประเทศได้อย่างดียิ่ง ขอจงพยายามใช้ความรู้ความสามารถของท่าน เป็นรากฐานใน การสร้างความเจริญให้แก่ฐานะและกิจการงาน สร้างคุณงามความดีให้แก่ตน และสำคัญที่สุด สร้างความมั่นคงให้ แก่ประเทศชาติ ดังนี้ จะได้ชื่อว่ามีความสำเร็จในชีวิตอย่างบริบูรณ์

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ ประสบความสำเร็จกับทั้งความรุ่งเรืองในชีวิตดังปรารถนา และขอให้ทุกท่าน ที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร
แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์
วันเสาร์ ที่ ๖ เมษายน ๒๕๑๑

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ อีกวาระหนึ่งในวันนี้ และได้ทราบรายงานว่า กิจการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี การตั้งคณะใหม่ ๆ ขึ้นเพื่อเพิ่มกำลังคนในด้านแพทย์และสาธารณสุขให้มากขึ้นตามความต้องการ และการส่งเสริมการอนามัยในชนบททั้งโดยตรงและโดยทางอ้อม นับเป็นประโยชน์ในการพัฒนาบ้านเมือง เหมาะสมแก่สภาพการณ์ปัจจุบันอย่างมาก

ขอแสดงความยินดีกับผู้ได้รับปริญญาเกิตติมศักดิ์ และกับนักศึกษาทุกคนผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ในการที่ท่านทั้งหลายจะออกไปประกอบการทำงานทางการแพทย์ต่อไป ขอให้ถือว่า งานของท่านมีส่วนผูกพันรับผิดชอบต่อประชาชนส่วนรวม และต่อความเจริญของการแพทย์ของไทยอยู่อย่างแน่นแฟ้น ท่านจะต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่โดยเต็มความสามารถ ด้วยความเสียสละและด้วยอุทิศตน พร้อมกับพยายามศึกษาค้นคว้าความรู้ความชำนาญ เพื่อประโยชน์และความเจริญก้าวหน้าของวิชาการ จงระลึกไว้เสมอเป็นนิตย์ว่า จรรยาแพทย์เป็นวินัยที่มิได้มีการบังคับให้ทำตาม แต่ท่านจะต้องบังคับตัวของตนเองให้ปฏิบัติตามให้ได้ และหากเมื่อใดท่านละเมิดจรรยาแพทย์ เมื่อนั้นจะเกิดความเสื่อมเสีย คือเสื่อมเสียแก่ตัว แก่การแพทย์ และแก่ประเทศชาติเป็นที่สุด

ข้าพเจ้าขออวยพร ให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่าน ที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในงานนี้ มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๐
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๑๑

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีกรวาระหนึ่ง และมีความพอใจ ที่ได้ทราบรายงานว่าทางการมหาวิทยาลัยพยายามอย่างยิ่ง ที่จะปรับปรุงขยาย การศึกษาทุกระดับทุกสาขา ให้ก้าวหน้าทันกับความต้องการในปัจจุบัน

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลาย ที่ได้รับปริญญาเกียรตินิยม และกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับ เกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

ข้าพเจ้าเข้าใจว่า ผู้ที่ได้ศึกษาวิชาการชั้นสูงจนสำเร็จแล้วเช่นนี้ เป็นผู้รักความเจริญ มีความคิดก้าวหน้า มีความกระตือรือร้นและความหวังที่จะได้ใช้ความรู้ความสามารถที่อุตสาหกรรมแล้วเรียนอบรมมาด้วยยากนั้น ให้เกิด ประโยชน์อย่างเต็มที่ เพื่อสร้างความสำเร็จและความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติและสังคม ความมุ่งมั่นของท่านทั้งนี้ แท้จริงคืออุดมคติที่ต่างคนได้วางไว้ในชีวิต และเป็นพลังยิ่งใหญ่ ที่จะส่งเสริมให้สามารถก้าวไปถึงความสำเร็จ ในกิจทุกสิ่ง เมื่อบัดนี้ทุกคนมีอุดมคติและความตั้งใจดีพร้อมแล้ว ต้องรักษาไว้ให้หนักแน่นมั่นคงต่อไป อย่ายอมให้ กาลเวลา ความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว หรือสถานการณ์ใด ๆ มาทำลายเสียได้ ข้าพเจ้าเชื่อว่า บัณฑิตผู้สามารถ รักษาความจริงใจที่มีอยู่ขณะนี้ไว้ได้โดยตลอด จะประสบความสำเร็จในการทำงานทุกอย่าง อย่างแน่นอน

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมีความสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา สามารถ ประกอบกรณียกิจน้อยใหญ่ ให้บังเกิดความเจริญทุกประการตามความประสงค์ ประสบความสำเร็จในชีวิต และความก้าวหน้ารุ่งเรืองในการทำงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิ โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๑

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีกครั้งหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดี ได้รับความนิยมนเชื่อถือและร่วมมืออย่างกว้างขวาง

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นความสำเร็จครั้งสำคัญในชีวิต และจะเป็นรากฐานในการประกอบกิจการงานของแต่ละคนต่อไป ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยนี้แล้ว ส่วนใหญ่ย่อมจะมีงานเกี่ยวข้องกับพัฒนาและส่งเสริมการอาชีพของชาวไร่ชาวนา การส่งเสริมที่สำคัญอย่างหนึ่งที่กำลังเร่งกระทำอยู่ในขณะนี้ คือการเพิ่มผลผลิต โดยที่ถือว่า ผลผลิตเป็นที่มาของรายได้ การผลิตนั้น ทุกคนคงเห็นได้ไม่ยากว่า มีความเกี่ยวพันถึงความต้องการ ตลาด การจำหน่าย วิธีจัดการ ตลอดจนจนถึงการนำรายได้ หรือผลประโยชน์จากการผลิตมาใช้สอยบริโภคด้วย ดังนั้น การเพิ่มผลผลิตที่ถูกต้อง จึงมิใช่การใช้วิชาการทางการเกษตรเพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตแต่เพียงอย่างเดียว แต่หากต้องเป็นการใช้วิชาการทางการเกษตรประกอบกับวิชาการด้านอื่น ๆ ช่วยให้ผู้ผลิตได้รับประโยชน์ตอบแทนแรงงาน ความคิด และทุนของเขา ที่ใช้ไปในการผลิตอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ทั้งให้สามารถนำผลตอบแทนนั้นมาใช้สอยปรับปรุงฐานะความเป็นอยู่ให้มั่นคงขึ้นได้ด้วย ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผู้มีความรู้ความสามารถในวิชาการสาขาต่าง ๆ พร้อมมูลแล้ว จะได้เป็นกำลังสำคัญในการจัดดำเนินการนี้ ช่วยเหลือเกษตรกรของเราต่อไป ขอทุกคนจงระลึกไว้เสมอว่าความเจริญของบ้านเมืองที่แท้จริงนั้น ขึ้นอยู่กับความเจริญและฐานะอันดีของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในการงาน และประสบความสำเร็จในชีวิต ขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากร
ณ ท้องพระโรงวังท่าพระ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วันศุกร์ ที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๑๑

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากรอีกครั้งหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยก้าวหน้ามาด้วยดี การดำเนินการตามโครงการปรับปรุงมหาวิทยาลัยศิลปากรนั้น เชื่อว่าจะเป็นประโยชน์แก่การศึกษาของชาติโดยส่วนรวมอย่างกว้างขวางในกาลต่อไป

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ได้รับปริญญาศิลปดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และกับนักศึกษาผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาต่าง ๆ ทุกคน

ผู้ที่สามารถเรียนสำเร็จชั้นอุดมศึกษา ถือได้ว่าผ่านการศึกษาเล่าเรียน และการฝึกฝนอบรมมาโดยสมบูรณ์ เป็นผู้มีความรู้ทางวิชาการดี มีสติรักษาตัว และมีปัญญาที่จะคิดอ่านและวินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ โดยถูกต้องได้ จึงเป็นที่หวังว่าจะได้เป็นผู้นำในการรักษาสิ่งที่ตั้งงามของชาติไว้ และสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงของบ้านเมืองต่อไปในภายหน้า

ในวาระที่ท่านทั้งหลายจะออกไปประกอบภาระงาน ตามแนวทางที่ศึกษามาแล้วนี้ ใคร่ขอฝากข้อคิดไว้ว่า วิชาความรู้ของท่านที่มีอยู่นั้น จำเป็นต้องนำมาปฏิบัติให้บังเกิดผล เมื่อท่านสามารถนำความรู้มาปฏิบัติ ให้บังเกิดประโยชน์แก่ตนและแก่ประเทศชาติอย่างแท้จริงได้ จึงจะได้ชื่อว่าเป็นบัณฑิต

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ผู้ที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิภาพทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
วันจันทร์ ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๑๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาประกอบพิธีมอบปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นซึ่งสำเร็จการศึกษาเป็นรุ่นแรก และที่ได้เห็นความเจริญก้าวหน้าของมหาวิทยาลัยนี้ ขอขอบใจทางการมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่มอบปริญญาเกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้าในโอกาสนี้ด้วย

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ความสำเร็จทั้งนี้ เป็นผลของความตั้งใจจริงและความอุตสาหะพยายามของท่านแท้ ๆ ควรจะภูมิใจ ข้าพเจ้าพอใจมากที่สุดที่ทุกคนให้คำมั่นสัญญาจะตั้งตนเป็นคนดี จะรักษาเกียรติและหน้าที่ และจะถือประโยชน์ของชาติบ้านเมืองยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนอื่น คำสัญญานี้มีความหมายอันลึกซึ้ง หนักแน่น และสำคัญมาก จึงขอให้ท่านทำความเข้าใจในถ้อยคำของท่านให้ถ่องแท้วว่าเป็นข้อผูกมัดที่ท่านจะต้องปฏิบัติให้มั่นคงโดยตลอด การที่บัณฑิตรุ่นนี้จำนวนมาก ออกรับราชการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แสดงให้เห็นแล้วว่า ได้พิจารณาเห็นความสำคัญของชาติบ้านเมือง และประโยชน์ส่วนรวม ขอให้พยายามใช้วิชาการให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด และตั้งใจปฏิบัติหน้าที่การงานทุกอย่างให้สำเร็จด้วยความสุจริตใจต่อตนเองต่อส่วนรวม และต่อประเทศชาติ ทุกคนจะได้มีความสำเร็จในชีวิต และทั้งจะได้ปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาโดยครบถ้วน

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคน ประสบความสำเร็จรุ่งเรือง และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๑๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาประกอบพิธีมอบปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษาของวิทยาลัยวิชาการศึกษาอีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของวิทยาลัยวิชาการศึกษาทุกแห่งดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้รับปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และกับบัณฑิตใหม่ทุกคน

ไทยเราเคารพยกย่องครูมาก สงเคราะห์ครูเข้าในบุพการีรองจากบิดามารดา ไม่ว่าผู้ใด แม้มียศศักดิ์มีอำนาจเพียงใด ก็ยังยำเกรงเชื่อฟังครู ไม่ลบหลู่ ไม่ลืมนครุ เพราะเราถือว่าครูเป็นผู้ปลูกฝังทั้งความรู้และความดีให้แก่เรา เป็นผู้ที่ยืนเราให้เป็นคนดีมีประโยชน์ แต่ข้าพเจ้ารู้สึกว่ ทุกวันนี้ นักเรียนมีท่าทีแสดงว่าเสื่อมคลายความเคารพเชื่อฟังครูลง อยากให้บัณฑิตทางการศึกษาพิจารณาดูว่าเป็นเพราะเหตุใด เป็นเหตุเพราะนักเรียน เพราะสิ่งอื่น ๆ หรือเพราะตัวครู ข้าพเจ้าขอกล่าวกับท่านว่า จิตใจของครูแต่ก่อนนั้นมากด้วยเมตตา ความเมตตาทำให้ครูเห็นแก่ศิษย์ยิ่งกว่าเห็นแก่ตัว จึงมุ่งที่จะสั่งสอนและอบรมศิษย์ให้มีทั้งความดีและความรู้ สามารถเสียสละความสุข ความสะดวกสบาย และแม้ความสนุกความคะนองได้เพื่อประโยชน์ของศิษย์ ครูของไทยจึงผูกมัดใจศิษย์ให้เคารพรักใคร่ได้มั่นคง

ท่านทั้งหลายจะได้เป็นครูต่อไป ขอให้เข้าใจในความเป็นครู และตั้งใจเป็นครูให้ได้จริง จงมีเมตตาต่อศิษย์ มีความมุ่งมั่นเจริญต่อศิษย์ มีความกล้าหาญที่จะเอาชนะอุปสรรคทั้งปวง และร่วมกันปั้นศิษย์ให้ดีพร้อมทั้งวิชาความรู้และศีลธรรมจรรยา เพื่อประเทศชาติและสถาบันของครูจักได้เจริญมั่นคงอยู่ตลอดไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๑๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่า งานของมหาวิทยาลัยดำเนินมาด้วยดี มีความก้าวหน้าทั้งด้านวิชาการและด้านบริหาร

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ความสำเร็จครั้งนี้ แต่ละคนควรถือว่าสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นต้นทางที่จะช่วยให้สามารถดำเนินไปสู่การงานที่กว้างขวางยิ่งใหญ่อีกต่อไป ในกาลข้างหน้า และควรจะสำนึกด้วยว่า การที่มีความสำเร็จนี้ นอกจากอาศัยสติปัญญาความสามารถของตนเองแล้ว ยังได้อาศัยความอุปการะเกื้อกูลจากผู้อื่นอีกด้วย ผู้ที่ช่วยเหลือโดยตรง ก็มีบิดามารดา ผู้ปกครอง ถัดมาก็มีครูบาอาจารย์ ซึ่งทุกคนจะได้มองเห็นแล้ว แต่ยังมีผู้ช่วยเหลืออื่นอีกเป็นอันมาก ที่ได้อุปการะท่านโดยทางอ้อม ซึ่งท่านอาจนึกไปไม่ถึง บุคคลทั้งนั้นคือประชาชนคนไทยทั้งหมด ประชาชนเป็นผู้เสียภาษีอากรให้แก่รัฐ ซึ่งได้นำมาบำรุงการศึกษา ทำให้ท่านสามารถเข้าศึกษาในสถานศึกษาทุกระดับได้ และโดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาที่ท่านสำเร็จแล้วนี้ ก็ต้องใช้เงินทองมิใช่น้อย ดังนั้นท่านไม่ควรลืมว่าประชาชนทุกคนเป็นผู้มีอุปการคุณเป็นผู้มีส่วนในความสำเร็จของท่าน

ท่านมีหน้าที่อันสำคัญผูกพันอยู่ ที่จะต้องตอบแทนคุณของทุกฝ่ายที่ได้อุปการะช่วยเหลือ การทดแทนคุณนั้นมีสิ่งที่ยากนัก ถ้าท่านประพฤติตนดี มีสัมมาอาชีวะเป็นหลักฐานเป็นที่เชิดชูวงศ์ตระกูล ก็เป็นการได้ทดแทนคุณบิดามารดา ถ้าท่านหมั่นศึกษาค้นคว้าวิชาการให้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมแก่กาลสมัย ก็เป็นการได้ทดแทนคุณครูบาอาจารย์ และในประการสุดท้าย ถ้าท่านตั้งใจทำงานทุกอย่างโดยถือประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตัวแล้ว ก็เป็นการได้ทดแทนคุณประชาชนคนไทยทุกคน

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ผู้ที่มาร่วมในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาและวิชาต่างๆ ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๒

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มามอบปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าด้วยดี มีโครงการที่จะขยายงานให้เกิดประโยชน์กว้างขวางออกไป ขอขอบใจสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่มอบปริญญากิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้าในคราวนี้ด้วย

ข้าพเจ้าขอชมเชยและขอแสดงความยินดีกับผู้ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาทุกคน ความสำเร็จครั้งนี้ แต่ละคนควรถือว่าเป็นความสำเร็จที่สำคัญ เพราะเป็นผลของความดี คือความตั้งใจจริงและความเพียรพยายามของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นต้นทางดำเนินไปสู่การงานที่กว้างขวางเป็นประโยชน์ยิ่งใหญ่อีกในวันข้างหน้าด้วย

งานของท่านในอนาคต คืองานสร้างความเจริญมั่นคงของประเทศ เป็นงานใหญ่ซึ่งผูกพันท่าน ให้ต้องร่วมกันกระทำอยู่ตลอดชีวิต งานนี้จะกระทำสำเร็จได้ก็โดยที่ทุกคนเข้าใจซาบซึ้งถึงคุณของชาติบ้านเมือง และทำงานทุกอย่างด้วยสติสำนึกถึงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อส่วนรวม

ในโอกาสนี้ จึงใคร่จักเตือนบัณฑิตใหม่ให้เข้าใจในเรื่องชาติบ้านเมืองว่า ทุกคนมีชาติบ้านเมืองเป็นที่เกิดที่อาศัย ทุกคนจะมีความสุขความเจริญได้ก็เพราะบ้านเมืองเป็นปรกติมั่นคง ผู้ที่ทำงานให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมย่อมได้รับประโยชน์เป็นส่วนของตนด้วย ผู้ที่ทำงานโดยเห็นแก่ตัวเบียดเบียนประโยชน์ส่วนรวม ย่อมบั่นทอนทำลายความมั่นคงของประเทศชาติ และที่สุดตนเองก็จะเอาตัวไม่รอด ขอให้ทุกคนเตรียมกายเตรียมใจทำงานเพื่ออนาคตของชาติไทยของเราต่อไป

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ จงมีความสุข ความสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๒

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่า กิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิผู้ได้รับปริญญาเกิตติมศักดิ์ และกับผู้สำเร็จการศึกษา ทุกคน

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นอุดมศึกษาแล้วนี้ ควรจะได้รับใช้บ้านเมืองในงานที่สำคัญ เพราะมีโอกาสได้ศึกษามาก ข้าพเจ้าใคร่จะให้ข้อคิดก่อนที่จะออกปฏิบัติงานว่าการทำงานยากลำบากกว่าการเรียน การเรียนนั้นเรียนตามหลักสูตร หรือเรียนวิชาต่าง ๆ ตามที่ทางมหาวิทยาลัยจัดลำดับให้ แต่การทำงานไม่มีหลักสูตรวางไว้ จำจะต้องใช้ความคิดริเริ่มและความคิดพิจารณาด้วยตนเอง ในอันที่จะทำสิ่งใด อย่างไร เมื่อใด หากไม่รู้จักพิจารณาใช้ให้ถูกช่องถูกโอกาส ถึงมีวิชาอยู่ ก็ไม่เป็นผลแก่งานและแก่ตัวนัก ผู้ที่ออกทำงานแรก ๆ มักมีปัญหาขัดข้องในการทำงานเสมอเพราะเหตุนี้ และส่วนมากที่เดียวพากันบ่นว่ากล่าวร้ายถึงระเบียบงานและหัวหน้างานว่าเก่าแก่ล้าสมัย หรือว่าไม่เหมือนแบบแผนการทำงานของประเทศนั้นประเทศนี้ แล้วเลยทอดยอไม่ทำงาน ไม่ร่วมงาน หรือซ้ำร้ายวางตัวเป็นปฏิปักษ์ตักที่นั้งเป็นคนมือไม่พายเท้าราน้ำไป ข้าพเจ้าขออย่าให้บัณฑิตใหม่ต้องตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ ขอให้ออกปฏิบัติงานด้วยความเข้มแข็ง ด้วยความตั้งใจจริง และที่สำคัญที่สุด จงรู้จักใช้ความคิดพิจารณา เพราะปัญหาที่เกิดจากความคิดพิจารณาอันรอบคอบแล้ว จะช่วยให้สามารถใช้ความรู้ได้อย่างถูกต้อง และเป็นปัจจัยแก้ปัญหการงานรวมทั้งปัญหาในชีวิตที่ประเสริฐกว่าเครื่องคำนวณใด ๆ ทั้งหมด

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เป็นผู้มีความคิดอันสุขุม มีความเจริญในการงาน และประสบความสำเร็จในชีวิต และขอทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบ รายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี ได้รับความเชื่อถือร่วมมืออย่างกว้างขวาง

ข้าพเจ้ามีความรู้สึกอย่างหนึ่งเกิดขึ้นเสมอ ทุกคราวที่มามอบปริญญาบัตรที่มหาวิทยาลัยนี้ คือรู้สึก ดีใจว่าบ้านเมืองของเราจะได้กำลังผู้มีความรู้ มีความกระตือรือร้นและรักความเจริญก้าวหน้า มาช่วยงาน ของชาติเพิ่มขึ้น การที่เราวางโครงการพัฒนาต่าง ๆ ขึ้นและเร่งรีบดำเนินการอยู่ในเวลานี้ ก็เพื่อปรับปรุงสิ่ง ที่มียอยู่แล้ว ซึ่งเป็นทรัพยากรตามธรรมชาติ ให้สามารถอำนวยประโยชน์แก่ประเทศและประชาชนส่วนรวมให้ได้ มากที่สุด แต่การพัฒนาเช่นนี้ นอกจากจะได้รับผลดีตามความประสงค์ อาจกระทบกระเทือนถึงประโยชน์ อย่างอื่น ๆ ด้วยก็ได้ เช่นการสร้างเขื่อนทดน้ำเพื่อประโยชน์ต่าง ๆ อาจทำความเสียหายให้แก่การประมงหรือ การเพาะปลูก ก่อความเดือดร้อนแก่ราษฎรที่อยู่ในเขตโครงการนั้นได้และมีตัวอย่างมาแล้ว จำเป็นที่เราจะต้องแก้ไข ดังนั้น เราจึงต้องการนักวิชาการทุก ๆ สาขา เพื่อที่จะมาวางโครงการที่รอบคอบและแก้ไขสิ่งนี้อาจก่อให้เกิด ความเสียหายนั้น ช่วยกันให้ความรู้ความคิดที่ถูกต้องตามหลักวิชาแก่ราษฎร แนะนำวิธีการทำงานอาชีพ ให้ รู้จักแก้ไขอุปสรรคขัดข้อง หรือเปลี่ยนการทำงานให้เหมาะสมเป็นประโยชน์ดีกว่าเก่า บัณฑิตของมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ได้ศึกษามาเป็นอย่างดีมีความรู้สูง สมควรที่สุดที่จะรับหน้าที่นี้ ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่าน ทั้งหลายจะได้พิจารณาให้เห็นถ่องแท้ถึงหน้าที่ดังกล่าวและบำเพ็ญตนเป็นนักวิชาการที่ดี เป็นนักปฏิบัติที่สามารถ ใช้วิชาความรู้พร้อมทั้งความคิดสติปัญญา ให้เป็นประโยชน์แก่อกุลประชาชนและประเทศชาติโดยแท้จริง

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมด้วยกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับปริญญาคุณวุฒิปันธิตกิตติมศักดิ์ ขอขอบใจ ผู้ที่ได้ร่วมมือส่งเสริมการศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทุกฝ่าย ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ และทุก ๆ ท่าน ที่ร่วมชุมนุมอยู่ในพิธีนี้ มีความสำเร็จและความสุขสวัสดิโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร
แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล
วันพุธ ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๑๒

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล ณ โอกาสนี้ รายงานกิจการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย แสดงว่ามหาวิทยาลัยพยายามดำเนินกิจการทุก ๆ อย่าง ให้เจริญก้าวหน้าและสอดคล้องกับสภาพการณ์ของบ้านเมือง อยู่ตลอดเวลา การปฏิบัติการณ์ของนักศึกษาได้เห็นได้ทราบถึงสภาพที่แท้จริงของท้องถิ่นและการปฏิบัติการณ์ในท้องถิ่น ดังแต่ยังกำลังศึกษาอยู่ ย่อมจะมีโอกาสนำปัญหาต่าง ๆ ที่ได้พบเห็น มาศึกษาเพิ่มเติมให้ลึกซึ้งต่อไปอีกได้ ในมหาวิทยาลัย ดีกว่าจะออกไปเผชิญปัญหาลำพังตนเองโดยไม่มีครูบาอาจารย์ที่จะปรึกษา

ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและกับนักศึกษาทุกคน ผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา สำหรับนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรต่าง ๆ แล้วนั้นนับแต่บัดนี้เป็นต้นไป ต่างก็จะได้ออกไปประกอบ การงานตามแนวทางที่ได้ศึกษามา ขอให้ถือว่าแต่ละคนเป็นผู้ได้รับการศึกษามาแล้วดี มีโอกาสดี ที่จะได้อุทิศตน เป็นกำลังและเป็นผู้นำสำคัญ ในการทำความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติโดยเฉพาะในด้านการแพทย์ท่านจะ ต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ทุกอย่างโดยเต็มความสามารถ ด้วยอุดมคติ และด้วยความเข้มแข็งเสียสละ จะต้อง พยายามศึกษาหาความรู้ความชำนาญ ฝึกฝนตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ และขอให้ระลึกไว้เป็นนิตย์ว่า ความเที่ยงตรง ต่อหน้าที่และความสามารถในการทำงานเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ที่จะสร้างชื่อเสียง เกียรติคุณ ความเชื่อถือ ให้แก่ ตัวท่านและสถาบันของท่าน

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความรุ่งเรืองในหน้าที่ราชการ และขอให้ท่านที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในงานนี้ มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากร
ณ ท้องพระโรงวังท่าพระ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วันอังคาร ที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๒

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากร อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบว่างานด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าไปอีกเป็นอันมาก การปรับปรุงและขยายกิจการของมหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นทั้งความต้องการและความจำเป็นสำหรับการศึกษาของชาติ ทุกคนทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการนี้ ควรจะได้ถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องกระทำด้วยความตั้งใจและด้วยความจริงใจ โดยเต็มกำลังความสามารถ

ขอชมเชยและขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตใหม่ ที่อุทิศเวลาเล่าเรียนจนได้รับความสำเร็จและได้รับเกียรติอันควรภาคภูมิใจในวันนี้ ต่อจากนี้ท่านจะได้ก้าวต่อไปสู่วิถีแห่งการงานซึ่งเป็นระยะสำคัญที่สุด จึงใคร่ขอฝากเตือนสติไว้ในโอกาสนี้ว่า ในชีวิตการงานนั้น ทุกคนมีภาระอันหนักที่จะต้องกระทำมากมาย ประการแรกคือหน้าที่ในงานอาชีพ ซึ่งควรจะต้องปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีทุก ๆ อย่าง ประการต่อไป ได้แก่หน้าที่ที่จะต้องทำประโยชน์ให้แก่สังคมในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม และเป็นผู้ได้รับความเกื้อกูลจากสังคมโดยตรง และทางอ้อมอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ ยังมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติรับใช้ชาติบ้านเมืองในฐานะที่เป็นพลเมืองไทย อีกประการหนึ่งด้วย ท่านทั้งหลายได้เริ่มต้นชีวิตมาด้วยดีแล้ว ขอให้กระทำต่อไปให้ตลอด จงตั้งใจและมั่นใจที่จะทำความเพียรพยายาม ใช้ความรู้ความสามารถ พร้อมทั้งกำลังกายกำลังใจและความคิดพิจารณาที่รอบคอบ สร้างคุณงามความดี ประกอบการงานให้บังเกิดประโยชน์อันแท้จริงและยั่งยืนทั้งแก่ตนทั้งแก่ส่วนรวม ให้สมกับที่ได้ชื่อว่าบัณฑิต และได้ประสบความสำเร็จในชีวิตโดยสมบูรณ์

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จ มีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและประกาศนียบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร
วันศุกร์ ที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความชื่นชมที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษา อีกราวหนึ่ง และพอใจที่ได้ทราบรายงานกิจการของวิทยาลัยว่าเจริญก้าวหน้าไปอีกมาก การเปิดวิทยาลัย วิชาการศึกษาเพิ่มขึ้นได้ในอีกหลายจังหวัดนั้น เป็นสิ่งที่น่านิยมและยินดีอย่างยิ่งด้วยกัน

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีด้วย กับผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และกับนิสิต นักศึกษาที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษาทุกคน งานด้านการศึกษาเป็นงานที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชาติ เพราะความเจริญและความเสื่อมของชาตินั้น ขึ้นอยู่กับการศึกษาของพลเมืองเป็นข้อใหญ่ ตามข้อเท็จจริง ที่ทราบกันดีแล้ว ขณะนี้บ้านเมืองของเรามีพลเมืองเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งมีสัญญาณบางอย่างเกิดขึ้นด้วยว่า พลเมืองของเราบางส่วนเสื่อมทรามลงไปในความประพฤติก่อและจิตใจ ซึ่งเป็นอาการที่น่าวิตกว่า ถ้าหากยังคง เป็นอยู่ต่อไป เราอาจเอาตัวไม่รอด ปรากฏการณ์เช่นนี้ นอกจากเหตุอื่นแล้ว ต้องมีเหตุมาจากการจัดการศึกษา ด้วยอย่างแน่นอน จึงพูดได้เต็มปากแล้วว่า เราจะต้องจัดงานด้านการศึกษาให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น และผู้มีหน้าที่ ทางด้านนี้ทุกฝ่าย ทุกระดับ ทุกคนจะต้องทำงานกันจริง ๆ ให้หนักแน่นขึ้นอีกมาก ๆ

บัณฑิตทั้งปวงที่สำเร็จใหม่ จะต้องเข้าไปร่วมงานอันหนักนี้ จึงขอให้ทำความเข้าใจในงานและความรับผิดชอบให้กระจ่างเสียแต่ต้น จักได้ปฏิบัติหน้าที่ของท่านได้ถูกต้องครบถ้วน สมควรกับที่จะมีตำแหน่ง เป็นผู้บริหารการศึกษา และเป็นตัวอย่าง เป็นผู้นำของเยาวชน งานของท่านและของชาติจะได้สำเร็จลุล่วง ไปด้วยดี

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความสำเร็จในหน้าที่การงาน มีความรู้เรื่องก้าวหน้า และมีความสุข ความสวัสดิ์ทุกคน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๒

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่า ในรอบปีที่แล้วมา มหาวิทยาลัยได้ดำเนินกิจการต่าง ๆ ให้ก้าวหน้าไปได้เป็นอันมาก การตั้งและปรับปรุงหลักสูตรใหม่ เพื่อให้ทันกับความก้าวหน้าทางวิชาการนั้น เป็นการสมควรยิ่ง เพราะเราจำเป็นต้องใช้วิชาการในการพัฒนาบ้านเมืองของเราอย่างมาก ทั้งในเวลาปัจจุบันและอนาคต

ขอชมเชยและขอแสดงความยินดี กับบัณฑิตที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ ก่อนที่ท่านทั้งหลายจะออกไปประกอบกิจการ สร้างฐานะความเจริญแก่ชีวิต ใครจะฝากข้อคิดไว้สำหรับเตือนใจว่า ชาติไทยของเราได้พึ่งตนเองมาโดยตลอด จึงยืนหยัดมาในโลกได้โดยอิสระจนถึงทุกวันนี้ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับสูงเช่นท่านทั้งหลาย เป็นผู้มีส่วนบริหารประเทศทั้งในวันนี้วันหน้าด้วยกันทุกคน จึงต้องรู้จักและต้องสามารถพึ่งตนเอง มิฉะนั้นประเทศชาติอาจเป็นอันตรายไปได้เพราะการบริหารงานของท่าน การพึ่งตนเองนั้นขึ้นอยู่กับคุณสมบัตินี้ประจำตัวบุคคลสองอย่าง คือความสามารถนำวิชาการที่ได้ศึกษา มาใช้ในการปฏิบัติงานประการหนึ่ง ความฉลาด ที่จะวินิจฉัยให้เห็นทางเสื่อมทางเจริญ พร้อมทั้งทางที่จะให้พ้นความเสื่อม ดำเนินไปให้ถึงความเจริญ อีกประการหนึ่ง ประการแรกเป็นเรื่องของการให้การศึกษา เช่นที่ท่านได้รับมาเป็นลำดับจนจบชั้นอุดมศึกษา แต่ประการที่สองเป็นเรื่องของการฝึกหัดคิดใคร่ครวญ ให้เข้าใจแจ่มชัดในเหตุที่แท้ในผลที่แท้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการงานทั้งปวง และเป็นเครื่องบันดาลผลสำเร็จที่ดี ที่เป็นประโยชน์แท้จริงทุกอย่าง ขอให้บัณฑิตได้ตั้งใจใช้ความฉลาดคิดวินิจฉัยนี้ประกอบกับความรู้ทางวิชาการด้วยเสมอ เพื่อจักได้สามารถพึ่งตนเองได้ และสามารถนำพาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยสวัสดิ์

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ประสบความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขความสามัคคีโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
วันจันทร์ ที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๑๒

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้มาร่วมในงานมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น อีกครั้งหนึ่ง และที่ได้เห็นความเปลี่ยนแปลงของมหาวิทยาลัย ทั้งได้ทราบว่างานของมหาวิทยาลัยกำลังดำเนินก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ได้รับความสนับสนุนอย่างพร้อมเพรียง

ขอขอบใจสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์ชั้นสูงสุดของมหาวิทยาลัยแก่พระราชินี

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ในโอกาสที่ท่านจะออกไปประกอบการทำงานต่อไป ใครจะฝากข้อคิดไว้ข้อหนึ่งว่า การตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่นขึ้นนั้น ต้องใช้เงินทองเป็นจำนวนมากมาย มีเงินของแผ่นดินอันได้มาจากประชาชน เป็นส่วนสำคัญ ซึ่งท่านทั้งหลายก็ได้ทราบด้วยตนเองตามรายงานของนายกสภามหาวิทยาลัยแล้ว ขอให้คิดว่า การลงทุนทุ่มเทงบประมาณมากมายลงไปเพื่ออะไร ก็เพื่อสร้างบุคคลที่มีความรู้ความสามารถสูงขึ้นมา ให้มาเป็นผู้นำ เป็นหัวหน้าในการที่จะทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ ทำให้กำลังแรง กำลังความคิดของคนไทยที่มีอยู่ บังเกิดเป็นผลเป็นประโยชน์ อำนวยความเจริญ ความก้าวหน้า ความผาสุก และความมั่นคงแก่ส่วนรวม บัณฑิตทุกคนจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า การลงทุนเพื่อการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยนี้ เป็นคุณแก่บ้านเมืองและแก่ประชาชนคุ้มค่า มิใช่เป็นการสิ้นเปลืองไปเปล่า ๆ ทั้งนี้จักได้เป็นการแสดงให้เห็นความจำเป็นและความสำคัญของการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยด้วย ขอให้บัณฑิตทั้งหลายปฏิบัติงานให้สมเกียรติของบัณฑิต และสมกับปณิธานอันแน่วแน่ของท่านที่จะรับใช้ชาติบ้านเมือง

ข้าพเจ้าขออวยพร ให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๓

ข้าพเจ้าและพระราชินี มีความยินดี ที่ได้เห็นความเจริญของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ซึ่งขยายตัวไป
อีกอย่างมาก ทั้งในด้านวิชาการและด้านอาคารสถานที่ และก่อนที่จะมาร่วมในพิธีมอบปริญญาครั้งนี้ ก็ได้
ไปเปิดตึกคณะแพทยศาสตร์และอาคารเจ้าราชบุตร ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กับเปิดศูนย์วิจัยประสาทวิทยา
เชียงใหม่ ของกรมการแพทย์ แสดงว่าการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งการศึกษาวิชาการในภูมิภาคนี้
ก้าวหน้าไปได้อย่างรวดเร็วและมั่นคง เชื่อว่าจะอำนวยประโยชน์ได้กว้างขวางยิ่งขึ้นเป็นลำดับ

ข้าพเจ้าขอขอบใจสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่มอบปริญญากิตติมศักดิ์ชั้นสูงแก่พระราชินี และขอแสดงความ
ชื่นชมกับบัณฑิตของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทุกคน ในการที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ก่อนที่
แต่ละคนจะออกไปประกอบการทำงานดำเนินชีวิตต่อไป ใคร่ขอให้คิดไตร่ตรองให้เข้าใจโดยชัดแจ้งว่า การที่ศึกษา
สำเร็จได้นี้ ตัวท่านเองต้องพากเพียรบากบั่นอย่างหนักยิ่งมาโดยตลอด ทั้งได้อาศัยครูอาจารย์ สถานศึกษา และ
ปัจจัยอื่น ๆ อีกมาก ซึ่งนับว่าเป็นการช่วยเหลือที่ท่านได้รับจากผู้อื่น คือประชาชนเป็นส่วนรวม เมื่อได้บากบั่น
สร้างความสำเร็จในการศึกษาด้วยตนเองมาได้ขั้นหนึ่งแล้ว ขอให้มุ่งมั่นสร้างความสำเร็จในชีวิตต่อไป อย่าให้
เสียทีที่ได้ทำความเพียรพยายามมา ในส่วนที่ได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากผู้อื่นนั้น ก็สมควรอย่างยิ่งที่จะได้
ตอบแทน โดยตั้งปณิธานที่จะใช้ความรู้ ความคิด ความอุตสาหะ พร้อมทั้งความบริสุทธิ์ใจ ปฏิบัติการงาน
ทุกอย่างให้บังเกิดประโยชน์และความเจริญมั่นคงแก่ประเทศชาติและประชาชน ให้มากที่สุดและดีที่สุดเท่าที่
จะกระทำได้ ถ้าทุกคนกระทำได้ดังนี้ ก็จะได้ชื่อว่าได้บำเพ็ญประโยชน์ตนประโยชน์ผู้อื่นโดยสมบูรณ์ สมกับที่
ได้รับความยกย่องว่าเป็นบัณฑิต

ขออวยพรให้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ประสบความสำเร็จในชีวิต และความก้าวหน้ารุ่งเรือง
ในการงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๓

ข้าพเจ้ามีความชื่นชมที่ได้มามอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง และที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี มีผู้สำเร็จปริญญาสาขาต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นกว่าทุก ๆ ปี ขอแสดงความยินดีกับผู้ที่ได้รับเกียรติและได้รับความสำเร็จในการศึกษาทั่วกัน

บัณฑิตทั้งหลายย่อมทราบดีอยู่แล้ว ถึงความจำเป็นที่เราจะต้องพัฒนาบ้านเมือง และที่จะต้องทำตัวให้เป็นประโยชน์เป็นกำลังในการนั้น จึงไม่จำเป็นต้องนำมากล่าวซ้ำอีก ข้อสำคัญที่ควรจะต้องพูดกันให้เข้าใจอยู่ที่ว่า เราจะทำการพัฒนาประเทศให้สำเร็จได้อย่างไร

ข้าพเจ้าอยากให้ทุกคนนึกถึงกฎแห่งเหตุผล ว่าผลเกิดขึ้นเพราะเหตุ คือ การกระทำ และผลนั้นจะเป็นผลดีหรือผลเสีย ก็เพราะกระทำให้ดีหรือให้เสีย ดังนั้นการที่จะทำงานใดให้บรรลุผลที่พึงประสงค์ จะต้องพิจารณาถึงวิธีการที่เหมาะสมก่อนเป็นเบื้องต้น แล้วลงมือกระทำตามหลักแห่งเหตุผลด้วยความตั้งใจจริง และด้วยความสุจริต งานของแต่ละคนจึงจะเป็นผลดี และเชื่อได้ว่า ผลงานของแต่ละคนจะประมวลกันเป็นความเจริญมั่นคงของบ้านเมืองได้ดังปรารถนา หน้าที่ของท่านผู้เป็นบัณฑิตที่ควรจะได้ทำ คือทำตัวเป็นตัวอย่างเป็นผู้นำ ในการทำงานด้วยเหตุผล และร่วมกันสร้างสังคมที่ถือหลักเหตุผลในการดำเนินชีวิตทุก ๆ ด้าน

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จและความเจริญในชีวิต สามารถทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและสังคมได้โดยสมบูรณ์ และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์ทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๑๓

ข้าพเจ้ามีความชื่นชม ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาต่าง ๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในโอกาสนี้ ขอแสดงความยินดีกับทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยนี้ว่า การทำงานพัฒนาบ้านเมืองให้สำเร็จนั้น ชอบที่จะถือหลักของเหตุผลเป็นสำคัญ บัณฑิตจึงควรจะเป็นผู้นำและตัวอย่างในการทำเช่นนั้น พร้อมกับร่วมกันสร้างสังคมที่ถือเหตุผลในการดำเนินชีวิต

ข้าพเจ้าขอกว่าเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายว่า ความเจริญของประเทศชาติเป็นความเจริญส่วนรวม ซึ่งเกิดจากผลงานหรือผลของการกระทำของคนทั้งชาติ ถือได้ว่า ทุกคนแบ่งหน้าที่กันทำประโยชน์ให้แก่ชาติ ตามความถนัดและความสามารถ และต่างคนต่างก็ได้เกื้อกูลกันและกัน ไม่มีผู้ใดจะอยู่ได้และทำงานให้แก่ประเทศชาติได้โดยลำพังตนเอง เพราะฉะนั้น ในการที่ท่านจะออกไปประกอบกิจการงานต่อไป ขอให้คำนึงถึงความเจริญข้อนี้ให้มาก พิจารณาให้เห็นความสำคัญของผู้อื่น ให้รู้จักนับถือผู้อื่น ใช้ความมีเหตุผลและความร่วมมือกัน ในการบริหารงานทั้งปวง เพื่อจักได้สามารถสร้างความเจริญให้แก่ตนเอง และจรรโลงประเทศชาติของเราให้ดำรงมั่นคงอยู่ตลอดไป

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จและความเจริญในชีวิต สามารถทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและสังคมได้โดยสมบูรณ์ และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิภาพทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๑๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกครั้งหนึ่ง และที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยนี้ มีความเจริญก้าวหน้า ได้รับความนิยมนับถือและร่วมมืออย่างกว้างขวางอย่างน่าภาคภูมิใจ ขอแสดงความชื่นชมกับทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

ข้าพเจ้าเคยได้กล่าวกับบัณฑิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในครั้งก่อน ๆ ติดต่อกันมาว่า ในการพัฒนาประเทศของเรานั้น เราต้องปรับปรุงสิ่งที่เรามีอยู่แล้วให้เป็นประโยชน์ขึ้นมา และในการนั้น เราจำเป็นต้องวางโครงการอันรอบคอบโดยอาศัยหลักวิชา แล้วนำมาปฏิบัติด้วยความตั้งใจจริงและด้วยความร่วมมือกัน

ข้าพเจ้าใคร่กล่าวเสริมว่า งานพัฒนาบ้านเมืองนั้น ต้องอาศัยบุคคลสองประเภท คือนักวิชาการกับผู้ปฏิบัติ นักวิชาการเป็นผู้วางโครงการ เป็นผู้นำ เป็นผู้ชี้ทาง เป็นที่ปรึกษาของผู้ปฏิบัติ ส่วนผู้ปฏิบัติเป็นผู้ลงมือลงแรงกระทำงาน งานจะได้ผลหรือไม่เพียงไร ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองฝ่ายนี้ ถ้ามีความเข้าใจและร่วมงานกัน ก็ไม่มีอุปสรรค ได้ผลงานเต็มเม็ดเต็มหน่วย แต่ถ้าหากไม่เข้าใจกัน ก็เกิดอุปสรรคล่าช้า ซึ่งมักปรากฏอยู่เสมอ และจำเป็นจะต้องแก้ไข ท่านทั้งหลายซึ่งสำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาแล้วนี้ เป็นผู้มีความรู้และความคิดอ่านอันกว้างขวาง อยู่ในฐานะที่จะเป็นทั้งนักวิชาการและผู้ปฏิบัติ ควรเป็นผู้สามารถสร้างความเข้าใจตามหลักวิชาและหลักปฏิบัติได้เป็นอย่างดี เพราะฉะนั้น เมื่อออกไปมีตำแหน่งมีหน้าที่การงานแล้ว ขอให้ตั้งใจใช้ความรู้ ความคิดและความสามารถ สร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีขึ้นในวงงาน เพื่อแก้ไขกำจัดอุปสรรคขัดข้องต่าง ๆ และเพื่อให้งานบรรลุผลสมบูรณ์ เป็นประโยชน์แก่อุปถัมภ์ประเทศชาติและประชาชนโดยแท้จริง

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุก ๆ ท่านที่ร่วมชุมนุมอยู่ในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพุธ ที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๑๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจ ที่ได้ทราบรายงานความก้าวหน้าของกิจการของมหาวิทยาลัยแผนพัฒนาการศึกษา ซึ่งมีจุดประสงค์จะปรับปรุง มาตรฐานและคุณภาพของการศึกษา เพื่อให้ได้ผลส่งเสริมสังคมและสนองความต้องการของสังคมเป็นส่วนรวมนั้น เป็นแผนการที่สำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้จะต้องกระทำอย่างจริงจังด้วยความร่วมมือกันทุกฝ่าย จึงจะสำเร็จตามที่มุ่งหมายได้

ข้าพเจ้าอยากจะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาทั้งปวงลองพิจารณาดูว่า ความรู้และสติปัญญาความสามารถของ บัณฑิตแต่ละคนนั้น เมื่อนำออกใช้อย่างถูกต้อง อาจสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่าง ๆ ได้มีใช้น้อยในชีวิตนี้ และหากนำเอากำล้างความรู้ความสามารถของแต่ละคนมารวมเข้าด้วยกัน ก็จะเป็นพลังมหาศาล ซึ่งอาจบันดาล คุณประโยชน์แก่ประเทศชาติได้อย่างกว้างขวางสุดจะประมาณ ทุกคนได้ศึกษาเล่าเรียนจนมีวิชา มีสติปัญญา ถึงเพียงนี้แล้วควรที่จะได้ตั้งใจใช้ความรู้ความสามารถประกอบการทำงานให้เป็นแก่นสาร และเป็นผลอันยั่งยืน จะ ต้องนำพลังความรู้ความสามารถนั้นมาใช้ เพื่อสร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงและความเจริญรุ่งเรืองแก่ชาติ บ้านเมืองของเรา

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิและกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ขอให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน และมีความสุขความสวัสดิ ทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๑๓

ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่ที่ประชุมบัณฑิตของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เมื่อวันวานนี้ว่า ความรู้และสติปัญญา ความสามารถของบัณฑิตแต่ละคน ถ้านำมารวมกันเข้าและใช้โดยถูกต้องแล้ว จะเป็นพลังอันยิ่งใหญ่ ที่จะสามารถสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์และความเจริญแก่ประเทศชาติได้ อย่างกว้างขวางสุดที่จะประมาณ ควรที่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยนี้ จะได้นำพลังนั้นมาสร้างฐานะความเป็นปึกแผ่นและความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ประเทศชาติ ให้สมกับที่เป็นผู้มีภูมิปัญญา

ข้าพเจ้าขอกล่าวเสริมแก่ท่านทั้งหลายว่า การที่จะดำเนินให้ถึงความสำเร็จในชีวิตและการงานนั้น นอกจากอาศัยวิชาความรู้และความตั้งใจจริงแล้ว บุคคลยังต้องอาศัยความฉลาดรอบคอบและความคิดพิจารณาด้วยเสมอไป การกระทำใด ๆ ก็ตาม ถ้ารู้จักประเมินผลดีและผลเสียของการกระทำให้เหมาะแก่กรณีแล้ว ย่อมจะให้ผลดี ทั้งแก่ส่วนตัวและส่วนรวม ข้าพเจ้ากล่าวเช่นนี้ มิใช่ประสงค์ให้ท่านมีความลังเล หรือให้ท่านทดลองปฏิบัติ จนต้องเสียเวลาเปล่า เรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวเราทุกวี่ทุกวัน เป็นข้อมูลที่จะประเมินผลได้อย่างดีที่สุดอยู่แล้ว ท่านจะประเมินผลจากข้อมูลนั้น ๆ ได้ไม่ยากนัก เพียงแต่รู้จักนำมาคิดพิจารณาโดยสม่ำเสมอ ท่านก็จะเห็นวิถีทาง ที่ถูกต้อง และสามารถนำความคิดและวิชาการมาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่ตนแก่ชาติบ้านเมืองได้อย่างเต็มที่

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๑๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร ของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน การปรับปรุงขยายการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดลตามที่รายงานให้ทราบนั้น นอกจากจะเป็นความเจริญของมหาวิทยาลัยแล้ว ยังเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศชาติ เพราะการที่จะสร้างความมั่นคง อันแท้จริงแก่บ้านเมืองนั้น จำต้องอาศัยความเจริญทางวิชาการเป็นรากฐาน และอาศัยผู้มีความรู้ความสามารถสูง เป็นกำลังทำการ ผู้ที่มีหน้าที่และมีส่วนร่วมในงานของมหาวิทยาลัยมหิดล จึงควรได้ทราบตระหนักถึงความสำคัญข้อนี้ และร่วมงานกันโดยคำนึงถึงประโยชน์ของประเทศและประชาชนเป็นจุดประสงค์

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรต่าง ๆ แล้วนั้น ต่างจะมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อตนเองและเพื่อสังคม ตามแนววิชาการของตน ๆ ขอให้ทุกคนถือว่าการได้รับการศึกษาดี ทำให้บุคคลมีพื้นฐานอันมั่นคงที่จะสร้างความเจริญก้าวหน้าต่อไปได้ไม่มีสิ้นสุด และทำให้มีโอกาสที่จะทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมได้กว้างขวางอย่างยิ่ง จึงควรที่จะตั้งใจให้แน่วแน่ตั้งแต่บัดนี้ในอันจะบำเพ็ญประโยชน์ตนประโยชน์ผู้อื่นโดยเต็มกำลังความรู้และสติปัญญา ด้วยความเข้มแข็งและความสุจริตใจ และขอให้ปฏิบัติงานทุกอย่างด้วยความมั่นใจว่าความเมตตาากรุณา ความสามารถ และความเที่ยงตรงในหน้าที่ เป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ที่จะนำความสำเร็จพร้อมทั้งชื่อเสียงและเกียรติคุณ มาให้ได้อย่างแน่นอน

ขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ท่านที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในงานนี้ มีความสุขความสวัสดิโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาโฆวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากร
ณ ท้องพระโรง วังท่าพระ
วันจันทร์ ที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๑๓

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากรอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยนี้ดำเนินมาด้วยดี มีความเจริญก้าวหน้า การขยายการศึกษาของมหาวิทยาลัย ทั้งในพระนครและที่จังหวัดนครปฐม นับว่าเป็นประโยชน์แก่การศึกษาของชาติโดยส่วนรวมอย่างมาก

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และกับผู้สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาต่าง ๆ ทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

ผู้ที่เรียนสำเร็จจากมหาวิทยาลัยศิลปากร จะได้มีหน้าที่การงานเกี่ยวข้องกับการศึกษาศิลปะ และวัฒนธรรมเป็นส่วนใหญ่ งานของท่านนับได้ว่าเป็นงานที่สำคัญอย่างยิ่งส่วนหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญของประเทศ เพราะงานด้านการศึกษา ศิลปะและวัฒนธรรมนั้น คืองานสร้างสรรค์ความเจริญทางปัญญาและทางจิตใจ ซึ่งเป็นทั้งต้นเหตุทั้งองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ ของความเจริญด้านอื่น ๆ ทั้งหมด และเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้เรารักษาและดำรงความเป็นไทยไว้ได้สืบไป ทุกคนจึงต้องทำความเข้าใจในความสำคัญข้อนี้ให้ถ่องแท้ และต้องสำนึกตระหนักในหน้าที่ ในความผูกพัน ในความรับผิดชอบ อันมีอยู่ต่อบ้านเมืองและสังคม แล้วพร้อมกันปฏิบัติงานของตน ๆ ด้วยความตั้งใจ จริงใจ และพากเพียร เพื่อให้บังเกิดผลเป็นประโยชน์เป็นความเจริญแก่ประเทศชาติอย่างแท้จริง

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต และความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน ขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๓

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรและประกาศนียบัตรของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่งจัดขึ้นเป็นวาระแรก และขอขอบใจที่สถาบันให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์แก่เราในครั้งนี้ด้วย

ตามที่อธิการบดีกล่าวถึงการจัดตั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ว่ามีความเกี่ยวข้องกับข้าพเจ้านั้น ขอกล่าวเสริมว่า เดิมทีเดิยว ข้าพเจ้าตั้งข้อคิดเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศไว้ว่า ในการทำโครงการพัฒนาเศรษฐกิจต่าง ๆ จะต้องอาศัยใช้ข้อมูลที่ถูกต้องเป็นหลัก และจะต้องใช้นักสถิติที่มีความรู้ความสามารถชั้นสูงเป็นผู้ปฏิบัติ ในประเทศไทยนั้น นักสถิติดังกล่าวยังหาได้น้อย ถ้าจะหาได้เพียงพอ ก็จะต้องจัดส่งนักสถิติออกไปศึกษา ณ ต่างประเทศ ให้เขามีโอกาสเข้าศึกษาเพิ่มเติม และนำวิชาความรู้มาใช้ให้เป็นประโยชน์ เมื่อได้แสดงความคิดเห็นแก่นักเศรษฐกิจสำคัญของไทย คือ หม่อมหลวงเดช สนิทวงศ์ หม่อมหลวงเดช สนิทวงศ์ ก็สนับสนุนความคิดนั้น ต่อมาข้าพเจ้ามีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นแก่นายเดวิด รอกกีเฟลเลอร์อีก นายเดวิด รอกกีเฟลเลอร์ ให้ความเห็นว่าจะให้ผู้เชี่ยวชาญมาสำรวจภาวะเศรษฐกิจ และมาทำการสอนในประเทศไทย จะได้ประโยชน์ยิ่งกว่าส่งคนออกไปต่างประเทศ แล้วนายเดวิด รอกกีเฟลเลอร์ เลื่อนพันหนักเศรษฐกิจและนักบริหารที่มีชื่อเสียงที่สุดคนหนึ่งของสหรัฐอเมริกา คือ ดอกเตอร์ สเตซี เมย์ ให้เข้ามาช่วยเหลือ ดอกเตอร์ สเตซี เมย์ เข้ามาพบข้าพเจ้าและมาสำรวจ แล้วทำรายงานเสนอว่า รัฐบาลควรจะดำเนินการอย่างไรในการจัดตั้งสถาบันการศึกษาที่ต้องการ ที่สุดเมื่อรัฐบาลรับไปดำเนินการ ก็ได้รับความร่วมมือช่วยเหลือจากมูลนิธิฟอร์ดอีกทางหนึ่ง และตั้งสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์นี้ขึ้นได้สำเร็จ เป็นสถาบันการศึกษาชั้นสูง เพื่ออบรมวิชาเศรษฐกิจ ตลอดจนวิชาการบริหาร สำหรับผู้ที่จะมีหน้าที่พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ นับเป็นความสำเร็จที่น่ายินดีอย่างยิ่ง

ท่านทั้งหลายที่สำเร็จการศึกษาจากสถาบันแห่งนี้ เป็นผู้ที่จะเชื่อได้ว่ามีความรู้ความสามารถสูงจึงเป็นที่หวังของคนไทยทั้งชาติ รวมทั้งของข้าพเจ้าด้วย ที่จะได้อาศัยความรู้ ความคิด สติปัญญาและความสามารถ ในอันที่จะนำพาประเทศชาติให้ก้าวไปสู่ความมั่นคง และความสมบูรณ์พูนสุข ขอให้ท่านรับหน้าที่อันมีเกียรตินี้ด้วยความมั่นใจ ตั้งใจ และบริสุทธิ์ใจ แล้วร่วมกันปฏิบัติหน้าที่น้อยใหญ่ให้ลุล่วงไปด้วยความขยันหมั่นเพียรและด้วยความสุจริตเที่ยงตรง ทั้งต่อตนเองและต่อประชาชน

ขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกรุ่นทุกคน ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความสุขและความเจริญมั่นคงโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา
วันศุกร์ ที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๑๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษา อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบ รายงานว่ากิจการของวิทยาลัยการศึกษาทุกแห่งดำเนินมาเรียบร้อยดี มีการปรับปรุงและขยายงานกว้างขวางขึ้น ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค นับว่าได้พยายามทำงานให้ก้าวหน้าสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของ บ้านเมือง

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จและได้รับเกียรติอันควรภูมิใจ ต่อไปนี้ ต่างก็จะออกไปทำหน้าที่เพื่อประเทศชาติตามแนวทางที่ได้ฝึกฝนมา

ข้าพเจ้าได้ยินเสียงกล่าววิจารณ์ถึงครูอยู่บ่อย ๆ ว่า ในปัจจุบันนี้สถาบันฝ่ายครูเสื่อมลงไป คำกล่าวนั้น อ้างด้วยว่าเป็นเพราะผู้ที่มาเข้าเล่าเรียนทางครูส่วนมากที่เดียว เป็นผู้ที่ดี้อยู่ด้วยกำลังปัญญาและกำลังทางอื่น ๆ ไม่สามารถหรือไม่มีโอกาสจะเรียนวิชาทางอื่นได้แล้ว บ้านเมืองของเราจึงมีแต่ครูที่มีคุณภาพไม่ถึงขนาด ทั้งทางด้านความรู้ ทางด้านการทำงาน และทางด้านความประพฤติ ทำให้การศึกษาของเด็กเรียวลงทุกที ข้อวิจารณ์นี้จะจริงหรือไม่ มีอะไรสำคัญที่ท่านหรือผู้ใดจะต้องโต้แย้ง สิ่งสำคัญอยู่ที่ว่า ผู้ที่เป็นครูและเป็น ผู้บริหารการศึกษาทุกฝ่ายทุกคน จะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าสถาบันครูมิได้เป็นเช่นนั้น ท่านจะต้องทำให้เข้มแข็ง ต้องมั่นคงในอุดมคติ ต้องรวบรวมกำลังกายกำลังความคิดและสติปัญญา ต่อสู้ฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยความ กล้าหาญ อดทนและสุจริต ปฏิบัติงานปฏิบัติตนให้ดีที่สุด ให้สมเป็นครูที่แท้และที่สามารถ เพื่อสร้างคุณค่า ในตัวท่าน เพื่อเชิดชูจรรยาของสถาบันอันมีเกียรติของท่าน และเพื่อช่วยให้ศิษย์ของท่าน ซึ่งจะเติบโตขึ้นมา เป็นเจ้าของประเทศ ได้เป็นผู้มีความรู้ดี มีความประพฤติดี สามารถที่จะปกครองบริหารบ้านเมืองให้เจริญมั่นคง สืบไป

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความรุ่งเรืองในหน้าที่ การงาน และขอให้ทุก ๆ ท่าน ที่มาประชุมกันอยู่ ณ ที่นี้ มีความสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชโองการ
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
วันศุกร์ ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานกิจการของมหาวิทยาลัย ที่ได้ดำเนินก้าวหน้าไปอีกเป็นอันมาก

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ความสำเร็จทางการศึกษาของท่านทั้งปวงในครั้งนี้ เป็นความสำเร็จครั้งสำคัญที่น่าภาคภูมิใจเป็นรากฐานเพื่อการดำเนินอาชีพการงานในอนาคต และเป็นบันไดนำให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จที่แท้จริงในชีวิต

บัณฑิตของมหาวิทยาลัยนี้เป็นผู้มีโอกาสดี ที่ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ในการเล่าเรียน เพื่อให้ได้มี การศึกษาสมบูรณ์ทุก ๆ ด้าน จึงควรคาดหวังได้เป็นอย่างยิ่ง ว่าจะเป็นผู้นำหลักวิชาการมาปฏิบัติให้บังเกิด ประโยชน์อันยั่งยืน จะเป็นผู้สร้างสรรค์ความเจริญด้านต่าง ๆ และจะเป็นผู้นำพาประเทศชาติให้ก้าวหน้าไปได้ โดยมั่นคง ฉะนั้น แต่ละคนควรจะได้สำนึกถึงความสำคัญและหน้าที่ของตนที่มีอยู่ต่อสังคม ซึ่งได้เกื้อกูลตนมาก่อน ทั้งควรจะได้ตั้งอุดมคติในชีวิตไว้ให้สูง แล้วมุ่งมั่นกระทำการงานให้บรรลุผลตามอุดมคตินั้น เมื่อใดท่านสามารถใช้ความรู้ความคิดสติปัญญา สร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าให้เกิดขึ้นแก่ตัว แก่วิชาชีพ และแก่ประเทศชาติจนเป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วจึงควรถือว่าได้รับความสำเร็จสมบูรณ์ในชีวิต

ข้าพเจ้าขออวยพร ให้บัณฑิตทุกคนมีความสุขความเจริญและความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสวัสดีโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ครั้งที่ ๕
ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๔ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๔

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบวามมหาวิทยาลัยได้รับความร่วมมือสนับสนุนอย่างพร้อมเพรียง ทำให้สามารถขยายงานทุก ๆ ด้านให้เจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง เป็นที่คาดหมายได้ว่าจะได้เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มั่นคง ซึ่งจะยังประโยชน์แก่การพัฒนาการศึกษาและความเจริญด้านอื่น ๆ ของชาติอย่างสำคัญต่อไป

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมกับท่านที่ได้รับปริญญาคุณวุฒิปริญญาตรีบัณฑิตกิตติมศักดิ์และกับบัณฑิตของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

บัณฑิตทั้งปวงที่อยู่ในที่นี้เป็นผู้มีสติปัญญาดี จึงมีโอกาสได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้เข้าเล่าเรียนจนสำเร็จวิชาการชั้นสูง เป็นที่หวังของทุกคนว่าจะได้ทำประโยชน์ทำความเจริญให้แก่ประเทศชาติและสังคมในกาลต่อไป ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ท่านทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ตั้งแต่บัดนี้ว่า ท่านเป็นที่ปรารถนาเป็นที่หวังของคนทั้งชาติ ควรอย่างยิ่งที่จะได้ทำการงาน แสดงความสามารถให้เป็นคุณแก่ส่วนรวม ให้สมแก่คุณวุฒิและเกียรติศักดิ์ของผู้มีการศึกษาสูง

ทุกวันนี้ คนที่สำเร็จวิชาการสูง ๆ มีอยู่ในบ้านเมืองเรามีใช้น้อย เครื่องมือเครื่องใช้ตลอดจนความช่วยเหลือสนับสนุนต่าง ๆ ก็มีอยู่มาก แต่เราก็ยังพูดไม่ได้เต็มปากว่า การพัฒนาบ้านเมืองได้ผลเป็นที่พึงพอใจแล้ว เรื่องนี้เป็นเรื่องน่าคิด ข้าพเจ้าจึงขอฝากให้บัณฑิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และทุก ๆ ท่านพิจารณาว่า ลำพังความรู้ ความฉลาด และเครื่องมืออันมีประสิทธิภาพต่าง ๆ นั้น ไม่อาจทำให้เราสร้างความเจริญมั่นคงให้แก่ประเทศได้โดยสมบูรณ์ ในการนี้ เราจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง คือความปรองดองกัน หันหน้าเข้าหากัน ร่วมมือร่วมใจกัน จึงจะสามารถนำเอาความรู้ความคิดและอุปกรณ์ที่มีอยู่ มาสร้างสรรคความเจริญที่แท้จริงอันเป็นสิ่งควรปรารถนา ให้บังเกิดขึ้นได้

ขออวยพรให้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีความคิดความเห็นที่ถูกต้องในอันจะทำการงานสร้างความเจริญมั่นคงของตนเองและของชาติ และขอให้ประสบความสุข ความก้าวหน้า พร้อมทั้งความสำเร็จในชีวิตทั่วกันทุกคน.

พระบรมราชาโฆวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๑๔

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานกิจการของมหาวิทยาลัยว่าดำเนินมาด้วยดีพร้อมทุก ๆ ด้าน

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษา ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้ เป็นที่หวังกันทั่วไปว่า บัณฑิตทั้งหลายที่อยู่ ณ ที่นี้ จะได้เป็นทั้งกำลังและสติปัญญาของชาติ จะเป็นผู้แก้ไขคลี่คลายปัญหายุ่งยากสลับสนต่าง ๆ ที่มีอยู่ขณะนี้ และจะร่วมกำลังกันสร้างเสริมความเจริญมั่นคง ให้เกิดมีในงานของประเทศทุก ๆ ด้าน เพื่อให้ชาติบ้านเมืองของเราดำเนินก้าวหน้าต่อไปได้ ฉะนั้น แต่ละคนควรที่จะได้ทราบตระหนักในเกียรติภูมิของตน ที่ได้รับความเชื่อถือวางใจของมหาชน แล้วเตรียมพร้อมที่จะรับหน้าที่อันสำคัญยิ่งนั้น พร้อมทั้งตั้งใจกระทำโดยเต็มสติกำลังให้บรรลุเป้าหมาย คือความสงบสุขและความเป็นปึกแผ่นของเรา

การทำงานใหญ่ ๆ ให้สำเร็จได้นั้น จำต้องมีอุดมคติกับทั้งหลักการอันสูง อุปสรรคขัดขวางความสำเร็จที่สำคัญที่สุด ก็คือการไม่ประพฤติตาม หรือการประพฤติทวนอุดมคติและหลักการนั้น อุปสรรคนี้มีปรากฏเสมอจนเป็นเหตุให้เกิดความท้อถอยกันอยู่ทั่วไป แม้ในหมู่คนที่มีปัญญาและมีความตั้งใจที่จะทำงาน ท่านทั้งหลายก็ต้องพบอุปสรรคดังกล่าวนี้เช่นกัน ซึ่งท่านจะต้องชนะให้ได้ สิ่งใดที่เห็นว่าถูกต้องแล้ว ท่านจะต้องทำ เพราะถ้าไม่ทำ ก็จะทำให้เกิดความท้อถอย ทำให้มีคนทำงานจริงน้อยลง งานทุกอย่าง คุณธรรมทุกอย่าง จะเสื่อมทรามลงจนหมดสิ้น เมื่อท่านกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง ก็จะเป็นตัวอย่าง ชักนำผู้มีความรู้สติปัญญาทั้งหลาย ให้มีกำลังใจ และมีความเข้มแข็งที่จะปฏิบัติเช่นเดียวกัน ซึ่งจะเป็นผลให้ปฏิบัติการของผู้มีความรู้ความสามารถมีพลังเพิ่มมากขึ้น ๆ และจะทำให้งานของชาติดำเนินก้าวหน้าไปได้ตามจุดหมาย จึงขอฝากไว้เป็นข้อคิด สำหรับบัณฑิตจะนำไปพิจารณาปฏิบัติ ในการทำงานเพื่อตนเองและเพื่อประเทศชาติต่อไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีจิตใจเข้มแข็งและมั่นคงในหน้าที่การงาน ให้ประสบความสำเร็จและความเจริญในชีวิต ขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้มีความสุขความสวัสดิ์ด้วยกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๑๔

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาศาษาต่าง ๆ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับท่านทั้งปวงผู้ได้รับความสำเร็จ

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงการทำงานของชาติ ซึ่งเป็นงานของบัณฑิตผู้มีความรู้สติปัญญาโดยตรงว่า บัณฑิตจะต้องตั้งหลักการอันสูงไว้ และปฏิบัติตามหลักการนั้นอย่างเข้มแข็ง โดยไม่ยอมให้อุปสรรคใด ๆ มาขัดขวาง งานสำคัญนั้นจึงจะสำเร็จตามจุดหมายได้

โอกาสนี้ จะขอกล่าวเสริมถึงหลักการที่เห็นว่าสำคัญบางประการซึ่งบัณฑิตทุกคนควรจะได้หยิบยกขึ้นพิจารณา การกระทำใด ๆ ควรจะได้ทำด้วยเหตุผล ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของงาน เพราะจะช่วยให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้โดยถูกต้อง เทียบตรง และรวดเร็ว นอกจากนั้น จะต้องทำด้วยความสุจริต ไม่เบียดเบียน เบียดบัง หรือละเมิดผู้อื่น ซึ่งจะทำให้ปลอดภัยจากความลำบากยากยุ่ง และความวิบัติทั้งปวง สำคัญที่สุด จะต้องทำด้วยความเป็นบัณฑิตของตน ได้แก่ทำด้วยความคิดพิจารณาให้เห็นถ่องแท้ว่าอะไรเป็นความเสื่อม อะไรเป็นความเจริญ อะไรเป็นสิ่งที่ต้องทำ อะไรเป็นสิ่งที่ต้องละเว้นและกำจัด ความสามารถคิดพิจารณาให้เห็นจริงได้ดังนี้ จะทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบ ในอันที่จะทำสิ่งที่ถูกที่เจริญ และงดเว้นสิ่งที่ตรงข้ามทั้งหมด การมีความรู้สึกรับผิดชอบในการกระทำดังนี้ สำคัญมาก เพราะจะทำให้หลักการที่ตั้งไว้บังเกิดผล และเป็นหลักการที่ศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ไม่ต้องตกเป็นเครื่องมือของผู้อื่น หรือตกอยู่ใต้อิทธิพลของผู้อื่น ทั้งทำให้งานที่ทำมีผลอันแน่นอน และดำเนินไปได้ตรงตามความประสงค์ จึงขอฝากไว้เป็นข้อคิดสำหรับบัณฑิตจะนำไปพิจารณาปฏิบัติในการทำงานเพื่อตนและเพื่อประเทศชาติต่อไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีจิตใจเข้มแข็งและมั่นคงในหน้าที่การงาน ให้ประสบความสำเร็จและความเจริญในชีวิต ขอให้ทุกท่านที่มาพร้อมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๑๔

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานกิจการของมหาวิทยาลัยในรอบปีที่ผ่านมา

ขอแสดงความชื่นชมกับทุก ๆ คน ผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

บัณฑิตทั้งหลายย่อมทราบอยู่ดีแล้วว่า ขณะนี้ประเทศของเรา กำลังเผชิญกับปัญหาอันยุ่งยากอยู่หลายอย่าง
ปัญหาเหล่านี้เป็นอุปสรรคขัดขวางงานต่าง ๆ ของบ้านเมือง เป็นอันตรายต่อสวัสดิภาพของประชาชน ต่อความ
ก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศอย่างยิ่ง จำเป็นที่เราจะต้องต่อสู้แก้ไขสถานการณ์ให้คลี่คลายดีขึ้นโดยเร็ว
มิฉะนั้น ฐานะของเราจะยิ่งเสื่อมลง และยากที่จะรักษาตัวให้รอดอยู่ได้

การจรรโลงประเทศเป็นหน้าที่ของคนทุกคน แต่ผู้มีการศึกษาสูงมีความรู้สูง ย่อมมีหน้าที่และความรับผิดชอบ
เป็นพิเศษ ท่านทั้งหลายจะต้องใช้วิชาความรู้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อสร้างสังคม ซึ่งเป็นที่พึ่งที่อาศัยของทุกคน
ให้เป็นสังคมที่มีความเจริญ มั่นคง และก้าวหน้า ในการนี้ แต่ละคนจะต้องตั้งความปรารถนาอันสูงไว้ จะต้อง
เข้มแข็ง อดทน ไม่ย่อท้อ และไม่คลายจากความเพียร ที่สำคัญยิ่งจะต้องคิดหาวิธีการที่จะรวมบัณฑิตของ
มหาวิทยาลัยนี้ทุกคน พร้อมทั้งบรรดาผู้มีความรู้ความสามารถและสติปัญญาอื่น ๆ ให้เข้ามาร่วมมือร่วมแรงกัน
โดยปรักปรำ ผันึกกำลังเข้าด้วยกัน ให้เกิดเป็นพลังอันแข็งแกร่งมั่นคง เมื่อพลังนั้นเกิดขึ้นแล้ว จะเป็นปัจจัย
สำคัญที่สุด สำหรับแก้ทางอุปสรรคและปัญหายุ่งยากทั้งปวง เพื่อเปิดทางให้แต่ละคนได้ใช้ความรู้ความสามารถ
ปฏิบัติงานทุก ๆ อย่างอย่างเต็มภาคภูมิ และดำเนินถึงจุดหมาย คือความสุขความเจริญของชาติ ได้ดังประสงค์

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้าในชีวิต
และขอให้ผู้ที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพุธ ที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๑๔

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในวาระนี้ และได้ทราบรายงานว่า การปรับปรุงระบบการศึกษาตามแผนการศึกษาของมหาวิทยาลัย ได้ผลสืบหน้ามาได้ อีกชั้นหนึ่ง ซึ่งเข้าใจได้ว่ามหาวิทยาลัยได้ศึกษาวิจัยและเตรียมงานต่าง ๆ เป็นอย่างดี

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมด้วย กับผู้ทรงคุณวุฒิและกับบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ในการศึกษา

ขณะนี้ มีความคิดเห็นอย่างหนึ่งเกิดขึ้นว่า สภาพการณ์ในทางเลื่อมทราวมหลายอย่างกำลังครอบงำ ประเทศของเราอยู่ ทำให้งานต่าง ๆ ไม่อาจดำเนินไปได้โดยคล่องตัวเพราะขาดความเรียบร้อยและเที่ยงตรง ความคิดเช่นนี้จะมีมูลความจริงอยู่มากน้อยเพียงใดก็ตาม ย่อมก่อให้เกิดการเพ่งเล็งในแง่ร้าย ทำให้คนบางคน แม้เป็นผู้มีการศึกษาสูง เกิดความท้อถอย ปล่อยตัว ปล่อยงาน กระทำการต่าง ๆ ที่ไร้เหตุผล ซึ่งที่สุดจะเป็น ผลร้ายและเป็นภัยแก่ประเทศชาติและประชาชนอย่างยิ่ง คนไทยเป็นคนที่สามารถ โดยเฉพาะผู้ได้รับการศึกษา ดีเช่นท่านทั้งหลาย ย่อมมีความรู้ความคิดอันกว้างขวางก้าวหน้า มีกำลังกายกำลังใจที่สมบูรณ์ และมีเจตนา อันแรงกล้าที่จะสร้างสรรค์ จะต้องรู้จักวินิจฉัยสถานการณ์และแก้ไขสถานการณ์อย่างถูกต้อง เมื่อมีความรู้ ความคิดอยู่ ควรจะนำมาเชื่อมโยงกันเข้าให้พร้อมเพรียง ประสมประสานปรับปรุงความรู้ความคิดนั้นด้วยความคิดพิจารณาแล้วนำออกใช้ให้ได้ผล จุดใดเลื่อม ก็แก้ไขเปลี่ยนแปลงที่จุดนั้น จุดใดดีอยู่ ก็ส่งเสริมให้มันคง ยิ่งขึ้น ถ้าเราพร้อมกันปฏิบัติงานของชาติโดยทำนองนี้ ทุกสิ่งทุกอย่างจะดีขึ้นเป็นลำดับ เชื่อได้แน่นอนว่า จะเอาชนะอุปสรรคและอันตรายใด ๆ ทุกอย่างได้ จะสามารถธำรงความเป็นไทย และนำพาประเทศให้ก้าวหน้า ต่อไปได้โดยสวัสดิ์

ขออวยพรให้บัณฑิตที่ได้รับปริญญาในวันนี้ ประสบความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรืองในงานที่จะพึง ปฏิบัติต่อไป.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๑๔

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกวาระหนึ่ง และขอแสดงความชื่นชมกับทุกคนที่ได้รับความสำเร็จ

ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่บรรดาบัณฑิตที่เข้ารับปริญญาบัตรเมื่อวันวานนี้ว่า ความคิดวินิจฉัยสถานการณ์ต่าง ๆ ในทางร้าย ไม่ช่วยให้บ้านเมืองดีขึ้น หากแต่ส่งเสริมให้เกิดการกระทำที่ขาดเหตุผลต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นผลเสียหายต่อประเทศและประชาชน ทุกคนควรจะได้รู้จักวินิจฉัยสถานการณ์ให้ถูกต้อง จะต้องรวมความรู้ความคิดเข้าด้วยกัน พิจารณานำออกใช้แก้ไขจุดที่บกพร่อง และส่งเสริมจุดที่ดีให้มั่นคง

ข้าพเจ้าขอกล่าวเสริมแก่ท่านทั้งหลายว่า ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างไม่เคยมีมาก่อนในบ้านเมืองของเรา ทำให้เกิดความรู้สึกว่าประเทศไทยและคนไทยกำลังเสื่อมลง กำลังจะถูกกลืนหายไปกับอิทธิพลแห่งความเสื่อมในโลกปัจจุบัน ความรู้สึกเช่นนี้ไม่ตรงกับความจริงนัก เพราะคนไทยเรามีความเป็นตัวของตัว自己有สมบัติทั้งทางวัตถุและจิตใจอย่างอุดมสมบูรณ์มาแต่เดิม เป็นการยากอยู่ที่จะถูกกลืนหรือถูกทำลายอย่างที่คิดกัน ทุกคนควรจะได้พิจารณาถึงข้อนี้โดยถ่องแท้ในทุกสิ่งทุกอย่างที่เราารู้สึกว่าเสื่อมนั้น ย่อมต้องมีส่วนที่ตีเหลืออยู่ให้เราแก้ไขปรับปรุงให้มั่นคงได้ เพราะฉะนั้น ท่านทั้งปวงจะต้องตั้งใจและตั้งความเพียร ที่จะพิจารณาลึกลับบกพร่องโดยรอบคอบ แล้วพยายามปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นด้วยความรู้ความสามารถ เพื่อจรรโลงประเทศไทยไว้ให้ทุกคนได้มีสิทธิเสรีภาพและความเป็นไทย ซึ่งเราได้สร้างสมอบรมสืบกันมาช้านานนั้น อยู่ตลอดไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ ประสบความสำเร็จและความก้าวหน้าในอาชีพที่จะพึงปฏิบัติต่อไป และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ มีความสุขความสวัสดิ์ถ้วนหน้ากัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร
แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล
วันศุกร์ ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๔

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาสาขาต่าง ๆ ทุกคน

การปรับปรุงและขยายงานของมหาวิทยาลัย ตามที่รายงานให้ทราบทุกครั้ง แสดงว่ามหาวิทยาลัยมีความพยายามอย่างมาก ที่จะดำเนินงานให้ก้าวหน้าอยู่ทุกขณะ เพื่อให้ทันกับสภาพการณ์ของบ้านเมืองในปัจจุบัน ซึ่งจำเป็นต้องส่งเสริมในด้านเศรษฐกิจและสังคมตลอดจนถึงด้านอนามัยอย่างกว้างขวาง จึงใคร่ขอชมเชยผู้บริหารตลอดจนผู้มีส่วนร่วมในงานของมหาวิทยาลัยทุกฝ่ายไว้ ณ ที่นี้ด้วย

สำหรับท่านทั้งปวงผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรต่าง ๆ แล้วนั้น ต่างก็จะได้ประกอบกิจการตามแนวทางที่ได้ศึกษามาต่อไป ขอให้ทำความเข้าใจให้แจ่มแจ้งว่า ผู้มีโอกาสได้เข้าศึกษาวิชาการชั้นสูงทุกคน ควรถือว่าได้รับความสนับสนุนจากสังคมเป็นพิเศษ เพราะฉะนั้น จะต้องทำหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มขึ้นเป็นพิเศษทำนองเดียวกัน คือมีหน้าที่ที่จะต้องนำวิชาการและความรู้ความสามารถออกใช้ให้เป็นประโยชน์ เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่บ้านเมือง และการพัฒนาประเทศนั้น จำเป็นต้องอาศัยกำลังของผู้มีความรู้ความสามารถทุก ๆ ฝ่าย จะขาดฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ได้ แต่ละคนควรจะได้ร่วมงานของชาติด้วยการอุทิศตนเป็นกำลัง และเป็นผู้นำ ในการทำความเจริญให้แก่งานและวิชาการ ควรจะได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง ด้วยความสุจริต ด้วยความเมตตา และด้วยอุดมคติพร้อมทั้งตั้งใจระลึกรักษาเป็นนิตย์ว่า ผลการปฏิบัติตัวและปฏิบัติงานของท่านเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะสร้างชื่อเสียง เกียรติคุณ ให้เป็นที่เชื่อถือยกย่องของมวลชนสืบไป

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ประสบความสำเร็จในชีวิตมีความรุ่งเรืองในหน้าที่ราชการ และขอให้ท่านที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในงานนี้มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาโฆวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากร
ณ ท้องพระโรงวังท่าพระ
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากรอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน

ตามที่รายงานให้ทราบว่ มหาวิทยาลัยมีโครงการหลายอย่างที่จะขยายขอบเขตการศึกษาออกไป เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้น เป็นที่น่าสนใจและพอใจอย่างยิ่งสำหรับประชาชนคนไทยทุกคนเพราะเป็นประโยชน์สำคัญส่วนหนึ่ง ในทางส่งเสริมการศึกษาระดับสูงของชาติ

ในเรื่องนี้ขอให้เข้าใจว่า การวางโครงการใด ๆ ที่จะให้ได้ผลสมบูรณ์ จะต้องอาศัยเหตุผลที่หนักแน่น เป็นพื้นฐาน ต้องจัดวางรูปขึ้นด้วยความละเอียดรอบคอบ แล้วต้องดำเนินการอย่างจริงจังโดยขะมักเขม้น ข้อสำคัญที่ควรคำนึงถึงอย่างยิ่งนั้น ได้แก่ความจริงที่ว่า การทำงานใหญ่ ๆ ทุกอย่าง ต้องการเวลามาก กว่าจะทำสำเร็จ ผู้ที่เริ่มโครงการอาจไม่ทันทำให้สำเร็จโดยตลอดด้วยตนเองก็ได้ ต้องมีผู้อื่นรับทำต่อไป ดังนั้น ไม่ควรยกเอาเรื่องใครเป็นผู้เริ่มงาน ใครเป็นผู้รับช่วงงาน ขึ้นเป็นข้อสำคัญนัก จะต้องถือผลสำเร็จที่จะเกิดจากงาน เป็นใหญ่ยิ่งกว่าสิ่งอื่น จึงใคร่ขอให้ทุกคน ทั้งผู้บริหาร คณาจารย์ นักศึกษาและบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาแล้ว ร่วมมือกันในกิจการของมหาวิทยาลัยอย่างใกล้ชิด โดยช่วยกันคิดช่วยกันทำ ด้วยวิธีการเช่นนี้ ผลประโยชน์ส่วนรวมของมหาวิทยาลัยที่จะบังเกิดขึ้น เพราะงานต่าง ๆ ดำเนินไปได้โดยไม่ติดขัด

สำหรับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา และจะออกไปประกอบกรงานต่าง ๆ ตามความรู้ความสามารถนั้น คงจะเล็งเห็นแล้วว่า การที่ได้ปฏิบัติร่วมมือกับมหาวิทยาลัยอย่างมีหลักการ ทำให้ได้ผลดี น่าพึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง จึงควรจะถือเป็นหน้าที่ ที่จะร่วมสนับสนุนกิจการของมหาวิทยาลัยต่อไป และนำหลักปฏิบัตินั้นไปใช้ในการดำเนินชีวิตและการดำเนินงานทั้งปวง เชื่อว่าจะทำให้การทำงานทั้งในส่วนตัวและในส่วนรวมของชาติทุกสาขา สำเร็จลุล่วงไปได้โดยสะดวก และจะทำให้บ้านเมืองมีความเจริญก้าวหน้ามีความมั่นคงปลอดภัยอยู่ตลอดไป ตามที่ทุกคนปรารถนา

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จ มีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตและการทำงาน และขอให้ทุกท่านที่มาพร้อมประชุมในพิธีนี้ มีความสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร แก่บัณฑิตนักศึกษามหาวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร
วันจันทร์ ที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษา อีกครั้งหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมด้วย กับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับต่าง ๆ ทุก ๆ สาขา

ท่านทั้งปวงผู้สำเร็จการศึกษาแล้ว ส่วนใหญ่จะเข้ารับงานทางด้านการศึกษา ซึ่งเป็นงานที่สำคัญ จึงควรจะทำความเข้าใจในหน้าที่ให้ทราบชัดเสียแต่ต้น เพื่อจักได้ปฏิบัติให้เป็นผลตรงตามวัตถุประสงค์

การให้การศึกษาแก่เด็กต้องเริ่มตั้งแต่เกิด ขึ้นต้น ก็ต้องสอนให้รู้จักใช้อวัยวะและประสาทส่วนต่าง ๆ ต้องคอยควบคุมฝึกหัด จนสามารถใช้อวัยวะและประสาทส่วนนั้น ๆ ทำกิจวัตรทั้งปวงของตนเองได้ เมื่อสามารถ ทำกิจวัตรของตัวได้แล้ว ถัดมา ก็ต้องสอนให้รู้จักทำการต่าง ๆ ให้รู้จักแสวงหาสิ่งต่าง ๆ ตามที่ต้องการ ให้ได้ มากขึ้น เพื่อให้ชีวิตมีความสะดวกมีความสบาย การให้การศึกษาขั้นนี้ ได้แก่การฝึกกายให้มีความคล่องแคล่ว ชำนิชำนาญ และสามารถในการปฏิบัติ ประกอบกับการสอนวิชาความรู้ต่าง ๆ อันเป็นพื้นฐาน สำหรับการประกอบอาชีพเลี้ยงตัว การให้การศึกษาอีกขั้นหนึ่ง คือการสอนและฝึกฝนให้เรียนรู้วิทยาการที่ก้าวหน้าขึ้นไป พร้อมทั้งการฝึกฝนให้รู้จักใช้เหตุผลสติปัญญาและหาหลักการชีวิต เพื่อให้สามารถสร้างสรรค์ความเจริญงอกงาม ทั้งทางกายและทางความคิด ผู้ทำงานด้านการศึกษาก็มีความสำคัญเป็นพิเศษ และได้รับความยกย่องเป็นอย่างสูงตลอดมา ในฐานะที่เป็นผู้ให้ชีวิตจิตใจ ตลอดจนความเจริญทุกอย่างแก่อนุชน

บัณฑิตทางการศึกษาจงรักษาคุณค่าและความสำคัญในงานของท่านไว้จักได้เป็นเกียรติเป็นความสำเร็จ ของตัวท่านเอง และเป็นประโยชน์เพิ่มพูนกำลังความสามารถของประชาชาติไทยเราต่อไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงานทั้งปวง และ ขอให้ทุกคนที่มาร่วมพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ถนนประสานมิตร
วันอังคาร ที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษาอีกวาระหนึ่ง และขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตผู้ได้รับเกียรติและได้รับความสำเร็จในการศึกษาทุกคน

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่ที่ประชุมนี้ถึงการให้การศึกษา ถึงความสำคัญของผู้ให้การศึกษา พร้อมทั้งขอให้บัณฑิตทางการศึกษารักษาความสำคัญและคุณค่าของงานและของตนเองไว้

การรักษาคุณค่าและความสำคัญของสิ่งที่ตั้งงามนั้น ในทุกวันนี้ มักเห็นกันว่าเป็นสิ่งเกินวิสัยที่จะทำ เพราะสภาพชีวิตความเป็นอยู่รวมทั้งความคิดความต้องการของคน เปลี่ยนไปจากเดิมมาก สิ่งที่เคยรับนับถือก็ละเลยกันเสียโดยมาก เรื่องนี้เป็นปัญหาใหญ่ที่ท่านทั้งหลายจะต้องขบคิดและแก้ไข สังคมของเรานั้นถึงจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ก็ยังคงต้องอาศัยเหตุผลเป็นรากฐานและเป็นหลักการความคิดความต้องการหรือความเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่มีได้เป็นไปตามเหตุผล จะหนักแน่นยิ่งกว่าสิ่งที่เกิดจากเหตุผลความถูกต้องไม่ได้ และจะคงทนถาวรอยู่ตลอดไปไม่ได้ ผู้เป็นบัณฑิตจะต้องเชื่อมั่นและยืนหยัดในเหตุผลและความดี ถ้าทุกคนมีความมั่นคง ไม่หวั่นไหวต่อความวิปริตผันผวนของสังคม ช่วยกันปลูกฝังความรู้ความคิดความมีเหตุผลให้เกิดมีในอนุชน สังคมของเราก็จะเข้าสู่รอยดีขึ้นเป็นลำดับ และจะสามารถรักษาคุณค่าความดีงาม โดยเฉพาะของงานของท่าน และตัวของท่านไว้ได้ตามประสงค์

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความเข้มแข็งทั้งในกายใจ ให้สามารถปฏิบัติบำเพ็ญประโยชน์ในการอบรมกุลบุตรกุลธิดาให้ได้ผลอันสมบูรณ์ และประสบความสำเร็จในชีวิต กับทั้งความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงานทุก ๆ อย่างโดยทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
วันจันทร์ ที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๑๔

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกวาระหนึ่ง ทั้งมีความพอใจที่ได้ทราบรายงาน ว่า มหาวิทยาลัยนี้ได้รับความนิยมนับสนุนจากที่ต่าง ๆ อย่างมาก ทำให้สามารถขยายงานต่าง ๆ ออกไปได้อย่างรวดเร็ว

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน เกียรติและความสำเร็จที่ได้รับนี้เป็นที่ควรภูมิใจอย่างยิ่ง เพราะเกิดขึ้นจากความอุตสาหะพากเพียรและความตั้งใจจริงที่จะแสวงหาความรู้ความเจริญให้แก่ตัว ความพยายามและความตั้งใจที่จะก้าวหน้านี่ เป็นพลังสำคัญสำหรับต่อสู้อุปสรรค และส่งเสริมบุคคลให้ทำการต่าง ๆ ได้สำเร็จ ยิ่งผู้นั้นมีความรู้สูง มีจิตใจดีเป็นพื้นฐาน ผลงานที่ทำจะยิ่งมีผลกว้างขวางปราศจากโทษ และอำนวยความสะดวกแก่ตนแก่ส่วนรวมได้อย่างยิ่ง บัณฑิตทั้งปวงเป็นผู้ได้รับการฝึกฝนมามาก ทั้งในทางวิชาการและทางความคิดจิตใจ จึงจัดว่าเป็นผู้มีคุณสมบัติพร้อมเพื่อการสร้างสรรค์ แต่ละคนคงถือเป็นหน้าที่สำคัญอันดับแรกที่จะต้องใช้ความรู้ความคิดและความสามารถที่มีอยู่สร้างความสำเร็จ ความเจริญให้แก่ชีวิต การงานและสังคมของตน พร้อมทั้งรวมกำลังกันสร้างสรรค์ความเป็นปึกแผ่นมั่นคง ความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ชาติบ้านเมือง เพื่อทุกคนจักได้มีอิสรภาพ มีความผาสุกและความปลอดภัยทั่วหน้ากัน

ขออวยพรให้บัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่นประสบความสำเร็จและความรุ่งเรืองในชีวิตและให้ผู้ที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้มีความสุขความสวัสดิ์ทุกประการ.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันศุกร์ ที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๑๕

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่า มหาวิทยาลัยสามารถดำเนินงานให้ก้าวหน้าไปได้มาก ทั้งในด้านบริหารและด้านวิชาการ นับว่าเป็นประโยชน์แก่การศึกษาโดยส่วนรวมของชาติอย่างสำคัญ

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และแก่บัณฑิตทั้งปวง ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

การศึกษาชั้นมหาวิทยาลัยเป็นปัจจัยสำคัญ ที่เปิดทางให้บุคคลสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ความชำนาญ ในวิทยาการอันกว้างขวางลึกซึ้ง ซึ่งจะนำมาสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์ เป็นความเจริญ ให้แก่ตนและสังคมได้ โดยไม่มีเขตจำกัด ดังนั้น ผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นนี้จึงนับว่าเป็นคนสำคัญ เป็นความหวังของชาติที่จะเป็นต้นคิด และเป็นผู้นำ นำพางานของชาติทุกสาขา และนำพาประชาชนทุกเหล่าทุกคน ให้ก้าวไปสู่ความเจริญ ความเป็นอิสระและความผาสุกมั่นคง

บัณฑิตทุกคนจงทราบตระหนักในฐานะหน้าที่และความสำคัญของตน ๆ ที่มีอยู่ดังนี้ แล้วตั้งใจ ตั้งความเพียร ที่จะใช้กำลังความคิดสติปัญญา พร้อมทั้งความรอบคอบประกอบด้วยเหตุผล ให้บังเกิดประโยชน์ แก่ตนแก่ส่วนรวม ให้สมกับที่ได้รับ ความยกย่องสนับสนุนจากประชาชนทั้งชาติเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จและความเจริญในชีวิต สามารถทำตัวให้เป็นประโยชน์ แก่ประเทศชาติและสังคมได้โดยสมบูรณ์ และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์ โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร และอนุปริญญาบัตร
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๑๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่บัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านวิชาการ ดำเนินก้าวหน้ามาอย่างน่าพอใจ ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ได้รับเกียรติและได้รับความสำเร็จในการศึกษาในครั้งนี้ทุกคน

ข้าพเจ้าคิดว่า บัณฑิตทั้งปวงต่างมีความหวังและความปรารถนา ที่จะได้รับโอกาสให้เข้าร่วมงานของบ้านเมืองในสาขาใดสาขาหนึ่ง ตามที่ได้อุตสาหะเล่าเรียนมา ในยามที่ประเทศชาติของเรากำลังพัฒนาในกิจการทุกด้านเช่นนี้ โอกาสย่อมมีสำหรับท่านเสมอ จึงไม่เป็นปัญหาอย่างใด ในข้อที่จะไม่ได้ใช้ความรู้ความสามารถให้เป็นประโยชน์ ข้อที่จะเกิดเป็นปัญหาขึ้นได้นั้นอยู่ที่ว่า เมื่อได้เข้าปฏิบัติงานแล้ว ท่านอาจมีความรู้สึกว่าจะไม่สามารถจะใช้วิชาความรู้ได้เต็มที่ แล้วเกิดรู้สึกท้อถอย เข้าใจผิดแตกแยกกับผู้อื่น ซึ่งที่สุดจะกลายเป็นอุปสรรคขัดขวางมิให้การพัฒนาประเทศดำเนินไปโดยราบรื่นได้ แต่ละคนจึงควรจะได้เตรียมตัวป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ไว้ เบื้องต้นจะต้องทำความเข้าใจให้กระจ่างว่า การงานที่เข้าไปทำนั้น เป็นงานที่มีโครงการดำเนินต่อเนื่องกันมาแล้ว ตัวท่านเป็นผู้ที่จะเข้าไปร่วมเสริมกำลังงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จำเป็นจะต้องศึกษางานที่จะทำให้ทราบโดยตลอดก่อน ว่ามีวัตถุประสงค์และโครงการเป็นอย่างไร มีระเบียบวิธีการปฏิบัติวางไว้อย่างไร ด้วยเหตุผลอะไร เมื่อศึกษาพื้นฐานของงานให้เห็นโดยถ่องแท้แล้ว ท่านก็จะทราบได้อย่างถูกต้องแน่นอนว่า ควรจะเสริมกำลังงาน ณ จุดใด โดยวิธีใด ทำให้สามารถใช้วิชาความรู้ พร้อมทั้งความคิดสติปัญญาได้เต็มภาคภูมิ ขอให้ท่านนำคำพูดของข้าพเจ้าไปคิดพิจารณาให้เข้าใจโดยตลอด แล้วเพียรพยายามปฏิบัติงานทุกอย่างด้วยความตั้งใจ มั่นใจ และบริสุทธิ์ใจ เชื่อว่าจะประสบความสำเร็จในชีวิตการงานได้สมปรารถนา

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความสุขความสวัสดิ มีความสำเร็จงอกงามในธรรมที่ดีทุกประการ.

พระบรมราชโองการ
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร และอนุปริญญาบัตร
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีกราวหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จทุกคน

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่บัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า บัณฑิตมีโอกาสอันงดงามรอทออยู่ที่จะได้เข้าไปเสริมกำลังในการพัฒนางานสาขาต่าง ๆ ของชาติ และได้ขอให้ทุกคนสำคัญว่า การทำงานนั้น คือ การเข้าไปเสริมกำลังในงานที่ดำเนินอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จำเป็นจะต้องศึกษาพื้นฐานโครงการให้ทราบกระจ่างก่อน จึงจะสามารถนำความรู้ความคิดที่มีอยู่ไปใช้ได้อย่างเต็มที่ และสามารถกำจัดปัญหาความเข้าใจผิดทั้งในบุคคลทั้งในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นอุปสรรคใหญ่ในการพัฒนาบ้านเมือง ให้หมดสิ้นไปได้

ข้าพเจ้าใคร่กล่าวเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายว่า งานทุกอย่าง ยังเป็นงานในระดับชาติ จำเป็นที่ต้องมีโครงการอันแน่นอนสำหรับปฏิบัติดำเนินงาน และโดยปกติโครงการต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นนั้น จะต้องอาศัยพื้นฐานวิธีการ และวิชาการเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ พื้นฐานหมายถึงความถึงวัตถุประสงค์ กำลังทุน กำลังบุคคล พร้อมทั้งเครื่องมือเครื่องจักรวัสดุอุปกรณ์ทุกอย่าง วิธีการนั้น ได้แก่การวางรูปงาน กำหนดระยะดำเนินการ เป็นขั้นเป็นตอน ให้เกี่ยวข้องต่อเนื่องกัน รวมถึงระเบียบปฏิบัติทั้งในตัวบุคคลทั้งในธุรการทั้งหมด ส่วนวิชาการ ได้แก่หลักความรู้ที่ถูกต้องแท้จริงในงานนั้น ๆ ซึ่งนำไปปฏิบัติส่งเสริมพื้นฐานและวิธีการ ให้ได้ผลที่สมบูรณ์แน่นอน เช่นนำมาปฏิบัติเพื่อให้การใช้วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องจักร และบุคคลมีประสิทธิภาพมากที่สุด หรือนำมาเป็นหลักการในการกำหนดแนวทางขั้นตอนของงานให้เป็นไปโดยถูกต้องเที่ยงตรง หากมีความผิดพลาดเกิดขึ้น ก็ใช้เป็นหลักเทียบเคียงตัดสินว่าจะควรเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางใด

การที่จะเข้าไปร่วมงานใดก็ตาม เมื่อศึกษาสิ่งเหล่านี้ให้ทราบชัดโดยตลอดแล้ว ทุกคนจะสามารถปฏิบัติ ฐานะหน้าที่ที่พึงปวงให้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสะดวกและราบรื่น จึงขอให้บัณฑิตนำไปคิดพิจารณาเป็นแนวทางปฏิบัติงานสำหรับสร้างตัวสร้างความเจริญมั่นคงของประเทศชาติต่อไป

ขออวยพรให้ประสบแต่ความสุขความสวัสดิ มีความสำเร็จรุ่งเรืองในหน้าที่การงานสำเร็จในสิ่งควรปรารถนาทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๑๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกรุ่นหนึ่ง และได้ทราบรายงานกิจการของมหาวิทยาลัยที่ดำเนินมาในรอบปีที่แล้ว ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาทุกคน

ไม่เป็นการจำเป็นอันใด ที่จะต้องชี้แจงแก่บัณฑิตทั้งหลายถึงความจำเป็นที่เราจะต้องพัฒนาประเทศ และถึงหน้าที่ของท่านที่ผูกพันอยู่ในการนั้น เพราะเชื่อว่าแต่ละคนได้คิดเห็นด้วยตนเองแล้ว สิ่งสำคัญที่ข้าพเจ้าตั้งใจจะนำมาพูดกับท่านในโอกาสนี้ คือ หลักการที่ทุกคนจะพึงถือปฏิบัติในการที่จะเข้าร่วมดำเนินงานของชาติต่อไป

การพัฒนาประเทศ เพื่อให้เกิดความเจริญความมั่นคงแก่คนส่วนรวมทั้งชาติได้แท้จริงนั้น จะต้องอาศัยหลักวิชาอันถูกต้อง และต้องกระทำพร้อมกันไปทุก ๆ ด้านด้วย เพราะความเป็นไปทุกอย่างในบ้านเมือง มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงถึงกันหมด เพียงแต่จะทำงานด้านการเกษตร ซึ่งโดยหลักใหญ่ได้แก่การกลีกรรรมและสัตวบาล อย่างน้อยที่สุดก็จะต้องอาศัยวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์สหกรณ์เข้าช่วยด้วย ทุกคนซึ่งเป็นผู้ที่จะใช้วิชาการในการพัฒนาบ้านเมืองต่อไป ควรทราบให้ถ่องแท้ว่าในการนั้นจำเป็นที่สุดที่จะต้องใช้วิชาการ ทำงานร่วมมือกันให้ประสานสอดคล้องทุกฝ่าย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์สอนวิชาการมากมาย หลายสาขา สำหรับให้นำมาใช้ประกอบในงานของชาติ นิสิตนักศึกษาทุกคนควรจะรู้จักกรรมกันและร่วมงานกัน ตั้งแต่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย ไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะแบ่งแยกกัน ไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ทั้งสิ้น และเมื่อสำเร็จจากมหาวิทยาลัยไปแล้ว ก็ต้องร่วมมือร่วมงานกัน ทั้งต้องประสานงานกับผู้อื่นให้กว้างขวางยิ่งขึ้นต่อไป งานทุกด้าน จึงจะดำเนินลุล่วงไปได้โดยราบรื่น ทุกคนจึงจะมีความมั่นคง มีความผาสุกได้ ขอให้บัณฑิตนำหลักการทั้งนี้ไปพิจารณาโดยถี่ถ้วนรอบคอบ ให้ทราบตระหนักรู้จักได้ปฏิบัติตนปฏิบัติงานได้โดยถูกต้องให้เป็นประโยชน์แก่การพัฒนาประเทศชาติต่อไป

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสำเร็จ และความเจริญก้าวหน้าในชีวิต และขอให้ผู้ที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๑๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานกิจการของมหาวิทยาลัย ว่าดำเนินก้าวหน้ามาได้ด้วยดี ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ในการที่ได้รับเกียรติพร้อมทั้งความสำเร็จในการศึกษา

ปัจจุบันนี้มีทฤษฎีเกิดขึ้นใหม่ว่า การล้มเลิกและทำลายสิ่งที่มีมาแต่ก่อนเพื่อเริ่มต้นสิ่งใหม่ด้วยวิธีการรุนแรง เป็นการแสดงปัญญา เป็นการสร้างสรรค์ของผู้มีการศึกษาสูง ทฤษฎีนี้เกิดในต่างประเทศ และมีอิทธิพลกว้างขวางมิใช่น้อย จึงเป็นที่น่าสนใจและน่าหยิบยกขึ้นพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบ ให้ทราบถึงส่วนดีและส่วนเสียของทฤษฎี โดยเฉพาะผู้ที่มีความรู้สติปัญญาเช่นท่านทั้งหลาย ควรจะได้นำมาศึกษาวิจัยเป็นพิเศษให้เห็นจริงว่า การทำลายสิ่งที่มีอยู่แล้วเพื่อสร้างสิ่งใหม่จะได้ผลดีแน่นอนสมบูรณ์หรือเปล่า เพราะในบรรดาของเก่าที่จะต้องทำลายให้หมดสิ้นตามทฤษฎีนั้น ย่อมต้องมีสิ่งที่ดีรวมอยู่ด้วยอย่างแน่นอน อีกประการหนึ่ง สิ่งที่จะสร้างขึ้นใหม่ ก็ดูเหมือนยังไม่มีหลักประกันอันใดที่จะทำให้มันใจได้ว่าจะดีจริง เท่าที่ข้าพเจ้าได้พิจารณา ก็เห็นว่า การสร้างสรรค์ที่แท้จริงน่าจะทำด้วยวิธีการอันละมุนละม่อม ทั้งด้วยความรู้ความสุ่มรอบคอบประกอบด้วยความเหตุผลให้ทุกฝ่ายทุกคนได้ร่วมมือกันแก้ไขสิ่งที่ควรแก้ไข ส่งเสริมสิ่งที่ควรส่งเสริม พร้อมกับสร้างสิ่งที่ควรสร้างใหม่ให้มีขึ้นสมบูรณ์บริบูรณ์ตามที่ต้องการ ข้าพเจ้าขอฝากให้ท่านทั้งปวงนำเรื่องที่กำลังกล่าวนี้ ไปพิจารณาไตร่ตรองให้กระจ่าง ให้เกิดประโยชน์แก่ภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อตนเองเพื่อประเทศชาติในวันข้างหน้า

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนมีพลังอันสมบูรณ์ทั้งในร่างกายและในจิตใจ สามารถปฏิบัติงานทุกอย่างได้โดยมีประสิทธิภาพเต็มเปี่ยม ให้ประสบความสำเร็จทั้งในชีวิตและในการงานดังปรารถนาทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันศุกร์ ที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๑๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกวาระหนึ่ง และขอแสดงความชื่นชมกับทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

เมื่อวันวานนี้ ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตที่เข้ารับปริญญาบัตรเป็นความว่า มีทฤษฎีเกิดขึ้นอย่างหนึ่ง ถือว่าการทำลายเพื่อสร้างสิ่งใหม่ขึ้นนั้น เป็นวิธีการสร้างสรรค์ของผู้มีปัญญา ทฤษฎีนี้น่าจะนำมาศึกษาวิจัยกันว่าจะควรรับไว้ได้เพียงใดหรือไม่ เพราะการล้มล้างของเก่าเพื่อสร้างสิ่งใหม่ขึ้น อาจทำให้สิ่งดีที่มีอยู่แล้วต้องทำลายไปด้วย และทำให้ความเจริญต่าง ๆ ต้องหยุดชะงักลง การสร้างสรรค์ควรจะทำได้ด้วยวิธีการที่แยบคายกว่านั้น โดยร่วมกันคิดแก้ไขปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น และสร้างสิ่งที่ยังขาดอยู่ให้สมบูรณ์ขึ้นมา

ข้าพเจ้าขอกล่าวเสริมแก่ท่านทั้งหลายว่า การล้มเลิกทำลายทุกสิ่งทุกอย่างด้วยวิธีการอันรุนแรงนั้น ย่อมทำความปั่นป่วนและแตกร้างให้เกิดขึ้นทั่วไป ซึ่งเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อชีวิตของประเทศชาติ กล่าวคือ การทำลายนั้นจะทำให้ความต่อเนื่องของโครงการต่าง ๆ ขาดตอนลง ความแตกร้างจะทำให้เสียกำลังคนดีที่จะมาร่วมงานเป็นประโยชน์ ในที่สุด กำลังทั้งปวงของส่วนรวมจะลุดถอยจนเสื่อมสลายไป บัณฑิตผู้กำลังจะออกไปร่วมงานของชาติ จึงน่าจะคิดหาวิธีการสร้างสรรค์ที่แยบคายสมเหตุผลกว่านั้น ทุกวันนี้ งานสำคัญ ๆ ด้านต่าง ๆ ก็มีโครงการที่ดำเนินต่อเนื่องกันอยู่แล้ว ผู้มีความรู้ความสามารถที่จะทำงานก็มีอยู่มากพอสมควร ถ้าท่านจะเข้าไปเสริมกำลังให้แน่นหนายิ่งขึ้น ด้วยความตั้งใจบริสุทธิ์ใจ ด้วยเหตุผลสติปัญญา และด้วยอุดมคติอันสูง ก็จะเป็นประโยชน์แก่การจรรโลงประเทศชาติได้อย่างแน่นอน ข้าพเจ้าขอฝากความคิดทั้งนี้ไว้กับท่านเพื่อพิจารณา

ขออวยพรให้ทุกคนสมบูรณ์พร้อมด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญาสามารถปฏิบัติงานทุกอย่างได้โดยมีประสิทธิภาพเต็มเปี่ยม ให้ประสบความสุขความสำเร็จทั้งในชีวิต และในการทำงานตามที่ปรารถนาทุกประการ.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ณ หอประชุมศูนย์มหาวิทยาลัยตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

วันพฤหัสบดี ที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๑๕

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา รุ่นแรกของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ณ โอกาสนี้ ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ และขอขอบใจมหาวิทยาลัยที่ให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า

บัดนี้ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีบัณฑิตสำเร็จการศึกษาแล้วเป็นรุ่นแรก นับว่าเป็นผลสำเร็จที่สำคัญและมีความหมายอย่างยิ่งสำหรับประชาชนคนไทยทุกคน เพราะทำให้เห็นว่าความพยายามของเราที่จะขยายการศึกษาชั้นอุดมออกไปให้ถึงจังหวัดภาคใต้ได้บรรลุผล และผลนั้น ย่อมคาดหมายได้ว่า จะมีมาถึงการพัฒนาประเทศในส่วนรวมต่อไปอย่างแน่นอน

บัณฑิตทั้งหลายย่อมทราบได้ดีถึงกำลังความสามารถของตน ๆ ว่าอาจนำออกใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติได้อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง จึงควรจะได้ถือเป็นที่ที่จะต้องรับผิดชอบในสถานภาพและความมั่นคงของส่วนรวมเป็นพิเศษ ควรจะได้ใช้ความรู้ ความคิด และความสามารถที่มีอยู่โดยเต็มภาคภูมิ เพื่อส่งเสริมปรับปรุงงานของบ้านเมืองที่แต่ละคนมีส่วนร่วมกระทำอยู่ให้พัฒนาขึ้นมา ด้วยความสำนึกว่า งานทุกสาขาทุกระดับ มีความสำคัญอยู่ด้วยกัน และจำเป็นต้องกระทำไปพร้อมกัน เมื่อผู้มีความรู้ร่วมกันพัฒนาอย่างจริงจังด้วยหลักการงานต่าง ๆ ทุกด้าน ตั้งแต่ระดับพื้นฐานขึ้นมาจนระดับยอด จะดำเนินและก้าวหน้าไปได้โดยราบรื่น และรวดเร็ว ความก้าวหน้าที่เกิดขึ้นทั่วถึงพร้อมมูลนั้น จะก่อกันเป็นรากฐานอันกว้างใหญ่แข็งแรง และจะค้าชูส่งเสริมฐานะความเจริญของชาติบ้านเมืองให้ตั้งมั่นอยู่โดยถาวรปลอดภัยได้เป็นที่แน่นอน ข้าพเจ้าขอฝากถ้อยคำทั้งหมดนี้ ให้ทุกคนได้นำไปพิจารณาเป็นแนวทางปฏิบัติ ในการที่จะสร้างความสำเร็จความเจริญของตนของชาติสืบไปในวันข้างหน้า

ขออนุโมทนาในเจตนาอันเป็นกุศล ของผู้ที่เอื้อเพื่อเกื้อกูลกิจการของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ทุกฝ่ายทุกคน ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีพลังอันสมบูรณ์ทั้งในกายและในจิตใจ สามารถประกอบกิจการงานต่าง ๆ ได้โดยมีประสิทธิภาพเต็มเปี่ยม ทั้งให้ประสบความสุข ความสำเร็จในชีวิตตามที่ปรารถนาทุกคน.

พระบรมราชโองการ
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร
แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล
วันอาทิตย์ ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๑๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

ผู้ที่เข้ามาศึกษาวิชาการแพทย์และวิชาที่เกี่ยวกับการแพทย์ ย่อมทราบแก่ใจมาตั้งแต่ต้นแล้วว่า การศึกษาและการทำงานด้านการแพทย์ทั้งหมดนั้น กระทำได้ด้วยความยากลำบากอย่างยิ่ง จำต้องมีความอดุสาหะพากเพียรและอดทน มีความตั้งใจที่มั่นคงแน่นนอนพร้อมทั้งความเมตตาและความเสียสละอย่างสูงด้วย จึงจะได้รับความสำเร็จที่แท้จริงที่จะพึงภูมิใจและพอใจ บัดนี้ ท่านทั้งหลายศึกษาริชการนั้นได้สำเร็จ แสดงว่ามีความสามารถ มีคุณสมบัติต่าง ๆ ในจิตใจอยู่ครบถ้วนในตัว ในการที่จะออกไปรับหน้าที่ตามแนวทางที่ได้ฝึกฝนมา ขอให้แต่ละคนพยายามรักษาความสามารถและจิตใจตั้งนี้ไว้ให้มั่นคงตลอดไป เพื่อให้การทำงานที่ทำสัมฤทธิ์ผลอันบริสุทธิ์บริบูรณ์ บังเกิดเป็นคุณเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม แก่วิชการแพทย์ แก่หน้าที่ และแก่ตนเองโดยเที่ยงแท้แน่นอน

ขออวยพรให้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหิดลมีพลังอันสมบูรณ์ ทั้งในกายในจิตใจ สามารถทำประโยชน์แก่กุลตนแก่กุลประเทศชาติได้เต็มภาคภูมิ และให้ประสบความสำเร็จที่ควรปรารถนาทุกประการ.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
วันพุธ ที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๕

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
ในวันนี้ ขอแสดงความยินดีกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน และขอขอบใจสถาบันที่ให้ปริญญาเกียรตินิยมแก่เรา

เท่าที่ได้ทราบความมุ่งหมายและกิจการของสถาบันตามรายงานของอธิการบดีแล้ว รู้สึกว่ากระทรวง
ศึกษาธิการได้ตกลงดำเนินการในเรื่องการปรับปรุงขยายการศึกษาด้านวิชาช่างไปได้โดยถูกต้องและเหมาะสม
เพราะการตั้งสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าจะทำให้ได้ครูช่างระดับปริญญาสำหรับสอนในโรงเรียนและวิทยาลัย
การช่างเพิ่มมากขึ้น และจะทำให้มาตรฐานของช่างที่สำเร็จออกมาจากโรงเรียนการช่างสูงขึ้นตามความต้องการ
สำหรับการพัฒนาประเทศต่อไป

พูดถึงสถานภาพของสถาบัน สถาบันนี้มาจากวิทยาลัยการช่างชั้นสูงหลายแห่งซึ่งมีฐานะเป็นปีกแผ่น
มันคงอยู่ก่อนแล้ว เมื่อมารวมกันก็น่าที่จะมั่นคงยิ่งขึ้นและมีกำลังในการปฏิบัติดำเนินงานมากขึ้น ทุก ๆ หน่วย
ควรจะได้รักษาประสิทธิภาพของตนไว้ และหันหน้าเข้าประสานงานกันโดยใกล้ชิดทุกฝ่าย ให้กิจการส่วนรวมของ
สถาบันดำเนินก้าวหน้าไปอย่างพร้อมเพรียง และบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้อย่างครบถ้วน

ส่วนผู้ที่เรียนสำเร็จแล้วนั้น แต่ละคนย่อมมีความรู้ความสามารถเป็นอย่างดี เชื่อว่าจะทำประโยชน์ใน
ทางของตน ๆ ต่อไปได้มาก เพราะไม่มีช่องทางมีโอกาสเปิดรออยู่อย่างกว้างขวาง ขอให้ตั้งใจทำงานกันจริง ๆ
ด้วยความกระตือรือร้น ด้วยความอุตสาหะพยายาม และด้วยความมุ่งหมายที่สูง แล้วทุกคนจะได้รับความสำเร็จ
ความก้าวหน้าตามที่ปรารถนาทุกประการ

ขออวยพรให้บัณฑิตมีพลังกายพลังใจที่เข้มแข็ง มีความคิดความเห็นที่ถูกต้องเที่ยงตรงในอันที่จะ
ทำความเจริญให้แก่ตนแก่ชาติ และขอให้ประสบความสุขความสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากร
ณ ห้องพระโรง วังท่าพระ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วันพุธ ที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากรอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน

การขยายงานของมหาวิทยาลัยตามที่รายงานให้ทราบนั้น เป็นที่ควรพอใจและสนใจอย่างยิ่ง เพราะเป็นการปฏิบัติดำเนินการเพื่อความเจริญและเพื่อประโยชน์ของการศึกษาระดับสูงของชาติโดยตรง ถ้ามหาวิทยาลัยได้รับความสำเร็จ ประเทศชาติก็ได้รับผลดีด้วย จึงใคร่ขอกล่าว้ายำกับทุกฝ่ายทุกคนที่ร่วมในงานของมหาวิทยาลัยศิลปากรอีกครั้งหนึ่งว่า โครงการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ที่จะถือว่าเป็นโครงการเพื่อการศึกษา แท้ ๆ นั้น ควรจะได้เกิดขึ้นจากเจตนาบริสุทธิ์ที่จะทำให้มหาวิทยาลัยมีประโยชน์ต่อบ้านเมือง และเมื่อได้ตั้งต้นขึ้นแล้ว จักต้องดำเนินการต่อไปให้ตลอดโดยขะมักเขม้น ด้วยความตั้งใจจริง ด้วยความร่วมมือ และด้วยความละเอียดรอบคอบ จึงจะบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้โดยครบถ้วนได้

สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาแล้วนั้น ควรจะได้เข้าใจว่า ผู้ที่มีการศึกษาสูงถึงขั้นนี้เป็นผู้ที่ได้รับโอกาสและได้รับความสนับสนุนเป็นพิเศษจากส่วนรวม จึงย่อมมีหน้าที่ที่จะต้องเกื้อกูลส่วนรวมด้วยความรู้ความสามารถของตน ร่วมมือกันสร้างสรรค์ความมั่นคงความเจริญ ความผาสุกให้เกิดมีในสังคมอย่างทั่วถึงแท้จริง เพราะฉะนั้น ขอให้ทุกคนตั้งใจให้มั่นคง ที่จะอุทิศตนเป็นกำลังให้แก่บ้านเมือง พยายามนำความรู้และวิชาการที่เล่าเรียนมา พร้อมทั้งความมีเหตุผล และความฉลาดที่มีอยู่ในตัว มาใช้ปฏิบัติกิจการงานของตน ๆ โดยเต็มกำลัง ให้บังเกิดผลเป็นประโยชน์อันยั่งยืนมั่นคงตามที่มุ่งปรารถนาไว้ให้จงได้

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตและการทำงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร
วันจันทร์ ที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษาอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการของวิทยาลัยมีความเจริญก้าวหน้า

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษาและจะได้มีโอกาสนำความรู้ความสามารถ ที่อุตสาหกรรมเล่าเรียนฝึกฝนมาตลอดเวลานานปี ออกใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนและบ้านเมือง

การให้การศึกษา นั้น กล่าวโดยวัตถุประสงค์ที่แท้จริง คือการสร้างสรรคความรู้ ความคิด พร้อมทั้งคุณสมบัติและจิตใจที่สมบูรณ์ ให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล เพื่อช่วยให้เขาสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคงและราบรื่น ทั้งสามารถบำเพ็ญประโยชน์สุขเพื่อตนเพื่อส่วนรวมได้ตามควรแก่อัธยาศัย ผู้ทำหน้าที่ด้านการศึกษาทุกฝ่ายทุกระดับ ควรจะได้มุ่งทำงานเพื่อวัตถุประสงค์นี้ยิ่งกว่าสิ่งอื่น สำหรับท่านทั้งหลาย ส่วนใหญ่คงจะได้ออกไปเป็นครูในโรงเรียนระดับต่าง ๆ และจะต้องรับภาระในเรื่องการอบรมสั่งสอนโดยตรง ควรจะได้สำเหนียกในหน้าที่ที่มีอยู่ให้ตระหนัก และเตรียมตัวให้พร้อมไว้แต่ต้น

การให้การศึกษาที่สมบูรณ์มิใช่ของง่าย เพราะเป็นงานที่ละเอียดซับซ้อนและกว้างขวางมาก จะต้องใช้ความรู้ ความสังเกตจดจำ และความฉลาดรอบคอบเป็นอย่างมาก ทั้งต้องมีความเสียสละอดทน มีความเพียรพยายามอย่างแรงกล้าด้วยจึงจะกระทำให้สำเร็จได้ จึงใคร่ขอให้แต่ละคนตั้งใจให้มั่นคงในงานของตน ๆ หมั่นฝึกฝนตนเองให้กล้าแข็งพร้อมอยู่เสมอ ทั้งในวิชาการและจิตใจ เพื่อจักได้สามารถสร้างสรรค์อนาคตของอนุชนให้เป็นไปได้ตามจุดมุ่งหมาย

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร
วันอังคาร ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษาอีกรวาระหนึ่ง และขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาทุก ๆ คน

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวในที่ประชุมนี้ว่า การให้การศึกษาคือการให้ความรู้ ความสามารถ ให้คุณสมบัตินี้และความคิด จิตใจที่สมบูรณ์ สำหรับช่วยให้บุคคลดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมั่นคง ทั้งสามารถบำเพ็ญประโยชน์ตนประโยชน์ผู้อื่นได้ตามควรแก่อัตภาพ ผู้ทำหน้าที่ด้านการศึกษาทุกฝ่ายทุกระดับ ควรจะได้มุ่งทำงาน เพื่อวัตถุประสงค์นี้ยิ่งกว่าสิ่งอื่น และการให้การศึกษาที่ดีนั้น เป็นงานที่ละเอียดลึกซึ้งมาก จำเป็นต้องใช้ ความรอบรู้อันกว้างขวาง ใช้ความสุ่มรอบคอบ ประกอบด้วยความตั้งใจและความเพียรพยายามอย่างแรงกล้า จึงจะทำได้สำเร็จ จึงขอให้ทุกคนเตรียมกายเตรียมใจไว้ให้พร้อมสำหรับงานในหน้าที่ที่จะมีมา

ข้าพเจ้าขอกล่าวเสริมแก่ท่านทั้งหลายว่า เยาวชนทุกคนมิได้ต้องการทำตัวให้ตกต่ำ หรือให้เป็นปัญหา แก่สังคมประการใด แท้จริงต้องการจะเป็นคนดีมีความสำเร็จ มีฐานะ มีเกียรติ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างราบรื่น แต่การที่จะบรรลุถึงความประสงค์นั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้แนะนำควบคุมให้ดำเนินไปโดยถูกต้อง ในฐานะหน้าที่ที่เป็นครู เป็นอาจารย์ เป็นผู้บริหารการศึกษา ท่านจะช่วยเขาได้มากที่สุด เพราะมีส่วนควบคุม ดูแลใกล้ชิดอยู่ทุก ๆ ด้าน ร่องลงมาจากบิดามารดา ดังนั้น จึงใคร่ขอให้ท่านทำตัวให้เป็นผู้นำและเป็นพี่เลี้ยง ที่แท้จริง เพียรพยายามใช้วิชาความสามารถที่มีอยู่ฝึกฝนอบรมด้วยเหตุผลและความฉลาด ด้วยความกรุณา ปราณีและความบริสุทธิ์ใจ ประสิทธิ์ประสาทความรู้ความคิดที่ดีที่ปราศจากโทษ ให้เสมอหน้า อนุเคราะห์และ นำพาไปในทางถูกต้องเจริญ เพื่อช่วยให้เยาวชนของเรามีอนาคตอันมั่นคงแจ่มใสต่อไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาพร้อมประชุมในพิธีนี้มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา

ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา พิษณุโลก

วันพฤหัสบดี ที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๕

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรแก่นิสิตนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา พิษณุโลก ในโอกาสนี้ ขอแสดงความชื่นชมด้วยกับทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

นับแต่วาระนี้ไป ท่านทั้งหลายจะได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชาติในฐานะหน้าที่ต่าง ๆ กันตามที่ได้ฝึกฝนมา ควรจะได้พยายามร่วมมือกันทุกฝ่ายทุกระดับในอันที่จะส่งเสริมให้การศึกษาที่ดี ที่เป็นประโยชน์แท้จริง ได้ขยายออกไปถึงประชาชนแพร่หลายทั่วถึงยิ่งขึ้น การศึกษาที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญในการครองชีวิต ช่วยให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างราบรื่นและมั่นคง

ขณะนี้รู้สึกกันทั่วไปว่า มีปัญหาเยาวชนในบ้านเมืองมากขึ้น เนื่องจากเหตุหลายกระแส ความจริงเยาวชนมิได้ต้องการที่จะทำตัวให้ยุ่งยากแต่อย่างใด แต่โดยเหตุที่ไม่ได้รับความเอาใจใส่ดูแลเท่าที่ควร และขาดที่พึ่ง ขาดผู้ที่จะให้ความรู้ให้คำแนะนำที่ถูกต้องเหมาะสม เขาจึงต้องกลายเป็นบุคคลที่เป็นปัญหาแก่สังคม

เป็นหน้าที่ของท่านทั้งหลาย ผู้เป็นครูเป็นอาจารย์เป็นผู้บริหารการศึกษาที่จะต้องช่วยเหลือเขาด้วยหลักวิชาและความสามารถ ทุกคนได้เรียนวิชาการแนะนำมาแล้ว ควรจะได้นำหลักการมาปฏิบัติเพื่อให้เยาวชนได้รับประโยชน์อันแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแนะนำแนวทางการประพฤติและจิตใจ ซึ่งสำคัญมาก ขอให้เพียรพยายามปลูกฝังความรู้ความคิดที่ปราศจากโทษให้แก่เขาโดยเสมอหน้า แนะนำอบรมด้วยเหตุผลและด้วยความจริงใจ ประกอบด้วยความเมตตาปรานี สงเคราะห์อนุเคราะห์และนำพาไปสู่ทางที่ถูกที่เจริญ เยาวชนก็จะเกิดมีความมั่นใจและมีกำลังใจที่จะทำความดี เพื่อจักได้มีอนาคตที่มั่นคงแจ่มใสในวันข้างหน้า

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาพร้อมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
วันพุธ ที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๑๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกครั้งหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี ได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากทุก ๆ ฝ่ายอย่างพร้อมเพรียง

บัณฑิตทั้งปวงที่ได้ผ่านการศึกษาระดับอุดมมาแล้ว ถือได้ว่าเป็นผู้มีความรู้ความคิดอันกว้างขวางก้าวหน้าเป็นที่หวังได้ว่าจะเป็นทั้งกำลังและสติปัญญาของชาติ จะเป็นผู้แก้ไขปัญหายากขัดข้องต่าง ๆ ที่มีอยู่ขณะนี้ให้คลี่คลายไป พร้อมกับสร้างเสริมความเจริญมั่นคงให้แก่งานของประเทศทุก ๆ ด้าน

ความหวังทั้งนี้จะเป็นความจริงได้หรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับตัวท่าน เพราะความรู้ความคิดอันกว้างขวางนั้น หากมิได้ใช้โดยเหมาะสมถูกต้องแล้ว ก็ให้ผลดีได้ไม่มากนัก หรืออาจจะทำให้เกิดผลเสียหายก็เป็นได้ เพราะฉะนั้นทุกคนควรสังวรระวังให้มาก ขอให้ตั้งเจตนาอันมั่นคงที่จะสร้างสรรค์ และอบรมกำลังกายกำลังใจอันสมบูรณ์ไว้เป็นรากฐาน เพียรพยายามใช้ความฉลาดรอบคอบและความสุจริต วินิจฉัยปัญหาและสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นไปโดยถูกต้อง นำความรู้ความคิดของตน ๆ ที่มีอยู่มาเชื่อมโยงกันเข้าให้พร้อมเพรียงประสมประสานความรู้ ความคิดนั้นด้วยเหตุผลและวิจารณ์ญาณ แล้วนำออกใช้ให้ได้ผล กล่าวคือ แก้ไขเปลี่ยนแปลงจุดที่บกพร่อง ส่งเสริมจุดที่ดีให้มั่นคงยิ่งขึ้น ถ้าผู้มีความรู้พร้อมกันปฏิบัติงานของชาติโดยลักษณะเช่นนี้ ทุกสิ่งทุกอย่างจะดีขึ้นเป็นลำดับ เชื่อได้แน่นอนว่า จะเอาชนะอุปสรรคและอันตรายทั้งปวงได้ และจะสามารถนำพาประเทศชาติให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยสวัสดิ์

ขออวยพรให้บัณฑิตที่ได้รับปริญญาในวันนี้ ประสบความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรืองในการทำงานที่จะพึงปฏิบัติต่อไป.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาต่าง ๆ
ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ครั้งที่ ๗
ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันพุธ ที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่าการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยทุก ๆ ด้านเป็นมาด้วยดีและด้วยความก้าวหน้า

ผู้ที่ตั้งใจเข้ามาศึกษาวิชาการชั้นสูง ย่อมต้องปรารถนาจะใช้ความรู้ความสามารถที่อุตสาหกรรมฝึกฝนมา ปฏิบัติงานให้เป็นผลดีแก่ตัวแก่สังคมอย่างกว้างขวางที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ การปฏิบัติงานให้ได้ผลดังปรารถนานั้น จำเป็นต้องมีหลักและวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม หลักสำคัญประการหนึ่ง คือ การศึกษาสภาพความจริงของงาน ของบุคคล ของสังคม ภาวะแวดล้อมอื่น ๆ ให้กระจ่างอย่างทั่วถึง อีกประการหนึ่งการละความเครียดใน หลักวิชาให้เบาบางลง กล่าวคือรู้จักพิจารณาใช้หลักวิชาตามความสำคัญและจำเป็น เพื่อมิให้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ตามหลักวิชากลายเป็นสิ่งกีดขวางการปฏิบัติไป

เมื่อมีวิชาความรู้ศึกษาสะสมไว้เป็นอย่างดี มีความไม่เคร่งเครียดในหลักวิชาจนเกินไป และมีความ เข้าใจในสภาพที่เป็นจริงของสิ่งต่าง ๆ อย่างแจ่มแจ้งแล้ว ก็จะเกิดความคิดเห็นอันปลอดโปร่งสว่างไสว จะมี เหตุผลอันถูกต้องถ่องแท้ และจะมีปัญญาอันแนบคาย ที่จะนำมาใช้ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาทั้งปวงได้อย่าง มีประสิทธิภาพ ข้าพเจ้าขอฝากข้อคิดนี้ให้ทุกคนนำไปพิจารณาให้เกิดประโยชน์ ในการที่จะออกไปเริ่มชีวิต การงานต่อไป

ขออวยพรให้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีความคิดเห็นที่ถูกต้อง ในอันที่จะทำการงานสร้าง ความเจริญมั่นคงของตนเองและของชาติ และขอให้ประสบความสำเร็จ ความก้าวหน้า พร้อมทั้งความสำเร็จทุก ๆ ประการโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา

จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๕

ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๑๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยทุก ๆ ด้าน ดำเนินก้าวหน้า มาได้อย่างน่าพอใจ ขอแสดงความชื่นชมกับทุกท่านที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา

ท่านทั้งหลายทุกคนมีความมุ่งหวังอันสูงในชีวิต จึงได้ขวนขวายและอุทิศสละชีพเพื่อศึกษาวิชาการชั้นสูง จนสำเร็จได้ชื่อว่าเป็นผู้มีเกียรติที่มีการศึกษาดี คือได้รับความยกย่องว่ามีความรู้ความคิดอันเจริญเต็มที่ การที่มีการศึกษาสมบูรณ์แล้วนี้ ทำให้แต่ละคนหลีกเลี่ยงไม่ได้จากความรับผิดชอบ ที่จะต้องใช้ความรู้สติปัญญาของตน ให้เป็นประโยชน์ และเป็นความเจริญวัฒนาแก่บ้านเมืองและส่วนรวม ดังนั้น เมื่อท่านได้ออกไปร่วมงานของชาติ ในสาขาใดวงการใดก็ตาม ควรจักได้ตั้งความประสงค์และความเพียรพยายามอันแน่วแน่มั่นคงไว้ ที่จะสร้างสรรค์ สิ่งที่ท่านได้พิจารณาเห็นแจ้งชัดว่าจะเป็นประโยชน์เป็นความเจริญอันไพศาลยั่งยืน เพื่อเป็นความสำเร็จ เป็นความภาคภูมิใจที่แท้จริงในชีวิต อย่างน้อยที่สุด เมื่อได้กระทำงานด้วยวิชาการ ด้วยความรอบคอบ ด้วยความคิดสติปัญญาโดยครบถ้วนแล้ว ก็จะได้รับอานิสงส์ คือความมั่นใจที่การลงทุนลงแรงประกอบ ภารกิจของท่าน จะบังเกิดผลที่พึงประสงค์ ไม่เป็นหมัน

ข้าพเจ้าใคร่ขอให้แต่ละคนได้นำถ้อยคำที่ข้าพเจ้ากล่าวแต่โดยย่อขณะนี้ ไปคิดพิจารณาให้ทราบแน่แท้ใจ ให้ตลอด แล้วนำไปใช้ในการปฏิบัติสรรพกิจการงาน ตลอดจนการครองชีวิตของท่าน เพื่อจักได้สามารถนำ หลักวิชาการและความคิดไปใช้ให้บังอิกงามถูกถ้วนเต็มภาคภูมิ และประสบความสำเร็จทั้งมวลตามที่ปรารถนา

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความสุขความสวัสดิ์ และมีความเจริญในธรรมที่ดีทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร และอนุปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๕
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๑๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จทุกคน

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่บัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความสำคัญว่า ผู้มีความรู้ความคิดอันเจริญสมบูรณ์แล้วนั้น ย่อมมีความรับผิดชอบอันหลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่จะต้องใช้สติปัญญาและวิชาการให้บังเกิดผลดีแก่ชาติบ้านเมืองและส่วนรวม แต่ละคนจึงควรจักได้สร้างสรรค์ สิ่งที่ตนพิจารณาเห็นถ่องแท้แล้วว่า จะเป็นประโยชน์และเป็นความเจริญที่ยั่งยืนไว้ เป็นนิมิตหมายแห่งความสำเร็จของตน

วันนี้ ขอเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายว่า อุดมคติหรือการปฏิบัติดำเนินการใด ๆ ก็ตาม จำเป็นต้องมีจิตใจที่เข้มแข็ง เป็นระเบียบ และสุจริตเป็นพื้นฐาน มิฉะนั้นจะไม่มีวันที่จะทำได้ หรือเป็นไปได้ อย่างที่คิดเลยเห็นได้จากความจริงที่เป็นมาแล้วไม่ว่าในยุคใดสมัยใด จึงใคร่จะกล่าวแก่ท่านทั้งหลายว่า การฝึกหัดทางใจนี้สำคัญอย่างยิ่งยวดจำเป็นที่จะต้องระมัดระวังฝึกฝนอยู่เสมอตลอดชีวิต จึงจะคงความสุจริต เข้มแข็ง และเป็นระเบียบไว้ได้ ไม่พ่ายแพ้แก่ความลุ่มหลงลืมหืมตัว

ขณะนี้ ท่านกำลังมีความตั้งใจที่จะทำงานเพื่ออุดมคติพร้อมแล้ว แต่ต่อไป ในเมื่อต้องตกอยู่ในสิ่งแวดล้อมหรือภาวะที่แปลกเปลี่ยนไป อาจคลายจากอุดมคติและความสุจริตใจไปได้ไม่ยากนัก ฉะนั้น ทุกคนจำเป็นต้องหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาการกระทำของตนให้รอบคอบอยู่เสมอ ระมัดระวังทำการทุกอย่างด้วยเหตุผล ด้วยความมีสติ และด้วยความรู้ตัว เพื่อเอาชนะความชั่วร้ายทั้งมวลให้ได้โดยตลอด และสามารถก้าวไปถึงความสำเร็จที่แท้จริง ทั้งในการงานและการครองชีวิต

ขออวยพรให้บัณฑิตประสพแต่ความสุขและความสวัสดิ์ มีความเจริญงอกงามในธรรมที่ดีทุก ๆ ประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๑๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีกรวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบตามรายงานว่า กิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน ขอแสดงความชื่นชมกับทุก ๆ ท่าน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้

ปัจจุบันนี้เป็นสมัยเร่งรัดพัฒนา จึงบังเกิดสิ่งต่าง ๆ ใหม่ ๆ ขึ้นมากมายเป็นผลติดตามมา ในฐานะที่ท่านทั้งหลายเป็นผู้ทรงภูมิปัญญา และส่วนใหญ่จะได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการนั้นด้วยแน่นอน อยากให้พิจารณา บรรดาผลงานที่ได้ลงทุนลงแรงไปแล้ว ว่าคุ้มค่า เป็นประโยชน์ตรงกับความประสงค์เพียงใด ช่วยทำให้บ้านเมือง เจริญขึ้นและมีความผาสุกมั่นคงขึ้นเพียงใด เชื่อว่าจะได้พบผลได้ที่ไม่พึงประสงค์อยู่น้อย แสดงว่าการทำงานของเรายังมีคุณภาพไม่สมบูรณ์ ซึ่งจำเป็นต้องปรับปรุง

การทำงานอย่างให้มีคุณภาพ ให้ได้ผลบริบูรณ์นั้น จะทำอย่างไร เบื้องต้น ต้องทำความเข้าใจให้ถูกต้อง ในงานที่จะทำเสียก่อน โดยใช้ปัญญาไตร่ตรองให้เห็นเหตุที่แท้ ผลที่แท้ ที่ถูกต้องตรงตามเป้าหมายที่พึงมุ่งหวัง แล้ววางแผนการอันแน่นอนที่จะดำเนินการต่อไป ด้วยหลักวิชา ด้วยความร่วมมือปรองดองกัน และสำคัญที่สุด ต้องมีความพากเพียรไม่ย่อหย่อน ในอันที่จะกระทำต่อไปจนกว่าจะเป็นผลสำเร็จ ขอให้ถือว่าการทำงานที่จะทำนั้นต้องการเวลา เป็นงานที่มีผู้ดำเนินการมาก่อนแล้ว ท่านเป็นผู้ที่จะเข้าไปเสริมกำลัง จึงต้องมีความอดทนที่จะเข้าไปร่วมมือกับผู้อื่น ต้องปรองดองกับเขาให้ได้ แม้เห็นว่ามีจุดหนึ่งจุดใดจะต้องแก้ไขปรับปรุง ก็ต้องค่อย พยายามแก้ไขไปตามที่ถูกที่ควร อย่าได้ด่วนหักหาญ มิฉะนั้นจะเกิดความรำฉาน จะเกิดความท้อแท้ เป็นอุปสรรคให้งานหยุดชะงักลงกลางคัน

เมื่อท่านตั้งใจดี มีแผนงานดี มีหลักวิชา มีเหตุผล มีสติรอบคอบในงานที่ทำแล้ว จะเกิดความทราบ ตระหนักด้วยตนเองขึ้นว่า งานที่ท่านนั้นจะได้ผลดีแน่นอน แม้อาจยังไม่ปรากฏผลในปัจจุบันทันตาเห็น ก็จะไม่แน่วแน่ใจได้ว่าจะสำเร็จลุล่วงด้วยดีในเวลาต่อไป ความแน่วแน่ใจดังนี้เป็นอานิสงส์สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งจะทำให้ท่านภูมิใจ มั่นใจ ไม่ท้อแท้ เกิดพลังทั้งกายและใจที่จะกระทำต่อไปจนถึงที่สุด ขอให้ทุกคนนำถ้อยคำของข้าพเจ้าไปคิด ไคร่ครวญให้แน่ชัด ให้เป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่การงาน และแก่การครองชีวิตของตน ๆ ต่อไป

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนสามารถประกอบกิจการต่าง ๆ ให้สัมฤทธิ์ผลอันพึงประสงค์ทุกอย่าง และให้ประสบความสำเร็จ และความเจริญทุกประการในชีวิต.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๕
ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วันจันทร์ ที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๑๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อีกรวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษาทุกคน และขอขอบใจที่มหาวิทยาลัย ให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์แก่พระราชินี ในโอกาสนี้

ความสำเร็จของบัณฑิตรุ่นที่ ๒ นี้ นับเป็นผลสำเร็จอีกขั้นหนึ่งในความพยายามของเรา ที่จะขยาย การศึกษาชั้นอุดมในภาคใต้ ซึ่งต่อไปจะเป็นผลดีถึงการพัฒนาประเทศในส่วนรวมอย่างใหญ่หลวง เพราะบัณฑิต จากสถานศึกษา นี้ จะได้เป็นกำลังส่วนสำคัญยิ่งในงานของชาติสาขาต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางและหนักแน่น บัณฑิตทั้งหลายจึงควรพยายามใช้วิชาความรู้ และความคิดความสามารถ ให้ได้เป็นประโยชน์มากที่สุดในการงาน ของตนๆ

การทำงานนั้น กล่าวอย่างสั้นและตรงที่สุด คือการปฏิบัติภาระหน้าที่ที่มีอยู่ให้ลุล่วงและสำเร็จผล อันพึงประสงค์ มีหลักการสำคัญในทางปฏิบัติว่า เบื้องต้นให้พิจารณาทำความเข้าใจในงาน ด้วยเหตุผล ให้ กระจ่างแจ่มแจ้งก่อน เช่นมีวัตถุประสงค์แท้จริงอย่างไร มีแบบแผนวิธีการที่จะทำอย่างไร แล้วมุ่งปฏิบัติไปตาม จุดมุ่งหมายนั้นให้เที่ยงตรงเป็นกำลัง ต่อไป หากรู้สึกว่ายากหรืออุปสรรคหรือปัญหาอันใดเข้า ก็ให้พิจารณาว่า เป็นปัญหาจริงหรือไม่ จะต้องแก้ไขปรับปรุงหรือไม่ และเมื่อปรับปรุงแล้วจะช่วยให้งานดีขึ้นได้แน่นอนหรือไม่ เมื่อแน่ใจว่าจะต้องแก้ไขจริงแล้ว ก็เร่งแก้ไขให้ลุล่วงไปโดยเร็ว เพื่องานจะได้ดำเนินต่อไปไม่ติดขัด แต่ถ้า พิจารณาเห็นว่าไม่ใช่ปัญหาแท้จริงแล้ว ก็ไม่จำเป็นเลยที่จะต้องแก้ไขปรับปรุง เพราะมีตัวอย่างปรากฏอยู่บ่อย ๆ ว่า การที่มุ่งจะปรับปรุงพัฒนางานอยู่ตลอดเวลา นั้น ทำให้ไม่เป็นอันได้ลงมือปฏิบัติ กลับทำให้งานติดขัดและ หยุดชะงัก เสียประโยชน์ที่ควรจะได้ไปเปล่า ๆ โดยใช้เหตุ จึงขอฝากให้บัณฑิตนำคำพูดนี้ไปคิดให้เห็น เพื่อใช้เป็น แนวทางปฏิบัติงานของตน ของส่วนรวม ต่อไปในวันข้างหน้า

ขออนุโมทนาในเจตนาอันเป็นกุศลของผู้เฝ้าเพื่อเกื้อกูลกิจการของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทุกฝ่าย ทุกคน ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีพลังอันสมบูรณ์ทั้งในกายและในจิตใจ สามารถประกอบกิจการด้านต่าง ๆ ได้ โดยมีประสิทธิภาพเต็มเปี่ยม ทั้งให้ประสบความสำเร็จ ความเจริญในชีวิต ตามที่ปรารถนาทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานผลงานของมหาวิทยาลัย นับตั้งแต่มีการปรับปรุงการศึกษาตามโครงการใหม่ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งความตั้งใจอันแน่วแน่ของผู้บริหาร ที่จะดำเนินการทุกอย่างให้บรรลุเป้าหมาย และคุณภาพของการศึกษาอย่างแท้จริง

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้

ปรกติ ผู้ที่เรียนในมหาวิทยาลัยมีพลังทางสมองมาก ทำให้เกิดความกระตือรือร้น ต้องการทราบ ต้องการ แสดงความคิดเห็น ต้องการริเริ่มและกระทำสิ่งต่าง ๆ ที่ตัวสนใจและพอใจทุกอย่าง พุดสั้น ๆ คือต้องการ ที่จะแผ่กำลังทางสมองของตนออกไปเต็มทีทุก ๆ ทาง แต่ขณะเดียวกัน ต่างคนก็ต้องเล่าเรียนวิชาการอีกมากมาย ให้สำเร็จตามหลักสูตรเพื่อให้มีรากฐานทางความรู้ที่หนักแน่น เพียงพอสำหรับจะใช้งานต่อไป ทั้งเพื่อให้ได้รับ ปริญญาบัตรด้วย ดังนั้น จึงจำเป็นต้องข่มใจ อดกลั้น และเหนียวรั้งตนเองไว้ ไม่ให้หันเหไปในกิจกรรมอันพิน หลักสูตรจนเกินประมาณ และต้องพยายามรวมกำลังทางสมองที่จะกระจัดกระจายไปนั้น มาลงในกิจเฉพาะ หน้าที่สำคัญที่สุด คือการเล่าเรียน ให้สำเร็จเป็นบัณฑิตก่อน ดังเช่นท่านทั้งหลายได้กระทำนั้น

ในบัดนี้ แต่ละคนก็สำเร็จปริญญาโดยสมบูรณ์ กำลังจะได้เริ่มต้นชีวิตการทำงานตามทางที่พึงพอใจและ ที่ได้เตรียมตัวไว้แล้ว ขอให้นำพลัง ที่อุตสาหกรรมอดอมควบคุมไว้นั้นออกมาใช้ในการปฏิบัติงานให้เต็มภาคภูมิ ถ้าหาก ท่านได้ใช้กำลังความคิดที่มีอยู่ พร้อมทั้งพื้นฐานอันหนักแน่นในทางวิชาการ ตลอดจนความชัดเจนในการควบคุม ตนเองตามที่ได้ฝึกฝนมาให้ลุ่มลึกพร้อมกันไป ก็เชื่อได้แน่นอนว่าจะสามารถก้าวไปถึงความสำเร็จที่สมบูรณ์ใน ภารกิจทั้งปวงทุกประการ

ขออำนวยการให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่ การงาน และขอให้ผู้มาร่วมชุมนุมในพิธีนี้ มีความสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันศุกร์ ที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๑๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีขอแสดงความยินดีกับบัณฑิตใหม่ทุกคน ในการที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ครั้งสำคัญวันนี้

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่ผู้สำเร็จการศึกษาในที่ประชุมนี้ว่า นักศึกษาในมหาวิทยาลัยมีพลังทางสมองมาก ย่อมต้องการที่จะคิดอ่านริเริ่มในเรื่องต่าง ๆ ที่สนใจอย่างเต็มที่ แต่เพราะมีภาระที่สำคัญ คือการเล่าเรียน ผูกพันอยู่ แต่ละคนจึงต้องพยายามขมใจอดกลั้นไว้ แล้วพยายามรวบรวมพลังนั้นใช้ไปในการศึกษาให้สำเร็จและให้มีรากฐานทางวิชาการที่มั่นคง ต่อเมื่อเรียนสำเร็จแล้ว จึงนำพลังสมองของตน ๆ ออกใช้ในการปฏิบัติงาน พร้อมกันไปกับหลักวิชาและความรู้จำกัดตน ที่ได้อบรมสั่งสมมา เพื่อให้สามารถก้าวไปถึงความสำเร็จที่สมบูรณ์ในการทำงาน

ความอดทนหรืออดกลั้นคือขันติ ซึ่งทุกคนรู้จักดีและมีอยู่ในตัวแล้ว ขันตินั้นเมื่อนำมาใช้ในเรื่องการปฏิบัติงาน มองดูเผิน ๆ มักพาให้เห็นว่าเป็นเครื่องถ่วงความก้าวหน้า เพราะทำให้เกิดการหยุดชะงัก เป็นเหตุให้งานไม่สำเร็จหรือสำเร็จช้าลง แต่ถ้าพิจารณาลึกลงไปให้ถูกให้ถ้วนแล้ว จะไม่เป็นดั่งนั้นเลย ความรู้จักอดทนและอดกลั้นไม่ยอมตัวยอมใจให้วู่วามไปตามเหตุการณ์ ตามอคติ และตามอารมณ์ที่ชอบใจหรือไม่ชอบใจนั้นทำให้เกิดมีการยั้งคิดและธรรมดาคณเรา เมื่อยั้งคิดได้แล้ว ย่อมมีโอกาสที่จะพิจารณาเรื่องที่ท่าคำที่พูด ทบทวนดูใหม่ได้อีกคำรบหนึ่ง การพิจารณาทบทวนเรื่องใด ๆ ใหม่นี้ ย่อมจะช่วยให้มองเห็นละเอียดชัดเจนขึ้น ทำให้เกิดความเข้าใจอันกระจ่างสว่างไสว ทั้งในแง่ที่จะคิด ทั้งในทางที่จะปฏิบัติ ปัญหาหรือความติดขัดก็ย่อมบรรเทาลง สามารถจะดำเนินงานทุกอย่างต่อไปได้โดยถูกต้อง ไม่ผิด ไม่พุง ไม่หลง และไม่เสียเวลา งานที่ทำก็จะบรรลุผลสมบูรณ์บริบูรณ์ บัณฑิตทั้งหลายจึงควรจะได้พยายามนำขันติธรรมที่ต่างคนต่างก็มีอยู่แล้วด้วยการที่ได้ฝึกฝนอบรมมาตลอดเวลานานปีนั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์อันแท้จริงแก่ตัวและแก่งานของชาติ ซึ่งแต่ละคนจะต้องรับภาระกระทำในกาลต่อไป

ขออวยพรให้ทุก ๆ คนประสบความสุขและความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญก้าวหน้าและรุ่งเรืองในหน้าที่การงานจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร และอนุปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากร
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศิลปากร
วันจันทร์ ที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๖๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากรอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบ รายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าไปอีกมาก สามารถขยายการศึกษาหลายสาขาขึ้น ถึงขั้นประกาศนียบัตรชั้นสูงและปริญญาโท นับว่าเป็นความเจริญที่น่าพึงพอใจทั่วกัน

ขอแสดงความชื่นชมด้วย กับท่านผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทางการศึกษาครั้งนี้

บัณฑิตของมหาวิทยาลัยศิลปากรนี้ กล่าวโดยส่วนรวม เป็นผู้ที่เล่าเรียนฝึกหัดมาทางด้านการใช้ ปัญญาความคิดเป็นสำคัญ หมายความว่า จะเป็นหัวแรงของประเทศในทางสติปัญญา ในเวลาต่อไป ก็การใช้ ความคิดนั้น กล่าวสั้นได้ว่ามีอยู่สองแบบ แบบหนึ่งคิดง่าย ๆ หมิ่น ๆ ตามที่ตัวนึกพอใจ อีกแบบหนึ่งคิดอย่าง รอบคอบ ดูเรื่องใดก็ดูหลายแง่หลายมุมจนทั่ว คำนึงถึงเหตุและผลเป็นใหญ่ ว่าควรคิดควรทำหรือไม่ ทำแล้ว จะสำเร็จและได้ผลที่พึงประสงค์หรือไม่ จะเป็นแก่นสารที่ผู้อื่นจะรับเอาได้ด้วยหรือไม่ ความคิดอย่างแรกทำได้ ไม่ยาก แต่มักพาตัวให้พุ่งเฟื่องไปต่าง ๆ โดยไร้ประโยชน์ เพราะการที่คิดนั้น จะนำมาปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ แก่ผู้ใดมิได้ เป็นอันล้มเหลว ผิดหวัง เสียแรงคิดเปล่า ๆ ทั้งยังทำลายอนาคตของตนด้วย ส่วนความคิด อย่างหลัง ทำได้ด้วยยาก เพราะต้องคิดทบทวนซ้ำแล้วซ้ำเล่า ให้แน่นอนก่อนกระทำ แต่ผลที่ได้รับนั้นเป็นแก่นสาร และเป็นประโยชน์ที่แน่นอนยั่งยืน ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอให้บัณฑิตทั้งหลาย ผู้ที่จะปฏิบัติงานของส่วนรวมทางด้านศิลปะ กวี ด้านวิชาหนังสือกวี ด้านการสั่งสอนกวี ได้พิจารณาให้ถ่องแท้ว่า ตัวท่านจะควรใช้ความคิดแบบไหน จึงจะควร

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จรุ่งเรืองในชีวิต และอาชีพการงาน กับขอให้ทุกท่าน ที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร
แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล
ณ มหาวิทยาลัยมหิดล
วันจันทร์ ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจมากที่ได้ทราบรายงานกิจการทุก ๆ ด้านว่าได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้นด้วยประการต่าง ๆ ทั้งมหาวิทยาลัยยังได้เร่งรัดปรับปรุงการปฏิบัติอย่างจริงจัง ทั้งในงานปรกติและงานสนาม

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา เมื่อท่านทั้งหลายเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยนี้ เชื่อแน่ว่าทุกคนได้ทราบตระหนักแล้วว่า การเรียนวิชาแพทย์และวิชาที่เกี่ยวกับการแพทย์ทั้งหมดนั้น คือการเล่าเรียนวิชาเพื่อประโยชน์ของผู้อื่นยิ่งกว่าของตน เพราะโดยฐานะหน้าที่ที่จะมีมา ท่านจะต้องใช้ความรู้ความชำนาญทั้งหมดที่มีอยู่ สงเคราะห์อนุเคราะห์ผู้อื่น มีผู้ป่วยเจ็บเป็นสำคัญ และจะต้องอุทิศตน อุทิศเวลา แม้กระทั่งความสุขส่วนตัว เพื่อปฏิบัติภาระเช่นนี้อยู่ตลอดชีวิต หมายความว่าท่านทั้งหลายต้องมีอุดมคติ และมีจรรยาอันสูงและหนักแน่นในหน้าที่และวิชาชีพของตน จึงจะทำได้สำเร็จ ด้วยเหตุนี้ ทางราชการและเอกชน จึงได้ทุ่มเททุนรอนเป็นอันมากเพื่อการศึกษาด้านการแพทย์ ทั้งเพื่อสนับสนุนส่งเสริมผู้ศึกษาวิชาการด้านนี้ให้มีโอกาสได้ศึกษา และได้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างเต็มที่

บัดนี้ ทุกคนก็ได้อุตสาหะเล่าเรียนฝึกฝนตนจนสำเร็จ และถึงคราวที่จะปฏิบัติกิจการงานตามที่ได้ตั้งความมุ่งหมายไว้แล้ว ควรจักได้ทำความมั่นใจในหน้าที่ของตน ให้แน่นแฟ้นอีกครั้งหนึ่ง พยายามรักษาความสามารถ และอุดมคติไว้ให้มั่นคง แล้วตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตน ๆ จนเต็มกำลังความสามารถ ด้วยความเข้มแข็งอดทน พร้อมทั้งความเมตตากรุณา เพื่อให้ภารกิจทุกอย่างสัมฤทธิ์ผลที่บริสุทธิ์และบริบูรณ์ บังเกิดเป็นคุณเป็นประโยชน์ แก่สาธารณชน ตลอดจนประเทศชาติ ให้เป็นเกียรติ เป็นความเจริญแก่ตัวท่าน แก่วิชาการของท่านยังยืนสืบไป

ขออวยพรให้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหิดล มีพลังอันสมบูรณ์ สามารถทำประโยชน์แก่อกุลส่วนรวม ได้เต็มภาคภูมิ และให้ประสบความสุขความสำเร็จในสิ่งทีพึงปรารถนาทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
ณ หอประชุมคุรุสภา กระทรวงศึกษาธิการ
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๑๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าอีกครั้งหนึ่ง และพอใจมากที่ได้ทราบว่าสถาบันได้รับความนิยมเชื่อถือและสนับสนุนอย่างกว้างขวางจากวงการต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ การที่พยายามจัดการฝึกหัดอบรมนักศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์อันแน่วแน่ ให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพการณ์ของประเทศอย่างเคร่งครัดนั้น เป็นการถูกต้องเหมาะสมยิ่ง

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ในการที่ได้รับเกียรติพร้อมกับความสำเร็จ

เท่าที่ทราบจากรายงานของนายกสภาสถาบัน ควรจะแน่ใจได้ว่าผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับ เป็นผู้ที่มีความพร้อม มีความสามารถ ทั้งด้านวิชาการและด้านการปฏิบัติตลอดจนมีจิตใจดี เหมาะสำหรับที่จะเป็นหัวหน้างานที่เข้มแข็งและสุจริต เพราะได้รับการฝึกหัดอบรมมาแล้วโดยสมบูรณ์ ทุกคนจึงควรสำนึกโดยตระหนักว่าเมื่อได้เตรียมตัวพร้อมแล้วดังนี้ ก็เกิดมีความจำเป็นและความรับผิดชอบขึ้น ที่จะต้องปฏิบัติตนปฏิบัติงานให้ได้ผลเต็มบริบูรณ์ เพื่อสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคง ให้แก่ตนเองและแก่ชาติบ้านเมือง ในทางปฏิบัติ เบื้องต้นจะต้องมีความมั่นใจ มีความบริสุทธิ์ใจต่อหน้าที่แล้วจะต้องมีความเข้มแข็ง มีความพากเพียร อันสม่ำเสมอโดยไม่ท้อถอย ทั้งต้องมีความเป็นระเบียบในกระบวนการปฏิบัติงานโดยตลอด นอกจากนั้นในฐานะที่จะเป็นครูบาอาจารย์หรือหัวหน้างานในวันข้างหน้า จำเป็นจะต้องมีความสุจริตยุติธรรม ทำตัวให้เป็นตัวอย่างและเป็นที่พักพิงของผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา ไม่ยอมพ่ายแพ้แก่ความโลภ ความลึมตัว ความริษยาแตกร้าวกัน ต้องมุ่งมั่นในประโยชน์อันยั่งยืนไพศาลของส่วนรวมเป็นเป้าหมาย จึงจะเชื่อได้ว่า จะประสบความสำเร็จและชื่อเสียงเกียรติคุณทุก ๆ ประการดังที่ปรารถนา

ขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความสุขความสวัสดิ์ มีความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงในชีวิตทั่วทุกคน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร
วันอังคาร ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษาอีกวาระหนึ่ง ทั้งมีความพอใจ ที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของวิทยาลัยดำเนินมาได้เป็นอันดี มีความเจริญก้าวหน้า ทั้งในด้านวิชาการและด้านการบริหาร ขอแสดงความชื่นชมด้วยกับผู้ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษาทุกระดับและทุกคน

การให้การศึกษา คือการแนะนำและส่งเสริมบุคคลให้มีความเจริญงอกงามในการเรียนรู้ คิดอ่าน และการกระทำตามอัธยาของแต่ละคน โดยจุดประสงค์ในที่สุด ให้บุคคลสามารถนำเอาความสามารถต่าง ๆ ที่มีในตัว ออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่อกุลตน แก่กุลผู้อื่นอย่างสอดคล้อง ไม่ขัดแย้งเบียดเบียนแก่งแย่งกัน เพื่อสามารถอยู่ร่วมกันเป็นสังคม เป็นประเทศได้ ดังนั้น ในแง่ของเจ้าหน้าที่จัดการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่จะมีบัณฑิตเช่นท่านทั้งหลายนี้เป็นผู้นำอยู่ จึงควรจะได้ทราบจุดหมายของการศึกษาโดยชัดแจ้ง ทั้งควรถือเป็นหน้าที่จำเป็นจะต้องปฏิบัติว่า ผู้ให้การศึกษาในระดับใด สาขาใดก็ตาม รวมทั้งผู้บริหารการศึกษาด้วย ต้องปฏิบัติงานด้วยความเข้าใจกัน มีความสัมพันธ์ร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดและกว้างขวาง สนับสนุนส่งเสริมงานของแต่ละสาขา แต่ละระดับขึ้นมาเป็นขั้น เว้นจากความขัดแย้งและเบียดเบียนกันโดยเด็ดขาด ความเจริญทางการศึกษาของชาติ ที่ทุกคนต้องการ จึงจะมีประสิทธิผลขึ้นมาได้

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตทางการศึกษาทุกคน สมบูรณ์ด้วยกำลังกายใจ พร้อมทั้งกำลังสติปัญญา และความพร้อมเพรียง ให้สามารถจัดการศึกษาของชาติ ให้ดำเนินลุล่วงไปสู่ความสำเร็จได้อย่างบริสุทธิ์บริบูรณ์ ทั้งประสบความสำเร็จก้าวหน้าและความสุขในชีวิตครบทุกประการโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา

ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร

วันพุธ ที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของวิทยาลัยวิชาการศึกษาเป็นวาระที่สอง ในโอกาสนี้ ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่ที่ประชุมบัณฑิตทางการศึกษาว่า การให้การศึกษานั้น กล่าวถึงผลที่พึงได้ในที่สุด คือการที่บุคคลผู้ได้รับการศึกษา สามารถนำคุณสมบัติที่มีอยู่ในตัว ออกมาปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ ช่วยตน ช่วยผู้อื่น เพื่ออยู่ร่วมกันได้ เป็นสังคมและเป็นประเทศชาติ ในการให้การศึกษานั้น เจ้าหน้าที่ทางการศึกษาจะต้องเข้าใจซึ่งถึงเจตนาร่วมกัน และจะต้องปฏิบัติการให้สอดคล้องกันทุกๆ ฝ่าย

ข้าพเจ้าใคร่กล่าวเสริมแก่ท่านทั้งหลายว่า ตามนัยดังกล่าวข้างต้น ทุกคนย่อมเข้าใจได้ว่า การให้การศึกษานั้น แม้จะแบ่งเป็นหลายระดับ หลายสาขา หลายฝ่าย ก็อยู่ในแผนการใหญ่อันเดียวกัน ผู้เป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติ โดยเฉพาะชั้นหัวหน้างาน เช่นท่านทั้งหลายนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทราบถึงโครงสร้างทั้งหมด พร้อมทั้งความมุ่งหมายของงานแต่ละชั้น แต่ละตอนด้วย จึงจะปฏิบัติการได้ไม่ติดขัด เช่น ผู้ปฏิบัติงานระดับประถมศึกษาต้องเข้าใจงานของระดับมัธยม จึงจะจัดเตรียมนักเรียนได้พร้อมและถูกต้องสำหรับระดับนั้น ทำนองเดียวกัน ผู้ที่ปฏิบัติงานในด้านมัธยม ก็ต้องทราบว่านักเรียนมีพื้นฐานความรู้มาอย่างไร จะอบรมสั่งสอนในชั้นนี้ อย่างไร นักเรียนจึงจะสามารถออกไปเป็นพลเมืองดี หรือเข้าเรียนระดับสูงขึ้นไป หรือเปลี่ยนทางเล่าเรียนไปทางสายอื่นได้อย่างพอเหมาะพอสม ฝ่ายเจ้าหน้าที่ด้านบริหารนั้น ก็ต้องเรียนรู้งานของฝ่ายสอน ให้ทราบว่า ผู้สอนต้องการความสะดวก ต้องการความสนับสนุนในเรื่องใด จุดใด มิฉะนั้นแล้ว จะเกิดความติดขัดล่าช้า หรือเสียผลในการปฏิบัติงานขึ้น

บัณฑิตทั้งปวงจะต้องปฏิบัติงานตามสาขาที่ฝึกฝนมา ขอให้คำนึงถึงข้อที่กล่าวนี้ให้มาก และขอให้ถือเป็นความจำเป็นระดับแรก ที่จะต้องเรียนรู้งานและปฏิบัติงานการศึกษาได้โดยถูกต้องและครบถ้วน เพื่อการศึกษาของชาติของเรา จักได้ดำเนินไปถึงจุดมุ่งหมายได้โดยสมบูรณ์

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตทางการศึกษาทุกคน สมบูรณ์ด้วยกำลังกายใจ พร้อมทั้งกำลังสติปัญญา และความพร้อมเพรียง ให้สามารถจัดการศึกษาของชาติให้ดำเนินลุล่วงไปสู่ความสำเร็จได้อย่างบริสุทธิ์บริบูรณ์ ทั้งประสบความสำเร็จก้าวหน้าและความสุขในชีวิตครบทุกประการโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา พิษณุโลก
วันพุธ ที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาเยี่ยมวิทยาลัยวิชาการศึกษาพิษณุโลก พร้อมกับมามอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา อีกวาระหนึ่ง และมีความยินดีที่ได้ทราบรายงานการปฏิบัติงานของวิทยาลัยว่า ได้พยายามให้บริการด้านการศึกษาแก่ชุมชนด้วยหลายอย่าง ซึ่งเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์มาก

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตใหม่ทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้

ข้าพเจ้าได้กล่าวในที่ประชุมบัณฑิตทางการศึกษาเมื่อเร็ว ๆ นี้ว่า การให้การศึกษานั้นคือการแนะนำส่งเสริมบุคคลให้มีความเจริญออกงามในการเรียนรู้ การคิดอ่าน การกระทำตามอัธยาศัยของตน ๆ โดยมีจุดมุ่งหมายในที่สุดให้สามารถนำเอาคุณสมบัติที่พึงมีในตัว ออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่อุปถัมภ์ผู้อื่นได้โดยสอดคล้องไม่ขัดแย้งเบียดเบียนกัน เพื่อที่จะได้อยู่ร่วมกันเป็นสังคม เป็นประเทศได้ ท่านทั้งหลายผู้มีหน้าที่ให้การศึกษาก่อนชุมชนโดยตรง ควรจะวางหลักปฏิบัติงานให้ถูกต้องว่า ทำอย่างไรจึงจะบรรลุผลที่มุ่งหมายไว้นั้นสำเร็จได้

ข้าพเจ้าขอให้ข้อคิดแก่ท่านทั้งหลายว่า การปฏิบัติงานต่าง ๆ นั้น เท่าที่สังเกตเห็นมา มีอยู่สองลักษณะลักษณะหนึ่ง คือทำโดยมิได้เข้าถึงจุดประสงค์ เช่นมุ่งแต่จะสอนนักเรียน เพียงให้สอบไล่ได้ แต่มิได้เห็นว่านักเรียนจะนำวิชาการไปใช้ได้อย่างไร หรือทำงานให้เสร็จไปตามเรื่อง โดยไม่เข้าใจว่าทำไปเพื่อประโยชน์อะไร อีกลักษณะหนึ่งนั้นตรงกันข้าม ไม่ว่าจะสั่งสอนหรือทำสิ่งใด ก็ทราบถึงความมุ่งหมายอย่างแจ่มชัด เมื่อรับภาระสิ่งใดมากระทำแล้ว ก็นำมาพิจารณาโดยละเอียดรอบคอบ ไม่ตื่นตระหนกหรือวู่วาม แล้วพยายามปฏิบัติโดยเต็มความสามารถ ให้สมเหตุสมผล คำนี้ถึงวัตถุประสงค์ตลอดจนผลดีหรือผลร้ายที่จะเกิดตามมาภายหลังเป็นสำคัญ ลักษณะการทำงานสองประการนี้ พิจารณาแล้ว ทุกคนย่อมทราบได้ว่าควรเลือกเอาลักษณะใด เพราะฉะนั้น ในการที่จะรับตำแหน่งหน้าที่ต่อไป ขอให้พยายามฝึกฝนตนเองและอบรมสั่งสอนศิษย์ ให้ทราบถึงลักษณะการปฏิบัติงานที่ถูกที่แท้ไว้เสมอตลอดเวลา จักได้สามารถทำตัวและทำการงานโดยมีประสิทธิภาพเต็มเปี่ยม สมกับที่ได้รับการศึกษาชั้นสูงมาแล้ว

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตทางการศึกษาทุกคน สมบูรณ์ด้วยกำลังกายใจ พร้อมทั้งกำลังสติปัญญาและความพร้อมเพรียง ให้สามารถจัดการศึกษาของชาติ ให้ดำเนินลุล่วงไปสู่ความสำเร็จได้อย่างบริบูรณ์ทั้งประสพความสำเร็จก้าวหน้าและความสุขในชีวิตครบทุกประการโดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา
ณ วิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาสารคาม
วันจันทร์ ที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาเยี่ยมวิทยาลัยวิชาการศึกษามหาสารคาม พร้อมกับมอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของวิทยาลัยในโอกาสเดียวกัน และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานกิจการของวิทยาลัย ว่าดำเนินมาได้ด้วยดี ทั้งมีเจตนาที่จะช่วยเหลือสังคมและชุมชนในภูมิภาคนี้ด้วย

ขอแสดงความชื่นชมกับบรรดาบัณฑิต ผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้ทุกคน

ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตทางการศึกษาในที่อื่น ๆ ว่า จุดประสงค์ของการให้การศึกษา นั้น คือการแนะนำส่งเสริมให้บุคคลมีความเจริญงอกงามในการเรียนรู้ การคิดอ่าน การกระทำ และให้สามารถนำเอาคุณสมบัติทั้งปวงที่มีอยู่ในตัว ออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่กุลตน ก่อคุณผู้อื่น เพื่อให้อยู่ร่วมกันเป็นสังคม เป็นประเทศได้ ผู้มีหน้าที่ให้การศึกษาแก่นุชน จึงจำเป็นต้องระมัดระวังตั้งใจปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงจุดหมาย ทั้งนี้อยู่เสมอเป็นนิตย์

การที่จะอบรมสนับสนุนอนุชน ให้ได้ผลตามความมุ่งหมายของการศึกษานั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าการฝึกฝน และปลูกฝังความรู้จักเหตุผล ความรู้จักผิดชอบชั่วดี เป็นสิ่งจำเป็นไม่น้อยกว่าการใช้วิชาการ เพราะการรู้จักพิจารณาให้เห็นเหตุเห็นผล ให้รู้จักจำแนกสิ่งผิดชอบชั่วดีได้โดยกระจ่างแจ้ง ย่อมทำให้มองบุคคล มองสิ่งต่างๆ ได้ลึกลงไป จนเห็นความจริงในบุคคลและในสิ่งนั้นๆ เมื่อได้มองเห็นความจริงแล้ว ก็จะสามารถใช้ความรู้และวิชาการ ปฏิบัติงานทุกอย่างได้ดีและถูกต้องยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์แก่ตนแก่ผู้อื่นได้มากขึ้น บัณฑิตจึงควรจะต้องฝึกหัดตนให้รู้จักคิดพิจารณา ให้ชัดเจนแคล่วคล่อง พร้อมกับส่งเสริมฝึกฝนศิษย์ให้ได้ลักษณะนิสัยเช่นนี้ติดตัวต่อไปด้วย

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตทางการศึกษาทุกคน สมบูรณ์ด้วยกำลังกายใจ พร้อมทั้งกำลังสติปัญญา และความพร้อมเพรียง ให้สามารถจัดการศึกษาของชาติให้ดำเนินลุล่วงไปสู่ความสำเร็จได้อย่างบริสุทธิ์บริบูรณ์ ทั้งประสบความสำเร็จก้าวหน้าและความสุขในชีวิตครบทุกประการโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจ ที่ได้ทราบรายงานว่ามหาวิทยาลัยได้พยายามที่จะดำเนินงาน และขยายกิจการ ให้เจริญก้าวหน้าอยู่ตลอดมา โครงการแสดงผลงานในรอบสิบปีที่กล่าวนั้น มีความสำคัญเหมาะสมที่จะทำมาก

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ได้รับความสำเร็จ และได้รับเกียรติในการศึกษาในครั้งนี้ทุกคน

ผู้ที่ได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีประสบการณ์เป็นพิเศษอยู่อย่างหนึ่ง คือได้ศึกษาวิวัฒนาการของมหาวิทยาลัยพร้อมกันไปกับวิชาตามหลักสูตร เพราะมีโอกาสได้มาอยู่ในมหาวิทยาลัยนี้ตั้งแต่ระยะต้น ๆ ทำให้แต่ละคนได้เห็นสภาพของมหาวิทยาลัย ตั้งแต่ยังมีสิ่งก่อสร้างอยู่บางตา มีคณะวิชาต่าง ๆ อยู่เพียงไม่กี่คณะ จนมีเพิ่มขึ้นมาเป็นอันมากในขณะนี้ วิวัฒนาการของมหาวิทยาลัยที่มีต่อเนื่องกันมาเป็นลำดับนั้น ถ้าจะได้พิจารณาหลังเหตุให้ดีขึ้นแล้ว จะเห็นได้ว่าเป็นกลไกที่ละเอียดเกี่ยวโยงกันมาก คือต้องมีการปฏิบัติงานร่วมกันด้วยหลักวิชา ด้วยความคิดอ่านที่ถูกต้อง และสุขุมรอบคอบอยู่ตลอดเวลา ทั้งต้องแก้ไขอุปสรรคขัดขวางที่เกิดขึ้นมากหลาย เพื่อให้งานทุกด้านดำเนินไปสู่จุดหมายที่พึงประสงค์

วิวัฒนาการของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ท่านได้ทราบได้เห็นแล้วนี้ เป็นบทเรียนและตัวอย่างที่ดีเลิศ สำหรับนำมาเทียบเคียงกับทางดำเนินของชีวิต กล่าวคือ ในการสร้างฐานะของบุคคลก็ดี ในการทำการงานและการสร้างสังคมและบ้านเมืองก็ดี ย่อมมีลักษณะและแนวทางไม่แตกต่างกันไกลกับการสร้างมหาวิทยาลัยนัก เพราะฉะนั้น ควรจะได้ทราบตระหนักว่า การสร้างอนาคตของตนและของส่วนรวม เป็นงานที่สำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งจะต้องอาศัยแผนการอันละเอียดรอบคอบ และต้องกระทำอย่างหนักแน่นอยู่ตลอดเวลา มิฉะนั้นจะพาตัวพาประเทศชาติไปไม่รอด ทุกคนควรจะได้เตรียมการเตรียมใจไว้ให้เข้มแข็งเสมอ และพร้อมที่จะนำเอาสติปัญญา หลักวิชา ความร่วมมือ พร้อมทั้งความอดทนเข้มแข็ง มาใช้สร้างตัว สร้างบ้านเมือง และต่อสู้ฟันฝ่าอุปสรรคทุกประการให้ลุล่วงไปจนบรรลุความสำเร็จและความเจริญในชีวิตทุก ๆ ประการ ตามที่มุ่งหมายไว้

ขออวยพรให้บัณฑิตที่รับปริญญาวันนี้ จงมีความสำเร็จ ความสุขความเจริญ และความสมประสงค์ สิ่งที่พึงปรารถนาทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันอังคาร ที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๑๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อีกวาระหนึ่ง และพอใจที่ได้ทราบว่ามหาวิทยาลัยสามารถดำเนินงานก้าวหน้าไปได้มาก ทั้งในด้านบริหารและด้านวิชาการ นับว่าเป็นประโยชน์แก่การศึกษาโดยส่วนรวมของชาติอย่างสำคัญ ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทั้งปวง ผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

การที่บัณฑิตคณะต่าง ๆ มีโอกาสได้ออกปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยราชการและหน่วยงานอื่น ๆ ในท้องที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประชาชนและเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดด้วยตนเองนั้น เป็นการดียิ่ง ทำให้ความรู้ที่แต่ละคนได้รับจากการศึกษาทางทฤษฎี และการปฏิบัติในห้องทดลอง เกิดเป็นผล เป็นประโยชน์ขึ้น ประจักษ์แก่ตาแก่ใจจริง ๆ นอกจากนี้ยังจะทำให้เห็นว่าการจะใช้วิชาความรู้ทางทฤษฎีให้ได้ผลนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาถึงพื้นฐานและสภาพของชีวิต ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม ในท้องถื่น อย่างเพียงพอ หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า ในการปฏิบัติงานใด ๆ ผู้ปฏิบัติจำต้องทราบ ต้องเข้าใจแจ่มแจ้ง ถึงปัญหาและวิชาความรู้ทั้งปวงอันเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์อย่างทั่วถึง จึงจะสามารถนำทฤษฎีมาดัดแปลงใช้ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ และสามารถจะเลือกแนวทางปฏิบัติ ให้เกิดผลมากที่สุดได้ ตัวอย่างเช่นเมื่อเกิดความขาดแคลนวัตถุปัจจัยต่าง ๆ ดังในทุกวันนี้ ความขาดแคลนอาจทำให้การพัฒนาหลายอย่างต้องหยุดชะงักไป เพราะไม่สามารถทำงานตามทฤษฎีได้ ท่านทั้งหลายก็ต้องแสวงหาวัตถุปัจจัยและวิธีการอย่างอื่นมาใช้ในการแทน เพื่อให้ชีวิตและภารกิจของเราสามารถดำเนินต่อไปเป็นปกติ เพราะฉะนั้น จึงใคร่ที่จะฝากข้อคิดนี้ไว้แก่ท่านทุกคน เพื่อนำไปพิจารณาสำหรับช่วยตนช่วยส่วนรวม ในการพัฒนาการงานและพัฒนาบ้านเมืองในเบื้องต้น

ขออวยพรให้บัณฑิตทั้งหลายประสบความสำเร็จและความเจริญในชีวิต สามารถทำตัวทำงานให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและสังคมได้โดยสมบูรณ์ และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินมาด้วยดี เป็นที่น่าพอใจ

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ได้รับปริญญาเกียรตินิยม และที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษาระดับต่าง ๆ
โดยทั่วกัน

การศึกษาชั้นอุดม กล่าวโดยย่อ คือการฝึกฝนสร้างเสริมความสามารถและความเจริญงอกงามใน
วิทยาการส่วนหนึ่ง ในวิธีใช้ความคิดส่วนหนึ่ง ซึ่งเมื่อรวมกันเข้าแล้วจะยังผลให้บุคคลมีความสามารถเต็มที่
อาจนำเอาวิทยาการทั้งปวงไปใช้ได้อย่างถูกต้อง และบังเกิดประโยชน์อันสมบูรณ์ วิทยาการกับความคิดจึงเป็น
ปัจจัยสำคัญคู่กัน จำเป็นต้องใช้ประกอบกัน และหากจะพิจารณาให้ลึกลงไป ก็จะได้เห็นว่า ความคิดเป็นตัวนำ
วิชาการ เพราะต้องมีความคิดก่อนจึงจะใช้วิชาการได้ ดังนั้น จะต้องใช้ความคิดโดยอิสระอย่างกว้างขวาง จึงจะ
ทำงานได้สุดฝีมือ

อันการคิดโดยอิสระนั้น ทุกวันนี้ คนบางส่วนมักเข้าใจว่าเป็นการคิดให้ผิดแปลกแตกต่างจากคนอื่น ๆ
ความเข้าใจเช่นนั้นยังไม่ถูกแท้ จุดประสงค์สำคัญโดยตรงของการคิด คือคิดให้ออก คิดให้เห็นชัดแจ้งว่าอะไรเป็นอะไร
สมมติว่าจะคิดหาทางปฏิบัติสำหรับการหนึ่งการใด ก็ต้องคิดให้แยกคายอย่างละเอียดรอบคอบ ประกอบด้วยเหตุผล
จนเห็นแจ้งถึงจุดมุ่งหมายอันถูกต้องเที่ยงตรงของการที่จะทำนั้น รวมทั้งวิถีทางปฏิบัติครบทุกชั้นทุกตอนด้วย
เป็นความจริงที่การคิดดังนี้อาจเป็นการซ้ำกับของผู้อื่นบ้าง แต่เชื่อว่าจะช่วยให้บรรลุประโยชน์อันพึงหวังได้แน่นอน
ส่วนวิธีคิด ที่มีจุดมุ่งหมายจะให้แปลกแตกต่างจากผู้อื่นเป็นที่ตั้งแต่อย่างเดียวนั้น ก็ทำได้เหมือนกัน แต่เกรงว่า
จะไม่ทำให้เกิดประโยชน์อื่นใดขึ้นมา นอกจากความแปลกประหลาดที่มุ่งหมายไว้แต่ต้นนั้นประการเดียว ข้าพเจ้า
จึงใคร่ขอให้บัณฑิตได้พิจารณาดูจงดี ว่าสมควรใช้วิธีอย่างไร ในการที่จะออกไปทำหน้าที่เพื่อประเทศชาติ
ต่อไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความเจริญมั่นคงในหน้าที่การงานและในชีวิต ขอให้ทุกท่านที่มาประชุม
พร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิ์ทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๑๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่บัณฑิตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง และขอแสดงความชื่นชมด้วยกับท่านทุกคนในเกียรติยศและความสำเร็จที่ได้รับ

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่ที่ประชุมบัณฑิต ณ ที่นี้ว่า การศึกษาชั้นอุดมศึกษามีความมุ่งหมายสำคัญที่จะฝึกฝนส่งเสริมบุคคลให้มีความสามารถสูง ทั้งทางวิชาการทั้งทางความคิด และว่าความคิดนั้นเป็นตัวนำวิชาการ ทำให้ใช้วิชาการได้สมบูรณ์ แต่ละคนจำเป็นต้องใช้ความคิดอย่างกว้างขวางและเป็นอิสระ จึงจะสามารถนำวิทยาการไปใช้ปรับปรุงส่งเสริมงานด้านต่าง ๆ ให้เจริญและก้าวหน้าได้จริง นอกจากนั้นยังได้กล่าวว่าการคิดมุ่งแต่จะให้ผิดแปลกแตกต่างจากคนอื่นเป็นที่ตั้งเพียงประการเดียว จะไม่เกิดประโยชน์มากนัก

วันนี้ ใครจะชี้แจงแก่ท่านทั้งปวงว่า ความคิดที่เป็นอิสระเท่านั้น ได้แก่ความคิดที่มีความกระฉ่างแจ่มใสปราศจากอคติใด ๆ โดยสิ้นเชิง มีเหตุผลที่ถูกต้องเป็นหลัก มีเป้าหมายเที่ยงตรงแน่นอน มุ่งให้สำเร็จผลเป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนแก่ส่วนรวม อย่างครบถ้วนพร้อมมูลและถาวร ในทางตรงกันข้าม ความคิดที่มากด้วยอคติและความเห็นแก่ตัวไม่อาศัยเหตุผล เป็นความคิดอันแคบ เป็นพิษเป็นภัยแก่ทุก ๆ คน บัณฑิตจึงควรอย่างยิ่งที่จะพินิจพิจารณาให้ถี่ถ้วนในกระบวนการคิด แล้วร่วมกันใช้ความคิดที่เป็นอิสระแท้ ทำการงานอันเป็นภารกิจของตน ๆ โดยพร้อมเพรียงและหนักแน่น เพื่อจักได้ยังประโยชน์ตนประโยชน์ส่วนรวม ให้บังเกิดมีขึ้นครบถ้วนสมตามที่มีมุ่งหวัง

ขอให้ทุกคนมีกำลังกายกำลังใจอันเข้มแข็ง มีความคิดอันเที่ยงธรรมและใสสะอาด มีความสำเร็จและความเจริญมั่นคงในชีวิตพร้อมทุกประการ ทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ ที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๑๗

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในวาระนี้ ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาทุกคน

วันก่อน ข้าพเจ้าได้กล่าวในที่ประชุมนี้ถึงการคิด ว่าการคิดอย่างอิสระนั้น ต้องคิดโดยไม่มีอคติและความเห็นแก่ตัวเป็นที่ตั้ง ต้องมีเหตุผลที่ถูกต้องเป็นหลัก มีจุดมุ่งหมายที่ตรงแจ่มแจ้ง มุ่งหวังแต่ผลที่เป็นคุณ อันมั่นคงถาวร ทั้งแก่ตนและแก่ส่วนรวม นอกจากนั้น ยังได้ขอให้บัณฑิตพยายามและร่วมกันใช้ความคิดที่เป็นอิสระแท้ ทำการงานสร้างประโยชน์โดยหนักแน่นและพร้อมเพรียงกัน

โอกาสนี้ ขอกล่าวเพิ่มเติมในเรื่องของประโยชน์ต่อไป สิ่งชอบใจต่าง ๆ ที่ได้มาไม่ว่าทรัพย์สินเงินทอง ยศศักดิ์อำนาจ ความสุขสบายที่ปรารถนา ตลอดจนความสำเร็จประสงค์ในอุดมการ รวมเรียกว่าประโยชน์ ประโยชน์ทั้งปวงนี้ ทุกคนต่างควรมีเสรีภาพที่จะแสวงหาและที่จะได้รับ แต่การแสวงหาและรับเอาประโยชน์นั้น จำต้องมีหลักการสำหรับปฏิบัติ เพื่อป้องกันกำจัดเหตุที่จะนำไปสู่ความยุ่งยากและความเสียหายทั้งมวล บุคคล จำต้องเรียนรู้และสำนึกได้เสมอว่า เสรีภาพของแต่ละคน จำกั้อยู่ด้วยเสรีภาพของผู้อื่น การแสวงหาประโยชน์ ใด ๆ ถ้าละเมิดและก้าวก่ายกัน จะกลายเป็นการเบียดเบียนซึ่งมีอันตรายมาก ทันทิ จึ่งไม่เป็นการถูกต้องเลยที่ ผู้ใดจะแสวงหาหรือได้มาโดยทำนองนั้น อีกประการหนึ่ง ควรจะต้องทราบให้แน่ตระหนักด้วย ถึงประโยชน์ ส่วนรวม ว่าเป็นประโยชน์ที่ครอบคลุมถึงประโยชน์ทั้งหลายทั้งสิ้นในชาติ กล่าวคือเป็นทั้งประโยชน์ของประเทศ ทั้งประโยชน์ของแต่ละบุคคลนั่นเอง ข้าพเจ้าปรารถนาอย่างยิ่ง ที่จะได้เห็นผู้มีการศึกษาสูง ร่วมแรงร่วมใจกัน ใช้ศิลปวิทยาการและความคิดที่รอบคอบ สร้างสรรค์ตนเองและประเทศชาติให้สมบูรณ์มั่นคง

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสำเร็จและความสุขความเจริญในชีวิตพร้อมทุกประการ ตามที่ตั้งใจปรารถนา.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๑๗

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินมาด้วยดี มีผู้สำเร็จการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เป็นทวีคูณ

วิชาการที่จัดสอนในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กล่าวโดยส่วนรวมทั้งหมด เป็นวิชาการสำหรับพัฒนา ส่งเสริมการประกอบอาชีพความเป็นอยู่ และเศรษฐกิจทั่วไปโดยตรง บัณฑิตของมหาวิทยาลัยนี้ จึงเป็น ความหวังของประเทศและของประชาชนทุกคน ที่จะป็นกำลังสำคัญในการสร้างสรรค์ความมั่นคงและเศรษฐกิจ ของชาติ ท่านทั้งหลายจึงควรจะได้ทราบตระหนักถึงข้อนี้ และควรที่จะสำนึกเป็นหน้าที่ที่จะทำตนทำงานให้เกิด ประโยชน์แก่ส่วนรวมโดยสมบูรณ์

การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือความพอมี พอกิน พอใช้ของ ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้ พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้น โดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผน ปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลย์ในเรื่อง ต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด ดังเห็นได้ที่อารยประเทศหลายประเทศกำลัง ประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงอยู่ในเวลานี้

บัณฑิตทั้งปวงจึงควรจะได้คิดพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนและหนักแน่น ให้เห็นถึงหลักการและวิธีการ อันถูกอันควรที่จะปฏิบัติงานของตน ๆ ในเบื้องต้น เพื่อช่วยให้เศรษฐกิจของชาติและการครองชีพของประชาชน ดำเนินไปด้วยดี

ขออวยพรแก่ทุก ๆ คน ให้เป็นผู้มีกำลังกายกำลังใจอันเข้มแข็ง มีความคิดความเห็นถูกต้อง มีปัญญา ฉลาดรอบรู้ในเหตุ ในผล ในวิธีปฏิบัติ สามารถประกอบกิจของตนของชาติให้บรรลุผลเลิศ และให้ประสบ ความสุขความสำเร็จในชีวิตจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันศุกร์ ที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๑๗

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่บัณฑิตในที่ประชุมนี้ว่า ในการพัฒนาประเทศนั้นจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น เริ่มด้วยการสร้างพื้นฐาน คือความมีกินมีใช้ของประชาชนก่อน ด้วยวิธีการที่ประหยัดระมัดระวัง แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อพื้นฐานเกิดขึ้นมั่นคงพอควรแล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญขั้นที่สูงขึ้นตามลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยมิได้คำนึงถึงความสมดุลย์ และความล้มพินอันสอดคล้องในองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างเพียงพอ อาจทำให้เศรษฐกิจของประเทศล้มเหลวได้ จึงขอให้บัณฑิตช่วยกันคิดอ่านโดยถี่ถ้วน ให้ทราบชัดถึงวิถีทางที่จะปฏิบัติงานพัฒนาประเทศ

ในโอกาสนี้ ขอกล่าวเสริมแก่ท่านทั้งหลายว่า การช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนในการประกอบอาชีพ และตั้งตัว ให้มีความพอกินพอใช้ก่อนอื่นเป็นพื้นฐานนั้น เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งยวด เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความสำเร็จก้าวหน้าระดับที่สูงขึ้น ต่อไปได้โดยแน่นอน ส่วนการถือหลักที่จะส่งเสริมความเจริญให้ค่อยเป็นไปตามลำดับ ด้วยความรอบคอบระมัดระวังและประหยัดนั้น ก็เพื่อป้องกันความผิดพลาดล้มเหลว และเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้แน่นอนบริบูรณ์ เพราะหากไม่กระทำด้วยความระมัดระวัง ย่อมจะหวังผลเต็มเม็ดเต็มหน่วยได้โดยยาก ยกตัวอย่างเช่นการปราบศัตรูพืช ถ้าทุ่มเททำไปโดยไม่มีจังหวะที่ถูกต้อง และโดยมิได้ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ให้กระจ่างชัดอย่างทั่วถึง ก็อาจสิ้นเปลืองแรงงาน ทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ที่ล้วนมีราคาไป โดยได้รับผลไม่คุ้มค่า ยิ่งกว่านั้น การทำลายศัตรูพืช ยังอาจทำลายศัตรูของพืชที่มีอยู่บ้างแล้วตามธรรมชาติ และทำอันตรายแก่ชีวิตคนชีวิตสัตว์เลี้ยงอีกด้วย การพัฒนาอย่างถูกต้อง ซึ่งหวังผลอันยั่งยืนไพศาล จึงต้องวางแผนงานเป็นลำดับขั้นอย่างถี่ถ้วนทั่วถึง ให้องค์ประกอบของแผนงานทุกส่วนสัมพันธ์และสมดุลย์กันโดยสอดคล้อง

ข้าพเจ้าขอมอบข้อปฏิบัตินี้ไว้ สำหรับบัณฑิตได้วินิจฉัยในการที่จะออกไปร่วมงานของบ้านเมืองในวันหน้า และขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนมีกำลังกายกำลังใจอันเข้มแข็ง มีความคิดความเห็นถูกต้อง มีปัญญาฉลาดรอบรู้ ในเหตุในผลในวิธีปฏิบัติ สามารถประกอบกิจของตนของชาติให้บรรลุผลเลิศ ทั้งประสบความสุขความสำเร็จในชีวิตจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันอังคาร ที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๑๗

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ โอกาสนี้ ขอแสดงความชื่นชมกับทุก ๆ คนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาโดยทั่วกัน

รายงานของอธิการบดีที่กล่าวว่า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีความตั้งใจอยู่ ที่จะรักษาไว้ซึ่งคุณภาพของ
การศึกษา กับจะมุ่งดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเพื่อคุณภาพของการศึกษาอย่างแท้จริงนั้น เป็นที่น่านิยมนับถืออย่างยิ่ง
เพราะถือว่าเป็นหลักประกันสำคัญที่สุด สำหรับประสิทธิภาพของมหาวิทยาลัย และสำหรับนักศึกษาทั้งปวง
ในการที่จะได้รับการศึกษาที่ดีพอเพียง หรืออีกอย่างหนึ่งคือจะได้หลักวิชาที่ถูกต้องแน่นอน เพื่อนำมาใช้ปฏิบัติ
ภารกิจการทำงานของแต่ละคน

บัณฑิตควรจะมีใจพอใจและภูมิใจ ที่มีความรู้ความชำนาญทางวิชาการเป็นพื้นฐานที่มั่นคงของการทำงาน
ในทางปฏิบัติ ทุกคนควรถือเป็นหน้าที่จำเป็น ที่จะต้องพยายามหยิบยกเอาความรู้มาพิจารณาใช้ ให้ถูกต้อง
เหมาะสมแก่งาน แก่เวลา และแก่สภาพการณ์ทั่วไป ทั้งให้สัมพันธ์กับงานด้านอื่น ๆ โดยสมดุลย์และโดยสอดคล้อง
เพื่อให้การปฏิบัติอำนวยผลสมบูรณ์แท้จริง สามารถอำนวยประโยชน์อันพึงปรารถนาแก่ตนแก่ประเทศชาติได้
ยั่งยืนมั่นคง

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกายกำลังใจพร้อม มีความคิดเที่ยงตรงถูกต้อง มีความสามารถเต็มเปี่ยม
และประสบความสุขความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน สมตามที่ปรารถนาทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพุธ ที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อีกรวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมด้วย กับบรรดาบัณฑิตทุก ๆ คนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่บัณฑิตในที่ประชุมนี้ว่า แต่ละคนมีวิชาความรู้ที่ได้จากการศึกษา
ชั้นมหาวิทยาลัย เป็นพื้นฐานอันมั่นคงสำหรับการงานพร้อมแล้ว ในทางปฏิบัติ ควรจะต้องถือเป็นหน้าที่ ที่จะต้อง
พยายามหยิบยักวิชาการนั้นขึ้นมาพิจารณาใช้ ให้ถูกต้องเหมาะสมแก่งาน แก่กาลเทศะ และแก่สภาพการณ์ทั่วไป
โดยให้สัมพันธ์กับงานด้านอื่น ๆ อย่างสอดคล้องสมดุลย์กัน เพื่อให้งานที่ทำสัมฤทธิ์ผลอันแน่นอนสมบูรณ์
สามารถอำนวยความสะดวกแก่ตนแก่บ้านเมืองได้ยั่งยืนและมั่นคง

การทำงานของตนให้สัมพันธ์กับงานด้านอื่น ของผู้อื่น โดยสอดคล้องและได้สมดุลย์นั้น แต่ละคนจะต้อง
ใช้วิจรรณญาณที่ละเอียดทั่วถึง และมีเหตุผล จึงจะพิจารณาเห็นได้ว่างานมีขอบเขตกว้างขวางเพียงไหน ส่วนใด
ไปเกี่ยวพันกับงานอื่นมากน้อยเพียงใด อย่างไร ซึ่งเมื่อพิจารณาเห็นโดยถ้วนทั่วแล้ว ก็ย่อมจะมีความกระจ่างแจ่มชัดว่า
งานส่วนใดสอดคล้องส่งเสริมกัน หรือส่วนใดยังแย้งกัน ช่วยให้เราสามารถแก้อุปสรรคและแก้ปัญหาความขัดข้อง
ให้ตกไปได้ อีกประการหนึ่ง การติดต่อร่วมมือกันนั้น ก็จะต้องกระทำด้วยความเข้าใจอันดีต่อกัน ด้วยเหตุและผล
ด้วยความเป็นธรรมและความหนักแน่น โดยเที่ยงตรงสม่ำเสมอ วิธีการนั้นจึงจะส่งเสริมวิจรรณญาณอันถูกต้อง
ของท่านได้แท้จริง และจะยังประโยชน์ที่มุ่งหมายให้บังเกิดขึ้นในที่สุด

ขออวยพรให้ทุกคนมีกำลังกายใจอันสมบูรณ์ มีความคิดพิจารณาอันถูกต้อง มีความสามารถอันเต็มเปี่ยม
และให้ประสบความสำเร็จในสิ่งที่พึงประสงค์จงทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตและนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

วันจันทร์ ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๑๗

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาเยี่ยมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา เป็นครั้งแรก พร้อมกับมามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยในโอกาสเดียวกัน ทั้งมีความพอใจมากที่ได้ทราบรายงานว่า กิจการต่าง ๆ ดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี และมหาวิทยาลัยจัดให้มีการศึกษาเรื่องขนบธรรมเนียมตลอดจนศิลปวัฒนธรรมในท้องถิ่นด้วยเป็นพิเศษ ซึ่งจะช่วยให้บัณฑิตมีความรอบรู้ และสามารถช่วยเหลือส่งเสริมการสร้าง ความเข้าใจอันดี รวมทั้งความมั่นคงก้าวหน้าในภูมิภาคส่วนนี้ ได้เป็นอย่างดีและกว้างขวาง

บัณฑิตทั้งหลายได้รับการอบรมศึกษามาพร้อมแล้ว เชื่อว่าทุกคนมีความต้องการที่จะทำงาน ใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ ให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ เพื่อสร้างความสำเร็จให้แก่งานและแก่ตนเอง อันการทำงานนั้น กล่าวโดยสรุป ขึ้นอยู่กับความสามารถสองอย่างเป็นสำคัญ คือความสามารถในการใช้ วิชาการอย่างหนึ่ง กับความสามารถในการสัมพันธ์ติดต่อและประสานงานกับผู้อื่น ไม่ว่าจะในวงงานเดียวกัน หรือต่างวงงานกัน อีกอย่างหนึ่ง ทั้งสองประการนี้ย่อมดำเนินควบคู่ไปด้วยกัน และจำเป็นที่จะต้องกระทำด้วย จิตใจที่ใสสะอาดปราศจากอคติ ต้องกระทำด้วยความคิดความเห็นที่อิสระ เป็นกลาง ถูกต้องตามหลักเหตุผล จึงจะมีความกระจ่างแจ่มแจ้งเกิดขึ้น เป็นปัจจัยสำคัญช่วยให้สามารถมองเห็นถึงกระบวนการปฏิบัติทั้งปวงได้ โดยตลอด ซึ่งจะยังผลให้งานทุกอย่างลุล่วงถึงจุดประสงค์ และบรรลุประโยชน์ที่ต้องการโดยครบถ้วนแท้จริง ในที่สุด

ขออวยพรให้บัณฑิตทางการศึกษาทุกคน สมบูรณ์ด้วยกำลังกายกำลังใจ พร้อมทั้งกำลังสติปัญญาและความพร้อมเพรียง ให้สามารถจัดการศึกษาของชาติ ให้ดำเนินถึงความสำเร็จได้โดยบริสุทธิ์บริบูรณ์ ทั้งประสบ ความเจริญก้าวหน้าและความสุขในชีวิตครบทุกประการโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วันศุกร์ ที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๑๗

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าไปได้มากทุกด้าน รวมทั้งด้านการบริหารท้องถิ่นร่วมกับทางราชการและเอกชนต่าง ๆ ซึ่งนับว่าสำคัญยิ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับ ผู้สำเร็จการศึกษาทั้งปวงโดยทั่วกัน

ข้าพเจ้าเชื่อว่าบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาบรมศึกษาวิชาต่าง ๆ แล้ว ต่างก็ตั้งใจที่จะนำความรู้ความสามารถ ที่มีอยู่ ไปใช้ทำการงานให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ เพื่อความสำเร็จและความก้าวหน้า การทำการงานทุก ประเภท กล่าวโดยสรุป ต้องอาศัยความสามารถในการปฏิบัติสองอย่างเป็นข้อใหญ่ คือความสามารถปฏิบัติงาน เฉพาะของตนเองอย่างหนึ่ง กับความสามารถในการปฏิบัติร่วมกับผู้อื่นอีกอย่างหนึ่ง ในการปฏิบัติงานเฉพาะของ ตนเอง บุคคลจำเป็นต้องมีความรู้อันถูกต้องและแม่นยำในวิชาการเป็นพื้นฐาน มีความตั้งใจจริง ความเพียรพยายาม ความละเอียดรอบคอบและความอดทนเข้มแข็งเป็นปัจจัยในการกระทำ ส่วนการปฏิบัติร่วมกับผู้อื่นนั้น เบื้องต้น ต้องมีความสำนึกอันแน่วแน่ว่าการงานทุกอย่างทุกฝ่ายเกี่ยวโยงถึงกัน ไม่โดยตรงก็โดยทางอ้อม จึงจำเป็นต้องศึกษางานของผู้อื่นและติดต่อประสานกับผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา และจำเป็นต้องมีความเข้าใจอันดี ทั้งในงาน ทั้งในจิตใจของผู้อื่น เพื่อให้มีความปรองดองกันเป็นเครื่องช่วย

ทั้งสองทางนี้ แต่ละคนยังจะต้องกระทำด้วยจิตใจที่สะอาด ปราศจากอคติ และต้องถือเอาความถูกต้อง ตามเหตุผลเป็นหลัก จึงจะมีความราบรื่นและความกระฉ่างแจ่มแจ้ง สามารถวินิจฉัยข้อปัญหาต่าง ๆ ได้โดยถูกต้อง สามารถมองเห็นแนวทางและวิธีที่จะปฏิบัติได้โดยตลอด ทำให้งานทั้งปวงดำเนินถึงจุดประสงค์ และบรรลุ ประโยชน์ที่ต้องการได้โดยครบถ้วน

ขออวยพรให้บัณฑิตทั้งหลาย มีความสมบูรณ์ด้วยกำลังกายกำลังใจ พร้อมทั้งกำลังสติปัญญาและความพร้อมเพรียง ให้สามารถปฏิบัติบริหารงานในหน้าที่ให้ดำเนินถึงความเจริญความสำเร็จได้โดยบริสุทธิ์บริบูรณ์ ทั้งให้ประสบความสำเร็จความสุขความก้าวหน้าในชีวิตครบทุกประการ.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร
แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล
ณ มหาวิทยาลัยมหิดล
วันอังคาร ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๑๗

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานกิจการของมหาวิทยาลัยว่าดำเนินก้าวหน้าและขยายตัวกว้างขวางออกไปได้ ทุกด้าน

ขอแสดงความชื่นชมกับบรรดาผู้สำเร็จวิชาสาขาต่าง ๆ ทั่วกัน ในการที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ตามที่มุ่งหมาย

วิชาการแพทย์ พร้อมทั้งวิชาสาขาอื่น ๆ ที่จัดดำเนินการสอนในมหาวิทยาลัยมหิดลเป็นปัจจัยอันสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า ความผาสุก และความมั่นคงของประเทศและ ประชาชน บัณฑิตผู้ศึกษาสำเร็จวิทยาการทั้งนี้จึงจัดเป็นบุคคลสำคัญของชาติ เพราะเป็นผู้ที่จะนำเอาวิทยาการ ไปปฏิบัติให้บังเกิดผลขึ้นมา ในฐานะเป็นบุคคลที่มีกำลังกายใจ และกำลังสติปัญญาอยู่แล้วโดยพร้อมมูล

ในโอกาสที่ท่านทั้งหลายศึกษาสำเร็จ และจะได้เริ่มชีวิตการทำงานต่อไปนี้ สมควรอย่างยิ่ง ที่แต่ละคนได้ คิดพิจารณาให้เห็นถ่องแท้ ถึงความสำคัญในตนเองและหน้าที่ของตนเอง ที่มีอยู่ต่อส่วนรวม แล้วตั้งใจให้แน่วแน่ ที่จะใช้ความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในทางวิชาการซึ่งได้อุตสาหะเพียรศึกษามาด้วยความยาก ลำบากนั้น ให้เป็นประโยชน์แก่การสร้างสรรค์ของชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริง โดยสุดกำลัง เพื่อวัตถุประสงค์ ร่วมกันของเรา ในการที่จะใช้วิชาการเพื่อความวัฒนาของชาติ จักได้บรรลุถึงเป้าหมายได้ประจักษ์จริง

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จ และความก้าวหน้าในชีวิต หน้าที่และการทำงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมชุมนุมในพิธีนี้ มีความเจริญสวัสดิ์ถึงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศิลปากร ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๖
ณ ห้องประชุมมหาวิทยาลัยศิลปากร วังท่าพระ
วันเสาร์ ที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๑๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากรอีกรวาระหนึ่ง และมีความพอใจ ที่ได้ทราบรายงานกิจการของมหาวิทยาลัย ว่าดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุกด้าน

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับปริญญากิตติมศักดิ์ และกับผู้สำเร็จการศึกษาระดับต่างๆ ทุกคน
วิชาที่จัดสอนในมหาวิทยาลัยศิลปากร มีวิชาการฐานอยู่หลายแขนง ซึ่งเมื่อได้ศึกษาค้นคว้าแล้ว จะเป็น
พื้นฐานอย่างดีรองรับความรู้ วิทยาการ ที่ท่านทั้งหลายจะได้นำไปเสริมและสร้างความเจริญต่างๆ ในปัจจุบัน และ
ตลอดต่อไปถึงในอนาคต ทุกคนจึงควรจะเข้าใจให้ถูกต้องว่าการได้เรียนวิชาการฐานเหล่านี้โดยถูกต้องครบถ้วน
เท่ากับได้พิจารณาทบทวน และวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ตั้งแต่พื้นฐานขึ้นมา พร้อมกับวิวัฒนาการของสิ่งนั้น ๆ ที่
เปลี่ยนแปลงเพิ่มพูนต่อเนื่องกันมาทุกระยะไม่ขาดสาย จนกระทั่งถึงปัจจุบัน ทั้งที่จะพัฒนาให้ดีให้แจ่มใสยิ่งขึ้นไป
ในอนาคต เพราะฉะนั้น วิชาการของท่านที่ได้อุตส่าห์เล่าเรียนมา จึงต้องจัดว่าทรงคุณค่ามาก และท่านทั้งหลาย
ควรจะต้องพยายามอย่างสุดฝีมือ ที่จะใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการให้เป็นประโยชน์ต่อไปให้ได้จริง ๆ

ขออวยพรให้ทุกคนมีกำลังกายกำลังใจและกำลังปัญญาอันสมบูรณ์ที่จะทำงาน และให้ประสบความสำเร็จ
ความสำเร็จในชีวิต พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองทุกประการจงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๑๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าอีกวาระหนึ่ง และที่ได้ทราบรายงานกิจการของสถาบัน ว่าดำเนินก้าวหน้ามาเป็นที่น่าพอใจโดยได้รับความร่วมมือสนับสนุน ทั้งจากภายในภายนอกประเทศ เป็นอย่างดี

ขอแสดงความชื่นชมด้วย กับผู้สำเร็จการศึกษาทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

การที่บัณฑิตของสถาบันเทคโนโลยีแห่งนี้ได้รับการศึกษาอบรมให้มีความรู้ทางวิชาการอย่างดี และได้รับการฝึกฝนในทางปฏิบัติอย่างชัดเจนพร้อมกันไป นับว่าเป็นการสำคัญอย่างยิ่ง เพราะการมีความรู้ความถนัดทางทฤษฎีประการเดียว ไม่เพียงพอที่จะทำให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้เต็มที่ ผู้ที่ฉลาดสามารถแต่ในหลักวิชา โดยปรกติวิสัย จะได้แต่เพียงชี้แนะให้ผู้อื่นทำ ซึ่งเป็นการไม่ศักดิ์สิทธิ์ ไม่อาจทำให้ผู้ใดเชื่อถือหรือเชื่อฟังอย่างสนิทใจได้ เหตุด้วยไม่แน่ใจว่าผู้ชี้แนะจะจริงหรือไม่ ทำได้จริงหรือไม่ ความสำเร็จทั้งสิ้นเกิดขึ้นได้เพราะการลงมือกระทำ ดังนั้น ผู้ที่ชำนาญทั้งทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ จึงจัดว่ามีคุณสมบัติครบถ้วน และมีขีดความสามารถสูง เป็นที่เชื่อถือและวางใจได้ว่าจะดำเนินงานทั้งปวงอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะสามารถทำงาน สั่งงาน และสั่งคนได้อย่างถูกต้องแท้จริง ท่านทั้งหลายควรจะภาคภูมิใจในความสามารถของตน ที่ เมื่อมีความคิดอย่างใดขึ้นแล้ว ก็ “ลงมือ” และ “ใช้ฝีมือ” กระทำได้ทันที ทั้งนี้จะเป็นประโยชน์ยิ่งใหญ่ ในการทำความเจริญแก่ตน และแก่ประเทศชาติ อย่างที่ได้ตั้งปณิธานไว้

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความสุข ความสำเร็จ และความเจริญมั่นคง ทั้งในชีวิต ทั้งในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ มีความสวัสดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตนักศึกษา
ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก
วันพุธ ที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๗

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก อีกครั้งหนึ่ง และพอใจมากที่ได้ทราบตามรายงานว่า นอกเหนือจากหน้าที่ตามปกติ มหาวิทยาลัย ยังได้ถือเป็นภาระอีกอย่างหนึ่ง ที่จะสร้างเสริมความเจริญและความมั่นคงของท้องถิ่นพร้อมกันไปด้วย

ขอแสดงความชื่นชมด้วย กับทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

ท่านทั้งหลายต่างมีงานรอให้ทำอยู่มากมายตามสาขาวิชาที่เล่าเรียนมา งานทั้งนี้ส่วนใหญ่จะได้แก่งาน ฝ่ายการศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับสร้าง ความมั่นคง และความเจริญให้แก่ประเทศและประชาชน ในการ ดำเนินงานด้านการศึกษา นั้น ปัจจุบันมีความคิดทฤษฎีอยู่มาก ทั้งเก่าและใหม่สำหรับให้ปฏิบัติ ผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งเป็นบัณฑิต เป็นผู้รู้ควรมีหลักในการเลือก การประสม และการปฏิบัติทฤษฎีนั้น ๆ อย่างมีเหตุผล เช่น ไม่นำทฤษฎีนั้นมาใช้เพื่อทฤษฎี โดยมุ่งจะให้สำเร็จผลแห่งทฤษฎีนั้นเป็นที่ตั้งเพียงประการเดียว เพราะผลที่เกิดขึ้น อาจเป็นผลที่ไม่พึงประสงค์ก็ได้ ทางที่ถูก จะต้องใช้ความเป็นบัณฑิต ผู้รู้ดีรู้ชั่ว และความรู้จักศึกษาพิจารณา เลือกเฟ้นทฤษฎีเหล่านั้นก่อน แล้วนำเอาแต่ส่วนที่เชื่อได้ว่าดีว่าถูกต้องมาใช้ในการ ให้ได้ผลที่พึงประสงค์ จึงจะ เกิดเป็นผลดีแก่การศึกษาของชาติ ทำให้การศึกษาเจริญงอกงามและมั่นคง ทั้งเหมาะและสอดคล้องแก่สภาพการณ์ ทุกอย่างของประเทศของโลกอย่างสมบูรณ์

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตทางการศึกษาทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญ รุ่งเรืองในหน้าที่การงานทุกประการ ทั้งขอให้ทุกท่าน ที่มาร่วมประชุมในงานนี้มีความสุขดีโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตนักศึกษา
ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
วันพุธ ที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๗

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ในโอกาสนี้ และมีความพอใจที่ได้ทราบตามรายงานว่า นอกเหนือจากหน้าที่โดยปกติ มหาวิทยาลัย ยังได้เอาใจใส่และถือเป็นภาระ ที่จะปฏิบัติการทุกวิถีทาง ในอันที่จะเข้าถึงประชาชนทุกหมู่เหล่า เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันในระหว่างผู้ร่วมชาติ ซึ่งที่สุดจะเป็นผลให้เกิดความมั่นคงทั่วทั้งประเทศโดยไม่เสื่อมคลาย

การที่จำเป็นต้องสร้างและเสริมความมั่นคงทั้งประเทศ ก็เพื่อที่จะธำรงรักษาชาติ รักษาแผ่นดิน รักษาจิตใจ พร้อมทั้งความสุขความร่มเย็น ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของชีวิตไว้ ให้เราทุกคนมีชีวิตอยู่ได้อย่างมีความหมาย มีความสำคัญ มีความเป็นอิสระ และการรู้ซึ่งถึงจุดมุ่งหมายของชีวิตนี้ จะทำให้มีพลัง ทั้งทางใจ ทางกาย ที่จะทำการงานของตนของชาติให้ลุล่วงได้

การทำงานด้านการศึกษา นั้น ข้าพเจ้าได้เคยกล่าวไว้แล้วว่า ปัจจุบันนี้มีแนวความคิดและทฤษฎีทั้งเก่าและใหม่ สำหรับให้เลือกปฏิบัติอยู่มากมาย นักการศึกษาจำเป็นจะต้องศึกษา วิเคราะห์วิจัยทฤษฎีเหล่านั้นอย่างละเอียด สุขุมและมีเหตุผล ให้เห็นส่วนที่เป็นประโยชน์และส่วนที่มีประโยชน์ เพื่อเลือกเฟ้นส่วนที่ดี ที่ถูกต้อง นำมา ประกอบกัน ใช้การให้ได้ผลอันสมบูรณ์ที่พึงประสงค์ ทั้งต้องระวังไม่นำทฤษฎีมาใช้เพื่อผลแห่งทฤษฎีเพียงประการเดียว เพราะอาจก่อให้เกิดความเสียหายได้โดยง่าย การปฏิบัติตนปฏิบัติงานนั้น ยังจะต้องมีความเพียรพยายามที่มั่นคงโดยไม่ขาดสายด้วย ความสำเร็จในภารกิจทั้งปวงจึงจะบังเกิดขึ้นโดยบริสุทธิ์บริบูรณ์แท้จริง

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมด้วย กับบัณฑิตทุกคน และขออวยพรให้ประสบความสำเร็จทุกประการในหน้าที่การงาน มีความสุขสวัสดิ์และความก้าวหน้ารุ่งเรืองในชีวิตโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
วันศุกร์ ที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๑๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ณ โอกาสนี้ และมีความชื่นชมด้วย ในการที่มหาวิทยาลัยดำเนินกิจการมาได้ครบ ๑๐ ปี มีผลงานอันควรนิยมน ทั้งมีบัณฑิตสาขาต่าง ๆ สำเร็จออกไปเป็นกำลังช่วยบ้านเมืองอยู่ทั่วประเทศ

ข้าพเจ้าได้กล่าวกับผู้สำเร็จวิชาการชั้นสูงอยู่เสมอ ถึงเรื่องการทำงานเพื่อบ้านเมืองและส่วนรวม การที่กล่าวถึงเรื่องนี้ก็ด้วยความเห็นว่า การที่คนทุกคนจะมีโอกาสเจริญก้าวหน้า มีความสุขความสำเร็จแท้จริงได้นั้น ชาดิบ้านเมืองและส่วนรวม อันเป็นที่กำเนิดที่อาศัย จะต้องมีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น ปราศจากภัยอันตรายคุกคามเป็นเบื้องต้นก่อน หากไม่ จะตกอยู่ในสภาพที่ต้องถูกอิทธิพลของผู้อื่นครอบงำ จะไร้ความเป็นไท ไร้อิสรภาพทุกอย่าง ทุกคนจึงต้องคิดพิจารณาให้เข้าใจให้แน่ตระหนัก ในเหตุที่จะต้องร่วมกันทำงานเพื่อชาติบ้านเมืองแล้วถือเหตุอันเป็นจุดมุ่งหมายในการทำงานและในชีวิต

บัณฑิตทั้งหลายเป็นผู้มีขีดความสามารถสูงในการปฏิบัติงาน ในการสร้างเสริมความรู้ ความคิด และศรัทธา สมควรอย่างยิ่งที่จะรับเป็นภาระ ในอันที่จะใช้สติปัญญาความรู้ความสามารถ ประสมประสานกันโดยพร้อมเพรียง ทั้งในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของชาติ และในการปลูกฝังความคิดความเชื่อที่ถูกต้อง ให้เกิดมีในประชาชาติไทยอย่างกว้างขวางหนักแน่น จักได้สามารถจรรโลงประเทศชาติของเราให้ดำรงวัฒนาตลอดไป

ขอแสดงความยินดีกับผู้ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้โดยทั่วกัน ขอให้ทุกคนประสบแต่ความสุขความสวัสดิ์ มีความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตและในหน้าที่การงาน สำเร็จผลในสิ่งพึงประสงค์จงทุกประการ.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา
จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันพฤหัสบดี ที่ ๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๘

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบตามรายงานว่า กิจการของมหาวิทยาลัยทุก ๆ ด้าน ดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี โดยเฉพาะการที่ สนับสนุนให้นักศึกษาคณะต่าง ๆ ได้ร่วมปฏิบัติงานสนามกับส่วนราชการในโอกาสที่ควรนั้น เป็นการส่งเสริม การศึกษาภาคปฏิบัติอย่างยิ่ง

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้รับเกียรติอย่างสูงจากมหาวิทยาลัย และกับบัณฑิตทั้งปวง ที่ ได้รับความสำเร็จในการศึกษา

บัณฑิตผู้มีความรู้ เป็นส่วนหนึ่งของกำลังของชาติ จึงน่าจะถือตนว่ามีหน้าที่อันสำคัญยิ่งที่จะต้องปฏิบัติ การร่วมกับกำลังส่วนอื่น ๆ โดยประสานสอดคล้อง ทั้งส่งเสริมกันและกันอย่างเหมาะสมพร้อมเพรียง และ เข้มแข็ง เพื่อให้กำลังปฏิบัติการส่วนรวมทั้งประเทศ มีประสิทธิภาพบริบูรณ์เต็มเปี่ยม

การทำหน้าที่ให้สอดคล้องกับผู้มีหน้าที่อย่างอื่น ๆ นั้น บัณฑิตหรือนักวิชาการจำเป็นจะต้องไม่ประมาณ ความรู้ความสามารถของผู้อื่น ทั้งนักวิชาการด้วยกัน ทั้งผู้ที่มีความชำนาญทางการปฏิบัติ ทั้งหมดจะต้องใช้ ความรู้ความชัดเจนของตน ๆ ร่วมงานกัน ด้วยความคิดความเห็นที่ถูกต้องตามเหตุผล สัจจธรรม เทียงตรง เป็น อิสระจากอคติ กลอุบาย และความเห็นแก่ตัว ให้ภารกิจทั้งมวลบรรลุผลสำเร็จได้โดยครบถ้วน

ขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ประสบความสำเร็จในชีวิตและหน้าที่การงาน มีความสุข ความสวัสดิ์ ความเจริญก้าวหน้า ตามที่ตั้งใจปรารถนาทุกคน.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

วันจันทร์ ที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๘

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาเยี่ยมมหาวิทยาลัยบางแสน และได้มาประกอบพิธีพระราชทานปริญญาบัตรด้วยในโอกาสเดียวกันเป็นที่น่าพอใจที่กิจการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยแห่งนี้มีความเจริญงอกงามได้ด้วยดีโดยตลอด

การที่ทางมหาวิทยาลัยสนใจในการค้นคว้าศึกษาด้านชีววิทยาเกี่ยวกับสัตว์น้ำ และหาทางอนุรักษ์สิ่งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล จนสามารถ ตั้งพิพิธภัณฑสัตว์น้ำ พร้อมทั้งสถานเลี้ยงสัตว์น้ำเค็มขึ้นได้นับเป็นการที่ดี ที่สมควร และถูกต้องที่สุด เพราะได้ปฏิบัติการไปตามที่สิ่งแวดล้อมและสถานที่ตั้งมหาวิทยาลัยอำนวยความสะดวก การดำเนินงานนี้ทั้งหมด ถึงแม้มีค่าใช้จ่ายที่โดยตรง แต่ก็ไม่เป็นการก้าวก่ายหน้าที่ใคร หมายความว่าเมื่อมีช่องทางที่จะทำสิ่งที่ดี ๆ ก็ไม่ทิ้งดูเลย หากรับมาเป็นภาระที่จะทำเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับสาธารณชนบัณฑิตทั้งหลายพึงถือกรณีนี้เป็นแบบอย่างได้ในการที่จะออกไปปฏิบัติการงาน ในภายหน้าคือ การดำเนินปฏิบัติงานตามหน้าที่ให้ดีที่สุดนั้นเป็นการถูกต้อง แต่ถ้ามีงานอื่นนอกหน้าที่ที่สมควรจะทำด้วยก็ต้องทำจะนึกว่าไม่ใช่ธุระไม่ใช่หน้าที่นั้นไม่สมควรอย่างยิ่ง ทุกคน ทุกฝ่าย ชอบที่จะบำเพ็ญตน ให้เป็นประโยชน์ทั้งโดยหน้าที่และโดยความรู้จักรับผิดชอบ ต่อส่วนรวม และประเทศชาติ ตามโอกาสและความเหมาะสม ไม่ควรเกียจคร้านเป็นอันขาด

ข้อสำคัญอีกประการหนึ่ง เมื่อพูดถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติแล้ว ข้าพเจ้าใคร่จะขอให้ถือเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาไตร่ตรองเป็นพิเศษเพราะเหตุว่าการอนุรักษ์นั้น แม้เป็นสิ่งที่ดีมาก ที่ทุกประเทศมุ่งรักษาประโยชน์ระยะยาว ของแผ่นดินและประชาชนก็ตาม แต่หากทำโดยไม่ระมัดระวังและโดยรอบคอบ ก็ล้วน บางทีก็อาจเป็นผลเสียเช่นกลายเป็นการลิดรอนสิทธิเสรีภาพขัดขวาง การทำมาหากินเลี้ยงชีพ หรือการอยู่รอดประชาชนไปก็เป็นได้ ตัวอย่างเช่น การสงวนป่า ป่าบางแห่งดูตามแผนที่ก็เป็นป่า แต่ตามความจริงอาจลึกลับสภาพป่าไปแล้วก่อนกำหนดให้เป็นเขตป่าสงวนด้วยซ้ำไป ยิ่งกว่านั้นยังมีราษฎร เข้าไปตั้งถิ่นฐานทำประโยชน์เลี้ยงชีพตั้งแต่ก่อนออกกฎหมาย โดยไม่ทราบว่าจะกลายเป็นป่าสงวนไปเมื่อใดเพราะไม่มีทางทราบ แต่เมื่อเจ้าพนักงานหรือวิชาการมาดูแผนที่เห็นว่า เป็นป่าสงวน ก็ไปฟ้องร้องขับไล่ตามหน้าที่ตามกฎหมาย ทำให้ต้องออกจากที่ทำกินไปโดยไม่มีทางต่อสู้คดีราวกับขาดสิทธิเสรีภาพที่จะเป็นคน และจำเป็นต้องทนรับความเดือดร้อนลำบากโดยเรียกได้ว่ามิได้ทำความผิด ดังนั้น ก่อนที่จะวางแผนและปฏิบัติการอนุรักษ์จึงจำเป็นต้องพิจารณาศึกษา ให้เห็นตลอดไปรอบ ๆ มีความละเอียดรอบคอบ และดำเนินการไปโดยไม่ให้ขัด กับเหตุการณ์สิ่งแวดล้อมมนุษย์สัมพันธ์และสำคัญที่สุด ต้องไม่ขัดกับการครองชีพของประชาชน สรุปว่าทุกคนต้องไม่ลืมว่าการอนุรักษ์นั้นคือการปฏิบัติเพื่อมุ่งรักษาประโยชน์อันถาวรของแผ่นดินและประชาชน

ขอแสดงความชื่นชมด้วยกับท่านทั้งหลาย ที่ได้รับเกียรติและผลสำเร็จในการศึกษา ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ข้าพเจ้าขออวยพรให้มีความประสงค์ในชีวิตและการทำงานพร้อมทุกประการ ทั้งขอให้ท่านที่ประชุมร่วมกัน ณ ที่นี้ ประสพแต่ความสุขสวัสดิ์ทั่วทุกคน.

พระราชดำรัส

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย
ณ สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

วันพุธ ที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๑๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชียในวาระนี้ ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน และขอขอบใจสถาบัน ที่ให้ปริญญาวิศวกรรมศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า

เมื่อครั้งที่มาทำพิธีเปิดสถาบันเมื่อสองปีก่อน ข้าพเจ้าได้เห็นการวิจัยของสถาบันเกี่ยวกับการสร้างพนักกันน้ำในลุ่มแม่น้ำโขงบริเวณจังหวัดหนองคาย โดยใช้ทุนจำลองสภาพภูมิประเทศตามที่เป็นจริง ทำให้เกิดความคิดความเข้าใจในเรื่องระบบระบายน้ำอย่างแจ่มแจ้ง จนจำติดใจ ต่อมาข้าพเจ้าไปพบสภาพการณ์อันเป็นปัญหาซึ่งเป็นไปตามหลักการทำนองเดียวกัน ที่จังหวัดนราธิวาส จึงได้นำมาพิจารณาเทียบเคียง ก็คิดวิธีการแก้ไขปัญหาได้ จึงได้นำไปปรึกษาหารือกับนักวิชาการ พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องอีกหลายฝ่าย ที่สุดได้เริ่มทำโครงการชลประทานขึ้นที่นราธิวาสเมื่อเร็ว ๆ นี้ ขณะนี้ได้ลงมือขุดคลองระบายน้ำและลอกทางน้ำ เพื่อให้บรรลุผลตามจุดประสงค์แล้ว เชื่อว่าจะได้ประโยชน์ที่น่าพึงพอใจทั้งในการบรรเทาอุทกภัย การระบายน้ำ การชลประทาน การป้องกันน้ำเค็ม และการปรับปรุงที่ดินเพื่อการเกษตรตลอดจนการเลี้ยงสัตว์ ที่ข้าพเจ้าได้มาเห็นการวิจัยของสถาบันในคราวเดียวนั้นเป็นประโยชน์มาก ทำให้เข้าใจปัญหาตรงจุด แม้ท้องที่จะมีสภาพแตกต่างกันอยู่ ก็ยังพอคิดวิธีแก้ไขที่ถูกต้องได้ ดังนั้นข้าพเจ้าจึงเชื่อว่า ผู้ที่ได้เข้าศึกษาอบรมครบถ้วนตามหลักสูตรของสถาบัน จะสามารถนำวิชาการและวิธีการวิจัยไปปฏิบัติในกรณีและในพื้นที่ภูมิประเทศต่าง ๆ ให้บังเกิดประโยชน์ที่พึงประสงค์ได้อย่างสมบูรณ์และแน่นอน

ข้าพเจ้าขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษา ซึ่งเป็นบุคคลชั้นนำจากประเทศต่าง ๆ ในภาคพื้นเอเชีย ประสบความสำเร็จและความรุ่งเรืองก้าวหน้าทั้งในชีวิตและในหน้าที่การงาน พร้อมทั้งมีความสุขความสวัสดิ์ทุกประการ.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๑๘

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง และที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยดำเนินการมาด้วยความก้าวหน้าตลอดเวลา

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตและผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้รับปริญญาและปริญญาเกิตติมศักดิ์สาขาวิชาต่าง ๆ กับขอชมเชยบรรดาอาจารย์อาวุโส ที่ได้ช่วยเหลืองานของมหาวิทยาลัยมาด้วยความเข้มแข็งและยังยืนมั่นคง

ในการที่ผู้สำเร็จการศึกษาจะออกไปเริ่มต้นการทำงาน ซึ่งเป็นภาระสำคัญอีกขั้นหนึ่งต่อไปนั้นจำเป็นจะต้องมีจุดหมายในชีวิตที่ถูกต้องและสมควร สำหรับยึดถือเป็นเบื้องต้นก่อน จึงจะช่วยให้ได้รับผลสำเร็จอันควรพึงพอใจ จุดหมายสำคัญนั้น ได้แก่ความเจริญก้าวหน้าและความผาสุกอันแท้จริงของแต่ละคน ซึ่งเมื่อประกอบเข้าด้วยกันแล้ว จะสามารถอำนวยผลดี และก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่สังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวมอย่างไพศาล

ความสุขความเจริญอันแท้จริงนั้น หมายถึงความสุขความเจริญที่บุคคลแสวงหามาได้ด้วยความเป็นธรรม ทั้งในเจตนาและการกระทำ ไม่ใช่ได้มาด้วยความบังเอิญ หรือด้วยการแก่งแย่งเบียดบังมาจากผู้อื่น ความเจริญที่แท้จริงมีลักษณะเป็นการสร้างสรรค์ เพราะอำนวยประโยชน์ถึงผู้อื่นและส่วนรวมด้วย ตรงกันข้ามกับความเจริญอย่างเท็จเทียม ที่เกิดขึ้นมาด้วยความประทุติไม่เป็นธรรมของบุคคล ซึ่งมีลักษณะเป็นการทำลายล้าง เพราะให้โทษบ่อนเบียนทำลายผู้อื่นและส่วนรวม การบ่อนเบียนทำลายนั้น ที่สุดก็จะกลับมาทำลายตน ด้วยเหตุที่เมื่อส่วนรวมถูกทำลายเสียแล้ว ตนเองก็จะยืนตัวอยู่ไม่ได้ จะต้องล้มจมลงไปเหมือนกัน ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงได้นำเรื่องนี้มาปรารภในโอกาสนี้ เพื่อให้ทุกคนเล็งเห็นถ่องแท้ว่า ความเจริญผาสุกที่แท้กับไม่แท้ของบุคคลอยู่ที่ไหน และนำมาพิจารณาดำเนินชีวิตและการงานได้โดยถูกต้อง

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังใจและความคิดอันสมบูรณ์ มีสติอันมั่นคงที่จะควบคุมความคิดและการกระทำทั้งปวงมิให้ผิดพลาด เพื่อสามารถนำตนให้ก้าวถึงความสุขความเจริญและความสำเร็จที่แท้จริงอันพึงปรารถนา.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันศุกร์ ที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๑๘

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปี ๒๕๑๗ เป็นวาระที่สอง ณ โอกาสนี้

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับที่ประชุมบัณฑิตว่า ทุกคนที่กำลังจะออกไปเริ่มชีวิตการทำงานควรตั้งความมุ่งหมายไว้ ที่จะชวนชววยหาความเจริญก้าวหน้าและความผาสุกให้แก่ตน และได้กล่าวถึงความสุข ความเจริญที่แท้จริงว่า จะเกิดได้จากการประพฤติปฏิบัติที่เป็นธรรม ซึ่งมีลักษณะสร้างสรรค์ คือมีผลเป็นประโยชน์สุขและความเจริญมั่นคงแก่ตัว แก่ผู้อื่น ตลอดถึงชาติบ้านเมืองโดยรวม อันเป็นสิ่งตรงข้ามกับความทุกข์ความเจริญที่เท็จเทียม ซึ่งเกิดจากกลอุบายชั่วทั้งหลาย และมีผลบ่อนทำลายทุกสิ่งทุกคนรวมทั้งตนเองให้ล่มจม

การกระทำที่สร้างสรรค์นั้น คือการกระทำที่ให้ผลประโยชน์แก่ทุก ๆ ฝ่ายได้เต็มเปี่ยมตรงตามจุดประสงค์ ไม่มีการสูญเสียเปล่า หรือหากจะเสีย ก็เสียน้อยที่สุด การที่จะกระทำให้ได้เช่นนั้น บุคคลจำเป็นต้องอาศัยความมีสติพิจารณาให้เห็นถึงเหตุถึงผลที่แท้ คือแก่นแท้หรือหลักการของเรื่องต่าง ๆ จับเหตุจับผลอันต่อเนื่องกันทั้งหมดให้ถูกต้อง คือจัดระเบียบการของเรื่องให้ดี อย่างเช่นการที่รัฐจัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้น ก็เป็นผลเนื่องมาจากเหตุที่ต้องการให้ผู้มีภูมิปัญญาดี ได้มีโอกาส ได้มีสถานที่ศึกษาเล่าเรียน เพิ่มพูนปัญญาความสามารถให้สูงขึ้นเต็มที่ เพื่อจักได้นำภูมิรู้ นำคุณสมบัตินี้ทั้งหมดที่มีอยู่ในตัวออกใช้ปฏิบัติการทำงาน สร้างความเจริญทุก ๆ อย่างให้แก่ประเทศชาติ รัฐจึงได้ทุ่มเททุนรอนลงเพื่อการนี้มากมาย ที่ทราบตามรายงานเฉพาะปีที่ผ่านมา ก็ได้ใช้จ่ายเงินสำหรับดำเนินงานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึงสองร้อยล้านบาทเศษ ซึ่งเป็นเงินไม่น้อย เพราะฉะนั้น จึงควรทราบทั่วกันว่า เมื่อเป็นจุดประสงค์ร่วมกันของรัฐ ของประชาชน ซึ่งรวมทั้งตัวเราเองด้วย ที่จะสร้างกำลังคนที่มีความรู้ สำหรับสร้างสรรค์ความเจริญวัฒนาของประเทศชาติเช่นนี้ ทุกคนชอบที่จะตั้งใจให้มั่นคง ที่จะขะมักเขม้นศึกษาเพิ่มพูนปัญญาความสามารถของตนให้สมบูรณ์พร้อมโดยเร็วที่สุด มิให้เสียความมุ่งหมาย มิให้ต้องเสียเวลา เสียประโยชน์ที่จะพึงได้ไป และเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจักได้สามารถประกอบการทำงานต่อไป ให้บรรลุจุดหมายที่แท้จริงด้วยความมั่นใจ

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ที่กำลังกายกำลังใจอันเข้มแข็ง มีสติรักษาตัวอย่างมั่นคง และประสบความสุข ความสำเร็จ ความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตพร้อมทุกประการ.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันเสาร์ ที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๑๔

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปี ๒๕๑๓ เป็นวาระที่สาม ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาทั่วกัน

สองครวก่อน ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่ที่ประชุมนี้ว่า บัณฑิตควรจะได้ตั้งความมุ่งหมายที่แน่นอนของชีวิต คือความสุขความเจริญ ไว้ให้มั่นคงเป็นเบื้องต้น ความสุขความเจริญที่แท้จริงอันควรหวังนั้น เกิดขึ้นได้จากการกระทำและความประพฤติที่เป็นธรรม มีลักษณะสร้างสรรค์ คืออำนวยความสะดวกทั้งแก่ตัว แก่ผู้อื่น ตลอดถึงประเทศชาติโดยส่วนรวมด้วย และการกระทำที่สร้างสรรค์ ได้แก่การกระทำที่ให้ผลประโยชน์แก่ทุกฝ่าย อย่างเต็มเปี่ยม ถูกต้องตามประสงค์ ซึ่งบุคคลจะกระทำให้สำเร็จได้ด้วยฝึกฝนตัว ศึกษาพิจารณาให้เห็นแน่ชัด ถึงเหตุถึงผล คือแก่นแท้หรือหลักการของเรื่องต่าง ๆ และจับเหตุจับผลอันต่อเนื่องกันทั้งหมดให้ถูกต้อง คือ จัดระเบียบการของเรื่องให้ดี ฉะนั้น ทุกคนชอบที่จะตั้งใจให้มั่นคงที่จะขะมักเขม้นศึกษาฝึกฝนตนเอง ให้มีความรู้ความสามารถและคุณธรรมความดีเป็นเบื้องต้น เพื่อให้รู้จักและให้สามารถนำหลักวิชา เหตุผล คุณความดี มาปฏิบัติงานปฏิบัติตนได้โดยถูกต้องสมบูรณ์

การที่ท่านทั้งหลายเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยนี้ แท้จริงก็คือการเข้ามาเรียนรู้ มาฝึกฝนตนให้มีวิชา ความสามารถ มีความดีและคุณสมบัติครบถ้วนดั่งนั้น ปริญญาบัตร ซึ่งบางทีเห็นกันว่าเป็นเพียงแผ่นกระดาษ และครุฑวิหคฐานะ ซึ่งบางทีเห็นกันว่ารุ่มร่ามน่ารำคาญ เป็นเครื่องหมายแห่งความรู้และคุณสมบัติทั้งปวงที่ได้กล่าว แสดงให้ทราบว่าผู้เป็นเจ้าของเป็นบุคคลที่สามารถในวิชาการ แดกฉานในเหตุผล และการปฏิบัติชอบปฏิบัติดี ผู้ฉลาดจึงควรอย่างยิ่งที่จะทำตัวให้สอดคล้องเหมาะแก่เครื่องหมายแห่งความดีนั้น ตลอดมาและตลอดไป ถ้าได้ ปฏิบัติดีปฏิบัติถูกต้องและครบถ้วนทั้งทางวิชาการและทางจิตใจแล้ว แม้ปริญญาบัตรจะสูญหายวอดวายไป หรือ เลื้อยครุยจะขาดยุบกระจุยไป ผู้ทรงคุณวุฒิก็ยังมีคุณวุฒิ มีความดีอยู่ครบ ถึงแม้ชีวิตร่างกายจะแตกสลายไป ความดีทั้งหลายก็จะยังคงอยู่ค้ำจุนโลกตลอดกาล

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทั้งหลายมีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญาพร้อมสามารถที่จะประกอบ การงานต่าง ๆ ได้ด้วยความเข้มแข็ง ด้วยความมั่นใจ และด้วยเหตุผล ทั้งประสบความสำเร็จ ความเจริญก้าวหน้า พร้อมทั้งความสุขสวัสดิ์ในชีวิตทุกประการ.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๑๔

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในโอกาสนี้ และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย รวมทั้งการเผยแพร่วิทยาการ ให้ถึงประชาชน ดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี และได้รับความสนับสนุนทั้งจากทุกฝ่ายอย่างกว้างขวาง

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ด้วย ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ในการศึกษาในครั้งนี้

การเรียนรู่วิทยาการชั้นสูงต่าง ๆ เป็นประโยชน์เชิดชูตัว และช่วยตัวได้กว้างไกลมาก ในการที่จะดำเนินงาน ดำเนินชีวิตให้เจริญก้าวหน้า แต่ทั้งนี้บุคคลจะต้องพยายามควบคุมตัว มิให้ติดอยู่ในตำราหรือทฤษฎีมากเกินไป เพราะมีฉะนั้น เมื่อไปพบข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงาน ซึ่งไม่ตรงหรือไม่สอดคล้องกับตำราเข้า อาจก่อให้เกิด ความสนเท่ห์สงสัยได้ ทำให้ทำงานไม่ได้ ต้องหยุดชะงัก ก็เสียงาน หรืออาจทำให้เกิดอคติ เกิดความคิดที่ไม่ใช่ ทฤษฎีทั้งไม่ใช่วิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องขึ้น มากดดันชักนำให้ทำการไปอย่างผิด ๆ ทั้งสองอย่างเป็นโทษเสียหาย แก่งานแก่ตน แก่ส่วนรวมอย่างใหญ่หลวง ดังนั้น เมื่อต้องเผชิญปัญหาความขัดกันระหว่างทฤษฎีกับปฏิบัติ ทางที่ดีที่สุด จะต้องดำเนินงานในส่วนที่เห็นว่าถูกต้องแล้วต่อไป ไม่ปล่อยให้หยุดชะงัก พร้อมกันนั้น ควรจะได้อธิบาย คัดพิจารณาปัญหาโดยเร่งด่วน หาทางปรับหลักวิชาให้เข้ากับปัญหา และประสานเข้ากับวิชาอื่น ๆ อันเกี่ยวข้อง ด้วย ให้เห็นให้เข้าใจปัญหาโดยกระจ่างแจ้ง เมื่อได้วิธีที่ถูกต้องแล้ว ก็นำไปใช้ปฏิบัติให้ได้ผลด้วยความแน่วแน่ และมั่นใจ

ขออวยพรแก่ทุก ๆ คน ให้เป็นผู้มีปัญญาฉลาดรอบคอบในหลักวิชา ในเหตุ ในผล ในวิธีปฏิบัติ สามารถ นำวิชาการต่าง ๆ มาประกอบกิจของตนของชาติให้บรรลุผลเลิศ และให้ประสบความสำเร็จในชีวิต จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันศุกร์ ที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๘

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตใหม่ทุกคน ที่ได้รับเกียรติและสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

เมื่อวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวในที่ประชุมนี้ว่า การเรียนรู้วิทยาการชั้นสูงต่าง ๆ เป็นประโยชน์ช่วยตัว ได้กว้างขวางมาก ในการที่จะดำเนินงานต่อไปให้เจริญก้าวหน้า แต่บุคคลจำต้องควบคุมตัวมิให้ติดอยู่กับตำรา หรือทฤษฎีมากเกินไป เพราะมีฉะนั้น เมื่อไปพบข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงาน ซึ่งไม่ตรงหรือไม่สอดคล้องกับ ตำราเข้า จะเกิดความสับสนหวั่นไหว ทำให้งานที่กำลังทำอยู่หยุดชะงัก หรือไม่ก็จะไปคว้าเอาความคิดที่ ไม่ถูกต้องทั้งทางทฤษฎีทั้งทางปฏิบัติ มาใช้ทำงานอย่างผิด ๆ ทั้งสองอย่างนี้ เป็นโทษเสียหายแก่งาน แก่ตน และแก่ส่วนรวมอย่างใหญ่หลวง ดังนั้น เมื่อต้องเผชิญปัญหาความขัดกันระหว่างทฤษฎีกับปฏิบัติเข้า ควรจะ ต้องดำเนินงานในส่วนที่เห็นว่าถูกต้องต่อไป ไม่ให้ชะงัก พร้อมกันนั้น ก็รีบคิดพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นอย่าง เร่งด่วน หาทางปรับหลักวิชาที่มีอยู่ให้เข้ากับปัญหา และประสานเข้ากับวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย ให้เห็น ปัญหาโดยแจ่มชัด เมื่อได้วิธีที่ถูกมาแล้ว ก็นำไปใช้การให้เป็นผลด้วยความแน่วแน่มั่นใจ

ข้าพเจ้าขอกล่าวถึงเรื่องความสับสนหวั่นไหวเพิ่มเติมให้ชัดเจนยิ่งขึ้นในโอกาสนี้ ใครก็ตาม เมื่อได้ลงมือ ทำงาน ก็ย่อมจะต้องประสบปัญหาการปฏิบัติงาน ที่นำเอาทฤษฎีมาใช้ตรง ๆ ไม่ได้อยู่เสมอ ทำให้เกิดความ สับสนสับสนไม่มั่นใจขึ้น และต้องหยุดชะงัก ซึ่งเป็นผลเสีย คือเสียเวลา เสียการเสียงาน และเสียประโยชน์ ที่พึงจะได้ไปมาก และโดยที่งานต้องดำเนินต่อไปโดยไม่ขาดสาย ก็เกิดความจำเป็นที่จะต้องหาวิธีแก้ไขโดยเร็ว ความต้องการให้งานเสร็จ ๆ ไปนั้น จะชวนให้มั่งง่าย หันไปหยิบไปฉวยเอาวิธีปฏิบัติและทฤษฎีของคนอื่นมาใช้ โดยที่เขาสำเร็จรูปอยู่แล้ว และเขาหยิบยื่นมาให้ ถ้าทำเช่นนั้น ทฤษฎีที่รับของเขามาใช้ทั้งดุ้น มีหวังไม่เหมาะ ไม่ตรงกับงาน กับปัญหา และกับสภาพการณ์แวดล้อมต่าง ๆ ที่เรากำลังเผชิญอยู่ ก็มีหวังเสียหายใหญ่ วิธีที่ถูก ที่เราจะต้องทำ คือ ดำเนินงานส่วนที่ทำได้ต่อไป แล้วรีบขบคิดปัญหาที่เกิดขึ้น โดยอาศัยทฤษฎีของเราที่มี อยู่แล้วเป็นหลัก โดยคิดว่าทฤษฎีทั้งหลายวางไว้เป็นหลักใหญ่สำหรับงานโดยส่วนรวม เมื่อเรามาปฏิบัติงานที่ เฉพาะลงไป เราจำเป็นต้องใช้ความสามารถของตน นำเอาทฤษฎีนั้น ๆ มาปรุงกับวิทยาการ แล้วปรับให้เข้ากับ สภาพการณ์ที่เผชิญอยู่ ด้วยตนเอง ให้ปัญหาคลี่คลายลุล่วงไปโดยเร็ว การแก้ปัญหาเพื่อกำจัดปลดเปลื้อง ความสับสนหวั่นไหวนี้ จำเป็นที่จะต้องฝึกหัดให้กระทำได้โดยฉับไวชัดเจน เพราะในชีวิตเรานั้น เราจะต้องประสบ ปัญหาขัดข้องอยู่ตลอดเวลา ถ้าสร้างพร้อมและความมั่นใจดังนี้ได้ เราก็จะสามารถดำเนินงานให้บรรลุ เป้าหมายและเกิดประโยชน์แก่งานแก่ตัวเองได้อย่างแน่นอน

ขออำนวยการแก่ทุก ๆ คน ให้เป็นผู้มีกำลังกายกำลังใจอันเข้มแข็งมั่นคง มีความคิดความเห็นชอบ มีปัญญา ฉลาดรอบรู้ในเหตุในผลในวิธีปฏิบัติ สามารถประกอบกิจของตนของชาติให้บรรลุผลเลิศ และให้ประสบความสำเร็จใน ชีวิตจริงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๗

ณ วิทยาเขต ตำบลรูสะมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๑๗

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อีกครั้งหนึ่งในวันนี้ และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานกิจการของมหาวิทยาลัยในรอบปีที่แล้ว ว่าดำเนินก้าวหน้า มาอีกเป็นอันมาก ได้เปิดสอนวิชาสำคัญ ๆ ในคณะต่าง ๆ ขึ้นหลายสาขา ซึ่งน่าจะเป็นผลดีแก่ประเทศชาติ อย่างกว้างขวางในวันข้างหน้า ส่วนกิจกรรมและโครงการด้านบริการประชาชนที่จัดขึ้นนั้น ก็เป็นการเหมาะสม และเป็นประโยชน์ ทั้งแก่มหาวิทยาลัยและท้องถิ่นอย่างยิ่ง ควรได้รับความยกย่องสนับสนุน

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติพร้อมกับความสำเร็จในการศึกษา และที่จะได้นำ สติปัญญาความสามารถออกไปทำความเจริญให้แก่งานของชาติต่อไป

ปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งที่บั่นทอนความมั่นคงของชาติในเวลานี้ พิจารณาแล้วเห็นว่าได้แก่ความ ไม่แน่นอนใจในจุดประสงค์หรือจุดหมายของชีวิต ซึ่งกำลังเกิดมีมากขึ้น ๆ ในคนทุกระดับความรู้และทุกอาชีพ เป็นเหตุให้เกิดความเล็งเล่งสลับในการปฏิบัติ เช่นนี้ ทำให้มองเห็นจุดหมายไม่ชัด จะทำอะไรก็ขาดความรอบคอบ เมื่อกระทำไปโดยขาดความรอบคอบ จึงมักมีผลออกมาในทางที่ไม่เป็นการสร้างสรรค์นัก

แต่คนที่มีการศึกษา ที่เรียกว่าเป็นผู้มีปัญญา ควรจะสามารถวินิจฉัยได้ว่าอะไรจะดี อะไรจะชั่ว อะไรจะดี อะไรจะชั่ว ควรจะต้องรอบคอบและระมัดระวัง ที่จะพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ให้กระจายแจ้งทุกแง่ทุกมุม แล้วจัดการให้ถูกต้อง ถูกขั้นตอน ถูกเหตุผล ข้อที่พึงระมัดระวังอย่างยิ่ง คือการแก้ปัญหาโดยรีบเร่งด่วน ทั้งที่ยังไม่มีความแน่ใจอยู่ ข้อนี้ มักจะทำให้ได้ผลที่ผิด ๆ ผลที่ผิด ๆ ก็คือผลที่ไม่ครบถ้วน ขาดประโยชน์ที่พึงได้ มีหน้าซำ อาจจะทำให้ เกิดความเสียหายร้ายแรงขึ้นก็ได้ เพราะอาจไปรื้อหรือทำลายสิ่งที่ดี ที่ใช้การได้ลง และเอาสิ่งที่ดี ที่ใช้การ ไม่ได้ มาใช้ เมื่อความจริงเป็นอยู่อย่างนี้ ผู้มีปัญญาทุกระดับจึงต้องถือเป็นภาระหน้าที่ ที่จะต้องรู้จัก รับ รู้จัก ใช้ความรู้อย่างถูกต้อง เพื่อสามารถพิจารณาการกระทำที่เหมาะสมแก่ทุกกรณี

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีพลังสมบูรณ์พร้อม ในร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา สามารถประกอบกิจการ ต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพเต็มเปี่ยม ทั้งให้ประสบความสำเร็จความดี มีความสุขความก้าวหน้าในชีวิต ทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
วันพฤหัสบดี ที่ ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๘

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา อีกเป็นวาระที่สอง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่า มหาวิทยาลัยสามารถดำเนินกิจการด้านต่าง ๆ ทั้งที่เป็นหน้าที่โดยตรงและหน้าที่ต่อชุมชน มาได้ด้วยดี

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติพร้อมทั้งความสำเร็จในการศึกษา และที่จะได้ออกไปเป็นกำลังปฏิบัติงานของชาติต่อไปในวันข้างหน้า

ทุกครั้งที่ไปมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิต ให้นำเอาความรู้ความสามารถที่มีอยู่ ออกไปใช้ปฏิบัติงานด้านการศึกษาให้เกิดประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองจริง ๆ ด้วย จุดประสงค์ที่จะสั่งสอนถ่ายทอดความรู้ความฉลาดในทางที่ถูก ที่สร้างสรรค์แก่เยาวชน **ให้อนุชนรุ่นหลังสามารถสร้างตนสร้างส่วนรวมให้มั่นคง และตั้งตัวได้ด้วยความเจริญและก้าวหน้า** (ข้อความที่ว่า “ให้อนุชนรุ่นหลังสามารถสร้างตน สร้างส่วนรวมให้มั่นคง และตั้งตัวได้ด้วยความเจริญและก้าวหน้า” นี้ ชิดเส้นใต้) คราวนี้ก็ขอพูดเรื่องนี้เพิ่มเติมอีกเพียงเล็กน้อยว่า ถ้าเห็นและยอมรับว่าข้อความที่ขีดเส้นใต้เป็นความปรารถนาแท้ และตกลงใจจะทำตามแน่นอนแล้ว ก็ขอให้ทำไป ไม่ต้องรังรองลังเลเพราะท่านมีความรู้ความจำแนกพร้อมอยู่แล้ว

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีพลังสมบูรณ์พร้อมในร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาสามารถประกอบกิจการต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพเต็มเปี่ยม ทั้งให้ประสบความสำเร็จความสำเร็จ และมีความสุขความก้าวหน้าในชีวิตทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร
แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล
ณ มหาวิทยาลัยมหิดล
วันพุธ ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๑๘

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่า กิจการของมหาวิทยาลัยขยายตัวก้าวหน้าออกไปอีกด้วยดี ทั้งในด้าน การศึกษาวิจัย ด้านการบริการ และด้านสถานที่

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จวิชาสาขาต่าง ๆ ทุกคน ในการที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จตามที่ปรารถนา

วิทยาการทุกอย่างที่จัดสอนในมหาวิทยาลัยนี้สำคัญ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งโดยตรงสำหรับการ สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า ความผาสุก ตลอดจนความมั่นคงของประเทศชาติ ประโยชน์ดังกล่าวนี้ จะเกิดขึ้นได้หรือไม่ อยู่ที่ผู้เข้ามาศึกษาและนำวิทยาการไปปฏิบัติ ยิ่งกว่าอื่น ทุกคนที่มีโอกาส ที่ได้เข้ามาเรียน ในมหาวิทยาลัยมหิดล จำเป็นที่สุด ที่จะต้องรู้ชัดถึงจุดหมายของการศึกษาของตนและของการที่จะนำวิชาการ นั้น ๆ ไปใช้การ ผู้ที่ทราบตระหนักว่าตนศึกษาเพื่ออะไร แล้วนำความรู้ ความคิด และความชำนาญไปปฏิบัติให้ ถูกจุดประสงค์ที่แท้จริงโดยเต็มกำลังความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจเพื่อการสร้างสรรค์ เท่านั้น จึงจะหวัง ได้ว่าจะสามารถสร้างความเจริญผาสุกและความวัฒนาถาวรในชาติให้เกิดมีขึ้นได้โดยสมบูรณ์ ทุกคนจึงควรจะได้ ศึกษา และปฏิบัติการทุกสิ่งทุกอย่าง ด้วยสติปัญญา และด้วยความรู้ตัว ระวังตัว โดยสม่ำเสมอทุกเวลา

ขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาประสบความสุขความสำเร็จในชีวิตและในหน้าที่การงาน ทั้งขอให้ทุกท่าน ที่มาร่วมในพิธีอันมีเกียรตินี้ มีความเจริญสวัสดิ์ถึงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๑๘

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานกิจการของมหาวิทยาลัยว่ามีโครงการที่จะปรับปรุงงานทุกด้าน ให้ดำเนินก้าวหน้าและเป็นประโยชน์ยิ่งขึ้นต่อไป

ขอแสดงความชื่นชมด้วย กับผู้ทรงคุณวุฒิและกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จครั้งสำคัญ ในชีวิต

ข้าพเจ้ายินดี ที่มหาวิทยาลัยทราบตระหนักถึงความสำคัญของหลักสูตรพื้นฐานทั่วไป ซึ่งมุ่งให้ความรอบรู้และทัศนะอันกว้างไกลแก่นักศึกษา เพราะสิ่งทีมหาวิทยาลัยสมควรและจำเป็นจะต้องทำเพื่อให้นักศึกษานั้น คือสร้างความรู้พื้นฐานทางวิชาการให้นักศึกษาอย่างแน่นแฟ้นและเพียงพอ ซึ่งหมายความว่าต้องให้ทุกคนเรียนรู้ กลไกของแต่ละวิชาให้ทั่วถึงและแจ่มแจ้ง เริ่มต้นตั้งแต่รู้ว่าวิชาการนั้น ๆ เกิดขึ้นมาอย่างไร เพื่อใช้การอะไร แล้ว มีความเปลี่ยนแปลงเป็นลำดับมาอย่างไรตามสภาพและความจำเป็น ในปัจจุบันมีลักษณะอย่างไร มีความสำคัญ มีความต้องการใช้ในการใดเพียงใด แม้ในอนาคตจะมีแนวโน้มไปทางใด ก็ควรคาดคะเนได้ ทั้งนี้เพื่อจักได้ สามารถนำไปใช้ให้ถูกต้องกับงาน กับปัญหา สถานการณ์ และความจำเป็น ซึ่งจะต้องประสบในเวลาปฏิบัติงาน หากไม่เรียนรู้ลักษณะและกลไกของวิชาการโดยตลอดอย่างคล่องแคล่วเจนจัดแล้ว ก็ยากนักที่จะใช้วิชาการ ปฏิบัติงานให้ได้ผลอย่างพอเพียงได้ ยิ่งในเวลาทีสถานการณ์ของโลกทุก ๆ ด้านเปลี่ยนแปลงโดยรวดเร็ว อย่างที่ รายงานว่า “เป็นที่น่าวิตก” เช่นปัจจุบันนี้ ถ้าหากไม่มีพื้นฐานทางวิชาการที่มั่นคงแล้ว ก็ดูจะเหลือวิสัยที่จะ ปฏิบัติงาน และแก้ไขปัญหาทั้งปวงให้บรรลุผลอันพึงประสงค์ได้

จึงใคร่ขอให้ทุกคนสังวรระวังตัวในการที่จะต้องรับภาระปฏิบัติงานของชาติในเวลาต่อไป สมควรอย่างยิ่ง ที่ทุกคนจะต้องแม่นยำในหลักวิชา และพยายามตั้งใจใช้วิชาการให้ได้ผลมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนเป็นผู้มีพลังกายพลังใจ และพลังความรู้อันสมบูรณ์ สามารถปฏิบัติภาระหน้าที่ทุกประการได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มเปี่ยม ทั้งประสบความสุขความสำเร็จ ความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ตามที่ปรารถนาทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันศุกร์ ที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๑๘

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๗ เป็นวาระที่สอง ขอแสดงความชื่นชมกับบรรดาบัณฑิตผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาทุก ๆ คน

เมื่อวานนี้ ได้กล่าวแก่ที่ประชุมบัณฑิตที่มารับปริญญาบัตรว่า ข้าพเจ้ายินดีที่มหาวิทยาลัยทราบตระหนักถึงความสำคัญของหลักสูตรพื้นฐานทั่วไป ซึ่งมุ่งให้ความรอบรู้และทัศนคติอันกว้างไกลแก่นักศึกษา เพราะการสร้างความรู้พื้นฐานทางวิชาการให้แก่นักศึกษา ให้ได้เรียนรู้ลักษณะ กลไก ตลอดจนวิวัฒนาการ คือความเปลี่ยนแปลงของแต่ละวิชาโดยแจ่มแจ้งทั่วถึงนั้น จะเป็นพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับการปฏิบัติงาน คือจะช่วยให้สามารถนำวิชาการไปใช้ได้โดยถูกต้องเหมาะสมกับงาน กับปัญหา สถานการณ์ และความจำเป็น ทำให้บรรลุผลอันพึงประสงค์ได้เต็มที่

โอกาสนี้ใครจะเสริมว่า วิชาอื่น เมื่อมีความเปลี่ยนแปลงมาเป็นลำดับ ตามภาวะและความจำเป็นของโลก ก็ต้องแตกสาขากว้างขวางมากหลายเป็นธรรมดา จนบางทีทำให้แลไม่เห็นว่ วิชาสาขาต่าง ๆ มาจากต้นตออันเดียวกัน และลืมไปว่า วิชาแต่ละสาขานั้นมีความสัมพันธ์กันสอดคล้องกันอยู่ เมื่อเป็นดังนี้ ที่สุด วิชา ก็ขาดตอนจากกัน คนที่เรียนและที่ใช้วิชานั้น ๆ ก็ไม่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ไม่ปรองดองกัน ยังผลให้การทำงานติดขัดบกพร่อง และเสียประโยชน์ที่พึงได้ไปด้วยประการต่าง ๆ ดังนั้น ผู้ฉลาดจึงควรต้องพยายามศึกษาให้เห็นจริง และให้เข้าใจแจ่มแจ้งว่า วิชาทั้งหลายเกี่ยวโยงถึงกัน เป็นส่วนประกอบของกันและกัน เป็นปัจจัยอุดหนุนกันและกันอย่างแน่นแฟ้น แล้วพยายามดึงเอาวิชาการ บุคคล กับทั้งกิจการที่เกี่ยวข้องกัน มารวมกัน ส่งเสริมกัน เพื่อผลและประโยชน์อันเลิศร่วมกันของเรา

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนถึงพร้อมด้วยกำลัง ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และวิทยาการ สามารถทำงานให้สัมพันธ์สอดคล้องกันทุกฝ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งประสบความสำเร็จ ความเจริญก้าวหน้า และความสุขสวัสดิ์ในชีวิตสมตามที่ตั้งใจปรารถนาจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
ณ หอประชุมคุรุสภา
วันเสาร์ ที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๑๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าในวาระนี้ และที่ได้ทราบว่าการกิจการของสถาบันทุกด้านดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดี

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

ขณะนี้เห็นได้ชัดว่า ภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมในหลายประเทศเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ การทุ่มเทสร้างเครื่องจักรกลอันก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพสูงขึ้นใช้ในการผลิต ทำให้ผลผลิตทางอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นรวดเร็วและมากมาย จนอาจถึงขั้นฟุ่มเฟือย พร้อมกันนั้นก็ทำให้คนว่างงานลงเพราะถูกเครื่องจักรกลแย่งไปทำ เป็นเหตุให้เกิดความยุ่งยากตกต่ำทางเศรษฐกิจขึ้น เพราะคนที่ว่างงานยากจนลง และผู้ผลิตก็ขาดทุนเพราะสินค้าขายไม่ออก จึงน่าจะจะต้องดัดแปลงแนวคิดแนวปฏิบัติในการส่งเสริมความเจริญด้านอุตสาหกรรมไปบ้างให้สมดุลย์กับด้านอื่น ๆ เพื่อความอยู่รอด

ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ชื่อว่ามีความรู้ความชัดเจนทั้งในวิชาการและในการปฏิบัติ ยิ่งกว่านั้น ยังได้รับการฝึกหัดอบรมเป็นพิเศษ ให้สามารถปฏิบัติภารกิจได้เหมาะสม ตามภาวะเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรมและสังคมของโลก จึงควรจะได้ศึกษาถึงภาวะการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงมาให้เข้าใจ แล้วพยายามค้นคว้าเครื่องมือและวิธีการที่จะนำไปปฏิบัติได้ง่าย ๆ มาปฏิบัติ โดยนำเอาพลังงานและสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในประเทศและในตัวมาใช้การให้ได้มากและกว้างขวางที่สุดเท่าที่จะทำได้ ถึงหากงานจะดูไม่ใหญ่ยิ่งและไม่ก้าวหน้าเต็มที่ หรือการผลิตจะลดน้อยลงบ้างก็ตาม แต่ผลผลิตที่ได้มา ก็ยังเพียงพอแก่การอุปโภคบริโภคและความต้องการ ที่สำคัญกว่านั้น คนส่วนใหญ่ก็จะมิงานทำทั่วถึงยิ่งขึ้น และสามารถหารายได้เลี้ยงตัวเองให้มีความผาสุกความสะดวกสบายขึ้น ซึ่งเป็นความมุ่งประสงค์ของสาธุชนทั่วไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความสุข ความสำเร็จและความรุ่งเรืองก้าวหน้าในชีวิตและภารกิจทั้งปวง ขอให้ทุกท่านที่มาประชุมในพิธีนี้มีความเจริญสวัสดิ์ทุกเมื่อ.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยศิลปากร

ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศิลปากร

วันอังคาร ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๑๘

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากร อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมด้วยกับผู้ทรงคุณวุฒิและกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ในการศึกษา

การที่ทางการมหาวิทยาลัยศิลปากรพยายามอย่างยิ่งมาตลอด ในอันที่จะจัดและปรับปรุงขยายการศึกษาของมหาวิทยาลัยด้วยประการต่าง ๆ เพื่อให้มหาวิทยาลัยนี้ได้เป็นแหล่งปลูกฝังความรู้และเผยแพร่วิทยาการที่แท้จริงนั้น เป็นการที่ถูกต้องเหมาะสมที่สุด เพราะช่วยให้เกิดผู้มีความสามารถทางวิชาการ มากขึ้นในบ้านเมือง และขึ้นชื่อว่าผู้มีความรู้แล้ว ตกไปอยู่ในที่ใด ก็เป็นประโยชน์ในที่นั้น เพราะย่อมจะนำเอา ความคิดวิทยาการไปทำประโยชน์สร้างความสำเร็จต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น

การที่ท่านทั้งหลายผู้มีการศึกษาดี จะนำเอาความรู้ความสามารถทางวิชาการไปใช้สร้างสรรค์ความสำเร็จ ก้าวหน้า ความผาสุกมั่นคงให้แก่ตนเอง แก่สังคมและแก่โลกนั้นจำเป็นจะต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนแน่นอนเป็น เบื้องต้นก่อน จึงจะทำการได้เป็นผล จุดหมายที่สำคัญที่สุดนั้น ข้าพเจ้าไม่เห็นสิ่งใดที่จะยิ่งไปกว่าชาติบ้านเมือง และการที่จะดำรงรักษาเสริมสร้างบ้านเมืองให้เป็นปึกแผ่น มีความผาสุกร่มเย็น เพราะบ้านเมืองที่มั่นคงนั้น เป็น รากฐานที่แข็งแรงและประเสริฐสุดสำหรับรองรับบุคคล ให้บุคคลสามารถคิดอ่านนำเอาศิลปวิทยาการทั้งปวง มาใช้ให้เป็นประโยชน์ ทั้งแก่ตนเอง ทั้งแก่ส่วนรวมได้ด้วยความมั่นใจและปลอดภัย แม้ปรารถนาจะแผ่ขยายวง กว้างไกลออกไปให้เป็นประโยชน์ถึงชาวโลกด้วยก็ย่อมทำได้เต็มภาคภูมิ แต่ถ้าไม่ยึดมั่นในประเทศชาติ ปล่อยให้ ชาติประเทศหมดความมั่นคง บุคคลก็จะไม่มีโอกาส ไม่มีหนทาง ที่จะใช้ความรู้ความคิดวิทยาการให้เป็น ประโยชน์อย่างใดแก่ผู้ใดตามความมุ่งหวังได้เลย

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และ ขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
วันพุธ ที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๘

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาเยี่ยมมหาวิทยาลัยรามคำแหง และมาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยเป็นครั้งแรกในวาระนี้

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัย ที่ให้ปริญญาคุณวุฒิตดกตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้าและพระราชินี

ตามที่รายงานให้ทราบ มหาวิทยาลัยรามคำแหงนี้เป็นมหาวิทยาลัยในแบบที่ให้โอกาสแก่ผู้ปรารถนาวิชา ความรู้ ให้เข้ามาศึกษาค้นคว้าวิทยาการต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางและอย่างอิสระ จึงอำนวยความสะดวกได้มากใน ด้านสนับสนุนส่งเสริมบุคคลทั่วไป และโดยเฉพาะผู้ที่ทำการทำงานแล้ว ให้ได้ฟื้นฟูเพิ่มพูนความสามารถของตน ทางด้านวิชาการ เพื่อนำไปปรับปรุงการงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และยกฐานะหน้าที่ให้สูงขึ้น

มหาวิทยาลัยมีความมุ่งหมายสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งเสริมผู้ที่เข้ามาศึกษาดังนี้ ผู้ที่สำเร็จการศึกษา แล้วทุกคนควรจะได้มองเห็น และควรที่จะได้น้อมนำมาเป็นคติในการดำเนินชีวิตและการงานต่อไป โดยทำความ ตั้งใจและความเพียรให้มั่นคง ในอันที่จะฝึกฝนและปรับปรุงตนเองในการทำงาน ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ และสำคัญที่สุด ควรจะได้พยายามหาทางนำความคิดวิทยาการ ซึ่งอุตสาหกรรมศึกษาได้ด้วยยากนั้น มาใช้ให้ เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อความเจริญมั่นคงของชาติบ้านเมืองของเรา

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาชุมนุมพร้อมในพิธีนี้มีความเจริญสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๘

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นวาระที่สองในวันนี้ ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จทุกคนทั่วกัน

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่บัณฑิตในที่ประชุมนี้ว่า มหาวิทยาลัยรามคำแหงมีจุดมุ่งหมายประการหนึ่งที่จะอำนวยประโยชน์ในด้านสนับสนุนส่งเสริมบุคคลทั่วไป และโดยเฉพาะผู้ที่ทำงานแล้ว ให้ได้เพิ่มพูนเพิ่มพูนความสามารถทางวิชาการของตน เพื่อจักได้นำไปปรับปรุงการงานให้เจริญขึ้น และยกฐานะหน้าที่ให้สูงขึ้น ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนควรจะได้มองเห็นเจตนาสำคัญนี้ และน้อมนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติดำเนินชีวิตและการงานโดยตั้งใจและตั้งความเพียรให้มั่นคง ในอันที่จะฝึกฝนปรับปรุงตนในการทำงาน ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพอยู่เสมอ สำคัญที่สุด จะต้องพยายามหาทางนำเอาความคิดวิพากการ ที่อุตสาหกรรมศึกษา มาด้วยยากนั้น มาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อความเจริญมั่นคงของบ้านเมือง

วันนี้ใครจะกล่าวเสริมแก่ท่านทั้งหลายว่า ในการทำงานใด ๆ ก็ตาม ผู้ปรารถนาความสำเร็จที่แท้จริง จะต้องมุ่งหมายแต่เฉพาะผลที่เป็นคุณเป็นประโยชน์ และจะต้องอดสาหะพยายามดำเนินงานทุกอย่างด้วยความบริสุทธิ์ใจ ด้วยความละเอียดรอบคอบ ประกอบด้วยเหตุผลและความสุจริตยุติธรรมโดยไม่ท้อถอย จึงจะบรรลุผลสำเร็จที่สมบูรณ์และเป็นเกียรติยั่งยืนอยู่ตลอดไปได้ มิฉะนั้น อาจทำลายส่วนรวมและทำลายคุณความดีต่าง ๆ จนพินาศย่อยยับไปพร้อมกับผืนแผ่นดิน

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกายกำลังใจและกำลังความคิดอันเข้มแข็ง ที่จะประกอบกรณียกิจเพื่อตนเองและประเทศชาติ ทั้งให้มีความสุขความสำเร็จในสิ่งที่ตั้งใจหวัง และขอทุกท่านที่มาร่วมประชุม ณ ที่นี้ มีความเจริญสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาศาखाวิชาต่าง ๆ
ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ครั้งที่ ๑๐
ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันเสาร์ ที่ ๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๙

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยได้เจริญรุดหน้ามาด้วยดี ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และกับผู้สำเร็จการศึกษาในครั้งนี้อย่างทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

บัดนี้ บัณฑิตทั้งหลายได้รับปริญญา คือได้รับการรับรองว่าได้ศึกษาฝึกฝนตามหลักสูตรวิชาการที่ถึงขนาดพร้อมที่จะใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการที่ได้เล่าเรียนสะสมไว้ ออกไปปฏิบัติงานได้แล้ว ทุกคนจึงเป็นอันพ้นจากสภาพนิสิตนักศึกษา และจะต้องแยกย้ายกันไปประกอบกิจการงาน ด้วยความสามารถและความรับผิดชอบของตัวเองต่อไป

เมื่อยังเป็นนักศึกษานั้น ท่านทั้งปวงโดยมาก มีความรู้สึกว่าจะต้องพยายามตั้งปณิธานที่จะปฏิบัติการเพื่อสร้างสรรค์ความดีความเจริญและความยุติธรรมถูกต้อง ให้เกิดมีแก่สังคมและชาติบ้านเมือง โดยการแสดงเรียกร้องในสิ่งที่คุณเห็นว่าเป็นที่น่าต้องการ และแสดงการตำหนิติเตียนการกระทำต่าง ๆ ที่นึกเอาว่าไม่เป็นที่น่าพอใจ อันการตั้งปณิธานที่จะแก้ไขสิ่งบกพร่อง และสร้างความดีความถูกต้องด้วยความรู้และเหตุผลนั้น เป็นสิ่งประเสริฐ ซึ่งจำเป็นต้องรักษาไว้ตลอดไป หากท่านได้ตั้งใจมั่นคงที่จะใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการ ด้วยเหตุผล ด้วยความบริสุทธิ์ใจจริง ๆ เพื่อสร้างสรรค์สิ่งดีงามแล้วจะเป็นการป้องกันกำจัดการตำหนิติเตียนทั้งปวงได้อย่างดีที่สุด ทั้งชาติบ้านเมือง ตลอดจนตัวท่านเอง ก็จะบรรลุถึงความเจริญมั่นคง และความก้าวหน้า ผาสุกได้เป็นแน่นอน

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จและความเจริญในชีวิต สามารถทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและสังคมได้โดยสมบูรณ์ และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๙

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกวาระหนึ่ง เป็นที่น่าชื่นชมที่มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้รับความร่วมมือส่งเสริมมาก ทั้งจากทางราชการและจากต่างประเทศ รวมทั้งได้รับงบประมาณให้สร้างโรงพยาบาลศูนย์แพทยศาสตร์ขึ้นในปีนี้อย่าง

ขอแสดงความยินดีกับผู้ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้โดยทั่วกัน

ข้าพเจ้าได้กล่าวกับผู้สำเร็จวิชาการชั้นสูงอยู่เสมอว่า การสร้างความเจริญและมั่นคงของประเทศนั้น จำเป็นต้องอาศัยหลักวิชาการชั้นสูงพร้อมทุกสาขา และบัณฑิตผู้สำเร็จจากมหาวิทยาลัยนั้น คือกำลังและผู้นำสำคัญในการใช้หลักวิชาให้บังเกิดผล บัดนี้ท่านทั้งหลายก็ได้สำเร็จหลักสูตรวิชาการอย่างสูงแล้ว น่าจะพร้อม ที่จะนำวิชาการออกไปปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี แต่การทำงานใดก็ตาม แต่ละคนควรจะศึกษางานและสภาพทั่วไปให้ทั่วถึงก่อน เพื่อจะได้ทราบว่า จะร่วมงานนั้น ๆ อย่างไร เพราะโดยทั่วไป สภาพการณ์และอุปสรรคต่าง ๆ มักไม่เหมือนที่คาดหมายไว้ จะต้องทราบว่า สภาพของผู้ทำงานในระยะศึกษา กับผู้ทำงานในระยะปฏิบัติงานจริง ๆ ย่อมแตกต่างกัน จำเป็นจะต้องใช้ไหวพริบดีดแปลงตัวเองให้เข้ากับสภาพในปัจจุบัน สำคัญที่สุด ถ้าปฏิบัติด้วยความบริสุทธิ์ใจ ด้วยเหตุผล และความหมั่นเพียรแท้ ๆ แล้ว ก็จะสามารถนำวิชาการมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้โดยไม่มีสิ่งใดมาเป็นอุปสรรคขัดขวาง และจะทำให้ประเทศชาติเจริญมั่นคงได้ดังประสงค์

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้าในชีวิตและการทำงานสมตามที่ตั้งมุ่งหมายไว้ทุกประการ และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์จงทุกเมื่อ.

พระบรมราชโองการ

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๗ - ๒๕๑๘

ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

วันจันทร์ ที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๑๘

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอีกครั้งหนึ่ง และมีความพอใจที่ทราบว่าการของมหาวิทยาลัยดำเนินมาด้วยความก้าวหน้า มีผู้สำเร็จการศึกษาระดับต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ทั้งขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตผู้ประสบผลสำเร็จในการศึกษาทุก ๆ คน

ผู้ที่ได้เข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยนับว่าเป็นผู้มีโชคและโอกาสดียิ่ง ที่ได้รับความเกื้อกูลและสนับสนุนจากส่วนรวม ให้ได้รับการศึกษาวิทยาการชั้นสูง จึงเกิดเป็นหน้าที่ขึ้นมาที่จะต้องตั้งใจและเพียรพยายามเล่าเรียนให้มีความรู้จริง ๆ สำหรับนำไปใช้ทำการงานสำคัญที่จะต้องใช้วิชาการ เพื่อสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นประโยชน์เป็นความเจริญก้าวหน้า ตอบแทนสังคม บัณฑิตทั้งหลายได้รับโอกาสอันดีแล้ว และได้รับความรู้พร้อมทั้งปริญญาบัตรรับรองวิทยฐานะของตนเองแล้ว ควรอย่างยิ่งที่จะมุ่งมั่นทำหน้าที่ที่มีอยู่ให้ครบถ้วน ขอให้แต่ละคนตั้งใจและเพียรพยายามนำความรู้ ความคิด และความสามารถ มาใช้ในการปฏิบัติงานให้เป็นผล เป็นความสร้างสรรค์จริง ๆ จักได้นำพาตน สังคม และประเทศชาติไปสู่ความเจริญวัฒนาได้ด้วยความมั่นคงและสวัสดิ

ขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต และประสบความสำเร็จก้าวหน้ารุ่งเรืองในกิจการงานทุกอย่าง สมตามที่ปรารถนาไว้ทุกประการ.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๗ - ๒๕๑๘

ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

วันอังคาร ที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๑๙

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอีกวาระหนึ่ง และขอแสดงความชื่นชมในความสำเร็จของบัณฑิตใหม่ ที่ประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ทุก ๆ คน

ข้าพเจ้าได้กล่าวในที่ประชุมนี้เมื่อวันวานเป็นความว่า ผู้ที่เข้ามาเรียนวิทยาการชั้นสูงในมหาวิทยาลัยได้นับว่าเป็นผู้มีโอกาสและมีโชคคติ ที่ได้รับความอุ่มชูสนับสนุนจากส่วนรวม จึงเกิดเป็นหน้าที่ขึ้น ที่จะต้องตั้งใจเรียน ให้มีความรู้จริง ๆ เพื่อนำไปปฏิบัติงานสร้างสรรค์ประโยชน์และความเจริญต่าง ๆ ตอบแทนสังคม

การที่จะนำความรู้และหลักวิชาไปใช้ให้ได้ผลเต็มที่นั้นมิใช่ของง่ายนัก เพราะหลักวิชาที่เรียนรู้อยู่เป็นแต่หลักทั่วไป มิใช่ปรุงแต่งไว้เป็นแบบสำเร็จรูป สำหรับที่จะมาใช้ทำงานหรือใช้แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ทันที นอกจากนี้ ทฤษฎีที่เรียนมานั้น บางอย่างก็อาจนำมาใช้กับงานและสภาพการณ์ในบ้านเมืองของเราได้ไม่ถนัดนัก เพราะฉะนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจให้กว้างขวาง ไม่เกาะติดในทฤษฎีอยู่อย่างเดียว จะทำการสิ่งใด ควรต้องศึกษาให้ทั่วถึงเสียก่อนด้วยเหตุผล ด้วยความรอบคอบละเอียดถี่ถ้วน จึงจะทราบแจ้งว่างานนั้นคืออะไร มีขอบเขตเพียงไหน มีวัตถุประสงค์อะไร เพื่อประโยชน์สิ่งใด และควรจะทำได้อย่างไรให้สำเร็จผลเลิศได้ จึงขอให้ทุกคนคิดถึงความจริงข้อนี้ให้มาก และขอให้พยายามปฏิบัติตามความจริงนั้น เพื่อจักได้นำความรู้และหลักวิชามาใช้ในการปฏิบัติงานให้เป็นผลสำเร็จ และสามารถนำพาตน นำพาสังคม ตลอดจนถึงประเทศชาติ โดยส่วนรวม ให้ก้าวหน้าไปสู่ความเจริญและมั่นคงได้

ขอบัณฑิตทั้งหลาย ตลอดจนท่านทั้งปวงที่ประชุมกันอยู่ ณ ที่นี้ จงมีความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนาและปฏิบัติโดยชอบทุกประการ.

พระบรมราชโองการ
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๗ - ๒๕๑๘
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
วันพุธ ที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๑๘

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคนในความสำเร็จของท่าน

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า การจะนำเอาหลักวิชาไปใช้ให้ได้ผลในการปฏิบัติงานใด ๆ จำเป็นจะต้องศึกษางานนั้นให้ทั่วถึง ด้วยเหตุด้วยผล ด้วยความสุ่มรอบคอบ ด้วยความคิดความเห็นที่กว้างขวางและเป็นธรรม จึงเห็นทางที่จะนำหลักวิชามาใช้ปฏิบัติงานให้สัมฤทธิ์ผลตามประสงค์ได้

ท่านทั้งหลายควรจะต้องทราบว่า วัตถุประสงค์ของการเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้น มิใช่มาศึกษาเพียงเพื่อให้ได้รับปริญญาบัตร โดยสำคัญว่าตัวปริญญาบัตรคือตัวความรู้เพราะถ้าสำคัญดังนั้น คงจะไม่ได้รับความรู้แน่นแฟ้นนัก และคงจะต้องประสบกับความลำบากในการทำงานต่อไป

ความจริงความรู้ที่ศึกษามา ซึ่งเป็นความรู้ทางทฤษฎีนั้น คือรากฐานและต้นทุนสำคัญสำหรับที่จะนำไปปฏิบัติงานการ ความรู้ทางทฤษฎีนี้ จำเป็นที่จะต้องทบทวนเสริมสร้างอยู่เสมอ และนำมาประกอบการปฏิบัติ เมื่อเอาความรู้ทางทฤษฎีมาประสมประสานปรุงแต่งกับความรู้จากการปฏิบัติ อย่างสอดคล้องเหมาะสมแล้ว งานที่ทำก็จะบรรลุผลที่จะพึงภาคภูมิใจได้สมปรารถนา

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความสำเร็จในชีวิต และหน้าที่การงาน มีความสุขสวัสดิ์ และความสมประสงค์ในสิ่งที่ตั้งใจทุกเมื่อทุกประการ.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๗ - ๒๕๑๘

ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๑๙

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่บัณฑิตทั้งหลายซึ่งประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ ได้สำเร็จการศึกษา และจะได้ออกไปปฏิบัติหน้าที่เป็นครูบาอาจารย์ เป็นผู้บริหารการศึกษาของชาติต่อไป

ความรู้ที่แต่ละคนศึกษาได้จากมหาวิทยาลัยนั้น เป็นความรู้ทางทฤษฎี ซึ่งเป็นรากฐานและเป็นทุน สำหรับจะนำไปใช้ปฏิบัติงานต่าง ๆ ในหน้าที่ ในทางปฏิบัตินั้น สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเริ่มปฏิบัติที่ตนเอง ลำดับแรก ต้องฝึกหัดจัดระเบียบให้แก่ตน ทั้งในการกระทำและในกระบวนการคิด ความเป็นระเบียบในการทำการคิด จะทำให้เกิดความมุ่งมั่นที่แน่วแน่ขึ้น เมื่อมีความมุ่งมั่นที่แน่วแน่ ก็จะสามารถพิจารณากรณีและปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างแจ่มกระจ่าง ความแจ่มกระจ่างนั้นจะเป็นปัจจัยให้สามารถปฏิบัติตัวปฏิบัติงานโดยถูกต้องเที่ยงตรง ตามเหตุผลและความเป็นธรรมได้ในที่สุด

การปฏิบัติดีชอบ ถูกต้อง มีเหตุมีผลจริงนั้น ใคร ๆ ก็นิยม ผู้ที่ปฏิบัติได้ดั่งนั้นย่อมเป็นที่นับถือและเคารพ ยกย่องเป็นตัวอย่าง ถ้าท่านทำตัวทำงานดีพร้อมให้เป็นแบบฉบับได้ทั้งในด้านวิชาการ ทั้งในด้านจรรยาความประพฤติ ก็จะสามารถถ่ายทอดความรู้และความดีให้แก่ศิษย์ได้โดยง่าย การงานและชีวิตของท่านจะดำเนินต่อไปได้ดี ผลของงานที่ท่านทำก็จะสมบูรณ์เป็นที่น่าชื่นชมและภาคภูมิใจอย่างที่สุด

ขออวยพรให้บัณฑิตทางการศึกษามีความเข้มแข็งมั่นคงพร้อม ทั้งในกายใจและสติปัญญาในอันที่จะ ปฏิบัติงานในหน้าที่ให้สำเร็จได้อย่างบริสุทธิ์บริบูรณ์ ทั้งขอให้ประสบความสำเร็จ สุข ความสวัสดิ พร้อมทั้งความสำเร็จ ในสิ่งที่ประสงค์ตามทำนองคลองธรรม จงทุกเมื่อทุกประการ.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๗ - ๒๕๑๘

ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม

วันศุกร์ ที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๑๙

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม อีกครั้งหนึ่ง ทั้งรู้สึกชื่นชมที่ได้ทราบรายงานว่า มหาวิทยาลัยเขตนี้พยายามดำเนินการอันเป็นประโยชน์ทางวิชาการให้แก่สังคมออกไปจากกิจการตามหน้าที่โดยตรงด้วย

หน้าที่ครูมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นหน้าที่ปลูกฝังความรู้ความคิดและจิตใจเยาวชน ผู้เป็นครูจึงจัดได้ว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมาก ในการสร้างสรรค์บันดาลอนาคตของชาติบ้านเมือง ครูทุกคนต้องทราบตระหนักในข้อนี้ และต้องทำหน้าที่ของตัวในทางที่ถูกต้อง ให้ได้ผลสมบูรณ์ที่สุด จะยอมหรือปล่อยให้ย่ำแย่เพราะเหตุใด ๆ ไม่ได้ อาจมีปัญหาเกิดขึ้นในที่นี้ว่า การทำหน้าที่ในทางที่ดีนั้นเป็นอย่างไร ตอบได้ว่า ทำหน้าที่ในทางที่ดีก็คือทำในทางที่จะให้ชาติบ้านเมืองมีความมั่นคง มีความเจริญ และมีความผาสุกสงบอันยั่งยืน ซึ่งจะต้องทำด้วยสัจจะคือความจริงใจ ไม่ใช่ปิดบัง ฉาบเทาไว้ด้วยเจตนาชั่วทุจริตและหลอกลวง อันแต่ละคนจะรู้ได้ด้วยใจของตนเอง ถ้าบริสุทธิ์ ทำแล้วก็จะปลื้มปิติ เบาใจและสบายใจ ถ้าไม่บริสุทธิ์ ทำแล้วมีแต่ซึ่งเครียดร้อนใจหนักใจ จะมองหน้าผู้ใดหรือแม้แต่ตนเองก็ไม่สนิท

นอกจากนี้ จำเป็นที่จะต้องทราบแจ้งแก่ใจด้วยว่า การให้การศึกษาเป็นงานที่ละเอียดซับซ้อนและกว้างขวางมาก จะต้องกระทำโดยอาศัยความรู้ ความสังเกตจดจำและความฉลาดรอบคอบอย่างสูง ทั้งต้องอาศัยความเสียสละอดทน ความเพียรพยายาม ความสุจริต และความเมตตาอันกว้างขวางด้วยพร้อม จึงจะสำเร็จผลที่พึงประสงค์ได้ ทุกคนควรที่จะตั้งใจให้มั่นคงในงาน ในความเป็นครูของตน หมั่นฝึกฝนตนให้เข้มแข็ง และสามารถพร้อมอยู่เสมอ ทั้งในวิชาการ ในการปฏิบัติ และในจิตใจ จักได้สามารถร่วมกันสร้างสรรค์อนาคตอันผาสุกและเจริญมั่นคงให้แก่ชาติของเราได้ ตามที่เราทุกคนมุ่งปรารถนา

ขอบัณฑิตใหม่จงมีความสุขความสวัสดิ์ มีความมั่นคงและเจริญงอกงามในชีวิต ตลอดทั้งในงานอันเป็นหน้าที่ต่อสังคมและประเทศชาติ จงทุกประการ.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๗-๒๕๑๘

ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก

วันจันทร์ ที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๑๙

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก อีกวาระหนึ่ง ทั้งได้ทราบว่าการของมหาวิทยาลัยเขตนี้ดำเนินก้าวหน้ามาได้ด้วยดี ทั้งในด้าน ให้การศึกษาและในด้านทำประโยชน์แก่ท้องถิ่น

ขอแสดงความชื่นชมบัณฑิตใหม่ทั้งหลายในการที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ และกำลังจะออกไปปฏิบัติหน้าที่เป็นครูบาอาจารย์ เป็นเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาต่อไป

นักการศึกษาเคยคิดกันว่า การให้ครูเป็นผู้สั่งสอนและแนะนำให้ศิษย์ทำตามนั้นอาจทำลายความคิดริเริ่ม ทำลายอิสระภาพของเด็ก และทำให้เด็กเป็นตัวของตัวเองน้อยลง เห็นกันว่าควรจะให้เด็กได้มีอิสระภาพในการคิด การทำและเรียนรู้ด้วยตนเองมาก ๆ ข้อนี้ทำให้ผู้ที่เป็นครูจำนวนไม่น้อยยึดอัดใจ เพราะขัดกับใจจริงของตัวเอง ที่รู้สึกอยู่ว่า เป็นครูแล้วต้องสอน บางคนก็เกิดความลังเลใจ ไม่ทราบว่าจะปฏิบัติหน้าที่อย่างไรถูก ที่จริง คำว่าครูกับศิษย์นี้มีความหมายตายตัวอยู่แล้ว คือครูเป็นผู้สอน เป็นผู้แนะนำศิษย์ไปสู่ความรู้ความดี ความฉลาด ทั้งปวง ศิษย์ก็เป็นผู้เรียนรู้จากครู มีหน้าที่ที่จะต้องเรียนและเคารพเชื่อฟังครู ซึ่งเป็นผู้ให้วิชาความรู้แก่ตัว จะเป็นอย่างไรไปไม่ได้ ธรรมดาเด็กต้องเรียนรู้เมื่อครูไม่สอน ก็จะต้องเรียนรู้จากแหล่งอื่นและจากผู้อื่น ซึ่ง บางทีก็ไม่ใช่ผู้ที่สมควรเป็นครูเลย ทำให้มีโอกาสที่จะเรียนรู้สิ่งที่เป็นปฏิบัติต่อความรู้ที่ชอบ ที่ประกอบด้วย เหตุผลได้ง่าย ๆ ผลร้ายจึงเกิดตามมาเป็นปัญหาที่ทำให้ต้องขบคิดอย่างหนักกันอยู่ในเวลานี้ เพราะฉะนั้น ท่านทั้งหลายจำเป็นจะต้องทำตัวให้เป็นครูที่แท้ และต้องทำหน้าที่ครูให้จริง พยายามตั้งใจ พากเพียรสั่งสอน อบรมความรู้ ความคิด ความดีแก่ผู้เป็นศิษย์ให้เต็มกำลัง เพื่อช่วยให้ศิษย์ของท่านมีความรู้ ความคิด ความประพฤติที่ถูกต้องเป็นธรรมและเป็นทางสร้างสรรค์ ปัญหายุ่งยากทางการศึกษาและทางสังคมจักได้เบาบางลง และบ้านเมืองของเราจักได้รอดพ้นภัยพิบัติ มีความวัฒนายั่งยืนต่อไปได้

ขออวยพรให้ผู้เป็นครูมีกำลังใจที่เข้มแข็ง มีกำลังปัญญาที่สว่างไสว สามารถทำหน้าที่ของครูได้ ครบถ้วนถูกต้องทุกอย่างไป และประสบความสุข ความสำเร็จ และความสมปรารถนาที่เป็นธรรมทุกเมื่อ จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๗ - ๒๕๑๘

ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน

วันพุธ ที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๑๙

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบว่าการของมหาวิทยาลัยเขตนี้ดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน.

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนที่จะได้ออกไปประกอบการทำงานทำประโยชน์ให้แก่ บ้านเมืองตามความถนัดของตน ๆ.

ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่บัณฑิตทางการศึกษาเมื่อวันก่อนเป็นความว่า ครูมีหน้าที่ที่จะต้องสั่งสอนแนะนำศิษย์ และศิษย์มีหน้าที่จะต้องเรียนรู้จากครู การที่ให้ศิษย์เรียนรู้จากครูหาได้ทำให้ศิษย์ขาดความคิดริเริ่มหรือขาด อิสระภาพไปได้ประการใดไม่. ในโอกาสนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมว่าเหตุไรข้าพเจ้าจึงกล่าวเช่นนั้น.

วิทยาการทุกอย่างมิใช่มีขึ้นในคราวหนึ่งคราวเดียวได้ หากแต่ค่อย ๆ สะสมกันขึ้นมาทีละเล็กทีละน้อยจน มากมายกว้างขวาง. การเรียนวิทยาก็เช่นกัน บุคคลจำจะต้องค่อย ๆ เรียนรู้ให้เพิ่มพูนขึ้นมาตามลำดับ ให้ ความรู้ที่เพิ่มพูนขึ้นนั้นเกิดเป็นรากฐานรองรับความรู้ที่สูงขึ้น ลึกซึ่งกว้างขวางขึ้นต่อ ๆ ไป. วิธีแสวงหาและ เพิ่มเติมความรู้ ไม่มีวิธีใดที่จะสะดวกรวดเร็วไปกว่าเรียนจากผู้ที่เราคุ้นมาก่อน เขาได้คิดพิจารณาก่อน. เพราะฉะนั้น จึงจำเป็นต้องมีครู และครูจึงต้องสอน อนุชนผู้เป็นศิษย์จึงจะเรียนและสะสมเพิ่มพูนความรู้ต่าง ๆ ไว้ได้ เมื่อไร ศิษย์มีความรู้เป็นรากฐานพอเพียงแล้วก็จะสามารถนำมาขบคิดพิจารณาต่อไป ให้เป็นความรู้ของตนที่ค้นคิดขึ้น ด้วยตนเองได้. ความคิดริเริ่มจะเกิดขึ้นเองโดยไม่อาศัยรากฐานความรู้เดิมไม่ได้เป็นอันขาด. ท่านทั้งหลายควรจะได้ มองเห็นความจริงข้อนี้ และควรจะได้เตรียมตัวเตรียมใจรับปฏิบัติหน้าที่ครูของท่านโดยเต็มกำลังต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสุข ความสวัสดิ์ และความสำเร็จในสิ่งอันพึงประสงค์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๑๙

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้ทราบรายงานว่ากิจการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้รับเกียรติอันสูงจากมหาวิทยาลัย และกับบัณฑิตทั้งปวงที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา

เราพูดกันอยู่เสมอถึงเหตุผล ว่าเหตุผลนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ที่จะช่วยให้เราประพฤติปฏิบัติและทำการงานทุกสิ่งทุกอย่างได้โดยถูกต้อง จึงใคร่จะพูดกับบัณฑิตทั้งหลายถึงเรื่องเหตุผล

ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดที่เป็นอยู่แก่เราในวันนี้ ย่อมมีต้นเรื่องมาก่อน เช่นที่ท่านมีความรู้มีปริญญาอยู่ขณะนี้ ก็เป็นเพราะได้ลงทุนลงแรงเล่าเรียนมา ต้นเรื่องนั้นคือเหตุ สิ่งที่ได้รับคือผล และผลที่ท่านมีความรู้อยู่ขณะนี้ จะเป็นเหตุให้เกิดผลอย่างอื่นต่อไปอีก คือทำให้สามารถใช้ความรู้ที่มีอยู่ทำการงานที่ต้องการได้ แล้วการทำงานของท่านก็จะเป็นเหตุให้เกิดผลอื่น ๆ เนื่องกันไปอีกไม่หยุดยั้ง ดังนั้นที่พูดกันว่าให้พิจารณาเหตุผลให้ดีนั้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือให้พิจารณาการกระทำหรือกรรมของตนให้ดีนั่นเอง คนเราโดยมากมักนึกว่า อนาคตจะเป็นอย่างไร เราทราบไม่ได้ แต่ที่จริง เราย่อมจะทราบได้บ้างเหมือนกัน เพราะอนาคตก็คือผลของการกระทำในปัจจุบัน ถ้าปัจจุบันทำดี อนาคตก็ไม่ควรจะตกต่ำ ฉะนั้น เมื่อกระทำการใด ๆ ควรจะได้นึกว่าการนั้นจะมีผลสืบไปในอนาคต จักได้มีสติ กระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้ตัวและระมัดระวัง ทั้งควรจะสำนึกตระหนักด้วยว่า การพิจารณาการกระทำของตนเองในปัจจุบันนั้น นับว่าสำคัญที่สุด จะต้องคิดพิจารณาให้รอบคอบและถ่องแท้ทุกครั้งไป มิฉะนั้น ผลที่เกิดขึ้นอาจทำให้ต้องผิดหวังอย่างมากที่สุดก็เป็นได้ บัณฑิตจึงควรสังวรระวังในเหตุผลเสมอ ไม่ว่าในยามใด จักได้ไม่เป็นคนหลงทาง ไม่ผิดพลาดตกต่ำ และจักได้สามารถใช้ความรู้ ความคิด สติปัญญาของตัวให้เป็นประโยชน์สร้างสรรค์ได้เต็มภาคภูมิ

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสุข ความสวัสดิ์ และความสำเร็จในสิ่งอันพึงประสงค์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๑๙

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีกราวหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตใหม่ทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงเรื่องเหตุผล เป็นความว่า การพิจารณาถึงการกระทำของเราทุกอย่างในปัจจุบันให้ละเอียดถี่ถ้วน เป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะการกระทำของเราในปัจจุบันนั้น เป็นเหตุให้เกิดผลต่อไปในอนาคต หากไม่ระมัดระวังทำสิ่งที่ดีที่ถูกต้องในวันนี้ วันหน้าหรืออนาคตของเรา อาจผิดพลาดหรือตกต่ำลงไปได้ง่าย ๆ

เหตุและผลนี้เป็นสิ่งที่ละเอียด เป็นขั้นเป็นตอน และบางทีก็ซับซ้อนมาก ยากที่จะมองเห็นได้ถ้าไม่พิจารณาให้ถี่ถ้วนรอบคอบจริง ๆ เพราะฉะนั้น จึงใคร่จะปรารภถึงหลักสำคัญสำหรับการคิดพิจารณาหาเหตุและผลไว้สักสองประการ ประการแรก ขอให้เข้าใจว่าผลทุกอย่างต้องมาจากเหตุ เมื่อมีเหตุแล้วต้องเกิดผล และผลที่สำคัญ ๆ ที่เป็นผลรวบยอด เช่นการที่บัณฑิตสำเร็จการศึกษาครั้งนี้ ย่อมเป็นผลที่เกิดจากเหตุและผลอื่น ๆ ที่มีต่อเนื่องกันมาเป็นลำดับ หลายขั้นหลายตอน จึงจำเป็นที่จะต้องระวังจับเหตุจับผลให้ได้โดยถูกต้องทุกขั้นทุกตอน ไม่ให้ลบลบกัน อีกประการหนึ่ง เหตุที่จะให้ผลอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้นนั้น ปรกติจะเห็นว่ามีหลายเหตุ เช่นการ เรียนรู้วิชาได้ดี ย่อมเป็นผลมาจากการมีที่เรียนดี มีครูดี มีโอกาสเหมาะ และตัวเองตั้งใจตั้งใจเล่าเรียน หรือ อาจมีเหตุอื่น ๆ มากกว่านี้ออกไปอีกก็ได้ เหตุทั้งหลายนี้ จำแนกออกเป็นสองประเภท คือเหตุต่าง ๆ ที่อยู่นอกตัว เช่น ที่เรียนดี ครูดี จัดเป็นเหตุภายนอก ประเภทหนึ่ง กับเหตุที่อยู่ในตัว ที่เป็นการกระทำของตัว อันได้แก่ การตั้งใจเล่าเรียนจริง ๆ นั้นจัดเป็นเหตุภายใน อีกประเภทหนึ่ง ขอให้พิจารณาทบทวนดูให้ดี จะเห็นว่า เหตุภายนอกทั้งหมดนั้นเป็นเพียงส่วนประกอบ เหตุแท้จริง ที่จะทำให้รูชิตนั้นอยู่ที่เหตุภายใน คือการกระทำ ของตัวเอง เพราะฉะนั้น บัณฑิตทั้งหลาย ผู้ซึ่งปรารถนาผลสำเร็จในชีวิต ในการงานอีกมากมายในกาลข้างหน้า จึงควรอย่างยิ่งที่จะเพ่งเล็งในเหตุภายใน คือการกระทำของตนเองเป็นสำคัญ แล้วเร่งกระทำเหตุที่สำคัญนั้น ให้ถูกต้องครบถ้วน ผลสำเร็จที่มุ่งหมายไว้ในอนาคตจึงจะมาถึงมือท่านได้

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสุขและความสำเร็จในสิ่งที่พึงประสงค์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๑๙

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นวาระที่สาม ในวันที่ ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาทุกคน

เมื่อสองวันที่แล้ว ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่บัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงเรื่องเหตุผล เป็นใจความว่า ผลทั้งหลาย เกิดจากเหตุ การกระทำของเราในวันนี้จึงสำคัญมาก เพราะเป็นเหตุบันดาลอนาคตให้แก่เรา จึงควรพิจารณา การกระทำของตนเองในปัจจุบันให้ดี นอกจากนั้นยังได้กล่าวว่า เหตุมีสองประเภท คือเหตุแวดล้อมหรือเหตุภายนอก อันเป็นส่วนประกอบ ประเภทหนึ่ง กับเหตุภายในหรือการกระทำของตนเอง อันเป็นตัวการทำให้เกิดผล อีกประเภทหนึ่ง ผู้ปรารถนาความสำเร็จในชีวิต จึงควรที่จะพึงเล็งถึงการกระทำของตนเองให้มากกว่าสิ่งอื่น

เมื่อรู้จักพิจารณาการกระทำของตนด้วยหลักเหตุและผลดังกล่าวนี้แล้ว การกระทำก็น่าจะไม่มีผิดพลาด แต่ความจริงไม่เป็นเช่นนั้นเสมอไป มักจะยังมีความผิดพลาดอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะธรรมดาทุกคนย่อมมีอคติได้อคตินั้นเป็นเหตุสำคัญที่ทำให้มองไม่เห็นทาง เพราะลำเอียงเข้าข้างตัว ด้วยอำนาจความรักบ้าง ความชิงช้าบ้าง ความหลงใหลบ้าง เมื่อเกิดอคติแล้วก็จะทำให้สับสนในเหตุและผล ไม่ทำตามเหตุผล และเมื่อไม่ทำตามเหตุผล ความผิดพลาดก็ต้องเกิดขึ้น นอกจากนั้น ทุกคนย่อมจะต้องใช้ความเพียรพยายามในการพิจารณาหาเหตุผล โดยไม่ยอมท้อถอยอยู่ตลอดเวลาด้วย ดังนั้น การที่บัณฑิตจะใช้ความรู้ความสามารถของตัวเองกระทำการงานใด ๆ ในภายหน้า จะต้องทำความคิดจิตใจของตนเองให้เที่ยงตรง พ้นจากอำนาจอคติเสียเป็นเบื้องต้นก่อน แล้วจึงนำความคิดที่เที่ยงตรงนั้นมาพิจารณาการกระทำของตนเอง ด้วยหลักเหตุผลให้ถูกต้อง และด้วยความเพียรพยายามอันไม่ขาดสาย ความสำเร็จ ความเจริญก้าวหน้า และอนาคตที่แจ่มใส จึงจะมาถึงท่านได้สมตามที่ตั้งใจปรารถนา

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบแต่ความสุข ความสำเร็จ ในชีวิตและการทำงาน และขอให้ทุกท่าน ที่มาประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ มีความสวัสดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๑๙

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมีความพอใจที่ได้ทราบว่าการของมหาวิทยาลัยทุก ๆ ด้าน รวมทั้งการเผยแพร่วิทยาการให้ถึงประชาชน ได้ดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ที่ได้รับ เกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้

วิชาการต่าง ๆ ที่จัดสอนในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์นั้น กล่าวโดยเบ็ดเสร็จ ก็คือวิชาการสำหรับใช้ ในการส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศโดยตรง ดังนั้น เมื่อมามอบปริญญาบัตรที่นี้จึงรู้สึกปีติยินดีว่าบ้านเมือง ของเราจะได้กำลังของผู้มีความรู้และมีความกระตือรือร้นมาช่วยงานของชาติเพิ่มขึ้น

โครงการพัฒนาต่าง ๆ ตั้งขึ้นเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่แล้ว คือทรัพยากรตามธรรมชาติให้เกิดผล เป็นประโยชน์แก่ประเทศและประชาชนส่วนรวมให้ได้มากที่สุด ในทางปฏิบัตินั้น นอกจากจะได้ผลส่วนใหญ่ หรือ ส่วนรวม ตามจุดประสงค์แล้ว บางทีก็อาจทำให้มีการเสียหายในบางส่วนได้บ้าง เพื่อที่จะให้โครงการมีผล เต็มเม็ดเต็มหน่วย จำเป็นต้องพิจารณาจัดตั้งโดยรอบคอบและละเอียดถี่ถ้วน ให้ทราบว่าผลที่เกิดจากโครงการ นั้นจะมีขอบเขตต่อเนื่องไปเพียงใด และมีผลดีผลเสียประการใดที่จุดใดบ้าง จักได้สามารถวางแผนให้สอดคล้อง ต้องกันทุกส่วนทุกชั้น เพื่อแก้ไขส่วนที่จะเสียหายให้กลับเป็นดี ให้โครงการได้ประโยชน์มากที่สุด บัณฑิตของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ควรจะถือว่าได้รับการศึกษามาเป็นอย่างดี มีความรู้สูง สมควรที่สุดที่จะรับภาระดังกล่าว จึงขอให้แต่ละคนบำเพ็ญตนเป็นนักวิชาการที่ดี เป็นนักปฏิบัติที่สามารถ ที่จะใช้วิชาความรู้พร้อมทั้งความคิด พิจารณาอันสุขุม ให้เป็นประโยชน์แก่กุลประเทศชาติและประชาชนได้อย่างแท้จริง

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ และทุก ๆ ท่านที่ร่วมชุมนุมอยู่ในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์ พร้อมทั้งความสำเร็จ ในชีวิตและหน้าที่การงานทุกประการ.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

วันศุกร์ ที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๑๙

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษาทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ครั้นนี้

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวในที่ประชุมนี้เป็นความว่า ในการวางโครงการพัฒนาเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจของประเทศนั้น จำเป็นต้องพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนว่า ผลจากโครงการที่จัดมีขอบเขตต่อเนื่องไปเพียงใด และมีผลดีผลเสียที่จุดใดอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้วางแผนงานให้สอดคล้องต้องกันทุก ๆ ส่วน ให้โครงการได้ประโยชน์มากที่สุด บัณฑิตของมหาวิทยาลัยมีความรู้ความสามารถอันเหมาะสมที่จะรับภาระนี้ จึงควรที่จะได้บำเพ็ญตนเป็นนักวิชาการที่ดี เป็นนักปฏิบัติที่สามารถ ในอันที่จะใช้วิชาการโดยรอบคอบสุขุม ให้เป็นประโยชน์แก่กุลประเทศชาติและประชาชนอย่างแท้จริงต่อไป

การจะทำงานให้มีประสิทธิผลและให้ดำเนินการไปได้โดยราบรื่นนั้น จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องทำด้วยความรับผิดชอบอย่างสูง ไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง ไม่บิดเบือนจุดประสงค์ที่แท้จริงของงาน สำคัญที่สุด ต้องเข้าใจความหมายของคำว่า “ความรับผิดชอบ” ให้ถูกต้อง ขอให้เข้าใจว่า “รับผิดชอบ” ไม่ใช่การรับโทษ หรือถูกลงโทษ “รับชอบ” ไม่ใช่รับรางวัล หรือรับคำชมเชย การรู้จักรับผิดชอบ หรือยอมรับรู้ว่าอะไรผิดพลาดเสียหายและเสียหายเพราะอะไร เพียงใดนั้น มีประโยชน์ทำให้บุคคลรู้จักพิจารณาตนเอง ยอมรับความผิดของตนเองโดยใจจริง เป็นทางที่จะช่วยให้แก้ไขความผิดได้ และให้รู้ว่าจะต้องปฏิบัติแก้ไขใหม่ ส่วนการรู้จักรับชอบหรือรู้ว่าอะไรถูก อันได้แก่ ถูกตามความมุ่งหมาย ถูกตามหลักวิชา ถูกตามวิธีการนั้น มีประโยชน์ทำให้ทราบแจ่มแจ้งว่า จะทำให้งานสำเร็จสมบูรณ์ได้อย่างไร จักได้ถือปฏิบัติต่อไป นอกจากนั้น เมื่อเข้าใจความหมายของคำว่า “รับผิดชอบ” ตามนัยดังกล่าวแล้ว ผู้ที่เข้าใจซึ่งในความรับผิดชอบ จะสำนึกตระหนักได้ทันทีว่า ความรับผิดชอบคือหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ทำ จะหลีกเลี่ยงละเลยไม่ได้ จึงใคร่ขอให้บัณฑิตศึกษาและสังวรระวังในความรับผิดชอบให้มากที่สุด ผู้ใดมีความรับผิดชอบ จะสามารถประกอบกิจการงานให้บรรลุผลสำเร็จ ตามที่มุ่งหมายไว้ได้อย่างแน่นอน

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ และทุก ๆ ท่านที่ร่วมชุมนุมอยู่ในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์ พร้อมทั้งความสำเร็จในชีวิตและหน้าที่การงานทุกประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๘

ณ วิทยาเขตหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๑๘

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และได้มาเห็นงานของมหาวิทยาลัยที่วิทยาเขตหาดใหญ่ในครั้งนี้ ทั้งมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่า กิจกรรมของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าได้มากทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะการศึกษาวิจัยและการบริการท้องถิ่นร่วมกับทางราชการและเอกชนนั้น นับว่าสำคัญไม่น้อย

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับปริญญาเกิตติมศักดิ์ และกับผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยทุกคน

งานสำคัญของท่านทั้งหลายที่รออยู่ข้างหน้า กล่าวให้ตรงจุด ก็คืองานพัฒนาบ้านเมืองในด้านต่าง ๆ ที่ต้องใช้วิชาการและต้องใช้ผู้มีความรู้ระดับปริญญาเป็นกำลังปฏิบัติ งานใหญ่ ๆ ระดับชาตินั้น ไม่ว่าจะเป็นด้านใดสาขาใด ย่อมจะเกี่ยวโยงถึงกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะเกี่ยวพันถึงเศรษฐกิจด้วยทุกสาขา ผู้ทำงานอย่างนี้ นอกจากจะต้องมีหลักวิชา เทคนิค และความชำนาญในการลงมือปฏิบัติเป็นพื้นฐานแล้ว ยังจะต้องมีความรอบรู้ในวิชาการทั่วไป ต้องมีความสามารถในทางมนุษยสัมพันธ์ และต้องมีความเฉลียวฉลาดในหลักการและระเบียบวิธีปฏิบัติงาน เป็นส่วนประกอบอุดหนุนด้วย จึงจะสามารถนำหลักวิชา ความรอบรู้ และความสามารถในด้านต่าง ๆ มาประกอบกัน และใช้ให้สอดคล้องพอเหมาะพอดีกัน ให้เป็นผลได้ ท่านทั้งปวงมีโอกาสมาก ที่ได้มีโอกาสศึกษาวิจัยและฝึกหัดปฏิบัติงานในท้องถิ่นร่วมกับบุคคลอื่นมาแล้ว ย่อมมีแนวทางที่จะปฏิบัติงานปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับงาน กับบุคคล และกับสภาพการท้องถิ่น ขอให้พยายามใช้ประสบการณ์และแนวทางที่ได้ฝึกหัดมาแล้ว ให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุด เชื่อว่าจะประสบความสำเร็จในการทำงานได้แน่นอน

ขออวยพรให้บัณฑิตทั้งหลายมีความสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ พร้อมทั้งกำลังสติปัญญาและความพร้อมเพรียง ให้สามารถปฏิบัติบริหารงานในหน้าที่ให้ดำเนินถึงความสำเร็จและความเจริญได้โดยบริสุทธิ์บริบูรณ์ทั้งให้ประสบความสำเร็จความสุขความก้าวหน้าในชีวิตครบทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๘ - ๒๕๑๙
ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
วันพฤหัสบดี ที่ ๒ กันยายน ๒๕๑๙

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา อีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่า กิจการของมหาวิทยาลัยวิทยาเขตนี้ดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี ทั้งในด้านให้การศึกษาและในด้านทำประโยชน์ให้แก่สังคม

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา และได้ออกไปประกอบการทำงานเป็นครูบาอาจารย์และเป็นเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาต่อไป

นักศึกษาในปัจจุบันมักจะเน้นถึงเรื่องความคิดริเริ่มมาก บางท่านถึงกับแสดงความห่วงใยว่า การปล่อยให้ครูเป็นฝ่ายสอนและให้เด็กเป็นฝ่ายเรียนรู้จากครู อย่างที่เคยปฏิบัติกันมาแต่ก่อนนั้น อาจทำให้เด็กขาดความคิดอิสระหรือความคิดริเริ่มไป ควรหัดให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง จะได้ผลมากกว่า ที่จริงความคิดริเริ่มนั้น ไซ้จะเกิดขึ้นมาได้เองก็หาไม่ได้ จะต้องอาศัยมีความรู้ต่าง ๆ เป็นรากฐานรองรับอย่างพอเพียงอยู่ก่อนแล้ว จึงจะเป็นแนวทางให้คิดริเริ่มในสิ่งใหม่ขึ้นได้. การเล่าเรียนของนักเรียนที่ท่านทั้งปวง จะต้องออกไปสอนหรือให้การศึกษา เป็นขั้นหากความรู้ทั่วไป ที่จะนำไปเป็นรากฐานสำหรับเรียนรู้และคิดอ่านค้นคว้าหาความรู้ที่กว้างขวางลึกซึ้งในเวลาต่อไป การเรียนวิชาเบื้องต้นให้ได้โดยถูกต้องรวดเร็ว นั้น ไม่มีวิธีใดที่ได้ผลยิ่งไปกว่าเรียนรู้จากครู เพราะฉะนั้น ครูจึงจำเป็นต้องสอน และนักเรียนจึงจำเป็นต้องเรียน จะหลีกเลี่ยงและปฏิเสธหน้าที่ของตัวไม่ได้ ท่านทั้งปวงต่างได้เลือกรับเอาหน้าที่ครูไว้แล้ว ควรอย่างยิ่งที่จะต้องตั้งใจสอนนักเรียนให้เต็มความสามารถ ให้ได้วิชาที่ถูกต้องและแน่นแฟ้น พร้อมทั้งให้มีจรณะ คือ ความประพฤติปฏิบัติด้วยกายวาจาใจ ที่มีปกติเรียบร้อยและถูกต้องเที่ยงตรงตามธรรมด้วย แล้วท่านจะประสบความสำเร็จที่น่าปลื้มใจและภูมิใจที่สุดในการทำงาน

ขออวยพรให้บัณฑิตทางการศึกษามีความเข้มแข็งมั่นคง ในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ของครูโดยบริสุทธิ์บริบูรณ์ ทั้งให้มีความสุข ความสวัสดิ์ และความสัมฤทธิ์ผลในสิ่งที่ประสงค์ตามทำนองคลองธรรมทุกเมื่อทุกประการ.

พระบรมราชโองการ
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร
แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล
วันศุกร์ ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๑๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกครั้งหนึ่ง และได้ทราบว่ากิจการของมหาวิทยาลัยขยายตัวก้าวหน้าไปมาก ทั้งในด้านการสอน การวิจัย และการบริการประชาชน.

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษาในวิชาต่าง ๆ และในระดับต่าง ๆ ด้วยอย่างมาก ที่ได้รับเกียรติและความล้มฤทธิ์ผลในการศึกษา.

การศึกษาชั้นมหาวิทยาลัยนั้น กล่าวตามหลัก คือการศึกษาค้นคว้า เพื่อสะสมความรู้ ความชัดเจนทั้งในด้านวิชาการอย่างสูง และในด้านพื้นฐานแห่งความเจริญของประเทศ. ผู้มีปัญญาซึ่งได้ผ่านการศึกษาระดับนี้ควรจะสามารถนำความรู้ความชัดเจนดังกล่าวไปใช้ช่วยบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชนและสร้างเสริมความเจริญของบ้านเมือง ให้ส่วนรวมได้รับประโยชน์จากวิชาการได้. ผู้สำเร็จเป็นบัณฑิตแล้ว จึงนับเป็นผู้ทรงคุณค่า และเป็นประโยชน์เป็นความหวังของประเทศชาติต่อไปในอนาคต. ดังนั้น สมควรอย่างยิ่งที่แต่ละคนจะต้องมุ่งถึงความสำเร็จข้างหน้า และต้องมีปณิธานเที่ยงตรง ในอันที่จะนำเอาวิชาการที่ได้อุตสาหะศึกษาฝึกฝนมาได้ด้วยความยากลำบาก ไปปฏิบัติบำเพ็ญให้บังเกิดผลอย่างแท้จริง ซึ่งทุกคนย่อมจะปฏิบัติได้ไม่ยาก หากมีความตั้งใจอันมั่นคง มีความมุ่งมั่น มุ่งเจริญ มีสติรอบคอบ และมีใจอันบริสุทธิ์ปราศจากอคติและความลุ่มหลงทั้งปวง

ขออวยพรให้บรรดาผู้สำเร็จการศึกษาประสบความสุขความสำเร็จทุกประการในชีวิตและในหน้าที่การงาน ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาร่วมในพิธีอันมีเกียรตินี้ มีความเจริญผาสุกจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาต่าง ๆ
ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ครั้งที่ ๑๑
ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันเสาร์ ที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานของอธิการบดีว่า กิจการด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านวิชาการ เจริญก้าวหน้ามาด้วยดี

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและกับบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ครั้งสำคัญครั้งนี้ ทั้งจะได้ออกไปมีหน้าที่การงานเป็นหลักฐาน เป็นกำลังของบ้านเมืองต่อไป

บัณฑิตที่สำเร็จใหม่คงจะมีความรู้สึกเกิดขึ้นหลายอย่าง อย่างหนึ่งคงรู้สึกอาลัยเสียดายที่จะพ้นชีวิตนักศึกษาไป อีกอย่างหนึ่งคงรู้สึกไม่มั่นคงและเกรงกลัวว่า จะปฏิบัติงานให้เป็นประโยชน์เป็นที่พอใจของตนเองไม่ได้ ความจริงไม่มีสิ่งใดที่น่าวิตกเกรงกลัวเลย สำคัญอยู่ที่จะต้องตั้งใจตั้งสติอยู่ในสิ่งที่จะทำ ในระหว่างเรียน กว่าที่จะผ่านขั้นตอนตั้งแต่เบื้องต้นจนสำเร็จการศึกษา แต่ละคนก็ได้ศึกษาและฝึกหัดปฏิบัติงานในสาขาของตน ๆ มากมาพอสมควรแล้ว การผ่านจากชีวิตศึกษามาเป็นชีวิตการงานก็เป็นเพียงการผ่านชีวิตอีกขั้นหนึ่ง บัณฑิตก้าวหน้าในการเล่าเรียนได้อย่างไร ก็ย่อมก้าวหน้าในการทำงานได้ทำนองเดียวกัน ท่านทั้งหลายควรระลึกว่า ตลอดเวลาศึกษา ทุกคนสะสมหรือประมวลความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมมากขึ้นมาเป็นลำดับ ความรู้และประสบการณ์ที่เพิ่มพูนขึ้นนั้น เป็นสิ่งที่ช่วยให้ศึกษาสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนสำเร็จหลักสูตร ดังนั้น ในชีวิตการงาน เมื่อได้ประสบพบเห็นสิ่งใด ปัญหาใด ต้องประมวลความรู้ทั้งที่ได้จากการเรียนและประสบการณ์ทั้งหมดเข้าด้วยกันเป็นอันดับแรก แล้วตั้งสติพิจารณาสิ่งนั้นด้วยความรู้ที่ประมวลไว้ ก็จะเห็นหนทางที่จะปฏิบัติ ถึงจะยากเย็นเพียงไร ก็คงไม่พ้นความรู้ความสามารถของท่านไป และจะช่วยให้บรรลุความสำเร็จได้ จึงใคร่ขอให้ถือเป็นหน้าที่ ที่จะต้องปฏิบัติตามวิธีที่กล่าว แล้วทุกคนจะประสบความสำเร็จความสมหวังตลอดชีวิต

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบแต่ความสุข ความสวัสดิ์ มีความสำเร็จในชีวิต และมีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน สมความมุ่งปรารถนาจงทั่วหน้ากัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
วันพุธ ที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกครั้งหนึ่ง และขอแสดงความชื่นชมด้วย กับบรรดาบัณฑิตที่ได้รับเกียรติพร้อมทั้งความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ทุกคน

ตามที่มหาวิทยาลัยนี้วางนโยบายการศึกษาและการค้นคว้าวิจัยให้เหมาะสมกับพื้นฐานภาวะแวดล้อม ทรัพยากร และปัญหาของท้องถิ่น เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาออกไป สามารถปฏิบัติงานทุก ๆ สาขาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาบ้านเมืองและรับใช้ประชาชนนั้น นับว่ามีวัตถุประสงค์และนโยบายที่มีประโยชน์เหมาะสมยิ่ง ประชาชน ทุกคน ผู้มีส่วนอุ้มชูสนับสนุนมหาวิทยาลัยนี้ ควรจะพอใจและควรจะฝากความหวัง ฝากอนาคตอันแจ่มใสของ ท้องถิ่น ไว้กับมหาวิทยาลัยตลอดจนกับบัณฑิตของมหาวิทยาลัยนี้ได้ เมื่อเป็นดังนี้ การทำให้ความหวังและ อนาคตอันแจ่มใสนั้นสำเร็จผลขึ้นจริง ๆ ได้ จึงตกเป็นหน้าที่สำคัญอันดับแรกของผู้สำเร็จจากมหาวิทยาลัย ที่จะ ต้องนำความรู้ ความคิด ความสามารถอันได้ศึกษา ฝึกหัด และวิจัยในมหาวิทยาลัยมาเป็นเวลานานปี ไปปฏิบัติกรโดยถูกต้องครบถ้วนตามหลักวิชาและเหตุผล ด้วยอุดมคติและความบริสุทธิ์ใจ พร้อมด้วยความเพียร พยายามความรู้จักถอดทอนเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชาติบ้านเมือง

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมีกำลังเข้มแข็งสมบูรณ์ ทั้งด้วยกาย ด้วยความคิดจิตใจ สามารถดำเนิน ชีวิตและกิจการงานทุกอย่าง ให้บรรลุความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้า ทั้งให้มีความสุขความสวัสดิ์ทุกเมื่อ ตลอดไป.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
ณ หอประชุมสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตลาดกระบัง
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๒๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบว่าการของสถาบันดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดีทุก ๆ ด้าน

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

ตามรายงานของนายกสภาสถาบัน เป็นที่เข้าใจได้ว่า ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เป็นผู้มีความรู้ความชัดเจนทั้งในวิชาการและในการปฏิบัติ นอกจากนี้ ยังเชื่อได้ว่าแต่ละคนมีความสามารถที่จะปฏิบัติให้เหมาะสมกับภาวะอุตสาหกรรมของประเทศ และให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ตลอดเวลาด้วย เพราะต่างได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรที่ปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายดังกล่าว ในการที่ทุกคนจะออกปฏิบัติงานให้ได้ผลสมบูรณ์ และให้เป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองโดยส่วนรวมนั้น มีสิ่งสำคัญที่ควรจะต้องศึกษาให้ทราบแจ้งชัดตั้งแต่ต้นว่า บ้านเมืองของเรามีโครงสร้างอันก่อตั้งขึ้นด้วยส่วนประกอบที่สำคัญมากมายหลายส่วน เป็นต้น เช่น อุตสาหกรรม เกษตรกรรม วนกรรม ชลประทาน รวมตลอดถึงเศรษฐกิจ การศึกษา และสังคมด้วย ดังนั้น การใช้เทคโนโลยีสร้างสรรค์ความเจริญต่าง ๆ ในบ้านเมือง จึงจำเป็นต้องใช้ให้พอดีและสอดคล้องกับโครงสร้างของประเทศทุก ๆ ด้าน เพื่อให้ผลหรือประโยชน์อันจะเกิดขึ้นนั้น บังเกิดขึ้นพร้อมทุกด้านโดยสมบูรณ์ และได้สมดุลย์ทั่วถึงกันอันจะเป็นเหตุสำคัญที่สุด ซึ่งจะบันดาลให้บ้านเมืองของเราเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและมั่นคง ในโอกาสนี้ จึงขอฝากไว้ให้ผู้สำเร็จการศึกษานำไปคิดพิจารณา เป็นแนวทางปฏิบัติงานของตน ๆ ต่อไป

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความสุข ความสำเร็จ และความรุ่งเรืองก้าวหน้าในชีวิตและในภารกิจ ทั้งปวง ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความเจริญสวัสดิ์ทุกเมื่อ.

พระบรมราชโองการ
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๒๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ณ โอกาสนี้ ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

เป็นที่น่าพอใจยิ่ง ที่ทางการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีความมุ่งหมายพร้อมทั้งความพยายามอันแน่วแน่ ที่จะดำเนินกิจการทุก ๆ ด้าน เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีรากฐานที่มั่นคงหนักแน่น ให้เป็นแหล่งวิชาการที่นักศึกษาจะสามารถศึกษาหาความรู้ในวิทยาการสาขาต่าง ๆ ได้อย่างพร้อมมูล ด้วยเหตุที่ตระหนักอยู่ว่า นักศึกษา ผู้อุตสาหกรรมเข้ามาเรียนนั้น ย่อมต้องการจะเรียนรู้ และต้องการฝึกหัดใช้สมอง ใช้ความคิดความสามารถของตน ในทางวิชาการอย่างเต็มที่

ว่าในส่วนนักศึกษา เมื่อได้ผ่านการศึกษามาจากมหาวิทยาลัยที่ดีแล้ว ก็ควรจะถือได้ว่าเป็นผู้มีการศึกษาอย่างดี มีความรู้ทางวิชาการอย่างถูกต้องแน่นอนหนา มีสมองที่ว่องไวชัดเจนที่จะคิดและมีวิธีการคิดที่จะให้ถูกต้องเที่ยงตรง ทั้งให้เป็นประโยชน์ในทางสร้างสรรค์สำหรับที่จะนำไปใช้ในการงานของส่วนรวมต่อไป เพราะฉะนั้น ผู้ที่ได้สำเร็จ การศึกษามีวุฒิ มีศักดิ์ มีสิทธิ์บริบูรณ์แล้ว จึงถือได้ว่ามีหน้าที่ที่จะต้องนำคุณสมบัติของตัวที่มีอยู่ไปใช้ให้เต็มภาคภูมิ ในอันที่จะประสานความรู้ ความสามารถเข้าด้วยกัน พินิจปัญหาอุปสรรค ความยากลำบากที่มีอยู่ หรือที่จะมี มาข้างหน้าให้ลุล่วงไป และนำพาชาติประเทศให้ก้าวไปถึงความเจริญรุ่งโรจน์พร้อมทั้งความมั่นคงสวัสดิ

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ท่านที่มาร่วมชุมนุมในพิธีนี้ มีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันศุกร์ ที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๒๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษาครั้งนี้ทุกคน

ข้าพเจ้าได้กล่าวในที่ประชุมบัณฑิตเมื่อวันวานนี้เป็นความว่า ผู้ที่ได้ผ่านการศึกษาในมหาวิทยาลัยที่ดี ซึ่งเป็นแหล่งวิชาการที่นักศึกษาสามารถศึกษาหาความรู้ทางวิชาการได้อย่างพร้อมมูลนั้น ย่อมมีโอกาสได้เรียน และได้ฝึกหัดใช้สมอง ใช้ความคิดความสามารถของตนอย่างถูกต้องเต็มภาคภูมิ เพราะฉะนั้น บัณฑิตผู้มีการศึกษาอันสมบูรณ์แล้ว จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะได้นำความรู้ ความคิด ความสามารถ และคุณสมบัติทั้งปวง ที่มีอยู่ ไปใช้ทำการงานสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงให้แก่ประเทศไทยโดยเต็มกำลัง

ในปัจจุบัน มีความคิดและความเชื่อเกิดขึ้นในคนบางกลุ่มว่า การสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้านั้น จำเป็นที่จะต้องยุบเลิก หรือทำลายหรือถอนสิ่งที่มีอยู่แล้วลงเสียก่อน จึงจะสามารถสร้างสรรค์สร้างความสำเร็จหรือความก้าวหน้าที่ต้องการขึ้นได้ ความคิดอย่างนี้น่าจะคิดพิจารณาดูให้ถ่องแท้ ว่าถูกต้องและสมควรคิดสมควรทำ หรือหาไม่ สิ่งใดก็ตามที่มีอยู่แล้ว ย่อมเป็นพื้นฐานและเป็นแบบแผนให้ศึกษาจุดเด่นและจุดอ่อน สำหรับแก้ไข ส่วนบกพร่อง แล้วหาทางที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เจริญกว่า หรือก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปกว่า ต่อไป สิ่งที่มีอยู่แต่เดิม จึงนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับช่วยให้ก้าวหน้าโดยถูกต้องได้เป็นอย่างดี การทำลายสิ่งที่เป็นรากฐานของความก้าวหน้าเสียหมดนั้น จะก้าวไปได้จากสิ่งใด เหมือนกับคนที่มีสมองคิด เมื่อเกิดปวดศีรษะ ก็ควรเหยียวย่า ให้หายเสียก่อน เพื่อว่าเมื่อหายแล้ว จักได้คิดอ่านให้กว้างไกลยิ่งขึ้นไป หากปวดศีรษะ แล้วทุบศีรษะเสียจนสมองยุบแหลกไป จะได้สิ่งใดมาใช้คิดเล่า บัณฑิตทั้งหลายผู้มีความรู้ ความคิด สติปัญญาอันสมบูรณ์ ควรจะศึกษาความเจริญที่มีอยู่แล้วให้ถูกต้อง แล้วจึงค่อยคิดพิจารณาแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ในสิ่งต่าง ๆ ก่อน เพื่อที่จะก้าวหน้าต่อไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ท่านที่มาร่วมชุมนุมในพิธีนี้ มีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๘ - ๒๕๑๙
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
วันพุธ ที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๒๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กับทั้งได้ทราบรายงานกิจการว่า หน่วยงานหลักของมหาวิทยาลัยต่างพยายามดำเนินงานให้ได้ผลงานที่ก้าวหน้า และเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงแก่การจัดการศึกษา

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่มีความสำเร็จในการศึกษาระดับและสาขาต่าง ๆ ทุกคน และหวังว่า แต่ละคน จะได้ตั้งใจที่จะประกอบกิจการ ให้เป็นประโยชน์แก่ตนแก่ชาติบ้านเมืองต่อไป

ตลอดเวลายาวนานในการศึกษา บัณฑิตคงจะเคยชินกับคำว่า “ทฤษฎี” กับคำว่า “ปฏิบัติ” และทุกคน คงจะได้นำเอาคำทั้งสองนี้ มาคิดพิจารณาถึงความหมายที่ลึกซึ้งแล้วบ้าง ไม่มากก็น้อย วันนี้ข้าพเจ้าใคร่จะให้ ท่านทั้งหลายยกขึ้นมาพิจารณาอีกครั้งพร้อม ๆ กัน ทฤษฎี กล่าวสั้น ๆ ก็คือหลักวิชาการอันได้ปรากฏแล้ว ปฏิบัติ คือการนำเอาหลักวิชาหรือหลักความรู้นั้น มากระทำให้บังเกิดผลขึ้นได้จริง ผู้ไม่มีทฤษฎีเป็นผู้ไม่มี หลักความรู้ ผู้มีทฤษฎีไม่ได้ เพราะไม่มีความรู้เป็นทุนรอนสำหรับทำการงาน แต่ผู้มีทฤษฎีที่ไม่หัดปฏิบัติ หรือไม่ยอมปฏิบัติ นั้น ก็ลุ่มนักทฤษฎีที่ปฏิบัติได้ด้วยไม่ได้ เพราะนักทฤษฎีที่ไม่ยอมปฏิบัติ ทำให้ตัวเองพร้อมทั้ง วิชาความรู้ทั้งหมดเป็นหมันไป ไม่ได้ประโยชน์ไม่เป็นที่ต้องการของใคร ผู้มีความรู้ด้วย ใช้ความรู้ทำการงาน ได้จริง ๆ ด้วย จึงจะเป็นประโยชน์และเป็นที่ต้องการ วางานทั้งหลาย หรือพูดให้กว้างออกไปก็คือประเทศชาติ นั้นต้องการนักปฏิบัติยิ่งกว่าคนที่มีวิชาเปล่า ๆ ท่านทั้งหลายเล่า ฝึกหัดเป็นนักปฏิบัติมาแล้วมากน้อยเพียงใด ถ้าพิจารณาเห็นว่ายังบกพร่องอยู่ ก็เร่งฝึกปฏิบัติให้หนักแน่นเสียแต่บัดนี้ เพราะความสำเร็จความเจริญมั่นคง ของตนเอง ของกิจการ และของชาติ อยู่ที่ความสามารถในการปฏิบัติเป็นสำคัญยิ่งกว่าสิ่งอื่น

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในสรรพกิจการงาน และขอทุกท่านที่มาชุมนุมพร้อม ณ ที่นี้ มีความสวัสดิ์ดีจงทุกเมื่อ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๘ - ๒๕๑๙
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๓ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษาปริญญาบัณฑิตสาขาต่าง ๆ ทุกคน

ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่ที่ประชุมบัณฑิตเมื่อวันวานนี้เป็นความว่า ผู้ที่สามารถทางทฤษฎีแต่ไม่ยอมฝึกฝน
ในทางปฏิบัตินั้น เป็นผู้ที่ทำให้ทั้งตัวเองทั้งหลักวิชาเป็นหมัน ไม่ได้สร้างประโยชน์ ไม่เป็นที่ต้องการของใคร ผู้มี
ทฤษฎีด้วย ปฏิบัติได้ด้วย จึงจะมีประโยชน์และเป็นที่ต้องการของวงงานต่าง ๆ รวมทั้งของประเทศชาติ บัณฑิต
สมควรอย่างยิ่ง ที่จะฝึกฝนและบำเพ็ญตนให้เป็นนักปฏิบัติ เพื่อความสำเร็จความเจริญของตนเอง ของการงาน
และของส่วนรวม

บัณฑิตทางการศึกษา ส่วนใหญ่ก็จะไปรับหน้าที่เป็นครู เป็นอาจารย์ หรือไปทำหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง
ที่เกี่ยวกับการให้การศึกษา ท่านทั้งหลายควรจะถือเป็นหลักการว่า ในการสั่งสอนศิษย์นั้น มีความจำเป็นอย่างหนึ่ง
ซึ่งสำคัญมากด้วย ที่จะต้องพยายามหาทางใช้หลักวิชาและวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะช่วยให้นักเรียน
สามารถคิด เข้าใจ และเห็นจริงด้วยตนเอง ในเนื้อหาสาระ ตลอดจนกฎและหลักเกณฑ์ในวิชาต่าง ๆ ที่เรียน
ทั้งสามารถนำกฎหรือหลักเกณฑ์ที่ได้เรียนรู้แล้ว ไปใช้ได้เอง โดยมองเห็นและทราบถึงประโยชน์ของการใช้
หรือการทำตามบทเรียนนั้น ๆ อย่างแน่ใจด้วย การให้การศึกษาแก่ศิษย์โดยหลักการนี้ จะทำให้ได้ประโยชน์ถึง
สองชั้น อย่างหนึ่ง คือทำให้ครูได้ฝึกฝนตนเองให้ชำนาญในการใช้ทั้งหลักวิชาครูทั้งหลักวิชาสามัญ อีกอย่างหนึ่ง
จะทำให้ผู้เป็นศิษย์เล่าเรียนวิชาการได้อย่างถูกต้อง ได้ประโยชน์ตรงกับความมุ่งหมายของการให้การศึกษา
ต่อไปภายหน้าก็จะเป็นผู้มีความรู้ มีปัญญา และมีความสามารถ ที่จะใช้ความรู้และปัญญาให้ผลประโยชน์เต็มเปี่ยม

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน
และขอทุกท่านที่มาชุมนุมพร้อม ณ ที่นี้ มีความสวัสดิ์ถึงทุกเมื่อ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๘ - ๒๕๑๙
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
วันศุกร์ ที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อีกราวหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษาปริญญาบัณฑิตสาขาต่าง ๆ ทุกคน

เมื่อวันก่อน ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่ที่ประชุมบัณฑิตนี้ถึงเรื่อง “ทฤษฎี” กับ “ปฏิบัติ” ว่า ผู้ที่สามารถทั้งทาง ทฤษฎีทั้งทางปฏิบัติ เป็นผู้ที่จะกระทำการงานได้ดีที่สุด สำหรับผู้ทำหน้าที่ให้การศึกษา สมควรอย่างยิ่งที่จะฝึกหัด ใช้หลักวิชาและวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และเห็นจริงในบทเรียนได้ โดยตนเอง

เวลานี้ กำลังมีเรื่องพูดกันอยู่ว่า มหาวิทยาลัยนั้น จะเข้าก็แสนยาก จะเรียนก็ลำบาก แต่ครั้งเมื่อ จบออกมาแล้ว กลับหางานทำไม่ได้ จึงเป็นปัญหาน่าหนักใจและน่าวิตกยิ่งนัก ปัญหานี้เกิดจากเหตุผลหลายอย่าง ซึ่งต้องแก้ไขให้ได้ เหตุอย่างหนึ่งที่เห็นว่าสำคัญนั้น คือนักศึกษาส่วนหนึ่งติดอยู่กับความคิดว่า เรียนมาทางใดแล้ว ต้องทำงานทางนั้น ต้องได้บรรจุเข้าทำงานในตำแหน่งหน้าที่และในอัตรานั้น ๆ ตามวุฒิ ผู้ที่คิดดั่งนี้มองดูเหมือน เป็นคนเลือกงาน และเหตุที่ทำให้เลือกงาน ก็ดูจะมาจากความไม่มั่นใจในความสามารถของตนเอง ซึ่งถ้าจะกล่าว อย่างตรงไปตรงมาจริง ๆ ก็เนื่องมาจากขาดความสามารถในทางปฏิบัตินี้เอง เพราะผู้ที่สามารถในทางปฏิบัตินี้ ย่อมไม่ยอมจำกัดตัวเองให้อยู่แต่ในวงแคบ ๆ เมื่อมีความรู้เป็นทุนรอนอยู่ ย่อมทำงานได้ และหาทางก้าวหน้า ได้เสมอ ตามความจริงที่ปรากฏ บัณฑิตทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยนี้ก็สามารถที่จะทำงานอื่น ๆ ให้ประสบความสำเร็จอย่างดีเยี่ยมมาแล้วไม่ใช่น้อย ทั้งในทางราชการและมีใช้ราชการ แสดงว่า ถ้าบุคคลมีความรู้ อยู่ และมีความสามารถทางปฏิบัติอยู่ด้วยพร้อมกัน จะไม่มีอัปจน จึงขอให้แต่ละคนได้นำความจริงข้อนี้ไปคิด พิจารณาดูให้ดี ให้เป็นประโยชน์แก่ตัวต่อไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในสรรพกิจการงาน และขอทุกท่านที่มาชุมนุมพร้อม ณ ที่นี้ มีความสวัสดีจงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๘ - ๒๕๑๙

ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

วันอังคาร ที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อีกรวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

ธรรมดาผู้ได้ผ่านการศึกษาระดับอุดมศึกษา อย่างบัณฑิตในที่ประชุมนี้ จัดว่ามีความรู้ดี สามารถ
ปฏิบัติงานด้วยหลักวิชาในฐานะนักวิชาการ ทั้งมีความรับผิดชอบและความเป็นผู้นำสูงพอสมควร ผู้ที่จะรับผิดชอบ
และเป็นผู้นำในการงานได้ ปรกติจะเป็นผู้ที่รักการปฏิบัติ เมื่อทำการสิ่งใดก็ตามจะต้องนำมาปฏิบัติด้วยสมองก่อน
คือนำมาคิดพิจารณาให้เห็นถ่องแท้ด้วยตนเอง แล้วจึงนำสิ่งนั้นมาลงมือปฏิบัติด้วยความตั้งใจให้บรรลุผล บุคคล
ที่ได้ศึกษามาด้วยหลักการเช่นนี้ ย่อมมีภูมิรู้เป็นหลักฐานมั่นคง มีความมั่นใจในตัวเอง และสามารถทำงานสำเร็จ
โดยไม่ต้องยกตัว ไม่ต้องพองลมอวดผู้ใด ผลงานตลอดทั้งความสามารถและคุณสมบัติที่มีอยู่ ย่อมเปล่งแสง
ออกมาได้เอง ให้เป็นที่นิยมยินดีของคนทั่วไป ตรงกันข้าม บุคคลที่ไม่ได้ฝึกฝนมาในการปฏิบัติ ทั้งทางสมองและ
ทางกระทำจะหาความมั่นใจในความรู้ความสามารถของตนได้โดยยาก และมักจะต้องเบ่งลมให้ตัวเอง
เพื่อประกาศตัวอวดคนอื่น โดยหาผลงานเป็นขึ้นเป็นอันอย่างใดมิได้ ท่านทั้งหลายเคยคิดพิจารณาถึงข้อนี้บ้างหรือยัง
ก่อนที่จะออกไปเริ่มชีวิตการงานกันต่อไป ข้าพเจ้าใคร่ขอให้แต่ละคนพิจารณาตัวเองให้ดี ว่าท่านจะอยู่ในพวก
เปล่งแสงออกได้เอง หรือในพวกที่ต้องเบ่งลมให้ตัวเอง ถ้าเห็นว่ายังมีความบกพร่องอันใดอยู่ ก็รีบปฏิบัติแก้ไขเสีย
เพื่อความสำเร็จความเจริญงอกงามของตนเอง ของส่วนรวม และของประเทศชาติในภายหน้า

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน
และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมชุมนุมในพิธีนี้ มีความสวัสดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๘ - ๒๕๑๙

ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

วันพุธ ที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อีกราวหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

เมื่อคราวก่อน ๆ ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่ที่ประชุมบัณฑิตถึงเรื่อง “ทฤษฎี” กับ “ปฏิบัติ” ว่า ผู้ที่มีทฤษฎีหรือ มีวิชาการดีและปฏิบัติงานได้ดีด้วย เป็นผู้สามารถทำการงานได้ดีและเหมาะสมที่สุด เพราะเป็นผู้ที่เตรียมตัว พร้อมมาแล้วสำหรับทำงาน นอกจากนั้นบุคคลผู้เตรียมตัวพร้อมแล้วเช่นนี้ ย่อมมีความรู้ความสามารถอัน เปล่งแสงออกมาได้เอง ให้ผู้อื่นเห็นไม่ต้องเบ่งลมให้ตัวเองเพื่ออวดสรรพคุณแก่ผู้ใด

การให้การศึกษาถือว่าเป็นการให้สิ่งสำคัญที่สุด เพราะเป็นการหล่อหลอมวางรูปแบบให้แก่อนุชน ทั้งทาง ความรู้ความสามารถ ทั้งทางจิตวิญญาณ ผู้มีหน้าที่ให้การศึกษาทุกตำแหน่งหน้าที่ จึงมีความรับผิดชอบอย่างยิ่ง ต่อชาติบ้านเมือง ในการสร้างพลเมืองที่ดี ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายได้พิจารณาให้ทราบชัด ถึงความรับผิดชอบ และความสำคัญของหน้าที่ที่มีอยู่นั้น โดยตระหนัก ทุกคนจำเป็นต้องเข้าใจว่า เมื่อได้ตัดสินใจเลือกทางเดินทางนี้ และได้เตรียมตัวมาเพื่อหน้าที่อันสำคัญนี้แล้ว จะต้องเดินหน้าต่อไปจนบรรลุความสำเร็จ การที่จะทำหน้าที่ ให้สำเร็จนั้น พื้นฐานอยู่ที่ความบริสุทธิ์ใจในเจตนาที่แต่ละคนได้ตั้งไว้ เมื่อมีความบริสุทธิ์ใจแล้ว ความมั่นใจและความมุ่งมั่นในการปฏิบัติก็จะเกิดตามมา ทำให้ความสามารถทนต่ออุปสรรคความยากลำบากต่าง ๆ ได้ ทั้งเกิดความเสียสละ คือสละความตามใจตัว ความสะดวกสบาย อันเป็นประโยชน์ส่วนตัวเสียได้ เพื่อที่จะถนอม รักษาความดี ความสำคัญ ความศักดิ์สิทธิ์ของหน้าที่ไว้สำหรับอนาคตของอนุชน และความวัฒนาถาวรของ ประเทศของชาติในกาลข้างหน้า

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมชุมนุมในพิธีนี้ มีความสวัสดิ์ถึงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ณ โอกาสนี้ และที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินมาได้เป็นอันดี ทั้งในด้านวิชาการและในด้านบริหาร

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

มหาวิทยาลัยรามคำแหงมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวอย่างหนึ่ง คือเป็นมหาวิทยาลัยสำหรับผู้ปรารถนาจะเพิ่มพูนเสริมสร้างความรู้ความสามารถของตนเพื่อความเจริญก้าวหน้าในชีวิต เข้ามาเลือกสรรศึกษาวิชาการได้ตามทางที่ถนัด ระบบการศึกษาของมหาวิทยาลัยก็ให้อิสระภาพมาก และนอกจากนั้น ยังเป็นที่รวมของผู้คนจำนวนมากมาย ซึ่งต่างก็มีความรู้ความคิดและประสบการณ์แตกต่างกันด้วย นักศึกษาจึงอาจสมาคมกันและเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากกันและกันได้อย่างสะดวกกว้างขวาง ดังนั้น ปัจจัยและวิธีการที่นักศึกษาจะใช้ในการเรียนที่มหาวิทยาลัยนี้ ย่อมแตกต่างกับที่อื่น ๆ กล่าวคือ แต่ละคนจำเป็นจะต้องบังคับตัวเองด้วยตนเองอย่างมากและเคร่งครัด เพื่อให้เอาใจใส่จดจ่อและพากเพียรอยู่กับการเรียน มิฉะนั้นก็จะเรียนสำเร็จได้ไม่ถนัดนัก การที่ท่านทั้งหลายสามารถศึกษาจนสำเร็จหลักสูตร และได้รับปริญญาสาขาต่าง ๆ ในครั้งนี้ แสดงว่าท่านได้สำเร็จการศึกษาสำคัญอีกแขนงหนึ่งด้วยในตัว คือวิชาหรือศิลปะการบังคับตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับบุคคลทุกคน ผู้ปรารถนาความเจริญก้าวหน้า ความสำเร็จ และความสวัสดิ์ บัณฑิตแต่ละคนในที่นี้ จึงน่าที่จะประสบความสุขความสำเร็จในการทำงานและในชีวิตเป็นอย่างดีได้ไม่ยากโดยไม่มีปัญหาถ้าจะยังคงรักษาความบังคับใจตัวเองนี้ไว้ตลอดไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความสุข ความสวัสดิ์ และความก้าวหน้ารุ่งเรือง ตามที่มุ่งปรารถนาไว้ทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง อีกวาระหนึ่ง และขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตผู้ได้รับความสำเร็จทางการศึกษาทุกคน

ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่บัณฑิตในที่ประชุมนี้ เป็นความว่า มหาวิทยาลัยรามคำแหงมีลักษณะสำคัญเฉพาะ อย่างหนึ่ง ที่เป็นมหาวิทยาลัยสำหรับผู้ปรารถนาจะเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ จะสมัครเข้ามาศึกษาเพื่อ ความก้าวหน้าของตนได้ ระบบการศึกษาของมหาวิทยาลัยนี้ให้อิสระภาพมาก นักศึกษาจำเป็นที่ต้องฝึกหัด บังคับตนเองอย่างเต็มที่ ให้เอาใจใส่จดจ่อและขยันหมั่นเพียรในการเล่าเรียน มิฉะนั้นจะสำเร็จได้โดยยาก ผู้ศึกษาจนสำเร็จได้แต่ละคน จึงชื่อว่ามีความสามารถบังคับตนด้วยตนเองได้เป็นอย่างดี เพราะฉะนั้น ต่อไป คงจะประสบความสำเร็จและความรุ่งเรืองในชีวิตได้ไม่ยากนัก

ความบังคับตนเองนั้นเกิดขึ้นได้จากความรู้สึกระลึกได้ว่าอะไรเป็นอะไร หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “สติ” กล่าวคือ ก่อนที่บุคคลจะทำ จะพูด หรือแม้แต่จะคิดเรื่องต่าง ๆ สติหรือความรู้สึกระลึกได้นั้นจะทำให้หยุดคิด ว่าสิ่งที่ จะทำนั้นผิดชอบชั่วดีอย่างไร จะมีผลเสียหายหรือจะเป็นประโยชน์อย่างไรต่อไปในระยะยาว เมื่อบุคคลคิดได้ ก็จะสามารถตัดสินใจการกระทำของตนได้ถูกต้อง แล้วก็กระทำแต่เฉพาะสิ่งที่สุจริตที่มีประโยชน์อันยั่งยืน ไม่กระทำ สิ่งที่จะเป็นความผิดพลาดทั้งแก่ตนและส่วนรวม ความมีสตินั้น จะช่วยให้สามารถศึกษาทุกสิ่งทุกอย่างได้อย่าง ละเอียดประณีต คือเมื่อจะศึกษาสิ่งใด ก็จะพิจารณาถ่วงถ่วงสิ่งที่มีใช้ความถูกต้องแท้จริงออกเสียก่อน เพื่อให้ได้มาแต่เนื้อแท้ที่ปราศจากโทษ บัณฑิตทั้งปวงผู้หวังความมั่นคงปลอดภัยทั้งของตนของชาติบ้านเมือง เมื่อจะทำการงานใด ๆ ที่สำคัญ ควรอย่างยิ่งที่จะหยุดคิดสักหนอยก่อนทุกครั้ง แล้วท่านจะไม่ต้องประสบ กับความผิดหวังและผิดพลาดในชีวิต

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบแต่ความสุขและความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาชุมนุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสวัสดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันศุกร์ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง อีกวาระหนึ่ง และขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตผู้ได้รับความสำเร็จทางการศึกษาทุกคน

เมื่อวันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงเรื่องการบังคับใจตัวเองและเรื่องสติ คือความรำลึกได้ว่าอะไรเป็นอะไร เป็นความว่า ทั้งสองอย่างนี้เป็นเครื่องช่วยให้เกิดความขังคึดก่อนที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งลงไป และทำให้คิดได้ว่าสิ่งที่ทำนั้นเป็นผลดีผลร้าย จนเกิดความเข้าใจลึกซึ้งในเหตุและผล สามารถบังคับตนเองให้ทำหรือมิให้ทำสิ่งนั้นได้

วันนี้ใครจะกล่าวแก่ท่านทั้งหลายว่า บัดนี้ท่านได้เรียนสำเร็จเป็นบัณฑิตแล้ว ย่อมมีความรู้ความสามารถด้านวิชาการ ที่จะนำไปใช้ทำการทำงานในด้านที่ศึกษามาได้ ตามที่สภามหาวิทยาลัยของท่านตลอดจนบุคคลทั่วไป ยอมรับรองแล้ว การที่จะทำงานให้สัมฤทธิ์ผลที่พึงปรารถนา คือ ที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรมด้วยนั้น จะอาศัยความรู้แต่เพียงอย่างเดียวมิได้ จำเป็นต้องอาศัยความสุจริต ความบริสุทธิ์ใจ และความถูกต้องเป็นธรรมประกอบด้วย เพราะเหตุว่าความรู้นั้นเป็นเหมือนเครื่องยนต์ ที่ทำให้ขวิดยานเคลื่อนไปได้ประการเดียว ส่วนคุณธรรมดังกล่าวแล้ว เป็นเหมือนหนึ่งพวงมาลัยหรือหางเสือ ซึ่งเป็นปัจจัยที่นำพาให้ขวิดยานดำเนินไปถูกต้องด้วยความสวัสดิ คือปลอดภัยจนบรรลุถึงจุดหมายที่พึงประสงค์ ดังนั้น ในการที่จะประกอบกิจการงานเพื่อตนเพื่อส่วนรวมต่อไปขอให้ทุกคนสำนึกไว้เป็นนิตย์โดยตระหนักว่า การงาน สังคม และบ้านเมืองนั้น ถ้าขาดผู้มีความรู้เป็นผู้บริหาร ดำเนินการย่อมเจริญก้าวหน้าไปได้โดยยาก แต่ถ้างานใด สังคมใด และบ้านเมืองใดก็ตามขาดบุคคลผู้มีคุณธรรมความสุจริตแล้ว จะดำรงอยู่มิได้เลย

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบแต่ความสุขและความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาชุมนุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสวัสดิจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร
ของมหาวิทยาลัยศิลปากร
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศิลปากร
วันอังคาร ที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากร อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ที่ได้รับเกียรติพร้อมทั้งความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ ตามรายงานที่ได้ทราบและได้สังเกตตลอดมา เห็นได้ว่ากิจการของมหาวิทยาลัยนี้ได้ก้าวหน้าและเจริญขึ้นมาเป็นลำดับ ทั้งในด้านวัตถุประสงค์ ทั้งในด้านวิชาการ นอกจากนี้ จำนวนผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาต่าง ๆ ก็เพิ่มมากขึ้นทุกปี จึงเป็นที่น่ายินดีอย่างยิ่งที่ประเทศชาติจะได้อาศัยผู้มีความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งหลายเหล่านี้ เป็นกำลังสำคัญในการสร้างเสริมความเจริญและความมั่นคงปลอดภัยต่อไป

ความเจริญนั้นมักจำแนกกันเป็นสองอย่าง คือความเจริญทางวัตถุอย่างหนึ่ง และความเจริญทางจิตใจอีกอย่างหนึ่ง ยิ่งกว่านั้น ยังเห็นกันว่า ความเจริญอย่างแรกอาศัยวิชาการทางด้านวิทยาศาสตร์เป็นปัจจัยสร้างสรรค์ ส่วนความเจริญอย่างหลังอาศัยศิลปะศิลปวัฒนธรรมจรรยาเป็นปัจจัย แท้จริงแล้ว ความเจริญทางวัตถุกับความเจริญทางจิตใจที่ดี หรือความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์กับทางด้านศิลปะศิลปวัฒนธรรมจรรยาก็ดี มีสิ่งที่จะแยกออกจากกัน ให้เด็ดขาดได้ ทั้งนี้เพราะสิ่งที่เราพยายามจะแยกจากกันนั้น มีมูลฐานที่เกิดอันเดียวกันคือ “ความจริงแท้” ซึ่งเป็นวิทยาศาสตร์ ถึงจะพยายามแยกจากกันอย่างไร ๆ ที่สุดก็จะรวมลงสู่กำเนิดจุดเดียวกัน แม้แต่จุดประสงค์ก็จะลงสู่จุดเดียวกัน คือความสุข ความพอใจของคน ดังนั้น ท่านทั้งปวงที่กำลังจะนำวิชาการออกไปสร้างความเจริญแก่ตนแก่ชาติ ควรจะได้ทราบตระหนักในข้อนี้ และควรจะได้ถือว่าความเจริญทั้งสองฝ่ายนี้มีความสำคัญอยู่ด้วยกัน เป็นสิ่งที่เกี่ยวเกาะ เกื้อหนุน และอาศัยกัน จำเป็นที่จะต้องพิจารณาพร้อมกันไปปฏิบัติพร้อมกันไป ความเจริญมั่นคงแท้จริงจึงจะเกิดขึ้นได้ตามความมุ่งประสงค์

ขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน และทุกท่านที่ได้มาร่วมประชุมในพิธีนี้ ประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และมีความสวัสดิ์ดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร และอนุปริญญาบัตร ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๙
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในโอกาสนี้ และได้ฟังรายงานถึงความเจริญก้าวหน้าในกิจการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาทุก ๆ คนที่ได้รับเกียรติและความสัมฤทธิ์ผล ในการศึกษาในครั้งนี้

ถ้าบัณฑิตทั้งหลายในที่ประชุมนี้ยกย้อนหลังไปหลาย ๆ ปี ก็คงจะเห็นว่า เมื่อก่อนเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัย เมื่อกำลังเรียนอยู่ และเมื่อเรียนสำเร็จแล้วในบัดนี้ ท่านมีความคิดเห็นหรือทัศนคติในสิ่งต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน อย่างเช่นเมื่อเรียนอยู่ในชั้นมัธยม อาจมองเห็นว่าตัวเองเป็นเด็กต้องพึ่งผู้ใหญ่ เมื่อมาอยู่ในมหาวิทยาลัย กลับเห็นว่ามือมีสภาพ จะทำอะไรก็ไม่ต้องพึ่งใคร ยิ่งพอเรียนสำเร็จมีความคิดอ่าน มีวิชาการอย่างสูงเป็นที่พึ่งได้แล้ว ก็คงจะยิ่งมั่นใจในตัวเองมาก ว่าจะสามารถทำทุกสิ่งด้วยตนเองได้หมด แต่อย่างไรก็ตาม ไม่ควรคิดว่า ความเห็นหรือทัศนคติของท่านจะหยุดอยู่เพียงนี้ จะต้องวิวัฒนาการต่อไปอีกอย่างแน่นอน เพราะสภาพการ ในภายหน้าจะปรุงแต่งให้เป็นอย่างอื่นไปได้ ต่อไปเมื่อท่านไปลงมือกระทำการงาน งานที่ท่านนั้นปรกติจะมีในงาน ที่จะทำคนเดียว หากเป็นงานส่วนรวม ซึ่งจะต้องจัดสรรกันทำตามความถนัดและความรู้ความสามารถ คนละส่วน ละตอน เมื่อนำเอาส่วนงานที่แต่ละคนทำมารวมกันเข้าแล้ว จึงจะสำเร็จเป็นงานที่สมบูรณ์ได้ เหตุการณ์ดังนี้ จะช่วยให้เกิดทัศนคติใหม่ว่า ท่านจะทำงานโดยลำพังตนเองไม่สำเร็จ ทุกคนที่ร่วมงานกัน จำเป็นต้องพึ่งกัน อาศัยกันและกัน ทั้งผู้มีความรู้ความสามารถสูง ทั้งผู้มีความรู้ความสามารถด้อยกว่า ถ้าบัณฑิตมีความคิดเห็น ต่อการงานของตนดังนี้ ก็จะสามารถดำเนินชีวิตและกิจการทุกอย่างให้ราบรื่นและมั่นคง จนบรรลุความสำเร็จ พร้อมทั้งความเจริญก้าวหน้าได้ทุกอย่าง

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จด้วยความดีงาม ความรุ่งเรืองตามที่ปรารถนา ทุกประการ และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสวัสดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร และอนุปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๙

ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันศุกร์ ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีกราวหนึ่ง และขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา ครั้งนี้

ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เมื่อวันวานเป็นความว่า ความคิดเห็นหรือทัศนคติของคนในเรื่องต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงได้ เช่นตอนแรกเมื่อเป็นเด็ก จะเห็นว่าต้องพึ่งผู้ใหญ่ ต่อมาเมื่อเรียนสำเร็จแล้ว ก็เห็นว่าสามารถพึ่งตนเองได้ทุกอย่าง แต่วิวัฒนาการทางความคิดจะต้องมีอยู่เสมอ เพราะสภาพการต่าง ๆ ประดังประดังให้กันไป ดังนั้น ตอนหลังเมื่อได้ออกไปทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ แล้ว จะกลับเห็นว่า ตนเองนั้นจะต้องพึ่งต้องอาศัยคนอื่นด้วย จึงจะสำเร็จผลในการงานได้

วันนี้ใครจะกล่าวเพิ่มเติมว่า บางครั้งเราอาจเกิดความรู้สึกว่า เรื่องที่เคยทำได้สบาย ๆ ในครั้งก่อน ๆ นั้น มาบัดนี้ทำไม่ได้ไม่คล่องตัว หรืออาจติดขัดจนทำไม่ได้เสียแล้ว ปัญหาอย่างนี้จำเป็นต้องคิดทบทวนให้เห็นว่า เหตุใดแต่ก่อนจึงทำได้ เหตุใดเดี๋ยวนี้จึงทำไม่ได้ เมื่อพิจารณาทบทวนดูแล้ว ก็จะเห็นว่า แต่ก่อนที่ทำได้นั้น เป็นเพราะมีแรงดันจากความตื่นตัว มีความกระตือรือร้นและความแคล่วคล่องว่องไว กล่าวพูดกล้าทำ ไม่คิดลังเลสงสัยอะไรมาก แต่ก็มักมีข้อเสียว่า สิ่งที่ทำไปได้ด้วยแรงผลักดันนั้น อาจขาดความละเอียดรอบคอบ ทำให้ได้ผลไม่สมบูรณ์นักหรือบกพร่องเสียหายไปเลย ในบัดนี้ มีความละเอียดรอบคอบระมัดระวังมากขึ้น อาจถึงมากเกินไปจนทำลายความคล่องแคล่วคล่องตัวให้หมดไปเกิดความไม่มั่นใจและกลัวจะผิดพลาด จึงลงมือทำไม่ได้สักที กรณีทั้งสองที่เกิดขึ้นแก่ตนเองแล้วนี้ ควรอย่างยิ่งที่จะต้องนำมาเทียบเคียงกัน และพิจารณาวินิจฉัยด้วยเหตุผลที่ถูกต้อง โดยไม่มีอคติและความยึดถือที่ผิด ๆ แล้วกลับกรองเอาส่วนที่เสียออก เหลือแต่ส่วนที่เป็นแก่นสารและเป็นประโยชน์ไว้ ตั้งเป็นหลักปฏิบัติขึ้นใหม่ว่า ในการจะทำอะไรก็ตามประการแรกจำเป็นต้องรักษาแรงผลักดันในการทำงานที่เคยมีอยู่นั้น ไว้ให้มั่นคงเสมอ เพื่อเป็นเครื่องกระตุ้นเตือน แล้วจึงนำเอาความละเอียดรอบคอบ ความระมัดระวังกับทั้งเหตุผลอันถูกต้องที่เกิดขึ้นภายหลัง มาประกอบเข้าด้วย เพื่อช่วยให้สามารถตัดสินใจการกระทำที่พึงประสงค์ได้อย่างถูกต้อง เทียบตรง และว่องไว ก็จะทำให้การกระทำทุกอย่างได้ผลสมบูรณ์เต็มเปี่ยม ถ้าทุกคนพยายามดำเนินตามหลักปฏิบัตินี้อย่างเคร่งครัดแล้วก็จะเป็นอันหวังได้ว่าจะได้ประสบความสำเร็จและความเจริญมั่นคงในชีวิตต่อไปอย่างแน่นอน

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความสุข ความสวัสดิ์ และความก้าวหน้ารุ่งเรืองทุกประการ ตามที่มุ่งใจปรารถนาจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร และอนุปริญญาบัตร ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๙
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ ที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๒๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีกราวหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมด้วย ที่ทุกคนได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งสำคัญครั้งนี้

เมื่อคราก่อน ข้าพเจ้าได้พูดถึงความคิดเห็นหรือทัศนคติของบุคคลในสิ่งต่าง ๆ ว่าย่อมจะเปลี่ยนแปลง ไปได้เสมอ เพราะมีสภาพการต่าง ๆ เป็นตัวปรุงแต่ง เมื่อความเป็นจริงเป็นดั่งนั้น จึงควรอย่างยิ่งที่จะถือเอา ประโยชน์จากความคิดเห็นที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมออันให้ได้มากที่สุด เมื่อจะลงความเห็นหรือจะทำการสิ่งใด ควรจะย้อนไปดูว่า ได้เคยคิดเคยเห็นในสิ่งนั้นมาแล้วอย่างไรบ้าง แล้วนำมาพิจารณาเทียบเคียงกันดูด้วยเหตุผล และความละเอียดรอบคอบ โดยปราศจากอคติ เพื่อเลือกสรรแต่ทัศนคติที่ถูกต้อง มาเป็นหลักการในการลงความเห็น และการกระทำของตน ผู้ใดถือปฏิบัติตามนัยนี้ได้โดยเคร่งครัด ผู้นั้นจะประสบความสำเร็จและความเจริญในชีวิต และกิจการทั้งปวง

ความเคร่งครัดหมายความว่าความระมัดระวังมั่นคง ที่จะปฏิบัติการให้เที่ยงตรงครบถ้วน ตามแบบแผน และหลักเกณฑ์ที่ได้วางไว้ แบบแผนและหลักเกณฑ์นั้น ย่อมต้องมีเหตุผลเป็นพื้นฐาน และเหตุผลที่จะทำให้พื้นฐาน มั่นคงไม่สั่นสะเทือนได้ ก็ต้องเป็นเหตุผลตามความจริงแท้ ที่ได้พิสูจน์เห็นจริงแล้วด้วยความละเอียดรอบคอบ ปราศจากความลำเอียงและความหลงผิดตามอารมณ์ ผู้ที่เคร่งครัดตามแบบแผนที่อาศัยเหตุผลแท้และมั่นคง ย่อมสามารถติดตามกระบวนการของเหตุผล ซึ่งเชื่อมโยงกันตลอดทุกแง่มุมขั้นตอนได้อย่างสะดวกสบายมาก จึงปฏิบัติการทั้งปวงได้โดยกระจ่างใจ เบาใจ มั่นใจ และมีประสิทธิภาพ เปรียบเหมือนคนที่ยืนบนพื้นที่ ราบเรียบและแน่นอน ย่อมทรงตัวให้ตรง อยู่หรือขยับเขยื้อนตัวไปทางไหน ๆ ได้ตามความประสงค์ ไม่มีพลาดพลั้ง แต่ถ้าเหตุผลที่จะนำมาเป็นพื้นฐานมิใช่เหตุผลที่ถูกต้องแท้ หากเป็นแค่เหตุผลตามอารมณ์ ตามความลำเอียงและ หลงผิดแล้ว ก็หาเป็นพื้นฐานที่หนักแน่นมั่นคงมิได้เลย ผู้ที่ปฏิบัติการบนพื้นฐานอันคลอนแคลนเช่นนี้ย่อมไม่มีความมั่นใจสบายใจ เพราะไม่สามารถดำเนินตามกระบวนการของเหตุผล จำเป็นต้องตั้งเหตุตั้งผลใหม่ด้วยการ บิดเบือนความจริง ต่อสู้ขัดขวางความจริงอยู่ร่ำไป เพื่อให้คล้อยตามอคติและอารมณ์ชั่วแค้นของตน แทนที่จะทำ สิ่งใดอย่างคล่องใจและแนใจ ก็กลับมีแต่ความขัดข้อง กัดดัน คับแค้น และซึ่งโกรธ เพราะทำสำเร็จตั้งใจตัว ไม่ได้ กล่าวสั้น ก็คือมีความเครียดหรือเคร่งเครียดอยู่ตลอดเวลา เปรียบเหมือนคนที่ยืนอยู่บนพื้นดินเลน หรือ ในเรือที่โคลงย่อมทรงตัวหรือขยับตัวอย่างเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า แสนลำบาก เพราะต้องคอยเลี้ยงตัวมิให้ล้มคว่ำอยู่ ตลอดเวลา ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอให้บัณฑิตหทยิบยกเอาเรื่องความเคร่งครัดกับความเคร่งเครียดดังกล่าว ขึ้นพิจารณา ให้เข้าใจ ก่อนที่จะออกไปสร้างความสำเร็จก้าวหน้า เพื่ออนาคตของตนเองและชาติบ้านเมืองต่อไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบแต่ความสุข ความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่ การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสวัสดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ โอกาสนี้ และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานกิจการของมหาวิทยาลัยว่าดำเนินก้าวหน้ามาอีกด้วยดี ทั้งด้านวิชาการ ด้านบริหาร และด้านการเผยแพร่วิทยาการให้ถึงประชาชน

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จทางการศึกษา ครั้งสำคัญครั้งนี้

คำว่าเกษตรศาสตร์ อันเป็นชื่อของมหาวิทยาลัยนี้นั้น ฟังดูมีความหมายจำกัดอยู่เพียงการทำนา แต่ความจริง เกษตรศาสตร์ ตามความหมายในปัจจุบัน กินความกว้างขวางมาก คือรวมเอาวิชาหรือศาสตร์ ทั้งปวงที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจิตใจของมนุษย์เข้าไว้เกือบทั้งหมด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จึงสอนวิชาการสาขาต่าง ๆ มากมายหลายสาขา ทั้งฝ่ายวิทยาศาสตร์ ทั้งฝ่ายศิลปศาสตร์ เรียกได้ว่าครบถ้วนที่จะเป็นมหาวิทยาลัยในความหมายสากลอย่างสมบูรณ์ ยิ่งกว่านั้น วิชาที่จัดสอน รวมทั้งความรู้ความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาออกมา ก็มีมาตรฐานสูง เป็นที่รับรองยกย่องทั่วไปแม้ในนานาประเทศ บัณฑิตของมหาวิทยาลัยนี้ก็ออกไปปฏิบัติกรในวงงานต่าง ๆ ได้มากหลาย ไม่เฉพาะแต่งานด้านการเกษตร ดังปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจอยู่ในบัดนี้ ผู้สำเร็จการศึกษาจากที่นี่ควรจะภูมิใจและมั่นใจในตัวเองได้เต็มที่ว่าจะไม่มีปัญหาขัดข้องในการเริ่มชีวิตการทำงานของตน นอกจากสิ่งสำคัญอีกประการเดียว คือผู้เป็นบัณฑิตแต่ละคนจะต้องตั้งความคิดพร้อมทั้งความมุ่งปรารถนาอันแน่วแน่ ที่จะทำงานของตน ๆ ต่อไปให้ดีให้เข้มแข็งจริง ๆ จึงจะมีโอกาสได้ใช้วิชาความรู้และมีมือสร้างสรรค์ประโยชน์ กับทั้งความเจริญก้าวหน้าในการพัฒนาสถานภาพของสังคมและของชาติบ้านเมืองให้รุ่งเรืองถาวรยิ่ง ๆ ขึ้นไปได้

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบแต่ความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสวัสดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
วันอังคาร ที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรและประกาศนียบัตรของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในวาระนี้ และได้ทราบว่ากิจการต่าง ๆ ของสถาบันดำเนินมาได้ด้วยความก้าวหน้า มีผลงานอันถือได้ว่าเป็นประโยชน์สอดคล้องกับการพัฒนาบ้านเมืองตามที่มุ่งหมายไว้ แต่เป็นที่น่าเสียดายที่มีรายงานด้วยว่า มูลนิธิฟอร์ดและกลุ่มมหาวิทยาลัยภาคตะวันตกกลาง ซึ่งเคยได้ช่วยเหลือร่วมงานกับสถาบันมาเป็นเวลานานปี จะต้องจากไปเนื่องด้วยสิ้นสุดสัญญาที่ทำต่อกันไว้ ข้าพเจ้าขอถือโอกาสชมเชยและขอใจไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษาที่ได้รับเกียรติและความสัมฤทธิ์ผลอย่างสำคัญในชีวิต

นักวิชาการผู้รู้หลักวิชาในศาสตร์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยในการพัฒนาความเจริญทุก ๆ ด้านนั้น มีอยู่ในบ้านเมืองเรามากพอสมควร นักวิชาการเหล่านี้จึงเป็นที่หวังของประชาชนว่า จะเป็นผู้ที่รับเอาภาระเรื่องการพัฒนาประเทศไปช่วยกันทำ ให้ประเทศไทยของเรานี้ “เป็นอยู่” พร้อมทั้ง “วิวัฒนาการ” ไปได้เป็นอย่างดี การพัฒนาเพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าวจะสัมฤทธิ์ผลเพียงใดหรือไม่นั้น เห็นว่าขึ้นอยู่กับความคิดเห็นและวิธีการทำงานของนักวิชาการเป็นสำคัญ ในทัศนะของคนทั่วไป คงจะวาดภาพและหวังกันว่า นักวิชาการจะทำงานด้วยความหวังดีและบริสุทธิ์ใจต่องาน ต่อส่วนรวม ต่อชาติบ้านเมือง และต่อกันและกันด้วย ยิ่งกว่านั้น นอกจากมีความหวังดีและบริสุทธิ์ใจดังกล่าวแล้ว คงจะมีความสุขรอบคอบและระวังสังวรณ ในการที่จะไม่ปล่อยให้ติดอยู่กับทฤษฎีของตนเองมากเกินไป ด้วยอำนาจอคติ ความหลง ความเอาชณะ และความเห็นแก่ตัว จนมองข้ามความจริง ความถูกต้องไปหมด เพราะการทำเช่นนั้นไม่อาจทำให้งานดำเนินไปในทางถูกต้องเจริญได้ ท่านทั้งหลายผู้ได้ชื่อว่าเตรียมตัวมาโดยตรงเพื่อการพัฒนาประเทศ คงจะเป็นนักวิชาการแท้ ที่มีคุณลักษณะดังที่ทุกคนคาดหวัง และคงจะสามารถร่วมมือกันสร้างสรรค์จรโลงและนำพาประเทศให้เจริญมั่งคั่ง ทั้งมั่นคงปลอดภัยตลอดต่อไปได้เป็นแน่นอน

ขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกรุ่นทุกคน ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความสุขและความเจริญมั่นคงโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๙ - ๒๕๒๐
ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
วันจันทร์ ที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๒๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา ณ โอกาสนี้ และที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินมาด้วยความเรียบร้อย ก้าวหน้า ทั้งด้านวิชาการ ทั้งด้านบริการสังคม และบำรุงส่งเสริมวัฒนธรรม

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติกับทั้งความสำเร็จในการศึกษา

ผู้ที่ได้ผ่านการศึกษาชั้นสูงเช่นท่านทั้งหลาย ตามปกติ ย่อมมีความกระตือรือร้นและมีความปรารถนา อันแรงกล้า ที่จะนำเอาความรู้ ความคิด และทฤษฎีตามหลักวิชาที่ได้ศึกษามา ออกใช้ให้เป็นผลต่อชาติบ้านเมือง แต่ก็เป็นธรรมดา ที่บางคนอาจประสบปัญหาเกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติงานบ้าง เกี่ยวกับผู้ร่วมงานบ้าง ซึ่งทำให้ รู้สึกติดขัด ถ้าประสบปัญหาแล้ว ไปถือเอาเป็นกำแพงกั้นเข้าก็จะทำให้งานชะงัก เสียเวลา เสียผลด้วยกัน ทั้งฝ่ายตนเอง ทั้งฝ่ายผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ก่อน ทางที่ดีที่สุดนั้น เมื่อเข้าทำงาน สมควรที่จะพยายามศึกษางาน กระบวนการปฏิบัติงาน ผู้ร่วมงาน อันเป็นที่เกิดของปัญหาต่าง ๆ เป็นเบื้องต้นก่อน พิจารณาวินิจฉัยสิ่งเหล่านั้น ด้วยความสุ่มรอบคอบ ประกอบด้วยเหตุผลที่แท้จริง ยอมสละเวลาศึกษาพิจารณาเล็กน้อย ก็ให้เห็นเหตุ แห่งปัญหาว่าคืออะไร จุดใดควรจะแก้ไขผ่อนปรน จุดใดควรจะทำโดยหนักแน่น กล่าวสั้นก็คือ จะสามารถแล เห็นลู่ทางปฏิบัติงานอย่างถูกต้องได้โดยกระฉ่างชัด และจะสามารถปฏิบัติงานโดยมีประสิทธิภาพเต็มเปี่ยมได้ในที่สุด

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนมีความคิดจิตใจอันเข้มแข็งและรอบคอบสุ่ม เพื่อสามารถนำเอาความคิด วิทยาการที่ได้อุตสาหกรรมศึกษา มา ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้โดยสมบูรณ์บริบูรณ์ ขอให้ประสบความสำเร็จ พร้อมทั้งความเจริญในชีวิตและการงาน สมตามที่ปรารถนาจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ประจำปีการศึกษา ๒๕๑๙
ณ วิทยาเขตหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๒๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อีกวาระหนึ่ง ทั้งได้ทราบรายงานว่า กิจการของมหาวิทยาลัยในรอบปีที่แล้ว ดำเนินรุดหน้ามาอีกเป็นอันมาก ทุกด้าน ซึ่งนับว่าเป็นผลดีแก่ประเทศชาติโดยส่วนรวมด้วยอย่างยิ่ง

ขอแสดงความชื่นชมกับท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้รับปริญญาเกิตติมศักดิ์ และกับผู้สำเร็จการศึกษา ตามหลักสูตรและสาขาวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยทุกท่าน

นักศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์เป็นผู้มีโอกาสดี ที่ได้รับการศึกษาและฝึกฝนอย่างเต็มที่ และ ยังได้ลงมือปฏิบัติงานในพื้นที่ภูมิประเทศอันสมบูรณ์ จึงเชื่อถือว่า แต่ละคนคงจะมีความรู้แน่นหนา และมีความสามารถเหมาะสม ที่จะออกไปเป็นกำลังสร้างสรรค์ประโยชน์ส่วนร่วมของประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง อนึ่งตามที่ ปฏิญาณว่า จะรักษาคำสัตย์และสิทธิ์แห่งปริญญาและอนุปริญญาโดยเคร่งครัดนั้นก็มีความหมายสำคัญอย่างเอก ในแง่หนึ่ง สำหรับท่านทั้งหลายโดยตรง คำว่า “ศักดิ์” น่าจะตีความหมายว่า กำลังอำนาจทางวิชาการ ซึ่งเป็น สิ่งที่ท่านจะปล่อยปละละวางมิได้เป็นอันขาด หากแต่จะต้องรักษา ฝึกฝน เพิ่มเติมให้เต็มเปี่ยมอยู่เสมอ ส่วนคำว่า “สิทธิ์” นั้นแปลว่าความสำเร็จ หมายความว่า ความสำเร็จที่ควรจะมีควรได้โดยชอบ การรักษาสิทธิ์ จึงหมายความว่า การรักษาความสำเร็จโดยชอบของตน ด้วยการนำเอากำลังวิชาการที่มีอยู่ไปสร้างสรรค์ ประโยชน์ส่วนรวมต่าง ๆ ให้บังเกิดขึ้น และให้เพิ่มพูนยิ่ง ๆ ขึ้น บัณฑิตที่แท้มีคุณลักษณะและมีความรับผิดชอบ ต่อผู้อื่นดังกล่าวแล้ว ขอให้ทุกคนในที่นี้ได้นำไปคิดพิจารณา และปฏิบัติตน ปฏิบัติงานให้ควรกับที่มีศักดิ์และ สิทธิ์อยู่อย่างเต็มภาคภูมิ

ขออวยพรให้ท่านทั้งหลายมีกำลังสมบูรณ์ ทั้งในร่างกาย ในจิตใจ และในสติปัญญา สามารถประกอบ กิจการงานทั้งปวงอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งให้ประสบความสุข ความสำเร็จ และความเจริญก้าวหน้าในชีวิต จงครบถ้วนทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร
แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล
วันเสาร์ ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล อีกวาระหนึ่ง และที่ได้ทราบว่ากิจการของมหาวิทยาลัยได้ดำเนินมาด้วยความก้าวหน้า มีการปรับปรุงและขยายงานให้กว้างขวางสอดคล้องกับความต้องการของประเทศชาติ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการพัฒนาชนบท เพื่อบัณฑิตที่สำเร็จใหม่จะออกไปปฏิบัติงานในชนบทได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ได้รับรางวัลครั้งนี้ทุกคน

บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาระดับสูง ย่อมมีความปรารถนาอันแรงกล้า ที่จะนำความรู้ความสามารถทางวิชาการออกไปปฏิบัติตามหลักทฤษฎีที่ได้ศึกษามาให้สำเร็จผลโดยเร็ว จึงเข้าใจได้ว่าท่านทั้งหลายก็มีความตั้งใจอย่างนั้นเหมือนกัน ในการปฏิบัติงานต่อไป ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ท่านลองคิดพิจารณาดูว่า คนทุกคน ไม่ว่าชาวกรุงหรือชาวชนบท ไม่มีการศึกษามากหรือน้อยอย่างไร ย่อมมีจิตใจเป็นอิสระ มีความคิดเห็น มีความพอใจ มีรสนิยม เป็นของตนเอง ไม่ชอบการบังคับ นอกจากนั้น ยังมีขนบธรรมเนียม มีแบบแผนในความประพฤติ ปฏิบัติเฉพาะเหล่าเฉพาะถิ่นอีกด้วย การที่ท่านจะนำสิ่งต่าง ๆ ไปมอบให้ หรือไปแนะนำสั่งสอนโดยรีบร้อนให้ได้ผลทันใจ บางทีจะรู้สึกว่าลุกขลักติดขัดไม่น้อย อย่างเช่นจะนำหลักวิชาโภชนาการไปแนะนำคนในชนบทอาจยังไม่ยอมรับ ไม่ยอมบริโภคตามคำแนะนำของท่านทันทีทันใด ไม่ใช่เพราะไม่เชื่อฟังหรือขัดขืน แต่อาจเป็นการขัดกับความเคยชินและความนิยมของเขามือก่อน ท่านไม่ควรยอมปล่อยให้ปัญหาอย่างนี้เป็นสาเหตุให้เกิดความไม่พอใจ ขัดใจ หรือทอดถอนใจ เพราะจะทำให้งานทุกอย่างหยุดชะงักและล้มเหลว ควรอย่างยิ่งที่จะต้องอดทน และพยายามทำหน้าที่ต่อไป ด้วยปัญญา ด้วยความปรารถนาดีและความรอบคอบสุขุม เมื่อได้ปฏิบัติอย่างเต็มที่ด้วยความหวังดีและบริสุทธิ์ใจโดยถูกต้องแล้ว ถึงหากจะได้ผลน้อยไป ล่าช้าไปบ้าง ก็ควรจะพอใจแล้ว คนทุกคนตามปรกติย่อมมีความจริงใจเชื่อใจในกันและกัน ถ้าท่านปฏิบัติงานปฏิบัติตนถูกต้องโดยบริสุทธิ์ใจและจริงใจต่อผู้อื่นแล้ว จะทำงานให้บรรลุความสำเร็จได้แน่นอน

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังสมบูรณ์พร้อมในกาย ใจ และความเพียรพยายาม สามารถปฏิบัติงานของตนของส่วนรวมให้บรรลุผลเลิศได้ทุกอย่าง และให้มีความสุขความสวัสดิ์ทุกเมื่อ.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
ฉว วิทยาเขตเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง
วันอังคาร ที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๒๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบจากรายงานของสถาบันว่า กิจการทุกอย่างดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี ได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวาง น่าพอใจ

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จทุกคน

เป็นที่น่าเชื่อได้ว่า ท่านทั้งหลายที่รับปริญญาแล้ว กำลังมีความปรารถนาที่จะได้นำเอาวิชาความรู้ ซึ่งได้ศึกษาและฝึกหัดมาเป็นอย่างดี ไปปฏิบัติพัฒนาประเทศให้ก้าวไกลไปโดยรวดเร็ว เพื่อความเจริญและความมั่นคงของชาติบ้านเมือง เมื่อพูดถึงการสร้างความสำเร็จก้าวหน้าของบ้านเมือง มักจะคิดกันถึงงานที่ใหญ่โตมาก ๆ เช่นการสร้างอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เป็นต้น สำหรับประเทศของเรา ข้าพเจ้าใคร่ขอให้เน้นวิชาการ และปฏิบัติการทางเทคโนโลยี หันมาพิจารณาถึงการสร้างสรรค์อีกแบบหนึ่งด้วย คือการใช้หลักวิชาและความริเริ่มสร้างงานที่อาจดูไม่ใหญ่โตนัก แต่มีประสิทธิภาพสูง และอำนวยความสะดวกโดยตรงได้มาก โดยนำเอาทรัพยากรธรรมชาติ ความรู้ความสามารถ ตลอดจนแรงงานของคนส่วนใหญ่ให้ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย และให้เกิดการเสียหาย หรือความสูญเปล่า น้อยที่สุด การสร้างความสำเร็จในลักษณะนี้ จะช่วยสร้างเสริมความเจริญของกิจการส่วนรวมได้แน่นอน เมื่อเราค่อย ๆ สร้างความเจริญมั่นคงให้เพิ่มทวีขึ้นแก่ทุกคนในชาติได้จริง ๆ แล้ว ความเจริญยิ่งใหญ่ที่ปรารถนาปรารถนา ก็จะเกิดตามมาเองในไม่ช้านัก

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมีพลังอันสมบูรณ์ สามารถประกอบกิจการต่าง ๆ ให้สัมฤทธิ์ผลอันสมบูรณ์บริบูรณ์ และให้ประสบความสำเร็จในสิ่งที่พึงปรารถนาทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในวาระนี้ และได้ทราบรายงานว่า มหาวิทยาลัยพยายามอย่างเต็มที่ในการดำเนินงานทุกด้านให้บรรลุผลดี จนเป็นที่น่าพึงพอใจ

ขอแสดงความชื่นชมกับท่านผู้ทรงคุณวุฒิ และกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ที่ได้รับเกียรติอย่างสูงในครั้งนี วิทยาการทุกสาขาที่ได้ศึกษาจากมหาวิทยาลัย มีประโยชน์ใหญ่หลวงสำหรับการสร้างสรรค์จรรโลงและ พัฒนาบ้านเมือง ท่านทั้งหลายได้รับการศึกษามาเป็นอย่างดีแล้ว ควรจะได้นำวิชาความรู้ที่มีอยู่ไปใช้ให้ได้ ประโยชน์ดังกล่าวให้เต็มที่ แต่ตามความจริงที่ปรากฏการจะนำวิชาการไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานให้ ได้จริง ๆ นั้น ไม่ใช่ของง่าย จึงจำเป็นต้องทราบว่าจะแก้ไขได้อย่างไร วิธีการอย่างหนึ่งที่จะแก้ได้ก็คือ ก่อนจะทำงานอะไร ควรจะได้หยุดคิดสักหน่อยก่อนว่า งานนั้นตรงกับใจจริงที่ตั้งไว้ว่าจะทำหรือไม่ การหยุด คิดเพียงชั่วครู่นี้จะทำให้ทราบกระจ่างว่า เราจะทำได้หรือไม่ และจะสามารถนำเอาวิชาความรู้มาใช้ให้เป็น ประโยชน์ได้เพียงใด ถ้างานนั้นตรงกับความตั้งใจ ก็จะได้สำเร็จ ทั้งนี้เพราะความคิดความตั้งใจของเราเป็น ตัวนำสำคัญ เป็นตัวต้นเหตุแท้ที่จะนำไปให้เราทำการต่าง ๆ วิชาความรู้เป็นเพียงส่วนประกอบ หรืออุปกรณ์ที่ เราจะนำมาใช้ปฏิบัติการทำงานทุกอย่างต้องอาศัยมีความตั้งใจก่อน จึงจะมองเห็นทางปฏิบัติ แล้วจะสามารถนำ เอาวิชาการมาใช้โดยถูกต้อง เหมาะสม และมีประสิทธิภาพได้ เพราะฉะนั้น ในการที่ท่านจะออกไปประกอบ การงานต่อไป ขอให้ยึดการที่จะทำงานตามความตั้งใจจริงของตนเองไว้เป็นหลัก แล้วพยายามเลือกสรรนำเอา วิชาความรู้ที่มีอยู่ มาใช้ให้ตรงกับความตั้งใจนั้นด้วยความวิริยะอุตสาหะ ความสุจริต และความละเอียดรอบคอบ ประกอบด้วยเหตุผลแต่ละคนก็จะประสบความสำเร็จในชีวิตและกิจการงานทุกอย่างได้ตามที่ปรารถนา

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ พร้อมทั้งผู้ที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความเจริญก้าวหน้า และมีความ ผาสุกสวัสดิ์จงทุกเมื่อโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันศุกร์ ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๖๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อีกรวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้พบกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า วิชาการทั้งหลายที่ได้ศึกษามาแล้ว
เป็นประโยชน์อย่างสำคัญในการทำงานของแต่ละคน แต่การที่จะนำวิชาการไปใช้ปฏิบัติงานให้ได้ผลดีจริง ๆ นั้น
ทำได้ไม่่ง่ายนัก วิธีที่จะช่วยได้ก็คือ เมื่อจะทำงานใดก็ตาม ให้หยุดคิดสักนิดหนึ่งก่อน วางงานนั้นตรงกับความคิด
ความตั้งใจที่ตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่ ถ้าตรง ก็ทำได้ เพราะเมื่อทำงานที่ตรงกับใจ ย่อมจะมองเห็นช่องทางที่จะ
ทำและที่จะเลือกสรรเอาวิชาความรู้มาใช้ปฏิบัติงานนั้นอย่างถูกต้องจนสำเร็จได้

วันนี้ จะขอกล่าวเพิ่มเติมกับท่านทั้งหลายว่า เมื่อเวลาศึกษาอยู่นั้น วิชาการเป็นทั้งตัวงาน ทั้งจุดมุ่งหมาย
ของทุกคน จึงมีความสำคัญเป็นเอก แต่เมื่อเวลาออกไปประกอบอาชีพการงานแล้ว จุดหมายสำคัญจะอยู่ที่ตัวงาน
และผลสำเร็จของงาน วิชาการนั้นต้องถือเป็นปัจจัยหรืออุปกรณ์สำหรับที่จะใช้ปฏิบัติ แต่ละคนจึงควรจะเข้าใจให้ชัดว่า
การที่ท่านได้อุตสาหะศึกษาวิชาการต่าง ๆ มาเป็นอันมากตลอดเวลาแรมปีนั้น แท้จริงคือการสะสมรวบรวมอุปกรณ์
และสร้างความชำนาญในการใช้อุปกรณ์นานาชนิดนั้น ๆ ไว้ สำหรับนำออกใช้ในเมื่อศึกษาสำเร็จออกไป
ประกอบภาระงานแล้วนั่นเอง และเมื่อจะนำวิชาการหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ออกใช้ ก็จำเป็นจะต้องเลือกสรรก่อน
เสมอไปด้วย คือต้องพิจารณานำเอาแต่ส่วนที่ถูกต้องเหมาะสมแก่งานนั้น ๆ มาใช้ ไม่ใช่นำมาใช้พร้อมกันทั้งหมด
ทั้งดุ้นจะกลายเป็นทาสของวิชาการ งานจะไม่สำเร็จ ขอให้ท่านทั้งหลายได้หยิบยกเอาความคิดนี้ ไปคิดวินิจฉัย
ต่อไป ให้ได้ประโยชน์แก่การงานของตน ๆ

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในการงาน มีความเจริญก้าวหน้าและความรุ่งเรืองในชีวิต
ทั้งมีความสุขความสวัสดิ์ตลอดกาลทุกเมื่อ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตรชั้นสูง และอนุปริญญาบัตร
ของมหาวิทยาลัยศิลปากร
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศิลปากร
วันจันทร์ ที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากรในโอกาสนี้ และที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินมาด้วยความก้าวหน้า

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

มหาวิทยาลัยศิลปากรนี้ โดยชื่อและโดยประวัติ เป็นมหาวิทยาลัยที่สอนวิชาการด้านศิลปะแท้ ๆ มาตั้งแต่แรกเริ่ม ต่อมาได้ปรับปรุงขยายวิชาการที่สอนให้กว้างขวางออกไปถึงศิลปศาสตร์แขนงอื่น ๆ ด้วย มีอักษรศาสตร์ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี เป็นต้น จนบัดนี้ขยายไปถึงวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งเปิดให้ศึกษาได้หลายแขนงแล้ว วิวัฒนาการอันได้เป็นมานี้ แสดงให้เห็นถึงเจตนาและความตระหนักแน่ ในความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาชั้นสูงในมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งแสดงความจริงให้ประจักษ์ว่าวิชาการทั้งปวงนั้นเกี่ยวเนื่องและเกี่ยวพันกัน และกันอยู่ทั้งหมด

บัณฑิตที่สำเร็จวิชาสาขาต่าง ๆ มากหลาย พร้อมกันอยู่ที่นี้แล้ว ขอให้พึงพิจารณาประวัติความเป็นมาของมหาวิทยาลัยของท่านให้ซาบซึ้ง ให้เกิดความคิด ความเข้าใจ ให้แลเห็นคติหรือแนวทางดำเนินชีวิตและการทำงานของตน เมื่อต่างได้ออกไปมีหน้าที่การงานแล้ว จักได้รู้ตัวว่าถึงแม้จะทำงานอยู่ต่างหากจากกัน ทุกคนก็ยังร่วมงานกันอยู่ในงานส่วนรวมของประเทศชาติ งานของชาตินี้จะต้องอาศัยวิชาการทั่วทุกแขนง ต้องสัมพันธ์กัน และต้องดำเนินพร้อมกันไปโดยสอดคล้อง จึงเป็นความจำเป็นที่แต่ละฝ่าย แต่ละคน จะต้องศึกษาเรียนรู้ถึงโครงการและความประสานสัมพันธ์ของงานส่วนรวมให้กระจ่างชัด เพื่อสามารถมองเห็นจุดรวมของงานทั้งหมด และสามารถประสานงานและส่งเสริมกันได้อย่างถูกต้องตรงจุด งานของชาติจักได้สัมฤทธิ์ผล ยิ่งความเจริญก้าวหน้า ความผาสุก ปลอดภัยและความเป็นอิสระมั่นคง ให้บรรลุแก่คนไทยทุกคนได้ตามที่มุ่งหมายไว้

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในการทำงาน มีความเจริญก้าวหน้าและความรุ่งเรืองในชีวิต ทั้งมีความสุขความสวัสดิ์ตลอดกาลทุกเมื่อ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันจันทร์ ที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ในวันนี้ และที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยเจริญมาด้วยดีทุก ๆ ด้าน การที่มหาวิทยาลัยเปิด บรรยายวิชาต่าง ๆ ทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์นั้น นอกจากจะได้ประโยชน์แก่นักศึกษาแล้ว ย่อมได้ ประโยชน์แก่ผู้สนใจอื่น ๆ ที่จะหาโอกาสศึกษาเพิ่มพูนความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้นได้ด้วย

ขอแสดงความชื่นชมด้วย กับผู้ทรงคุณวุฒิและกับบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติจากมหาวิทยาลัย และได้รับความสำเร็จในการศึกษา

นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีอิสระในการศึกษามาก เพราะมหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้เล่าเรียน ด้วยตนเองได้ตามความสมัครใจ ไม่บังคับว่าจะต้องเข้าเรียนในชั้น การให้การศึกษาตามระบบนี้ ทำให้นักศึกษา ต้องระมัดระวังควบคุมตัวเองเป็นพิเศษ ต้องเอาใจใส่ในการเรียน และต้องขยันหมั่นเพียรกันจริง ๆ มิฉะนั้น จะเรียนให้สำเร็จได้โดยยาก ข้อนี้ทำให้เกิดผลดีอย่างหนึ่งแก่บัณฑิตทุกคนที่ผ่านการศึกษามาโดยตลอด คือทำให้ มีความอุตสาหะพยายาม และมีความเข้มแข็งในจิตใจ รู้จักข่มใจ รู้จักบังคับควบคุมตัวเองได้เป็นอย่างดี ต่อไป ไม่ว่าจะประกอบภาระงานสิ่งใด ก็จะสามารถทำให้สำเร็จลุล่วงได้ไม่ยาก ทำให้มั่นใจได้ว่าจะประสบความสำเร็จ และความรุ่งเรืองในชีวิตอย่างแน่นอน ในวันนี้ จึงใคร่ขอเตือนบัณฑิตทุกคน ให้ตั้งใจรักษาลักษณะนิสัยและจิตใจ ที่เข้มแข็งซึ่งมีอยู่แล้วนี้ไว้อย่าให้เสื่อมถอย เพื่อจักได้สามารถประกอบกรณียกิจที่สำคัญยิ่งกว่าการเล่าเรียน อันได้แก่งานส่วนรวมของประเทศชาติ ให้สำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำพาชาติบ้านเมืองของเรา ให้ดำเนินก้าวหน้าไปได้ด้วยความเจริญ ความมั่นคง และความผาสุก

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความเข้มแข็งสมบูรณ์พร้อม ทั้งด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา สามารถ พินฝ่าอุปสรรคทั้งปวงไปสู่ความดีและความเจริญได้ทุกอย่าง และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาประชุมพร้อมกันในวันนี้ ประสบ แต่ความสุขสวัสดิ์ทุกเมื่อไป.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๖๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีก เป็นวาระที่สอง และขอแสดงความชื่นชมด้วย กับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า ผู้ที่จะสำเร็จการศึกษาจาก มหาวิทยาลัยรามคำแหงได้นั้น จำเป็นจะต้องมีจิตใจเข้มแข็ง ในการระมัดระวังบังคับตนเอง และจะต้องมีความ อุตสาหะพากเพียรเป็นอย่างมาก เมื่อบัณฑิตมีความเข้มแข็งและความเพียรพยายามอย่างสูงอยู่แล้ว จึงควรจะ รักษาไว้ สำหรับใช้ประกอบกิจการงานที่ยิ่งใหญ่และสำคัญยิ่งขึ้นไปในภายหน้า เพื่อจักได้สามารถดำเนินงาน ส่วนรวมของชาติให้ลุล่วงไปด้วยดี

วันนี้ ใครจะขอให้ท่านทั้งหลายนำเอาประสบการณ์ที่ได้ผ่านพบมา มาคิดพิจารณาอีกครั้งว่า การที่ แต่ละคนมีอิสระมากในการเล่าเรียนนั้น ทำให้พลาดพลั้งเสียผลในการศึกษาและอื่น ๆ ได้ง่ายที่สุด ยิ่งมีอิสระ มากขึ้นเท่าใด ก็ต้องมีการข่มใจ บังคับใจมากขึ้นเท่านั้น หากไม่แล้วจะมาเป็นบัณฑิตอย่างนี้ไม่ได้ การข่มใจบังคับ ตนเอง ให้ขะมักเขม้นเรียนอยู่ด้วยความหมั่นขยันนั้น ที่จริงก็คือการตั้งระเบียบข้อบังคับ หรือการกำหนดวินัย ที่ดีให้แก่ตนเอง จึงเห็นได้ว่าอิสรภาพกับวินัยซึ่งดูเฟิน ๆ เหมือนกับเป็นสิ่งตรงข้ามกันนั้น แท้จริงเป็นของคู่กัน ทั้งจำเป็นจะต้องใช้ควบคู่กันเพื่อให้ควบคุมกันอยู่เสมอ มิฉะนั้น จะหวังผลที่ดีอันพึงประสงค์ไม่ได้ อย่างท่าน ทั้งหลายซึ่งมีความรู้ความคิด สติปัญญา สามารถที่จะสร้างประโยชน์ต่าง ๆ ได้พร้อมมูลอยู่ ณ ถ้าขาดวินัย ก็อาจปล่อยตัว ปล่อยใจให้เป็นไปตามความสะดวกสบาย ทำให้สูญเสียประโยชน์ที่พึงจะได้ไปเปล่า ๆ เท่ากับ ได้เบียดเบียนทำลายตนเองและทำลายผู้อื่นให้เสียหายด้วยอย่างน่าตำหนิที่สุด เพราะฉะนั้น จึงจำเป็นที่ทุกคน จะต้องใช้วินัยบังคับ คือบังคับให้ทำความดีความเจริญให้แก่ตน และเพื่อแผ่ความดีความเจริญนั้นแก่ผู้อื่นพร้อมกัน ไปด้วย ยิ่งฉลาดสามารถเพียงใด ก็ต้องปฏิบัติให้เคร่งครัดยิ่งขึ้นเพียงนั้น

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความเข้มแข็งสมบูรณ์พร้อม ทั้งด้วยกำลังกาย กำลังใจและกำลังปัญญา สามารถ พันฝ่าอุปสรรคทั้งปวงไปสู่ความดี และความเจริญได้ทุกอย่าง และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาประชุมพร้อมกันในที่นี้ ประสบแต่ความสุขความสวัสดิ์ทุกเมื่อไป.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง อีกรวาระหนึ่ง และขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา

เมื่อวันก่อน ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่ที่ประชุมบัณฑิต ณ ที่นี้เป็นใจความว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีอิสระมากทั้งในการเรียนและอื่น ๆ ผู้ที่เรียนสำเร็จได้ จึงต้องเป็นผู้ที่มีวินัยควบคุมบังคับตนเองอย่างเข้มงวด โดยความจริงดังนี้ ทำให้เห็นว่า อิสรภาพกับวินัยนั้นเป็นของที่จะต้องใช้ควบคู่กันเสมอ เพื่อควบคุมกันมิฉะนั้น การทำตามใจตัวเองอย่างอิสระ จะทำให้เสียประโยชน์และเกิดความเสียหาย จึงได้ขอให้บัณฑิตรักษาความมีวินัยไว้ให้มั่นคง เพื่อนำมาใช้ในการทำงานสร้างประโยชน์ตนประโยชน์ผู้อื่นให้สำเร็จผลอันสมบูรณ์

วันนี้ ใครจะขอกกล่าวเสริมแก่ท่านทั้งหลายว่า การที่ตัวท่านมีโอกาสได้เล่าเรียนจนสำเร็จ มีความรู้ความสามารถเหนือกว่าผู้อื่นอีกเป็นอันมากแล้วนั้น ย่อมทำให้เกิดภาระสำคัญขึ้นที่จะต้องทำตัวทำงานให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน และการที่จะทำตนให้เป็นประโยชน์ได้ดังนั้น สำคัญอยู่ที่จะต้องรู้สำนึกให้ลึกซึ้งถึงประโยชน์ส่วนรวม ต้องทำความคิดความเห็นให้กระจ่างถึงความสำคัญของส่วนรวม ว่าถ้าความมั่นคงและความเป็นปรกติเรียบร้อยของส่วนรวมมิได้มีอยู่แล้ว ตนเองจะไปมีความสุขความเจริญอยู่ ณ ที่ใดได้ทุกคนจึงจำเป็นที่จะต้องนึกถึงประโยชน์ส่วนรวมก่อนประโยชน์ส่วนตัว และยกประโยชน์ส่วนรวมไว้เหนือประโยชน์อย่างอื่น เมื่อจะทำการงานเพื่อสร้างเสริมประโยชน์อันใด จะต้องไม่ให้ขัดกับประโยชน์ส่วนรวม หรือเบียดเบียนประโยชน์ส่วนรวมให้เสียหายเพราะจะทำให้ประโยชน์ส่วนตัวหรือส่วนเฉพาะนั้นเสียหายไปด้วย การทำงานทุกอย่างจำเป็นที่จะต้องให้ได้ประโยชน์ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม ประโยชน์นั้นจึงจะสมบูรณ์และมั่นคงถาวร เป็นผลดีแก่ชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริง

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความเข้มแข็งสมบูรณ์พร้อม ทั้งด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา สามารถฟันฝ่าอุปสรรคทั้งปวงไปสู่ความดีและความเจริญได้ทุกอย่าง และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาประชุมพร้อมกันในที่นี้ ประสบแต่ความสุขสวัสดิ์ทุกเมื่อไป.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๐

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เมื่อวันก่อน ๆ ถึงอิสรภาพกับวินัย ซึ่งจะต้องใช้ควบคู่กันไปในการกระทำทุกอย่าง เพื่อให้เกิดประโยชน์ และได้พูดถึงการทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติว่า การที่บุคคลจะทำได้สำเร็จได้ จำเป็นจะต้องเข้าใจถึงความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวมแจ้งชัดก่อน จึงจะทราบชัดถึงวิถีทางที่จะสร้างสรรค์ประโยชน์ของชาติ ให้สำเร็จได้ตามจุดหมายที่มุ่งประสงค์

วันนี้ ขอกว่าเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายว่า การสร้างความสำเร็จในกิจการงานทุกอย่าง ทุกระดับ รวมทั้งความสำเร็จในชีวิตของแต่ละคนด้วยนั้น ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญประกอบกันถึงสามส่วน ส่วนที่หนึ่ง คือความรู้และความชำนาญทางวิชาการ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐาน หรือเป็นเครื่องมือปฏิบัติงานแท้ ๆ ส่วนที่สอง คือความละเอียดถี่ถ้วน ความตั้งใจ และความอุตสาหะพยายาม ซึ่งเป็นเครื่องช่วยให้ทำการได้ไม่ผิดพลาดบกพร่องและสำเร็จลุล่วงได้ตลอด ไม่ทิ้งขว้างละวางเสียกลางคัน ส่วนที่สามนั้น ได้แก่สติความระลึกรู้ตัว และปัญญาความรู้ชัดหรือความเฉลียวฉลาดที่จะหยุดคิดพิจารณาถึงจะทำคำที่จะพูดทุกอย่าง ให้เป็นไปโดยถูกต้องเที่ยงตรงตามกระบวนการของเหตุผล ซึ่งจะช่วยให้ดำเนินชีวิตและการงานไปในทางเจริญ และบรรลุความสำเร็จที่สมบูรณ์ได้ในการที่แต่ละคนจะออกไปประกอบกิจการงานสร้างความเจริญความสำเร็จแก่ตนแก่ส่วนรวมต่อไป จึงขอให้ตั้งใจพยายามใช้ปัจจัยทั้งสามส่วนให้ครบถ้วนทุกกรณีไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความเข้มแข็งสมบูรณ์พร้อม ทั้งด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา สามารถฟันฝ่าอุปสรรคทั้งปวงไปสู่ความดีและความเจริญได้ทุกอย่าง และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาประชุมพร้อมกันในวันนี้ ประสบแต่ความสุขความสวัสดิ์ตลอดทุกเมื่อไป.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาต่าง ๆ
ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ครั้งที่ ๑๒
ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันศุกร์ ที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๒๑

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานวาทกิจของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ มาด้วยดี. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ และพร้อมที่จะออกไปประกอบกิจการงานเป็นกำลังของบ้านเมืองต่อไป

บัณฑิตซึ่งอยู่ในที่ประชุมนี้ นับว่ามีประสบการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านการศึกษามาพอสมควร. คงจะมองเห็นว่า การกระทำงานหรือการเล่าเรียนวิชาการใด ๆ ก็ตาม มีความจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติที่ละขั้นทีละตอน ต่อตามกันมาเป็นลำดับ ตั้งแต่เบื้องต้นแล้วค่อยก้าวหน้าขึ้นมาจนสำเร็จ เช่น ต้องเรียนตั้งแต่ชั้นประถม มัธยม ขึ้นมาจนถึงอุดมศึกษา แต่ละประโยคหรือแต่ละระดับ ก็ยังต้องศึกษาวิชาหลาย ๆ อย่างพร้อมกันมาด้วย. เมื่อได้ศึกษาตามขั้นตอน จนครบหลักสูตรที่กำหนด พร้อมกันหมดทุกวิชาแล้ว จึงจะสำเร็จการศึกษา ได้รับประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตรอย่างที่แต่ละคนได้รับในวันนี้

ในชีวิตส่วนตัว หรือชีวิตการงาน ที่กำลังเริ่มต้นต่อไปนี้ ก็เป็นเช่นเดียวกัน แต่ละคนจะต้องค่อย ๆ ปฏิบัติต่อตามขึ้นไปเป็นขั้น ๆ ให้สำเร็จเป็นอย่าง ๆ ไป เช่น ในการทำงานตามตำแหน่งหน้าที่ การเก็บหอมรอมริบเพื่อสร้างฐานะ การสร้างครอบครัว การสร้างชื่อเสียงคุณงามความดี. เมื่อใดได้ตั้งใจพากเพียรปฏิบัติได้สมบูรณ์ครบตามลำดับ และครบถ้วนทุกด้านแล้ว เมื่อนั้นจึงจะประสบความสำเร็จที่แท้จริง. ดังนั้น ทุกคนจึงควรเข้าใจถึงการสร้างความสำเร็จของตนเอง ให้กระจ่างชัดเสียตั้งแต่บัดนี้ แล้วพยายามสร้างความสำเร็จให้แก่ตน โดยอาศัยความตั้งใจอย่างมั่นคง ในจุดประสงค์อันใดอันหนึ่ง ที่พิจารณาไตร่ตรองแล้วว่าถูกต้องและเป็นความเจริญที่แท้จริง เป็นปัจจัยประการแรก อาศัยความสัตย์จริง ที่จะปฏิบัติตามความตั้งใจนั้น เป็นปัจจัยประการที่สอง และอาศัยความพากเพียรเข้มแข็ง เป็นปัจจัยประการที่สาม ที่จะทำให้ดำเนินก้าวหน้าถึงจุดหมายได้ เชื่อว่า ถ้ากระทำได้อันนี้ จะประสบความสำเร็จได้โดยสวัสดิ์

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความสุข ความก้าวหน้าในชีวิตและหน้าที่การงาน สมที่ตั้งใจปรารถนาทุกคน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาต่าง ๆ
ของสถาบันเทคโนโลยีการเกษตร แม่โจ้ เชียงใหม่ ครั้งที่ ๑
วันพฤหัสบดี ที่ ๒ มีนาคม ๒๕๒๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีการเกษตร แม่โจ้ เชียงใหม่ ในโอกาสนี้ และมีความพอใจที่ได้ทราบจากรายงานของอธิการบดีว่า กิจกรรมต่าง ๆ ทั้งทางวิชาการและการปฏิบัติ เจริญก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ และพร้อมที่จะออกไปประกอบ การงานเป็นกำลังของบ้านเมือง

สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแห่งนี้ ถึงแม้จะได้ฐานะใหม่ และมีบัณฑิตสำเร็จใหม่เป็นรุ่นแรก แต่ก็ เป็นสถาบันการศึกษาเก่าแก่มีชื่อเสียงมานาน ผู้เรียนสำเร็จออกไปจากแม่โจ้ ก็ได้ออกไปเป็นกำลังสำคัญ ทำการงาน ให้เป็นผลดีแก่ชาติบ้านเมืองอย่างมากมาหลายรุ่นแล้ว จึงต้องถือว่ามีความเจริญประวัติอันน่าภูมิใจ และมีผลงาน คือการช่วยเหลือประคับประคองเกษตรกรรมของชาติ อันเป็นประโยชน์และเป็นกุศลอันน่าเต็มต้นชื่นใจยิ่ง

การเกษตรนั้นนับว่าเป็นงานที่สำคัญมากสำหรับประเทศเรา เพราะเป็นงานที่สร้างเสริมความสุขสมบูรณ์ ให้แก่บ้านเมืองโดยส่วนรวม ผู้ที่มีอาชีพทางการเกษตร จึงควรต้องเป็นผู้ที่เพียบพร้อมด้วยความรู้ ความรู้ จัก ลังเกตุพิจารณา ตลอดจนความขยันหมั่นเพียร และความบากบั่นอดทน ผู้ศึกษาสำเร็จแล้ว เป็นผู้ที่ได้รับการ ฝึกหัดอบรมมาให้สามารถพร้อม ทั้งที่จะออกไปประกอบอาชีพส่วนตัว ทั้งที่จะไปเป็นครูบาอาจารย์ จึงขอให้ตั้งใจ ปฏิบัติงานตามความสามารถที่มีอยู่ให้เต็มกำลัง อีกประการหนึ่ง งานด้านการเกษตรนี้ ย่อมมีปัญหาที่จะต้อง ประสบอยู่เสมอ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทุกคนจึงควรจะใช้ความรู้ที่ได้ศึกษาและฝึกหัดมา ให้เป็นรากฐานเพื่อที่จะ ขวนขวายหาความรู้อันก้าวหน้ามาเพิ่มเติมอยู่เสมอด้วย เพื่อช่วยให้กิจการเกษตรพัฒนายิ่ง ๆ ขึ้น และเพื่อให้ ความรู้ความชำนาญที่ค้นคว้าขึ้นใหม่ได้สืบทอดไปถึงเกษตรกรรุ่นหลัง ๆ ต่อไป

ขอให้ทุกคนตั้งปณิธานอันมั่นคงไว้แต่แรกเริ่ม ที่จะสร้างชาติความเจริญให้แก่ชาติบ้านเมือง และ ตั้งใจให้มั่นคง ที่จะบำเพ็ญตนเป็นตัวอย่างให้เกษตรกรทั้งปวงได้ยึดถือ เป็นแบบฉบับได้จริง ๆ

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความสุข ความสวัสดิและความก้าวหน้าพร้อมทุกประการ สมตามที่แต่ละคนตั้งใจปรารถนาไว้.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๑

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกวาระหนึ่ง และที่ได้ทราบรายงานความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยด้วยว่า มหาวิทยาลัยพยายามดำเนินโครงการศึกษาวิจัยทางวิชาการหลายอย่างอย่างขะมักเขม้น เกี่ยวกับการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้ ทุก ๆ ด้าน สำหรับที่จะนำไปปฏิบัติให้ได้ผลทันที

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ และที่จะได้มีโอกาสได้ใช้วิชาการให้เป็นประโยชน์ต่อไป

ถ้าเราถือว่าบุคคลทุกคนเป็นผู้ที่ต้องเรียนรู้อยู่เสมอแล้ว การศึกษาที่ท่านทั้งหลายได้ผ่านมา ก็นับว่าเป็นขั้นหนึ่งตอนหนึ่งของการศึกษาในชีวิต ซึ่งจะต้องดำเนินต่อไปอีกมาก และการที่ทุกคนจะนำวิชาความรู้ไปปฏิบัติงานนั้น ก็คือการเรียนรู้ขั้นต่อ ๆ ไปนั่นเอง ในเรื่องนี้ ท่านจำเป็นจะต้องทราบตระหนักตั้งแต่ต้นว่า การที่จะศึกษาหรือเรียนรู้ได้ลึกตื้นมากน้อย อย่างไร ซึ่งจะไปทำประโยชน์ต่อไปอีกได้กว้างขวาง ดีชั่ว เพียงไหน ย่อมขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติงานปฏิบัติตัวของท่านเองเป็นสำคัญ เพราะฉะนั้น เมื่อทุกคนได้รับการศึกษาที่ดี ที่สูง เป็นรากฐานอันมั่นคงอยู่แล้ว จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะได้ตั้งใจให้แน่วแน่และอุตสาหะพยายามให้เต็มกำลัง ที่จะนำเอาวิชาการ พร้อมทั้งสติปัญญาความสามารถที่มีอยู่ ไปใช้ในทางที่เป็นประโยชน์สร้างสรรค์ให้มากที่สุด อย่าปล่อยตัว อย่าปล่อยทุกสิ่งทุกอย่าง ให้เสียไปโดยเปล่าประโยชน์ ท่านทั้งหลายจักได้มีความเจริญก้าวหน้า จักได้เรียนรู้แต่สิ่งที่มีค่า และมีชีวิตที่เต็มไปด้วยความสุขความสวัสดิ์ ทั้งจักได้รวมกันเป็นกำลังจรรโลงชาติ บ้านเมืองของเรา ให้ดำรงวัฒนาตลอดสืบไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จ และความเจริญในชีวิตสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา ที่จะสร้างความดีงามและความก้าวหน้ารุ่งเรือง จงทั่วกันทุกคน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ณ สวนอัมพร

วันพุธ ที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๒๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในโอกาสนี้ และ
ที่ได้ทราบรายงานว่ามหาวิทยาลัยสามารถดำเนินกิจการมาได้ด้วยดี ทั้งในการให้การศึกษาและในการค้นคว้า
วิจัยเพื่อประโยชน์ของบ้านเมือง

ขอแสดงความชื่นชมด้วยกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา และจะได้ออกไปร่วมมือกัน
ปฏิบัติงานสำคัญของชาติ

มีความเข้าใจอย่างหนึ่งเกิดขึ้นในเวลานี้ว่า การทำงานโดยมากมีปัญหาและอุปสรรคมากมาย จะทำกัน
ตรงไปตรงมามากไม่สำเร็จ ต้องใช้วิธีการพลิกแพลงนอกระบบต่าง ๆ เข้าแทนที่ กระนั้นแล้ว ผลงานที่แท้อันควร
ประสงค์ก็ยังคงบกพร่องล้มเหลว ใครก็ตามที่เป็นคนสุจริตเที่ยงตรง ย่อมไม่ต้องการให้เป็นดั่งนั้น และคงจะ
ปรารถนาจะช่วยกันแก้ไข การที่จะร่วมมือกันทำงานราบรื่น สำเร็จ และดำเนินก้าวหน้าต่อเนื่องกันไปได้นั้น
นักปฏิบัติงานทุกคนจะต้องมีวินัยสำหรับใช้กับตนเอง คือ ต้องไม่ประมาทปัญญา ต้องรักษาความจริงใจ ต้อง
สลัดทิ้งความคิดจิตใจที่ต่ำทรามอ่อนแอ และต้องทราบตระหนักในความสำรวม ไม่ฟุ้งเฟ้อ ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติ
ที่จะช่วยให้งานเป็นงาน และให้ชีวิตมั่นคงเป็นสุข

ประการแรกที่ว่าต้องไม่ประมาทปัญญานั้น ขอให้เข้าใจว่าปัญญา อันได้แก่ความรู้ความฉลาด ที่เกิดขึ้นได้
ด้วยความคิดพิจารณาตามเหตุผลอันถูกต้องแยกแยะ เป็นทั้งรากฐานและปัจจัยสำคัญแท้จริงของงานทั้งปวง
ถ้าประมาทปัญญา ไม่ใช้ปัญญาเป็นหลักทำงาน เพราะละเลยหรือเพราะนึกดูหมิ่นตัวเองว่าโง่เขลาแล้ว อกติ
ความลุ่มหลง ความเพ้อฝันก็จะเข้ามาแทนที่ แล้วจะหวังอะไรได้จากสิ่งเหล่านั้น นอกจากความวิบัติเสียหาย
ทุกคน จึงจำเป็นต้องใช้ปัญญาตลอดเวลาและตลอดชีวิต การพยายามคิดพิจารณาใคร่ครวญตามเหตุผลและ
หลักวิชาอยู่เสมอ จะทำให้ฉลาด สามารถ และได้รับความสำเร็จเพิ่มพูนขึ้นเสมอ และคนเรานั้น เมื่อทำอะไร
ได้สำเร็จ ก็ย่อมเกิดกำลังใจที่จะให้ได้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

นอกจากไม่ประมาทปัญญาตนแล้ว ยังประมาทปัญญาคนอื่นไม่ได้ด้วย เพราะการประมาทหมิ่นปัญญา
คนอื่น ไม่ยอมทำตามความคิดและความรู้ของคนอื่นนี้แหละ เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้งานต่าง ๆ ต้องหยุดชะงัก
ต้องเริ่มต้นใหม่อยู่ร่ำไป และต้องล้มเหลวมากกว่ามากแล้ว ผู้มีความคิดควรจะต้องเข้าใจว่า ปัญญาของผู้อื่น
ที่เขาคิดมาดีแล้ว ได้ใช้มาดีแล้วในการงานนั้น ย่อมเป็นพื้นฐานอย่างดีสำหรับเรา ที่จะก่อตั้งสร้างเสริมความเจริญ
ให้จงกงามมั่นคงต่อไป การประมาทปัญญาผู้อื่นจึงเท่ากับไม่ได้ใช้พื้นฐานที่มีอยู่แล้วให้เป็นประโยชน์ ซ้ำยังรื้อถอน
ออกเสียด้วย ด้วยความโง่เขลา จึงจำเป็นที่จะต้องหัดนับถือปัญญาผู้อื่นกันให้เป็น เพื่องานที่ทำจักได้ดำเนิน
ต่อเนื่องกันไปได้ไม่ติดขัด ปฏิบัติง่าย และสำเร็จประโยชน์อันสมบูรณ์ตรงตามความมุ่งประสงค์ได้โดยสะดวก
รวดเร็วทันเหตุการณ์

ขออวยพรให้บรรดาบัณฑิตมีความเจริญก้าวหน้าดังประดิษฐานอันตั้งไว้โดยธรรมทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ณ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๑

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอีกวาระหนึ่ง และขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนทั่วกัน

เมื่อวานนี้ ได้พูดถึงการไม่ประมาทปัญหาและการใช้ปัญญาให้เป็นหลักเป็นปัจจัยในการทำงาน อันเป็นวินัยข้อแรกที่จะช่วยให้งานทุกอย่างดำเนินไปได้โดยราบรื่น และสำเร็จประโยชน์ได้โดยสมบูรณ์แท้จริง วันนี้จะขอพูดถึงวินัยข้อที่สอง คือการรักษาความจริงใจ

ความจริงใจเป็นอย่างไรเป็นเรื่องไม่ต้องอธิบายและไม่เป็นปัญหา เพราะทราบกันอยู่และมีกันอยู่ทั่วทุกคน ปัญหาอยู่ตรงที่ว่า ความจริงใจนั้น เรามักมีกันไม่ตลอด ไม่ช้าไม่นานก็หลงลืมละทิ้งกันเสียแล้ว เป็นเหตุให้เกิดปัญหาได้มากมาย เนื่องมาจากความระแวงสงสัยเข้าใจผิดกันในวงงานทั้งปวง จึงต้องสอนกันให้ติดตามรักษาความจริงใจ และให้ถือเป็นวินัยในชีวิต

ความมีใจจริงที่ขาดไม่ได้ในการทำงานมีสองประการ ประการที่หนึ่งคือความจริงใจต่อผู้ร่วมงาน ซึ่งมีลักษณะประกอบด้วยความซื่อตรง เมตตา หวังดี พร้อมเสมอที่จะร่วมมือช่วยเหลือและส่งเสริมกันทุกขณะ ทั้งในฐานะผู้มีจุดประสงค์ที่ร่วมกัน และในฐานะที่เป็นเพื่อนมนุษย์ร่วมชาติร่วมโลกกัน ประการที่สองได้แก่ความจริงใจต่องาน มีลักษณะเป็นการตั้งสัตย์อธิษฐานหรือการตั้งใจจริงที่จะทำงานให้เต็มกำลัง กล่าวคือ เมื่อได้พิจารณาด้วยปัญญาเป็นที่แน่ชัดแล้ว ว่างานที่จะทำนั้นเป็นประโยชน์จริง ก็ตั้งสัตย์สัญญาแก่ตัวเอง ผูกพันบังคับตัวเองให้กระทำจนเต็มกำลังความรู้ความสามารถ ให้ได้ผลดีที่สุด ความจริงใจสองประการนี้ พิจารณาดูแล้ว จะเห็นว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะป้องกันกำจัดปัญหาขัดแย้งและความย่อหย่อนล่าช้าโดยสิ้นเชิง วงงานใดมีผู้ร่วมงานที่รักษาความจริงใจไว้ได้มั่นคง ก็เป็นอันเชื่อได้ว่าจะได้รับผลสำเร็จที่สมบูรณ์เต็มเปี่ยมทุกเมื่อ

ขออวยพรให้ทุกคนมีความเข้มแข็ง ที่จะติดตามรักษาความจริงใจของตน ๆ ไว้ได้ทุกเมื่อ ไม่ว่าจะตกอยู่ในสภาพการณ์และสถานที่ไหน ๆ เพื่อจักได้เป็นผู้สามารถในการปฏิบัติงาน และสามารถนำพาตัวให้ประสบกับความสุขสวัสดิ์ ความสำเร็จ และความเจริญก้าวหน้าทุกประการได้ สมตามที่มุ่งปรารถนาไว้.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ณ สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๒๑

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอีกวาระหนึ่ง และขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทั้งหลายที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา

วันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดถึงการไม่ประมาทปัญญาและการรักษาความจริงใจ ซึ่งถือได้ว่าเป็นวินัยสำคัญในชีวิตและในการทำงาน วันนี้จะพูดถึงวินัยข้อต่อไป คือการสลัดทิ้งความคิดจิตใจอันต่ำทราม

จิตอันต่ำทรามนั้นคือจิตใจที่อ่อนแอ ไม่กล้าและไม่อดทนที่จะประกอบความเพียรพยายามเพื่อความดีและความสำเร็จในทางที่ถูกต้องเป็นธรรม หากแต่เห็นแก่ความสะดวก เอาแต่ง่ายเข้าว่า โดยไม่คำนึงถึงคุณความดีจิตใจเช่นนี้จึงทำให้บุคคลเป็นคนมักง่าย ยอมเกลือกกลั้วอยู่กับสิ่งเลวทรามและทุจริต ไม่ว่าจะการสิ่งใดก็หาแต่ทางที่ง่ายที่ต่ำ เพราะเห็นไปว่าจะได้ผลโดยสะดวกรวดเร็วด้วยวิธีการอย่างนั้น ซึ่งความจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ คนมักง่าย ผู้เห็นแต่กับความสะดวกนี้ ยิ่งทำงานไปก็ยิ่งก่อปัญหา เพราะไม่เคยชินกับงานที่ยากลำบาก ไม่เคยฝึกเผชิญกับความอดทน กับความจริง และการแก้ปัญหาในทางที่ถูก ผลที่สุดจะเอาตัวไม่รอด จะต้องจมอยู่ในมคือความต่ำทรามนั่นเอง งานที่ตนทำก็ต้องพลอยทรุดต่ำลงไปด้วย จึงใคร่จะให้ทุกคนลองคิดพิจารณาดู หากผู้ใดมีความคิดจิตใจดังกล่าวอยู่จะได้ละทิ้งเสียแต่ต้นมือ

ขออวยพรให้บรรดาบัณฑิตมีความคิดจิตใจที่เข้มแข็ง สมบูรณ์ด้วยปัญญาความฉลาดรู้คิดโดยถูกต้อง เพื่อให้สามารถเอาชนะความมักง่ายใฝ่ต่ำ และสามารถปฏิบัติงานปฏิบัติตนไปในทางที่ถูกที่ดี และได้รับความสุขความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรือง ตามที่ตั้งใจปรารถนา.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ณ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๒๑

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอีกคำรบหนึ่ง และที่ได้ทราบรายงานผลงานของมหาวิทยาลัยในรอบปีการศึกษาที่ล่วงแล้ว ซึ่งนำพหุใจอนุโมทนา ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน

สามคราวที่แล้ว ข้าพเจ้าได้พูดถึงวินัยสำคัญของชีวิต ซึ่งจะช่วยให้แต่ละคนสามารถทำงานให้สำเร็จ ราบรื่น และเจริญก้าวหน้าได้โดยแท้จริง วินัยดังกล่าวได้แก่การไม่ประมาทปัญญา การตามรักษาความจริงใจ และการสลัดทิ้งความคิดจิตใจที่ต่ำทราม วันนี้จะได้พูดถึงวินัยอีกข้อหนึ่ง คือความสำเนียงตระหนักในความสงบ ส่ำรวม

ความสงบส่ำรวมในที่นี้ หมายถึงความเรียบร้อยเป็นปรกติ ทั้งในจิตใจและการกระทำ อันประกอบด้วย ความไม่ตื่นเต้นหัวงไหว ความหนักแน่นเป็นกลาง ความมีสติและความรู้ตัว การรู้จักส่ำรวมระวังกายใจให้สงบเป็น ปรกตินั้น จะช่วยให้การยั้งคิด ก่อหน้าที่จะลงมือกระทำการทุกอย่าง เมื่อยั้งคิดได้ ก็จะมีโอกาสอันประเสริฐ ที่จะใช้ปัญญาพิจารณางานที่ทำโดยกระจ่างชัด ให้เห็นทางและวิธีการที่จะปฏิบัติได้โดยถูกต้องเที่ยงตรง พอเหมาะ พอดี ให้เกิดประโยชน์อันสมบูรณ์แก่งาน ในทางตรงข้าม งานใด ๆ ก็ตาม ถ้าไม่ทำด้วยใจและด้วยอาการที่สงบ ส่ำรวม ความรีบร้อน พุ่งซ่าน หลงผิด และอคติ ทุก ๆ อย่าง ก็จะเข้าปิดบังหนทางที่จะนำปัญญาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ จนหมดสิ้น และเมื่อนำปัญญามาใช้ไม่ได้ ก็ยากที่จะทำงานให้ถูกต้องได้ ความผิดพลาดและความเสียหาย นานาประการอยู่ในวิสัยที่จะเกิดขึ้นได้ทุกเมื่อ จึงใคร่จะให้บัณฑิตแต่ละคนศึกษาพิจารณาความสงบส่ำรวมนี้ ให้เห็นถึงประโยชน์และความสำคัญโดยถ่องแท้

ขออวยพรให้ทุกคนมีจิตใจสงบหนักแน่น เพื่อสามารถสร้างสรรคความสำเร็จ ความมั่นคง ความสุขสวัสดิ์ และความเจริญก้าวหน้าให้แก่ตนแก่ประเทศชาติได้ สมตามที่มีปณิธานปรารถนา.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ณ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๖๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นคำรบที่ห้า และขอแสดงความชื่นชมกับบรรดาบัณฑิตผู้ได้รับความสำเร็จในการศึกษาทุกคน

ในคราวก่อน ข้าพเจ้าได้พูดถึงข้อปฏิบัติอันเป็นวินัยของบัณฑิตในการปฏิบัติตัวปฏิบัติงานไปแล้ว รวมถึงข้อ คือ การไม่ประมาทปัญญา การตามรักษาความจริงใจ การสลัดทิ้งความคิดจิตใจที่ต่ำทราม และการสำเหนียกตระหนักในความสงบสำรวม วันนี้ จะพูดถึงผลของการที่ได้อบรมวินัยทั้งนั้นให้เกิดมีขึ้นในตัวว่าจะส่งเสริมให้เกิดความสามารถพิเศษขึ้นสองประการ

ประการแรก ผู้ที่ใช้ความรู้ความฉลาดเป็นหลักในการทำงาน มีความจริงใจทั้งต่องานและต่อผู้ร่วมงาน โดยปราศจากความคิดจิตใจที่มักง่ายใฝ่ต่ำ ทั้งรู้จักสำรวมกายใจ ให้ยังคิดด้วยปัญญาอยู่เสมอเป็นปกติ ก่อนที่จะทำการทั้งปวงนั้น จะสามารถมองเห็นประโยชน์ที่แท้จริงที่ประสงค้งของงานได้อย่างกระจ่างแจ้ง ไม่ลั้ลสน สงสัย และสำคัญผิดในประโยชน์ คือไม่เห็นว่าการได้ของอันจะสำคัญควรมุ่งหมายยิ่งไปกว่าประโยชน์โดยตรงแท้ของงานนั้น ประการต่อไป เมื่อลงมือกระทำโดยเพ่งเล็งประโยชน์เป็นสำคัญ ก็จะสามารถปฏิบัติงานทุกอย่างได้ถูกต้องตรงกับจุดมุ่งหมาย ไม่ต้องล่าช้าเสียประโยชน์ไปกับความหลงผิดและกระบวนการปฏิบัตินอกกรอบต่าง ๆ อันจะทำให้เปลืองเปล่า ทั้งความคิด กำลังแรง ทุนรอน และโอกาสอันมีค่า อย่างน่าเสียดาย

ขออวยพรให้ทุกคนมีกำลังใจเข้มแข็งมั่นคงในภายในจิตใจ เพื่อสามารถคิดอ่านและกระทำการงานทุกอย่างให้สัมฤทธิ์ผลอันเลิศ จักได้ประสบความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตตามที่มุ่งประสงค์.

พระบรมราชโองการ
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ณ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อีกวาระหนึ่ง เป็นคำรบที่หกในปีนี้ ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ได้รับความสำเร็จการศึกษาทั่วกันทุกคน

เมื่อวันก่อน ๆ ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า การทำงานในเวลามีปัญหา มักจะต้องใช้วิธีการนอกระบบต่าง ๆ แทนการทำตรงไปตรงมา แม้กระนั้นผลที่ได้ก็ยังคงพร่องล้มเหลว ลื่นเป็ลือง ทุรอนและประโยชน์ไปอย่างน่าเสียดาย ข้าพเจ้าจึงได้นำข้อปฏิบัติอันเป็นวินัยของการทำงานมาพูดให้ฟัง และได้กล่าวอธิบายว่าการทำงานด้วยวินัยสี่ข้อ คือ ใช้ปัญญาความฉลาดเป็นหลักปฏิบัติ รักษาความจริงใจให้หนักแน่น มั่นคง ละทิ้งความคิดจิตใจที่ต่ำทราม และสำนึกตระหนักในความสงบสำรวมอยู่เสมอ จะนำไปบังเกิดผลดีแก่ ผู้ปฏิบัติสองประการ คือทำให้สามารถและเห็นประโยชน์อันเป็นวัตถุประสงค์แท้จริงของงานโดยกระจ่างชัด ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง เมื่อทำงานโดยเพ่งเล็งถึงประโยชน์เป็นสำคัญแล้ว ก็จะสามารถปฏิบัติได้ถูกต้องตรง ตามจุดหมาย ไม่ต้องเสียเวลาเสียประโยชน์ไปกับความสับสน หลงผิด และความเปลืองเปล่าทั้งปวง

ผลทั้งสองประการ จากปฏิบัติตามวินัยดังกล่าวแล้ว ยังจะบังเกิดผลรวบยอดให้อีกชั้นหนึ่ง คือทำให้ งานทุกอย่างมีประสิทธิภาพเต็มเปี่ยม และสำเร็จผลเลิศโดยราบรื่นพร้อมทั้งอำนวยความสะดวกสุขและความเจริญรุ่งเรือง อันเป็นสิ่งปรารถนา ให้แก่บุคคลและชาติบ้านเมืองโดยส่วนรวมสมบูรณ์บริบูรณ์ทุกประการ

ขออวยพรให้ทุกคนมีความสุขความสวัสดิ์ พร้อมด้วยความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรืองทุกอย่าง ทั้งในชีวิตและการงานทุกเมื่อ.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๒๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในโอกาสนี้ รายงานกิจการในรอบปีของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะการปรับปรุงต่าง ๆ ทั้งในด้านบุคลากร วิชาการ การบริหารและบริการ ซึ่งตั้งใจทำอย่างจริงจังนั้น เป็นที่น่าพอใจอย่างยิ่ง

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีอุปการคุณ พร้อมทั้งผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับ ที่ได้รับเกียรติและความสมประสงค์ในสิ่งที่มุ่งหมายไว้

ผู้ที่เรียนสำเร็จปริญญาแล้ว คนทั่วไปจะยกย่องนับถือว่ามีสติปัญญา ซึ่งหมายความว่า เป็นผู้มีความรู้สูง อันคำที่พูดกันว่า “สติปัญญา” นี้ ถ้าพิจารณาให้ละเอียดลงไป ก็จะมีสองส่วน คือ “สติ” ส่วนหนึ่ง “ปัญญา” อีกส่วนหนึ่ง แต่ละส่วนยังมีความหมายต่างกันไปอีก แล้วแต่จะใช้ในทีใด กับคำใด เช่นพูดว่า สติปัญญาน สติสัมปชัญญะ สติวินัย สติสมประดี ลั่นสติ หมดสติ ไม่ได้สติ สามคำแรก ใช้ในภาษาศาสนา “สติ” ในคำว่า “สติปัญญาน” หมายความว่าความระลึกได้ในสภาพของตนเอง “สติ” ในคำว่า “สติสัมปชัญญะ” หมายความว่าระลึกได้ในทางรู้ตัว เพราะใช้ควบกับ “สัมปชัญญะ” ซึ่งแปลว่าความรู้ตัวในทุกอิริยาบถทุกขณะ “สติ” ในคำว่า “สติวินัย” หมายความว่าถึงความรู้จักผิดชอบชั่วดี อีกสี่คำข้างหลังใช้ในภาษาพุทธธรรมดา “สติ” ในคำว่า “สติสมประดี” เป็นคำซ้อนกัน คือคำ “สติ” เป็นไทยมคธ “สมประดี” เป็นไทยสันสกฤต แปลว่า ความรู้สึกตัว ในความหมายว่ารู้สึกตัวเพราะมิได้สลบไสลไป ด้วยกันทั้งคู่ “สติ” ในคำว่า “ลั่นสติ” ก็มีความหมายว่า ความรู้สึกตัวเพราะมิได้สลบไสลเหมือนกัน พอถึง “เสียดสติ” คำว่า “สติ” กลายเป็นความรู้ตัวเพราะมิได้พินเพื่อนในความคิดอ่านหรือเป็นบ้าเป็นหลังไปเสียแล้ว ยิ่งพูดว่า “ไม่ได้สติ” ในสำนวนปัจจุบันที่ใช้เป็นคำคะนองด้วย คำว่า “สติ” ก็ยังมีความหมายแปลกไปค่อนข้างกว้างขวาง ซึ่งคิดว่าทุกคนพอจะนึกออกเองได้ จึงไม่ขอแปลให้ฟัง สรุปแล้ว “สติ” นี้เป็นสิ่งที่ดีทั้งนั้น ไม่ว่าจะใช้ในความหมายอย่างไร และถ้าขาดสติไป ก็จะยุ่งกันยกใหญ่ทีเดียว

วันนี้จึงอยากจะแนะนำผู้ที่ตั้งใจไว้ดี ที่จะทำตัวทำงานให้เกิดประโยชน์ ทั้งแก่ตัวทั้งแก่ส่วนรวมว่า เมื่อคนทั้งหลายยกย่องให้เป็นผู้มีสติแล้ว ก็ขอให้ผู้มีสติให้ครบทุกลักษณะตามที่ได้ยกตัวอย่างให้เห็นเพื่อสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์อันพึงประสงค์ ให้สำเร็จได้โดยสมบูรณ์บริบูรณ์

ขออวยพรให้ทุกท่านประสบแต่ความสุขความสวัสดิ์ พร้อมทั้งความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรืองทุกประการ ทั้งในชีวิตและในหน้าที่การงาน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นวาระที่สอง ขอถือโอกาสอันเป็นมงคลนี้แสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษาทุก ๆ คน

เมื่อวันวาน ได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นที่ประจักษ์เป็นใจความว่า ผู้ที่เรียนสำเร็จอุดมศึกษาแล้ว คนทั่วไปจะยกย่องว่าเป็นผู้มีสติปัญญา ซึ่งหมายความว่ามีความรู้สูงในด้านวิชาการ ที่จริงคำว่า “สติปัญญา” นั้นประกอบด้วย “สติ” ส่วนหนึ่ง “ปัญญา” อีกส่วนหนึ่ง ซึ่งแต่ละส่วนแต่ละคำยังมีความหมายแยกออกไปอีก ได้อธิบายถึงความหมายของ “สติ” ไปแล้ว วันนี้จึงจะพูดถึงปัญญาต่อไป

“ปัญญา” แปลตามพจนานุกรมว่าความรู้ทั่ว ตามอรรถะหมายความว่าหลายอย่าง อย่างหนึ่งคือความรู้ทุกอย่าง ทั้งที่เล่าเรียนจดจำมา ที่พิจารณาใคร่ครวญคิดเห็นขึ้นมา และที่ได้ฝึกฝนอบรมให้คล่องแคล่วชำนาญขึ้นมาในตัวเอง อีกอย่างหนึ่ง เมื่อมีความรู้ความจำแนกชัดในวิชาต่าง ๆ ดังว่าจะยังผลให้เกิดเป็นความเฉลียวฉลาดขึ้นในตัวบุคคล แต่ประการสำคัญคือความรู้ที่ผนวกกับความเฉลียวฉลาดนั้น จะรวมกันเป็นความสามารถพิเศษขึ้น คือความรู้จริงรู้แจ้งชัด รู้ตลอดในสิ่งที่ได้มีโอกาสศึกษา ซึ่งจะให้ผลต่อไปเป็นความรู้เท่ากัน เป็นต้นว่ารู้เท่าทันความคิด จริต ทฤษฎี และเจตนาของคนทั้งปวงที่สมาคมด้วย รู้เท่าทันเหตุการณ์สภาพการณ์ทั้งหลายที่ผ่านพบ เมื่อรู้เท่าทันแล้ว ก็จรรู้จะเห็นแนวทางและวิธีการ ที่จะหลีกเลี่ยงอุปสรรคปัญหาและความเสื่อม ความล้มเหลวทั้งปวงได้ แล้วดำเนินไปตามทางที่ถูกต้องเหมาะสม จนบรรลุความสำเร็จและความเจริญวัฒนาที่มุ่งหมายไว้ ข้าพเจ้าใคร่ขอให้บัณฑิตแต่ละคนได้ศึกษาคือสำเหนียกตระหนักใน “ปัญญา” ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปจนตลอดชีวิต เพื่อประโยชน์ของตนของส่วนรวมตามที่ปรารถนา

ขออวยพรให้ทุกคนประสบแต่ความสุขความสวัสดิ์ พร้อมด้วยความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรือง ทั้งในชีวิตและในหน้าที่การงานตลอดไปทุกเมื่อ.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง เป็นคำรบสาม ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษาและผู้ได้รับรางวัลกับทุนประเภทต่าง ๆ ทั่วกันทุกคน

สองวันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า ผู้เรียนจบชั้นอุดมศึกษาย่อมได้รับความยกย่องนับถือว่าเป็นผู้มีสติปัญญา คือมีวิชาความรู้สูง แต่ที่จริงคำว่า “สติปัญญา” มีความหมายกว้างขวางกว่านั้นมาก สติ หมายความว่า ความระลึกได้ก็ได้อ ความรู้สึกตัวก็ได้ ความไม่วิปลาศก็ได้ ความรู้จักผิดชอบก็ได้ ปัญญา ก็หมายถึง ความมีวิชาความรู้ ความรู้ทั่วหรือความรอบรู้ ความรู้จริงรู้ตลอด หรือจะหมายถึง ความเฉลียวฉลาดและสามารถ ซึ่งเกิดขึ้นจากการศึกษาและความคิดพิจารณาก็ได้ ผู้ที่มี “สติปัญญา” จึงควรมีทั้ง “สติ” และ “ปัญญา” โดยครบถ้วนทุกลักษณะ เพื่อให้สามารถรู้เท่าทันและรู้แจ้งจริงในสิ่งต่าง ๆ และสามารถพิจารณาหาลู่ทางกับทั้งวิธีการที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติตัวปฏิบัติงานได้อย่างสมบูรณ์บริบูรณ์

นอกจากสติปัญญาแล้ว ทุกคนสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องมั่งคั่งจิตใจหรือมีใจจริงอย่างหนักแน่นต่อภาระหน้าที่และกิจการทั้งปวงของตนที่มีอยู่ วิธีตั้งความตั้งใจที่ถูกต้องนั้น คือต้องใช้สติปัญญาพิจารณาให้เห็นว่าสิ่งนั้น ๆ เป็นประโยชน์และเป็นธรรมแท้จริงโดยแน่ชัดก่อน จึงตั้งสัจจะที่จะปฏิบัติโดยเต็มกำลัง ถ้ามิได้พิจารณาจนเห็นประโยชน์เห็นความถูกต้องเป็นธรรมแน่ชัดก่อนแล้ว ก็ไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะปลงใจตั้งสัจจะอย่างใดลงไปในสิ่งใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะอาจเกิดโทษทุกข์และความเสียหายอันประมาณมิได้ขึ้นในภายหลัง ข้าพเจ้าใคร่ขอให้บัณฑิตแต่ละคนมีทั้งสติ ทั้งปัญญา ทั้งความตั้งใจจริงโดยพร้อมมูล เพื่อจักได้สามารถนำพาตัวเองตลอดจนถึงประเทศชาติ ก้าวหน้าไปสู่ความสุขสมบูรณ์และความปลอดภัยมั่นคงได้สำเร็จ ตามที่ไทยทุกคนที่เป็นไทปรารถนาอยู่

ขออวยพรให้ท่านทั้งหลายในที่นี้ประสบแต่ความสุขสวัสดิ์ มีความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต และหน้าที่การงานครบถ้วนทุกประการ.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๒๑

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และได้ทราบรายงานว่ากิจการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้ามาด้วยดี ขอขอบใจที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มอบปริญญาคุณวุฒิปบัณฑิตกิตติมศักดิ์ทางวิศวกรรมชลประทานให้ข้าพเจ้า ทั้งขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

เป็นที่เข้าใจกันอยู่ว่า การศึกษาในมหาวิทยาลัยมิใช่การศึกษาทางวิชาการอย่างเดียว หากรวมถึงการศึกษาหาประสบการณ์ทางด้านอื่นด้วยเช่นด้านสังคมเป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม การศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือการศึกษาวិชาการขั้นสูงนี้ จะต้องมุ่งหมายถึง “วิชาการ” และต้องถือเอา “วิชาการ” เป็นหัวใจหรือเป็นแกนกลางก่อน และให้ประสบการณ์ด้านอื่นเจริญงอกงามออกจากแกนวิชาการนั้น ซึ่งจะช่วยให้เกิดความรู้รอบและความเฉลียวฉลาดรู้เท่าทันสิ่งต่าง ๆ อันจะส่งเสริมให้สามารถนำเอาวิชาการที่มีอยู่ออกใช้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและเป็นประโยชน์แท้จริง ถ้ามหาวิทยาลัยเกิดเห็นว่ากิจกรรมอื่น ๆ สำคัญไปกว่าวิชาการแล้ว ความหมายของคำว่า “มหาวิทยาลัย” ก็จะเปลี่ยนแปลงไป คือมิใช่แหล่งความรู้แห่งวิทยาการที่แท้จริง นักศึกษาก็ดี บัณฑิตก็ดี ครูบาอาจารย์และผู้บริหารงานของมหาวิทยาลัยก็ดี จึงควรอย่างยิ่งที่จะรักษาความหมายที่แท้จริงไว้ อย่าให้กลายเป็นอื่น

มหาวิทยาลัยมีหน้าที่สำคัญประการแรก ที่จะส่งเสริมกิจการด้านวิชาการให้เจริญก้าวหน้าและกว้างขวางลึกซึ้ง แล้วจัดการให้นักศึกษาได้เล่าเรียนอย่างดี ให้แต่ละคนได้รับวิชาความรู้ตามที่ตั้งใจจะเรียนอย่างเต็มที่ โดยถือหลักว่าการเรียนจากครูบาอาจารย์และตำรับนั้นเป็นทางลัด ทำให้เรียนรู้ได้รวดเร็วกว่าการค้นคว้าด้วยตนเอง หากจะให้ค้นคว้า ก็ต้องสอนวิธีให้ ไม่ใช่ปล่อยให้ค้นกันตามยถากรรมแบบงมเข็มในมหาสมุทร ซึ่งออกจะน่าเบื่อหน่ายและสิ้นเปลืองอย่างยิ่งไปทุกสิ่งทุกอย่าง อีกประการหนึ่ง สิ่งทั้งหลายอันเกี่ยวกับการแสดงผลการเรียน เช่น ระบบคะแนน เกียรตินิยม รางวัลการศึกษา ล้วนมีความสำคัญ มีอุปการะส่งเสริมการศึกษาทั้งสิ้น เพราะสิ่งเหล่านั้น นอกจากจะช่วยให้เกิดความหวังและกำลังใจให้ขะมักเขม้นในการเล่าเรียนแล้วยังเป็นเหมือนเข็มทิศหรือมาตร ที่นักศึกษาจะใช้วัดความรู้ ความสามารถ และความถนัดของตัวให้ทราบได้เป็นอย่างดีว่าตนเองมีภูมิปัญญาและความสามารถเพียงไหน ควรที่จะศึกษาต่อไปในแนวทางใด ชั้นใด มหาวิทยาลัยจึงไม่ควรมองข้ามสิ่งดังกล่าว ไม่ว่าด้วยเหตุใด หากแต่ควรจัดทำให้เป็นปัจจัยวัดผลที่เป็นมาตรฐานเชื่อถือได้

ส่วนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ก็ไม่ควรทอดทิ้งวิชาการ ตรงข้าม ควรจะต้องทำตัวให้สว่างไสว และก้าวหน้าทางวิชาการเสมอ เพื่อให้เป็นรากฐานของการปฏิบัติงาน จักได้ภูมิใจในตัวเองได้เต็มที่

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสุข ความสำเร็จ และความเจริญก้าวหน้าทั้งในชีวิตและในกิจการงาน ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาชุมนุมพร้อมในพิธีนี้ มีความสวัสดีจงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
วันศุกร์ ที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๑

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และได้ทราบว่าการของมหาวิทยาลัยในรอบปีที่ผ่านมาได้ดำเนินก้าวหน้ามาได้ด้วยดีทุก ๆ ด้าน.

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับปริญญาเกิตติมศักดิ์ทุกท่าน และกับบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรและสาขาวิชาต่าง ๆ ทุกคน.

ความรู้ความสามารถทางวิชาการ กับความรู้ความเข้าใจอันกระฉ่างชัดในบ้านเมืองของเรานั้น เมื่อนำมาใช้ด้วยกันให้ประสมประสานสอดคล้องแล้ว จะบันดาลให้งานของชาติทุกอย่างบรรลุผลเลิศ การปฏิบัติงานสร้างสรรค์ความเจริญของบ้านเมืองโดยใช้หลักการนี้ จึงนับเป็นการธำรงรักษาชาติอย่างแท้จริง ชาตินั้นเปรียบได้กับชีวิตคน กล่าวตามหลักความจริง คนเราประกอบด้วยร่างกายส่วนหนึ่ง จิตใจส่วนหนึ่ง ทั้งสองส่วนคุ่มกันอยู่บริบูรณ์ ชีวิตก็คงอยู่ ส่วนใดส่วนหนึ่งทำลายไป ชีวิตก็แตกดับ เพราะอีกส่วนหนึ่งจะต้องแตกทำลายไปด้วย ชาติของเรานั้นมีผืนแผ่นดินและประชากรอันรวมกันอยู่เป็นส่วนร่างกาย มีศิลปวิทยา มีธรรมเนียมประเพณี มีความเชื่อถือและความคิดจิตใจที่จะสามัคคีกันอยู่เป็นปึกแผ่น ซึ่งรวมเรียกว่า “ความเป็นไทย” เป็นส่วนจิตใจ ชาติไทยเราดำรงมั่นคงอยู่ก็เพราะยังมีทั้งบ้านเมืองและความเป็นไทยพร้อมบริบูรณ์ แต่ถ้าความเป็นไทยของเรา มีอันเป็นต้องเสื่อมสลายไปด้วยประการใดแล้ว ชาติก็ต้องสิ้นสูญ เพราะถึงหากบ้านเมืองและผู้คนจะยังอยู่ ก็ไม่มีสิ่งใดประสานยึดเหนี่ยวให้รวมกันอยู่ได้ จะต้องแตกแยกจากกันไปในที่สุด เหมือนส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่ต้องแตกจากกันเมื่อสิ้นชีวิต บัณฑิตของมหาวิทยาลัยนี้แต่ละคนต่างมีศิลปวิทยาการกับทั้งความสำนึกในชาติ ชุบย้อมกายใจไว้เป็นอย่างดีแล้ว ควรอย่างยิ่งที่จะตั้งใจพยายามนำไปใช้ประกอบการงานของตน ๆ ด้วยความสุจริตและบริสุทธิ์ใจโดยเต็มกำลัง เพื่อให้ชาติบ้านเมืองของเรามีความเป็นอิสระมั่นคงและเป็นผลผาสุก สวัสดิ์ยั่งยืนอยู่ตลอดไป.

ขออวยพรให้ท่านทั้งหลายมีกำลังสมบูรณ์ทั้งในร่างกาย ในจิตใจและในสติปัญญา สามารถประกอบกิจการงานทั้งปวงอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งให้ประสบความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้าในชีวิต จงครบถ้วนทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๐-๒๕๒๑
ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา
วันจันทร์ ที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๒๑

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา อีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยวิทยาเขตนี้ดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุกอย่าง.

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา ซึ่งหมายความว่า จะได้รับโอกาสอันดีที่จะได้ปฏิบัติงานอันมีเกียรติเพื่อประเทศชาติต่อไป.

หน้าที่ของผู้จัดและผู้ให้การศึกษานั้น กล่าวอย่างสั้นที่สุด ก็คือการ “ให้คนได้เรียนดี” เพื่อที่จะสามารถทำการงานสร้างตัวและดำรงตัวให้เป็นหลักเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมได้. การให้เรียนดีนั้นจะทำอย่างไร. ข้อแรก จะต้องสอนให้มีวิชาการที่ดี ที่ถูกต้องแน่นแฟ้น ให้มีความสามารถและมีหลักการในการปฏิบัติ. ข้อสอง ต้องฝึกหัดอบรมในจิตใจและความประพฤติปฏิบัติ ให้รู้เหตุรู้ผลและความผิตชอบชั่วดี เพื่อมิให้นำความรู้ไปใช้ในทางเบียดเบียนกันและกัน. ข้อที่สาม ต้องให้มีกำลังและสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางกายทางใจ. ผู้ที่ได้รับการศึกษาครบถ้วนเหมาะสมกันทุกด้านดังนี้ เชื่อได้ว่าจะเป็นผู้เข้มแข็งสามารถเต็มทีในการปฏิบัติ ทั้งทางกายและทางความคิดจิตใจ. จะกระทำหน้าที่การงานใดก็จะมุ่งหวังผลหวังประโยชน์ที่แท้จริงของหน้าที่การงานนั้นเป็นใหญ่ ไม่หลงทาง ทั้งจะสามารถปฏิบัติบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ให้บรรลุผลอันสมบูรณ์ได้ด้วย. ขอบัณฑิตทางการศึกษาจงตั้งใจพยายามทำให้อุชนของเราได้เรียนดีตามนัยที่กล่าวให้สำเร็จ. บ้านเมืองไทยจะได้เจริญมั่นคง เราทั้งหลายจักได้มีความก้าวหน้าผาสุกยิ่งกว่าทุกวันนี้.

ขออวยพรให้บัณฑิตทางการศึกษาจงได้เป็นกำลังให้การศึกษาแก่กุลบุตรกุลธิดาได้อย่างแท้จริง และให้ความเจริญสวัสดิ์ มีความสำเร็จความรุ่งเรืองในชีวิตและหน้าที่การงานจงทั่วกันทุกคน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประกาศนียบัตร และอนุปริญญาบัตร
แก่นักศึกษามหาวิทยาลัยมหิดล
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๑

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล
อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบว่าการดำเนินงานต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าเป็นอันมากทุก ๆ ด้าน

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและกับบัณฑิตทุกท่าน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

พูดถึงเรื่องการศึกษา มักชอบกล่าวกันว่ากิจกรรมเพื่อชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัย
เป็นเหตุชวนให้คิดว่าการเรียนตามตำรากับการปฏิบัตินั้น อย่างไรจะสำคัญควรมาก่อนกัน ถ้านึกถึงมูลเหตุ
เริ่มแรกที่เดี๋ยว การปฏิบัติน่าจะมาก่อนตำรา คือปฏิบัติได้ผลอย่างไรก่อนแล้วจึงสรุปลงเป็นตำรา แต่ถ้าถือปัจจุบัน
ที่ตำรามีอยู่พร้อมบริบูรณ์แล้วอย่างนี้ ตำราก็น่าจะมาก่อนการปฏิบัติ เพราะการเรียนตามตำรานั้นทวนเวลามาก
ทำให้ทราบตั้งแต่ยังไม่ได้ลงมือทำอะไรเป็นอะไร จะทำได้อย่างไร อย่างนักศึกษาที่เป็นแพทย์ ถ้ายังเรียนไม่จบ
ก็ยังทำการรักษาได้ไม่ถนัดมือ ความศรัทธาเชื่อถือก็ยังไม่เกิด แต่อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ตามตำราอย่างเดียวโดย
ไม่ฝึกหัดปฏิบัติด้วย ก็ไม่เป็นการเพียงพอ เพราะการปฏิบัตินั้นเป็นตัวการที่ทำให้สามารถทำงานได้จริง ๆ ทั้งเป็น
เครื่องพิสูจน์ความถูกต้องของตำราด้วย ดังปรากฏอยู่เสมอ ๆ ว่า ความรู้ความเข้าใจที่ได้จากตำรากับที่ได้จาก
การปฏิบัตินั้น อาจไม่ตรงกันก็ได้ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและเหตุประกอบอีกหลายอย่าง ต่อเมื่อใดเราได้เรียน
รู้และลงมือปฏิบัติครบทั้งสองอย่างแล้ว ความรู้อันแจ่มชัด ที่จะถือเป็นครูหรือเป็นแบบอย่างได้ จึงจะเกิดขึ้น
เรื่องนี้ บัณฑิตทั้งหลายคงจะทราบแล้ว เพราะต่างได้ผ่านการศึกษารวมมาพร้อม ทั้งในด้านตำราและการปฏิบัติ
ดังนั้น ในการที่จะออกไปทำการงาน มีหน้าที่ต่าง ๆ ขอให้ถือว่าตำรากับการปฏิบัติเป็นสิ่งสำคัญทั้งคู่ เราต้อง
อาศัยตำราเป็นหลักปฏิบัติ และต้องอาศัยการปฏิบัติเป็นเครื่องสนับสนุนตำรา เพื่อให้การงานที่ทำสัมฤทธิ์ผลสมบูรณ์
และบรรลุประโยชน์ตามที่มุ่งหมายครบทุกสิ่ง

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสำเร็จมั่นคงและความก้าวหน้ารุ่งเรือง อันเป็นที่ปรารถนาปรารถนา ทั้งให้
มีความสุขความสวัสดิ์ตลอดทุกเมื่อจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตรมหาวิทยาลัยศิลปากร
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศิลปากร
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๖๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากรอีกวาระหนึ่ง ในโอกาสนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

บัณฑิตทั้งหลายคงจะมีความหวังตั้งใจกันอยู่มาก ที่จะใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการของตัว ทำการงานสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในบ้านเมือง การทำงานให้บรรลุผลสำเร็จและความเจริญที่แท้จริงนั้น จำเป็นต้องมีหลักการ เบื้องต้นจะต้องอ่านงานให้ออก ว่ามีลักษณะและขอบเขตอย่างไร เพียงใด มีจุดมุ่งหมายที่แท้เพื่อประโยชน์อะไร เมื่อทราบชัดแน่นอนแล้ว จึงวางโครงสร้างของงานและแผนการปฏิบัติงานนั้น ว่ามีส่วนใดเป็นหลัก ส่วนใดเป็นส่วนประกอบ และมีแนวทางขั้นตอนการปฏิบัติเป็นลำดับอย่างไร เมื่อวางโครงสร้างและแผนงานแล้ว จำเป็นต้องหยุดเพ่งพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ก่อนที่จะลงมือกระทำ การหยุดเพ่งพิจารณาก่อนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก เพราะจะช่วยให้มองเป็นโครงสร้างของงานได้กระจ่างชัด สามารถคิดวินิจฉัยได้ถูกต้องแน่นอนว่าจะใช้ความรู้หลักวิชาในการปฏิบัติได้อย่างไร มีแนวทางและลำดับขั้นปฏิบัติที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพเต็มที่ทางใดอย่างไร การหยุดเพ่งพิจารณานี้ยังจะช่วยให้สามารถทำงานที่เดียวได้ตลอดโดยรวดเร็วอีกด้วย เป็นการทუნเวลายิ่งกว่าที่จะรีบลงมือทำโดยไม่พิจารณาก่อน ขอบัณฑิตแต่ละคน ผู้หวังความสำเร็จและความเจริญ จงใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาการของตัวเป็นพื้นฐานรองรับการงานที่จะทำ ใช้กายและใจที่เข้มแข็งมั่นคงและบริสุทธิ์เป็นกำลังปฏิบัติดำเนินงาน ด้วยหลักการดังที่กล่าวแล้ว เชื่อว่าจะสามารถทำประโยชน์สร้างสรรค์ความเจริญรุ่งเรืองให้เกิดขึ้นแก่ตน แก่ประเทศ ตลอดจนแก่มนุษยชาติได้สมใจหวังเป็นแน่นอน

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้มีความสุขสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันศุกร์ ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และที่ทราบรายงานว่า การดำเนินกิจการของมหาวิทยาลัยบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจ

ขอแสดงความชื่นชมกับท่านผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จใน ครั้งนี้

บัณฑิตทั้งหลายคงจะมีความหวังตั้งใจอยู่เต็มเปี่ยม ที่จะออกไปทำงานด้วยความรู้ ความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ และด้วยความพากเพียรเข้มแข็ง เพื่อให้บังเกิดความเจริญก้าวหน้าแก่ชาติบ้านเมือง แต่บางคนก็อาจกำลังคิดอยู่ด้วยว่า ถ้าเราทำดีแล้วคนอื่นเขาไม่ทำด้วยจะมีเสียแรงเปล่าหรือ ความรู้ ความตั้งใจ ความอุตสาหะพากเพียรของเราทั้งหมดจะมีประโยชน์อันใด ข้าพเจ้าขอให้ทุกคนทำความเข้าใจเสียใหม่ให้ชัดแจ้ง ตั้งแต่ต้นนี้ว่า การทำความดีนั้น สำคัญที่สุดอยู่ที่ตัวเอง ผู้อื่นไม่สำคัญ และไม่มีความสำเร็จอันใดที่จะต้องเป็นห่วง หรือต้องรอคอยเขาด้วย เมื่อได้ลงมือลงแรงกระทำแล้ว ถึงแม้จะมีใครร่วมมือด้วยหรือไม่ก็ตาม ผลดีที่ทำจะต้องเกิดขึ้นแน่นอน และยิ่งทำมากเข้านานเข้า ยิ่งยืນเข้า ผลดีก็ยิ่งเพิ่มพูนมากขึ้น และแผ่ขยายกว้างออกไป ทุกที คนที่ไม่เคยทำดีเพราะเขาไม่เคยเห็นผล ก็จะได้เห็น และหันเข้ามาตามอย่าง หลักประกันสำคัญในการ ทำดีจึงอยู่ที่ว่า แต่ละคนต้องทำใจให้มั่นคง ไม่หวั่นไหวกับสิ่งแวดล้อมที่เห็นอยู่ทราบอยู่มากเกินไป จนเกิดความท้อถอย เมื่อใจมั่นคงแล้ว ก็ขอให้ตั้งอกตั้งใจสร้างนิมิตและค่านิยมใหม่ขึ้นสำหรับตัว ตามที่พิจารณาเห็นดี ด้วยเหตุผลอันถูกต้องเที่ยงตรงแล้ว แล้วมุ่งหน้าปฏิบัติดำเนินไปให้เต็มกำลังจนบรรลุผลสำเร็จ ในที่สุด ความดี ความเจริญที่ปรารถนาก็จะเกิดทวีขึ้น และจะเอาชนะความเสื่อมทรามต่าง ๆ ได้ไม่นานเกินรอ

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอทุกท่านที่มาร่วมประชุมในที่นี้ มีความสวัสดิ์ดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง และมีความพอใจ ที่ได้ทราบรายงานว่ามหาวิทยาลัยได้พยายามอย่างเต็มที่ ในอันที่จะดำเนินกิจการให้ก้าวหน้าและเป็นผลดีให้ครบถ้วนทุก ๆ ด้านเพื่อประโยชน์ของนักศึกษา ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

มหาวิทยาลัยรามคำแหงเปิดโอกาสให้นักศึกษาเล่าเรียนวิชาต่าง ๆ อย่างกว้างขวางและอิสระมาก จึงเป็นหน้าที่ของนักศึกษาที่จะต้องระมัดระวังควบคุมตัวเองเป็นพิเศษ ให้ได้รับการศึกษาที่มหาวิทยาลัยจัดไว้ให้โดยสมบูรณ์ การศึกษาในมหาวิทยาลัย กล่าวตามหลัก ควรจะได้แก่การสร้างเสริมความสามารถและความเจริญงอกงามของบุคคล ในทางวิชาการส่วนหนึ่ง ในทางความคิดอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งเมื่อรวมกันแล้วจะทำให้บุคคลมีพลังกำลัง สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานใหญ่ ๆ ของส่วนรวมให้สำเร็จได้ วิชากับความคิดนี้ถ้าพิจารณาดู จะเห็นว่า ความคิดเป็นตัวนำวิชา คือความคิดจะต้องเกิดขึ้นก่อน จึงจะนำเอาวิชามาใช้ได้ แต่การคิดนั้นอาจคิดได้หลายอย่าง จะคิดให้วิวัฒนะ คือคิดแล้วทำให้เจริญงอกงามก็ได้ จะคิดให้ทายนะ คือคิดแล้วทำให้พินาศฉิบหายก็ได้ การคิดให้เจริญจึงต้องมีหลักอาศัย หมายความว่าเมื่อคิดเรื่องใดสิ่งใด ต้องตั้งใจให้มั่นคง ในความเป็นกลางไม่ปล่อยให้ออคติอย่างหนึ่งอย่างใดครอบงำ ให้มีแต่ความจริงใจอันเที่ยงตรงตามเหตุตามผลที่ถูกแท้และเป็นธรรม ซึ่งจะช่วยให้ยังทราบถึงจุดมุ่งหมายและประโยชน์ที่แท้จริงของภารกิจที่จะทำ พร้อมทั้งวิธีทางที่จะทำการนั้นโดยถูกต้องแน่นอน และเมื่อความคิดเช่นนี้เกิดขึ้นแล้ว ก็จะสามารถนำเอาวิชาการมาใช้สร้างสรรคประโยชน์ ความสำเร็จ และความเจริญให้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพเต็มเปี่ยม บัณฑิตจึงควรจะได้ศึกษาพิจารณาเรื่องความคิดให้แจ่มแจ้งเสียแต่บัดนี้ เพื่อประโยชน์อันยั่งยืนของตนและของประเทศชาติในกาลเบื้องหน้าต่อไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความเจริญมั่นคงในหน้าที่การงานและการครองชีวิต ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๖๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตผู้ได้รับความสำเร็จในการศึกษาทุกคน

ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เมื่อวันวานเป็นความว่า วิชาการกับความคิดเป็นปัจจัยคู่กัน สำหรับใช้ทำงานใหญ่ ๆ ของส่วนรวมให้บังเกิดผล และว่าความคิดเป็นตัวการสำคัญ จะต้องเกิดขึ้นก่อน จึงจะนำวิชาการมาใช้ได้ แต่การคิดนั้น จะคิดให้เจริญหรือให้วิบัติก็ได้ จึงต้องคิดให้ดี ให้มีหลักอาศัย คือเมื่อจะคิดสิ่งใดเรื่องใดต้องตั้งใจให้เที่ยงตรง ปราศจากอคติ ทั้งให้มันคงอยู่ในเหตุในผลที่ถูกต้องเป็นธรรม เพื่อให้เกิดเป็นปัญญา คือความรู้อันกระจ่างชัด ที่ทำให้มองเห็นความจริง และหยั่งทราบถึงจุดมุ่งหมายที่แท้ของสิ่งนั้น ๆ เมื่อปัญญาเกิดขึ้นก็เห็นทางปฏิบัติ และสามารถนำวิชาการมาสร้างสรรค์ความสำเร็จและความเจริญได้ตามประสงค์

การใช้ความคิดอ่านที่เป็นปัญญาดังกล่าวนั้น จำเป็นต้องฝึกหัดปฏิบัติอยู่เสมอเป็นประจำในทุกกรณี จึงจะมั่นคงแข็งแรง มิฉะนั้นปัญญาจะไม่เกิดขึ้นให้ท่านจะยึดถือเอาเป็นประโยชน์ได้ทันการ ดังนั้น ไม่ว่าจะมีความรู้สิ่งใดให้คิดให้ทำ ไม่ว่าจะประสบพบเรื่องใดปัญหาใด ขอให้คิดพิจารณาจนรู้ชัดอยู่เสมอจงทุกคราวไป การฝึกปัญญานี้ ถ้าพากเพียรฝึกกันจริง ๆ เป็นประจำแล้ว ไม่ช้าไม่นานก็จะปฏิบัติได้เป็นปรกติหรือเป็นนิสัย ต่อไปก็จะสามารถจำแนกแยกแยะความจริงความเท็จ และสิ่งที่เป็นคุณเป็นโทษได้ถูกต้องคล่องแคล่วโดยอัตโนมัติ แล้วท่านก็จะมีศรัทธาความนิยมยึดมั่นในความดีขึ้นในตัวเอง จะมีความรู้สึกผิดชอบ มีความข่มใจและความอดทนอดทนในการกระทำอันทุจริต เบียดเบียน เห็นแก่ตัวทั้งหมดได้ เป็นประกันให้สามารถช่วยตัวเอง ให้ทำการงานสำเร็จ ก้าวหน้าได้โดยสวัสดิ์และมั่นคง บัณฑิตทั้งหลายจึงควรอย่างยิ่งที่จะฝึกฝนปัญญาของตน ๆ ให้บังเกิดผลเป็นประโยชน์ขึ้นจริง ๆ ให้เป็นที่ประจักษ์

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสุขและความสำเร็จ ทั้งในชีวิตและหน้าที่การงาน และให้มีความเจริญก้าวหน้าตามที่มุ่งประสงค์จงทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่สวนอัมพร
วันเสาร์ ที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๖๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกครั้งหนึ่งเป็นวาระที่สาม ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตผู้ได้รับความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ทั่วกันทุกคน

เมื่อวันก่อนข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความสำคัญว่าวิชาการศึกษาการกับความคิดเป็นปัจจัยสำคัญคู่กัน สำหรับใช้ในการทำงานใหญ่ ๆ ของส่วนรวม ความคิดที่จะช่วยให้นำเอาวิชาการมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้แท้จริงนั้น จะต้องเป็นความคิดที่กระจ่างแจ่มใส และมั่นคงอยู่ในความถูกต้องเที่ยงตรงตามเหตุผลและคุณธรรม อันจัดเป็น ปัญหา นอกจากนั้นยังได้กล่าวด้วยว่า การฝึกปัญญานั้นจำเป็นต้องพากเพียรปฏิบัติจริง ๆ ให้เกิดเป็นนิสัย ปัญหา จึงจะถาวรมั่นคง เมื่อทำให้ปัญญาเกิดขึ้นได้เป็นปรกติแล้ว ก็จะสามารถจำแนกความจริงความเท็จ ความดีความชั่ว ได้โดยถูกต้อง และจะเกิดความนิยมยึดมั่นในความดี มีความรู้สึกผิดชอบ มีความออมอดงดเว้นในการกระทำ อันเป็นทุจริตได้โดยอัตโนมัติ ความดีความเจริญก็จะเพิ่มพูนขึ้นมาเอง

วันนี้ข้าพเจ้าใคร่จะกล่าวเพิ่มเติมแก่ท่านว่า ผู้ที่มีปัญญาสามารถจะทำการงานสำคัญ ๆ ให้เป็นหลักเป็น กำลังของบ้านเมืองต่อไปได้นั้น จะต้องเป็นผู้ที่หนักแน่นในสัจจะ คือต้องมีจริงพร้อมทั้งในคำพูด ในการกระทำ ในบุคคลอื่น และในตนเอง สิ่งใดที่ตั้งใจจริงจะทำหรือจะงดเว้น ต้องปฏิบัติให้ได้โดยเคร่งครัดครบถ้วน นอกจากนั้น ยังจะต้องรู้ตระหนักแก่การสละ อันได้แก่การสละสำคัญสองประการ คือสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ที่ยิ่งใหญ่กว่า และเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัวประการหนึ่ง กับสละละความคิดจิตใจอันต่ำทรามต่าง ๆ อีกประการหนึ่ง จึงจะเป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของคนทั้งปวง และเมื่อทำการงานใด จึงจะสามารถดำรงตำแหน่งหน้าที่โดยมีความเจริญ มั่นคงได้ตลอดไป บัณฑิตทั้งปวง ถือว่าเป็นผู้มีโอกาสที่จะทำงานสำคัญของแผ่นดินต่อไป ขอให้ศึกษาพิจารณา คุณธรรมดังที่ได้กล่าวให้ทราบชัด เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติตนปฏิบัติงาน ให้บังเกิดประโยชน์แท้จริงแก่ตน แก่ส่วนรวมต่อไป

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสำเร็จและความสุขในการครองชีวิตและในกิจการงาน ทั้งมีความก้าวหน้า รุ่งเรืองทุกประการตามที่มุ่งปรารถนาไว้จงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๐
วันจันทร์ ที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๒๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ณ โอกาสนี้ และได้ทราบว่ากิจการของสถาบันดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี มีการตั้งคณะเทคโนโลยีการเกษตรเพิ่มขึ้นอีกคณะหนึ่ง

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา

อาจกล่าวได้ว่า ในปัจจุบัน การสร้างสรรคความเจริญก้าวหน้าทุกด้านทุกระดับต้องใช้เทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญ เพื่อความรวดเร็วและถูกต้องมั่นคง บัณฑิตที่เรียนสำเร็จออกไป จึงนับว่าจะได้เป็นกำลังและเป็นหลักในงานพัฒนาประเทศและชุมชนในทุก ๆ วงการ การใช้เทคโนโลยีนั้นย่อมกระทำได้หลายแห่งหลายมุมแห่งหนึ่งที่ควรพึงเล็งเป็นพิเศษ ก็คือใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านประหยัด เพราะการประหยัดเป็นสิ่งพึงประสงค์อย่างยิ่งในที่ทุกแห่งและในกาลทุกเมื่อ เท่าที่ปรากฏแล้ว เทคโนโลยีช่วยให้ประหยัดได้อย่างดีเลิศในการสร้างเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ แต่ก่อนเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ทำได้ยากยิ่งและมีราคาสูงมาก คนส่วนน้อยเท่านั้นที่ได้รับประโยชน์จากเครื่องมืองดงกล่าว แต่ปัจจุบันเทคโนโลยีช่วยให้สร้างและผลิตได้โดยง่ายและสะดวกด้วยราคาต่ำ อย่างเครื่องรับวิทยุทรานซิสเตอร์ เวลานี้ใช้กันได้อย่างแพร่หลาย ทำให้คนทั่วไปได้รับประโยชน์ในด้านข่าวสารและการบันเทิงโดยทั่วถึง ในด้านอื่น ๆ เช่น เกษตรกรรม อุตสาหกรรม แม้จะเป็นเพียงงานระดับชาวบ้าน เทคโนโลยีก็อาจช่วยได้เป็นอย่างดี ยกตัวอย่างเช่นการทำยางพารา ถ้าทำตามแบบพื้นบ้าน ซึ่งทำกันตามมีตามเกิดขาดความระมัดระวังในความสะอาดเรียบร้อยก็มักได้ยางแผ่นที่มีคุณภาพต่ำ ทำให้ขายไม่ได้เต็มราคา แต่ถ้านำเทคโนโลยีอย่างง่าย ๆ มาใช้ ให้มีการใช้กรรมวิธีที่ถูกต้องและแน่นอนสม่ำเสมอ ก็จะได้ยางแผ่นที่มีคุณภาพได้มาตรฐานขายได้เต็มราคา การที่ใช้ความระมัดระวัง และกรรมวิธีที่ละเอียดแน่นอนเพียงเล็กน้อย โดยมีได้ทำให้ต้องสิ้นเปลืองเกินกว่าปรกติ แล้วได้ผลประโยชน์เพิ่มสูงขึ้นเช่นนี้ นับว่าเป็นการประหยัดได้อย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ชาวสวนยางมาก ในการที่ท่านทั้งหลายจะออกไปทำหน้าที่ต่าง ๆ ทางด้านเทคนิคต่อไป ขอให้คำนึงถึงผลได้ที่เกิดขึ้นจากการประหยัดนี้ให้มาก

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จ และความเจริญ ทั้งในหน้าที่การงานและการครองชีพ และขอให้ทุกท่านที่มาพร้อมประชุมในพิธีนี้ มีความสวัสดิ์ดีจงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๒๑

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกครั้งหนึ่ง และได้ทราบรายงานกิจการของมหาวิทยาลัยที่ดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีอย่างน่าพึงพอใจ

ขอแสดงความชื่นชมกับบรรดาบัณฑิตที่ได้รับเกียรติพร้อมทั้งความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ทุกคน

งานสำคัญของมหาวิทยาลัย กล่าวอย่างสั้นที่สุด มีอยู่สองส่วน ส่วนหนึ่งคือการให้การศึกษา คือถ่ายทอดวิชาการแก่นักศึกษาและฝึกหัดอบรมให้นักศึกษาทั้งนั้นให้มีความรู้ความสามารถดีพร้อม ที่จะนำเอาวิชาการออกไปปฏิบัติงานตามสายวิชาที่เรียนมาอย่างมีประสิทธิภาพ อีกส่วนหนึ่งคือค้นคว้าวิจัยในวิชาการทุก ๆ สาขาให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ ทั้งเพื่อความเจริญของงานของวิชาการนั้น ๆ เอง และเพื่อที่จะนำไปใช้การให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือแม้แก่ชาวโลก มหาวิทยาลัยขอนแก่นพยายามดำเนินงานมาโดยเต็มกำลังเป็นเวลาหลายปี บัดนี้ การงานทุกอย่างเป็นปึกแผ่นเรียบร้อยแล้ว นับว่าได้ประสบผลสำเร็จขั้นมูลฐานอย่างสมบูรณ์ ถึงโอกาสที่จะปฏิบัติการให้เจริญรุดหน้าต่อไป จึงเป็นที่น่าภาคภูมิใจอย่างยิ่ง สำหรับบัณฑิตทั้งปวงนั้น ควรจะสำนึกให้ได้เสมอว่า ท่านเองก็มีส่วนรับผิดชอบร่วมกับมหาวิทยาลัยอยู่ด้วยส่วนหนึ่ง เมื่อได้มีโอกาสได้ฝึกฝนอบรมวิชาการชั้นสูงมาแล้วดังนี้ ก็จะต้องนำออกใช้เป็นประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะไปประกอบกิจการงานใด ๆ ณ ที่ใด ขอให้ใช้ความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ให้สมกับภูมิปัญญา จงทำตัวทำงานให้มีเหตุผลสมกับที่เป็นผู้มีหลักวิชา มีปัญญา และมีเกียรติ จงรักษาความบริสุทธิ์ใจและคุณค่าของตนไว้ให้มั่นคงเป็นนิตย์ พร้อมทั้งเพียรพยายามทำหน้าที่ที่มีอยู่ทุกอย่าง ทุกด้านด้วยความเข้มแข็งอดทน เพื่อให้ประสบความสำเร็จในชีวิตให้จงได้

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมีกำลังเข้มแข็งสมบูรณ์ ทั้งด้วยกาย และด้วยความคิดจิตใจสามารถ ดำเนินชีวิตและกิจการงานทุกอย่าง ให้บรรลุความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้า ทั้งให้มีความสุขความสวัสดิ์ ทุกเมื่อตลอดไป.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาต่าง ๆ
ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ครั้งที่ ๑๓
ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันพุธ ที่ ๒๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๒

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีกวาระหนึ่ง และที่ได้ทราบว่าการของมหาวิทยาลัยในรอบปีที่ผ่านมา เจริญก้าวหน้าดีทุก ๆ ด้าน ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

บัณฑิตทั้งหลาย กว่าจะศึกษาสำเร็จปริญญาได้ จะต้องฝึกฝนตนเองมาอย่างหนัก ทั้งในด้านวิชาการและด้านอื่น ๆ การฝึกฝนตนเองนั้นสำคัญมาก แต่ละคนจะต้องกระทำตลอดต่อไป ตราบเท่าที่ยังต้องการความดีความก้าวหน้า ต้องการสร้างสรรค์ประโยชน์และความเจริญให้แก่ตนและชาติบ้านเมือง

คนที่จะสามารถเหมาะจะทำงานให้ชาตินั้น จำเป็นจะต้องมีใจตั้งมั่นในการทำงาน มีความอดทนเสียสละ มีความอุตสาหะพยายามไม่ขาดสาย และสำคัญกว่าอื่นจะต้องมีความคิดความเข้าใจที่กระจ่าง แน่นนอน และเที่ยงตรงตามเหตุผลและความจริง ไม่ปล่อยให้ความคิดความเห็นของตัวเองเปลี่ยนแปลงไปตามอคติ ความพอใจและไม่พอใจ การงานทั้งหลายเป็นอันมาก ที่ล้มเหลวล่าช้าอยู่ พิจารณาดูแล้วจะเห็นว่ามียุคคติความไม่ตรงไปตรงมานั่นเองเป็นต้นเหตุสำคัญ ถ้าเรามีความคิดความเข้าใจที่เที่ยงตรงเป็นกลาง จะพิจารณาเรื่องใดก็เห็นกระจ่าง จะหาทางทำสิ่งใดก็คิดเห็นได้ตลอดไป จะทำงานอะไรร่วมกับใครก็ทำได้โดยสะดวกราบรื่น. และเมื่อมีทั้งความกระจ่างแจ้งในงาน ทั้งความสะดวกราบรื่นในการทำงานแล้ว ความสำเร็จและความเจริญก็ย่อมเกิดขึ้น. ยิ่งส่วนใหญ่ปฏิบัติงานร่วมกันได้โดยสอดคล้อง ความสามัคคีพร้อมเพรียงในชาติก็จะเกิดขึ้น เป็นกำลังให้สามารถพัฒนาทุกสิ่งทุกอย่างให้บังเกิดผลสมบูรณ์ได้ตามที่มุ่งปรารถนา

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ทั้งให้มีความสุขความสวัสดิ์ตลอดทุกเมื่อจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาต่าง ๆ
ของสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ เชียงใหม่ ครั้งที่ ๒
ณ สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร แม่โจ้
วันเสาร์ ที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีการเกษตร แม่โจ้ อีกวาระหนึ่ง และที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการต่าง ๆ ของสถาบัน ทั้งด้านวิชาการและด้านการปฏิบัติ เจริญก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา พร้อมทั้งจะออกไปประกอบการทำงานเป็นกำลังของบ้านเมือง

บัณฑิตทั้งหลายคงจะได้ออกไปปฏิบัติงานในสังกัดหน่วยงานต่าง ๆ กัน และเมื่อได้ปฏิบัติงานแล้วคงจะพบว่า งานของหน่วยงานเหล่านั้น หลาย ๆ ส่วนมักจะซ้ำและซ้อนกันอยู่ ก่อให้เกิดความล่าช้าหรือขลุกขลักขัดแย้ง ทำให้เสียประโยชน์ไปได้มากมาย ฉะนั้น เมื่อทราบอยู่แล้วว่าจะประสบเหตุการณ์เช่นนี้ แต่ละคนจึงควรต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องแก้ไข คือร่วมใจร่วมมือกันเปลี่ยน “การซ้ำซ้อน” นั้นเสียใหม่ ให้เป็น “การประสานและร่วมมือ” เพราะเท่าที่สังเกตและพิจารณามาแล้วเห็นว่า ถ้าได้พยายามปรับปรุงแก้ไขงานส่วนที่ซ้ำซ้อนกันให้ประสานกันแล้ว จะช่วยงานของทุกฝ่ายดำเนินก้าวหน้าไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วมาก การที่จะให้งานประสานกันนั้นมีหลักสำคัญอยู่ว่า ทุกฝ่ายจะต้องไม่แบ่งแยกกัน ไม่แย่งประโยชน์ ไม่แย่งความชอบกัน แต่ละฝ่ายแต่ละคน ต้องทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ มุ่งหวังผลสำเร็จในการงานเป็นใหญ่ยิ่งกว่าสิ่งอื่น ความบริสุทธิ์ใจและความมุ่งหมายอันเที่ยงตรงเป็นอย่างเดียวกันนั้น จะทำให้เข้าใจกันได้ ผู้ใดมีหน้าที่และความสามารถอย่างไรก็จะทำตามหน้าที่และความสามารถอย่างนั้น ให้ประสานสอดคล้องกันได้โดยอัตโนมัติ ความเจริญก้าวหน้าและความสำเร็จก็จะบังเกิดตามมา ในโอกาสนี้ จึงใคร่ขอให้บัณฑิตตั้งความเพียรพยายามที่จะนำเอาความรู้ ความสามารถ และความเข้าใจ อันกระจำในประโยชน์และความเจริญของชาติบ้านเมือง ไปปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงความซ้ำซ้อนในการงานให้กลับเป็นความประสานร่วมมือกันให้ได้ผลอย่างแท้จริง

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความสุข ความสวัสดิ และความก้าวหน้าตามที่ตั้งใจปรารถนาไว้ทุกประการ.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
วันจันทร์ ที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๒๒

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง และที่ได้ทราบว่าสถาบันดำเนินกิจการก้าวหน้ามาด้วยดี ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ได้รับเกียรติ และความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ทุกคน

กล่าวตามหลัก บัณฑิตจากสถาบันนี้ส่วนใหญ่ จะได้มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการบริหารการพัฒนาประเทศ อย่างกว้างขวาง ทั้งในงานของรัฐและของเอกชน นักบริหารการพัฒนามีภาระสำคัญในการที่จะต้องเป็นผู้นำ และตัวการควบคุมการพัฒนาบ้านเมือง ให้เจริญก้าวหน้าไปอย่างเหมาะสมถูกต้อง สู่ทิศทางและสภาพที่ทุกฝ่าย พึงปรารถนา และการที่จะปฏิบัติภาระอันนี้ให้ลุล่วงไปด้วยดีได้นั้น นอกจากจะอาศัยความรู้ความสามารถทางวิชาการ ตามที่ได้ศึกษามาแล้วยังจำเป็นต้องมีความรอบรู้และความเข้าใจอันกระฉ่างและเพียงพอ ในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมและสถานการณ์ที่เกี่ยวพันกับงานที่จะทำทั้งหมด รวมทั้งระบบชีวิตของคนไทย อันได้แก่ ความเป็นอยู่ ความต้องการ วัฒนธรรม และความรู้สึกนึกคิดโดยเบ็ดเสร็จด้วย จึงจะทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้ ข้อสำคัญอีกประการหนึ่ง ทุกคนควรจะได้ทราบตระหนักว่า การพัฒนาบ้านเมืองนี้จะต้องใช้วิชาการทุกสาขา นักบริหารการพัฒนาจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ ในพื้นฐานและหลักการของวิชาการต่าง ๆ อย่างทั่วถึง เพื่อช่วยให้ปฏิบัติงานร่วมกับทุก ๆ ฝ่ายได้คล่องตัวโดยสอดคล้อง และได้ผล ท่านทั้งหลายแต่ละคน มีพื้นฐานความรู้ความสามารถอย่างดีแล้ว ขอให้ตั้งใจและพยายามใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด ทั้งในการทำงาน ทั้งในการที่จะแสวงหาความรู้และความเจนจัดชำนาญเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถประกอบและส่งเสริม การปฏิบัติงานพัฒนาของท่านให้ได้ผลสมบูรณ์ ชาติบ้านเมืองจักได้ดำรงอยู่ และก้าวไกลไปในโลกได้ด้วย ความสวัสดิและมั่นคง

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้า สามารถบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์แก่ บ้านเมืองได้อย่างเข้มแข็ง และมีความสุขสวัสดิโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ณ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในวาระแรก ซึ่งจัดสำหรับผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาเขตประสานมิตรและวิทยาลัยพยาบาล รายงานกิจการประจำปี ที่แจ้งถึงโครงการและผลการวิจัย พร้อมทั้งงานบริการ ด้านการสอน การอบรม หลายอย่างต่างประเภทนั้น เป็นที่น่าสนใจและพอใจ ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุก ๆ คนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้

บัณฑิตทั้งปวงคงจะต้องมีภารกิจสำคัญต่อไป ในการให้การศึกษาแก่ผู้อื่น โดยเฉพาะแก่เยาวชน การให้การศึกษา นั้น กล่าวสั้น ๆ โดยความหมายรวบยอด คือการช่วยให้บุคคลค้นพบวิถีดำเนินชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสม ไปสู่ความเจริญและความสุขตามอัธยาศัยตามนี้ ผู้สอนมีหน้าที่ต้องหาความรู้และวิธีการดำเนินชีวิต มาให้ศิษย์ ได้รู้ได้ทราบ เพื่อให้สามารถเรียนรู้ต่อไป และดำเนินชีวิตต่อไปได้ด้วยดี จนบรรลุจุดหมาย ความรู้กับทั้งวิธีการ ที่ต้องการนั้น มีอยู่แล้วครบถ้วนพร้อมมูล ผู้ใดมีอุปาย หรือมีกระบวนการคิดการปฏิบัติอันแยบคาย ย่อมแสวงหา และหยิบยกมาใช้ได้ โดยถูกต้องพอเหมาะพอดีตามต้องการ อุปายอันแยบคาย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด ทั้งในการแสวงหาความรู้ ทั้งในการถ่ายทอดความรู้นี้ เกิดจากความระลึกได้ถึงความรู้ที่ได้ผ่านพบมาแล้ว ประกอบกับความรู้อันเป็นของตัวเอง และความคิดอ่านที่ว่องไวเฉลียวฉลาด ซึ่งปรกติทุกคนจะฝึกฝนให้เกิดขึ้นได้ ไม่เกินวิสัย แล้วนำมาใช้ควบเข้ากับความรู้ความถนัดของตน ให้เป็นประโยชน์ได้ทุกโอกาส ยกตัวอย่างเช่น ผู้ล้นทัดภาษา ที่รู้จักใช้อุปายอันแยบคาย ย่อมหาความรู้จากตำราทั้งเก่าใหม่ได้กว้างขวาง หลากแง่มุม และย่อมเลือกเฟ้นส่วนที่พอเหมาะพอดี นำมาใช้ให้เกิดผลที่สมบูรณ์ได้ บัณฑิตที่จะออกไปเป็นกำลังสำคัญในงานด้านการศึกษาของชาติต่อไป ควรจะศึกษาสำเนียงในเรื่องอุปายอันแยบคายให้เข้าใจชัด และพยายามสร้างเสริมให้เกิดมีขึ้นในตัวให้มาก เพื่อความสำเร็จ ความเจริญ ในการงานของแต่ละคนในวันข้างหน้า

ขออวยพรให้ทุกคนมีความสมบูรณ์พร้อมด้วยกำลังกาย ใจ และปัญญา สามารถดำเนินกิจการงาน ให้บรรลุจุดหมายอันอุดม ดำเนินชีวิตให้บรรลุความสุข ความสำเร็จและความสวัสดิ์ได้โดยสมบูรณ์ทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ณ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเป็นวาระที่สอง และมีความพอใจที่ตีตรารายงาน ว่า กิจการต่าง ๆ ของวิทยาเขตปทุมวันกับวิทยาเขตบางแสน ดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่บัณฑิตในที่ประชุมนี้ว่า การให้การศึกษาโดยความหมายรวบยอด หมายถึงการช่วยให้บุคคลค้นพบวิถีดำเนินชีวิตที่ไปสู่ความเจริญและความสุข ผู้สอนมีหน้าที่หาความรู้และวิธีการดำเนินชีวิตที่ดีมาให้ศิษย์ เพื่อให้สามารถเรียนรู้ให้ก้าวหน้า และดำเนินชีวิตต่อไปด้วยดีจนบรรลุจุดหมาย ในการนี้ หากผู้สอนมีอุปนิสัยหรือวิธีการอันแยบคายแล้ว จะช่วยให้การสอนได้ผลและมีประสิทธิภาพสมบูรณ์ วันนี้ จะพบกับท่านทั้งปวงถึงการใช้อุปนิสัยอันแยบคายในการใช้ตำรา ซึ่งเป็นอุปกรณ์สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งในการเรียนการสอน

ตำราว่าด้วยวิชาการต่าง ๆ แต่ละวิชาย่อมมีอยู่มากมายในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะมีผู้รู้ผู้ชำนาญการต่าง ๆ มาก ผู้รู้ชำนาญการเหล่านั้น แต่ละพวก แต่ละคน ยังรู้ถนัดชัดเจนไปในแง่ในมุมต่าง ๆ อีก จึงต่างเขียนต่างแต่งตำราออกมาเผยแพร่กัน จนอ่านไม่หมดใช้ไม่ทั่ว กระทั่งเกิดปัญหาขึ้น เช่นว่ากันว่า ตำราสอนอ่านเขียนแบบเก่าไม่เร้าความสนใจต้องเลิกใช้ มาใช้ตำราใหม่ที่น่าสนใจ เป็นต้น ซึ่งทำความลำบากให้พอสมควร ทั้งในแง่วิชาการและแง่การประหยัด ที่จริงควรจะคิดกันบ้างว่า ผู้ที่เขียนตำราใหม่ ก็รู้หนังสือมาได้ด้วยตำราเก่านั่นเอง และการให้เปลี่ยนใช้ตำราใหม่โดยมิได้แจกให้เปล่านั้น บางกรณีเด็ก ๆ ไม่มีโอกาสจะซื้อหามาเรียนได้จริง ๆ ที่ถูก ควรจะได้คิดกันให้ดีกว่า วิชาการนั้น เป็นเรื่องของความจริง ที่มีอยู่เป็นกลาง ตำราเล่มไหนก็เก็บเอาความจริงนั้นมากล่าวด้วยเนื้อหาสาระอันมีอยู่ โดยนัยเดียวกัน จะต่างกันก็ด้วยผู้แต่งมีวิธีอธิบายต่างกัน หรือเน้นหนักในบางแง่บางมุมต่างกัน หรือแทรกเสริม ส่วนหนึ่งส่วนใดให้พิสดารออกไปบ้างเท่านั้น เพราะฉะนั้น ผู้มีอุปนิสัยอันแยบคายย่อมไม่เห็นความสำคัญของตำรายิ่งไปกว่าเนื้อหาวิชา เมื่อมีตำราเล่มหนึ่งอยู่แล้ว ย่อมสามารถใช้ตำราเล่มเดิมนั้นเป็นหลักต่อไปได้ ส่วนใดเกินต้องการ ก็ข้ามเสีย ส่วนใดขาดตกบกพร่อง ก็เสริมให้ ก็จะทำให้ตำราเล่มเดิมคงประโยชน์อยู่เต็มที ทั้งจะขจัดปิดเป่าปัญหาเรื่องขาดตำรา หรือขาดเงินซื้อตำราใหม่ไปได้ จึงใคร่ขอให้บัณฑิตทั้งหลายนำวิธีการปฏิบัติตามนัยนี้ไปพิจารณาใช้ให้ได้ผลในงานของท่าน

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต มีความสุข ความสวัสดิ์ พร้อมทั้งความสมปรารถนาในสิ่งที่ตั้งใจมุ่งทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ณ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานมาว่า กิจการของมหาวิทยาลัยในวิทยาเขตบางเขนและพิษณุโลกดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี มีการดำเนินโครงการที่จะอำนวยความสะดวกทั้งในระยะใกล้ไกลหลายอย่าง

เมื่อวันก่อน ได้พูดถึงความหมายของการให้การศึกษา และได้อธิบายว่า การให้การศึกษาจำต้องอาศัยอุปนิสัยหรือวิธีการที่แยบคายเป็นเครื่องช่วยด้วย จึงจะได้ผลและมีประสิทธิภาพสมบูรณ์ ครั้งที่แล้วได้พูดถึงการใช้ตำราตามที่ถูกต้อง ด้วยอุปนิสัยแยบคายครั้งนี้ จะพูดถึงการฝึกหัดอบรมศิษย์ด้วยอุปนิสัยแยบคาย เพิ่มเติมให้แก่ท่าน

งานของครู นอกจากสอนให้รู้วิชาการแล้ว ยังต้องฝึกฝนอบรมความประพฤติปฏิบัติให้แก่ศิษย์ด้วย งานประการหลังนี้ รู้สึกกันในเวลานี้ว่าทำได้ลำบากยากยิ่ง เลยเป็นเหตุให้หลายคนพากันละวางความสนใจไปเสียเฉย ๆ ผู้ที่รู้อุปนิสัยแยบคาย จะไม่มองข้ามการอบรมความประพฤติของเด็กเป็นอันขาด และย่อมจะพยายามทำงานด้านนี้ มิให้ย่อหย่อนไปว่าการสอนวิชา เพราะเขาสามารถทำได้ คือผู้ฉลาดย่อมรู้ธรรมชาติของเด็กว่าเด็กวัยใด ลักษณะใด ชอบการฝึกอบรมแบบใด เขาย่อมสังเกตทราบ ว่าเด็กวัยหนึ่งต้องหัด ต้องประคับประคองให้ทำ จึงจะได้ผล อีกวัยหนึ่งต้องเชียวเคี้ยว ต้องบังคับ ต้องกวดขันให้ทำจึงจะได้ผล อีกวัยหนึ่งต้องแสดงเหตุผล ผิดชอบชั่วดีให้เห็นก่อน เพื่อชักนำไปให้ทำ จึงจะได้ผล แต่ไม่ว่าจะสอนเด็กวัยใด ลักษณะใด ผู้สอนจะต้องลงมือประพฤติเป็นตัวอย่างด้วยตนเอง ให้ได้เห็นได้ดูอยู่ตลอดเวลา โดยไม่ละเลยความประพฤติปฏิบัติที่ต้องการจะให้เกิดมีในตัวเด็ก เป็นอันขาด ไม่ว่าจะเป็นอย่างปฏิบัติเล็กน้อยปลีกย่อยเพียงใด ยิ่งในเรื่องความขยันหมั่นเพียร ยิ่งต้องเน้นเป็นพิเศษ เพื่อให้เห็นว่าความเพียรนั้นเป็นประธานของการทำงานทุกอย่าง การทำงานใด ๆ ไม่ว่าจะเล็กใหญ่ ง่าย ยาก ถ้าย่อหย่อนจากความเพียรแล้ว ยากที่จะให้สำเร็จเรียบร้อยทันเวลาได้ การฝึกฝนความเพียรถึงหากแรก ๆ จะรู้สึกเหน็ดเหนื่อยลำบาก แต่พอได้เพียรจนเป็นนิสัยแล้ว ก็จะกลับเป็นพลังอย่างสำคัญ ที่คอยกระตุ้นเตือนให้ทำงานอย่างจริงจัง ด้วยใจสำนึก และเมื่อใดพลังของความเพียรนี้เกิดขึ้น เมื่อนั้น การงานทั้งหลายก็สำเร็จได้โดยง่ายตายและรวดเร็ว บัณฑิตจะต้องอบรมผู้อื่นต่อไปในกาลข้างหน้า ขอให้ศึกษาวิธีการอันแยบคายนี้ไว้ให้ได้ และนำออกใช้ให้สำเร็จผลจงสมบูรณ์

ขออวยพรให้ทุกคนมีความสมบูรณ์พร้อมด้วยกำลังกาย ใจ และปัญญา สามารถดำเนินกิจการงานให้บรรลุจุดหมายอันอุดม ดำเนินชีวิตให้บรรลุความสุข ความสำเร็จ และความสวัสดิ์ได้ครบถ้วนทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ณ สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอีกครั้งหนึ่ง เป็นวาระที่สี่ ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้

ในวันก่อน ๆ ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่บัณฑิตในที่ประชุมนี้ ถึงความหมายของการศึกษา พร้อมทั้งอุบายวิธี อันแยบคายสำหรับจะใช้ในการสั่งสอนอบรมศิษย์ ทั้งในด้านให้วิชา และด้านอบรมความประพฤติปฏิบัติ วันนี้ จะพูดถึงองค์ประกอบอันสำคัญครบถ้วนของการศึกษาแก่ท่านทั้งหลาย

หลายปีมาแล้ว เรากล่าวถึงการศึกษากันว่าต้องประกอบด้วยองค์ ๔ คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา พลศึกษา และหัตถศึกษา แต่ละส่วนล้วนพอเหมาะกัน และคงจะหมายความว่า ถ้าส่วนหนึ่งส่วนใดบกพร่องไป ก็ใช้การไม่ได้ดี ถ้าบกพร่องมาก ก็ใช้การไม่ได้ ซึ่งก็พอจะทราบพอจะเห็นกันอยู่แล้ว

ในที่นี้ ข้าพเจ้ามีความประสงค์จะชี้ให้เห็นว่า คนเราจะแสวงหาแต่วิชาการศึกษาอย่างเดียวไม่ได้ ผู้มีวิชาการ จำเป็นจะต้องมีคุณสมบัติในตัวเอง นอกจากวิชาความรู้ด้วย จึงจะนำตนนำชาติให้รอดและเจริญได้ คุณสมบัติ พื้นฐานที่จำเป็นสำหรับทุกคนนั้น ที่สำคัญได้แก่ ความรู้จักผิดชอบชั่วดี ความละเอียดรอบคอบ ความซื่อสัตย์ สุจริต ทั้งในความคิดและการกระทำ ความไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น ความไม่มั่งง่าย หยาบคาย กับอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญเป็นพิเศษ คือ ความขยันหมั่นเพียร พยายามฝึกหัดประกอบกิจการงานทุกอย่างด้วยตนเอง ด้วยความตั้งใจ ไม่ละเลย ไม่ทอดทิ้ง คุณสมบัติเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ที่จะทำให้การศึกษาสมบูรณ์เป็น ประโยชน์จริง เป็นสิ่งซึ่งครูจะต้องปลูกฝังให้เจริญขึ้นในตัวนักเรียนให้ครบถ้วน เพื่อให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นคนเต็มคน เป็นผู้สามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ตนเองและประเทศชาติได้ ขอให้ท่านทั้งหลายเอาใจใส่ศึกษาในความจริงข้อนี้ และถือเอาเป็นหน้าที่ ที่จะต้องพยายามทำให้ถูกต้องครบถ้วน โดยจดจำรำลึกไว้เสมอตลอดเวลาว่า คนชั่ว คนคร้าน คนหยาบ คนไม่มีอายนั้น ถึงจะมีความรู้ท่วมท้นเท่าใด ก็ไม่มีประโยชน์ เพราะสร้างสรรค์อะไรไม่ได้ แต่ทำลายอย่างเดียว

ขอให้ทุกคนมีกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญาอันสมบูรณ์ สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้เต็มภาคภูมิ เพื่อช่วยส่วนรวมให้มีความมั่นคง และขอให้ประสบแต่ความเจริญรุ่งเรือง มีความสุข ความสวัสดิ์ และความสำเร็จ ทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๒๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าในกิจการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นที่น่าพอใจด้วยกันทุก ๆ ฝ่าย

ขอแสดงความชื่นชมกับท่านทั้งหลาย ทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งผู้สำเร็จการศึกษา ที่ได้รับเกียรติเป็นพิเศษในครั้งนี้

บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาแล้วทุกคน คงมีความมุ่งหวังต่อไปที่จะสร้างตัว และสร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ แก่ส่วนรวม เพื่อให้ได้รับความสำเร็จ ความเจริญรุ่งเรือง และเกียรติยศชื่อเสียงในกาลภายหน้า ในการสร้างความสำเร็จ ความเจริญ และเกียรติยศชื่อเสียงนั้น บัณฑิตมีวิชาความรู้เป็นเครื่องมือที่ทรงประสิทธิภาพพร้อมอยู่แล้ว ที่จะนำไปใช้งานได้ทันที แต่นอกจากวิชาความรู้ที่เป็นเครื่องมือแล้ว ทุกคนยังจะต้องมีรากฐานรองรับพร้อมกับวิธีการใช้อย่างถูกต้องเที่ยงตรงประกอบอีกด้วย จึงจะสามารถสร้างประโยชน์ให้สำเร็จเพียบพร้อมสมบูรณ์ได้ รากฐานที่ทุกคนต้องมีนั้น ได้แก่ความหนักแน่น มั่นคงในสุจริตธรรมประการหนึ่ง ความมุ่งมั่นในการประกอบกิจการงานทุกอย่างให้สำเร็จอีกประการหนึ่ง คนไม่มีความสุจริต คนไม่มีความมั่นคง ชอบแต่มีกง่าย ไม่มีความขยันจะสร้างสรรค์ประโยชน์ส่วนรวมที่สำคัญอันใดได้ ผู้ที่มีความสุจริตและความมุ่งมั่นเท่านั้น จึงจะทำงานสำคัญยิ่งใหญ่ที่เป็นคุณเป็นประโยชน์แท้จริงได้สำเร็จ ดูตัวอย่างผู้ทรงเกียรติคุณ ที่ได้รับปริญญากิตติมศักดิ์ในวันนี้ ก็ให้เห็นชัด แต่ละท่านแต่ละคนกว่าจะได้รับความสำเร็จและเกียรติยศชื่อเสียง ก็ต้องมุ่งมั่นทำประโยชน์ และฝ่าฟันอุปสรรคมากมายมาอย่างหนัก ในโอกาสที่ท่านทั้งหลายจะออกไปเริ่มต้นชีวิตการงาน จึงขอให้วางรากฐานการที่จะใช้วิชาการของท่านให้มันเหมาะสมครบถ้วน เพื่อจักได้ประสบความสำเร็จสมปรารถนา

ขออวยพรให้บัณฑิตมีความสมบูรณ์พร้อมด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา สามารถในการทำงานทั้งปวง และให้มีความสุข ความสวัสดิ์ จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตผู้ได้รับความสำเร็จในการศึกษาทุกคนทั่วกัน

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า วิชาความรู้ที่แต่ละคนมีอยู่เป็นดัง เครื่องมืออันทรงประสิทธิภาพ ที่จะนำออกใช้การได้ทันที แต่ที่จะนำมาใช้ทำการที่สำคัญให้เป็นประโยชน์แท้จริง ได้นั้น จำต้องมีรากฐานรองรับ และมีวิธีใช้ที่ถูกที่ตีประกอบด้วย รากฐานนั้นได้แก่ความสุจริตและความมุ่งมั่น ของแต่ละบุคคล ที่จะต้องมีเป็นเบื้องต้น

วันนี้จะกล่าวเสริมกับท่านว่า ความสุจริตก็ดี ความมุ่งมั่นในประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งก็ดี จะเกิดขึ้น และยั่งยืนอยู่ได้ด้วยอะไร ความสุจริตและความมุ่งมั่นในประโยชน์นั้น จะเกิดขึ้นและยั่งยืนอยู่ได้ด้วย สติ กับ ปัญญา สติ คือความระลึกรู้ ปัญญานั้น ตามภาษาที่ใช้กัน มีความหมายหลายอย่างเช่น “เจ้าปัญญา” แปลว่าฉลาด หลักแหลมมีเล่ห์เหลี่ยม “ทาสปัญญา” แปลว่า โง่ ทราม “จนปัญญา” แปลว่า หมดทางคิด “ไม่มีปัญญา” แปลว่า ไม่มีความสามารถก็ได้ ไม่มีความรู้ความคิดก็ได้ ไม่มีทาง ไม่มีโอกาสก็ได้ ไม่มีทรัพย์ก็ได้ ในที่นี้ จึงต้องจำกัด ความหมายลงไปว่า ปัญญา คือ “ความรู้ชัด” ที่เกิดขึ้นจากความฉลาดสามารถคิดพิจารณาอย่างถูกต้องแยกคาย ตามเหตุตามผล และการที่ว่า “ความสุจริตและความมุ่งมั่นจะบังเกิดยั่งยืนอยู่ได้เพราะสติกับปัญญา” นั้น หมายความว่า เมื่อบุคคลมีสติรู้ตัว มีปัญญารู้ชัดในคุณค่าของความสุจริต และการสร้างสรรคความเจริญ บนพื้นฐานของความสุจริต แล้วก็จะเกิดเป็นความนิยมเชื่อมั่นและพึงใจในความดี สิ่งดี และการกระทำดี แล้ว ความมั่นใจพึงใจนั้นก็อุดหนุนระคองความสุจริต พร้อมทั้งความมุ่งมั่นที่จะทำดีให้คงอยู่ได้ตลอดไปไม่เสื่อมถอย บัณฑิตที่จะออกไปเริ่มชีวิตการงานใหม่ ขอให้สังวรระวังตั้งสติ ระลึกรู้ตัวให้มั่นคง อย่าปล่อยให้สิ่งเฝ้ายวน หรือ ความมก่ง่าย นำพาให้เสียการ เสียโอกาส หมั่นคิดพิจารณาหาเหตุผลในสิ่งต่าง ๆ โดยหนักแน่น ให้เกิดปัญญา รู้ ชัดเสมอ จักได้มีรากฐานทางความคิดจิตใจอันสุจริตมั่นคง สำหรับรองรับสนับสนุนวิชาความรู้ได้อย่างเต็มที่ และสามารถประกอบกิจการงานทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขออวยพรให้บัณฑิตประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองและมั่นคงในการงาน และ ขอให้ทุกท่านที่มาร่วมพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ ที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่ง เป็นวาระที่สาม และขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน

เมื่อวันก่อน ข้าพเจ้าได้พบกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ว่า บัณฑิตมีวิชาความรู้เป็นเครื่องมืออันทรงประสิทธิภาพสำหรับสร้างสรรค์ประโยชน์และความเจริญต่าง ๆ แต่ผู้ที่สร้างสรรค์ประโยชน์แท้จริงให้แก่ตัวแก่ส่วนรวมได้ จำเป็นต้องมีความสุจริตกับความมุ่งมั่นที่ทำงานเป็นรากฐาน และรากฐานนั้นย่อมเกิดมีมั่นคงได้เพราะ สติ ความระลึกรู้กับปัญญา ความรู้ชัด อันเกิดขึ้นด้วยการพิจารณาอย่างถูกต้องแยกคายด้วยเหตุผล วันนี้ จะพูดกับท่านถึงวิธีการใช้ความรู้ปฏิบัติงานต่อไป

เมื่อท่านมีภารกิจงานใด เบื้องต้น ขอให้พิจารณาให้เห็นจุดหมาย อันเป็นประโยชน์แท้ของงานนั้น ให้เห็นแจ่มแจ้ง ให้เกิดความมั่นใจและพึงใจที่จะกระทำ เมื่อพึงใจทำแล้ว จึงกำหนดขั้นตอนการทำงานให้เหมาะสมแก่ความสามารถและโอกาส แล้วลงมือปฏิบัติให้ได้สมบูรณ์ครบถ้วนตามขั้นตอนนั้น ด้วยความหมั่นขยันโดยสม่ำเสมอจนกว่าจะสำเร็จ ขณะที่ปฏิบัติ ก็เอาใจใส่จดจ่อ ไม่วางมือเสียกลางคัน ให้ล่าช้าเสียงานไปด้วยความเพิกเฉยละเลย ใช้ความระมัดระวังและพินิจพิจารณาตลอดเวลาที่ปฏิบัติ เพื่อให้งานที่ทำบรรลุผลเลิศ เพียงเท่านั้น ท่านทั้งหลาย ก็คงจะพอเห็นได้ว่า งานที่กระทำโดยอาศัยหลักวิชาที่ดี บนรากฐานแห่งความสุจริตและความมุ่งมั่น และด้วยวิธีการอันแยกคายพร้อมด้วยความพึงพอใจ ความอุตสาหะขะมักเขม้น เอาใจจดใจจ่อ และความพินิจพิจารณา จะต้องบรรลุผลที่ปราศจากโทษและเป็นประโยชน์แท้จริงอย่างแน่นอน ในโอกาสที่บัณฑิตออกไปประกอบการทำงานหรือศึกษาเพิ่มเติมให้สูงยิ่งขึ้นไปนี้ จึงขอฝากใจความที่กล่าวแล้วทั้งหมด ไปพิจารณาประกอบการประพฤติปฏิบัติของแต่ละคนให้สำเร็จประโยชน์ด้วย

ขออวยพรให้ประสบแต่ความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความมั่นคงก้าวหน้าในการทำงานจงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๒

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และได้ทราบรายงานความก้าวหน้าของกิจการของมหาวิทยาลัยทุก ๆ ด้าน ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้

การศึกษาในมหาวิทยาลัย ซึ่งถือว่าเป็นการศึกษาเพื่อมุ่งให้มีความรู้ความสามารถเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบกิจการในชีวิตนั้น เป็นการศึกษาในระบบ ส่วนใหญ่ ผู้ศึกษาได้รับความรู้ถ่ายทอดจากครูบาอาจารย์ และจากการศึกษาค้นคว้าเป็นสำคัญ แต่มิได้เรียนรู้จากการกระทำหรือการพบเห็นด้วยตนเองโดยตรง ครั้นเมื่อออกไปทำงานและดำเนินชีวิตด้วยตนเองแล้ว จึงประสบเหตุการณ์และสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัญหาให้ต้องขบคิด ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจอันชัดเจนแจ่มแจ้งในสิ่งทั้งปวงที่เกี่ยวกับชีวิตของแต่ละคนยิ่งขึ้น อีกชั้นหนึ่ง ประสบการณ์ในชีวิตนี้เป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ความชัดเจนที่สำคัญ ซึ่งถ้าได้รู้จักนำมาใช้ด้วยความรู้เท่าถึงเหตุ และผลอย่างแท้จริงด้วยความบริสุทธิ์ใจ และด้วยความตั้งใจแล้ว จะยังประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคมได้อย่างวิเศษสุด

ดังนั้น การศึกษานอกระบบภายหลังที่สำเร็จการศึกษา หรือการศึกษาในมหาวิทยาลัยชีวิตจึงมีความสำคัญมาก ในการที่จะสร้างเสริมให้ผู้ผ่านการศึกษาในระบบมาแล้ว เกิดความรู้ ความเฉลียวฉลาด สามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และสามารถดำรงตนให้อยู่ในสังคมอย่างมั่นคงเป็นสุข บัณฑิตทุกคนซึ่งมีส่วนร่วมในการสร้างประสบการณ์ในชีวิตร่วมกันต่อไป จึงได้ทราบตระหนักแล้วจึงตั้งใจพยายามใช้สติปัญญาความสามารถที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ ควบคู่กับความรู้ความสามารถทางวิชาการที่มีอยู่ ประดับประดารักษาสิ่งดี สิ่งเจริญและสถานภาพของบ้านเมืองไว้ พร้อมกับปรับปรุงแก้ไขให้วิวัฒนาการไปตามลำดับขั้นด้วยความมั่นคง ชาติของเราจะอยู่รอด และดำเนินก้าวหน้าไปในโลกได้ด้วยความปลอดภัยเป็นอิสระ

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรืองทั้งในการดำเนินชีวิต และหน้าที่การงาน ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาชุมนุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสวัสดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรกิตติมศักดิ์ และ พระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
วันพฤหัสบดี ที่ ๖ กันยายน ๒๕๖๒

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในวันนี้ และได้ทราบว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีอีกเป็นอันมาก มีการปรับปรุงและขยายงานทั้งด้านบริหารและวิชาการหลายอย่าง ซึ่งควรจะถือได้ว่าเป็นประโยชน์สำคัญแก่บ้านเมืองโดยรวมด้วย.

ขอแสดงความชื่นชมกับท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้รับปริญญากิตติมศักดิ์และกับบัณฑิตทุก ๆ คนที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา.

ผู้ที่เรียนสำเร็จวิชาการชั้นสูงต่าง ๆ ก็เป็นที่หวังกันว่าจะได้เป็นกำลังปฏิบัติบริหารงานที่สำคัญ ๆ ของประเทศ ให้ประเทศดำรงอยู่อย่างมั่นคงและวิวัฒนาการไปในทางที่ดีที่เจริญขึ้น หรือเรียกกันง่าย ๆ ว่าไปพัฒนาประเทศ ซึ่งเน้นถึงการริเริ่มเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าใหม่ ๆ ต่าง ๆ เป็นสำคัญ. ดังนี้ งานพัฒนาประเทศแต่ละด้าน แต่ละสาขา จึงมีโครงการประเภทเร่งรัดมากมาย ที่มีผู้ร่วมในโครงการก็ต้องปฏิบัติกันอย่างขะมักเขม้น เพื่อให้แล้วเสร็จทันตามแผนงาน ระยะเวลา และงบประมาณที่วางไว้. ความชวนชวนสร้างเสริมความเจริญขึ้นมาอย่างนี้ นับว่าเป็นประโยชน์ยิ่งใหญ่อส่วนหนึ่ง. อย่างไรก็ตาม นอกจากการสร้างใหม่ ยังมีการรักษาความเจริญที่มีอยู่แล้ว อีกส่วนหนึ่ง ซึ่งเป็นภาระสำคัญเหมือนกัน และทุกคนจะละเลยไม่ได้ หากแต่ต้องพยายามร่วมกันกระทำ ให้เข้มแข็งหนักแน่นเสมอกันกับการสร้างสรรค์. การรักษาความดีความเจริญที่เรามีอยู่แล้วนี้ อาจไม่สนุกสนาน ไม่น่าตื่นเต้น ไม่น่าสนใจนัก. แต่ถ้าเราตั้งใจพยายามปฏิบัติให้ได้ผลจริง ๆ อาจช่วยลดงานด้านสร้างสรรค์ลงได้มาก ทั้งอาจช่วยให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้นด้วย.

หวังว่าบัณฑิตทั้งหลายจะบำเพ็ญตนเป็นผู้รักษาความเจริญที่มีอยู่แล้วควบคู่กันไปกับเป็นนักสร้างสรรค์ เพื่อประโยชน์สุขและความวัฒนาถาวรของชาติไทย. ขออวยพรให้ประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต และมีความเจริญมั่นคงในหน้าที่การงานต่อไปทั่วหน้ากัน.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ฯ ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๑ - ๒๕๒๒

ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๒๒

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อีกราวหนึ่ง และที่ได้ทราบว่ากิจการของมหาวิทยาลัย วิทยาเขตสงขลา เจริญก้าวหน้ามาด้วยดีทุกอย่าง ทั้งด้านวิชาการ การบริการประชาชน และการบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรม อาคารศูนย์ส่งเสริมวัฒนธรรมภาคใต้ ที่จะทำพิธีเปิดในวันนี้ คงจะอำนวยประโยชน์แก่บรรดาบัณฑิต นักศึกษา ตลอดจนประชาชนทั่วไปอย่างกว้างขวาง สำหรับการค้นคว้าศึกษาและธำรงส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติ

ข้าพเจ้าเคยพูดกับบัณฑิตทางการศึกษาในปีนั้นว่า การให้การศึกษา นั้น กล่าวสั้นโดยความหมายรวบยอด ได้แก่การช่วยให้บุคคลค้นพบวิธีดำเนินชีวิตโดยทางที่ชอบ ไปสู่ความเจริญและความสุขตามอัตภาพของตน ๆ ผู้สอน มีหน้าที่ที่จะหาวิชาความรู้และวิธีการครองชีวิตที่ดีมาให้ศิษย์ เพื่อให้ศิษย์สามารถเรียนรู้ได้ก้าวหน้า และดำเนินชีวิตต่อไปได้ด้วยดีตามทำนองคลองธรรมจนบรรลุจุดหมาย และในการนี้ ผู้สอนจำต้องมีวิธีการอันแยบคาย ทั้งในด้านให้วิชาการและในด้านอบรมความประพฤติปฏิบัติทุกชั้นตอนโดยลำดับ จึงจะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีผลสมบูรณ์ กล่าวคือ สามารถให้การศึกษาแก่ศิษย์ได้ครบทุกส่วน

เท่าที่กล่าวนี้ คงทำให้เห็นแล้วว่า งานของบัณฑิตแต่ละคนนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง และปฏิบัติได้ โดยยาก ท่านทั้งหลายจะต้องอาศัยวิชาความรู้ที่กว้างขวาง ถูกต้อง และแม่นยำชำนาญอยู่ตลอดเวลาทั้งต้อง มีความอดทนพยายาม มีสติความระลึกรู้ตัว มีความสังเกตพิจารณาอย่างถี่ถ้วนรอบคอบยิ่งกว่านั้น ทุกคนยังต้องมีคุณสมบัติสำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งข้าพเจ้าใคร่จะกล่าวเป็นพิเศษในโอกาสนี้ คือความหนักแน่นอดทน ไม่ยอมตัวให้วู่วามไปตามเหตุการณ์ ตามอคติ ตามอารมณ์ชอบใจหรือไม่ชอบใจ ความหนักแน่นอดทน ช่วยให้เกิดการยั้งคิด และธรรมดาคณเรา เมื่อมีการยั้งคิด ย่อมมีโอกาสพิจารณาทบทวนเรื่องต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น เมื่อคิดทบทวนดีแล้ว ก็ให้เห็นและเข้าใจทุกสิ่งทุกอย่างได้อย่างกระจ่างชัด คือเห็นและทราบชัดในสิ่งที่เป็นตัวปัญหา พร้อมทั้งลู่ทางและวิธีการที่จะคิดจะปฏิบัติแก้ไขปัญหานั้นโดยตลอด จึงสามารถทำการงานได้โดยราบรื่น ไม่หลงทางไม่เสียเวลา ไม่ผิดพลาด หากแต่มีประสิทธิภาพและบรรลุผลสมบูรณ์ บัณฑิตจึงควรพยายามฝึกฝนความหนักแน่นอดทนในตนเอง ให้เจริญมั่นคงยิ่ง ๆ ขึ้น เพื่อนำมาใช้ในการงานของตนของชาติ ที่ทุกคนจะต้องรับภาระกระทำในกาลต่อไป

ขออวยพรให้ประสบความสุขและความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญก้าวหน้าและความรุ่งเรืองในหน้าที่ การงานจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร และอนุปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยศิลปากร
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศิลปากร
วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๒

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากรในวาระนี้ และที่ได้ทราบว่าทางกรมมหาวิทยาลัยได้พยายามอย่างยิ่ง ในอันที่จะปรับปรุงส่งเสริมกิจการทุกด้านทุกส่วน ให้เจริญขึ้นพร้อมกัน เพื่อให้ความเจริญพร้อมของกิจการทุกส่วนนั้นบังเกิดผลที่สมบูรณ์แก่การศึกษาของ มหาวิทยาลัยและของชาติ

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติ ความสำเร็จ พร้อมทั้งโอกาสที่จะออกไป ประกอบการทำงานตามวิถีสถาณะ ใช้ศิลปวิทยาที่ศึกษามาด้วยดีให้เป็นประโยชน์แก่ตนแก่บ้านเมือง

บัณฑิตของมหาวิทยาลัยนี้ ส่วนใหญ่ที่เฝ้าศึกษาหนักไปในวิทยาการฝ่ายศิลปวัฒนธรรมซึ่งถ้ามองแต่ เพียงผิวเผินแล้ว จะเห็นว่ามิได้เกี่ยวข้องกับวิทยาการก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเลย แต่แท้จริงแล้ว บัณฑิตที่นี้ได้อยู่ใกล้ชิดและได้ใช้วิทยาศาสตร์ก้าวหน้าอย่างมาก เช่นนักศึกษาวิชาโบราณคดี ถ้าไม่อาศัยหลัก วิชาวิทยาศาสตร์และเครื่องมือตรวจสอบที่ทันสมัยแล้ว ในบางกรณี ก็ยากที่จะพิสูจน์ความจริงต่าง ๆ โดยแน่ชัดได้ บัณฑิตทั้งหลายจึงนับว่าเป็นผู้มีโชค ที่มีโอกาสได้รู้ ได้เห็น ได้ทราบตระหนักมาตั้งแต่ต้น ว่าวิทยาการทุกฝ่ายนั้น มีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและเกี่ยวเนื่องกันทั่วไปหมด ผู้ที่จะใช้วิทยาการให้บังเกิดผล จำเป็นต้องเรียนรู้วิทยาการ ให้ชัดและทั่วถึง และนำมาใช้ประกอบอุดหนุนกันให้ครบถ้วน ขอให้ทุกคนระลึกถึงหลักข้อนี้ไว้ตลอดไป อย่าถือตัว อย่าถือวิชาความรู้ของตัวเองเป็นใหญ่ จะไม่ช่วยให้ทำการใด ๆ สำเร็จได้ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างจะสำเร็จ ขึ้นได้ต้องอาศัยเหตุ อาศัยปัจจัย ประกอบพร้อมกัน เหตุปัจจัยนั้นก็ไต่แก่วิทยาการที่ได้ศึกษาอบรมมาเป็น อย่างดีแล้ว และนำมาปฏิบัติให้ถูกต้องตามขั้นตอน ด้วยความฉลาดรอบคอบนั่นเอง

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบแต่ความสุขความเจริญ มีความสำเร็จในชีวิตและในหน้าที่การงาน พร้อมทั้งความสมปรารถนาในสิ่งอันพึงประสงค์ทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
ณ อาคารใหม่สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าอีกวาระหนึ่ง ทั้งมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของสถาบันกำลังดำเนินก้าวหน้าเป็นอย่างดีทุกด้าน ผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับจากสถาบันมีการทำงานทำเป็นที่แน่นอนทุกคน

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติ ความสำเร็จ พร้อมทั้งโอกาสอันงดงามที่จะได้ออกไปทำงานเพื่อความเจริญมั่นคงของบ้านเมือง

เทคโนโลยีนั้น โดยหลักการ คือการทำให้สิ่งที่มีอยู่ให้เกิดเป็นสิ่งที่นำมาใช้ประโยชน์ได้ตั้งนั้น เทคโนโลยีที่ดี ที่สมบูรณ์แบบ จึงควรจะสร้างสิ่งที่จะใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า และมีความสูญเปล่าหรือความเสียหายเกิดขึ้นน้อยที่สุด แม้แต่สิ่งที่เป็นของเสีย เป็นของเหลือทิ้งแล้ว ก็ควรจะได้นำเทคโนโลยีแปรสภาพให้เป็นของใช้ได้ เช่น ใช้ทำขยะและมูลสัตว์ให้เป็นแก๊สและปุ๋ย เป็นต้น โดยทางตรงข้ามเทคโนโลยีใดที่ใช้การได้ไม่คุ้มค่าก่อให้เกิดความสูญเปล่าและความเสียหายได้มาก จัดว่าเป็นเทคโนโลยีที่บกพร่อง ไม่สมควรจะนำมาใช้ไม่ว่าในกรณีใด ท่านทั้งหลายจะเป็นผู้ใช้เทคโนโลยีในการสร้างสรรค์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสภาพบ้านเมืองและฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนต่อไป ควรหัดเป็นคนช่างคิดช่างสังเกตในการปฏิบัติงานของตนเอง นอกจากเทคโนโลยีที่ใหญ่โตระดับสูงสำหรับใช้ในงานใหญ่ ๆ ที่ต้องการผลมาก ๆ แล้ว แต่ละคนควรคำนึงถึงและคั่นคิดเทคโนโลยีอย่างง่าย ๆ ควบคู่กันไป เพื่อช่วยให้กิจการที่ใช้ทุนรอนน้อยมีโอกาสนำมาใช้ได้โดยสะดวกและได้ผลด้วย ก่อนที่ท่านทั้งหลายจะออกไปมีหน้าที่การงานช่วยบ้านเมืองและประชาชนนี้ จึงใคร่จะขอให้ตั้งใจให้แน่วแน่ ที่จะนำเอาวิชาความสามารถของตัวไปใช้ด้วยความสุจริตบริสุทธิ์ใจ และด้วยความฉลาดรอบคอบ ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ทุกอย่างโดยถูกต้องเหมาะสม ไม่ว่าจะกระทำร่วมกับผู้อื่น หรือกระทำโดยลำพังตนเอง บ้านเมืองของเราจักได้อยู่รอดและวัฒนาสถาพรตลอดไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จและความสำเร็จในชีวิต ให้มีกำลังกายกำลังใจที่เข้มแข็งสมบูรณ์ และให้ความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงานทุกอย่างจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันจันทร์ ที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๒๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยวิวัฒนาการก้าวหน้ามาด้วยดีทุกด้าน สอดคล้องกับความเจริญและความต้องการของประเทศในปัจจุบัน

ขอแสดงความชื่นชมกับท่านผู้ทรงคุณวุฒิและกับบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและประสบความสำเร็จในการศึกษา

วิชาการที่สอนเป็นหลักในมหาวิทยาลัยมหิดลนี้ ก็คือวิชาแพทยศาสตร์ กับทั้งวิชาวิทยาศาสตร์นานาสาขาซึ่งเป็นอุปการะแก่วิชาแพทย์ จึงพอจะกล่าวได้ว่าผู้สำเร็จการศึกษาจากที่นี่ จะได้เป็นผู้มีส่วนร่วมมีอย่างสำคัญในงานด้านการแพทย์และอนามัย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือการสร้างเสริมความเข้มแข็งสมบูรณ์แห่งสุขภาพนั่นเอง การรักษาความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกายเป็นปัจจัยของเศรษฐกิจที่ดี และสังคมที่มั่นคง เพราะร่างกายที่แข็งแรงนั้น โดยปรกติ จะอำนวยผลให้สุขภาพจิตใจสมบูรณ์ด้วย และเมื่อมีสุขภาพสมบูรณ์ดีพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจแล้ว ย่อมมีกำลังทำประโยชน์ สร้างสรรค์เศรษฐกิจและสังคมของบ้านเมืองได้เต็มที่ ทั้งไม่เป็นภาระแก่สังคมด้วย คือเป็นแต่ผู้สร้าง มิใช่ผู้ถ่วงความเจริญ ดังนั้น จึงใคร่ขอร้องให้ทุก ๆ คน ตั้งใจและพยายามปฏิบัติหน้าที่ให้ได้ผลสมบูรณ์จริง ๆ อย่าปล่อยให้กำลังของชาติต้องเสื่อมถอยลงเพราะประชาชนเสียสุขภาพอนามัย จะทำให้การสร้างความมั่นคงก้าวหน้าทางสังคมและทางเศรษฐกิจทุกอย่างเป็นไปได้โดยยาก ท่านทั้งหลายควรระลึกให้ได้เสมอว่าสุขภาพที่สมบูรณ์ในร่างกายและจิตใจนั้น เป็นรากฐานของการสร้างสรรค์จรรโลงประเทศ อันจะเป็นทางขจัดปัญหาของสังคมส่วนสำคัญลงได้ และจะทำให้การพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศบรรลุถึงความสำเร็จมั่นคง และเจริญก้าวหน้า ประกอบพร้อมไปด้วยความเป็นอิสระ ยุติธรรม และความผาสุก

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังความคิดอันเข้มแข็ง ที่จะประกอบกรณียกิจด้วยความสุจริตบริสุทธิ์ใจ ขอให้มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน มีความสุขความสำเร็จในสิ่งที่ตั้งใจหวัง และขอให้ทุกท่านที่ร่วมประชุมอยู่ ณ ที่นี้ มีความสวัสดิ์ดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ณ โอกาสนี้ และที่ได้ทราบว่าทางมหาวิทยาลัยได้พยายามอย่างยิ่ง ที่จะปรับปรุงกิจการทุก ๆ ด้านให้เจริญก้าวหน้า เพื่อให้การศึกษาของชาติได้ผลโดยสมบูรณ์

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้

รายงานกิจการของมหาวิทยาลัยข้อหนึ่ง กล่าวถึงการที่จะสร้างเสริมความเป็นครู ความเป็นครูนี้เป็นของดีมีค่า และถ้าได้พิจารณาให้ลึกซึ้งลงไปด้วยแล้ว ก็จะได้เห็นความสำคัญยิ่งขึ้นไปอีก ความเป็นครูหมายถึง การมีความรู้ดีประกอบด้วยหลักวิชาที่ถูกต้องแน่นแฟ้นและแจ่มแจ้งแก่ใจ รวมทั้งคุณความดีและความเอื้ออารีปรารถนาที่จะถ่ายทอดเพื่อแผ่ให้ผู้อื่นได้มีความรู้ความเข้าใจที่ดีด้วย ความแจ่มแจ้งแนชัดในใจย่อมทำให้สามารถส่องแสงความรู้ออกมาให้เข้าใจตามได้โดยง่าย ทั้งในการปฏิบัติงานก็ย่อมทำให้ผู้ร่วมงานได้เข้าใจโดยแจ่มชัด ส่วนความหวังดีโดยบริสุทธิ์ใจนั้น จะน้อมนำให้เกิดศรัทธาแจ่มใสมีใจพร้อมที่จะรับความรู้ด้วยความเบิกบาน ทั้งพร้อมที่จะร่วมงานกับผู้มีคุณสมบัติของครูโดยเต็มใจและมั่นคง ดังนี้ ก็จะทำให้กิจการใด ๆ ที่กระทำอยู่ดำเนินไปโดยสะดวกราบรื่นและสำเร็จประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสมบูรณ์ ความเป็นครูจึงมิใช่คุณสมบัติเฉพาะสำหรับครูเท่านั้น หากแต่เป็นคุณสมบัติที่จะอำนวยประโยชน์เกื้อกูลมาก แก่คนทุกคนและแก่กิจการทุกอย่าง บัณฑิตทั้งหลายแต่ละคนแต่ละคน ล้วนเป็นผู้มีพื้นฐานวิชาการแน่นแฟ้นดีอยู่แล้วน่าจะศึกษาเรื่องความเป็นครูให้เห็นจริงและอบรมให้บังเกิดขึ้นพร้อมในตนเองบ้าง เพื่อประโยชน์ส่วนรวมร่วมกันในชาติบ้านเมืองของเรา

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความรุ่งเรืองก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาชุมนุม ณ ที่นี้ มีความสุขความสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารสวนอัมพร
วันอาทิตย์ ที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑ ในวันนี้ และที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยทุก ๆ ด้านดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี ขอแสดงความชื่นชมกับท่านผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้รับเกียรติจากมหาวิทยาลัย และกับบัณฑิตใหม่ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา

บัณฑิตทั้งหลายย่อมต้องมุ่งหวังความเจริญและความสำเร็จในชีวิตการทำงานในเบื้องหน้า ความสำเร็จนี้จะเกิดขึ้นได้ ก็ด้วยการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ปฏิบัติจะต้องอาศัยกำลังเครื่องเกื้อกูลส่งเสริมประกอบพร้อมกันหลายอย่าง ทั้งทางกาย ทางความรู้ และทางจิตใจ โอกาสนี้จึงจะขอพูดถึงเรื่อง “กำลัง” ที่เป็นหลักเป็นประธานสำหรับอุดหนุนการทำงานให้ทราบไว้ เพื่อความสำเร็จและความก้าวหน้าของทุกคน กำลังสำคัญอันดับแรก คือกำลังศรัทธา ไม่ว่าจะทำงานอะไรกับใคร เพื่อสิ่งใด ถ้าหากขาดความเชื่อถือในงาน ในบุคคล ในเป้าหมายแล้ว จะหากำลังอันใดมาบันดาลใจให้ชวนชววยในการทำงานมิได้เลย และก็ยากที่ผลสำเร็จหรือความพอใจจะบังเกิดขึ้นได้ตั้งใจหมาย ดังนั้น เมื่อจะทำการงาน จึงจำเป็นต้องปลุกศรัทธาให้มีขึ้นก่อน มิฉะนั้น การปฏิบัติจะเสียประโยชน์ทุกอย่างทั้งส่วนตัว ทั้งส่วนรวม การปลุกศรัทธานั้น ต้องไม่ใช่การยอมตัว ปล่อยใจให้เชื่อถือตามที่ถูกชักจูง ชี้นำ หรือยั่วยุ ศรัทธาที่พึงประสงค์มีทางสร้างขึ้นได้ทางเดียว ด้วยการเข้าไปเพ่งพินิจด้วยความคิดจิตใจที่หนักแน่น เป็นกลาง และมีเหตุผลพร้อมมูล เมื่อได้พิจารณาเห็นถ่องแท้ถึงคุณค่าถึงประโยชน์ในสิ่งนั้น คนนั้น ผลนั้นแล้ว ศรัทธาอันมั่นคงแนบแน่นจะเกิดขึ้นเอง ทั้งจะนำกำลังอื่น ๆ เช่น ความกระตือรือร้น ความชวนชววยพากเพียรพร้อมทั้งความคิดความฉลาด ให้เกิดขึ้นเกื้อกูลกันพร้อม ทำให้การทำงานดำเนินไปได้โดยราบรื่น ไม่ชักช้า และสัมฤทธิ์ผลสมบูรณ์ตามที่ประสงค์ บัณฑิตจึงควรศึกษาพิจารณาเรื่องกำลังศรัทธานี้ให้กระจ่าง และให้เกิดประโยชน์แก่ตัวจริง ๆ

ขออวยพรให้ประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงานจงทั่วกันทุกคน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารสวนอัมพร
วันจันทร์ ที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๖๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่นักศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหงประจำปีการศึกษา ๒๕๖๒ เป็นวาระที่สอง ขอแสดงความชื่นชมอย่างมากกับท่านที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า การที่จะปฏิบัติกิจการงานให้สำเร็จ ลุล่วงด้วยดีนั้น บุคคลจำเป็นต้องมี “กำลังใจ” หลายอย่างประกอบพร้อมกันเป็นเครื่องเกื้อกูลส่งเสริม กำลังสำคัญอย่างแรกคือกำลังใจศรัทธา ที่มีต่องาน ต่อเป้าหมายของงานที่ทำ และได้กล่าวด้วยว่า ศรัทธาที่เกิดขึ้นจากความเพ่งพิจารณาด้วยใจที่เป็นกลางประกอบด้วยเหตุผล จนเห็นคุณค่าและประโยชน์อย่างกระจ่างชัดแล้วนั้น คือศรัทธาที่ถูกต้อง เป็นตัวกำลังใจที่บุคคลต้องการมาส่งเสริมการทำงาน

กำลังใจที่สองต่อมาคือกำลังใจความเพียร ซึ่งเมื่อพิจารณาดูแล้ว ก็เห็นได้ว่าเป็นผลประการหนึ่งที่เกิดมาตามต่อจากศรัทธาที่กล่าวมานั่นเอง ความเพียรที่จะเป็นกำลังใจได้ต้องมีลักษณะแข็งแกร่ง ไม่ย่อท้ออ่อนเลื่อมคลายด้วยอุปสรรค ด้วยความยากลำบากเหน็ดเหนื่อยประการใด ๆ หากแต่อดสู่อุตส่าห์พยายามกระทำเรื่อยไปไม่ถอยหลังแม้หุดมือ ก็ยังพยายามคิดต่อไปไม่ทอดธุระ กำลังความเพียรจึงทำให้การทำงานไม่ชะงักล่าช้า มีแต่ดำเนินรุดหน้าเป็นลำดับไปจนบรรลุความสำเร็จ โดยไม่มีสิ่งใดจะยับยั้งขัดขวางได้ ท่านทั้งหลายจึงควรศึกษาพิจารณากำลังใจความเพียรนี้ให้เห็นจริง ให้เข้าใจชัด ด้วยความรู้ ความฉลาดของท่านแล้วตั้งใจให้มั่นคง ที่จะนำความเพียรของท่านมาใช้ให้ถูกต้องตามวิถีทาง คือ เพียรที่จะกำจัดความเลื่อมให้หมดไป และระวังป้องกันความเลื่อมนั้นมิให้เกิดขึ้นใหม่ เพียรที่จะสร้างสรรค์ความเจริญให้เกิดขึ้น และระวังรักษาไว้มิให้เสื่อมสลายประโยชน์และความสุขทั้งในส่วนตัวในส่วนรวมก็จะสำเร็จขึ้นพร้อม และดำรงมั่นคงอยู่ได้ตลอดไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงานทุกอย่างตามที่ปรารถนา และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารสวนอัมพร
วันอังคาร ที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยรามคำแหงประจำปีการศึกษา ๒๕๖๑ อีกครั้งหนึ่ง เป็นวาระที่สาม ขอแสดงความชื่นชมอย่างมากกับท่าน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้

สองครวก่อน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงกำลังที่เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับส่งเสริมในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ เป็นความว่า ศรัทธาเป็นกำลังกระตุ้นเตือนให้เกิดความกระตือรือร้น ความนิยม ขวนขวาย และสติปัญญาในการทำงาน ความอดสาหะพากเพียรเป็นกำลังกำจัดอุปสรรคและนำส่งให้ก้าวหน้า ผู้ที่หวังความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้า ควรจะได้ศึกษาและอบรมฝึกฝนกำลังทั้งนั้นให้เกิดขึ้นในตนเอง ให้กล้าแข็งและมั่นคง

วันนี้จะพูดถึงกำลังสำคัญอย่างอื่นต่อไป อย่างหนึ่งคือกำลังสติ หรือกำลังแห่งความระลึกรู้ การทำงานนั้นถึงแม้ทำด้วยความศรัทธา ด้วยความหมั่นขยันไม่ทอดทิ้งก็ยังมีช่องมีคราวที่อาจจะเสียหายบกพร่องได้ ในขณะที่เมื่อมีความประมาทผลพลั้งเกิดขึ้น นักปฏิบัติงานจึงต้องระมัดระวัง ควบคุมสติให้ต้อยอยู่เสมอ เพื่อให้รู้เท่าทันสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา ความรอบคอบละเอียดถี่ถ้วนก็จะมีขึ้น เป็นเครื่องป้องกันความเสียหายและอันตรายมิให้เข้ามาถึงตัว อีกอย่างหนึ่งนอกจากความมีสติ คือกำลังความตั้งใจ ซึ่งในที่นี้หมายถึงความสามารถ ควบคุมจิตใจให้สงบและหนักแน่นมั่นคง ควบคุมความคิดให้อยู่ในระเบียบ ให้คิดอ่านอยู่แต่ในเรื่องหรือในภารกิจที่ต้องการจะทำให้สำเร็จ ไม่ปล่อยให้คิดฟุ้งซ่านไปในเรื่องต่าง ๆ นอกจุดหมายอันพึงประสงค์ กำลังความตั้งใจนี้ช่วยให้รู้ให้เข้าใจเรื่องราวและปัญหาต่าง ๆ ได้กระจ่าง ให้คิดเห็นช่องทางและวิธีการปฏิบัติงานได้แจ่มแจ้งชัดเจน และรวดเร็ว ไม่มีความลังเลสงสัย หรือพะวักพะวนด้วยสิ่งกวนกายกวนใจใด ๆ เป็นเครื่องกีดขวาง บัณฑิตทั้งหลายจึงควรศึกษาพิจารณาและฝึกฝนกำลังความระลึกรู้และความตั้งใจดังกล่าว ให้มีพร้อม เพื่อความสำเร็จ ความเจริญมั่นคงของตน ของชาติบ้านเมืองในเบื้องหน้าต่อไป

ขออวยพรให้ประสบความสำเร็จและความก้าวหน้ารุ่งเรืองทุกประการในชีวิตสมตามที่ตั้งใจปรารถนาทุก ๆ คน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารสวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยรามคำแหงรุ่นปีการศึกษา ๒๕๖๑ อีกครั้งหนึ่ง เป็นวาระที่สี่ ขอแสดงความชื่นชมอย่างมากกับท่าน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

เมื่อคราวก่อนๆ ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ ถึงคุณธรรมอันเป็นกำลังส่งเสริมให้บุคคล ปฏิบัติงานให้บรรลุถึงความสำเร็จและความเจริญในชีวิตไว้รวมสี่ข้อ ข้อหนึ่งคือศรัทธา ความเชื่อถือ ที่เกิดจาก จิตใจที่หนักแน่นเป็นกลาง ประกอบด้วยเหตุผล ซึ่งเป็นกำลังกระตุ้นให้เกิดความนิยมยินดีในงานของตัว และกระตือรือร้นชวนชวนที่จะกระทำด้วยความพึงพอใจ ข้อที่สองคือความเพียรที่มีลักษณะกล้าแข็งไม่ขาดสาย ซึ่งเป็นเหตุทำให้เหนียวแน่นอดทน ไม่ท้อถอย ช่วยให้ดำเนินการงานก้าวหน้าเรื่อยไปเป็นลำดับ ข้อที่สามคือสติ ความระลึกถึงสถานะหน้าที่ของตัว รู้เหตุการณ์ความเป็นไปซึ่งทำให้เกิดความรอบคอบระมัดระวังตัว ป้องกันมิ ให้การงานผิดพลาด บกพร่อง เสียหาย ข้อที่สี่คือความตั้งใจมั่น ซึ่งช่วยให้สามารถควบคุมความคิดจิตใจสงบอยู่ในระเบียบ ตั้งมั่นในการงานได้ตลอดเวลา ไม่หวั่นไหว เผลอพลั้ง และลั้งเลงสงสัย

วันนี้จะพูดถึงปัญญา ความรู้ชัด ซึ่งเป็นกำลังสำคัญสำหรับการพิจารณาวินิจฉัยตัดสินปัญหาและเรื่องราว ต่างๆ ที่จะต้องผ่านพบในการปฏิบัติงาน ความรู้ชัดนี้หมายถึงความรู้ที่กระจ่าง ถูกต้องตามเหตุตามผลและ ตามจริง เกิดขึ้นได้โดยอาศัยความรู้อันกว้างขวาง ที่ได้รู้ได้เห็น ได้ศึกษาสังเกตมาแล้ว เป็นเนื้อหา อาศัยสติ ความระลึกถึง และความมีใจสงบตั้งมั่นในความเป็นกลาง ไม่หวั่นไหวด้วยอคติ เป็นพื้นฐานรองรับ และเป็น เครื่องพิจารณากลับกรอง สำเร็จเป็นความรู้ความเห็นที่ชัดเจนถูกต้อง ทำให้สามารถวินิจฉัยชี้ชัดในกรณีทั้งปวง ได้แม่นยำถูกต้อง ผู้มีกำลังปัญญาจึงรู้จริงและรู้ซึ่ง มองเห็นปัญหาและภารกิจของตนได้ชัดเจนโดยตลอดหมด ทุกอย่าง และสามารถปฏิบัติบริหารให้สำเร็จเรียบร้อยได้โดยยุติธรรมถูกต้อง บัณฑิตทั้งหลายสมควรอย่างยิ่ง ที่จะอบรมกำลังปัญญานี้ให้เกิดขึ้น เพื่อความสำเร็จและความเจริญผาสุกของตนและของบ้านเมืองอันเป็นที่พึง ที่อาศัยของทุกคน

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสุขสวัสดิ์ มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ดังที่มุ่งหวังไว้ทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารสวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกครั้งหนึ่งเป็นคำรบห้าในวันนี้ และขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตใหม่ทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

เมื่อคราวก่อน ๆ ข้าพเจ้าได้พบกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ ถึงคุณธรรมห้าประการ ที่เป็นพลังกำลังส่งเสริม และหนุนนำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน กำลังห้าประการนั้น อย่างแรกคือความมีศรัทธาที่ถูกต้อง ได้แก่ ความเชื่อถืออันประกอบด้วยความเพ่งพินิจด้วยใจที่มั่นคงเป็นกลาง จนเกิดความกระฉ่างแจ่มแจ้ง อย่างที่สอง คือความอดุทธสาหะพากเพียรที่กล้าแข็งและไม่ขาดสาย ในอันที่จะกำจัดความเลื่อมและเสริมสร้างความคิดความเจริญ อย่างที่สามคือความระลึกรู้เท่าทัน ระมัดระวังการกระทำของตัวอยู่ตลอดเวลา ไม่ให้ประมาทพลาดพลั้ง จนการงานต้องบกพร่องเสียหาย อย่างที่สี่คือความตั้งใจมั่นคง ให้ความคิดอ่านเป็นระเบียบ รวมลงในการทำงาน ที่ต้องการจะทำ ไม่ฟุ้งซ่านไปในเรื่องอื่น ๆ ที่มีไข่จุดประสงค์ อย่างที่ห้าคือปัญญาความรู้ชัด หรือความรู้ตลอด แจ่มแจ้งในงานและวิธีที่จะปฏิบัติบริหารงานโดยถูกต้องเที่ยงตรง

คุณธรรมทั้งห้าประการนี้ พิจารณาให้ดีแล้ว จะเห็นว่าต่างก็เป็นเหตุเป็นผลต่อเนื่องอาศัยกัน และเกี่ยวกูลส่งเสริมซึ่งกันและกันอยู่ทั้งหมด เช่น ศรัทธาความเชื่อถือซึ่งเป็นต้นเหตุให้เกิดความพากเพียรขวนขวายนั้น จะต้องอาศัยความยั้งคิดและปัญญาเป็นเครื่องพิจารณาวินิจฉัย ปัญญา ความรู้ชัด จะเกิดมีได้ก็ต้องอาศัย ความตั้งใจเพ่งพินิจ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องสร้างเสริมคุณธรรมทุก ๆ ข้อให้ครบ ให้เป็นฐานอันแผ่กว้าง สำหรับรองรับการงานได้ทั่วถึงมั่นคง จึงจะสามารถทำงานสำเร็จผลเลิศได้โดยสมบูรณ์บริบูรณ์และเป็นประโยชน์ช่วยตัว ช่วยผู้อื่นและส่วนรวมได้ด้วย ขอบัณฑิตใหม่จงศึกษาพิจารณาให้ถ่องแท้ถึงความประชุมพร้อมนี้ พยายามอบรม ให้เกิดขึ้นแต่ละข้อและทุกข้อ เพื่อน้อมนำไปใช้ในกรณีอื่น ๆ ทั้งปวงด้วย จักได้ประสบความสำเร็จ ความเจริญ สมศักดิ์ศรีที่เป็นบัณฑิต

ขออวยพรให้ประสบความสำเร็จความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในการงาน และขอให้ทุกท่าน ที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสวัสดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๒๒

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นในโอกาสนี้ และได้ทราบรายงานกิจการของมหาวิทยาลัย ว่าดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา มีวิถยฐานะเปรียบพร้อม ที่จะออกไปร่วมปฏิบัติงานสำคัญ ๆ ของบ้านเมืองต่อไป

กล่าวโดยหลักการ การปฏิบัติงานทั้งหลายต้องอาศัยปัจจัยที่เป็นพื้นฐานประกอบกันสองอย่าง อย่างหนึ่งได้แก่ความรู้ความสามารถโดยเบ็ดเสร็จของผู้ปฏิบัติ อีกอย่างหนึ่งได้แก่ระเบียบแบบแผน วิธีการ ที่กำหนดไว้ให้ใช้ในการปฏิบัติงานนั้น เมื่อใดปัจจัยทั้งสองประกอบพร้อมกัน เมื่อนั้นงานก็ดำเนินไปได้ โดยความจริงที่ปรากฏงานที่อาศัยแต่ปัจจัยสองประการนั้น ยังไม่แน่ว่าจะสำเร็จผลที่ดีเสมอไป อาจไม่ประสบผลสมบูรณ์ดังต้องการ หรืออาจไม่สำเร็จผลเลยก็เป็นได้ ทั้งนี้เพราะงานทุกอย่างต้องมีผู้กระทำ ซึ่งมีชีวิต มีจิตใจคิดนึก ถ้าผู้ทำมีจิตใจไม่พร้อมจะทำงาน เช่นไม่เข้าใจงาน ไม่ศรัทธา ไม่สนใจผูกพันอยู่กับงานที่ทำ ผลที่เกิดก็ย่อมบกพร่องไม่คงที่ แต่หากผู้ปฏิบัติมีจิตใจที่จะทำงาน คือ เข้าใจซึ่งถึงประโยชน์ของงาน มีความจริงใจ พร้อมใจ พอใจชวนชวนจะปฏิบัติงานโดยเต็มกำลังความสามารถแล้ว งานก็ย่อมดำเนินไปได้โดยราบรื่นทุกขั้นตอน และสำเร็จประโยชน์ที่มุ่งหมายได้แน่นอนครบถ้วน เห็นได้ว่า การปฏิบัติงานทั้งใหญ่น้อยทุกประเภท ทุกสาขาจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยส่วนความรู้สึกรู้สึกนึกคิดดังกล่าว เข้าประกอบเกื้อกูลด้วยเสมอไป เพื่อส่งเสริมให้บรรลุผลสมบูรณ์ที่พึงหวังท่านทั้งหลายจะต้องทำการงานต่อไปอีกมากมายตลอดชีวิต ขอให้พิจารณางานของท่านด้วยความรู้ความฉลาดด้วยความเพ่งพินิจ โดยละเอียดรอบคอบ ให้แจ่มชัด จนสามารถเข้าถึงงานนั้น ๆ ด้วยใจก่อนทุกครั้ง แล้วท่านจะปฏิบัติงานได้สำเร็จสมประสงค์ โดยไม่ยากลำบากนั้น

ขออวยพรให้บัณฑิตที่รับปริญญาในวันนี้ ประสบความสุข ความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรือง ทั้งการครองชีวิตและในหน้าที่การงาน ขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสวัสดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ครั้งที่ ๑๔
ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันอาทิตย์ ที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๒๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในวาระนี้ และได้ทราบ รายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยทุก ๆ ด้าน ดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี เป็นที่น่าพอใจ.

ขอแสดงความชื่นชมกับท่านผู้ทรงคุณวุฒิ และกับบัณฑิตใหม่ทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ในการศึกษา.

บัดนี้ท่านทั้งหลายได้รับปริญญาบัตรไปเรียบร้อยแล้ว เป็นเครื่องรับรองว่าแต่ละคนได้ผ่านการศึกษา วิชาการชั้นสูงมาครบถ้วนตามหลักสูตร มีความรู้ความสามารถพอที่จะนำไปปฏิบัติการทำงานตามแนวทางของตนได้. เมื่อพูดถึงการทำงาน อยากจะทำความเข้าใจกับทุก ๆ คนว่า การงานในชีวิตนั้นเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะ หมายถึงการปฏิบัติตัว ปฏิบัติภาระหน้าที่ทุก ๆ อย่าง เพื่อสร้างความสำเร็จให้แก่ตนเองโดยรอบด้าน ทั้งด้าน หลักฐานอาชีพ ด้านเกียรติยศชื่อเสียง ด้านสังคม และด้านการรับใช้ชาติบ้านเมือง. ท่านทั้งหลายจะอาศัย วิชาความรู้เท่าที่เรียนมาตามหลักสูตรแต่อย่างเดียวนั้นไม่พอ จำต้องเรียนรู้ให้กว้างขวาง ฝึกหัดให้ชัดเจนยิ่ง ๆ ขึ้นด้วย. และนอกจากวิชาการ ยังจะต้องอาศัยคุณสมบัติอื่น ๆ เป็นปัจจัย เครื่องประกอบ สนับสนุนส่งเสริม อีกหลายอย่าง ที่สำคัญได้แก่ ความขวนขวายตั้งใจอันแน่วแน่และมั่นคงที่จะทำงาน ความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ ในการปฏิบัติงาน ความหมั่นขยันและความสม่ำเสมอ อดทน ความมีสติควบคุมความคิดและการกระทำให้เป็น ไปโดยถูกต้องเที่ยงตรง ปราศจากอคติ ความเฉลียวฉลาดในการพิจารณากรณีทั้งปวงด้วยเหตุผล ด้วยความสุจริต รอบคอบ. ข้อสำคัญ ควรจะได้ทราบตระหนักด้วยว่า คุณสมบัติต่าง ๆ ดังกล่าว รวมทั้งวิชาความรู้ ต่างเป็น ปัจจัยที่ประกอบกันและสนับสนุนกันและกันอยู่ตลอดเวลา. จึงเป็นสิ่งที่ท่านจะต้องฝึกฝนอบรมให้เกิดขึ้น ให้ งดงามขึ้นพร้อม ๆ กัน และนำมาปฏิบัติให้เกื้อกูลส่งเสริมกันให้ครบถ้วน ไม่ให้ส่วนใดส่วนหนึ่งบกพร่องย่อหย่อน จึงจะอำนวยผลที่สมบูรณ์ได้.

ในโอกาสสำคัญวันนี้ ใครขอให้บัณฑิตผู้มีปัญญา มีความปรารถนาสูง ได้คิดพิจารณาถึงการสร้างสรรค์ ประโยชน์และอนาคตของตนเอง ให้แจ่มใสและรอบคอบ และขออวยพรให้ประสบความสุข ความสำเร็จ พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต. สมตามทีประสงค์ทุก ๆ ประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาต่าง ๆ
ของ
สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร แม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งที่ ๓
ณ สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร แม่โจ้
วันพฤหัสบดี ที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีการเกษตร แม่โจ้ อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการของสถาบันดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี เป็นที่น่าพอใจ.

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จพร้อมที่จะออกไปประกอบการทำงาน เป็นกำลังของบ้านเมืองต่อไป.

งานด้านเกษตรมีลักษณะสำคัญพิเศษอยู่ประการหนึ่ง คือเป็นการผลิตที่อาศัยพลังของธรรมชาติ โดยไม่ต้องใช้วัตถุดิบประกอบขึ้น. ทรายใดที่มีธรรมชาติ คือมีดิน มีน้ำ มีแสงแดด มีลมฟ้าอากาศ เกษตรกรก็สามารถบันดาลให้พืชพรรณ หรือผลิตผลทางการเกษตรของเขา งอกงามเพิ่มพูนขึ้นตลอดไปได้ตราบนั้น ถึงแม้ดินจะจืด น้ำจะแห้ง หรือลมฟ้าอากาศแปรปรวนไปบ้าง ก็ยังสามารถใช้ความรู้ ความชำนาญ ประกอบกับอุปกรณ์อันเหมาะสม เข้าช่วยฟื้นฟูและปรับปรุงดัดแปลงระบบธรรมชาติเหล่านั้น ให้เกื้อกูลการเพาะปลูกได้. นักการเกษตรทั้งหลาย โดยเฉพาะผู้ที่มีความรู้ความสามารถชั้นสูง เช่น บัณฑิตแห่งสถาบันนี้ จึงควรจะได้เข้าใจให้ซาบซึ้งถึงแก่นแท้และความสำคัญของการเกษตร ตามนัยที่กล่าว ไม่ว่าจะเข้ารับราชการ หรือทำงานส่วนตัว ขอให้ตั้งใจพยายามสร้างผลงาน สร้างประโยชน์ จากพื้นฐานที่มีที่เป็นอยู่ ให้งอกงามทวีขึ้น โดยการใช้วิทยาการและความอุตสาหะอดทน จัดงานให้ถูกต้องเป็นระบบและเป็นระเบียบ. ขณะเดียวกันก็ควรจะต้องชวนขยายศึกษาค้นคว้าความรู้และประสบการณ์ให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่ง ๆ ขึ้น เพื่อได้นำไปใช้งาน พร้อมกับเผื่อแผ่แก่ผู้อื่นที่ต้องการพึ่งพา โดยไม่เห็นแก่ตัว ให้ทุกคนทุกฝ่ายมีโอกาสรับความรู้ ความคิด และวิชาการ ไปสร้างหลักฐานความเจริญก้าวหน้าโดยทั่วถึง จึงจะช่วยให้ส่วนรวมและบ้านเมืองเจริญมั่นคงได้.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงานสมตามความปรารถนา และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาร่วมพิธีในวันนี้ มีความสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอีกวาระหนึ่ง และที่ได้ทราบรายงานกิจการประจำปีของมหาวิทยาลัย ว่าดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี เป็นที่น่าพอใจทุก ๆ ด้าน ขอแสดงความชื่นชมกับท่านผู้ทรงคุณวุฒิ และกับบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและได้รับความสำเร็จอันงดงาม ณ โอกาสนี้

บัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จะเป็นสาขาใดก็ดี คงจะถือได้ว่าเป็นผู้ที่จะมีหน้าที่การงาน เกี่ยวข้องอยู่กับการศึกษาในวันข้างหน้า เพราะฉะนั้น จึงควรจะต้องทบทวนเรื่องการศึกษา ซึ่งเป็นงานหลักของ แต่ละคนต่อไป การศึกษานั้น ไม่ว่าจะศึกษาเพื่อตน หรือจะให้แก่ผู้อื่น สำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องทำให้ได้ตรงตาม วัตถุประสงค์ จึงจะได้ผลเป็นคุณเป็นประโยชน์ มิฉะนั้นจะต้องมีการผิดพลาดเสียหายเกิดขึ้น ทำให้เสียเวลาและ เสียประโยชน์ไปเปล่า ๆ วัตถุประสงค์ของการศึกษานั้นคืออย่างไร กล่าวโดยรวบยอด ก็คือการทำให้นักคนมี ปัจจัยหรือมีอุปกรณ์สำหรับชีวิตอย่างครบถ้วนเพียงพอ ทั้งในสวนวิชาความรู้ ส่วนความคิดวินิจฉัย ส่วนจิตใจและ คุณธรรมความประพฤติ ส่วนความขยันอดทนและความสามารถ ในอันที่จะนำความรู้ความคิดไปใช้ปฏิบัติงานด้วย ตนเองให้ได้จริง ๆ เพื่อสามารถดำรงชีพอยู่ได้ด้วยความสุขความเจริญมั่นคงและสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคม และบ้านเมืองได้ตามควรแก่ฐานะด้วย

นักการศึกษาทั้งหลายแต่ละท่าน จะทำหน้าที่ใดระดับไหนก็ตาม ควรจะได้ซาบซึ้งและสำนึกตระหนัก ที่จะ ให้การศึกษาให้ตรงตามวัตถุประสงค์ และถ้าพยายามตั้งใจทำให้บรรลุผลถูกต้องและครบถ้วนตามเป้าหมายแล้ว เชื่อมมั่นว่าปัญหาสารพัด ที่เกิดขึ้นจากความบกพร่องในการให้ จะคลี่คลายเบาบางลงและดีขึ้นได้ไม่เนิ่นนานนัก

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกายกำลังใจสมบูรณ์เข้มแข็ง ที่จะประกอบกรณียกิจเพื่อกุลบุตรกุลธิดา และชาติบ้านเมืองต่อไป และขอให้ประสบความสุข ความสำเร็จ ความสวัสดิ มีความสำเร็จก้าวหน้าในหน้าที่ การงานตลอดทุกเมื่อสมดังประสงค์.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๒ เป็นวาระที่สอง ในวันที่ ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตใหม่ทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า การให้การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมาก ที่จะต้องพยายามทำให้ตรงและให้ได้ตามวัตถุประสงค์ มิฉะนั้นจะเกิดผิดพลาดเสียหายขึ้น และวัตถุประสงค์สำคัญของการให้ศึกษานั้น คือการฝึกฝนอบรมให้บุคคลมีปัจจัยหรืออุปกรณ์สำหรับชีวิตอย่างครบครันเพียงพอ ทั้งในสาขาความรู้ ส่วนความคิดวินิจฉัย ส่วนจิตใจและความประพฤติ ส่วนความขยันอดทนและความสามารถ ในอันที่จะนำความรู้ความคิดไปใช้ไปปฏิบัติงานด้วยตนเอง เพื่อประโยชน์แห่งการสร้างความสุขความเจริญและความมั่นคงในชีวิต วันนี้ จะพูดถึงการสร้างเสริมความรู้หรือการสร้างเสริมทางด้านวิชาการต่อไป

วิชาความรู้อันพึงประสงค์นั้น ได้แก่วิชาและความรู้ที่ถูกต้อง จัดเจน แม่นยำ ชำนาญ นำไปใช้การเป็นประโยชน์ได้พอเหมาะพอควร ทันต่อเหตุการณ์ อย่างมีประสิทธิภาพ เราจะสร้างเสริมวิชาความรู้เช่นนี้ขึ้นได้อย่างไร เบื้องต้นจะต้องเลิกคิดว่า เรียนวิชาไว้เพื่อสอบไล่ เพราะในชีวิตของเรา เราไม่ได้อยู่กับการกาฝึกกาถูกในข้อสอบ หากแต่อยู่กับการทำงานและการวินิจฉัยปัญหาสารพัด ทางที่ถูก เราจะต้องชวนขยายเปิดตาเปิดใจให้เรียนรู้อยู่เสมอ ทั้งโดยทางกว้างและทางลึก คือเมื่อจะศึกษาเรื่องใดก็ให้พยายามจับเค้าโครงของเรื่องนั้นให้ได้ก่อน แล้วจึงพยายามมองลงไปในส่วนละเอียดทีละส่วน ให้เห็นชัด โดยถ่วงถี่ เมื่อรู้แล้วก็นำมาคิดพิจารณาให้เห็นประเด็น ให้เห็นส่วนที่เป็นเหตุ ส่วนที่เป็นผล ให้เห็นลำดับความเกาะเกี่ยวต่อเนื่องแห่งเหตุและผลนั้น ๆ ไปจดตลอด ให้เข้าใจโดยชัดเจนแน่นอน เพื่อให้สามารถสำเนียงกำหนดและจดจำไว้ได้ ทั้งส่วนที่เป็นหลักเป็นทฤษฎีทั้งส่วนเรื่องราวหรือรายละเอียด จักได้สามารถนำไปสั่งสอนผู้อื่น และนำไปเทียบเคียงใช้ให้เป็นประโยชน์ในการงาน หรือการคิดอ่านแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตต่อไป ถ้าท่านทั้งหลายตั้งใจพยายามศึกษา พร้อมทั้งให้การศึกษาแก่ศิษย์ของท่านดังนี้ เป็นอันหวังได้ว่าอนาคตอันแจ่มใสของตน ของชาติบ้านเมือง จะรออยู่ในเบื้องหน้าเป็นแน่นอน

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน สมตามที่มีมุ่งหมายไว้ทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๒ อีกรวาระหนึ่ง เป็นวาระที่สาม ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตใหม่ทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

วันก่อน ได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า การศึกษาและการให้การศึกษา นั้น จำเป็นที่จะต้องทำให้ได้ตามวัตถุประสงค์ ที่จะทำให้นักคนมีปัจเจกหรืออุปกรณ์สำหรับชีวิตอย่างครบครันพอเพียงทั้งปัจจัยส่วนวิชาความรู้ ส่วนความสามารถในทางปฏิบัติส่วนความคิดจิตใจและคุณธรรมความประพฤติ เพื่อนำไปสร้างตัวสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวม และได้อธิบายถึงการศึกษาด้านวิชาการไว้ว่า ได้แก่การชวนขยายเปิดตาเปิดใจที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ ทั้งโดยทางกว้างและทางลึก รู้แล้ว ก็นำคิดพิจารณาให้ได้ประเด็น ให้เห็นส่วนที่เป็นเหตุส่วนที่เป็นผล ให้เห็นลำดับความเกาะเกี่ยวต่อเนื่องของเหตุและผลนั้นตลอดจนถึงผลสรุป ให้เข้าใจโดยแจ่มแจ้งแน่ชัด เพื่อให้กำหนดจดจำได้ ทั้งโดยหลักทฤษฎี ทั้งโดยเนื้อความที่เป็นมา แล้วนำไปสั่งสอน หรือนำไปเทียบเคียงใช้ในการงาน ในการแก้ปัญหาชีวิตต่อไป

วันนี้ จะพูดถึงการศึกษาในส่วนการอบรมความสามารถในทางปฏิบัติต่อไปว่า การหาโอกาสนำความรู้ภาคทฤษฎีมาลงมือปฏิบัติที่ดี การฝึกหัดปฏิบัติงานเพื่อใช้แรง ใช้ฝีมือ ใช้ความละเอียดถี่ถ้วนก็ดี เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง และต้องกระทำมิให้น้อยไปกว่าภาคทฤษฎี เพราะการศึกษาภาคนี้เป็นประโยชน์สร้างเสริมปัจจัยสำคัญของชีวิต ในด้านความขยันขันแข็ง ความเข้มแข็ง ความอดทนพยายาม ความละเอียดรอบคอบของบุคคล ได้อย่างมากที่สุด ผู้ที่ปรกติทำอะไรด้วยตนเอง จะเป็นผู้มีอิสระ ไม่ต้องพึ่ง ไม่ต้องอาศัยผู้ใด จะไม่ต้องรอคอย ไม่ต้องผิตหวัง และจะได้รับผลสำเร็จสมใจนึกเสมอไป ท่านทั้งหลายจึงควรตั้งใจแสวงประโยชน์จากการปฏิบัตินี้ให้ได้

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน สมตาม ที่มุ่งหมายจงทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันเสาร์ ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๒๓

ข้าพเจ้ายินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปี ๒๕๒๒ เป็นคำรบที่สี่ ขอแสดงความชื่นชมด้วยอย่างยิ่ง กับท่านผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตใหม่ทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ในครั้งก่อน ๆ ด้วยเรื่องการศึกษาไว้หลายข้อ อาจสรุปลงได้ว่าการศึกษา ที่มุ่งทำเพื่อส่งเสริมบุคคลให้มีความรู้ความสามารถสร้างหลักฐานความมั่นคงในชีวิต และทำประโยชน์แก่ส่วนรวมได้ นั้น ต้องจัดอบรมให้ได้พร้อมทั้งด้านวิชาการ ด้านการลงมือปฏิบัติ ด้านความคิดวินิจฉัยและความประพฤติปฏิบัติ ได้พูดถึงการศึกษาบรมด้านวิชาการและด้านการปฏิบัติไปแล้ว วันนี้ จึงกล่าวถึงด้านความคิดวินิจฉัยและความประพฤติปฏิบัติต่อไป

ความคิดวินิจฉัยและความประพฤติปฏิบัติที่ดีนี้ เป็นเรื่องที่เป็นเหตุเป็นผลประกอบกัน และส่งเสริมสนับสนุนกัน ทั้งเป็นรากฐานของการดำรงชีวิตที่ดี ที่เจริญ ที่มั่นคง อย่างสำคัญยิ่ง หลักที่จะปฏิบัติฝึกฝนมีอยู่ว่าเบื้องต้น บุคคลจะต้องหัดทำความคิดจิตใจให้หนักแน่น เป็นกลาง ไม่ปล่อยให้หันเหไปตามอำนาจอคติก่อนเมื่อจะมอง จะพิจารณาเรื่องใด ปัญหาใด ตลอดจนบุคคลใด ๆ ก็พยายามพิจารณาดูด้วยใจที่หนักแน่นเป็นกลางนั้นทุกครั้ง ให้สม่ำเสมอและเที่ยงตรง ให้เป็นวินัยประจำตัว ก็จะแลเห็นสิ่งที่เพ่งพิจารณาโดยชัดเจนกระจ่างแจ่มแจ้ง ทำให้สามารถวินิจฉัยได้ถูกต้อง ตรงตามความจริง เป็นเหตุส่งเสริมให้ประพฤติปฏิบัติต่อปัญหาสถานการณ์ และบุคคล ได้อย่างถูกต้อง พอเหมาะพอดี และเมื่อประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องพอเหมาะพอดีได้สม่ำเสมอจนเกิดความชัดเจนชำนาญแล้ว ความประพฤติปฏิบัตินั้นก็ส่งเสริมส่งความคิดอ่านให้แจ่มแจ้ง คล่องแคล่วรวดเร็วขึ้น จะวินิจฉัยสิ่งใดก็ง่ายดาย และถูกต้องแน่นอนยิ่งขึ้น แล้วอุดหนุนความประพฤติปฏิบัติให้ดีขึ้นสูงขึ้นไปอีก ผู้ที่คิดดีทำดีจึงมีแต่จะเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นเป็นลำดับ ไม่มีทางที่จะตกต่ำลงได้

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญก้าวหน้าและความรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน สมตามที่ยิ่งปรารถนาจงทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลในวาระนี้ และได้ทราบรายงาน ว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยความมั่นคงเรียบร้อยทุก ๆ ด้าน ขอแสดงความยินดีกับผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิตใหม่ทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

ตามรายงานของนายกสภามหาวิทยาลัย ฟังได้ว่า มหาวิทยาลัยมหิดลวางแผนทางฝึกฝนนักศึกษาไว้ เพื่อให้มีความสามารถพร้อมและเคยชิน สำหรับออกไปปฏิบัติการในท้องถิ่น และในขณะเดียวกันก็ให้สามารถ และเคยชินกับการค้นคว้าวิจัยทางวิชาการด้วย การออกปฏิบัติการในท้องถิ่น และโดยเฉพาะท้องถิ่นห่างไกลกันดารนั้น โดยปรกติจะต้องปฏิบัติการด้วยวิธีที่ดูเป็นธรรมดา ๆ หรือจะเรียกว่าปฏิบัติการระดับพื้นฐานก็ได้ แต่การ ค้นคว้าวิจัยทางวิชาการนั้น จัดเป็นปฏิบัติการระดับสูง ดังนั้น ดูเผิน ๆ จะเห็นว่าไม่สอดคล้องกัน และไม่ น่า จะเน้นให้ปฏิบัติคู่กันไป ว่าตามความจริงแล้วปฏิบัติการทั้งสองอย่างนี้จำเป็นจะต้องดำเนินควบคู่กัน เพราะ ปฏิบัติการอย่างง่าย ๆ ระดับพื้นฐานนั้นต้องอาศัยหลักวิชา และหลักวิชานั้น ย่อมได้มาหรือเกิดขึ้นจากการวิจัย ทดลองก่อนทุกอย่าง ก่อนที่จะค้นคว้าวิจัยสิ่งใดวิชาใด สิ่งนั้นวิชานั้นก็เป็นของสูง เป็นของที่ลึกซึ่งศึกษายาก ครั้นเมื่อศึกษาค้นคว้าให้ปรากฏความจริง วางเป็นกฎเกณฑ์ลงตัวแน่นอนแล้ว ก็จะกลายเป็นของง่าย เป็น ความรู้เป็นปฏิบัติการอย่างธรรมดา ๆ ไป สามารถจะนำไปใช้ไปปฏิบัติได้โดยสะดวกในระดับพื้นฐาน ท่านทั้งหลาย จะออกไปปฏิบัติงานทางด้านสุขภาพอนามัย หรือด้านอื่นใดก็ตาม จึงควรอย่างยิ่งที่จะพยายามปฏิบัติงานใน ระดับพื้นฐานไปด้วย ขวนขวายศึกษาค้นคว้าไปด้วย เพื่อนำสิ่งที่ศึกษาค้นคว้าได้ มาใช้ในงานระดับพื้นฐาน ของท่าน ความสามารถและความเชี่ยวชาญจักได้เพิ่มพูนขึ้นในตัวท่านทุกขณะเป็นลำดับไปส่งเสริมให้ประสบ ความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้าจนถึงที่สุดได้ดังประสงค์

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังความคิดอันสมบูรณ์ ที่จะประกอบภารกิจหน้าที่ ด้วยความรู้ความสามารถและความสุจริตบริสุทธิ์ใจ บรรลุถึงความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตและในหน้าที่การงาน ทุก ๆ ประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ณ โอกาสนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน ขอแสดงความชื่นชมด้วยอย่างมากกับท่านผู้ทรงคุณวุฒิและบรรดาศิษย์ที่ต่างได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

อธิการบดีได้แถลงในที่ประชุมนี้ว่า ในรอบปีที่ล่วงแล้ว ได้เร่งกระบวนการพัฒนาหลายแนวทาง เพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งพลังทางปัญญาที่มีคุณภาพสูงยิ่งขึ้น ข้อนี้เป็นข้อที่ควรรับทราบด้วยความยินดี และบัณฑิตทุก ๆ คนที่ตั้งใจจะทำงานให้เป็นแก่นสารก้าวหน้า ควรน้อมนำไปเป็นหลักปฏิบัติในตนเองว่า ไม่ว่าจะทำงานสิ่งใด จะต้องพยายามคิดอ่านพัฒนาให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปเสมอ

การจะพัฒนาทุกสิ่งทุกอย่างให้เจริญขึ้นนั้น จะต้องสร้างและเสริมขึ้นจากพื้นฐานเดิมที่มีอยู่ก่อนทั้งสิ้น ถ้าพื้นฐานไม่ดี หรือคลอนแคลนบกพร่องแล้ว ที่จะเพิ่มเติมเสริมต่อให้เจริญขึ้นไปอีกนั้นยากนักที่จะทำได้ จึงควรจะเข้าใจให้แจ่มชัดว่า นอกจากจะมุ่งสร้างความสำเร็จแล้ว ยังจะต้องพยายามรักษาพื้นฐานให้มั่นคง ไม่บกพร่องพร้อม ๆ กันไปด้วย การรักษาพื้นฐาน ก็คือการปฏิบัติบริหารงานที่ทำอยู่เป็นประจำนั้นไม่ให้บกพร่อง ซึ่งเป็นกิจที่ลำบากยากอยู่ เพราะงานใดที่ต้องทำเป็นประจำตลอดเวลา อาจทำให้รู้สึกชินชา ด้วยต้องกระทำซ้ำซาก ไม่น่าตื่นตาตื่นใจเหมือนงานที่มีเข้ามาใหม่ ๆ จึงมักทำให้เบื่อหน่าย ชวนให้ทอดธุระละเลย จนเกิดความบกพร่องและเสียหายขึ้น แล้วพลอยทำให้งานใหม่นั้นเดินหน้าไปไม่ได้ หรือดำเนินไปไม่ราบรื่น เพราะฉะนั้น บัณฑิตทุกคนจะต้องมีความอดุสาหะพากเพียรและอดทนให้มาก ที่จะประคับประคองรักษาพื้นฐานหรืองานประจำของตนไว้ให้สมบูรณ์ จะต้องพยายามรักษาฉันทะความพอใจ และเจตนาความมุ่งหมายในงานนั้นให้มั่นคงยืนยาว มิให้ความพอใจในงานประจำ ลดน้อยถอยไปกว่าความพอใจในงานใหม่สิ่งใหม่ที่เพิ่มเข้ามา ผู้ที่รักษาเจตนาและฉันทะในงานไว้ได้โดยตลอด จัดว่าเป็นผู้สามารถ ควรแก่การยกย่องสรรเสริญ คือสามารถที่จะพากเพียรอดทนรักษามาตรฐานและคุณภาพของงานประจำของตนไว้ พร้อมกับค้นคว้าพัฒนาสิ่งใหม่ให้ก้าวหน้าไปด้วยกัน ที่สุดก็จะประสบความสำเร็จและความเจริญโดยครบถ้วนและแน่นอนตั้งใจปรารถนาทุกคน

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงานจงทุกสิ่งทุกประการทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๒๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่งเป็นคำรับรอง แสดงความชื่นชมกับบรรดาศาสตราจารย์กิตติคุณ และกับบัณฑิตใหม่ผู้ได้รับความสำเร็จในการศึกษาทุกคน

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่บัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า การพัฒนากิจการงานให้เจริญก้าวหน้า ยิ่ง ๆ ขึ้นเป็นสิ่งสำคัญ แต่การสร้างความสำเร็จทุกอย่างนั้น ก็ย่อมจะต้องสร้างเสริมขึ้นจากพื้นฐานเดิมที่มีอยู่ก่อน หน้าที่สำคัญในการทำงานจึงมีอยู่สองประการ คือรักษาพื้นฐานเดิมไม่ให้เกิดพร่อง กับต่อเติมเสริมพื้นฐานนั้น ให้สูงขึ้นเจริญขึ้น การรักษาพื้นฐานนั้นได้อธิบายว่า ได้แก่การทำงานหลักหรืองานประจำที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ด้วยความอุตสาหะพากเพียรและอดทน พยายามรักษาเจตนาความมุ่งหมาย และฉันทะความพอใจยินดีกับงานนั้น ให้คงที่อยู่เสมอ ไม่ปล่อยให้ความเหนื่อยหน่ายเกิดขึ้น แล้วพยายามพัฒนางานนั้น ด้วยการค้นคว้าสร้างสรรค์ ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป ซึ่งจะอธิบายเพิ่มเติมในวันนี้

เมื่อท่านพยายามทำงานประจำของท่านให้ถูกต้องสมบูรณ์อยู่เสมอได้แล้ว ก็จะเป็นพื้นฐานที่มั่นคง สำหรับเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าต่อไป ในการสร้างความเจริญก้าวหน้านี้ควรอย่างยิ่งที่จะต้องค่อยสร้าง ค่อยเสริมทีละเล็กทีละน้อยตามลำดับ ให้เป็นการทำไปพิจารณาไป และปรับปรุงไป ไม่ทำด้วยอาการเร่งรีบตาม ความกระหายที่จะสร้างของใหม่เพื่อความแปลกความใหม่ เพราะความจริงสิ่งใหม่แท้ ๆ นั้นไม่มี สิ่งใหม่ทั้งปวง ย่อมสืบเนื่องมาจากสิ่งเก่า และต่อไปย่อมจะต้องกลายเป็นสิ่งเก่า ในเมื่อวิวัฒนาการสืบหน้าต่อไปอีกลำดับหนึ่ง การพัฒนาปรับปรุงงานจึงควรจะค่อย ๆ ทำด้วยความมีสติรู้เท่าทัน ไม่จำเป็นต้องรีบร้อนแต่ประการใดผลที่ บังเกิดขึ้นจึงจะแน่นอน มีหลักเกณฑ์ และเป็นประโยชน์แท้แต่ฝ่ายเดียว

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน สมตามที่ตั้งใจปรารถนาจงทุกประการทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ ที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่งเป็นคำรบสาม ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ได้รับรางวัลเรียนดี และผู้ที่สำเร็จการศึกษาทุกคน

เมื่อสองวันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า การพัฒนากิจการงานให้เจริญก้าวหน้า ยิ่ง ๆ ขึ้นเป็นสิ่งสำคัญ แต่การสร้างความสำเร็จทุก ๆ อย่างนั้น ย่อมจะต้องสร้างเสริมขึ้นจากพื้นฐานเดิมที่มี อยู่ก่อน หน้าที่สำคัญของนักปฏิบัติงานจึงมีอยู่สองอย่าง คือ รักษาพื้นฐานไม่ไห้บกพร่อง กับต่อเติมเสริมพื้นฐาน อธิบายว่า ได้แก่การพากเพียร พยายามทำงานหลักหรืองานประจำให้สมบูรณ์ไม่บกพร่อง แล้วค้นคว้าคิดอ่าน พัฒนางานนั้นให้ก้าวหน้าไปเป็นลำดับ ด้วยความรอบคอบ ประกอบด้วยสติรู้เท่าทันตลอดเวลา ก็จะประสบความสำเร็จและความเจริญได้อย่างเพียบพร้อม

วันนี้จะขอขยายความต่อไปว่า คนที่ทำงานนั้นอาจแบ่งตามลักษณะใหญ่ ๆ ได้สองลักษณะ ลักษณะหนึ่ง รักษาเจตนาความมุ่งหมาย และฉันทะความพอใจในการงานไว้ไม่ได้ไม่นาน หรือเข้าใจจุดมุ่งหมายไม่ชัดเจน คนลักษณะนี้ ทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดนาน ๆ เข้า ก็จะเกิดชินชา ยิ่งทำก็ยิ่งจิตซืดท้อถอยเหนื่อยหน่าย หรือมิฉะนั้นก็เกิด ฟุ้งซ่านรำคาญ งานน้อยก็กลายเป็นงานมาก ทำได้โดยยากลำบากหนักใจ ที่สุดก็เสียการเสียงานและเสียคน ไปด้วย ส่วนคนอีกลักษณะหนึ่งนั้น รักษาเจตนาและฉันทะในงานไว้ได้แน่วแน่เสมอต้นเสมอปลาย คนลักษณะนี้ ทำงานสิ่งใด แม้สำคัญยิ่งใหญ่ ก็เป็นอันหวังผลได้ทุกอย่าง เพราะการที่มีใจจดจ่อแน่วแน่และพอใจในงานนั้น ทำให้ พากเพียรอดทนทำงานต่อเนื่องกันไปได้ตลอด และเมื่อหมั่นทำอยู่เสมอ ก็เกิดความชำนาญชำนาญชำนาญ มีผละ กำลังมากขึ้น ทำงานได้ด้วยความสะดวกเบาใจ เหมือนกับนักกีฬาที่หมั่นฝึกซ้อมอยู่เป็นประจำ ยิ่งฝึกก็ยิ่งได้ กำลังและความคล่องแคล่วชัดเจน สิ่งที่ยาก ก็ค่อย ๆ กลายเป็นง่าย จะทำอะไร ก็ทำได้สะดวกรวดเร็วและ เหนียวแน่นจนสำเร็จ แต่ทั้งนี้ จะต้องประกอบด้วยสติปัญญา พินิจพิจารณาด้วยดีอยู่เสมอด้วย จึงจะส่งเสริม ให้บรรลุผลสมบูรณ์ได้ บัณฑิตจะออกไปทำการงานเพื่อสร้างตนสร้างชาติ ขอให้พยายามรักษาเจตนา ฉันทะ ความอุตสาหะอดทน และความคิดพิจารณาอันแยบคายรอบคอบในการทำงานไว้ให้มั่นคงจงทุกคน

ขออวยพรให้ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงานสมดัง ปรรารถนาทุกประการ.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง และที่ได้ทราบรายงานว่ามหาวิทยาลัยพยายามบริหารกิจการทุก ๆ ด้านให้เจริญก้าวหน้า รวมทั้งด้านบริการชุมชน โดยเผยแพร่ความรู้ อบรมวิชาชีวะ และพัฒนาชุมชนให้เกิดประโยชน์อย่างกว้างขวาง

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

คำว่า เกษตร ตามศัพท์หมายถึง นา เกษตรศาสตร์ จึงควรจะหมายถึง วิชาทำนา แต่เมื่อนำมาใช้เป็นชื่อมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์นั้น ความหมายกว้างออกไปมาก คือหมายถึงวิชาทำไร่ ทำนา เพาะปลูก ป่าไม้ ลัตวบาล ประมง และอื่น ๆ เช่นการสหกรณ์เป็นต้นด้วย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเพิ่มอาหารและเพิ่มผลผลิตของวัตถุดิบที่มาจาก การเพาะปลูกเป็นสำคัญ ยิ่งในบัดนี้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เปิดสอนวิชาการด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีก เช่นวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์และศิลปศาสตร์ อีกอย่างละหลายสาขา ความหมายของคำเกษตรศาสตร์จึงยิ่งขยายกว้างขวางไปหลายส่วน จนอาจทำให้บัณฑิตและนักศึกษาเข้าใจไปว่า วัตถุประสงค์หรือจุดหมายของมหาวิทยาลัยนี้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แต่ที่จริงแล้ว ควรจะเข้าใจว่า เจตนาหรือหลักการของมหาวิทยาลัยนั้น อยู่ที่การเพิ่มผลผลิตทางอาหารและวัตถุดิบทางการเกษตร เพื่ออุ้มชูส่งเสริมประชาชน โดยเฉพาะเกษตรกรให้มีอยู่ มีกิน มีฐานะมั่นคงขึ้น เพื่อให้ประเทศชาติโดยรวมมีความผาสุก มั่นคง เป็นอิสระอยู่ได้ตลอดไปนั่นเอง มิได้แปลกเปลี่ยนเป็นอย่างอื่น เพราะฉะนั้น ถึงหากบัณฑิตจะเรียนวิชาสาขาต่าง ๆ เพื่อขึ้นอีกสักเท่าไร ขอให้เข้าใจว่าความมุ่งหมายเดิมยังคงอยู่ วิชาการต่าง ๆ สาขานั้น มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องถึงกันอย่างแนบแน่น และต่างสนับสนุนส่งเสริมกันอย่างทั่วถึง แต่ละคนจะทำการงานด้านใด จะใช้วิชาการใดก็ตาม จึงสมควรและจำเป็น ที่จะต้องตั้งใจและพยายามใช้วิชาการให้เป็นประโยชน์อุดหนุนประคับประคองกันและกัน เพื่อให้สำเร็จผลเลิศและบังเกิดประโยชน์อันสมบูรณ์ที่จะช่วยให้บรรลุจุดหมายตามที่มุ่งปรารถนา

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสำเร็จและความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในตำแหน่งหน้าที่ ครบถ้วนทุกประการดั่งประสงค์.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๒
ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๒๓

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์อีกวาระหนึ่งในวันนี้ และที่ได้ทราบตามรายงานของนายกสภามหาวิทยาลัยว่ากิจการของมหาวิทยาลัยว่า กิจการของมหาวิทยาลัย ทุก ๆ ด้านดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีอีกเป็นอันมาก

ขอแสดงความชื่นชมกับท่านผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกท่าน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ในครั้งนี้

บัณฑิตทั้งหลายได้ฟังรายงานกิจการของมหาวิทยาลัยมาแล้ว ทุกคนคงจะทราบชัดว่า กิจการของมหาวิทยาลัยนั้นมีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และขยายให้ก้าวหน้าโดยเหมาะสมอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดประโยชน์ นานาแก่มหาวิทยาลัย แก่นักศึกษา ตลอดจนท้องถิ่นและประเทศชาติโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง การปฏิบัติ ดำเนินงานของบัณฑิตทั้งหลายก็เช่นเดียวกัน แต่ทุกคนคงจะต้องปรับปรุงตนเองและการทำงานอยู่ตลอดเวลา เหมือนกัน มิฉะนั้นก็จะไม่สามารถสร้างสรรค์สิ่งที่ดีมีค่าและมีประโยชน์ให้เกิดขึ้นได้ การที่อุตสาหะลงทุนลงแรง ศึกษาเล่าเรียนจนถึงขั้นสูงนี้ ก็จะเสียไปเปล่า ๆ อย่างน่าเสียดาย ดังนั้น เมื่อแต่ละคนได้ออกไปทำงานแล้ว ควรจะได้กำหนดหน้าที่ให้แก่ตนเองให้เป็นที่แน่นอนว่า ไม่ว่าจะทำงานใด จะต้องพยายามขวนขวายใช้หลักวิชา ความสามารถ ประกอบกับความคิดวินิจฉัยด้วยเหตุผล เป็นพื้นฐานสำหรับศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อให้มีความก้าวหน้า อยู่ทุกเมื่อ พร้อมทั้งสังวรไว้เป็นนิจว่า การสร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นนั้น จะต้องทำเพื่อผู้อื่นและส่วนรวม นอกจากตนเองด้วย ยิ่งทำให้กว้างขวางได้เท่าใดก็ยิ่งดีขึ้นไปเท่านั้น เพราะประโยชน์ที่ถูกต้องแท้จริงในโลก มี สองประการคู่กันเสมอ คือ ประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์ส่วนรวม คนที่มุ่งแต่ประโยชน์ส่วนตัว จัดว่าเป็นคนไม่สามารถแท้ ซึ่งใคร ๆ ก็ตาม จะไม่สรรเสริญ ขอให้พยายามร่วมกันทำตัวทำงานให้ได้ดังที่กล่าว ผลดีที่ทุกคน มุ่งประสงค์ จะเกิดแก่ชาติบ้านเมืองของเราได้มากมายเกินกว่าที่คาดคิด

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญมั่นคงในหน้าที่การงานต่อไป สมตามที่ปรารถนาจงทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา
ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๓

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้

ผู้ที่ศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่วนใหญ่จะได้ทำงานเกี่ยวกับการเรียน การสอนตลอดเวลา จำเป็นต้องมีหลักวิชาดี และมีความรู้รอบตัวทุกด้านอย่างกว้างขวาง การที่มหาวิทยาลัยจัดสอนศิลปศาสตร์สาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น จึงเป็นการส่งเสริมความรู้ของนักศึกษาอย่างสำคัญ อันจะเป็นพื้นฐานและปัจจัย ทั้งสำหรับการศึกษาวิชาชีพและการให้การศึกษาแก่ผู้อื่นในกาลต่อไป และการที่จะกระทำการใดสิ่งใดให้สำเร็จผลได้สมบูรณ์ดีงาม ไม่บกพร่องต่างพร้อย นั้น สำคัญอยู่ที่จะต้องมีกำลัง กำลังนี้เป็นกำลังภายในตัวบุคคล ซึ่งบุคคลจะต้องสร้างให้แก่ตนเอง เพราะไม่มีใครจะสามารถสร้างให้ได้ กำลังอย่างหนึ่งได้แก่ศรัทธา คือความเชื่อที่ถูกต้องว่า การงานที่เป็นภาระหน้าที่ของตนมีประโยชน์จริง อย่างที่สอง ได้แก่ความมีวินัยที่ดีและมั่นคง ที่จะควบคุมประคับประคองตนเอง ให้ปฏิบัติภารกิจนั้นโดยเข้มแข็งและสุจริต อย่างที่สาม ได้แก่ความมีสติรอบคอบ ที่จะป้องกันมิให้เกิดความประมาทและความผิดพลาดเสียหาย อย่างที่สี่ ได้แก่ความมีใจตั้งมั่น แน่วแน่ ที่จะปฏิบัติภารกิจให้เที่ยงตรงสม่ำเสมอโดยไม่ขาดสาย จนบรรลุผลสำเร็จ อย่างที่ห้า ได้แก่ความมีวิชาความรู้ พร้อมทั้งความเฉลียวฉลาดในเหตุในผล ที่จะนำมาใช้พิจารณาวินิจฉัยในการประกอบกิจการงานให้บรรลุผลเลิศ กำลังดังกล่าวต่างเป็นปัจจัยอาศัยและส่งเสริมซึ่งกันและกัน จะอำนวยผลสำเร็จสมบูรณ์ได้ ต้องประกอบกันพร้อมทั้ง ๕ ประการ ถ้าอย่างหนึ่งอย่างใดบกพร่องขาดไป ก็จะทำให้เป็นอย่างอื่นเสื่อมถอยตามกันไปหมด เพราะฉะนั้น เมื่อบัณฑิตจะศึกษาและเสริมสร้างกำลังทั้ง ๕ ขึ้นในตนเอง จึงควรที่จะต้องทำให้ครบ ให้พร้อม แล้วแต่ละคนจะเป็นผู้สามารถกาจกล้า และจะประสบผลสำเร็จในภารกิจกิจการงานตามที่ปรารถนาทุกประการ

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จความสุขความเจริญในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสวัสดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร มหาวิทยาลัยศิลปากร
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศิลปากร
วันอังคาร ที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากรอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่า กิจการของมหาวิทยาลัยกำลังดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน

ขอแสดงความชื่นชมด้วยอย่างมาก กับบรรดาผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุก ๆ สาขา ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้

ข้าพเจ้าเคยได้พูดกับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัยอยู่เสมอว่า ภารกิจของผู้มีภูมิปัญญาระดับนี้ ต้องมีประกอบกันเป็นสองส่วน ได้แก่ การปฏิบัติงานส่วนหนึ่ง กับการค้นคว้าวิจัยอีกส่วนหนึ่ง ผู้ปฏิบัติทั้งสองส่วนนี้สำเร็จครบถ้วนได้ จึงจะนับว่าสามารถจริงแท้ และบรรลุความสำเร็จในชีวิตตามความมุ่งหมาย การที่จะให้สมหมายในภาระดังกล่าวนี้ สำคัญอยู่ที่กำลังใจ คือจะต้องตั้งใจและฝึกใจให้ถูก และให้ตรงทางที่จะนำไปให้ถึงจุดหมาย มิให้หลงทาง หรือเกิดความย่อท้อเหนื่อยหน่ายเสียกลางคัน ประการแรกแต่ละคนจะต้องปลูกศรัทธาความเชื่อมั่น อันประกอบด้วยปัญญา ให้เกิดขึ้น ว่างานที่ทำนั้นมีสาระ มีคุณค่า และมีประโยชน์ ศรัทธานั้นจะได้เป็นเครื่องเร่งเร้าส่งเสริมให้ขะมักเขม้นกระทำงานโดยไม่ขาดตอน ประการที่สอง จะต้องฝึกและสร้างเสริมวินัยในตนเองให้มาก จนสามารถบังคับใจและตั้งใจได้เสมอ ที่จะงดเว้น ไม่ทำตามความชอบใจหรือสะดวกใจ อันเป็นเหตุสำคัญที่มักทำให้เสียคนและเสียงาน ประการที่สาม ต้องคอยระวังกวดขัน หมั่นกำจัดและละวางนิสัยชั่ว เช่นความเกียจคร้าน มั๊กง่าย เห็นแก่ตัว ตลอดจนความขัดเคืองขุ่นมัวต่าง ๆ อยู่ทุกขณะ เพื่อไม่ให้สิ่งเหล่านั้นเหนี่ยวนำไปสู่ความเสื่อมทรามและความล่าช้าเสียหาย ประการที่สี่ จะต้องฝึกปัญญาความรอบรู้ และความฉลาดรอบคอบในเหตุในผล ในความผิดชอบชั่วดี ให้หนักแน่นทวีขึ้น สำหรับที่จะนำมาใช้พิจารณาวินิจฉัยในการปฏิบัติงาน ให้บรรลุผลเลิศ บัณฑิตมีความสามารถทางวิชาการอยู่พร้อมแล้ว ยิ่งได้อบรมความสามารถในจิตใจให้เข้มแข็งสมบูรณ์ด้วย เชื่อว่าจะเป็นผู้มีความสามารถแท้จริง และจะประสบความสำเร็จสมประสงค์ในสิ่งที่ยึดมั่นหมายครบถ้วนทุกประการ

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสวัสดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันเสาร์ ที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๒๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่า กิจการทุก ๆ ด้านของสถาบันเจริญก้าวหน้ามาอีกด้วยดี เป็นที่นิยมยกย่องและสนับสนุนอย่างกว้างขวางจากวงการต่าง ๆ ทั่วไป ทั้งในและนอกประเทศ

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ได้รับปริญญาระดับต่าง ๆ และสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นอย่างมาก ที่ประสบความสำเร็จอย่างสำคัญในครั้งนี้ บัณฑิตทั้งหลายแต่ละคน เชื่อว่าต่างมีความมุ่งหวังและความกระตือรือร้น ที่จะพัฒนาบ้านเมืองของเราให้มีความเจริญสมบูรณ์ขึ้นทันตาเห็น ด้วยการนำเอาหลักวิชาและเทคโนโลยีอันทันสมัยมาใช้ในงานต่าง ๆ ให้มากที่สุด และคงจะเตรียมตัวพร้อมแล้ว ที่จะเข้าช่วยร่วมมือกันทำงานให้แก่ชาติ การใช้เทคโนโลยีอันทันสมัยในงานต่าง ๆ นั้น ว่าโดยหลักการ ควรจะให้ผลมากในเรื่องประสิทธิภาพ การประหยัด และการทุ่มแรงงาน แต่อย่างไรก็ตาม ก็คงยังจะต้องคำนึงถึงสิ่งอื่นอันเป็นพื้นฐานและส่วนประกอบของงานที่ทำด้วย อย่างในประเทศของเรา ประชาชนทำมาหาเลี้ยงตัว ด้วยการกสิกรรมและการลงแรงทำงานเป็นพื้น การใช้เทคโนโลยีอย่างใหญ่โตเต็มรูปหรือเต็มขนาดในงานอาชีพหลักของประเทศ ย่อมจะมีปัญหา เช่นอาจทำให้ต้องลงทุนมากมายสิ้นเปลืองเกินกว่าเหตุ หรืออาจก่อให้เกิดการว่างงานอย่างรุนแรงขึ้นเป็นต้น ผลที่เกิดก็จะพลาดเป้าหมายไปทางไกล และกลับกลายเป็นผลเสีย ดังนั้น จึงต้องมีความระมัดระวังมากในการใช้เทคโนโลยีปฏิบัติงาน คือควรพยายามใช้ให้พอเหมาะพอดีแก่สภาวะของบ้านเมืองและการทำกินของราษฎร เพื่อให้เกิดประสิทธิผลด้วยเกิดความประหยัดอย่างแท้จริงด้วย จึงขอให้บัณฑิตพยายามใช้วิชาการและเทคโนโลยีด้วยความฉลาดรอบคอบทุกแง่ทุกประเด็น ประเทศชาติและประชาชนชาวไทยของเราจักได้มีความผาสุกสมบูรณ์ได้สมใจนึก

ขออวยพรให้ทุก ๆ คนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความเจริญสวัสดิ์ทั่วหน้ากัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพุธ ที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๒๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกครั้งหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ามหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้าอย่างน่าพอใจทุก ๆ ด้าน ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่เปิดสอนสรรพวิทยาการ ที่นิยมศึกษาค้นคว้ากันทั่วโลก และที่วิญญูชนไม่ว่าชาติภาษาใด จากถิ่นฐานใด มีสิทธิ์สมัครเข้ามาอาศัยเล่าเรียนร่วมกันได้มีเป้าหมายที่จะฝึกอบรมผู้เข้ามาอาศัยศึกษานั้น ให้ได้เรียนรู้อย่างเหมาะสมเพียงพอ ทั้งวิทยาการ ประสบการณ์ และคุณธรรมของการอยู่ร่วมกัน สำหรับนำไปปฏิบัติบริหารกิจการทั้งปวงโดยมีประสิทธิภาพและประสานสอดคล้อง ให้เกิดความเจริญมั่นคงและความผาสุกสงบแก่คนในชาติและในโลก มหาวิทยาลัยจึงเปรียบได้เสมือนโลกที่ย่อส่วนลง ให้บุคคลทั่วไปที่มีความสามารถทางสมอง เข้ามาท่องเที่ยวศึกษาได้โดยสะดวก แล้วนำความรู้ความชำนาญไปสร้างสรรค์จรริ่งบ้านเมือง ตลอดจนความดีงามทั้งปวง ให้ถาวรวัฒนาสืบเนื่องไป

บัณฑิตได้เข้ามาอยู่มาเรียนในมหาวิทยาลัยจนครบจบหลักสูตร ควรจะเรียนรู้แจ้งชัดแล้วถึงจุดหมาย หน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองในอนาคต ขอให้แต่ละคนตั้งใจพยายามประพฤติปฏิบัติให้สมควรแก่ภูมิปัญญาและการศึกษาที่ได้รับอบรมมา จะทำสิ่งใดการใด ควรจะได้คำนึงถึงประโยชน์ส่วนใหญ่ที่ยั่งยืนเป็นสำคัญ และยึดถือความปรองดองเป็นปีกแผ่นของบ้านเมืองของมนุษยชาติเป็นหลัก ใช้สติ คือความระลึกรู้ ควบคุมระครองความคิดอ่านให้เที่ยงตรงยุติธรรม ใช้ปัญญา ความฉลาดรอบคอบในเหตุและผลเป็นเครื่องวินิจฉัยตัดสินในทุกเรื่องทุกกรณี ไม่ให้มีอคติเข้าครอบงำ เชื่อว่าจะสามารถพาตัวให้บรรลุความสำเร็จและความเจริญมั่นคงในชีวิตตั้งมุ่งหวังได้เป็นแน่นอน

ขออวยพรให้ประสบความสุขและความรุ่งเรืองก้าวหน้าทุกอย่างทุกคน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสวัสดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกวาระหนึ่ง และที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตใหม่ทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

การศึกษาในมหาวิทยาลัย มุ่งหมายที่จะปลูกฝังความเจริญพร้อมทุกด้าน ให้งอกงามในตัวบุคคลแม้อย่างน้อย ก็ให้มีคุณสมบัติสำคัญประกอบพร้อมกันสองประการ คือมีความรู้แน่นหนาทั่วถึง ในวิทยาการชั้นสูงสาขาใด สาขาหนึ่งหรือหลายสาขาตามที่ถนัด กับมีสติปัญญาความเฉลียวฉลาด สามารถคิดอ่านด้วยวิจรรณญาณอันละเอียดรอบคอบประกอบด้วยเหตุด้วยผลและความสุจริตยุติธรรม ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลมีรากฐานอันมั่นคงและมีปัจจัยอันทรงประสิทธิภาพเป็นเครื่องอุดหนุน ในอันที่จะดำรงตนดำรงฐานะให้เจริญเป็นปึกแผ่นต่อไป ทั้งสามารถประกอบการงาน สร้างสรรค์ความก้าวหน้าผาสุกให้แก่ส่วนรวมได้อย่างแท้จริง อีกส่วนหนึ่งด้วย

ท่านทั้งหลายสำเร็จปริญญาจากมหาวิทยาลัยแล้ว ถือได้ว่าเป็นผู้เข้าใจชัดเจนถึงความมุ่งหมายดังกล่าวแล้ว เพราะฉะนั้น ในกาลเบื้องหน้า ไม่ว่าท่านจะศึกษาค้นคว้าวิชาการให้สูงขึ้นไปถึงไหน จะประกอบอาชีพการงานในใดอยู่ ณ ที่ใดก็ดี ขออย่าได้ละทิ้งหลักปฏิบัติของผู้มีการศึกษาที่ดี ที่จะต้องคิดอ่านและทำการใด ๆ ด้วยสติปัญญา วิจรรณญาณ และด้วยหลักวิชาอันถูกต้องแม่นยำอยู่เสมอ การบำเพ็ญตนให้เที่ยงตรงครบถ้วนตามหน้าที่และอุดมคติ จะช่วยหนุนนำส่งเสริมให้แต่ละคนประสบความสำเร็จ และความเจริญรุ่งโรจน์ในชีวิตได้เป็นแน่นอน

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จความสุขความสมหวังดังที่ตั้งใจ และขอให้ท่านทั้งปวงที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสวัสดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ครั้งที่ ๑๕
ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันเสาร์ ที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีกวาระหนึ่งในวันนี้ และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานกิจการของมหาวิทยาลัยในรอบปีที่ผ่านมา ว่ามีความเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างดี ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตใหม่ทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

บัณฑิตทั้งหลายได้ผ่านการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยสมความตั้งใจแล้ว. ต่อไปก็ถึงคราวที่จะต้องทำงานสร้างเนื้อสร้างตัว และทำความเจริญมั่นคงให้แก่สังคมส่วนรวม อันเป็นที่พึงที่อาศัยของแต่ละคน. งานของผู้มีการศึกษาระดับนี้ย่อมมีความสำคัญมาก ซึ่งอาจมีผลต่อประเทศชาติได้ทั้งทางดีและทางเสีย. ทุกคนจึงเกิดมีหน้าที่บังคับขึ้นมา ที่จะต้องระมัดระวังและพยายามทำให้ดี จะประมาทละเลยให้เสียหายไม่ได้. ขอให้ถือเป็นกฎหรือระเบียบสำหรับตนเองว่า การปฏิบัติงาน ไม่ว่าด้านใดสาขาใด จะเป็นงานใหญ่หรือเล็กเท่าใด ต้องนำเอาหลักวิชา ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มาใช้ให้เหมาะให้ควรเสมอ คือนำมาประกอบเข้ากับวิจารณญาณใคร่ครวญตามเหตุผลและความถูกต้อง เพื่อให้งานที่ทำมีประสิทธิภาพ และให้ได้รับประโยชน์สมบูรณ์เต็มเปี่ยม และการใช้วิชาการ รวมทั้งการแสดงความรู้ความคิดทุกอย่างนั้น จะต้องมุ่งถึงประโยชน์ คือความถูกต้องเหมาะสม ความกระฉ่างแจ่มแจ้ง ความสำเร็จผล เป็นหลัก ไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะใช้วิชาความรู้เพื่อเหตุอื่น เช่น เพื่ออวดอ้างหรือเอาชนะกันและกันเป็นต้น เพราะการทำเช่นนั้นเป็นการทำลายประโยชน์ของงานโดยตรง ทำให้เกิดความแตกแยก ทำให้งานหยุดชะงักและล้มเหลว ดังนั้น ขอให้บัณฑิตตั้งใจตั้งใจให้ดี เริ่มงานให้ถูกให้เที่ยงตรง ตั้งแต่แรกแล้วความสำเร็จและความเจริญที่มุ่งหมายไว้ จะบังเกิดขึ้นได้ไม่เนิ่นนานนัก.

ขออวยพรให้ประสบความสุข ความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตทุก ๆ ประการ และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาพร้อมชุมนุม ณ ที่นี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาต่าง ๆ
ของสถาบันเทคโนโลยีการเกษตร แม่โจ้ ครั้งที่ ๔
สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร แม่โจ้
วันพฤหัสบดี ที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีการเกษตร แม่โจ้ อีกวาระหนึ่ง และที่ได้ทราบรายงานกิจการของสถาบัน ว่าดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี ทั้งขอขอบใจอย่างมากด้วย ที่สถาบันมอบปริญญาคุณูปการอันดีแก่บัณฑิตทุกคนในโอกาสนี้

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จทางการศึกษา พร้อมทั้งจะออกไปประกอบการทำงานเป็นประโยชน์ต่อไป

บ้านเมืองไทยของเรา นี้ ถึงจะมีรายได้ทางอื่นอยู่มาก แต่ก็ต้องถือว่าเลี้ยงตัวอยู่ด้วยการเกษตร ดังนั้นจึงมีความจำเป็นตลอดไป ที่จะต้องทำนุบำรุงเกษตรกรรมทุกสาขาพร้อมกับเกษตรกรทุกระดับ ให้พัฒนาก้าวหน้าอยู่เสมอ เพื่อให้การผลิตมีคุณภาพสูงขึ้น โดยไม่ผลาญทรัพยากรให้เปลืองเปล่า หากแต่ให้ได้ผลผลิตเพียงพอเลี้ยงตัวและจำหน่ายได้ดี มีรายได้ทวีขึ้นจึงจะช่วยให้เกษตรกร ซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่และเป็นกำลังสำคัญของประเทศ มีฐานะความเป็นอยู่ที่มั่นคงแจ่มใสแล้วทำให้ประเทศชาติสุขสมบูรณ์ขึ้นได้ ท่านทั้งปวงเป็นผู้ที่รัฐ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือประชาชนส่วนรวม ได้อุดหนุนส่งเสริมให้ได้การศึกษามาจนสำเร็จเทคโนโลยีการเกษตรขั้นสูง ครอบคลุมทุกสาขา ตั้งแต่การลงมือผลิต ตลอดไปจนถึงการจำหน่ายค้าหาผลประโยชน์เป็นรายได้แต่ละคนและทุกคน จึงมีหน้าที่อย่างสำคัญเกิดขึ้น ที่จะต้องนำความรู้ความสามารถไปใช้ช่วยเหลือสนับสนุนเกษตรกรให้เต็มที่ ให้สมกับที่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนมาก่อน จากความเสียสละของคนส่วนรวม และในสภาวะการณ์ปัจจุบันนี้ วิธีการพัฒนาที่เหมาะสมแก่ประเทศของเราอย่างยิ่ง ก็คือการพัฒนาปรับปรุงนำสิ่งที่มีอยู่โดยธรรมชาติมาใช้ โดยสอดคล้องกลมกลืนกับสภาพพื้นที่และพื้นฐานของเกษตรกร ให้ได้ผลเต็มเม็ดเต็มหน่วย ไม่สูญเปล่า การพัฒนาการเกษตร รวมทั้งการเสริมสร้างความเจริญมั่นคงของชาติ ก็จะต้องบังเกิดผลเป็นจริงขึ้นตามที่ใฝ่ฝันกัน

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การทำงานสมตามความปรารถนา และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาร่วมพิธีในวันนี้มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ณ โอกาสนี้ และที่ได้ทราบรายงานว่า กิจการต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้ากว้างขวางไปอีกทุก ๆ ด้าน

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้รับปริญญาเกิตติมศักดิ์ และกับบรรดาบัณฑิต ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จครั้งสำคัญ

ท่านทั้งหลายแต่ละคนเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย ก็เพื่อให้มีวิชาความรู้สำหรับเป็นเครื่องมือประกอบกิจการงาน สร้างความเจริญมั่นคงและเกียรติยศชื่อเสียงแก่ตนเองในเวลาต่อไป การทำการงานสร้างชื่อเสียงความเจริญมั่นคงนี้ นอกจากจะอาศัยความรู้ความสามารถในวิชาการแล้ว ยังต้องมีรากฐานที่ตีตรองรับ และต้องมีกุศโลบาย หรือวิธีการอันแยบคายในการปฏิบัติงาน ประกอบพร้อมกันด้วย จึงจะสัมฤทธิ์ผลแน่นอน ผู้ประสงค์ความเจริญก้าวหน้าควรอย่างยิ่ง ที่จะศึกษาเรื่องรากฐานและวิธีการนั้นให้เข้าใจแต่ต้น

จะกล่าวถึงรากฐานก่อน รากฐานที่นับว่าสำคัญ คือรากฐานทางจิตใจ อันได้แก่ความหนักแน่นมั่นคงในสุจริตธรรมอย่างหนึ่ง ในความมุ่งมั่นที่จะประกอบกิจการงานให้ตีจนสำเร็จอีกอย่างหนึ่ง เหตุใดจึงต้องมีความสุจริตและความมุ่งมั่น ก็เพราะความสุจริตนั้นย่อมกีดกันบุคคลออกจากความชั่วและความเสื่อมเสียทั้งหมดได้ จึงช่วยให้บุคคลมีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถแต่ในทางที่ถูกที่เจริญแต่เพียงทางเดียว ส่วนความมุ่งมั่นในการทำงานนั้น ถ้าขาดไป ก็ทำให้ย่อท้อเหนื่อยหน่าย หรือไม่ก็มักง่ายหยาบคาย ไม่ว่าจะทำสิ่งใด ก็มักไม่สำเร็จเด็ดขาด หรือบกพร่องเสียหาย ที่สุดก็จะมีโอกาสสร้างสรรค์ประโยชน์และความเจริญก้าวหน้าอันใดให้แก่ตัวเองหรือแก่ใคร ๆ ได้ ในโอกาสที่บัณฑิตจะออกไปเริ่มต้นชีวิตการงาน จึงขอให้วางรากฐานการที่จะใช้วิชาการประกอบกิจการงานให้มันเหมาะสมครบถ้วน เพื่อจักได้มีความเจริญก้าวหน้าสมดังที่ตั้งใจปรารถนาโดยแท้จริง

ขออวยพรให้ทุกคนมีความสุขสมบูรณ์เข้มแข็งพร้อมในกาย ใจ และปัญญา ทั้งให้ประสบความสำเร็จ ความสุข และความสวัสดิ์ดีจงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่มีโอกาสมาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงประจำปีการศึกษา ๒๕๖๒ อีกวาระหนึ่ง และขอแสดงความชื่นชมกับทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

เมื่อวันวานข้าพเจ้าได้กล่าวในที่ประชุมนี้ว่า การที่บัณฑิตจะสร้างความเจริญมั่นคงและเกียรติยศชื่อเสียง ให้แก่ตนเองนั้น นอกจากจะต้องมีความรู้ความสามารถทางวิชาการแล้ว ยังต้องอาศัยจิตใจสุจริต มุ่งมั่นในความสำเร็จ เป็นรากฐานรองรับ พร้อมกับต้องมีกุศโลบายหรือวิธีการอันแยบคายในการปฏิบัติงานประกอบด้วย จึงจะสัมฤทธิ์ผลได้แน่นอน

วันนี้ จะพูดถึงวิธีปฏิบัติงานโดยแยบคายต่อไป ข้อแรก จะต้องสร้างศรัทธาให้มีขึ้นก่อน เพราะศรัทธาหรือความเชื่อมั่นในประโยชน์ของงานนั้น เป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิบัติ คือทำให้มีการปฏิบัติด้วยใจในทันที แม้ก่อนที่จะลงมือกระทำ ดังนั้น ไม่ว่าจะทำการใด ๆ จึงต้องสร้างศรัทธาขึ้นก่อน และการสร้างศรัทธานั้น จำเป็นต้องทำให้ถูกต้องด้วย ศรัทธาที่พึงประสงค์จะต้องไม่เกิดจากความเชื่อง่าย ใจอ่อน ปราศจากเหตุผล หากจะต้องเกิดขึ้นจากความเพ่งพินิจ พิจารณา ใคร่ครวญแล้วด้วยความคิดจิตใจที่หนักแน่นสมบูรณ์ด้วยเหตุผล จนเห็นถ่องแท้ถึงคุณค่าและประโยชน์อันแท้จริงในผลของการปฏิบัติที่จะบังเกิดตามมา ศรัทธาลักษณะนี้ เมื่อบังเกิดขึ้นแล้ว ย่อมโน้มมนำฉันทะ ความพอใจ ความกระตือรือร้น ความพากเพียรชวนชวนย ตลอดจนความฉลาดริเริ่ม ให้เกิดขึ้นเกื้อกูลกันอย่างพร้อมเพรียง แล้วสนับสนุนส่งเสริมให้การปฏิบัติงานดำเนินก้าวหน้าไปโดยราบรื่น จนสัมฤทธิ์ผล บัณฑิตทุกคนจึงควรพิจารณาศึกษาเรื่องกำลังศรัทธานี้ให้กระจ่าง ให้ได้ประโยชน์ขึ้นมาจริง ๆ

ขออวยพรให้ประสบความสุขและความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานสมตามทีปรารถนาปรารถนาจงทั่วกันทุกคน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงประจำปีการศึกษา ๒๕๖๒ อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

วันก่อน ข้าพเจ้าได้กล่าวในที่ประชุมนี้ว่า การทำงานสร้างเกียรติยศชื่อเสียงและความเจริญมั่นคงให้แก่ตนนั้น นอกจากจะต้องอาศัยวิชาความรู้แล้ว บัณฑิตจะต้องมีจิตใจที่สุจริตและมุ่งมั่นต่อความสำเร็จเป็นพื้นฐาน ทั้งต้องมีกุศโลบาย หรือวิธีการอันแยบคายในการปฏิบัติงาน เป็นเครื่องประกอบอุดหนุนด้วย และได้พูดว่า การสร้างศรัทธาความเชื่อมั่นอย่างถูกต้องในการทำงานที่ตนทำนั้น เป็นวิธีการที่แยบคายประการแรกที่จะส่งเสริมกำลังใจให้มุ่งมั่นในการทำงานอย่างดียิ่ง วันนี้ จะพูดถึงกุศโลบายประการที่สองต่อไป

คนบางคน แม้มีศรัทธาอุตสาหะในการทำงานอยู่มากก็ตาม แต่ก็ประมาณความรู้ความคิดของตนเองว่า มีน้อย ไม่เพียงพอที่จะทำการงานที่สำคัญ ๆ ให้ก้าวหน้าไปไกล ๆ ได้ เรียกว่าประมาทปัญญาตนเอง ซึ่งไม่มีคุณอันใดเลย มีแต่โทษ เพราะกีดกันความเจริญและทำให้เสียประโยชน์ต่าง ๆ ที่จะพึงได้ไปอย่างน่าเสียดาย แต่บางคนก็เป็นตรงกันข้าม คือมีความหยิ่งผยองในความรู้ความสามารถของตน จนเห็นว่าฉลาดเกินกว่าผู้อื่นไปหมด แล้วไม่ยอมฟังความคิดเห็นของผู้ใด เรียกว่าประมาทปัญญาผู้อื่น อย่างนี้ก็ให้โทษเหมือนกัน คือทำให้ความรู้ความคิดคับแคบอยู่เฉพาะตัว ไม่กว้างขวางออกไปได้ซ้ำร้ายยังจะไม่ได้ได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากคนอื่น ๆ แม้ผู้ที่ใกล้ชิดกันร่วมงานกันด้วย จะทำการงานอันใดก็ไม่ราบรื่นและไม่เจริญก้าวหน้า ทางที่ถูก ควรต้องเข้าใจว่าทุกคนมีปัญหาอยู่ในตัวแล้ว ซึ่งอาจฝึกฝนให้เจริญงอกงามแข็งแกร่งได้ ถ้าพยายามขวนขวายที่จะรู้จะเห็นให้มาก และนำมาขบคิดพิจารณาให้เห็นเหตุเห็นผลอยู่เนือง ๆ แล้ว ปัญญาก็จะเพิ่มพูนขึ้น ช่วยให้ฉลาดสามารถทำการงานใด ๆ ก็สำเร็จและเจริญก้าวหน้าได้ดังประสงค์

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสุข ความสำเร็จ และความเจริญก้าวหน้าสมดังปณิธานปรารถนาที่ตั้งไว้โดยธรรมจงทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันเสาร์ ที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๖๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๒ เป็นวาระที่สี่ ในโอกาสนี้ ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

วันก่อน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ ถึงการสร้างเกียรติยศชื่อเสียงและความเจริญมั่นคงในชีวิตว่า นอกจากจะต้องมีวิชาความรู้ที่ดีแล้ว บัณฑิตจะต้องมีจิตใจอันสุจริตและมุ่งมั่นเป็นพื้นฐานรองรับ และยิ่งไปกว่านั้น ยังจะต้องอาศัยกุศโลบาย หรือวิธีปฏิบัติงานปฏิบัติตนที่แยบคายประกอบอีกด้วย จึงจะบรรลุถึงความเจริญมั่นคงได้สมบูรณ์ดังประสงค์ วันนี้จึงจะพูดถึงอุบายอันแยบคายของการทำงานอีกประการหนึ่ง คือ การตามรักษาความจริงใจ

ความจริงใจต่อผู้อื่นเป็นของสำคัญมาก สำหรับผู้ที่ต้องการความสำเร็จและความเจริญ เพราะสามารถกำจัดปัญหาได้มากมาย โดยเฉพาะปัญหาอันเกิดจากความกินแหนงแคลงใจ เอารัดเอาเปรียบกัน และคนที่จริงใจต่อผู้อื่นนั้น ย่อมได้รับความนิยมเชื่อถือไว้วางใจ ร่วมมือสนับสนุนจากสาธุชนอยู่เสมอ จะทำการสิ่งใดก็สำเร็จและราบรื่น ท่านจึงสอนให้รักษาความจริงใจในกันและกันไว้ทุกเมื่อ นอกจากความจริงใจต่อผู้อื่นแล้ว ยังมีความจริงใจต่อตนเองอีกประการหนึ่ง ซึ่งจะต้องรักษาให้มั่นคง และให้ยิ่งขึ้นไป คือเมื่อได้ตั้งใจในความประพฤติปฏิบัติอันใด ตามที่ได้ไตร่ตรองเห็นว่าชอบว่าเป็นประโยชน์แท้แล้ว ก็ให้ติดตามรักษาความตั้งใจที่จะกระทำดั่งนั้นให้ตลอด ทั้งที่เป็นมาแล้ว ที่กำลังเป็นอยู่ และที่จะเป็นต่อไป ผู้ที่รักษาความจริงใจต่อตนเองได้มั่นคง จะไม่เป็นคนสลับปลับ หากเป็นคนเที่ยงตรง หนักแน่น ทำอะไรตามกฎเกณฑ์ ตามระเบียบ และตามความถูกต้อง เป็นธรรม สามารถสร้างสมความดีความเจริญให้เพิ่มทวีขึ้นได้ ไม่มีวันถอยหลัง บัณฑิตจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะศึกษาถึงความจริงใจให้ทราบชัด และตั้งใจพยายามรักษาไว้เพื่อโชคชัยในชีวิตของท่าน

ขออวยพรให้ทุกคนมีความเข้มแข็ง ที่จะติดตามรักษาความจริงใจของตน ๆ ไว้ทุกเมื่อ เพื่อจักได้เป็นผู้สามารถในการปฏิบัติงาน และสามารถนำพาชีวิตให้ประสบกับความสุขสวัสดิ์ ความสำเร็จ และความเจริญก้าวหน้าทุกประการได้ สมตามที่มุ่งหมายไว้.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันจันทร์ ที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหงอีกวาระหนึ่ง ในโอกาสนี้ ขอแสดงความชื่นชมด้วย กับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

เมื่อวันก่อน ๆ ข้าพเจ้าได้กล่าวกับที่ประชุมบัณฑิตว่า การสร้างเกียรติยศชื่อเสียงและความเจริญมั่นคงในชีวิตนั้น นอกจากมีวิชาความรู้ที่ดีแล้ว แต่ละคนยังต้องมีพื้นฐานจิตใจอันสุจริตและมุ่งมั่นเป็นเครื่องรองรับวิชา และต้องมีกุศโลบาย หรือวิธีการอันแยบคายในการปฏิบัติงานปฏิบัติตัวด้วย จึงจะประสบความสำเร็จและความเจริญได้ตามประสงค์ วันนี้ จะพูดถึงกุศโลบายอีกข้อหนึ่ง คือการเพียรพยายามกำจัดความคิดจิตใจที่ต่ำทรามเสียจากตน

จิตใจที่ต่ำทรามนั้นเป็นจิตใจที่อ่อนแอ ไม่กล้าและไม่อดทนที่จะเพียรพยายามสร้างสมความดีงาม ความเจริญ ความสำเร็จ ในทางที่ถูกต้องเป็นธรรม มีแต่คิดจะให้ได้มาโดยสะดวกง่ายดาย โดยไม่คำนึงถึงผิดชอบชั่วดี จิตใจดังนี้ ถ้าปล่อยให้เกิดมีขึ้นจนเคยชิน อย่างน้อยที่สุด ก็ทำให้เป็นคนมักง่าย ทำงานบกพร่องเสียหายอย่างมาก ก็ทำให้เป็นคนด้านหนาไร้ความอาย หยาบคาย ละโมบ ทำอะไรที่ไหน ก็เกิดอันตรายที่นั่น ท่านจึงสอนให้สังวรระวังใจของตนให้ดี อย่าให้ความชั่วเกิดขึ้น และหากเกิดขึ้นแล้ว ก็ให้กำจัดเสียทันที นอกจากนี้ ก็ต้องฝึกหัดบำรุงใจให้เข้มแข็งและประณีตขึ้น เพื่อรับเอาความดี ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้ก้าวถึงความสุขและความเจริญมั่นคง การฝึกใจให้เข้มแข็งนี้ ถึงหากจะรู้สึกว่าเป็นการเหนื่อยยาก แต่ถ้าได้ตั้งใจฝึกฝนโดยสม่ำเสมอให้เพิ่มพูนขึ้นโดยลำดับ ไม่ช้านานก็จะเกิดกำลังแข็งแรงเกิดความชำนาญคล่องแคล่ว จนสามารถทำความดีได้ง่ายขึ้น ไม่เหนื่อยยากเลย

ขออวยพรให้บรรดาบัณฑิตมีความคิดจิตใจที่เข้มแข็ง สมบูรณ์บริบูรณ์ด้วยปัญญาความฉลาดรู้คิด โดยถูกต้อง เพื่อให้สามารถเอาชนะความมักง่ายใฝ่ต่ำ สามารถปฏิบัติงานปฏิบัติตนไปในทางที่ถูกต้อง จักได้รับความสุข ความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรือง ตามที่ตั้งใจปรารถนา.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๒ อีกคำรบหนึ่ง ขอแสดงความยินดีกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน

ห้าคราที่แล้ว ข้าพเจ้าได้พูดถึงการสร้างเกียรติยศชื่อเสียงและความเจริญมั่นคงในชีวิตว่า นอกจากจะต้องอาศัยวิชาความรู้ที่ดีแล้ว แต่ละคนยังต้องมีพื้นฐานจิตใจอันสุจริตและมุ่งมั่น เป็นเครื่องรองรับวิชาความรู้นั้น และต้องมีกุศโลบาย หรือวิธีการอันแยบคายในการปฏิบัติงานปฏิบัติตัวด้วย จึงจะประสบความสำเร็จและความเจริญได้ตามประสงค์ วันนี้ จะพูดถึงกุศโลบายสำคัญอีกข้อหนึ่ง คือการรู้จักสงบใจ

คนโดยมาก แม้ผู้ที่เคยฝึกฝนมาให้เป็นคนหนักแน่นแล้วก็ตาม บางครั้งเมื่อต้องประสบเหตุ ประสบปัญหากระทบกระเทือนอย่างหนักเข้า ก็อาจบังเกิดความหวั่นไหว หรือสับสนฟุ้งซ่านได้ และเมื่อเกิดหวั่นไหว ฟุ้งซ่าน ความคิดสติปัญญาที่จะสั่งตัว หรือดับวูบลง ความหลงและอคติก็เข้ามาแทนที่ ทำให้จนปัญญา คิดไม่ออก ทำไม่ถูก และที่สุดก็อาจผิดพลาดเสียหายได้ต่าง ๆ ท่านจึงสอนให้ทุกคนรู้จักสงบใจ คือบังคับใจ ให้หยุดคิดเรื่องที่กำลังคิด และกำลังทำให้ฟุ้งซ่านหรือสับสนอยู่นั้น เสียชั่วขณะ เมื่อหยุดคิดสับสนได้ ก็จะอำนวยโอกาสอันประเสริฐ ให้สติความระลึกรู้ และปัญญาความเฉลียวฉลาด กลับคืนมาใหม่ ช่วยทำให้แจ่มใสหนักแน่น เข้มแข็งเข้า ความคิดเห็นก็เข้ารูปเข้ารอย คือมีความเที่ยงตรง เป็นกลาง สุขุม ปราศจากอคติ สามารถพิจารณาเห็นเหตุเห็นผลได้กระจ่างแจ่มชัด หาทางปฏิบัติได้ถูกต้องพอเหมาะพอดี ถึงขั้นนี้ ปัญหาทั้งปวงก็จะคลี่คลาย เรื่องที่จะเสียหายก็จะแก้ได้ตก กลับกลายเป็นดีโดยตลอด บัณฑิตจึงสมควรอย่างยิ่ง ที่จะสำเหนียกตระหนักในความรู้จักสงบใจยิ่งคิดเสมอ ในกาลทุกเมื่อ

ขออวยพรให้ทุกคนมีจิตใจสงบหนักแน่น เพื่อสามารถสร้างสรรคความสำเร็จ ความมั่นคง ความสุขสวัสดิ์ และความเจริญก้าวหน้าให้เกิดแก่ตนแก่ประเทศชาติได้ สมตามที่มีปณิธานปรารภณา.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๒ อีกคำรบหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมด้วยกับทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

ได้มากล่าวกับบัณฑิตของมหาวิทยาลัยนี้แล้วรวม ๖ คราว ถึงการทำการงานสร้างเกียรติยศชื่อเสียง และความเจริญก้าวหน้า เป็นใจความว่า นอกจากจะต้องใช้วิชาความรู้ที่ดีแล้ว แต่ละคนยังต้องมีจิตใจที่มั่นคง ในความสุจริตและมุ่งมั่นต่อความสำเร็จ เป็นรากฐานรองรับ กับต้องอาศัยกุศโลบาย หรือวิธีการอันแนบคาย ในการประพฤติปฏิบัติ เข้าประกอบอีกหลายประการ ประการแรก ได้แก่การสร้างศรัทธาความเชื่อถือในงาน ที่กระทำซึ่งเป็นพลังกำลังส่งเสริมให้เกิดความพอใจและความเพียรพยายามอย่างสำคัญ ในอันที่จะทำการงาน ให้บรรลุผลเลิศ ประการที่สอง ได้แก่การไม่ประมาทปัญญาความรู้ความฉลาดสามารถ ทั้งของตนเองทั้งของ ผู้อื่น ซึ่งเป็นเครื่องช่วยให้ทำงานได้ก้าวหน้ากว้างไกล ประการที่สาม ได้แก่การตามรักษาความจริงใจ ทั้งต่อ ผู้อื่นทั้งต่อตัวเอง ซึ่งเป็นเครื่องทำให้ไว้วางใจร่วมมือกัน และทำให้งานสำเร็จได้โดยราบรื่น ประการที่สี่ ได้แก่ การกำจัดจิตใจที่ต่ำทราม รวมทั้งสร้างเสริมความคิดจิตใจที่สะอาดเข้มแข็ง ซึ่งจะช่วยให้ฝ่าฝืนในการที่จะปฏิบัติดี ให้เกิดความก้าวหน้า ประการที่ห้า ได้แก่การรู้จักสงบใจ ซึ่งเป็นเครื่องช่วยให้ยังคิดได้ในเมื่อมีเหตุทำให้เกิดความหวั่นไหวฟุ้งซ่าน และสามารถพิจารณาแก้ไขปัญหาได้โดยถูกต้อง

วันนี้ใครจะสรุปว่า คุณสมบัติหรือคุณธรรมที่กล่าวแล้ว ทั้งที่เป็นส่วนรากฐาน ทั้งที่เป็นส่วนวิธีการ ต่างเป็นเหตุเป็นผลอาศัยกัน และเกื้อกูลส่งเสริมกันอยู่ทั้งหมด จะอาศัยเพียงหนึ่งข้อใด หรือเพียงบางส่วน บางข้อมิได้ เพราะจะไม่ช่วยให้เกิดผล หรือได้ผลน้อย ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องพยายามอบรมสร้างเสริม ให้บริบูรณ์ขึ้นแต่ละข้อ และทุกข้อ เมื่อคุณสมบัติดังกล่าวประชุมพร้อมกันขึ้นแล้ว จึงจะบังเกิดผลเลิศให้เกิดขึ้น สมบูรณ์บริบูรณ์ เป็นประโยชน์ช่วยตัวช่วยผู้อื่นได้อย่างแท้จริง

ขออวยพรให้ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในการงานและขอให้ทุกท่าน ที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสวัสดีจงทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
วันจันทร์ ที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๒๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรและประกาศนียบัตรของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์อีกวาระหนึ่งในโอกาสนี้ และที่ได้ทราบรายงานว่า กิจการต่าง ๆ ของสถาบันดำเนินก้าวหน้ามาเป็นอย่างดี เป็นประโยชน์แก่การบริหารและพัฒนาบ้านเมืองอย่างกว้างขวาง

ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งมีโอกาสอันงดงามที่จะได้ปฏิบัติบริหารงานโดยเต็มภาคภูมิ เพื่อความเจริญมั่นคงและความผาสุกของประเทศชาติ

การพัฒนา ได้เป็นภารกิจและเป็นนโยบายสำคัญของการปกครองบริหารประเทศ มาเป็นเวลานานพอสมควรแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างในบ้านเมือง จึงเปลี่ยนแปลงผิดตาไปกว่าก่อนอย่างมากและรวดเร็ว แต่กระนั้นก็เป็นที่ยอมรับกันว่า เรายังต้องพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไปอีก เพื่อให้ทันกับปัญหาความบีบคั้นซึ่งทวีขึ้น เนื่องมาแต่ได้รับความกระทบกระเทือนจากภายนอก ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และความมั่นคง นักพัฒนาและบริหารจึงต้องมีและต้องใช้ ความสามารถอย่างสูงเป็นพิเศษ

ความมั่นคงเด็ดเดี่ยว ที่จะยึดมั่นในผลสำเร็จของงาน และในความถูกต้องเป็นธรรม เป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับนักพัฒนาบริหาร เพราะความมีจิตใจมั่นคงในผลสำเร็จของงาน จะทำให้มุ่งมั่นที่จะกระทำต่อเนื่องไปโดยไม่ลดละ จนบรรลุผลเลิศ ส่วนความมั่นคงในคุณธรรมนั้น จะสร้างเสริมคุณสมบัติที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นได้มากมาย เช่นว่า จะทำให้คนสุจริต ไม่ทำ ไม่พูด ไม่คิดในสิ่งที่เป็นความชั่ว ความต่ำทรามทุกอย่างทำให้มีความจริงใจในกันและกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับกำจัดความกินแหนงแคลงใจ บาดหมางแตกแยกกัน และช่วยสร้างเสริมความร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวให้เกิดขึ้น ทำให้มีความหนักแน่นใจความคิดจิตใจ สามารถพิจารณาเรื่องราวและปัญหาต่าง ๆ ให้เห็นเหตุเห็นผลโดยแจ่มแจ้ง และหาทางปฏิบัติที่ถูกต้องเที่ยงตรงได้เหล่านี้ ถือว่าเป็นอุปกรณ์เครื่องประกอบและเกื้อหนุนวิชาการให้แน่นหนักสมบูรณ์ ช่วยให้นักพัฒนาบริหารสามารถใช้หลักวิชาได้อย่างถูกต้องเที่ยงตรง มั่นใจ บริสุทธิ์ใจ และได้ผลแน่นอนเต็มเปี่ยมตามเป้าหมาย

ขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญมั่นคงในหน้าที่การงาน จงทั่วกันทุกคน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ณ สวนอัมพร

วันจันทร์ ที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒในโอกาสนี้ และได้ทราบรายงานว่ามหาวิทยาลัยได้พยายามปรับปรุงงานทุก ๆ ด้าน ให้ก้าวหน้าเป็นประโยชน์กว้างขวางยิ่งขึ้น ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตผู้ได้รับเกียรติ และความสำเร็จในการศึกษาทุกคน

ความรู้เป็นสิ่งสำคัญยิ่งใหญ่มาก เพราะเป็นปัจจัยให้เกิดความฉลาดสามารถ และความเจริญก้าวหน้า มนุษย์จึงใฝ่ศึกษากันอย่างไม่รู้จักสิ้น แต่เมื่อพิจารณาเหตุแล้ว การเรียนความรู้ แม้มากมายเพียงใด บางทีก็ไม่ช่วยให้ฉลาดหรือเจริญได้เท่าไรนัก ถ้าหากเรียนไม่ถูกถ่วง ไม่รู้จริงแท้ การศึกษาหาความรู้จึงสำคัญตรงที่ว่า ต้องศึกษาเพื่อให้เกิด “ความฉลาดรู้” คือรู้แล้ว สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง ๆ โดยไม่เป็นพิษเป็นโทษ การศึกษาเพื่อความฉลาดรู้ มีข้อปฏิบัติที่น่าจะยึดเป็นหลักอย่างน้อยสองประการ ประการแรก เมื่อจะศึกษาลึกลงไปเรื่องใดให้รู้จริง ควรจะศึกษาให้ตลอด ครบถ้วนทุกแง่มุม ไม่ใช่เรียนรู้อย่างตื้นเขินเพียงบางส่วนบางตอน หรือเพ่งเล็งเฉพาะแต่เพียงบางแง่บางมุม อีกประการหนึ่ง ซึ่งจะต้องปฏิบัติประกอบพร้อมกันไปด้วยเสมอ คือต้องพิจารณาศึกษาเรื่องนั้น ๆ ด้วยความคิดจิตใจที่ตั้งมั่นเป็นปกติ และเที่ยงตรงเป็นกลาง ไม่ยอมให้รู้เห็นและเข้าใจตามอำนาจความเห็นวนาของอคติ ไม่ว่าจะป็นอคติฝ่ายชอบหรือฝ่ายชัง มิฉะนั้น ความรู้ที่เกิดขึ้นจะไม่เป็นความรู้แท้ หากแต่เป็นความรู้ที่ถูกอำพรางไว้ หรือที่คลาดเคลื่อนวิปริตไปต่าง ๆ จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์จริง ๆ โดยปราศจากโทษไม่ได้ บัณฑิตทั้งหลายได้ชื่อว่าเป็น ผู้มีปัญญา เป็นนักศึกษาคนดีว่า ขอให้หลักในการเรียนรู้ อย่างน้อยก็ตามที่ได้กล่าวคือ จะศึกษาลึกลงไป ก็พิจารณาศึกษาให้หมดจดทุกแง่มุม ด้วยจิตใจที่เที่ยงตรงเป็นกลาง จึงจะได้รับประโยชน์จากการศึกษาค้นคว้าสมบูรณ์บริบูรณ์ดังที่พึงประสงค์

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความเจริญสวัสดิ์ถึงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ณ สวนอัมพร

วันอังคาร ที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๒๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับบรรดาบัณฑิตผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ทุกคน

เมื่อวันวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า ความรู้เป็นปัจจัยสร้างเสริมความฉลาดและความเจริญ มนุษย์จึงใฝ่ศึกษากันอย่างไม่รู้จักสิ้น แต่การศึกษาให้เกิดความฉลาดและความเจริญได้จริงนั้น จะต้องอาศัยหลักอย่างน้อยสองประการคือ ไม่ว่าจะศึกษาเรื่องใด ต้องศึกษาให้ตลอดทุกแง่ทุกมุม พร้อมทั้งพิจารณาศึกษาเรื่องนั้นด้วยความคิดจิตใจที่เที่ยงตรงเป็นกลางด้วย จึงจะได้ความรู้ที่ถูกต้องแท้จริง นำไปใช้ประโยชน์ได้ มิฉะนั้น จะถูกอคติเหินยวนำให้ความรู้คลาดเคลื่อนวิปริตไป ไม่เป็นประโยชน์และไม่ปลอดภัย โทษผิดเสียหาย วันนี้จะพูดถึงลักษณะของการเรียนรู้ต่อไป

การเรียนรู้ลักษณะแรก คือการเรียนรู้หรือรับรู้ตามความรู้ของผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นการฟัง การอ่าน การสังเกต ดู จำ อย่างไรก็ตามได้ทั้งสิ้น การเรียนรู้แบบนี้จัดเป็นการเรียนรู้ขั้นต้น เพราะยังต้องรู้ตามเขา โดยยังมีได้พิจารณา พิสูจน์สอบสวน อาจถูก ผิด ดี ชั่ว มีประโยชน์ ไม่มีประโยชน์ อย่างไรก็ตามได้ แต่ถึงอย่างไรบุคคลก็จำเป็นต้องเรียนรู้โดยลักษณะนี้ด้วย เพราะเรื่องราว ความรู้ วิทยาการ ที่ควรจะต้องเรียนรู้ในชีวิตนี้มีอยู่มากมาย เกินกว่าที่จะศึกษาให้ละเอียดลึกซึ้งทุกอย่างได้ จึงต้องศึกษาให้กว้างขวางไว้เป็นพื้นฐานก่อน ต่อเมื่อต้องการทราบเรื่องใดจริง ๆ จึงนำมาศึกษาพิจารณาและวินิจฉัยให้เห็นเหตุเห็นผลอีกชั้นหนึ่ง การเรียนรู้ด้วยการพิจารณา วินิจฉัยแล้วนี้ จัดเป็นการเรียนรู้ลักษณะที่สอง ซึ่งสูงขึ้นกว่าระดับที่รู้ตามผู้อื่น ถึงระดับนี้ ความรู้ที่เกิดขึ้น จะกลายเป็นความรู้ความเข้าใจของตัวเอง ซึ่งมั่นใจได้ และใช้ประโยชน์ได้ดีขึ้น บัณฑิตพึงศึกษาวิทยาการให้เหมาะแก่ความจำเป็นและความประสงค์ตามที่กล่าว เพื่อจักได้สามารถก้าวถึงความเจริญในชีวิตได้ไม่ผิดพลาด

ขออวยพรให้มีความสุขความสำเร็จ มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงานทุกอย่าง และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ณ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับบรรดาบัณฑิต ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้โดยทั่วกัน

ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้แล้วสองครั้ง เป็นใจความว่า การศึกษาหาความรู้ ที่จะช่วยให้บุคคลฉลาด และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงโดยปราศจากโทษนั้น มีหลักสำคัญอยู่ ที่จะต้องศึกษาให้ถ้วนทั่วทุกแง่ทุกมุม และต้องพิจารณาให้เห็นแน่ชัดด้วยความคิดจิตใจที่ตั้งมั่น เทียบตรงเป็นกลาง ปราศจากอคติ และได้พูดถึงลักษณะการเรียนรู้ของบุคคลไว้สองลักษณะ หรือสองขั้น คือเรียนรู้ตามความรู้ของผู้อื่นด้วยการฟัง หรือการสังเกต ดู จำ อย่างหนึ่ง กับเมื่อรู้ตามผู้อื่นแล้ว นำมาคิดพิจารณาด้วยเหตุผลและความคิดเห็นของตนเอง จนเข้าใจจริง อีกอย่างหนึ่ง วันนี้จะพูดถึงการเรียนรู้หรือการศึกษาด้วยการปฏิบัติฝึกฝนต่อไป

การเรียนรู้ลักษณะนี้ได้แก่การนำเอาสิ่งที่รับรู้มาแล้ว หรือที่ทำความเข้าใจแล้วนั้น มาฝึกหัดปฏิบัติ ด้วยกายด้วยใจให้ประจักษ์ผลขึ้น เกิดเป็นความรู้อันชัดแจ้งแน่นอนตรงตราอยู่ในใจ พร้อมกับความสามารถชัดเจนที่จะนำไปให้ทำการอย่างมีประสิทธิภาพได้ทุกเมื่อ การเรียนรู้โดยลักษณะนี้ จัดเป็นขั้นสูงสุดที่จะพึงศึกษาฝึกฝนได้ ทั้งเป็นปัจจัยส่งเสริมให้บุคคลมีวิพยานฐานะและความสามารถอย่างแท้จริง ประเสริฐยิ่งกว่าวุฒิบัตรใด ๆ ทั้งหมด บัณฑิตแต่ละคนจะต้องออกไปทำการงานให้แก่ส่วนรวมและชาติบ้านเมืองอีกมาก ควรอย่างยิ่งที่จะพยายามสร้างเสริมความรู้ความชำนาญด้วยการฝึกหัดปฏิบัตินี้ ให้สมบูรณ์บริบูรณ์ทุก ๆ ด้าน จักได้สามารถร่วมมือกัน นำพาประเทศของเรา ให้ก้าวไปถึงความวัฒนาผาสุกได้สมตามที่ปรารถนาปรารถนา

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสุขความสำเร็จในชีวิตการงาน มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในภาระหน้าที่ และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาประชุมกัน ณ ที่นี้ มีความเจริญสวัสดิ์ทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ณ สวนอัมพร

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๒๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อีกวาระหนึ่ง เป็นคำรบที่สี่ ขอแสดงความชื่นชมกับบรรดาบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติ และความสำเร็จในการศึกษา

เมื่อคราวก่อนได้พูดแก่ที่ประชุมนี้ถึงการศึกษาให้เกิดความรู้ความฉลาด ที่สามารถนำไปใช้สร้างสรรค์ประโยชน์ได้แท้จริงโดยปราศจากโทษ ว่า จะต้องกระทำโดยมีหลักเกณฑ์ คือต้องพิจารณาเรื่อง queการศึกษาให้ถูกถ้วน ทุกแง่ทุกมุม ด้วยความคิดจิตใจที่มันเป็นปรกติ เทียงตรงเป็นกลาง และลักษณะของการศึกษาหรือการเรียนรู้นั้น มีอยู่สามลักษณะ ได้แก่เรียนรู้ตามความรู้ความคิดของผู้อื่นอย่างหนึ่ง เรียนรู้ด้วยการขบคิดพิจารณาของตนเอง ให้เห็นเหตุผลอย่างหนึ่ง กับเรียนรู้จากการปฏิบัติฝึกฝนจนประจักษ์ผล และเกิดความคล่องแคล่วชำนาญ อีกอย่างหนึ่ง

การเรียนรู้ทั้งสามลักษณะนี้ จำเป็นจะต้องกระทำไปด้วยกัน ให้สอดคล้องและอุดหนุนส่งเสริมกัน จึงจะช่วยให้เกิดความรู้จริง พร้อมทั้งความสามารถ ที่จะนำมาใช้ทำการต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพได้ กล่าวคือ การเรียนความรู้ทุกอย่างนั้น จะต้องเรียนตามความรู้ของผู้อื่นก่อนเป็นเบื้องต้น เมื่อรู้แล้ว จึงนำมาพิจารณา ด้วยเหตุผลให้เห็นแจ่มชัดละเอียดลงไปอีกชั้นหนึ่ง ให้ถึงเนื้อหาสาระ อันจะอ้างอิงอาศัยเป็นหลักฐานได้ มิให้เป็นการรู้อย่างเลื่อนลอย แต่เมื่อถึงขั้นที่สองนี้แล้ว ก็ยังถือว่าจะนำมาใช้การให้ได้ผลแน่นอนจริง ๆ ไม่ได้ ยังจำเป็นต้องนำความรู้ที่นั้นมาปฏิบัติฝึกฝนอีก ให้เกิดผลประจักษ์แจ้ง และเกิดความคล่องแคล่วชำนาญขึ้น พร้อมกันไปด้วย จึงจะนำไปใช้ปฏิบัติงานให้สำเร็จผลได้ไม่ขัดข้อง ขอให้บัณฑิตพิจารณาให้ดูให้ดีในเรื่องการเรียนรู้นี้ ดังกล่าวนี แล้วเพียรพยายามเรียนรู้ให้ได้ครบถ้วนทั้งสามลักษณะพร้อมกัน เมื่อกระทำได้ครบจริง ๆ แล้ว ก็จะช่วยให้แต่ละคนสามารถประสบความสำเร็จในการงานทั้งปวงได้ สมตามที่ตั้งมุ่งประสงค์

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิตการงาน มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในภาระหน้าที่ และขอให้บรรดาท่านที่มาประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๒๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในวันนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยในรอบปีที่ผ่านมา ดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีอย่างน่าพอใจ

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับเกียรติอย่างสูง และกับบรรดาผู้สำเร็จการศึกษาที่ได้รับปริญญาสาขาและระดับต่าง ๆ ตามความรู้ความสามารถของแต่ละคน

การที่ได้อุตสาหะศึกษาค้นคว้าวิชาการจนถึงขั้นสูงอย่างนี้ เท่ากับแต่ละคนได้สร้างสมกำลังอันแรงกล้าขึ้นไว้ในตัว คือกำลังแห่งความรู้ กำลังแห่งความรู้นี้เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่จะส่งเสริมให้ปฏิบัติการต่าง ๆ ได้ดีขึ้นมากขึ้น อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้สามารถสร้างสรรค์ผลประโยชน์สำหรับตัวได้มากมาย ทั้งในทางที่ถูกและทางที่ผิด ถ้าใช้กำลังไปในทางที่ถูกต้อง ก็ได้รับผลดี ที่เป็นประโยชน์แท้จริงอันพึงประสงค์ ถ้าใช้ไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ก็ได้รับผลร้าย เป็นความเสียหายทั้งแก่ตนเองและแก่ผู้อื่น ผู้มีกำลังความรู้ความสามารถสูง จึงต้องวินิจฉัยให้ออกว่าควรจะใช้กำลังของตนไปในทางใด และสิ่งที่เรียกว่าประโยชน์ มิใช่ประโยชน์นั้น เป็นอย่างไร จักได้สามารถควบคุมการใช้กำลังของตนให้เหมาะสมเที่ยงตรงได้ การวินิจฉัยและควบคุมการใช้กำลัง โดยถูกต้องดังนี้ เป็นหน้าที่อย่างสำคัญยิ่งของผู้มีกำลังความรู้ทุก ๆ คน ยิ่งรู้สูงรู้มากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งต้องมีความรับผิดชอบมากและสูงขึ้นเท่านั้น จึงจะสร้างสรรค์ความเจริญ ความดีงาม และความมั่นคงผาสุกได้สำเร็จดังที่มุ่งหมาย

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในการงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความเจริญสวัสดิ์ถึงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๒๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ได้รับเกียรติอย่างสูงจากมหาวิทยาลัย และที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา ทุกคน

วันวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวกับที่ประชุมบัณฑิต ณ ที่นี้เป็นความว่า การศึกษาค้นคว้าวิชาการชั้นสูงนั้น เท่ากับได้สร้างสมกำลังแรงอย่างสูงไว้ในตัว คือกำลังแห่งความรู้ กำลังแห่งความรู้เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้สามารถปฏิบัติการได้ดีขึ้น มากขึ้น อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าใช้ไปในทางที่ถูกต้อง ก็จะได้ผลดี ที่เป็นประโยชน์แท้ ช่วยให้เกิดความเจริญมั่นคงขึ้นได้จริง แต่ถ้าใช้ไปในทางผิด ก็จะทำให้ผลเสียหายร้ายแรงได้เหมือนกัน ผู้มีกำลังจึงต้องมีความรับผิดชอบอย่างยิ่ง ที่จะต้องควบคุมการใช้กำลังของตัวเองแต่ในทางที่ถูกที่ควร

ความรับผิดชอบดังกล่าวนี้ อาจกล่าวได้ว่ามีประเด็นสำคัญอยู่ ๓ ข้อ ข้อแรกจะต้องระวังตั้งใจใช้กำลังเพื่อสร้างประโยชน์แต่ฝ่ายเดียว ให้ได้ทั้งประโยชน์ตน ทั้งประโยชน์ส่วนรวม พร้อมกันนั้นก็จะต้องคอยป้องกันและแก้ไขอยู่ตลอดเวลา มิให้ความเสียหายเกิดขึ้น และข้อสาม ซึ่งเป็นข้อสำคัญอย่างยิ่งจะต้องพยายามสร้างเสริมกำลังนั้นให้หนักแน่น มั่นคงและทวีขึ้น ซึ่งมีทางทำได้หลายทาง ทางที่เหมาะสมอย่างหนึ่งก็โดยพยายามทำประโยชน์เสียสละเพื่อผู้อื่นและส่วนรวมให้มากขึ้น การปฏิบัติงานด้วยความเสียสละอย่างนั้น ยิ่งกระทำมากเท่าใด จะช่วยให้เกิดความสามารถและความเชี่ยวชาญขึ้นเท่านั้น ทั้งเมื่อเคยชินกับการประพฤติปฏิบัติความดีแล้ว ก็สามารถป้องกันความชั่วและความเสื่อมเสียทั้งปวงได้อย่างดีที่สุดในที่สุดด้วย จึงขอให้บัณฑิตทั้งปวงนำไปพิจารณาใคร่ครวญดูให้เห็นชัด เพื่อประโยชน์ในกาลภายหน้าของตน ๆ

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในการทำงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความเจริญสวัสดิ์ถึงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ ที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๒๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง เป็นคำรบสาม ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิต ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ ทุกคน

วันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า การศึกษาค้นคว้าวิชาชั้นสูงนั้นเท่ากับการสร้างสมกำลังอันแรงกล้าไว้ในตัว กำลังนั้นคือกำลังแห่งความรู้ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลสามารถปฏิบัติ การได้ดีขึ้น มากขึ้น อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในทางดี ที่สร้างสรรค์ประโยชน์ ทั้งในทางชั่วที่ก่อโทษเสียหาย ผู้มี กำลังดังกล่าว จึงต้องมีความรับผิดชอบอย่างสูง ที่จะต้องควบคุมการใช้กำลังปฏิบัติงานของตน ให้เป็นไปแต่ใน ทางที่ดี ที่สร้างสรรค์แต่ฝ่ายเดียว นอกจากนั้น ยังได้แนะนำด้วยว่า ทางที่ดี บุคคลควรพยายามเสียสละ ทำงาน เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมให้มาก เพราะการปฏิบัติบำเพ็ญประโยชน์อยู่เสมอเช่นนั้นสามารถสร้างเสริมความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญชำนาญให้มั่นคงและเพิ่มพูนยิ่งขึ้นทุกขณะ

วันนี้ใครจะเสริมว่า การเสียสละทำงานทำดีเพื่อการสร้างสรรค์ ด้วยความรับผิดชอบเต็มที่นั้นช่วยให้ ผู้ปฏิบัติได้รับผลดีอย่างหนึ่ง คือมีศรัทธาเชื่อถือ และนิยมยกย่องอย่างกว้างขวาง บุคคลเหล่านั้นเมื่อศรัทธา เชื่อถือในตัวผู้ปฏิบัติดีแล้ว ย่อมจะรับเอาความคิดจิตใจของผู้ปฏิบัติดี ที่นิยมยึดมั่นในความดี เข้าไว้ด้วยแล้ว น้อมนำมาปฏิบัติชอบปฏิบัติดีด้วยตนเอง ดังนี้ ก็จะมีผู้ที่ศรัทธาในความดีเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ เมื่อคนส่วนใหญ่ มีศรัทธาความเชื่อมั่นในคุณความดีร่วมกันและเสมอกันแล้ว ก็จะเกิดเป็นความสามัคคีปรองดองเป็นปึกแผ่นขึ้น ความสามัคคีเป็นปึกแผ่นนี้คือกำลังอันแข็งแกร่งที่สุดในแผ่นดิน ซึ่งเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะบันดาลให้คนในชาติมีสมานฉันท์ มุ่งมั่นที่จะร่วมกำลังกันสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงของบ้านเมือง ให้สมบูรณ์บริบูรณ์ขึ้นทุกสถาน

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในการทำงาน และ ขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความเจริญสวัสดิ์ถึงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในวันนี้ และมีความพอใจ ที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน

ขอแสดงความชื่นชมด้วย กับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา การศึกษาวิทยาการทุกอย่าง ยิ่งศึกษาค้นคว้ามากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งจำเป็นต้องกระทำให้ละเอียดเฉพาะลงไป เท่านั้น และผู้ที่ได้ผ่านการศึกษาระดับนี้มาแล้ว ย่อมจะถือตัวว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะวิชา จะไม่ก้าวก่าย กับวิชาที่มีได้อยู่ในขอบข่ายของตน แต่ในการใช้วิชาการปฏิบัติงานนั้น แม้เพียงงานเล็กน้อยอย่างหนึ่งอย่างใด แต่เพียงอย่างเดียว ก็จำเป็นต้องอาศัยหลักวิชาหลาย ๆ สาขา นำมาเป็นเครื่องช่วยปฏิบัติ จึงจะสำเร็จผลที่ดีได้ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือนักวิชาการทุกคนจึงไม่ควรจะลืมนึกว่า วิชาการทั้งปวงนั้นมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องถึงกัน และต่างส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันอยู่ จะต้องนำมาใช้ประสมประสานกันให้ถูกต้องพอเหมาะพอดีอยู่เสมอ เพราะ อาจพูดได้ว่าวิทยาการใด ๆ ก็ตาม จะใช้ให้เป็นประโยชน์แต่ลำพังอย่างเดียวมิได้ เป็นหน้าที่ของนักวิชาการที่จะต้องทำความเข้าใจให้ชัดแจ้งแน่นอนว่า นอกจากแต่ละคนจะต้องเชี่ยวชาญในวิชาเฉพาะของตนแล้ว ยังจำเป็นต้องเปิดตาเปิดใจให้กว้างขวางสว่างไสว เพื่อเรียนรู้ให้ทั่วถึง และเพื่อประสานกับนักวิชาการอื่น ๆ และคนอื่น ๆ ให้ได้โดยสอดคล้องด้วย ประการสำคัญที่สุด ในเมื่อปฏิบัติงานอันใดกับผู้ใดแล้ว จะต้องพยายาม ร่วมกันพิจารณาปรึกษาทำความเข้าใจกันให้ได้ พร้อมกับระมัดระวังปฏิบัติการให้เกื้อกูลส่งเสริมกันโดยตลอด งานที่ทำจึงจะบรรลุผลเลิศ และเกิดประโยชน์ที่สมบูรณ์ตามความมุ่งประสงค์ได้

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๒๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบว่
กิจการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีอย่างน่าพอใจ ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ
และบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

ตามที่มหาวิทยาลัยจัดตั้งโครงการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีกเป็นอันมาก เพื่อความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการนั้น
เป็นสิ่งที่น่านิยมยินดีอย่างยิ่ง นอกจากเป็นส่วนช่วยให้มหาวิทยาลัยมหิดลเป็น “มหาวิทยาลัย” สมบูรณ์เต็มรูป
ยิ่งขึ้นโดยหลักการแล้ว ยังเป็นการแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า วิทยาการทั้งปวงต่างสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องถึงกัน
และสนับสนุนส่งเสริมกันและกันอยู่ทั้งสิ้น ไม่อาจแยกออกจากกันให้เด็ดขาดได้

บัณฑิตหรือนักวิชาการก็เช่นเดียวกัน จำเป็นต้องทำงานด้วยกัน ให้ประสานสอดคล้องและส่งเสริม
สนับสนุนกันอย่างเหมาะสมถูกต้อง เนื่องด้วยในทางปฏิบัตินั้น ไม่ว่าจะปฏิบัติงานอย่างหนึ่งอย่างใด จำเป็นต้อง
รวมหลักวิชาหลาย ๆ สาขา นำมาใช้เป็นเครื่องช่วยปฏิบัติโดยครบถ้วนเสมอ จึงจะบังเกิดผลที่สมบูรณ์ขึ้นมาได้ เพราะ
ฉะนั้น จึงใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายทำความเข้าใจให้กระจ่างแจ่มแจ้งเสียตั้งแต่เบื้องต้นว่า นอกจากจะต้องสามารถ
เชี่ยวชาญในวิชาเฉพาะของตัวเองแล้ว ยังจำเป็นอย่างยิ่งที่แต่ละคนจะต้องสามารถประสานประโยชน์กับนักวิชาการ
อื่นและบุคคลอื่น ๆ ด้วย สำคัญอย่างยิ่ง ในเมื่อปฏิบัติงานอย่างหนึ่งอย่างใดกับผู้อื่น จะต้องพยายามร่วมกันคิด
พิจารณาให้เข้าใจกัน พร้อมทั้งระมัดระวังปฏิบัติการให้สอดคล้องสนับสนุนกันให้ได้โดยตลอด จนกว่างานนั้น
จะบรรลุผลเลิศ และเกิดประโยชน์ที่สมบูรณ์ตามความมุ่งหมาย

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงานและ
ขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสวัสดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา และที่ได้ทราบว่าการของวิทยาลัยทุก ๆ แห่งดำเนินมาด้วยดีเป็นที่น่าพอใจ ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

วันนี้ บัณฑิตทุกรุ่นต่าง ๆ ได้รับปริญญา เครื่องรับรองคุณวุฒิ กันไปแล้วโดยสมบูรณ์ นอกจากจะมีความหมายสำหรับแต่ละคน ยังนับว่ามีความหมายอย่างยิ่งต่อประเทศชาติด้วย คือทำให้ประเทศของเราได้ตัวบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถสูงหลายสาขา เพิ่มขึ้นอีกส่วนหนึ่ง สำหรับเป็นกำลังสร้างความเจริญมั่นคงด้านต่าง ๆ ดังนี้ บัณฑิตแต่ละคนที่สำเร็จการศึกษาแล้ว จึงมีหน้าที่รับผิดชอบเกิดขึ้นผูกพันทันที ในอันที่จะต้องทำประโยชน์ให้แก่บ้านเมืองตามความถนัดของตน ๆ ข้าพเจ้าใคร่จะทำความเข้าใจกับทุกคนว่า ประโยชน์หรือการสร้างสรรคในทางที่ดีนั้น จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการลงมือทำ หมายความว่า จะต้องนำความรู้ความสามารถที่มีอยู่นั้นมาใช้งาน ลงมือใช้เมื่อไร เพียงใด ประโยชน์ก็เกิดเมื่อนั้น เพียงนั้น เมื่อยังไม่ลงมือทำ ประโยชน์ก็ยังไม่เกิดขึ้น เพราะฉะนั้น ถึงหากจะมีความรู้ความสามารถมากมายสักเพียงใด ถ้าไม่นำมาลงมือทำ ก็ปราศจากประโยชน์ บ้านเมืองของเราในเวลานี้อยู่ในสภาวะที่ต้องพัฒนาหรือปรับปรุงตัวเองอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ทาง เพื่อให้สามารถก้าวไปทันผู้อื่นเขาได้อย่างมั่นคงและปลอดภัย ทุกคน โดยเฉพาะผู้มีความรู้ จึงต้องขวนขวายทำงานให้เต็มกำลัง บัณฑิตได้รับการศึกษาอบรมมาพร้อมแล้ว ขอให้เตรียมตัวเตรียมใจที่จะใช้ความรู้ความสามารถ โดยเต็มภาคภูมิ จักได้ไม่เสียที่ที่อุตส่าห์ศึกษาเล่าเรียนมาด้วยความยากลำบากเป็นเวลานานปี

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตผู้ได้รับความสำเร็จในการศึกษาคั้งนี้ทุกคน

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้พูดในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า บัณฑิตทุก ๆ สาขา ทุก ๆ คนมีหน้าที่สำคัญอยู่ที่จะต้องเป็นกำลังทำประโยชน์สร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงให้แก่ประเทศชาติ การที่จะให้ประโยชน์หรือการสร้างสรรค์เกิดขึ้นได้นั้น จะต้องลงมือทำอย่างจริงจัง เพราะเมื่อใดยังไม่ได้ลงมือทำ ประโยชน์ก็ยังไม่เกิดขึ้นไม่ได้ทุกคน โดยเฉพาะผู้ที่มีความรู้ความสามารถ จึงต้องชวนชวนทำงานโดยเต็มกำลัง ด้วยความไม่ประมาทและท้อถอย

“การลงมือทำ” ที่จริงมีความหมายกว้างขวาง คือหมายถึงการปฏิบัติด้วยวิธีต่าง ๆ ทุกอย่าง แต่เพราะที่เห็นชัด เรามักปฏิบัติด้วยมือ จึงพูดเป็นสำนวนว่า “ลงมือ” การลงมือหรือการปฏิบัติที่ขึ้นอยู่กับการที่สมองหรือใจสั่ง คือใจสั่งเมื่อไร อย่างไร ก็ทำเมื่อนั้น อย่างนั้น ฉะนั้น ถ้าใจไม่สั่ง คืออ่อนแอ ลังเล เกียจคร้าน หรือใจไม่สุจริต ไม่เที่ยงตรง ก็จะไม่ลงมือทำ หรือทำให้คั่งค้าง ทำให้ชั่วให้เสียหาย เป็นการเบียดเบียนตน เบียดเบียนผู้อื่น ซึ่งไม่เป็นประโยชน์ ไม่เป็นการสร้างสรรค์ หากแต่เป็นการบั่นทอนทำลาย ให้เกิดความเสียหาย และเกิดโทษทุจริต นักปฏิบัติงานจึงต้องรู้จักปฏิบัติฝึกฝนใจของตนเองเป็นสำคัญ และเป็นเบื้องต้นก่อนอื่น คือต้องหัดทำให้หนักแน่น กล้าแข็ง และเป็นระเบียบ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ไม่มกง่ายเห็นแก่ความสะดวกสบาย และสำคัญที่สุด จะต้องให้เที่ยงตรงเป็นกลางและสุจริตอยู่เสมอ โดยไม่หวั่นไหวต่ออารมณ์เครื่องหลอกล่อใด ๆ จึงจะช่วยตนให้เป็นนักปฏิบัติที่ดี ที่สามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาอีกวาระหนึ่ง เป็นคำรบสาม ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ได้รับความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ทุกคน

เมื่อวันก่อน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า ผู้สำเร็จการศึกษารับปริญญาแล้ว ควรจะถือว่ามิหน้าที่ผูกพันอยู่ ที่จะต้องทำประโยชน์สร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงให้แก่ส่วนรวมและประเทศชาติ และการสร้างสรรค์นั้น จะต้องลงมือทำจริง ๆ จึงจะสำเร็จผล หากยังไม่ลงมืออยู่ตราบใด ก็ไม่เกิดผลอยู่ตราบนั้น จะพลอยพาให้วิชาความรู้ที่มีอยู่ไร้คุณค่าไปด้วย อีกประการหนึ่ง การกระทำทุกอย่างต้องอาศัยสมองหรือใจที่ เข้มแข็ง และสุจริตเที่ยงตรงสั่งการ จึงจะได้ผลที่พึงประสงค์ หากไม่ จะทำไม่สำเร็จหรือได้รับแต่ผลที่เสื่อมทราม และเสียหาย ดังนั้น นักปฏิบัติงานจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องฝึกใจให้กล้าแข็ง บริสุทธิ์ เป็นระเบียบ ไว้เป็นพื้นฐาน

นอกจากมีพื้นฐานจิตใจดี มีความสามารถกระทำการทุกอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังต้องมี หลักสำคัญสำหรับปฏิบัติส่งเสริมด้วยอีกประการหนึ่ง คือการพยายามปฏิบัติงานให้สอดคล้องเกื้อกูลกันและกัน เพื่อประสานการปฏิบัติของแต่ละคนแต่ละวิชาเข้าด้วยกัน ให้ได้ผลที่เป็นประโยชน์จริง และประโยชน์ส่วนรวม ของบ้านเมืองนั้น ตามหลักการ จะต้องประกอบพร้อมไปด้วยประโยชน์ทุก ๆ ด้าน จะถือเพียงประโยชน์ส่วนใด ของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด วิชาหนึ่งวิชาใดเป็นใหญ่มิได้ ด้วยเหตุที่ประโยชน์ส่วนใดส่วนเดียวไม่อาจทำให้เกิดความเจริญ มั่นคงที่แท้จริงขึ้นมาได้ ท่านทั้งหลายกำลังจะออกไปทำงานให้แก่แผ่นดิน สมควรระวางตั้งใจปฏิบัติงานให้ประสาน สอดคล้องกัน ด้วยความฉลาดรอบคอบทุกฝ่ายทุกคน

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญก้าวหน้าในการทำงาน และ ขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ มีความผาสุกสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๓
ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
วันพฤหัสบดี ที่ ๓ กันยายน ๒๕๒๔

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ามหาวิทยาลัยสามารถดำเนินกิจการให้ก้าวหน้ามาด้วยดีตามแผนพัฒนา ทุก ๆ ด้าน

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

“บัณฑิต” ตามที่เข้าใจกัน หมายถึงผู้มีความรู้สูงและกว้างขวางเพราะมีการศึกษาหรือได้เรียนรู้มามาก ที่จริง “บัณฑิต” ควรมุ่งถึงคนที่มีความรู้ยิ่งกว่าอื่น และ “ปัญญา” หรือ “ความมีปัญญา” นั้นอธิบายได้มาก แต่ก็มี ความหมายสำคัญรวบยอดอยู่ประการหนึ่ง คือหมายถึงความสามารถเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ถ่องแท้ และตรงจุด ไม่มีความลังเลสงสัยหรือยึดติดอยู่กับสิ่งที่มีเชื้อสาระ เมื่อจะพิจารณาหรือเรียนรู้เรื่องใดสิ่งใด ก็มุ่งเข้าถึงสาระของเรื่องนั้นสิ่งนั้นนั้นได้ทันทีโดยกระฉับกระชวย ด้วยเหตุที่ได้ฝึกหัดกระบวนการคิดพิจารณาไว้ดีแล้ว จนเที่ยงตรงเป็นระเบียบ ดังนี้ ผู้มีปัญญา หรือผู้มีความเข้าใจจะแก้ไขปัญหานั้นได้ก็ลุล่วงเรียบร้อย จะร่วมมือร่วมงานกับผู้ใดก็ราบรื่น จะทำการสิ่งใดก็สำเร็จสมบูรณ์มีประสิทธิภาพ จัดว่าเป็นผู้มีความสามารถแท้ เหมาะแก่ งานสร้างสรรค์ทุก ๆ อย่าง

ท่านทั้งหลายได้สำเร็จการศึกษาระดับสูงถึงเพียงนี้แล้ว ควรอย่างยิ่งที่จะต้องทำตัวทำงานอย่างผู้มีปัญญา โดยนัยดังกล่าว จักได้สามารถสร้างสรรค์ประโยชน์อันพึงประสงค์ให้เกิดแก่การงานของตน ๆ โดยสมบูรณ์ และสามารถประสานประโยชน์กันให้เกิดเป็นความเจริญมั่นคงของประเทศชาติได้ยืนยาวต่อไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒวิทยาเขตภาคใต้ จังหวัดสงขลา
ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตภาคใต้
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ณ วิทยาเขตภาคใต้ จังหวัดสงขลา อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีอย่างน่าพอใจ แสดงความชื่นชมกับบัณฑิตใหม่ทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จเ็จการศึกษา

วิทยาการแต่ละสาขา ที่ท่านทั้งหลายศึกษาสำเร็จมานั้น มีคุณค่าสูงมาก เพราะหากได้นำออกใช้ด้วยความฉลาดไตร่ตรอง ให้ถูกต้องพอเหมาะกะกับเหตุผลและจุดประสงค์แล้ว ก็อาจยังประโยชน์ให้เกิดได้มากมายไม่มีประมาณ จึงเป็นการสมควรและจำเป็นอย่างยิ่งที่แต่ละคนจะเรียนรู้และฝึกฝน ให้สามารถใช้วิทยาการได้อย่างมีประสิทธิภาพดังกล่าว ปัจจัยสำคัญ ที่จะเป็นพื้นฐานและส่งเสริมให้เกิดความสามารถดังนั้น ก็คือ ความสุจริตเป็นระเบียบ ซึ่งประกอบด้วยความสุจริตเป็นระเบียบในความประพฤติ หรือในทางกาย อย่างหนึ่ง ความสุจริตเป็นระเบียบในความคิดนึก หรือในทางใจ อีกอย่างหนึ่ง ทั้งสองประการต่างอาศัยและเกื้อกูลกันอยู่ตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องอบรมบำรุง ให้เจริญมั่นคงขึ้นด้วยกัน เมื่อจัดระเบียบในการกระทำและในความคิดนึกได้เที่ยงตรงแน่นอนแล้ว ปัญหา หรือความรู้ความเข้าใจอันถูกต้องถ่องแท้และตรงจุด ก็จะเกิดขึ้น คือ จะพิจารณาเรื่องราวหรือปัญหาใด ๆ ก็สามารถเข้าถึงสาระของเรื่องนั้นปัญหานั้นได้ทันที โดยกระจ่างแจ่มชัดปราศจากความลังเลสับสน และยอมทำให้สามารถใช้ความคิดวิทยาการปฏิบัติงานทุกอย่างได้โดยถูกต้องพอเหมาะพอดี ทั้งบรรลุผลสมบูรณ์บริบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ ในโอกาสสำคัญที่บัณฑิตจะออกไปประกอบการทำงานตามแนวทางที่ได้ศึกษาสำเร็จมานี้ จึงใคร่ขอให้นำเอาเรื่องความเป็นระเบียบในภายในใจไปพิจารณาให้ได้ผลได้ประโยชน์ต่อไป

ขออวยพรให้ประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในการทำงาน และขอทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ จงมีความผาสุกสวัสดิ์ทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาโฆวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันจันทร์ ที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๒๔

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าอีกครั้งหนึ่งในโอกาสนี้ ขอแสดงความชื่นชมกับบรรดาผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและได้รับความสำเร็จในการศึกษา

ตามที่รายงานให้ทราบ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าได้รับความสำเร็จอย่างงดงามมาก ในการดำเนินโครงการค้นคว้าวิจัยทางเทคโนโลยี และการค้นคิดประดิษฐ์และผลิตอุปกรณ์การทำงานอันมีคุณภาพสูงออกสู่ประชาชน ความสำเร็จทั้งนี้เห็นได้ว่าเป็นประโยชน์อย่างสำคัญ ในการที่จะช่วยให้บ้านเมืองของเรามีเครื่องมือที่ดีที่มีคุณค่าจริง ใช้กันอย่างทั่วถึง นอกเหนือไปกว่าประโยชน์ที่กล่าวนั้น วิธีและแบบแผนการปฏิบัติงานของสถาบันย่อมปรากฏชัดแก่ผู้มีส่วนร่วมปฏิบัติ คือนักศึกษา นำให้นักศึกษาของสถาบันนี้ประจักษ์ว่า การปฏิบัติทุกอย่างจำเป็นต้องคิดค้นจากหลักเทคโนโลยีที่เรียนมา แล้วนำมาพัฒนาดัดแปลงด้วยความคิดริเริ่มและความเฉียบแหลมว่องไว ให้สำเร็จเป็นผลเป็นประโยชน์ที่ต้องการ เมื่อแต่ละคนได้น้อมนำเอาแนวทางนี้ไปปฏิบัติด้วยตนเองในงานของตนๆ จนบรรลุเป้าหมายแล้ว ก็จะพลอยให้ส่วนรวม คือบ้านเมือง ได้รับประโยชน์ด้วย บัณฑิตทั้งหลายได้เรียนรู้แบบแผนการทำงานอันถูกต้อง และมีประสิทธิภาพอย่างสูงมาแล้ว ควรอย่างยิ่งที่จะได้พยายามขวนขวายทำงานที่จะมีมา ให้เต็มกำลังความรู้ความสามารถด้วยความตั้งใจจริง ด้วยความริเริ่ม และด้วยความคิดค้นอย่างชาญฉลาด ให้สมกับความรู้ที่มีคุณลักษณะดีพร้อมอยู่ในตัว ชาตินไทยของเราจักได้จำเริญก้าวหน้าไปในโลกได้อย่างปลอดภัยและมั่นคง

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมพร้อมกันอยู่ ณ ที่นี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากร
ณ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากรอีกครั้งหนึ่งในวันนี้ และมีความพอใจที่ได้ทราบว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและกับบัณฑิตทุก ๆ คนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

บัณฑิตย่อมทราบดีด้วยกันว่า การทำงานทุกอย่างไม่ว่าสาขาใด จำเป็นที่จะต้องใช้หรือต้องอาศัยวิทยาการที่ถูกต้องเป็นหลัก จึงจะสำเร็จผลแน่นอนได้ แต่ถ้าได้พิจารณาให้ละเอียดลึกซึ้งลงไปอีกชั้นหนึ่งแล้วก็จะเห็นว่างานทั้งปวงที่ทำสำเร็จแล้วนั้นสำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยศิลปะ คือต้องอาศัยศิลปะเข้าประกอบส่งเสริมด้วย เพื่อช่วยให้เสร็จสมบูรณ์อย่างประณีตแบบเนียน ดังนั้น เมื่อผู้หนึ่งผู้ใดทำการสิ่งใดได้ผลสมบูรณ์ จึงมีสำนวนพูดกันว่า “สำเร็จอย่างงดงาม” แสดงว่าศิลปะนี้มีความสำคัญมาก ในการที่จะเกื้อกูลให้ทุกสิ่งทุกอย่างสำเร็จสมบูรณ์ด้วยความประณีตงดงาม น่าพึงพอใจ ทั้งแสดงความหมายสำคัญด้วยว่า เมื่อบุคคลได้อาศัยวิทยาการเป็นรากฐานเป็นประธานในการปฏิบัติงานแล้ว ยังจะต้องใช้ศิลปะเป็นเครื่องประกอบตกแต่งงานให้บริบูรณ์ขึ้น จึงจะได้รับผลเลิศที่ทุกฝ่ายทุกคนจะพึงประสงค์ และพอใจรับเอา

ท่านทั้งหลายผู้เป็นบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศิลปากร ควรจะได้ศึกษาความหมายและความสำคัญของศิลปะให้ตระหนักชัด แล้วตั้งใจพยายามใช้ ทั้งวิทยาการทั้งศิลปะในการทำกิจการงานของตนให้ครบถ้วนถูกต้องให้วิทยาการกับศิลปะเกื้อกูลส่งเสริมกันอย่างสอดคล้องพอเหมาะพอควรกัน กิจการงานที่ทำจักได้บรรลุผลอันไพบูรณ์ และเป็นผลประโยชน์ เป็นความเจริญมั่นคงแก่ตนแก่ส่วนรวมแต่ฝ่ายเดียว โดยไม่เสื่อมถอย

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอทุกท่านที่มาชุมนุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๓
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันเสาร์ ที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

วิทยาการทุกสาขาทุกระดับมีความสำคัญมาก เป็นดังเครื่องมือที่ใช้ทำงาน โบราณท่านเปรียบกับอาวุธของมีคม ซึ่งมีทั้งคุณอนันต์ทั้งโทษมหันต์ คือถ้าใช้ถูกใช้เป็น ก็เกิดประโยชน์ ถ้าใช้ไม่ดีใช้ไม่เป็นก็เกิดโทษ ดังอาวุธที่ประหารตนเองฉะนั้น บัณฑิตเป็นผู้ที่จะต้องใช้วิชาการทำงานในระดับสำคัญต่อไป ควรจะได้ศึกษาปัญหาสำคัญเรื่องวิทยาการนี้ อย่างน้อยสักสองประเด็น ประเด็นแรก บ้านเมืองของเราเวลานี้ คนดีมีวิชาสูง ๆ ก็มีอยู่มาก แต่เหตุใดเราจึงยังรู้สึกที่เราทำอะไร ๆ ล้มเหลวกันอยู่มาก จะเป็นด้วยคนดีมีวิชาพากันเก็บซ่อนอาวุธของตัวเองเสียหมด หรืออย่างไร ประเด็นที่สอง ทำอย่างไรเราจึงจะใช้วิชาการทำงานมีประสิทธิภาพได้ คนที่จะใช้วิชาได้ดีนั้น ประการแรก จะต้องรู้วิชานั้นอย่างแจ่มแจ้งชัดเจนและทั่วถึง ทั้งในหลักใหญ่ ทั้งในรายละเอียด ทั้งในส่วนที่เป็นเหตุ ทั้งในส่วนที่เป็นผล ประการที่สอง การงานที่ทำจะต้องเป็นงานสร้างสรรค์ มีชิ้นงานที่บ่อนเบียนทำลายไร้ประโยชน์ ประการที่สาม ผู้ทำจะต้องรู้ลักษณะงานโดยถ่องแท้ โดยเฉพาะในจุดประสงค์ ขอบเขต และวิธีการปฏิบัติ ประการที่สี่ จะต้องมีความตั้งใจที่แน่วแน่และความพรักพร้อม ที่จะทำให้สำเร็จประโยชน์ขึ้นมาครบทั้ง ๔ ประการนี้แล้ว จึงจะช่วยให้เห็นช่องทางและวิธีการใช้วิชาได้ถูกต้อง พอดีพอเหมาะ ตรงตามเป้าหมายที่ต้องการ และทำให้ได้ผลงานที่สมบูรณ์บริบูรณ์พร้อมทุกส่วน ดังนี้ จึงใคร่ขอให้ผู้มีวิชาพร้อมอยู่ ได้พยายามเรียนรู้และใช้วิชาการของตนโดยฉลาดรอบคอบ แล้วความสำเร็จความเจริญวัฒนา ก็จะบังเกิดแก่บ้านเมืองและแก่เราทั้งหลายเป็นมั่นคง

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความเจริญสวัสดิ์สืบต่อกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๒๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกวาระหนึ่งทั้งมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานที่มหาวิทยาลัยพยายามที่จะดำเนินและขยายงานด้านต่าง ๆ ให้เจริญก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จอย่างสำคัญในครั้งนี้

ผู้ที่ศึกษาจนสำเร็จชั้นปริญญาได้เช่นนี้ ต้องถือว่ามีความตั้งใจที่มั่นคงและแน่วแน่มาก ทั้งต้องมีความคิดพิจารณาและความเพียรพยายามอยู่ไม่น้อย เพราะวิชาการในชั้นนี้มีไต่กันง่าย จำเป็นต้องใช้เวลาอดทนศึกษาเป็นเวลาแรมปี จึงจะสำเร็จได้ครบถ้วนแน่นแฟ้น ยิ่งกว่านั้น มักจะมีอุปสรรคขัดขวางและสิ่งเข้ายวนมาคอยชักนำให้เสียการอยู่ตลอดเวลา กว่าที่จะสำเร็จ แต่ละคนต้องระมัดระวังตั้งตัวตั้งใจเล่าเรียนอย่างสุดกำลัง ข้าพเจ้าใคร่ขอให้บัณฑิตพยายามรักษาจิตใจอันแน่วแน่ และความเพียรพยายามอันเหนียวแน่น ที่เคยช่วยให้ประสบผลสำเร็จมาแล้วนี้ ไว้ให้มั่นคง ไว้สำหรับประกอบกิจการงาน พร้อมกับต่อสู้อุปสรรคและความยากลำบาก รวมทั้งสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ ในชีวิตของท่าน เพราะในการครองชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่การงานต่อไปนั้น มีสิ่งกีดขวางความสำเร็จอยู่มากมายนัก มากยิ่งกว่าในเวลาเรียนหลายเท่า แต่ละคนต้องอาศัยความจริงใจและตั้งใจอันมั่นคง ต้องใช้ความรู้ความคิดความเข้มแข็งอดทน พร้อมทั้งความสามารถทุกอย่างให้เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด รวมทั้งต้องพยายามร่วมแรงร่วมงานกันโดยประสานสอดคล้องทุก ๆ ฝ่ายด้วยกันด้วยจึงจะช่วยให้สามารถสร้างตนสร้างประเทศชาติให้เจริญมั่นคงสมใจนึกได้

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๒๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๓ ณ โอกาสนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าโดยลำดับทุกด้าน

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

ก่อนที่บัณฑิตจะเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย ต่างคนก็ได้ผ่านการศึกษาขั้นต้น มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในตนเองมาแล้ว บางคนก็เคยทำงานรับผิดชอบในหน้าที่ต่าง ๆ มาก่อนคนละหลาย ๆ ปี เมื่อมาได้รับการศึกษาระดับสูงเพิ่มเติมอีก จนสำเร็จปริญญาเช่นนี้ ก็ย่อมมีความรู้และประสบการณ์เชี่ยวชาญชำนาญขึ้นอีกมาก สามารถที่จะรับผิดชอบภาระงานได้ดีขึ้น สูงขึ้น และกว้างขวางออกไป ด้วยเหตุนี้ แต่ละคนจึงต้องถือว่า นับแต่บัดนี้ไป ตนเองมีภาระรับผิดชอบสูงและหนักแน่นยิ่งขึ้นตามภูมิความรู้ สมควรและจำเป็นที่สุดที่จะต้องใช้วิชาความสามารถที่มี สร้างสรรค์ความเจริญ ความดีงาม ด้วยความตั้งใจขวนขวายและอุตสาหะพยายาม ให้เกิดประโยชน์แก่ตน แก่ส่วนรวม และแก่ประเทศชาติ ให้สมควรกับวิทยฐานะและความรับผิดชอบที่มีเพิ่มขึ้นตามที่กล่าวแล้ว แล้วผลของการปฏิบัติบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพของทุกคนทุกฝ่าย ที่สอดคล้องสนับสนุนเกื้อกูลกัน จะเกิดเป็นความมั่นคงและผาสุกสมบูรณ์ขึ้นในบ้านเมืองทันตาเห็น

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความรุ่งโรจน์ในหน้าที่การงาน และขอให้ท่านทั้งปวงที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๖๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓ อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาในครั้งนี้

เมื่อวาน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า ก่อนที่บัณฑิตจะเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยต่างคนก็ได้รับการศึกษา มีวิชาความรู้ มีประสบการณ์ของตนเองมาแล้ว เมื่อมาได้รับการศึกษาระดับสูงเพิ่มเติมอีก ก็ย่อมมีความรู้ความสามารถสูงขึ้น แต่ทุกคนควรจะต้องถือว่ามีความรับผิดชอบสูงขึ้น และต้องตั้งใจพยายามใช้ความรู้ความสามารถของตัวเอง สร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ ให้ได้มากขึ้นและมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ให้สมควรแก่ภูมิรู้

วันนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมว่า ในการนำความรู้ความสามารถมาใช้ทำงาน ให้ได้ผลที่เป็นประโยชน์เป็นความถูกต้องแต่ฝ่ายเดียว โดยไม่มีโทษมีความเสียหายเจือปนด้วยนั้น บุคคลจำเป็นต้องอาศัยความเห็นความเข้าใจอันกระฉ่างแจ่มชัด ที่เรียกว่า “ปัญญา” เป็นเครื่องชี้ชัดตัดสิน จึงจะทำได้สำเร็จจริง และ “ปัญญา” ความเห็นชัด เข้าใจชัดนี้จะเกิดได้ ก็ด้วยการฝึกฝน คือฝึกสำรวมระมัดระวังตัวให้อยู่ในระเบียบปฏิบัติที่ติงามฝึกหัดตั้งใจไว้ให้มั่นคงในความเป็นกลาง ไม่ให้อคติประการใดประการหนึ่งเข้าครอบงำ ให้มีแต่เหตุผลตามเป็นจริงเท่าที่เป็นจริงเท่านั้น เป็นเครื่องบ่งบอก เป็นเครื่องวัดเรื่องราว กรณีทุกสิ่งทุกอย่าง บรรดาที่เข้ามากระทบถูกต้องเกี่ยวข้องด้วย ความเห็นความเข้าใจชัดนี้ ยิ่งเกิดชัดเท่าใด ก็ช่วยให้ปฏิบัติงานได้ถูกต้องสมบูรณ์ขึ้นเท่านั้น บัณฑิตจึงสมควรยิ่งและจำเป็นยิ่ง ที่จะพยายามตั้งใจทำให้เที่ยงตรงเป็นกลาง เพื่อสร้างเสริมความเห็นความเข้าใจอันแจ่มชัด ถูกต้อง ก็จะสามารถพาตัวให้ก้าวถึงความเจริญความผาสุกสวัสดิ์ได้เป็นแน่นอน

ขออวยพรให้ทุกคนมีความสมบูรณ์พร้อมด้วยกำลัง คือกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิด เพื่อสามารถเอาชนะอุปสรรคและความชั่วความเสื่อมในชีวิตได้ และมีความสุข ความก้าวหน้ารุ่งเรืองทุก ๆ สถานตามทีปรารถนาโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓ อีกครั้งหนึ่ง เป็นวาระที่สาม ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

เมื่อครั้งก่อน ได้พบกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ว่า บัณฑิตแต่ละคนมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ของตนเองมา ก่อนแต่ที่จะเข้ามหาวิทยาลัยแล้ว ยิ่งได้มาศึกษาวิทยาการระดับสูงเพิ่มเติมจนสำเร็จปริญญา ก็ยังมีความรู้ ความคิด และประสบการณ์ เชี่ยวชาญมากขึ้น จึงควรจะมีควมรับผิดชอบมากขึ้นสูงขึ้นด้วย ในการที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานให้เกิดประโยชน์แก่ตัว แก่ส่วนรวม และแก่ชาติกว้างขวางหนักแน่นขึ้น และการจะทำงานให้ได้ผลเป็นประโยชน์เป็นความถูกต้องแต่ทางเดียว โดยไม่ให้มีโทษเสียหายนั้น จำเป็นจะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจที่กระจ่างชัด คือปัญญา เป็นเครื่องชี้ชัดตัดสิน ผู้หวังความเจริญและความมั่นคงสวัสดิ จึงควรอบรมฝึกฝนปัญญาให้เกิดขึ้นในตัว ด้วยการสำรวมระวังตั้งตัวอยู่ในระเบียบอันดีงาม และตั้งใจให้มั่นคงเป็นกลาง ไม่ปล่อยให้อคติต่าง ๆ เข้าครอบงำ

วันนี้จะขอเสริมแก่ท่านทั้งหลายว่า ความสำเร็จอันดีงามในการกระทำทุกอย่างนั้น ยังต้องอาศัยกำลังแห่งคุณธรรมสำคัญประกอบเกื้อกูลด้วยอย่างน้อยอีกสองประการ ประการหนึ่ง คือความตั้งใจจริงที่จะทำให้จนสำเร็จ ในเมื่อเล็งเห็นประโยชน์และความถูกต้องในสิ่งที่ทำโดยชัดแจ้งแล้ว อีกประการหนึ่ง ได้แก่ความมีสติรอบคอบ ซึ่งจะคอยติดตามควบคุมประคับประคองความคิดและการกระทำทุกอย่าง ทุกชั้นทุกตอน ให้อยู่ในหลักเกณฑ์และแนวทาง คุณสมบัติสองประการนี้ ถ้านักปฏิบัติงานได้ “เจริญ” คือฝึกฝนให้มีขึ้นพร้อมบริบูรณ์แล้ว จะเป็นหลักประกันได้แน่นอนกว่าหลักประกันทั้งปวง ว่าชีวิตนี้จะประสบความสำเร็จ พร้อมทั้งความสุขและความเจริญโดยสมบูรณ์ทุก ๆ ประการ

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนมีความสมบูรณ์แข็งแรงด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา มีความสวัสดิคือปลอดภัยภัยทุก ๆ ประการ ตลอดกาลทุกเมื่อไป.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๒๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๓ อีกครั้งหนึ่ง เป็นคำรบที่สี่ ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ในการศึกษาครั้งนี้

เมื่อวันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า ผู้ที่มีความรู้สูงขึ้น จะต้องถือว่ามี ความรับผิดชอบสูงขึ้นด้วย และต้องทำประโยชน์สร้างสรรค์ให้มากขึ้นสมกับภูมิรู้ด้วย และการจะปฏิบัติตนปฏิบัติ งานให้เกิดผลที่เป็นประโยชน์เป็นธรรมได้แท้จริงนั้น บุคคลจะต้องใช้ปัญญา คือความรู้ความเข้าใจที่กระจ่างชัด เป็นเครื่องตัดสินใจโดยตลอด ทั้งต้องตั้งใจทำให้จริง ให้ต่อเนื่อง โดยมีสติ ความรอบคอบระมัดระวัง คอยควบคุมประคับประคองการกระทำของตนทุกขณะ จึงจะมีหลักประกันว่าจะประสบความสำเร็จและ ความสุขความเจริญในชีวิตได้แน่นอน

วันนี้ใครจะกล่าวเสริมกับท่านทั้งหลายว่า การจะพัฒนาสร้างเสริมกิจการงานใด ๆ ให้เจริญก้าวหน้า ไปจนบรรลุเป้าหมายที่ประสงค์นั้น จำเป็นต้องเริ่มต้นจากพื้นฐานของกิจการนั้นก่อน คือเริ่มต้นด้วยการ พิจารณาสารวจสถานะที่เป็นอยู่ในปัจจุบันให้ทราบแน่ชัด การทราบชัดถึงพื้นฐานโครงสร้างของงาน จะทำให้ ประเมินกำลังความสามารถที่จะพัฒนาต่อไป และกำหนดรู้แนวทางที่จะปฏิบัติได้โดยถูกต้อง เมื่อกำหนด แนวทางได้แล้ว ก็วางขั้นตอนปฏิบัติให้เป็นไปตามลำดับ ทีละขั้น ต่อจากนั้น ก็ลงมือปฏิบัติให้จริง ด้วยความ หนักแน่น ต่อเนื่องเป็นกระบวนการโดยสมควรและพอเหมาะแก่เหตุแก่สถานะแวดล้อมก็จะเป็นปัจจัยประกอบกัน ให้งานการทุกอย่างก้าวหน้าไปจนบรรลุเป้าหมายโดยสมบูรณ์บริบูรณ์ทุกประการ

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน จงทุกสิ่งทุกประการทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันเสาร์ ที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓ อีกครั้งหนึ่ง เป็นคำรบที่ห้า ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

ข้าพเจ้ามาพูดกับบัณฑิตของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ถึงเรื่องการปฏิบัติงานเพื่อสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงของแต่ละคนและของประเทศชาติแล้วรวมสี่ครั้ง ครั้งที่ห้านี้จะสรุปสาระให้ท่านทั้งหลายทราบ

ข้อแรก ได้พูดถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของบัณฑิต ว่าบัณฑิตเป็นผู้มีภูมิความรู้และความสามารถสูงขึ้นมาแล้วดังนี้ จะต้องถือว่าหน้าที่รับผิดชอบในการงานสูงขึ้น และต้องทำประโยชน์สร้างสรรค์ให้มากขึ้นด้วย ให้สมควรแก่วิถีสถาณะของตัว ข้อที่สอง ในการทำงานให้ได้ผลเป็นประโยชน์และเป็นความถูกต้อง ไม่เจือปนด้วยโทษนั้น บุคคลจะต้องอาศัยปัญญา ความรู้ความเข้าใจอันแจ่มชัด ที่เกิดจากความคิดจิตใจที่ตั้งมั่นในความเป็นกลาง ปราศจากอคติ เป็นเครื่องชี้ชัดตัดสิน พร้อมทั้งต้องมีความตั้งใจจริง ที่จะขวนขวายกระทำการให้ตลอดจนแล้วเสร็จ และความมีสติรอบคอบระมัดระวัง เป็นเครื่องควบคุมประคับประคองการคิดการปฏิบัติของตนอยู่เสมอด้วย และข้อที่สาม ได้กล่าวถึงหลักการปฏิบัติพัฒนาสร้างเสริมงานให้บรรลุผลตามจุดหมายว่าการพัฒนางานสู่จุดหมายใด ๆ ก็ตาม จำเป็นต้องเริ่มจากพื้นฐาน คือต้องพิจารณาสถานะปัจจุบันของงานที่มุ่งจะสร้างเสริม ให้ทราบชัดก่อน ทั้งนี้ เพื่อช่วยให้ประมาณกำลังความสามารถและกำหนดแนวทางปฏิบัติได้ถูกต้องต่อนั้น ก็ต้องวางขั้นตอนปฏิบัติให้เป็นไปตามลำดับ ไม่ให้ผิดพลาด แล้วจึงลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังด้วยความหนักแน่น ให้พอเหมาะพอควรแก่เหตุและสถานะแวดล้อมทั้งปวง ก็จะเป็นหลักประกันความสำเร็จและความเจริญมั่นคงในการปฏิบัติงานทุกอย่างได้ หวังว่าบัณฑิตจะได้นำข้อแนะนำดังกล่าวนี้ ไปพิจารณาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่การงานของแต่ละคนต่อไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงานจงทุกสิ่งทุกประการทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ครั้งที่ ๑๖
ณ ศาลาอ่างแก้ว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในวาระนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยทุก ๆ ด้านดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี เป็นที่น่าพอใจ

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ณ บัดนี้ บัณฑิตได้รับปริญญาบัตร เครื่องรับรองความรู้ และได้กล่าวคำปฏิญาณว่าจะใช้ความรู้นั้นให้เป็นประโยชน์แก่ตนแก่ผู้อื่นโดยสุจริต เป็นที่เรียบร้อยแล้ว แต่ละคนจึงมีหน้าที่รับผิดชอบเกิดขึ้น ที่จะต้องปฏิบัติให้ได้ตามลัทธิสัญญา และให้สมควรแก่วิถีสถาณะ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือต้องสร้างความสำเร็จแก่ตนเองให้ได้สมบูรณ์ทุกด้าน ทั้งด้านฐานะอาชีพ ด้านเกียรติคุณความดี และด้านการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวมและชาติบ้านเมือง การสร้างความสำเร็จดังนี้ จะอาศัยวิชาความรู้เท่าที่เรียนมาตามหลักสูตรแต่อย่างเดียวไม่เพียงพอ ท่านทั้งหลายจักต้องเรียนรู้ ต้องแสวงหาประสบการณ์อื่น ๆ ให้กว้างขวางและชัดเจนยิ่ง ๆ ขึ้นด้วย นอกจากนี้ ยังจำเป็นต้องอาศัยคุณสมบัติอื่น ๆ เป็นเครื่องประกอบส่งเสริมอีกหลายอย่าง ที่สำคัญได้แก่ ความขวนขวายและตั้งใจอันแน่วแน่มั่นคงที่จะทำงาน ความสุจริตและบริสุทธิ์ใจในการปฏิบัติงาน ความหมั่นขยันและความอดทน ที่จะทำงานด้วยความสม่ำเสมอ ความมีสติควบคุมความคิดและการกระทำให้เป็นไปโดยถูกต้องเที่ยงตรงโดยปราศจากอคติ ความเฉลียวฉลาดในการพิจารณากรณีทั้งปวงด้วยเหตุผลและด้วยความสุขุมรอบคอบ สำคัญที่สุด จะต้องทราบตระหนักด้วยว่า คุณสมบัติต่าง ๆ ตามที่กล่าว รวมทั้งวิชาความรู้ ต่างเป็นปัจจัยที่ประกอบกันและสนับสนุนกันและกันอยู่ตลอดเวลา จึงเป็นสิ่งที่ท่านจะต้องเพียรพยายามฝึกฝนอบรมให้เกิดขึ้น และให้งอกงามขึ้นพร้อม ๆ กัน แล้วนำมาปฏิบัติให้เกื้อกูลส่งเสริมกันให้ครบถ้วน ไม่ให้ส่วนใดส่วนหนึ่งบกพร่องย่อหย่อน จึงจะอำนวยผลที่สมบูรณ์ได้.

ในโอกาสสำคัญวันนี้ ใคร่ขอให้บัณฑิตผู้มีปัญญา และมีความปรารถนาอันสูง ได้คิดพิจารณาถึงวิธีการสร้างสรรค์ประโยชน์และอนาคตของตนเองโดยนัยดังกล่าวแล้ว โดยรอบคอบ ให้ได้ประโยชน์ และขออวยพรให้ประสบความสำเร็จ ความสุข พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตสมตามที่มีมุ่งประสงค์ทุก ๆ ประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาต่าง ๆ
ของสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่
ณ สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
วันศุกร์ ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้ทำพิธีมอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่าการดำเนินงานของสถาบันดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี เป็นที่น่าพอใจ ขอแสดงความชื่นชมกับท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน และบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและได้รับความสำเร็จในการศึกษา

เกษตรกรรมทุกสาขา กล่าวสรุปโดยวัตถุประสงค์ ก็คือการผลิตเพื่อเลี้ยงดูชาวโลก และส่งเสริมความสุขสมบูรณ์ของชาวโลกนั่นเอง ดังนั้น ทุกคนที่เรียนสำเร็จวิชาการเกษตรมา จึงมีหน้าที่อย่างยิ่งเกิดขึ้นที่จะต้องนำเอาความรู้ความสามารถของตนออกปฏิบัติบำเพ็ญประโยชน์ ให้เกิดแก่เพื่อนมนุษย์ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในการปฏิบัติงานเกษตรนั้น นักวิชาการเกษตรควรจะต้องศึกษาสังเกตให้ทราบชัดว่า เกษตรกรรมย่อมเป็นไปหรือดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเป็นวงจร และเป็นส่วนหนึ่งของวงจรธรรมชาติ ซึ่งมีการเกิดสืบเนื่องทดแทนกันอย่างพิสดาร จากปัจจัยอย่างหนึ่ง เช่น พันธุ์พืช เมื่อได้อาศัยปัจจัยอื่น ๆ มีดิน น้ำ อากาศ เป็นต้น เข้าปรุงแต่งทำให้เกษตรกรได้พืชผลขึ้นมา พืชผลที่ได้มานั้น เมื่อนำไปบริโภคเป็นอาหาร ทำให้ได้พลังงานมาทำงาน เมื่อนำออกมาจำหน่าย ก็ทำให้เกิดผลทางเศรษฐกิจขึ้นทั้งแก่ผู้ซื้อและผู้ผลิต คือผู้ซื้อยอมนำไปทำผลประโยชน์ให้ตนเองต่อไปได้ ผู้ผลิตก็ได้เงินทองมาจับจ่ายใช้สอยยังชีพ รวมทั้งซื้อหาปัจจัยสำหรับสนับสนุนการผลิตของตนให้เกิดผลหมุนเวียนเพิ่มพูนขึ้น เห็นได้ว่า แม้เพียงงานเกษตรอย่างเดียวยังจำเป็นต้องเกี่ยวพันกับงานต่าง ๆ กับเหตุปัจจัยต่าง ๆ มากมายหลายขอบข่าย ทั้งต้องเกี่ยวพันอาศัยกันอย่างถูกต้องสมดุลด้วย จึงจะช่วยให้งานดำเนินต่อเนื่องและเจริญมั่นคงได้ นักการเกษตรควรอย่างยิ่งที่จะได้ศึกษาวงจักรของงานของตน ซึ่งสัมพันธ์กับงานอื่นสิ่งอื่นให้ทราบกระจ่างโดยละเอียดทั่วถึง จึงจะสามารถทำงานให้บรรลุความสำเร็จได้ตามความประสงค์

ขออวยพรให้ทุก ๆ คนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ มีความเจริญสวัสดิ์ทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๒๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะการตั้งโครงการและหน่วยงานใหม่ขึ้น เพื่อจะรวมกำลังของนักวิชาการมาร่วมกันทำการศึกษาวิจัยหาทางที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ และให้ประเทศของเราพึ่งตนเองได้มากขึ้นนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญที่พึงประสงค์อย่างยิ่ง

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ แต่ต่อไป บัณฑิตทั้งหลายจะได้นำความรู้ของตนออกทำงานตามแนวทางที่ได้ศึกษาและตระเตรียมมา การทำงานนั้นผิดกับการเรียนอยู่มาก เพราะจะต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างจริงจัง ทั้งแก่ตัวเองและผู้อื่นตลอดถึงวิชาชีพของตน ยิ่งเป็นงานระดับสูง ที่เกี่ยวข้องกับความเจริญมั่นคงของชาติบ้านเมืองด้วยแล้ว ก็ย่อมมีภาระรับผิดชอบ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคเพิ่มขึ้นอย่างมาก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความรู้ความสามารถและอาศัยหลักการทำงานที่ดีและมั่นคงเป็นเครื่องช่วยให้สำเร็จ หาไม่จะไม่อาจปฏิบัติงานโดยราบรื่นให้บรรลุผลตามที่ต้องการได้ โอกาสนี้จึงใคร่นำหลักปฏิบัติงานมาให้พิจารณาพร้อมสี่ข้อ สำหรับแต่ละคนได้ตั้งไว้เป็นวินัยประจำตัว ประการแรก ไม่ว่าจะทำการใด ให้ตั้งใจทำให้จริง ให้ตรง ให้ตลอด ประการที่สอง ให้พยายามคิดพิจารณาด้วยความรู้ความฉลาดของตน ให้เห็นถึงสาระและประโยชน์อันแท้จริงของงานที่ทำนั้น โดยกระจ่างแจ่มชัด จักได้ทราบว่ากำลังกำลังทำอะไรอยู่ เพื่อประโยชน์อันใด ประการที่สาม เมื่อทำงานอย่างหนึ่งอยู่ ต้องพยายามละวางสิ่งอื่น ๆ ที่มีใช้สาระและเป้าหมายของงานนั้นไว้ก่อน แล้วตั้งหน้ากระทำให้จนสำเร็จ โดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย ประการสำคัญที่สุด ตลอดเวลาที่ทำงาน จะต้องพยายามควบคุมทั้งกายและใจให้อยู่ในความสงบ หนักแน่น และมั่นคงแน่นอน มีสติและความสำรวมรอบคอบโดยตลอด ไม่ปล่อยให้ตื่นเต้น หวั่นไหว และฟุ้งซ่าน หลักสี่ประการนี้ เชื่อว่าถ้าผู้ใดนำไปปฏิบัติให้เป็นวินัยสำหรับตัวแล้ว จะช่วยให้ประสบความสำเร็จ ความเจริญก้าวหน้า พร้อมทั้งความสุขความราบรื่นในการทำงานและในชีวิตอย่างสมบูรณ์

ขออวยพรให้ท่านทั้งหลายประสบความสำเร็จสมความปรารถนา สิริสวัสดิ์ ถึงพร้อมด้วยกำลังกาย ใจ และปัญญา สามารถปฏิบัติตัวปฏิบัติงานให้บังเกิดประโยชน์ที่มุ่งหมายไว้จงทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๖

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ส่วน ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิต ผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาทุก ๆ คน

ก่อนที่บัณฑิตจะออกไปประกอบกิจการ สร้างฐานะความเจริญให้แก่ชีวิต ใครจะขอให้คิดพิจารณาให้เห็นถึงความจริงข้อหนึ่งว่า ความเจริญและความเสื่อมของบ้านเมืองนั้น ขึ้นอยู่กับผลงานการกระทำอันเป็นส่วนรวมของคนทั้งชาติ ซึ่งต่างมีหน้าที่แบ่งปันกันทำตามความรู้ความสามารถ ตามโอกาสและความถนัดของแต่ละบุคคล ดังนั้น ถ้าบุคคลยังเห็นว่ามีชาติมีประเทศเป็นที่พึงที่อาศัย ก็จะต้องรับผิดชอบร่วมกันในการทำงาน ส่วนรวมของชาติให้ดี เพื่อธำรงรักษาประเทศชาติไว้ ผู้ใดมีความสามารถฉลาดเฉลียวในทางใด จะต้องพยายามทำหน้าที่ให้ได้ผลออกมาไพบูลย์ในทางนั้น โดยเต็มความสามารถ เพื่อประสานประโยชน์ทุกส่วนเข้าด้วยกัน ให้เป็นความเจริญมั่นคงของบ้านเมือง ความรับผิดชอบดังนี้สำคัญมาก เพราะเป็นข้อชี้ขาดในความเจริญและความเสื่อมแห่งอดีตปัจจุบันและอนาคต ยังมีความสามารถทางสมอง และมีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนอย่างกว้างขวางจนสำเร็จขั้นปริญญาอย่างท่านทั้งหลาย ยิ่งจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบมากขึ้นและสูงขึ้น ให้สมกับภูมิปัญญาความสามารถและฐานะหน้าที่ เพราะฉะนั้น ต่อไปนี้ บัณฑิตจะต้องสำเหนียกตระหนกอยู่เสมอว่าตนเองมีความรับผิดชอบอย่างยิ่ง ที่จะปฏิบัติงานของตัว ร่วมงานกับผู้อื่น และประสานประโยชน์กับทุกฝ่ายให้ได้ผลสมบูรณ์ทุกส่วน เพื่อนำพาประเทศชาติของเราให้ก้าวไปถึงความวัฒนาสถาพรอันเป็นจุดประสงค์

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จและความเจริญในชีวิต สามารถทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและสังคมได้โดยสมบูรณ์ และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมร่วมกันในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิภาพทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรประจำปีการศึกษา ๒๕๒๕ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในวาระนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินมาด้วยดีตามความมุ่งหมาย ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิต ซึ่งได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

ท่านทั้งหลายที่เรียนจบจากมหาวิทยาลัยแล้ว ย่อมมีความหวังตั้งใจที่จะได้ทำการงานสร้างฐานะ ความเจริญมั่นคงให้แก่ตนเอง ตลอดถึงชาติบ้านเมืองเป็นส่วนรวมด้วย วิชาการชั้นสูงที่แต่ละคนได้ค้นคว้าศึกษามาตามแนวที่ถนัด จะเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งสำหรับช่วยตัวในการนั้น เพราะฉะนั้น จะต้องตั้งใจและพยายามใช้หลักวิชาของตน ๆ ให้ได้ผลสมบูรณ์ที่สุด และในประการนี้ ทุกคนจำเป็นต้องมีต่อองค์คุณสมบัติพิเศษอย่างอื่น ๆ เป็นพื้นฐานรองรับ และประกอบส่งเสริมภูมิรู้ทางวิชาการด้วย คุณสมบัติ หรือจะเรียกให้ตรงว่าคุณธรรมที่ทุกคนควรจะต้องไว้ประจำตัวประจำใจให้มันเสมอประการหนึ่ง ก็คือการรู้จักคิดพิจารณาให้จนกระจ่างชัด ไม่ว่าจะพิจารณาเรื่องราว ปัญหา สถานการณ์ หรือแม้บุคคลใด ๆ ก็ตาม ก็พยายามพิจารณาด้วยจิตใจที่มั่นคงเป็นกลางไม่หวั่น ไม่สะเทือนด้วยอคติ เพื่อจิตใจที่มั่นคงเป็นกลางนั้น จักได้ประคับประคองความคิดความเห็นให้พุ่งตรงเข้าสู่สาระ คือแก่นและความสำคัญของเรื่อง ทั้งจับเหตุจับผลของเรื่องนั้น ๆ ซึ่งเกี่ยวเนื่องถึงกันและกันเป็นกระบวนการ ได้ทั้งหมดทุกขั้นตอน ทำให้ความรู้ความเห็นในเรื่องที่พิจารณากระจ่างแจ่มแจ้ง และสามารถจำแนกแจกแจงประเด็นได้โดยถูกต้องแม่นยำ ว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก สิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว สิ่งใดควรทำไม่ควรทำ อย่างไรเพียงใด การทำความรู้ความคิดให้แจ่มนี้คือ ปัญญา ซึ่งมีอุปการะแก่การปฏิบัติตัวปฏิบัติงานเป็นอันมาก เพราะเป็นปัจจัยสร้างสรรค์ความดีความเจริญทุกอย่างได้อย่างวิเศษสุด บัณฑิตเช่นท่านทั้งหลายจึงควรสำเหนียกศึกษาและฝึกฝนให้เกิดขึ้นในตนเองให้ได้ เพื่อความสำเร็จและความออกงามไพบูลย์ของชีวิต และความเจริญมั่นคงของชาติบ้านเมือง

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ท่านที่มาร่วมชุมนุมในพิธีนี้ มีความเจริญสวัสดิ์ถึงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๒๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรประจำปีการศึกษา ๒๕๒๕ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีกราวหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับศาสตราจารย์กิตติคุณและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ในการศึกษา

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้พบกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า วิชาการที่แต่ละคนได้ศึกษาค้นคว้า ตามแผนกของตนจนได้ปริญญา นั้น เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการทำงานสร้างฐานะความเจริญมั่นคงของตนเอง และของชาติบ้านเมือง แต่นอกจากนั้น บุคคลยังต้องอาศัยคุณสมบัติหรือคุณธรรมอีกหลายอย่าง เป็นรากฐานรองรับ และประกอบส่งเสริมวิชาความรู้ของตนด้วย จึงจะช่วยให้ประสบความสำเร็จที่มุ่งหมายได้โดยสมบูรณ์ คุณธรรมสำคัญอย่างหนึ่งที่จะตั้งไว้ประจำตัวประจำใจ ก็คือปัญญา ความฉลาดสามารถคิดพิจารณาเรื่องต่าง ๆ สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างกระจ่างแจ่มชัด ซึ่งเกิดจากจิตใจที่มั่นคงเป็นกลาง ไม่ตกอยู่ในอำนาจอคติ และช่วยให้บุคคล สามารถค้นหาสาระเหตุผลของเรื่องทั้งปวงได้อย่างถูกต้อง เทียงตรง ทั้งสามารถจำแนกแจกแจงความผิดถูก ชั่วดี ควรไม่ควร ในกิจที่ทำ คำที่พูด เรื่องที่คิดทุกอย่างได้

วันนี้ จะพูดถึงคุณธรรมประการที่สอง คือความจริงใจ ท่านทั้งหลายคงจะพอคิดให้เห็นกันได้ว่า ความผิดพลาดล้มเหลวของบุคคลหรือภารกิจต่าง ๆ นั้น ส่วนมากเกิดจากมูลเหตุข้อใหญ่คือความหลอกตัวเอง หลอกกันและกัน และเมื่อทำงานโดยไม่อาศัยความจริงเป็นหลัก การดำเนินงานและการปรับปรุงแก้ไขก็ผิดพลาด ไม่อาจทำให้งาน ให้ตนเองประสบผลสำเร็จที่ติดได้ นักปฏิบัติงานเพื่อความสำเร็จและความเจริญ จึงต้องยอมรับ ความจริง และยึดมั่นในความจริง มีความจริงใจต่อตัวเองและต่อกันและกันอย่างมั่นคงตลอดเวลา แต่ละคนจึงจะ ปฏิบัติตัวปฏิบัติงานได้อย่างสะดวกใจ มั่นใจ ถูกต้องเที่ยงตรงตามเป้าหมาย และพอเหมาะพอดี แก่ฐานะ แก่หน้าที่ แก่โอกาส พร้อมทุกอย่างได้ ยังผลให้การสร้างสรรค์ความดีความเจริญบรรลุผลอันพึงประสงค์ จึงขอฝาก คุณธรรมข้อนี้ให้บัณฑิตนำไปคิดพิจารณาอีกข้อหนึ่ง เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการที่จะสร้างอนาคตอันแจ่มใส และมั่นคงต่อไป

ขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาประสบแต่ความสุขความสมหวังในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่ การงาน และขอทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสวัสดิ์ดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ ที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๒๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรประจำปีการศึกษา ๒๕๒๕ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีกครั้งหนึ่ง เป็นวาระที่สาม ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษาและผู้ที่ได้รับรางวัลการศึกษาทุกคน

เมื่อสองวันก่อน ข้าพเจ้าได้พบกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า วิชาความรู้ที่แต่ละคนมีอยู่เป็น ปัจจัยสำคัญสำหรับการทำงานสร้างฐานะความเจริญมั่นคงของตนเองและบ้านเมือง แต่นอกจากนั้น บุคคล ยังต้องอาศัยคุณธรรมอีกหลายอย่างเป็นพื้นฐานรองรับและส่งเสริมวิชาการ เพื่อให้สำเร็จความมุ่งหมายได้โดย สมบูรณ์ คุณธรรมข้อแรก คือการระมัดระวังพิจารณาเรื่องราวและปัญหาทุกอย่างด้วยจิตใจที่มั่นคง และเป็น กลางปราศจากอคติ ซึ่งจะช่วยให้มองเห็นเหตุ เห็นผล เห็นสาระของเรื่องได้อย่างถูกต้อง ทำให้สามารถจำแนก ความถูกผิด ดีชั่ว และปฏิบัติตนปฏิบัติงานได้ถูกถ้วน เทียงตรง พอเหมาะพองาม ข้อที่สอง คือความจริงใจ ต่อฐานะหน้าที่ของตน ไม่หลอกลวงตนเอง ไม่หลอกลวงกันและกัน อันเป็นมูลเหตุสำคัญของความผิดพลาด ล้มเหลวของภารกิจทั้งปวง ความจริงใจนี้ทำให้บุคคลเข้าถึงกัน เข้าถึงงาน เข้าถึงเป้าประสงค์ได้โดยตรง และ ช่วยให้ผู้สามารถสร้างสรรค์ความดีความเจริญได้โดยอิสระ คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ

วันนี้ จะพูดถึงคุณธรรมสำคัญประการอื่นต่อไปเป็นข้อที่สามและที่สี่ ข้อที่สามได้แก่การรู้จักละ รู้จักวาง สิ่งที่ได้คิดพิจารณาเห็นชัดแล้วว่าเป็นโทษผิด เป็นอันตราย เป็นความชั่วความเสื่อม และเป็นสิ่งตรงข้ามกับ ความจริงใจที่กล่าวแล้ว เมื่อละวางสิ่งที่เป็นเหตุของความเสื่อมได้ โอกาสก็ย่อมเปิดให้สำหรับทำความเจริญ แต่ฝ่ายเดียว การละวางเหตุแห่งความเสื่อมนี้ จึงเป็นคุณธรรมสำคัญสำหรับผู้บรรณาความดีอีกประการหนึ่ง

ข้อที่สี่ ได้แก่การตั้งอยู่ในความสงบ คือรู้จักบังคับกายและใจให้สงบนิ่งได้ แม้อยู่ในเหตุการณ์ที่อาจ ก่อให้เกิดความสับสนตื่นตระหนกก็ตาม ความพยายามระงับกายระงับใจมิให้ฟุ้งซ่านจะทำให้เกิดสติ ระลึกรู้ถึงเหตุ ถึงผล ถึงข้อเท็จจริงและความถูกต้อง อันเป็นต้นทางให้สามารถคิดพิจารณาหาทางออกแห่งปัญหาได้ไม่อับจน เพราะฉะนั้น จึงสมควรที่ทุกคนจะฝึกฝนอบรมคุณธรรมทั้งสี่ประการที่กล่าวแล้วนี้ให้สมบูรณ์พร้อม เพื่อจักได้เป็น ผู้สามารถมั่นในการสร้างอนาคตอันแจ่มใสของตนของบ้านเมืองอย่างแท้จริง

ขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาประสบแต่ความสุขความสมหวังในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่ การงาน และขอทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสวัสดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในวาระนี้ และที่ได้ทราบรายงานของอธิการบดีว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาเป็นอย่างดี ขอขอบใจที่สภามหาวิทยาลัยมอบปริญญากิตติมศักดิ์ทางเศรษฐศาสตร์สหกรณ์แก่ข้าพเจ้าอีกปริญญาหนึ่ง และขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมทั้งบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

บัดนี้ ท่านทั้งหลายได้รับความสำเร็จอย่างสำคัญในชีวิตมาขั้นหนึ่งแล้ว ย่อมมุ่งหมายความสำเร็จที่สูงขึ้นต่อไป คือความเจริญมั่นคงและความรุ่งเรืองก้าวหน้าในฐานะและหน้าที่การงาน. ความสำเร็จดังนี้ย่อมเป็นที่พึงปรารถนาปรารถนาอย่างยิ่งของคนทุกคน แต่ก็มีสิ่งหนึ่งที่ทุกคน แม้เป็นผู้มีความรู้สูง จะได้มาโดยง่าย ทั้งนี้เพราะในการสร้างอนาคตที่มั่นคงรุ่งโรจน์นั้น นอกจากวิชาความรู้ที่เจนจัดแล้ว บุคคลยังจำเป็นต้องอาศัยคุณสมบัติและความสามารถพิเศษอีกหลายด้าน เป็นเครื่องอุดหนุนและส่งเสริมความรู้ของตนด้วย. ข้อแรก จะต้องเป็นคนที่ทำตัวทำงานอย่างมีหลักการ มีระเบียบ มีเหตุผลที่ถูกต้อง เป็นประโยชน์ เป็นธรรม ข้อสอง ต้องมีความเพียรพยายามอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในการทำงานและการทำความดี แม้จะมีความเหนื่อยยาก หรือมีอุปสรรคขัดขวางมากมายเพียงใด ก็ไม่ย่อท้อถอยหลัง ข้อสาม ต้องเอาใจใส่ศึกษาค้นคว้าหาวิชาและความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ ให้ลึกซึ้งและกว้างขวางรอบด้าน ไว้สำหรับใช้เทียบเคียง ประกอบการพิจารณาตัดสินปัญหาต่าง ๆ ในการทำงาน ข้อสี่ ซึ่งสำคัญที่สุด ต้องสามารถควบคุมกายใจ คือการกระทำความคิดของตน ให้สงบ หนักแน่น แน่วแน่ในความ เป็นกลางอยู่เสมอ แม้ในเวลาที่มีเหตุชวนให้วุ่นวายสับสน ความสามารถทำกายทำใจให้สงบหนักแน่น เป็นกลาง ห่างจากอคตินี้ จะช่วยให้เกิดสติระลึกรู้ถึงเหตุถึงผล ถึงข้อเท็จจริง และความถูกต้องของเรื่องทั้งปวง จึงเป็นอุปการะสำคัญของการคิดพิจารณาปัญหาต่าง ๆ เพราะช่วยให้มองเห็นปัญหาได้กระจ่างแจ่มชัด สามารถตัดสินชี้ขาดได้โดยถูกต้องเที่ยงตรง เป็นธรรม เป็นประโยชน์เสมอ ไม่มีอับจน. ข้อที่พูดนี้แท้จริงเป็นทฤษฎีสำหรับปฏิบัติ ซึ่งถ้าได้ริเริ่มนำไปปฏิบัติในการทำงานส่วนหนึ่งส่วนใดแล้ว ก็จะได้เห็นผลในงานส่วนนั้นทันที. เมื่อเห็นผลดีนั้นแล้ว ย่อมจะเกิดกำลังใจ และมีความมั่นใจที่จะยึดถือปฏิบัติให้กว้างขวางออกไปในกรณีกิจของตนตลอดทุกส่วน แต่ละคนก็จะได้รับผลสำเร็จ คืออนาคตอันแจ่มใสทั้งของตนเองและของชาติบ้านเมืองตามที่ตั้งมุ่งประสงค์

ขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาประสบแต่ความสุขความสมหวังในชีวิต มีความเจริญรุ่งโรจน์ในหน้าที่การงาน และขอทุก ๆ ท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ จงมีความผาสุกสวัสดิ์ทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๕
ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๒๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกวาระหนึ่ง ขอขอบใจสภามหาวิทยาลัยที่มอบปริญญาคุณวุฒิตดกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้าและพระราชินีในโอกาสนี้ และขอแสดงความชื่นชมกับท่านผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมทั้งบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

ท่านทั้งหลายที่ศึกษาสำเร็จแล้ว ย่อมมุ่งหมายที่จะทำงานให้ก้าวหน้า เพื่อสร้างความเจริญมั่นคงให้แก่ฐานะและชีวิต. แต่ขณะเดียวกัน ก็มักจะได้ยินเสียงตำหนิตติติงอยู่ด้วยว่า คนทุกวันนี้ ส่วนใหญ่ทำอะไร ทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัวฝ่ายเดียว คนอื่นหรือส่วนรวมจะเป็นอย่างไร ไม่คำนึงถึง. คำตำหนินี้ ฟังดู เหมือนจะห้ามไว้ไม่ให้นึกถึงตัวเอง หากให้นึกถึงส่วนรวมก่อนอะไรอื่น ซึ่งอาจทำให้เกิดท้อถอยได้อย่างมาก เพราะฉะนั้น ทุกคนควรเข้าใจเสียให้ถูกต้องตั้งแต่บัดนี้ ว่าเราจะต้องคิดต้องทำอะไร จึงจะถูกจะควร ความเจริญมั่นคงของส่วนรวม นั้นต้องอาศัยความเจริญมั่นคงของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ. ดังนั้น ถ้าบุคคล อันเป็นองค์ประกอบของส่วนรวม ไม่มีความเจริญและมั่นคงแล้ว ส่วนรวมจะเจริญและมั่นคงไม่ได้. แต่ละคนจึงควรจะมุ่งสร้างความมั่นคงให้แก่ฐานะ และสร้างความก้าวหน้าให้แก่การงานของตัวเองเป็นข้อแรกและข้อใหญ่ แต่ในการนั้น จำเป็นจะต้องถือหลักปฏิบัติสำคัญสองข้ออย่างเคร่งครัด คือ ข้อแรกจะต้องมุ่งหมายกระทำแต่เฉพาะกิจการงานที่สุจริต ที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรมด้วยเท่านั้น จะต้องไม่ประพฤติปฏิบัติการสิ่งใด ที่ทวนกระแสความถูกต้องเป็นธรรม และบ่อนทำลายผู้อื่นเป็นเด็ดขาด. ครั้นเมื่อทำดีมีผลแล้ว ข้อต่อไป จะต้องมุ่งหมายที่จะประสานประโยชน์และความเจริญก้าวหน้าของแต่ละคนเข้าด้วยกัน ด้วยความมุ่งตีมุ่งเจริญ ไม่เพ่งเล็งประโยชน์เฉพาะตัวมากเกินไป จนปิดบังมิให้เห็นความสำคัญของคนอื่น เมื่อตั้งตัวตั้งใจให้มั่นคงเหนียวแน่นอยู่ในหลักการดังนี้ได้ ก็เป็นอันหวังได้แน่นอนว่า จะสามารถสร้างหลักฐานความเจริญให้แก่ตัว พร้อมทั้งเสริมสร้างส่วนรวมให้มีความผาสุกมั่นคงเพิ่มพูนขึ้นด้วยได้. จึงขอให้บัณฑิตใหม่ได้นำไปคิดวินิจฉัยให้ได้ประโยชน์สำหรับตัว สำหรับชาติบ้านเมืองต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความรุ่งเรืองก้าวหน้าในการงาน สมประสงค์. และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความเจริญสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๕
ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๒๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรให้แก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ในวันนี้ และที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี ขอแสดงความชื่นชมกับ ผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

บัณฑิตทั้งหลาย เมื่อเรียนสำเร็จจากมหาวิทยาลัยแล้ว ก็เป็นที่เข้าใจกันว่าจะได้ออกไปทำการงาน สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่บ้านเมือง ตามแนวความรู้ความสามารถของตน ๆ จึงอยากจะพูดถึงเรื่อง การทำงานสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า ให้ทุกคนเข้าใจให้แน่ชัดเสียตั้งแต่แรก การสร้างสรรค์นั้นมักเข้าใจกัน โดยมาก ว่าคือการสร้างชิ้นใหม่ ทำชิ้นใหม่ นักวิชาการก็ดี นักปฏิบัติการก็ดี จึงมักจะไม่คำนึงถึงความดี ความเจริญที่มีอยู่แล้วมากนัก มุ่งแต่จะสร้างจะทำสิ่งใหม่ของใหม่กัน แทนที่จะหยุดคิดพิจารณาดูพื้นฐาน ความเจริญต่าง ๆ ของเราที่มีอยู่แล้วให้แน่ชัดก่อน แล้วพยายามร่วมกันเสริมสร้างให้สมบูรณ์ขึ้นพร้อม ๆ กัน ทุก ๆ ด้าน เมื่อต่างคนต่างมุ่งจะทำใหม่ ให้เป็นผลงานของตัวเองเป็นสำคัญ ความเจริญที่ควรจะบังเกิดต่อเนื่องกัน อย่างมั่นคงตามลำดับก็หยุดซ้งก กลับปรាកฏเป็นความล่าช้า และเป็นปัญหาคาราคาซัง เพราะงานที่ทำใหม่ ประสานกับของเดิมไม่ได้สนิท ต้องเริ่มต้นใหม่อยู่ตลอดเวลา ที่ถูกควรจะเข้าใจว่า การสร้างสรรค์ความก้าวหน้า นั้น ต้องเริ่มที่การศึกษาของเดิมก่อน เมื่อทราบชัดถึงส่วนดีส่วนเสีย จึงรักษาส่วนที่ดีที่เจริญที่มีอยู่ให้คงไว้ แล้ว พยายามสร้างและเสริมให้มั่นคงและสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป ด้วยหลักวิชาและความคิดพิจารณา อันประกอบด้วยเหตุผล ความรอบคอบตามความเหมาะสม ตามกำลังความสามารถและกำลังเศรษฐกิจของเรา การงานทุกสิ่งทุกอย่าง ในบ้านเมืองจึงจะเจริญก้าวหน้าได้ ไม่สะดุดติดขัด หากไม่ จะทำให้สิ้นเปลืองทั้งกำลังงาน กำลังสมอง และเงินทอง ไปอย่างน่าเสียดาย โดยไม่มีโอกาสจะกู้กลับคืนได้ โอกาสนี้ จึงใคร่ขอให้บัณฑิตคิดไตร่ตรองให้เห็นซึ่ง และตั้งใจพยายามประสานร่างกายแรงปัญญาการทำงานสร้างสรรค์ให้ถูกวิธี เชื่อว่าจะลดงาน ลดปัญหา ลดความ หมดเปลืองลงได้มาก ทั้งจะช่วยให้การพัฒนาประเทศเป็นไปได้อย่างราบรื่นและรวดเร็วยิ่งขึ้นด้วย

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งโรจน์ในหน้าที่การงาน และขอให้ ทุกท่านที่มาประชุมในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ทั่วถ้วนกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
ณ อาคารใหม่ สวมอัมพร
วันอังคาร ที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าในโอกาสนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของสถาบันขยายตัวก้าวหน้าได้ด้วยดีตามความมุ่งหมาย สามารถอำนวยความสะดวกทางวิชาการและเทคโนโลยีแก่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ได้อย่างกว้างขวาง

ขอแสดงความชื่นชมกับบรรดาผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตใหม่ ที่ได้รับเกียรติและได้รับความสำเร็จในการศึกษา

ในคราวที่มาชมงาน “พระจอมเกล้าลาดกระบังสัมพันธ์ ๒๖” เมื่อเดือนมิถุนายน ข้าพเจ้าได้เห็นที่ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพยายามสนับสนุนส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยทางวิชาการทุกแขนงอย่างจริงจัง โดยเฉพาะการสร้างและพัฒนาสิ่งประดิษฐ์รวมทั้งเทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้นำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องพอเหมาะพอดีแก่ความต้องการแก่ฐานะเศรษฐกิจ และสภาวะของบ้านเมืองนั้น ประสพผลที่น่าพอใจอย่างยิ่ง. นอกจากนี้ สถาบันยังมุ่งฝึกฝนกวดขันให้บัณฑิตทุกคนมีความกระตือรือร้นขวนขวายในการทำงาน มีความสามารถชัดเจนในการลงมือปฏิบัติ และสำเนียงกระตือรือร้นในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ต่อส่วนรวม ด้วยอีกประการหนึ่ง ผู้สำเร็จจากสถาบันนี้แล้ว จึงจัดว่าเป็นบุคคลที่มีพื้นฐานทางวิชาการทางความสามารถและความรับผิดชอบเพียบพร้อมเหมาะสมอย่างยิ่ง ที่จะรับภาระในการพัฒนาและสร้างสรรค์จรจรใจความเจริญมั่นคงของบ้านเมืองต่อไป บัณฑิตทั้งหลายควรจะเป็นเกียรติ และเป็นกำลังใจ กระตุ้นเตือนให้ตั้งใจพยายามทำกิจการงานอันจะมีมา โดยเต็มกำลังความรู้ความสามารถ ด้วยความอุตสาหะวิริยะ ด้วยความริเริ่ม และด้วยความคิดค้นอย่างชาญฉลาด ให้สมกับที่มีคุณสมบัติพร้อมอยู่ในตัว ชาติไทยของเราจักได้จำเริญวัฒนาไปในโลกได้อย่างมั่นคงปลอดภัย และอย่างเต็มภาคภูมิ

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาพร้อมประชุมพร้อมกันอยู่ ณ ที่นี้ มีความผาสุกสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๖

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาร่วมในพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น อีกวาระหนึ่ง และที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาอีกเป็นอันมาก เป็นเครื่องแสดงว่าการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคนี้เจริญเป็นปึกแผ่นอย่างน่าพอใจ.

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและได้รับความสำเร็จในการศึกษา.

ในฐานะที่เป็นผู้ได้รับการศึกษาสูง ท่านทั้งหลายย่อมมีความมุ่งหมายที่จะได้ใช้ความรู้ความสามารถทำงานตามแผนกนั้น เพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ คือความเจริญมั่นคงให้แก่ตัวเอง แก่งาน และแก่ชาติบ้านเมือง ให้ประจักษ์ผล. ในการทำงานให้สำเร็จผลสมบูรณ์ดังประสงค์ มีข้อสำคัญควรคำนึงอยู่ว่า การงานในระดับที่จะได้ทำต่อไปนั้น เป็นงานปฏิบัติทางวิชาการ หมายความว่าต้องอาศัยหลักวิชาเป็นพื้นฐาน และต้องอาศัยตัวท่านเองเป็นผู้ปฏิบัติ. เพราะฉะนั้น แต่ละคนจึงต้องเป็นนักวิชาการที่ดีด้วย เป็นนักปฏิบัติที่ดีด้วยจึงจะช่วยให้สำเร็จผลสมบูรณ์ได้. ผู้ที่จะเป็นนักวิชาการและนักปฏิบัติที่ดีดังกล่าว จำเป็นต้องฝึกฝนตนเองให้มีคุณสมบัติอย่างพอเพียง. เบื้องต้น ต้องมีความซื่อตรง จริงใจ และบริสุทธิ์ใจต่องานและต่อวิชาการของตน ไม่ลับลับ มักง่าย ไม่ประมาท เมินเฉย เพราะจะเป็นเหตุทำให้เสียงานและเสียคนพร้อมกันทั้งสองอย่าง. ประการที่สอง เมื่อมีความจริงใจบริสุทธิ์ใจในงานแล้ว ก็ต้องเร่งตั้งใจปฏิบัติงานด้วยความหมั่นขยัน คืออุตสาหะพากเพียรสร้างสรรค์ผลงาน จากพื้นฐานความเจริญที่มีอยู่แล้ว ให้งอกงาม ก้าวหน้า และมั่นคงขึ้นตามลำดับ. ประการที่สาม ซึ่งเป็นประการสำคัญ จะต้องเฉลียวฉลาดในการปรับปรุงตัวปรับปรุงงานให้ทันการทันเวลา และในการประสานสามัคคี ประสานประโยชน์ กับผู้ร่วมงานทุกคนทุกระดับ ตลอดถึงผู้อื่น ฝ่ายอื่นที่เกี่ยวข้องถึงทั้งหมดด้วย. ผลปฏิบัติงานของท่านจึงจะสัมฤทธิ์ผลที่พึงประสงค์ ช่วยให้เกิดความเจริญมั่นคงแก่ตนเอง แก่งาน แก่ส่วนรวม และแก่ประเทศชาติได้.

ขออวยพรให้ผู้ได้รับปริญญาในวันนี้ ประสบความสุขความสำเร็จ และความเจริญก้าวหน้าทุก ๆ ประการ และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสวัสดิ์ดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาต่าง ๆ
ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ครั้งที่ ๑๘
ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันอังคาร ที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๒๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีกครั้งหนึ่งในวาระนี้ และได้ทราบรายงานของอธิการบดี ว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี เป็นที่น่าพอใจ.

ขอแสดงความชื่นชมกับบรรดาผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิตแห่งภาควิชาต่าง ๆ ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

พิธีรับปริญญาบัตรวันนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับบัณฑิตทั้งหลาย เพราะแท้จริงเป็นพิธีประกาศรับรองวิทยฐานะของท่านให้ปรากฏ ว่าแต่ละคนมีความรู้ความสามารถครบถ้วน ควรยกย่องไว้วางใจให้ประกอบกิจการอันเป็นประโยชน์สร้างสรรค์ที่สำคัญ ๆ ได้. ดังนี้ ทุกคนจึงมีหน้าที่และมีความผูกพันรับผิดชอบเกิดขึ้นที่จะต้องประพฤติปฏิบัติตน ปฏิบัติงานให้สมควรแก่วิทยฐานะ และให้ตรงตามลัทธิคุณธรรมที่กล่าวปฏิญาณแล้วเมื่อครูนี. หมายความว่า แต่ละคนจะต้องสร้างความสำเร็จให้ตนเองให้สมบูรณ์ทุกด้าน ทั้งด้านฐานะอาชีพ ด้านเกียรติคุณความดี และด้านบำเพ็ญประโยชน์แก่กุลส่วรวมและชาติบ้านเมือง. การสร้างความสำเร็จดังกล่าว นอกจากต้องอาศัยหลักวิชาตามที่ศึกษามาเป็นพื้นฐานการปฏิบัติแล้ว ยังจะต้องอาศัยคุณสมบัติอื่น ๆ เป็นเครื่องประกอบส่งเสริมอีกหลายอย่าง. ที่สำคัญได้แก่ความกระตือรือร้นขวนขวาย และความตั้งใจอันหนักแน่นแน่วแน่ในการที่จะทำงาน ความสุจริตบริสุทธิ์ใจ ในการปฏิบัติงานและปฏิบัติต่อผู้อื่น ความขยันหมั่นเพียร พร้อมทั้งความอดทนและอดกลั้น ในการที่จะทำงานทุกอย่างอย่างมีประสิทธิภาพให้ตลอดจนสำเร็จ ด้วยความสม่ำเสมอไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ความมีสติตั้งมั่นและเข้มแข็ง ในการที่จะควบคุมความคิดจิตใจ ตลอดจนการกระทำคำพูดทั้งปวง ให้เป็นไปโดยเที่ยงตรง ปราศจากอคติและประกอบด้วยเมตตาเห็นอกเห็นใจกัน ความฉลาดรอบคอบในการที่จะพิจารณาเรื่องราว กับทั้งปัญหาทุกอย่าง โดยถี่ถ้วนถูกต้อง และหนักแน่นเด็ดขาด. คุณสมบัติเหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องพยายามฝึกฝนอบรม ให้บังเกิดและให้งอกงามขึ้นด้วยกัน พร้อม ๆ กันแล้ว อาชีพแล้ว จะเป็นผู้สามารถในการร่วมมือและประสานประโยชน์อย่างเต็มที่ และจะเป็นผลดีแก่การเกษตรส่วนรวมของบ้านเมืองอย่างมาก

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสุขและความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ท่านทั้งหลายที่มาร่วมในพิธีวันนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ ครั้งที่ ๖
ณ อาคารแม่พีชน์ สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
วันอาทิตย์ ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ ในโอกาสนี้ และได้ทราบรายงานกิจการของสถาบันว่าเจริญก้าวหน้ามาด้วยดีอย่างน่าพอใจ

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

บัณฑิตผู้ที่ได้ศึกษาสำเร็จชั้นปริญญา นอกจากจะมีศักดิ์และมีสิทธิ์ตามปริญญาของตน ๆ แล้ว ยังต้องถือว่ามีความรู้และความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นและสูงขึ้นตามวิทยฐานะด้วยหน้าที่และความรับผิดชอบนั้น กล่าวสั้นก็คือการปฏิบัติบำเพ็ญประโยชน์สร้างสรรค์ความสำเร็จและความเจริญมั่นคงให้แก่ตนเอง แก่งานของตน และแก่ชาติบ้านเมือง การที่จะทำประโยชน์สร้างสรรค์ดังกล่าวนั้น ประการแรก ต้องดำรงตนเป็นคนดี ถือความซื่อสัตย์ ความถูกต้องด้วยเหตุผล และความเจริญก้าวหน้า เป็นหลักการในการดำรงชีวิต ประการที่สอง ต้องประกอบการทำงานและอาชีพที่สุจริต ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ถือประโยชน์และวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของงานเป็นใหญ่ ไม่ปล่อยตัวให้เป็นไปตามอำนาจอคติและความเห็นแก่ประโยชน์เฉพาะตัว ประการที่สาม ต้องตั้งใจให้มั่นคงที่จะทำงาน ด้วยความเพียรพยายามโดยตลอดให้จนสำเร็จ ไม่ท้อถอยเหน็ดเหนื่อยเสียกลางคัน ประการที่สี่ ต้องอาศัยใช้หลักวิชาควบคู่กับเหตุผลความถูกต้องอย่างเคร่งครัดตลอดเวลาที่ทำงานและแก้ปัญหาทุก ๆ อย่าง และประการสำคัญที่สุด จะต้องสำนึกตระหนังกอยู่เสมอ ว่าการทำงานของตนนั้นจำเป็นต้องประสานกับผู้อื่นฝ่ายอื่นทั้งในด้านวิชาการทั้งในด้านบุคคลด้วย อย่างทั่วถึงสอดคล้อง และพร้อมเพรียงพอเหมาะพอดี จึงจะได้ผลแน่นอนและสมบูรณ์ตามเป้าหมาย ท่านทั้งหลายนับว่าโชคดียิ่งอย่างหนึ่ง ที่ได้ศึกษาในสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแห่งนี้ ซึ่งเปิดสอนวิทยาการที่เกี่ยวเนื่องกันในการเกษตร ทั้งหมดถึง ๑๔ สาขา ช่วยให้มีโอกาสได้วิสาสะคุ้นเคยกันตั้งแต่ก่อนออกทำงาน ทำให้หวังได้ว่า เมื่อสำเร็จออกไปประกอบอาชีพแล้ว จะเป็นผู้สามารถในการร่วมมือและประสานประโยชน์อย่างเต็มที่และจะเป็นผลดีแก่การเกษตรส่วนรวมของบ้านเมืองอย่างมาก

ในที่สุดนี้ ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ท่านทั้งหลายที่มาร่วมในพิธีวันนี้มีความสุขสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๕
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันจันทร์ ที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๒๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษารุ่นแรกของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชในวาระนี้ และที่ได้ทราบรายงานของอธิการบดีว่ามหาวิทยาลัยดำเนินงานทุก ๆ ด้าน บรรลุผลตามวัตถุประสงค์อย่างน่าพอใจ ขอขอบใจที่ยกย่องให้ปริญญาคุณฐิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติ ได้รับความสำเร็จในการศึกษา.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมีจุดประสงค์สำคัญอย่างหนึ่ง ที่จะส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง โดยยึดหลักการศึกษาดลอดชีวิต เพื่อพัฒนาคุณภาพของบุคคล ให้แต่ละบุคคลสามารถสร้างความเจริญมั่นคงแก่ตนเอง สังคม และบ้านเมือง ให้ยิ่งขึ้น. ดังนี้ บัณฑิตของสถาบันนี้ย่อมจะต้องเข้าใจแน่ชัดถึงคุณค่าของวิชาความรู้ หรือศิลปวิทยาการทั้งปวง ว่าคือปัจจัยสำคัญที่สุดในการสร้างความเจริญ. แต่นอกจากวิชาความรู้แล้วยังมีอีกสิ่งหนึ่งซึ่งทุกคนจำเป็นต้องมี คือวินัย เพราะวินัยนั้นเป็นพื้นฐานรองรับวิชาความรู้ ช่วยให้ผู้บุคคลทรงคุณความรู้อยู่ได้ และส่งเสริมให้สามารถนำความรู้มาปฏิบัติการให้เกิดประโยชน์ได้. หากขาดวินัยแล้วถึงมีวิชาอยู่ก็อาจไม่นำมาใช้ หรือหาไม่ ก็อาจนำไปใช้อย่างไม่ได้ประโยชน์. วินัยที่กล่าวนี้ มุ่งหมายถึงวินัยในตนเอง หรือวินัยประจำใจตนเอง ซึ่งตนเองจะต้องกำหนดขึ้นเป็นแบบฉบับสำหรับประพฤติปฏิบัติ ด้วยการใช้ทั้งสติปัญญาขบคิดพิจารณาถ้อยแถลงอย่างรอบคอบทั่วถึง จนประจักษ์ในเหตุในผลแน่แท้แล้วว่า ความประพฤติปฏิบัติอย่างนั้น ๆ เป็นแบบปฏิบัติที่ดี ที่ถูกต้องเป็นสุจริตธรรม และจำเป็นต้องประพฤติปฏิบัติ เพื่อประดับประดาตัว และน้อมนำตัวไปสู่ความสวัสดิ และความสุขความเจริญอันแท้จริงมั่นคง ท่านทั้งหลายมีวิชาความรู้ที่สร้างเสริมขึ้นดีแล้ว ควรอย่างยิ่งที่จะได้ปลูกฝังบำรุงวินัยในตนเองให้งอกงามหนักแน่นขึ้น ควบคู่เท่าเทียมกับความรู้ จักได้เป็นคนดีแท้ ที่มีความรู้ความสามารถ มีระเบียบแบบแผนที่ดีในกายในใจพร้อมผู้จะนำพาตนเองและประเทศชาติไปสู่ความวัฒนาผาสุกอันถาวรได้ในวันข้างหน้า

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญาอันเข้มแข็งสมบูรณ์ และให้ประสบความสุข ความสำเร็จ พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองทุกประการในชีวิต. ขอให้ผู้ที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์สืบไป.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๕
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๒๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษารุ่นแรกของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นวาระที่สองในวันนี้. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า วิชาความรู้ หรือศิลปวิทยาการต่าง ๆ นั้น เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการสร้างความเจริญ. แต่นอกจากวิชาความรู้แล้ว บุคคลยังจำเป็นต้องมีวินัยที่ดีด้วยอีกอย่างหนึ่ง เป็นพื้นฐานรองรับวิชาการ เพราะถ้าขาดวินัยเป็นพื้นฐาน ถึงมีวิชาอยู่ ก็อาจไม่นำมาใช้ หรือนำไปใช้ไม่ถูกทาง อย่างไม่ได้ประโยชน์ บัณฑิตผู้มีวิชาความรู้ที่สร้างเสริมขึ้นดีแล้ว จึงควรอย่างยิ่งที่จะปลูกฝังบำรุงวินัยในตนเองให้งอกงามขึ้น ควบคู่เท่าเทียมกับวิชาการ เพื่อช่วยให้สามารถนำพาตนเองและชาติบ้านเมืองไปสู่ความวัฒนาผาสุกอันแท้จริงได้อย่างแน่นอน

วันนี้ จะขอพูดถึงวินัยให้ท่านทั้งหลายนำไปพิจารณาสักข้อหนึ่ง เป็นข้อแรก สำหรับปฏิบัติงานให้ได้ผลคือไม่ว่าจะทำงานใดสิ่งใด ต้องตั้งใจกระทำให้จริงให้จนสำเร็จ ด้วยความรับผิดชอบ ด้วยความจริงใจ บริสุทธิ์ใจ และมุ่งถึงผลอันเป็นประโยชน์แท้จริงอันพึงประสงค์ของงานนั้นสิ่งนั้นเป็นสำคัญ ไม่พองพืด ไม่ย่อหย่อนท้อถอย ไม่มีกลอุบายแอบแฝง ไม่เพ่งเล็งผลประโยชน์อย่างอื่นที่มีใช้จุดหมายโดยตรงของงาน เชื่อว่า ถ้าท่านได้นำไปคิดพิจารณาให้รอบคอบแล้ว และถือวินัยข้อนี้ได้สม่ำเสมอโดยเคร่งครัด จะช่วยให้งานที่ท่านทำสำเร็จลุล่วงได้ตลอดโดยไม่ชักช้า และบรรลุผลสมบูรณ์ตรงตามจุดประสงค์ ซึ่งย่อมจะยังความเจริญก้าวหน้าของกิจการที่ท่านให้บังเกิดขึ้นได้ทันการณ์ ทันเวลา อย่างแน่นอน

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญาอันเข้มแข็งสมบูรณ์ และให้ประสบความสำเร็จพร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองทุกประการในชีวิต. ขอให้ผู้ที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๕
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๒๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษารุ่นแรกของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นวาระที่สาม. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า วิชาความรู้ หรือศิลปวิทยาการต่าง ๆ นั้น เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการสร้างความเจริญ. แต่นอกจากวิชาความรู้แล้ว บุคคลยังจำเป็นจะต้องมีวินัยที่ดีด้วยอีกอย่างหนึ่ง เป็นพื้นฐานรองรับวิชาความรู้ มิฉะนั้น ถึงมีวิชาอยู่ก็อาจไม่นำมาใช้ หรือนำไปใช้ไม่ถูกทางไม่ได้ประโยชน์. จึงได้กล่าวถึงวินัยข้อหนึ่งเพื่อให้พิจารณา สำหรับช่วยในการปฏิบัติงานให้ได้ผล คือการตั้งใจให้แน่วแน่ที่จะทำงานทุกอย่างให้จริงจนสำเร็จ ด้วยความรับผิดชอบ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ และมุ่งถึงผลอันเป็นประโยชน์แท้จริงอันพึงประสงค์ของงานนั้นเป็นสำคัญ ซึ่งจะช่วยให้งานที่ทำสำเร็จลุล่วงได้โดยไม่ชักช้า และได้ผลสมบูรณ์พร้อมตรงตามวัตถุประสงค์

วันนี้ จะพูดถึงวินัยให้อีกข้อหนึ่ง เป็นข้อที่สอง เป็นการเสริมวินัยข้อแรกให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กล่าวคือเมื่อได้รับมอบหมายหน้าที่การงานใดมา จะต้องศึกษาขอบเขตความมุ่งหมายของงานนั้น ตลอดจนความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องถึงสิ่งอื่น ๆ ให้เข้าใจแจ่มแจ้งทั่วถึงตามจริงเสียก่อนทุกกรณี เพื่อที่จะได้สามารถวางรูปงาน วางขั้นตอน การปฏิบัติงาน และสามารถนำหลักวิชา พร้อมทั้งความรู้ความชำนาญของตน มาใช้ได้โดยถูกต้อง พอเหมาะพอดี. หากเป็นการปฏิบัติร่วมกับผู้อื่น ก็ควรจักได้ใช้ ได้แสดงความคิดเห็นร่วมกับผู้ร่วมงานอยู่เสมอ โดยถือว่าการใช้ความคิดเห็นและเหตุผลร่วมกันนั้น เป็นเหตุสำคัญที่จะช่วยให้เกิดความกระฉับกระชวย ทั้งในวิถีทางทั้งในวิธีการที่จะปฏิบัติงาน ซึ่งย่อมเป็นทางนำไปสู่ผลสำเร็จอันสมบูรณ์. ผู้ปรารถนาความสำเร็จและความเจริญ จึงควรจักได้พยายามฝึกฝนปฏิบัติงานปฏิบัติตนให้ได้ดังกล่าวนี้อย่างแท้จริง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญาอันเข้มแข็งสมบูรณ์ และให้ประสบความสำเร็จพร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองทุกประการในชีวิต. ขอให้ผู้ที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๕
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๒๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษารุ่นแรกของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นวาระที่สี่ ในโอกาสนี้. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

เมื่อวันก่อน ๆ ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงเรื่องวิชาการกับวินัย ว่าเป็นปัจจัยสำคัญคู่กันในการสร้างความเจริญ คือวิชาความรู้เป็นปัจจัยสำหรับใช้ทำงาน วินัยเป็นรากฐานรองรับความรู้และประคับประคองส่งเสริมให้ใช้ความรู้ไปในทางที่ถูกต้อง เป็นประโยชน์แท้จริงแต่ฝ่ายเดียว. และได้กล่าวถึงวินัยในการปฏิบัติงานไว้สองข้อ. ข้อแรก ให้ตั้งใจทำงานให้จริง ให้จนสำเร็จ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ มุ่งถึงผลอันเป็นประโยชน์แท้จริงของงานเป็นสำคัญ. ข้อสอง ให้ศึกษาขอบเขตความมุ่งหมายของงาน ตลอดถึงความเกี่ยวเนื่องถึงสิ่งอื่น ๆ ให้แจ่มแจ้งทั่วถึง เพื่อสามารถวางรูปงาน วางขั้นตอนการปฏิบัติงาน และนำวิชาการไปใช้ได้โดยถูกต้อง ได้ประโยชน์ที่สุด

วันนี้ จะเพิ่มเติมวินัยสำคัญให้อีกข้อหนึ่ง คือทุกคนควรจะได้ทำความเข้าใจให้กระจ่าง ว่างานของตนที่ทำนั้น เป็นเพียงงานส่วนหนึ่งที่อยู่ในส่วนรวม และงานทุกสิ่ง ทุกสาขา ย่อมสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน เป็นปัจจัยเกื้อกูลส่งเสริมกันและกันอยู่. แต่ละคนจึงจำเป็นต้องรู้จักประสานประโยชน์กับบุคคลอื่นฝ่ายอื่นทุกฝ่ายทุกหน้าที่อย่างเฉลียวฉลาด พอเหมาะพอสม ด้วยความเป็นมิตร ด้วยความเข้าใจเห็นใจกัน ด้วยความเมตตาปรองดองกัน. งานทุก ๆ ส่วนจึงจะดำเนินก้าวหน้าไปพร้อมเสมอกัน และทำความเจริญให้เกิดขึ้นแก่บ้านเมือง ส่วนรวม และบุคคลได้. จึงขอให้บัณฑิตนำเอาเรื่องวินัยที่กล่าวไว้ ทั้งนี้ ไปพิจารณาด้วยความคิดไตร่ตรองที่เที่ยงตรง ปราศจากอคติ. จักได้เห็นแจ้งจริง และสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติให้สำเร็จประโยชน์อันพึงประสงค์ในชีวิตได้ต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญาอันเข้มแข็งสมบูรณ์ และให้ประสบความสำเร็จ ความสำเร็จ พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองทุกประการในชีวิต. ขอให้ผู้ที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๕
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันเสาร์ ที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๒๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษารุ่นแรกของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นวาระที่ห้า. ขอแสดงความชื่นชมกับบรรดาบัณฑิต ผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จในครั้งนี้อย่างทุกคน

เมื่อวันก่อน ๆ ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงเรื่องวิชาการกับวินัย ว่าเป็นปัจจัยสำคัญคู่กันในการสร้างความเจริญ คือวิชาความรู้เป็นปัจจัยสำหรับใช้ทำงาน วินัยเป็นรากฐานรองรับความรู้ และประคับประคองส่งเสริมให้ใช้ความรู้ไปในทางที่ถูกต้อง เป็นประโยชน์แท้จริงแต่ฝ่ายเดียว. นอกจากนี้ ได้กล่าวถึงวินัยในการปฏิบัติงานไว้สามข้อ ข้อแรก ให้ตั้งใจทำงานให้จริง ให้จนสำเร็จ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ มุ่งถึงผลอันเป็นประโยชน์แท้จริงของงานเป็นสำคัญ ข้อสอง ให้ศึกษาขอบเขตความมุ่งหมายของงาน ตลอดถึงความเกี่ยวเนื่องถึงสิ่งอื่น ๆ ให้แจ่มแจ้งทั่วถึง เพื่อสามารถวางรูปงาน วางขั้นตอนการปฏิบัติงาน และนำวิชาการไปใช้ได้โดยถูกต้อง ข้อสาม ให้ทำความคิดเห็นให้กระจ่าง ว่างานของแต่ละคนที่ทำนั้นเป็นเพียงงานส่วนหนึ่งที่อยู่ในส่วนรวม และงานทุกสิ่งทุกสาขาย่อมเกี่ยวเนื่องเป็นปัจจัยเกื้อกูลกันและกันอยู่. ทุกคน ทุกฝ่าย จำเป็นจะต้องรู้จักประสานประโยชน์กันอย่างเฉลียวฉลาดและเหมาะสม งานทุก ๆ สาขาจึงจะก้าวหน้าไปพร้อมเสมอกัน และสร้างความเจริญมั่นคงให้เกิดขึ้นได้.

วันนี้ จะขอตั้งข้อสังเกตในลักษณะของวินัยให้เป็นเครื่องเตือนใจว่า วินัยนั้น เมื่อนำมาฝึกหัดปฏิบัติจะเป็นดั่งข้อบังคับที่ควบคุมบุคคลให้ประพฤติปฏิบัติเป็นระเบียบ จึงอาจทำให้เกิดความอึดอัดลำบากใจ เพราะต้องฝืนกระทำ. แต่เมื่อปฏิบัติไปให้ชิน จนรู้สึกว่าเป็นไปโดยอัตโนมัติแล้ว ก็จะสำเร็จผล ทำให้เป็นคนมีระเบียบและเป็นระเบียบ คือ คิดก็เป็นระเบียบ ทำก็เป็นระเบียบ ตามลำดับขั้นตอน ตามกาลเทศะ ตามความพอเหมาะพอควร หายสับสน หายลังเล และหายขัดแย้ง ทั้งในความคิด ทั้งในการทำงาน สามารถนำวิชาความรู้และความชำนาญทุก ๆ ประการไปใช้ได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่ว สำเร็จผลเต็มเม็ดเต็มหน่วย ช่วยให้เกิดประโยชน์สมบูรณ์บริบูรณ์ตามจุดหมาย ทั้งจะเกื้อกูลรักษาผู้มีวินัยให้เจริญสวัสดิ์ทุกเมื่อ

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญาอันเข้มแข็งสมบูรณ์ และให้ประสบความสำเร็จ พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองทุกประการในชีวิต. ขอให้ผู้ที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลในวันนี้ และได้ทราบว่ามหาวิทยาลัยดำเนินกิจการทุก ๆ ด้านให้เจริญก้าวหน้าไปได้ไม่หยุดยั้ง ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาทุกคน

ตามรายงานของนายกสภามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดลมีหลักสูตรและโครงการวิจัยปฏิบัติในสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นอันมาก แสดงว่าผู้ที่สำเร็จหลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัยแล้ว จะเป็นผู้มีความรู้ความสามารถดีพอสมควร ทั้งทางด้านวิชาการและทางด้านการปฏิบัติ พร้อมและเหมาะที่จะออกไปปฏิบัติงานในแนวทางของแต่ละคน อย่างไรก็ตาม บัณฑิตทั้งหลายก็ไม่ควรจะลืมนึกว่า การออกไปทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ นั้น ต่างกับการศึกษาในมหาวิทยาลัยมาก ประการสำคัญ ก็คือแต่ละคนจะต้องลงมือทำงานด้วยตนเอง ด้วยความรู้ความสามารถของตนเอง โดยไม่มีครูบาอาจารย์คอยติดตามแนะนำช่วยเหลือ นอกจากนี้ ยังจะต้องทำงานร่วมมือกับผู้อื่นฝ่ายอื่น ให้ประสานสัมพันธ์กันโดยสอดคล้องด้วย จึงเกิดความจำเป็นอย่างยิ่งขึ้นที่จะต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมให้แก่ตัวอีกมาก ด้วยความกระตือรือร้นชวนขวยอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งต้องรู้จักสมาคมผูกมิตรกับผู้อื่นฝ่ายอื่น ตลอดถึงบุคคลทั่วไปอย่างกว้างขวางด้วย จึงจะช่วยให้ทำงานได้สะดวกราบรื่น และสามารถนำเอาวิชาความรู้มาใช้ปฏิบัติงานได้เต็มที่ ให้สำเร็จผลดีได้ตามที่มุ่งประสงค์ ขอให้ท่านทั้งหลายตั้งใจพยายามค้นคว้าศึกษาและฝึกฝนปฏิบัติตน ให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มพูนยิ่ง ๆ ขึ้นต่อไป ทั้งทางลึกคือทางด้านวิชาการ และทางกว้างคือทางด้านประสบการณ์และมนุษยสัมพันธ์ เพื่อจักได้ประสบความสำเร็จในการทำงาน และการสร้างความเจริญมั่นคง พร้อมทั้งเกียรติยศชื่อเสียงให้แก่ตนเองได้พร้อมสมตามความมุ่งหวังทุกสิ่ง

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่และทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ ประสบแต่ความผาสุกและความเจริญสวัสดิ์จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๒๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในโอกาสนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกระดับทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

การมีภูมิรู้สูงถือว่าเป็นประโยชน์เชิดชูบุคคลอย่างสำคัญอย่างหนึ่ง อย่างเช่นที่ท่านทั้งหลายได้รับเกียรติเป็นบัณฑิตในคราวนี้เป็นต้น แต่เชื่อว่าทุกคนคงจะไม่พอใจปรารถนาเพียงเท่านี้ คงจะปรารถนาความเจริญก้าวหน้าและถาวรยืนยาวยิ่งขึ้นต่อไปในภายหน้าด้วย ท่านจะช่วยตัวเองให้สมปรารถนาได้อย่างไร มีทางปฏิบัติที่ใครจะแนะนำอยู่สองประการ ประการแรก ท่านต้องไม่ทอดทิ้งหรือหยุดยั้งการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการ หากแต่จะต้องเอาใจใส่ ขวนขวาย และพยายามศึกษาค้นคว้า ให้มีความรู้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้นและแม่นยำชัดเจนยิ่งขึ้น ประการที่สอง ท่านจะต้องนำวิทยาการนั้นออกปฏิบัติงานให้ได้ผล ทั้งในส่วนเป็นประโยชน์ของตน ทั้งในส่วนที่เป็นประโยชน์ของประเทศชาติ ทั้งนี้โดยยึดหลักประจำตัวประจำใจว่า ถ้าบัณฑิตพยายามรักษาความรู้ของตนให้มั่นคง เพิ่มพูนความรู้ของตนให้พัฒนาก้าวหน้า พร้อมกับพยายามใช้ความรู้นั้นเพื่อประโยชน์สร้างสรรค์อยู่เสมอแล้ว วิชาความรู้ก็จะเชิดชูตัวของบัณฑิตมิให้ตกต่ำลงได้ ยิ่งพยายามเรียนรู้และใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์กว้างขวางยิ่งขึ้นเพียงใด ก็ยิ่งเชิดชูตนให้ยิ่งสูงขึ้นและถาวรมั่นคงยิ่งขึ้นเพียงนั้น จึงใคร่ขอให้ทุก ๆ คนตั้งใจให้แน่วแน่ ที่จะรักษาภูมิรู้ของตนไว้ให้ดี และพยายามนำมาใช้ประโยชน์ให้ได้จริง จักได้สามารถทำตนให้เป็นคนที่มีค่าและมีประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองได้ สมตามที่ตั้งใจปรารถนา

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จทุก ๆ ประการในชีวิต และมีความสุขความสวัสดิ์ ความเจริญมั่นคงในกาลทุกเมื่อ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๒๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ได้รับเกียรติ ได้รับรางวัล และได้รับความสำเร็จในการศึกษาทุกคน

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า การศึกษาสำเร็จเป็นบัณฑิตได้ย่อมเป็นเกียรติแก่บุคคลอย่างสำคัญประการหนึ่ง แต่บัณฑิตควรจะปรารถนาประโยชน์และความเจริญก้าวหน้าที่สูงและยั่งยืนกว่านั้น ซึ่งแต่ละคนย่อมจะสร้างและเสริมให้แก่ตนเองได้ ด้วยการศึกษาค้นคว้าวิทยาการของตนให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นประการหนึ่ง พร้อมกับนำเอาวิทยาการนั้นออกปฏิบัติทำให้บังเกิดประโยชน์แก่ตนแก่ส่วนรวมอีกประการหนึ่ง

วันนี้ จะพูดถึงแนวทางศึกษาอันพึงประสงค์สำหรับท่าน ในฐานะที่ท่านทั้งหลายได้ศึกษาวิทยาการขั้นปริญญามาแล้ว ย่อมเรียกได้ว่าเป็นนักวิชาการ ซึ่งโดยปรกติจะทำตัวให้หยุดนิ่งล่าหลังไม่ได้ ดังนั้น การศึกษาที่สำคัญและจำเป็นเป็นอันดับแรกของท่านจึงต้องเป็นการศึกษาทางแนวลึก อันได้แก่การศึกษาค้นคว้าวิชาเฉพาะของท่าน ให้ลึกซึ้ง จัดเจน แน่นหนา และก้าวหน้าอยู่เสมอ พร้อมกันนั้น ในฐานะผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจะต้องใช้วิชาการในการปฏิบัติงานและแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกับผู้อื่นฝ่ายอื่นอยู่โดยตลอด ก็จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ด้านกว้างอย่างเพียงพอด้วย จึงจำเป็นต้องศึกษาทางแนวกว้างอีกทางหนึ่งคู่กันไป การศึกษาตามแนวกว้างนี้ ย่อมครอบคลุมถึงวิทยาการทั่วไปทุก ๆ สาขา ตลอดจนความรู้และประสบการณ์อันเกี่ยวกับสภาพความเป็นไปของบ้านเมือง ของสังคม และของประชาชนทุกแง่มุม เพื่อให้มีความรู้ด้านกว้างอย่างเพียงพอ สำหรับช่วยตัวให้สามารถเข้าใจปัญหาต่าง ๆ อย่างถูกถ้วน และสามารถคิดหาวิธีและแนวทางที่จะนำวิชาการของท่านมาประสานกับวิชาการอื่น ๆ ได้โดยสอดคล้องและถูกต้องเหมาะสม ในวาระสำคัญก่อนที่ท่านทั้งหลายจะออกไปเริ่มต้นชีวิตการงานนี้ จึงใคร่ขอฝากข้อแนะนำทั้งนี้ไว้ให้นำไปพิจารณาปฏิบัติ ให้บังเกิดประโยชน์อันพึงประสงค์ทั้งแก่ตน ทั้งแก่ชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริงต่อไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญยั่งยืนในหน้าที่การงานและขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์สืบทุกกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ ที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๒๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับทุกคนที่ได้รับเกียรติและสำเร็จในการศึกษา

เมื่อวันก่อน ได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ว่า ภูมิรู้เป็นประโยชน์เชิดชูบุคคลอย่างสำคัญประการหนึ่ง แต่ทั้งนี้บุคคลจะต้องรู้จักรักษาและเพิ่มพูนความรู้ของตน พร้อมทั้งรู้จักใช้ความรู้ของตนให้บังเกิดประโยชน์ให้ได้ อย่างแท้จริงด้วย นอกจากนั้น ยังได้แนะนำว่าการเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ตนนั้น จำเป็นต้องกระทำทั้งทางลึก และทางกว้าง ให้ประกอบพร้อมกัน จึงจะนำไปปฏิบัติงานให้สำเร็จผลที่พึงประสงค์ได้

วันนี้ จะพูดถึงการนำความรู้ไปปฏิบัติงาน ซึ่งมีหลักการสำคัญที่ใคร่จะแนะนำสองประการ ประการแรก ในฐานะที่เป็นนักวิชาการ จะต้องมีความบริสุทธิ์ใจและซื่อตรงต่อวิชาการของตน หมายความว่าแต่ละคนจะต้องพยายามควบคุมความคิดจิตใจให้มั่นคงหนักแน่นและรอบคอบสุขุม ไม่ให้หัมกง่าย ไม่ให้เลินเล่อ ไม่ให้หลอกตัวเอง ไม่ให้ทุจริต แล้วใช้วิชาการอย่างผิด ๆ และสะเพร่า เพราะการกระทำดังนั้นเป็นการทำลายวิชาการและทำลายเกียรติภูมิของตนโดยแท้จริง ทั้งยังอาจเป็นเหตุก่อให้เกิดผลเสียหายใหญ่หลวงขึ้นได้อย่างคาดไม่ถึง ประการที่สอง จะต้องเข้าใจให้ถูกต้องว่า การมีความบริสุทธิ์ใจและซื่อตรงต่อวิชาการนั้น หาใช่การยึดตำราหรือยึดทฤษฎีจนเหนียวแน่นอย่างที่เรียกว่า ต้องเอาหัวชนฝา ไม่ หลีกวิชาทั้งหลายจำเป็นต้องใช้ด้วยวิจรรย์ญาณ ให้ถูกเหตุ ถูกผล ให้ถูกสัดส่วน ให้พอเหมาะพอดี และให้ประสานสอดคล้องกับวิชาการอื่น ๆ โดยคล่องตัว ผู้ฉลาดใช้ หลีกวิชา จึงต้องคำนึงถึงผลเลิศตามวัตถุประสงค์ และประโยชน์อันยั่งยืนไปพลอยเป็นสำคัญ และต้องพยายาม พิจารณาใคร่ครวญอย่างละเอียดรอบคอบ ก่อนที่จะใช้วิชาการของตัวทุกครั้ง หวังว่าท่านทั้งหลายจะได้นำ ข้อแนะนำนี้ไปขบคิดให้เป็นประโยชน์เป็นความเจริญต่อไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบแต่ความสำเร็จทุกประการในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองและมั่นคง ในหน้าที่การงาน ขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางแสน ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๖
ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางแสน
วันอังคาร ที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๒๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางแสน และที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการต่าง ๆ ดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี ทั้งยังมีความคิดที่จะขยายงานทุกด้านให้มีขอบเขตกว้างขวางออกไปด้วย. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันที่เปิดสอนสรรพวิทยาการที่นิยมศึกษาค้นคว้ากันทั่วโลกและที่วิญญูชน ไม่ว่าชาติภาษาใด จากถิ่นฐานใด มีสิทธิ์สมัครเข้ามาอาศัยเล่าเรียนร่วมกันได้ มีเป้าหมายที่จะฝึกอบรมผู้เข้ามาอาศัยศึกษานั้น ให้ได้เรียนรู้อย่างเหมาะสมเพียงพอ ทั้งวิทยาการ ประสบการณ์ และคุณธรรมของการอยู่ร่วมกัน สำหรับนำไปปฏิบัติบริหารกิจการทั้งปวงอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ และประสานสอดคล้อง ให้เกิดความเจริญมั่นคง และความผาสุกสงบแก่คนในชาติและในโลก. ท่านทั้งหลายได้เข้ามาอยู่มาเรียนในมหาวิทยาลัย จนครบจบหลักสูตรควรจะได้เรียนรู้แจ้งชัดแล้วถึงจุดหมาย หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนเองในอนาคต. ขอให้แต่ละคนตั้งใจพยายามประพฤติปฏิบัติ ให้สมควรแก่ภูมิปัญญาและการศึกษาที่ได้รับอบรมมา. จะทำสิ่งใดการใด ควรจะได้คำนึงถึงประโยชน์ส่วนใหญ่ที่ยั่งยืนเป็นสำคัญ และยึดถือความปรองดองเป็นปีกแผ่นของบ้านเมืองของมนุษยชาติเป็นหลัก. ใช้สติคือความระลึกรู้ ควบคุมประคับประคองความคิดอ่านให้เที่ยงตรงยุติธรรม ใช้ปัญญาคือความฉลาด รู้แจ้งแจ่มแจ้งในเหตุในผล เป็นเครื่องวินิจฉัยตัดสินใจในทุกอย่างทุกกรณี ไม่ให้มือคติเข้าครอบงำ. เชื่อว่าจะสามารถพาตัวให้บรรลุความสำเร็จและความเจริญมั่นคงในชีวิตตั้งมุ่งหวังได้เป็นแน่นอน.

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสุขและความรุ่งเรืองก้าวหน้าทุก ๆ ประการ และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๒๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ณ โอกาสนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ทุกคนที่เรียนสำเร็จแล้ว คงจะมีความหวังตั้งใจที่จะทำงานให้เป็นแก่นสาร เพื่อพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญ. การจะพัฒนาทุกสิ่งทุกอย่างให้เจริญขึ้นนั้น จะต้องสร้างและเสริมขึ้นจากพื้นฐานเดิมที่มีอยู่ก่อน. ถ้าพื้นฐานไม่แน่นหนาหรือบกพร่องคลอนแคลนแล้ว ก็ยากยิ่งที่จะเสริมสร้างขึ้นไปให้มั่นคงได้. ท่านทั้งหลายจึงควรจะเข้าใจให้แจ่มชัดว่า นอกจากจะมุ่งสร้างความเจริญแล้ว ยังจะต้องพยายามรักษาพื้นฐานให้สมบูรณ์มั่นคงพร้อม ๆ กันไปด้วย. การรักษาพื้นฐานนั้น ภาระส่วนสำคัญก็คือการปฏิบัติบริหารงานประจำไม่ให้เกิดบกพร่อง ซึ่งบางทีอาจเห็นกันว่าเป็นงานที่น่าเบื่อหน่าย เพราะไม่น่าสนใจเหมือนทำงานพิเศษหรืองานจรที่มีเข้ามาใหม่ ๆ. ท่านจึงจะต้องอุทิศหะอดทนให้มาก เพื่อที่จะประคับประคองรักษาพื้นฐานคือมาตรฐานและคุณภาพงานประจำไว้ให้ได้โดยสมบูรณ์ พร้อมทั้งรักษาเจตนาความมุ่งหมายและฉันทะความพอใจในงานที่ทำ ให้มั่นคงอยู่ได้โดยตลอด. เมื่อมีพื้นฐานแน่นหนาบริบูรณ์พร้อมแล้ว ก็ตั้งต้นพัฒนางานต่อไป ให้เป็นการทำไป พิจารณาไปและปรับปรุงไป ไม่ควรกระทำด้วยอาการเร่งรีบตามความกระหาย ที่จะสร้างของใหม่ สิ่งใหม่ เพื่อความแปลกใหม่ เพราะความจริงสิ่งใดที่ใหม่แท้ ๆ นั้นไม่มี. สิ่งใหม่ทั้งปวงย่อมสืบเนื่องมาจากสิ่งเก่า และต่อไป ย่อมจะต้องกลายเป็นสิ่งเก่าในเมื่อมีวิวัฒนาการคืบหน้าไปอีกลำดับหนึ่ง. ขอให้ระลึกให้ได้ว่าการพัฒนาปรับปรุงงานทุกอย่างควรจะได้กระทำด้วยความมีสติรู้เท่าทัน ด้วยความเฉลียวฉลาด และรอบคอบสุขุม. ผลที่บังเกิดขึ้นจึงจะแน่นอน มีหลักเกณฑ์และเป็นประโยชน์แท้ ซึ่งจะเกื้อกูลให้สรรพกิจการงาน บุคคล และชาติบ้านเมือง เจริญก้าวหน้าได้.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในตำแหน่งหน้าที่สมตามที่ตั้งใจปรารถนาจงทุกประการทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๒๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ณ โอกาสนี้. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

วันนี้ท่านทั้งหลายได้รับปริญญาบัตรเป็นเครื่องรับรองความสำเร็จของการศึกษา. ความสำเร็จนั้นนอกจากจะมีความหมายสำคัญสำหรับแต่ละคนแล้ว ยังมีความหมายสำคัญสำหรับชาติบ้านเมืองด้วย กล่าวคือ ชาติบ้านเมืองย่อมจะได้บุคคลผู้มีความรู้และความสามารถทางปฏิบัติระดับสูงหลายสาขา มาเป็นกำลังสร้างความเจริญมั่นคงในด้านต่าง ๆ การนำวิชาการและวิธีการ ตลอดจนเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ มาใช้ปฏิบัติงานให้ได้ผลแน่นอนโดยสมบูรณ์แท้จริงนั้น มีหลักการใหญ่อยู่ว่า จะต้องพิจารณาประเภท ลักษณะ และความสำคัญของงานที่จะทำ พร้อมทั้งจุดหมายและประโยชน์ที่พึงประสงค์ ให้เห็นแน่ชัดโดยละเอียดก่อน เพื่อให้ทราบว่าจะควรจะใช้วิชาการระดับสูงเพียงใด ละเอียดเฉพาะเพียงใด หรือจะต้องประกอบกับวิชาสาขาอื่นให้สอดคล้องกันอย่างไรบ้าง จึงจะช่วยให้สามารถเลือกสรรหลักวิชาและวิธีการที่ถูกต้อง มาใช้ให้พอเหมาะพอดีแก่งานที่ทำ และอำนวยความสะดวกที่ต้องการได้อย่างคุ้มค่า ท่านทั้งหลายส่วนใหญ่ เป็นผู้ที่จะได้ร่วมกันใช้วิชาและความสามารถทางปฏิบัติ สร้างสรรค์ความเจริญด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนางานของบ้านเมืองเป็นส่วนรวมให้ดียิ่งขึ้น จึงควรอย่างยิ่งที่จะฝึกหัดตนให้รู้จักคิดรู้จักสังเกตในเรื่องความถูกต้องพอเหมาะพอดีตามที่กล่าว จักได้มีทางนำเอาความรู้ความสามารถที่มีอยู่ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพการณ์ทุกอย่าง และบรรลุผลสมบูรณ์ตามต้องการ ซึ่งในที่สุดก็จะทำให้ชาติบ้านเมืองของเราเจริญขึ้นได้จริง และก้าวหน้าต่อไปได้อย่างมั่นคง

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๒๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาอีกครั้งหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า การนำวิชาการไปใช้ปฏิบัติงานให้ได้ผลแน่นอน มีหลักการสำคัญอยู่ว่าจะต้องทราบลักษณะและจุดประสงค์ของงานอย่างละเอียดแจ่มแจ้งก่อน จึงจะสามารถเลือกสรรวิชาการและวิธีการที่ถูกต้องพอเหมาะพอดีไปใช้ได้ และการใช้วิชาการและวิธีการอย่างถูกต้องเหมาะสมแก่งานที่ทำ แก่ประโยชน์ที่ต้องการ จะช่วยเกื้อกูลให้งานสำเร็จประโยชน์อย่างคุ้มค่า

วันนี้ ใครจะกล่าวเสริมว่า ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษานั้น เป็นผู้ที่มีพื้นฐานการศึกษาบรรมมาพร้อมถ้วน ทั้งด้านวิชาการ ทั้งด้านปฏิบัติ. จึงมีคุณสมบัติเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับงานพัฒนาบ้านเมืองในปัจจุบัน ซึ่งต้องการนักปฏิบัติงานผู้มีหลักวิชาดีด้วย. ต่อไปนี้ จึงอยากจะขอให้ทุกคนตั้งใจทำงานให้จริงจัง ๆ เพื่อตนเองและเพื่อบ้านเมือง วิธีทำงานที่ดีนั้น เบื้องต้นจะต้องพิจารณาให้เห็นจุดหมายให้ได้โดยแจ่มแจ้งก่อน เพื่อให้เกิดความมั่นใจและพึงใจที่จะทำ ต่อไป ก็ต้องกำหนดวิธีและขั้นตอนการปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักวิชา ให้เหมาะสมแก่ความสามารถของผู้ปฏิบัติ ให้เหมาะแก่เวลาและความประสงค์ที่ตั้งไว้ แล้วจึงลงมือปฏิบัติให้ได้ตามกำหนดนั้น ด้วยความหมั่นขยันโดยสม่ำเสมอ จนกว่าจะสำเร็จ. ขณะปฏิบัติก็ต้องเอาใจใส่จดจ่อไม่วางมือละทิ้งเสียกลางคัน พร้อมกันนั้น ก็ต้องคอยระมัดระวังและพิจารณาตรวจตราโดยละเอียดรอบคอบ เพื่อมิให้เกิดข้อบกพร่องเสียหาย งานที่กระทำโดยอาศัยหลักวิชาที่ดีที่ถูกต้อง ด้วยความตั้งใจและพอใจ ด้วยความอุตสาหะ และด้วยวิธีการอันแยบคายพินิจพิเคราะห์ดังนี้ ย่อมจะบรรลุผลอันเลิศที่พึงประสงค์ในที่สุด. จึงขอฝากวิธีทำงานตามที่กล่าว ให้ไปพิจารณาปฏิบัติเพื่อความเจริญมั่นคงของแต่ละคนในวันข้างหน้าต่อไป

ขออวยพรให้ประสบแต่ความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความมั่นคงก้าวหน้าในภาระงานจงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๖๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา อีกครั้งหนึ่ง เป็นวาระที่สาม ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

เมื่อวันก่อน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า การจะนำวิชาความรู้ไปใช้ปฏิบัติงาน มีหลักการสำคัญอยู่ว่าจะต้องพิจารณาใช้ให้ถูกต้องพอเหมาะพอดีกับลักษณะและประโยชน์ของงาน จึงจะได้ผลที่สมบูรณ์และแน่นอน. และได้พูดถึงวิธีทำงานที่ดีว่า เบื้องต้นจะต้องศึกษาพิจารณางานให้เห็นจุดหมายโดยแจ่มแจ้งก่อน ให้เกิดความมั่นใจและพึงใจที่จะทำ แล้วกำหนดวิธีและขั้นตอนปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักวิชาและเหมาะสมกับความสามารถในการปฏิบัติ. เมื่อลงมือทำแล้ว ต้องเอาใจใส่และระมัดระวังปฏิบัติให้ได้ตามหลักวิชาและวิธีการที่กำหนดไว้จนแล้วเสร็จ. งานจึงจะสำเร็จผลสมบูรณ์ตามเป้าหมาย.

วันนี้ จะกล่าวเพิ่มเติมกับท่านทั้งหลายว่า การทำงานให้ได้ยั่งยืนและมั่นคงก้าวหน้า ไม่เลิกราทอดเลยกลางคันนั้น เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับผู้มีหน้าที่สร้างสรรค์ความเจริญ. ข้อนี้ขึ้นอยู่กับการรักษาเจตนา รักษาความตั้งใจ พอใจ และผูกใจในงาน ยิ่งกว่าอื่น เพราะความแน่วแน่และพอใจในงานนั้น ย่อมทำให้เกิดความพากเพียรและอดทน ที่จะกระทำงานให้ต่อเนื่องกันไปได้โดยตลอด. เมื่อหมั่นทำอยู่เสมอ ก็เกิดความชำนาญและความซื่อของคลองแคล้ว ช่วยให้ทำงานได้โดยสะดวก ด้วยความเบิกบานเบาใจ เหมือนกับนักกีฬาที่หมั่นฝึกซ้อม ยิ่งฝึกก็ยิ่งได้ทั้งกำลังและความเก่งกาจเพิ่มขึ้น. สิ่งที่ทำยาก ก็ค่อย ๆ กลายเป็นง่าย จะทำอะไรก็ทำได้รวดเร็วและเหนียวแน่นจนสำเร็จ. นอกจากนี้ ผู้ปฏิบัติงานจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติสำคัญอีกอย่างน้อยสองประการ คือความสุจริตประการหนึ่ง ความเฉลียวฉลาดในการขบคิดพิจารณาอีกประการหนึ่ง จึงจะเกื้อกูลให้ทำงานได้ผลสมบูรณ์ตามปรารถนา. บัณฑิตกำลังจะออกไปทำการงานสร้างตนสร้างชาติ ขอให้พยายามรักษาเจตนา ความพอใจ ความอดสาหะอดทน ความสุจริต และความฉลาดคิดพิจารณาไว้ให้มั่นคงจงทั่วกัน.

ขออวยพรให้ประสบแต่ความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในการงานสมดังปรารถนาทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๒๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในครั้งนี้ และที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุกด้าน. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

วิทยาการทุกสาขาทุกระดับมีความสำคัญมากสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงาน โบราณท่านเปรียบกับอาวุธอันคมกล้า ซึ่งมีคุณอนันต์ แต่ก็อาจมีโทษมหันต์ถ้านำไปใช้ไม่ถูกต้อง บัณฑิตเป็นผู้ที่จะต้องใช้วิชาการปฏิบัติงานในระดับสำคัญต่อไป ควรจะได้ศึกษาเรื่องการใช้วิทยาการให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้งและแน่ชัดว่าจะใช้วิทยาการให้เป็นคุณอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างไร. คนที่จะใช้วิชาได้ดีนั้น ประการแรก จะต้องรู้วิชาเป็นอย่างดี คือรู้อย่างแจ่มแจ้ง ชำนิชำนาญ และทั่วถึงตลอดหมด ทั้งในหลักใหญ่ ทั้งในรายละเอียด รวมทั้งในส่วนที่จะต้องประสานกับวิชาอื่น ๆ เพื่อให้เกื้อกูลส่งเสริมกันและกันด้วย. ประการที่สอง จะต้องรู้จักพิจารณาเลือกทำงานที่เป็นงานสร้างสรรค์ มีใช้งานมีผลข้างลบ หรือที่ปราศจากคุณค่า ปราศจากประโยชน์อันพึงประสงค์. ประการที่สาม ไม่ว่าจะทำงานฝ่ายใดสาขาใด จะต้องเรียนรู้ลักษณะงานให้ทราบอย่างถ่องแท้ โดยเฉพาะในจุดประสงค์ ขอบเขต และแนวทางที่จะปฏิบัติ. ประการที่สี่ จะต้องมีความตั้งใจที่แน่วแน่ และมีความอดุสาหะ พรักพร้อม อยู่เสมอ ที่จะปฏิบัติงานนั้นให้จนสำเร็จประโยชน์ตามที่มุ่งหมาย. เมื่อบุคคลมีหลักการประกอบพร้อมกันครบทั้ง ๔ ประการ ดังนี้แล้ว จึงจะแน่ใจได้ว่าจะสามารถใช้วิทยาการได้อย่างถูกต้อง พอเหมาะพอดีกับเป้าหมายที่ต้องการ และจะสามารถทำให้งานที่ปฏิบัติบรรลุผลสมบูรณ์บริบูรณ์พร้อมทุกส่วนได้. จึงใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายผู้มีความรู้พร้อมอยู่ ได้พยายามเรียนรู้หลักการใช้วิทยาการตามที่กล่าวแล้วให้ละเอียดรอบคอบ เพื่อจักได้สามารถปฏิบัติภาระหน้าที่ในการสร้างความสำเร็จและความเจริญวัฒนา ให้แก่ตนเองแก่บ้านเมืองอย่างแท้จริงได้ต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความเจริญสวัสดิ์ถึงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๒๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นวาระที่สองในวันนี้. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบรรดาบัณฑิต ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ เป็นใจความว่า วิทยาการต่าง ๆ นั้นมีคุณอนันต์สำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงาน แต่ก็อาจมีโทษมหันต์เมื่อนำไปใช้ไม่ถูกทาง ผู้มีความรู้สูงจึงจำเป็นต้องมีหลักการที่ถูกต้องในการใช้วิชาการปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์ อันได้แก่ ต้องเรียนรู้วิชาการให้แจ่มแจ้งแน่นนอนและชำนาญ ต้องรู้จักพิจารณาเลือกทำงานที่เป็นงานสร้างสรรค์ ต้องเรียนรู้และเข้าใจงานที่จะทำให้ทราบตลอดทั้งกระบวนการ และต้องมีความตั้งใจที่แน่วแน่และมีความอดสาหะพร้อมที่จะทำงานให้จนสำเร็จ.

วันนี้ จะพูดเสริมกับท่านทั้งหลายว่า งานทั้งหลายที่ท่านจะออกไปปฏิบัติ นั้นไม่มีงานใดที่จะสำเร็จสมบูรณ์ได้ในตัวเอง หากแต่มีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงถึงงานอื่น ๆ และมีประโยชน์ประสานสอดคล้องกับงานอื่น ๆ อีกหลาย ๆ อย่าง ทั้งนี้เพราะงานทั้งปวงนั้น ย่อมประกอบกันเป็นงานส่วนรวมของบ้านเมืองซึ่งต้องเจริญพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน ให้ทันเทียมกัน. ถ้างานส่วนหนึ่งส่วนใดหยุดชะงัก ก็จะทำให้รวนเรล่าช้าไปทั้งกระบวนการ. ดังนี้เมื่อท่านจะออกไปปฏิบัติงาน ควรจะได้เตรียมตัวเตรียมใจให้พร้อม ในอันที่จะทำงานของตนให้ประสานกับงานอื่นและประสานกับฝ่ายอื่นบุคคลอื่น จะปฏิบัติตัวปฏิบัติงานอย่างคับแคบมิได้เป็นอันขาด. ท่านจะต้องทำตัวทำใจให้กว้างขวาง หนักแน่น และเที่ยงตรง ยึดถือเหตุผล ความถูกต้อง ความพอเหมาะพอควร และประโยชน์ส่วนรวมร่วมกันเป็นเป้าหมาย. ต้องพยายามขจัดความเห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนน้อยให้ได้ อย่าปล่อยให้เข้ามาครอบงำความคิดจิตใจของตนเป็นอันขาด. แล้วท่านจะสามารถปฏิบัติภารกิจทุกอย่างได้ด้วยความสะดวกสบาย และประสบความสำเร็จตามที่ปรารถนาได้ไม่ยากนัก.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบแต่ความสุขความเจริญในชีวิตอนาคต มีความเจริญก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงานยิ่ง ๆ ขึ้นไป.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๖
ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๒๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อีกครั้งหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ามหาวิทยาลัยสามารถดำเนินงานทุก ๆ ด้านให้ก้าวหน้ามาได้ด้วยดี ก่อให้เกิดประโยชน์สร้างสรรค์แก่ท้องถิ่นและบ้านเมืองโดยส่วนรวมเป็นอันมาก ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

วันนี้ อยากรจะพูดกับท่านทั้งหลายถึงกิจที่คนเราจะพึงกระทำในชีวิตนี้ ถ้าคิดอย่างง่าย ๆ ว่าแต่ละคนเป็นมนุษย์คนหนึ่ง เป็นชีวิตชีวิตหนึ่งเหมือน ๆ กัน กิจที่จะต้องทำก็ไม่มีอะไรมาก และไม่มีอะไรพิสดาร แต่ละชีวิตจะมีกิจปฏิบัติอย่างง่าย ๆ เป็นทำนองเดียวกัน ตามสภาวะที่เป็นมนุษย์ คือปฏิบัติกิจเพื่อทรงชีวิตไว้ แต่โดยความจริง คนเราแต่ละคนมิได้เป็นเพียงหน่วยชีวิตหน่วยหนึ่ง ๆ ซึ่งเหมือนกันหมดดังกล่าวนั้น ต่างคนต่างก็มีจิตใจ มีลักษณะนิสัยและมีโอกาสต่างกันอยู่มากบ้างน้อยบ้าง เช่น บางคนมีความเฉลียวฉลาด มีโอกาสได้เล่าเรียนดีกว่าสูงกว่าคนอื่น จึงทำให้มีฐานะ มีคุณสมบัติในตนเองแตกต่างเหลื่อมล้ำกันไป ดังเช่นท่านทั้งหลายก็ได้มาเป็นบัณฑิต เป็นผู้มีความรู้ ความคิด วิทยาการต่าง ๆ ดังนี้ คนทุกคนจึงจะมีกิจเสมอเหมือนกันหมดไม่ได้ ผู้ใดมิใช่คนมีโอกาสดี มีคุณความรู้ความสามารถเป็นพิเศษขึ้นมาเพียงใด ก็ควรจะต้องมีกิจหรือหน้าที่มากขึ้น สูงขึ้น และต้องกระทำการงานให้ดีขึ้น ให้ละเอียดประณีตขึ้น ให้เกิดประโยชน์สร้างสรรค์ยิ่งขึ้นเพียงนั้น จึงขอให้ทุกคนในที่นี้พิจารณาใคร่ครวญให้แนบแนใจว่า ในฐานะที่เป็นผู้มีโอกาสเรียนรู้วิทยาการระดับสูง มีความฉลาดสามารถพร้อมเช่นนี้ สมควรและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมุ่งมั่นใช้วิชาความสามารถที่ศึกษาได้มาทำการงานสร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ อย่างเต็มที่ ทั้งต้องล็งจาวระวางที่จะปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบด้วยความหนักแน่นรอบคอบ และด้วยความสุจริตแน่วแน่ด้วย มิฉะนั้นท่านอาจใช้วิชาความสามารถอันสูงของตนเองไปก่อความเสียหายใหญ่หลวงขึ้นก็ได้

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จราบรื่นทั้งในการครองชีวิต ทั้งในการประกอบกิจการงาน มีความสมบูรณ์พร้อมด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา ในอันที่จะร่วมกันพัฒนางานของตนของชาติให้ได้ผลก้าวหน้าอย่างแท้จริงต่อไป ขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิ์จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยศิลปากร
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศิลปากร
วันอังคาร ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๓

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากรในครั้งนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุกด้าน. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

วิชาการต่าง ๆ ที่ท่านทั้งหลายได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นวิชาการที่มีคุณค่าสำคัญมาก เป็นรากฐานของการปฏิบัติงานทุกอย่าง ที่จะเกื้อกูลส่งเสริมให้บ้านเมืองเจริญวัฒนายิ่งขึ้นไป. แต่ความเจริญนั้นจะเกิดขึ้นได้ด้วยอาศัยเหตุปัจจัยประกอบพร้อมกันหลายอย่าง. นอกจากวิทยาการที่ดีแล้ว อย่างหนึ่ง จะต้องอาศัยผู้ปฏิบัติที่เป็นคนดี คือคนที่สะอาดสุจริต ที่มีปัญญา ความฉลาดรู้ในเหตุในผล และในความเจริญความเสื่อม. อีกอย่างหนึ่ง จะต้องอาศัยความขยันหมั่นปฏิบัติ ด้วยความเอาใจใส่ และความเพ่งพินิจ ไม่ประกอบกิจการงานด้วยความประมาทหละหลวม. และโดยประการสำคัญ จะต้องอาศัยความพอเหมาะ พอควร พอดีในการปฏิบัติงานทั้งปวงด้วย คือถ้าเป็นงานใหญ่ งานสำคัญ ก็ต้องทุ่มเททำให้จริง ให้ดี ให้มาก ให้จนสำเร็จ ถ้าไม่ใช่งานสำคัญอะไรนัก ก็ไม่ต้องทำให้เป็นการใหญ่ การยาก เพราะจะทำให้สิ้นเปลืองเสียแรงเสียเวลาไปเปล่าโดยใช่เหตุ.

เหตุปัจจัยที่กล่าวแล้วนี้ ย่อมประกอบพร้อมขึ้นได้ในตัวบัณฑิต ด้วยการศึกษาและฝึกฝนอบรมตนเองด้วยตนเอง. จึงขอฝากให้แต่ละคนและทุกคนตั้งใจพยายามใช้วิชาความรู้ ทำงานและทำตัวให้ดี ไม่ให้มีบกพร่อง. ความเจริญวัฒนาที่ทุกคนปรารถนารารถนา ก็จะมีเกิดขึ้นให้ได้ชื่นชมกันสมเจตนา.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่สมบูรณ์บริบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา สามารถปฏิบัติหน้าที่การงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจักได้ประสบความสำเร็จและความเจริญในชีวิต. และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์สืบไป.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๒๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบว่ามหาวิทยาลัยได้พยายามดำเนินงานทุก ๆ ด้านให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การปฏิบัติงานพัฒนาของมหาวิทยาลัยและนักศึกษานั้น ช่วยให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง น่าภูมิใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

บัณฑิตทั้งหลายเป็นที่หวังของทุกคนในชาติ ว่าจะเป็นคนสำคัญผู้จะสร้างสรรค์ความสำเร็จและความเจริญให้แก่กิจการด้านต่าง ๆ ของบ้านเมืองต่อไป. การสร้างความสำเร็จในกิจการงานทุกอย่างทุกระดับ รวมทั้งความสำเร็จในชีวิตของแต่ละคนด้วยนั้น ต้องอาศัยปัจจัยประกอบกันอย่างน้อยถึงสามส่วน ส่วนที่หนึ่งคือความรู้และความชำนาญทางวิชาการ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐาน หรือเป็นเครื่องใช้สำหรับการปฏิบัติงานแท้ ๆ ส่วนที่สองคือความตั้งใจจริง ความเพ่งพินิจ ความละเอียดรอบคอบ และความอุตสาหะพยายามในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นเครื่องอุปการะส่งเสริมให้ทำการงานโดยไม่ผิดพลาดบกพร่อง และสำเร็จลุล่วงได้โดยตลอด ส่วนที่สาม ได้แก่ความมีปัญญา คือความรู้ชัดและเฉลียวฉลาด ที่จะหยุดคิดพิจารณาสิ่งที่จะทำค่าที่จะพูดทุกอย่างให้เป็นไปโดยถูกต้องเที่ยงตรงตามกระบวนการของเหตุผล ซึ่งจะช่วยให้ดำเนินชีวิตและการงานไปแต่ในทางที่เจริญ เป็นประโยชน์ จนบรรลุความสำเร็จที่สมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์

องค์ประกอบแห่งความสำเร็จนี้จะเกิดพร้อมได้ด้วยความประพฤติปฏิบัติของบัณฑิตแต่ละคน ข้าพเจ้าจึงขอมอบหมายให้ทุกคนนำไปคิดอ่านไตร่ตรองและปฏิบัติตามให้สมบูรณ์ขึ้น ความสำเร็จและความเจริญมั่นคงของกิจการงานทุกสาขาของบ้านเมืองจักได้บังเกิดเพิ่มพูนขึ้นสมประสงค์ของทุกคนในชาติ ที่ฝากความหวังไว้ในตัวท่าน.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่สมบูรณ์บริบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา สามารถปฏิบัติหน้าที่การงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจักได้ประสบความสำเร็จและความเจริญในชีวิต และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรกิตติมศักดิ์และพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในโอกาสนี้ และได้ทราบว่ามีมหาวิทยาลัยได้ปรับปรุงและขยายงานต่าง ๆ ทั้งด้านบริหาร ทั้งด้านวิชาการ ให้เจริญก้าวหน้า สอดคล้องกับสภาพการณ์บ้านเมือง และประสบผลที่น่าพึงพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับบรรดาผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกระดับทุกสาขา ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

บัณฑิตผู้ผ่านการศึกษามาจากมหาวิทยาลัยมาแล้ว เป็นผู้มีความรู้สูงถึงระดับที่จะทำการงานสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงให้แก่ตนเองและแก่ส่วนรวมให้สำเร็จได้. แต่การที่จะสร้างความสำเร็จดังนั้นได้มากน้อยสูงต่ำเพียงใดต่อไป ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถและคุณลักษณะพิเศษโดยเฉพาะของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญด้วย. อย่างไรก็ตาม ก็พอที่จะวางหลักเป็นเกณฑ์กลางให้พิจารณากันได้. ประการแรก บุคคลจะต้องมีความสุจริต มีความตั้งใจจริง และความอดสาหัสอดทนเป็นรากฐาน. ประการที่สอง จะต้องมีความรู้ที่ถูกต้อง แม่นยำ ชำนาญ และมีฝีมือหรือความสามารถในการปฏิบัติ เป็นเครื่องมือใช้งาน. ประการที่สาม จะต้องมียศ ความขยันคิด และความสุจริตละเอียดรอบคอบ เป็นเครื่องควบคุมกำกับ ให้ดำเนินงานไปได้โดยถูกต้อง เทียบตรงตามทิศทาง. ประการที่สี่ จะต้องมีความรอบรู้ มีความสามารถประสานงานและประสานประโยชน์ เป็นเครื่องอุดหนุนส่งเสริมให้ทำงานได้คล่องตัวและก้าวหน้า. และประการที่ห้า ซึ่งสำคัญที่สุด จะต้องมีความฉลาดรู้ในเหตุในผล ในความผิดถูกชั่วดี ในความพอเหมาะพอสม เป็นเครื่องตัดสินใจและสั่งการปฏิบัติงานทั้งระบบให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ. ผู้ใดมีคุณภาพดังกล่าวครบถ้วนและนำมาใช้ให้พร้อมเพียงสอดคล้องกัน ก็จะประสบความสำเร็จได้สมบูรณ์ตามปรารถนา. จึงอยากจะขอให้ท่านทั้งหลายพยายามทำความเข้าใจให้ชัด แล้วพยายามฝึกฝนเพิ่มพูนคุณสมบัติของตนให้บริบูรณ์ขึ้นด้วยตนเอง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา ที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานทุกอย่าง อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความสุข ความสำเร็จ และความเจริญมั่นคงในชีวิต. และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาชุมนุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๒๘

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกครั้งหนึ่ง และได้ทราบว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิตทั้งหลาย ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยมหิดลเป็นอย่างมากด้วย ที่มอบปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

การศึกษาในมหาวิทยาลัยถือว่าการศึกษาค้นคว้า ให้มีความรู้วิชาการด้านใดด้านหนึ่งในระดับสูง สำหรับนำไปปฏิบัติงานสร้างความเจริญมั่นคงให้แก่ตนเองและชาติบ้านเมือง. แต่การจะนำวิชาความรู้ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น มิใช่จะทำได้ง่ายนัก. คนที่จะใช้วิชาความรู้ให้เกิดประโยชน์ได้ จำเป็นต้องมีหลักการที่ดีทั้งในการเรียนรู้และในการปฏิบัติประกอบกันหลายอย่าง. ที่สำคัญประการแรก จะต้องเรียนรู้วิชานั้น ๆ ให้แตกฉาน คือรู้อย่างถูกต้องและแจ่มแจ้งทั่วถึงโดยตลอด ทั้งในหลักทฤษฎีและในส่วนละเอียดรวมถึงส่วนที่จะต้องประสานกับวิชาอื่น ๆ ที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาส่งเสริมวิชาของตนด้วย. ประการที่สอง จะต้องรู้จักพิจารณาวินิจฉัยงานที่ทำว่าจะมีผลในทางใด และมุ่งกระทำแต่เฉพาะงานที่เป็นการสร้างสรรค์ ไม่ทำงานที่มีผลข้างลบ หรือที่มีได้อำนวยประโยชน์อันพึงประสงค์. ประการที่สาม ก่อนจะทำงานใด ๆ จะต้องศึกษางานนั้นให้ทราบอย่างถ่องแท้ ทั้งในจุดประสงค์ ขอบเขต และแนวทางปฏิบัติ. ประการที่สี่ จะต้องมีความตั้งใจ บริสุทธิ์ใจ และมีความอุตสาหะพากเพียรอยู่เสมอ ที่จะกระทำงานของตนให้จนสำเร็จประโยชน์ตามที่มุ่งหมาย. เมื่อมีหลักการประกอบพร้อมแล้วดังนี้ จึงจะแน่ใจได้ว่าจะสามารถใช้วิทยาการที่มีปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ตรงตามเป้าหมาย และจะบรรลุผลอันพึงประสงค์โดยสมบูรณ์พร้อมทุกส่วน. ขอให้ท่านทั้งหลายผู้มีวิชาความรู้พร้อมอยู่ พยายามดำเนินงานของท่านด้วยหลักการตามที่กล่าวแล้วอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อจักได้สามารถสร้างสรรค์ความเจริญวัฒนาให้แก่ตนเองแก่บ้านเมืองได้สำเร็จสมตามปรารถนา.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความเจริญสวัสดิ์ถึงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๘

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในวาระนี้ และที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุกด้าน. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

บัดนี้ท่านทั้งหลายต่างก็ศึกษาสำเร็จ มีความรู้ในวิทยาการระดับสูงหลายสาขา. วิชาการศึกษาทั้งปวงนั้นประกอบด้วยหลักความจริง ถือได้ว่าเป็นของดีในตัวเอง. แต่เมื่อนำมาใช้อาจให้ผลในทางสร้างสรรค์ก็ได้ หรือให้ผลในทางเสื่อมก็ได้ ทำนองเดียวกับยารักษาโรคโดยมาก ซึ่งถ้าใช้ถูก ก็รักษาโรคหาย ถ้าใช้ผิดก็เป็นอันตรายได้ต่าง ๆ จึงต้องเรียกว่ายาอันตราย เพื่อเตือนผู้ใช้ให้ใช้อย่างระมัดระวัง การใช้วิชาการก็เช่นกันจักต้องศึกษาถึงผลที่จะเกิดตามมาอย่างละเอียดรอบคอบและทั่วถึง ว่าจะจะเป็นประโยชน์แก่อุศลงานที่ทำอย่างไร เพียงใด หรือเป็นโทษบั่นทอนในส่วนใดแง่ใดบ้าง แล้วจึงพิจารณาหยิบยกส่วนที่อำนวยผลดีมาใช้ให้สอดคล้องพอเหมาะพอดีแก่งาน และข้อนี้คงถือได้ว่าเป็นความสามารถในการใช้วิชาการ ยังมีปัจจัยสำคัญอีกข้อหนึ่งที่จะต้องอาศัยเป็นหลัก ได้แก่เจตนาที่ดี ที่บริสุทธิ์ คือผู้ใช้วิชาจะต้องตั้งใจปรารถนาใช้วิชาให้เกิดประโยชน์สร้างสรรค์อย่างจริงใจ ทั้งมีคุณความดีเป็นพื้นฐานแห่งการกระทำความประพฤติทุก ๆ อย่าง เนื่องจากได้ฝึกอบรมความคิดจิตใจของตนมาเป็นอย่างดี ให้นักแน่นมั่นคงในความดี ให้มีความเที่ยงตรงเป็นกลางห่างจากอคติ ให้รู้จักคิดพิจารณาด้วยเหตุผลและความถูกต้องเป็นธรรม จนมีปัญหาสามารถรับรู้เรื่องราวและปัญหาต่าง ๆ ได้โดยกระจ่างแจ่มชัด และสามารถที่จะนำวิชาการมาใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม ให้สำเร็จประโยชน์อันพึงประสงค์ได้ในโอกาสสำคัญที่จะออกไปเริ่มต้นงานนี้ จึงใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายจดจำนำคำที่กล่าวไปศึกษาพิจารณาเป็นแนวทางใช้วิทยาการของท่านต่อไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญมั่นคงและรุ่งเรืองก้าวหน้าในหน้าที่การงานต่อไป ทั้งขอทุก ๆ ท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๖๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกครั้งหนึ่งในวันนี้ ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงการใช้วิชาการในการทำงานเป็นใจความว่า วิทยาการทั้งหลายนั้น เมื่อนำไปใช้ อาจมีผลในทางสร้างสรรค์หรือในทางเสื่อมก็ได้ จึงต้องใช้อย่างระมัดระวังเพื่อที่จะให้เกิดประโยชน์สร้างสรรค์แต่เพียงทางเดียว นอกจากนั้น ยังได้กล่าวด้วยว่า การใช้วิชาการจะต้องอาศัยปัจจัยสำคัญสองประการเป็นหลัก ได้แก่ความรู้ที่ถูกต้องทั่วถึง ประกอบด้วยความฉลาดสามารถในวิธีใช้วิชานั้น ๆ ประการหนึ่ง ความมีเจตนาบริสุทธิ์ ประกอบด้วยการกระทำความประพฤติที่สุจริตและถูกต้องของผู้ใช้อีกประการหนึ่ง วันนี้จะพูดกับท่านถึงวิธีทำงานอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป.

การทำงานให้สำเร็จผลแน่นอนและสมบูรณ์ตามเป้าหมายนั้น จะต้องใช้ความรู้ความสามารถพร้อมทั้งคุณสมบัติที่สำคัญ ๆ ในตัวบุคคลหลายประการ เช่น ความตั้งใจที่มั่นคง ความคิดสร้างสรรค์ ความอุตสาหะพยายาม ความรับผิดชอบ ความรอบคอบระมัดระวัง ตลอดจนความสุจริตเป็นธรรม นำมาปฏิบัติงานโดยพร้อมสรรพ และโดยเต็มกำลังอย่างสม่ำเสมอ. การปฏิบัติดังนี้ย่อมจะรู้สึกว่ายาก ว่าหนัก แต่ก็จะเป็นไปเพียงในระยะต้น ๆ. เมื่อได้พยายามปฏิบัติให้เคยชินจนเป็นปรกติแล้ว ก็จะทำให้เกิดความคล่องแคล่วชำนาญ ทำงานได้สะดวกคล่องตัวไม่รู้สึกว่า เป็นภาระหนักกายหนักใจประการใด. งานที่เคยเห็นว่ายากหรือมากมาย ก็จะปฏิบัติได้โดยง่ายและรวดเร็วทุกอย่าง ทั้งได้รับผลสมบูรณ์ที่พึงประสงค์ด้วย. แต่โดยทางตรงข้าม ถ้าปฏิบัติงานอย่างหย่อนยานตามสบาย ผลร้ายจะเกิดตามมา เพราะการประพฤติดังนั้นจะบั่นทอนความรู้ความสามารถทุกอย่างให้ลดถอยลงเป็นลำดับ รวมทั้งความคิดอ่านก็จะสิ้นตัวเสื่อมทรามลงด้วย. งานที่ง่ายก็จะกลายเป็นยาก และที่ยากหนอยก็จะทำไม่ไหว ลงท้ายจะทำไม่สำเร็จ ต้องเสียงานและเสียคนไปในที่สุด. ดังนั้นจึงใคร่ขอให้แต่ละคนสังวรระวังให้มาก ในการที่จะออกไปปฏิบัติงานสร้างความสำเร็จและความมั่นคงของตนเองและบ้านเมืองต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความเข้มแข็งสมบูรณ์พร้อมด้วยกำลังกายกำลังใจ เพื่อสามารถทำการงานให้ประสบความสำเร็จและความรุ่งเรืองก้าวหน้าในชีวิต และขอทุก ๆ ท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในวันนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยกำลังดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดีอย่างน่าพอใจ ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทั้งหลาย ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

ตามรายงานของอธิการบดี ฟังได้ว่า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีความมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่จะวางรากฐานทางปัญญา คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมให้แก่นักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาทุกคนมีความรู้ทางวิชาการอย่างสูง มีความเข้าใจในตนเองและในสภาวะแวดล้อมอย่างแจ่มแจ้ง มีความคิดวิจฉัย สามารถวิเคราะห์และตัดสินใจ ปัญหาต่าง ๆ ได้โดยถูกต้องตามเหตุผล บัณฑิตของมหาวิทยาลัยนี้จึงจัดเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติครบถ้วนเหมาะสมสำหรับปฏิบัติงานที่สำคัญ คือการสร้างสรรคความเจริญมั่นคงให้แก่ชาติบ้านเมือง การทำงานระดับนี้เปรียบได้กับการเดินทางไปสู่เป้าหมายที่อยู่ห่างไกล ซึ่งมีทางแยกไปได้หลาย ๆ ทาง เป็นทางใกล้บ้าง ไกลบ้าง สะดวกราบรื่นบ้าง ขรุขระกันดารบ้าง หรือบางทีก็เป็นทางตัน การจะไปให้ถึงจุดหมาย จึงต้องใช้ความฉลาด สามารถและความรอบคอบระมัดระวังมาก ตั้งแต่เริ่มต้น ตลอดไปจนถึงที่สุด แรกเริ่ม ก็ต้องพิจารณาหาทางที่ถูกและที่เหมาะสมที่สุดเป็นทางเดิน เมื่อไปถึงทางแยกทางร่วม ที่จะเดินไปได้เป็นสองทางสามทาง ก็ต้องใช้ความรู้ความฉลาดตัดสินใจว่าจะเลือกไปทางไหน จึงจะสะดวก ปลอดภัย ไปถึงที่หมาย การเลือกทางเดินนี้บางทีก็ไม่อาจเลือกทางที่ใกล้ที่สุดลัดที่สุดได้เสมอไป เพราะทางที่ใกล้นั้นอาจมีไซ้ทางสะดวกและปลอดภัย จึงจำเป็นต้องเลือกทางที่อ้อมที่ไกลกว่า บางทีเลือกเดินทางหนึ่งแล้ว ต่อมาพิจารณาเห็นว่ามิใช่ทางที่ถูกต้อง จำต้องย้อนกลับมาขึ้นต้นใหม่ จึงจะถูก ก็ต้องทำ มิฉะนั้นจะไปไม่ถึงจุดหมาย เพราะฉะนั้น การที่ท่านทั้งหลายจะออกไปประกอบกิจการงาน สร้างความสำเร็จความเจริญให้แก่ตนเองแก่บ้านเมืองและส่วนรวม จะต้องตั้งใจให้มั่นคงที่จะใช้ความรู้ความสามารถ ความฉลาดตัดสินใจ ความรอบคอบระมัดระวัง พร้อมทั้งความอุตสาหะอดทนโดยเต็มกำลังอยู่เสมอ อย่าได้ย่อหย่อนหรือประมาทละเลยในการปฏิบัติตัวปฏิบัติงานเป็นอันขาด จักได้สามารถดำเนินถึงเป้าหมายที่แต่ละคนปรารถนาปรารถนาในที่สุด

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความรุ่งเรืองก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน และขอให้ทุกท่านที่มาชุมนุม ณ ที่นี้ มีความสุขความสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
พระราชทานแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๗
ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๒๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานกิจการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ว่ามั่นคงก้าวหน้ายิ่งขึ้นเป็นอันมาก ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

ท่านทั้งหลายผ่านการศึกษาวិทยาการระดับสูงมาแล้ว ย่อมมุ่งหวังที่จะได้ทำการทำงานที่สำคัญเป็นแก่นสาร เพื่อสร้างสรรค์ผลงานให้เป็นประโยชน์ เป็นความเจริญมั่นคง แก่ชาติบ้านเมืองและแก่ตนเอง การจะกระทำให้สำเร็จได้ดังนั้นมีหลักว่า ต้องอาศัยปัจจัยประกอบพร้อมกันครบสามส่วน ปัจจัยส่วนแรก ได้แก่ ความรู้ ความสามารถทางวิชาการ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ต้องนำมาใช้ปฏิบัติงาน ปัจจัยส่วนที่สอง ได้แก่ จิตใจที่เข้มแข็ง หนักหนาในเหตุผลความถูกต้อง ในความสุจริตยุติธรรมและในความเที่ยงตรงรับผิดชอบ ซึ่งเป็นปัจจัยส่วนพื้นฐานที่จะรองรับวิชาความรู้และความคิดอ่านทั้งปวงให้มั่นคง ไม่ให้หวั่นไหวและผันแปรไปในทางเสื่อมเสียหาย ปัจจัยส่วนที่สาม ได้แก่ ความรอบรู้และความคิดอ่านที่กว้างไกลมีหลักเกณฑ์กับทั้งความเฉลียวฉลาดคล่องตัวในการติดต่อประสานงานประโยชน์กับทุกฝ่ายทุกคนที่เข้ามาสัมพันธ์เกี่ยวข้องด้วย ซึ่งเป็นปัจจัยส่วนที่จะส่งเสริมให้สามารถปฏิบัติภารกิจทุกด้านได้โดยราบรื่น รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ปัจจัยทั้งสามส่วนนี้ เมื่อประกอบพร้อมกันได้ครบถ้วน ย่อมบันดาลให้การทำงานทั้งปวงไม่ว่าเล็กใหญ่ง่ายยาก สำเร็จผลที่พึงประสงค์ได้ทุกอย่าง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ก็ได้นำหลักดังกล่าวมาปฏิบัติ ในการดำเนินงานและการสร้างเสริมความเจริญก้าวหน้าอย่างได้ผลตามที่เห็นประจักษ์อยู่ที่นี่ บัณฑิตเป็นผู้มีโชคที่ได้เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นเลิศทั้งทางวิชาการและทางการปฏิบัติบริหารงาน ทุกคนจึงได้รับการศึกษาที่สมบูรณ์แน่นแฟ้นทุกส่วน และย่อมสามารถก้าวเข้าสู่ชีวิตการงานได้ด้วยความมั่นใจ โดยนำหลักการที่ได้ใช้ปฏิบัติเป็นปรกติอยู่แล้วนั้น มาปฏิบัติให้ต่อเนื่องไปให้จนบรรลุความสำเร็จทุก ๆ ประการในชีวิต

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสุข ความเจริญ พร้อมทั้งความก้าวหน้ารุ่งเรืองในตำแหน่งการงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๒๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี ขอแสดงความชื่นชมกับบรรดาผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา และขอขอบใจจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นพิเศษที่มอบปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า

ผู้มีวิชาความรู้ย่อมตั้งใจปรารถนาจะมีอนาคตที่มั่นคงและรุ่งโรจน์ การทำงานสร้างอนาคตนั้นนอกจากจะต้องใช้วิชาความรู้ที่เจิดจ้าเป็นหลักแล้ว บุคคลยังจำเป็นต้องอาศัยคุณสมบัติพิเศษอีกหลายด้าน เป็นเรื่องอดทนและส่งเสริมความรู้ของตนอย่างมากด้วย คุณสมบัติที่สำคัญข้อแรก คือจะต้องเป็นคนที่ทำตัวทำงานอย่างมีหลักการ มีเหตุผล มีระเบียบ และมีความสุจริตเป็นธรรมชาติ ข้อสอง ต้องมีความเข้มแข็งอดทน มีความเพียรพยายามอย่างสูงและสม่ำเสมอ ทั้งในการทำงานและการสร้างสมความดี แม้จะมีความเหนื่อยยากหรือมีอุปสรรคขัดขวางมากมายเพียงใด ก็ไม่ย่อท้อถอยหลัง ข้อสาม ต้องสนใจศึกษาค้นคว้าหาวิชาและความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ ให้ลึกซึ้งและกว้างขวางรอบด้าน ไว้สำหรับใช้เทียบเคียงประกอบการพิจารณาตัดสินปัญหาต่าง ๆ ในการทำงาน ข้อสี่ ซึ่งสำคัญที่สุด ต้องสามารถควบคุมกายใจ คือการกระทำความคิดของตน ให้สงบ หนักแน่น และมั่นคงในความเป็นกลางอยู่เสมอ แม้ในเวลาที่มีเหตุชวนให้วุ่นวายสับสน ความสามารถทำกายทำใจให้สงบ หนักแน่น เป็นกลางไม่มีอคติเจือปนนี้ จะช่วยให้เกิดสติระลึกรู้ถึงเหตุถึงผล ถึงข้อเท็จจริง ถึงความถูกต้องของเรื่องทั้งปวง จึงเป็นอุปการะสำคัญของการคิดพิจารณาปัญหาต่าง ๆ เพราะช่วยให้มองเห็นปัญหาได้กระจ่างแจ่มชัด ช่วยให้สามารถตัดสินชี้ขาดได้โดยถูกต้อง เทียงตรง เป็นธรรม เป็นประโยชน์เสมอไม่มีอับจน ข้อที่พูดนี้ จะถือว่าเป็นทฤษฎีสำหรับนักปฏิบัติงานก็ได้ และถ้าท่านทั้งหลายพิจารณาเห็นว่าน่าจะไปใช้ ก็ขอให้ใช้ตั้งแต่บัดนี้ทีเดียว เชื่อว่าอนาคตที่แจ่มใสจักเป็นของท่านได้สมใจปรารถนาอย่างแน่นอน

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ถึงการทำงานสร้างอนาคตที่มั่นคงว่า นอกจากจะต้องอาศัยวิชาความรู้ที่เจนจัดอย่างมากแล้ว ยังต้องอาศัยคุณสมบัติพิเศษอื่น ๆ ประกอบส่งเสริมอีกมาก และได้ยกคุณสมบัติสำคัญอันเป็นเครื่องประกอบส่งเสริมวิชาความรู้ขึ้นกล่าวรวม ๔ ข้อ. วันนี้จะพูดกับท่านถึงการสร้างสรรค์ซึ่งเข้าใจว่าจะเป็นสิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่ง ที่ผู้มีความรู้สูง ๆ มักปรารถนาถึง.

การสร้างสรรคนั้นมักเข้าใจกันโดยมากว่าเป็นการสร้างชิ้นใหม่ ทำชิ้นใหม่. นักวิชาการก็ดี นักปฏิบัติการก็ดี จึงมุ่งแต่จะสร้างจะทำสิ่งใหม่ของใหม่กัน โดยไม่ค่อยคำนึงถึงความเจริญที่มีอยู่ก่อนแล้ว ว่าแท้จริงคือพื้นฐานสำหรับจะให้สร้างเสริมสิ่งใหม่ต่อขึ้นไปนั่นเอง. เมื่อต่างคนต่างมุ่งจะทำของใหม่ให้เป็นผลงานของตัวเองเป็นสำคัญ ความเจริญที่ควรจะมีจะบังเกิดต่อเนื่องกันอย่างมั่นคงตามลำดับ ก็หยุดชะงัก กลับกลายเป็นความติดขัดล่าช้าและเป็นปัญหายุ่งยากนานาประการ เพราะงานที่ทำใหม่ดำเนินต่อจากงานเก่าไม่ได้ ต้องเริ่มต้นกันใหม่อยู่ตลอดเวลา. ที่ถูกต้องจะเข้าใจว่า การสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าทุกอย่างนั้นต้องเริ่มต้นที่การศึกษาพื้นฐานเดิมก่อน. เมื่อได้ศึกษาทราบชัดถึงส่วนดีส่วนเสียแล้ว จึงรักษาส่วนที่ดีที่มีอยู่แล้วให้คงไว้ แล้วพยายามปรับปรุงสร้างเสริมด้วยหลักวิชาด้วยความคิดพิจารณา อันประกอบด้วยเหตุผลและความสุจริตจริงใจ ให้ค่อยเจริญงอกงามมั่นคงบริบูรณ์ยิ่งขึ้นไป ตามความเหมาะสม ตามกำลังความสามารถ และตามกำลังเศรษฐกิจที่มีอยู่. การงานทุกอย่างภายในบ้านเมืองจึงจะเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง ไม่หยุดชะงัก. หาไม่ ความขัดข้องล่าช้าต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จะทำให้ต้องสิ้นเปลืองกำลังงาน กำลังสมอง กำลังเงินทองไปอย่างน่าเสียดายโดยไม่มีโอกาสจะกู้กลับคืนมาได้. โอกาสนี้ จึงใคร่จะขอให้บัณฑิตนำไปคิดวินิจฉัย ให้ได้ประโยชน์สำหรับตัว สำหรับชาติบ้านเมืองต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต และขอให้ทุกท่านที่มาพร้อมชุมนุมในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ ที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

เมื่อวันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ ถึงสิ่งที่มีผู้มีความรู้สูง ๆ มักปรารถนา คือการสร้างอนาคตที่มั่นคงอย่างหนึ่ง กับการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าอีกอย่างหนึ่ง วันนี้ จะพูดกับท่านถึงประโยชน์และความมั่นคงของส่วนรวม

ประโยชน์และความเจริญมั่นคงของส่วนรวมย่อมขึ้นอยู่กับประโยชน์และความเจริญมั่นคงของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ เพราะส่วนรวมนั้นประกอบขึ้นด้วยบุคคลที่รวมกันอยู่เป็นสังคม เป็นชาติบ้านเมือง ดังนี้ ผู้ใดก็ตามที่มุ่งหวังให้ส่วนรวมเจริญมั่นคง จะต้องพยายามสร้างความมั่นคงให้แก่การงาน แก่อาชีพ และแก่ฐานะของตนเองให้ได้เป็นข้อแรกและข้อใหญ่ แต่ในการสร้างประโยชน์สร้างความเจริญให้แก่ตนเองนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องถือหลักปฏิบัติสองข้ออย่างเคร่งครัด ข้อแรก จะต้องมุ่งหมายกระทำแต่เฉพาะกิจการงานที่สุจริต ที่เป็นประโยชน์สร้างสรรค์และที่ถูกต้องเป็นธรรม พร้อมกับจะต้องระมัดระวังควบคุมตนเองอยู่เสมอ มิให้ประพฤติปฏิบัติการสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ดำเนินทวนกระแสความถูกต้องเป็นธรรม และที่เบียดเบียนบ่อนทำลายผู้อื่น อย่างเด็ดขาด ครั้นเมื่อทำดีมีผลแล้ว ข้อต่อไปจะต้องพยายามชวนชวายประสานประโยชน์ของแต่ละคนเข้าด้วยกัน ด้วยความมุ่งดีมุ่งเจริญ และจริงใจต่อกัน โดยไม่เพ่งเล็งถึงประโยชน์เฉพาะตัวตนเกินพอดี หรือจนทำให้เกิดความโลภเห็นแก่ตัวขึ้นมา ปิดบังความสำคัญและประโยชน์ของคนอื่นเสียหาย การปฏิบัติตามหลักการดังนี้ แม้จะยากลำบากอยู่บ้างสำหรับบางคน แต่เมื่อฝึกหัดตั้งตัวตั้งใจให้ประพฤติปฏิบัติมั่นคงเหนียวแน่นอยู่ได้จนเป็นปรกติ ก็จะสามารถสร้างเสริมให้สามารถสร้างความเจริญมั่นคงให้แก่ตัวแก่ส่วนรวมได้สำเร็จอย่างงดงามและแน่นอนที่สุด จึงขอให้บัณฑิตทั้งหลายได้นำไปคิดวินิจฉัยให้ได้ประโยชน์สำหรับตัว สำหรับชาติบ้านเมืองต่อไปในวันข้างหน้า

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกวาระหนึ่ง และที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้ามาอีกมากอย่างน่าพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

วิชาการต่าง ๆ ที่ท่านทั้งหลายศึกษาจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นวิชาการที่มีคุณค่าสำคัญมาก เพราะเป็นปัจจัยพื้นฐานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานทุกอย่าง ซึ่งจะเกื้อกูลให้บ้านเมืองเจริญพัฒนายิ่งขึ้นไป. แต่ความเจริญนั้นจะเกิดขึ้นได้ ย่อมต้องอาศัยเหตุปัจจัยประกอบกันหลายอย่าง. นอกจากวิทยาการที่ดีแล้วอย่างหนึ่ง จะต้องอาศัยความยุติธรรมเที่ยงตรง และความสะอาดสุจริต ซึ่งต้องเป็นไปพร้อมทั้งในความคิดและการกระทำ. อย่างหนึ่ง จะต้องอาศัยความมีปัญญา คือมีความฉลาดรู้ทั่ว รู้จริง ในเหตุผลและในความเจริญความเสื่อม. อีกอย่างหนึ่ง จะต้องอาศัยความขยันหมั่นปฏิบัติ ด้วยความเอาใจใส่และความเพ่งพินิจ ไม่ประกอบกิจการงานด้วยความประมาทหละหลวม. และโดยประการสำคัญจะต้องอาศัยความเสร็จสมบูรณ์พอเหมาะพอดี ในการปฏิบัติงานทั้งปวง เช่นเมื่อทำงานใหญ่ ๆ ซึ่งประกอบด้วยส่วนย่อยหลาย ๆ ส่วน หรือมีขั้นตอนปฏิบัติหลายขั้นตอน ก็ต้องถือว่างานทุกชั้นทุกส่วนมีความสำคัญ และต้องพยายามทำงานแต่ละส่วนแต่ละชั้นตอนนั้นให้เสร็จสมบูรณ์ พอเหมาะพอดีเสมอกัน ไม่ละเว้นหรือไม่เน้นหนักในส่วนหนึ่งส่วนใดให้เกินพอดีไป งานที่ทำจึงจะสำเร็จผลสมบูรณ์แท้จริงโดยไม่มีจุดบกพร่อง.

เหตุปัจจัยที่กล่าวแล้วนี้ ย่อมประกอบพร้อมขึ้นได้ในตัวบัณฑิต ด้วยการศึกษาศึกษาและฝึกฝนอบรมตนเองด้วยตนเอง. จึงเป็นหน้าที่ของแต่ละคน ที่จะต้องตั้งใจพยายามฝึกตนให้ดีอย่าให้มีข้อบกพร่อง. ความเจริญก้าวหน้าทีทุกคนปรารถนาปรารถนา ก็จะมีบังเกิดขึ้นให้ได้ชื่นชมสมเจตนา.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่สมบูรณ์บริบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา สามารถปฏิบัติหน้าที่การงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจักได้ประสบความสำเร็จและความเจริญทุก ๆ ประการในชีวิต.

พระบรมราชโองการ
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันศุกร์ ที่ ๒๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีกวาระหนึ่ง ทั้งที่ได้ทราบรายงานว่ามหาวิทยาลัยพยายามที่จะดำเนินงานและขยายงานด้านต่าง ๆ ให้เจริญก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุก ๆ คนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ท่านทั้งหลายผู้ได้ศึกษาจนสำเร็จปริญญาแล้วนี้ ต้องถือว่าเป็นผู้มีความตั้งใจที่มั่นคงแน่วแน่ ทั้งมีความพากเพียรอย่างสูง และมีความคิดพิจารณาที่ละเอียดรอบคอบอยู่ไม่น้อย เพราะวิชาการที่เรียนในระดับนี้มีใช่ง่าย จำเป็นต้องใช้ความสามารถและใช้เวลาอดทนศึกษาเป็นเวลาแรมปี จึงจะสำเร็จได้ครบถ้วนแน่นแฟ้น. ยิ่งกว่านั้น มักจะมีอุปสรรคตลอดจนสิ่งเขี่ยวนต่าง ๆ มากคอยขัดขวางหรือรบกวนให้เสียการอยู่ตลอดเวลา. กว่าที่จะสำเร็จเป็นบัณฑิตได้ แต่ละคนต้องระมัดระวังตั้งตัวตั้งใจ ให้เที่ยงตรงและมั่นคงอยู่กับการเรียนอย่างสุดกำลัง.

ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ทุกคนพยายามรักษาจิตใจที่แน่วแน่ พร้อมกับความเพียรพยายามและความคิดวิวินิจฉัยที่เคยช่วยให้ประสบผลสำเร็จในการศึกษามาแล้วนี้ ไว้ให้มั่นคง ไว้สำหรับใช้ในการประกอบกิจการงาน พร้อมกับใช้ต่อสู้อุปสรรค ความยากลำบาก รวมทั้งสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ ที่จะต้องผ่านพบ เพราะในการครองชีวิตและการประกอบอาชีพการงานต่อไปนั้น ย่อมมีสิ่งกีดขวางความสำเร็จอยู่มากมายนัก มากยิ่งกว่าในเวลาเรียนหลายเท่า. แต่ละคนต้องอาศัยความจริงใจและความตั้งใจ ต้องใช้ความรู้ ความคิด สติ ปัญญา ความเข้มแข็งอดทน พร้อมทั้งความสามารถทุกอย่างในตัวเอง เป็นพื้นฐานและเครื่องประกอบส่งเสริมการปฏิบัติตัวปฏิบัติตนอย่างเข้มงวดที่สุด รวมทั้งต้องพยายามร่วมแรงร่วมงานกันโดยประสานสอดคล้องทุก ๆ ฝ่ายทั่วกันด้วย จึงจะช่วยให้สามารถสร้างตนสร้างประเทศชาติให้เจริญมั่นคงสมใจนึกได้

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๖๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง ขอขอบใจจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ปริญญาศิลปกรรมศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า และขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิตลอดทั้งบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

วิชาการที่บัณฑิตทั้งหลายได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้น เป็นสิ่งที่มีคุณค่าสำคัญยิ่ง เพราะวิชาการเหล่านั้น มีเนื้อหาประกอบด้วยหลักวิชาและทฤษฎีต่าง ๆ เป็นอันมาก ซึ่งล้วนเป็นหลักความจริงที่ได้พิสูจน์และสรุปลงเป็นกฎเกณฑ์ที่จะยึดถือได้แน่นอน ผู้ที่มีหลักวิชาหรือมีทฤษฎีอยู่ จึงอาจนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน ตลอดถึงการประกอบกรณียกิจน้อยใหญ่ทั้งปวงของตน ให้สำเร็จประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง มีปัญหาอยู่แต่ว่าจะนำหลักวิชาทั้งหลายไปใช้ให้สำเร็จประโยชน์ที่ต้องการได้อย่างไร วันนี้ จึงจะแนะนำข้อควรปฏิบัติให้สักสามข้อ ข้อแรก ควรจะได้เรียนรู้และเข้าใจหลักวิชาทุกอย่างอย่างถูกต้องและกระจ่างแจ่มแจ้งโดยตลอด ข้อสอง ควรพยายามนำหลักวิชานั้น ๆ มาพิจารณาเทียบเคียงใช้ในกิจประจำวันของตนเองอยู่ตลอดเวลาให้เป็นนิสัย เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์และความชำนาญในการที่จะนำหลักทฤษฎีมาปฏิบัติได้อย่างคล่องตัว ข้อสาม ควรฝึกหัดทำความคิดจิตใจของตนให้มั่นคง เทียบตรงเป็นกลาง มีเหตุมีผล มีความจริงใจและบริสุทธิ์ใจ เพื่อให้มีวิจรรณญาณที่ละเอียดรอบคอบและชัดเจนแม่นยำสามารถวินิจฉัยเรื่องราวและปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง เมื่อท่านทั้งหลายฝึกหัดปฏิบัติได้ครบกระบวนการดังนี้ ก็จะสามารถทราบชัดว่าควรนำหลักวิชาข้อใดมาใช้กับงานประเภทใดให้พอเหมาะพอดี ซึ่งย่อมจะเกื้อกูลให้ปฏิบัติหน้าที่การงานทุกอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จพร้อมทั้งความงอกงามไพบูลย์ในชีวิตทุก ๆ ประการ

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จความสุขความสมหวังในสิ่งที่พึงปรารถนา มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๒๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประจำปีการศึกษา ๒๕๒๘ อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้พูดกับบรรดาบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า การจะนำหลักวิชาต่าง ๆ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงานได้นั้น มีข้อควรถือปฏิบัติสามข้อคือ ควรเรียนรู้วิชาทุกอย่างอย่างถูกต้องและกระจ่างแม่นยำ ควรพยายามนำหลักวิชามาใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอทุกโอกาส ให้จนชำนาญ คล่องตัว เป็นนิสัย และควรฝึกหัดทำความคิดจิตใจให้มั่นคงเป็นกลาง เพื่อให้เกิดวิจรรณญาณอันถูกต้องเที่ยงตรง สำหรับวินิจฉัยว่า จะควรนำหลักวิชาข้อใดมาใช้กับงานประเภทใดอย่างไร

วันนี้ จะเพิ่มเติมข้อควรปฏิบัติแก่ท่านทั้งหลายอีกสามข้อ ข้อหนึ่ง จะต้องฝึกฝนตนเองให้เป็นคนที่ทำงานอย่างมีหลักการ มีระเบียบ มีเหตุผลที่ถูกต้อง ข้อสอง ต้องมีความเพียรพยายามอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในการทำงานและการทำความดี ทั้งมีความเข้มแข็งอดทนอย่างแท้จริง แม้จะต้องเหนื่อยยาก หรือมีอุปสรรคขัดขวางมากมายเพียงใด ก็ต้องไม่ย่อท้อถอยหลัง ข้อสาม ต้องเอาใจใส่ศึกษาค้นคว้าหาวิชาและความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ ให้ลึกซึ้งและกว้างขวางรอบด้าน ไว้เป็นข้อมูลในการทำงาน เพราะการมีความรอบรู้และประสบการณ์มาก จะช่วยให้มองเห็นปัญหาได้กระจ่างทั่วถึง สามารถตัดสินใจตัดสินใจได้โดยถูกต้องและเป็นประโยชน์เสมอ ไม่มีข้อบกพร่องที่พูดมาทั้งหมดนี้ ถ้าได้ริเริ่มนำไปปฏิบัติในการทำงานส่วนหนึ่งส่วนใดแล้ว ก็จะได้เห็นผลในงานส่วนนั้นทันที และเมื่อได้เห็นผลดีนั้นแล้ว ย่อมจะเกิดกำลังใจและความมั่นใจ ที่จะยึดถือปฏิบัติให้กว้างขวางออกไปในกรณีกิจการของตนตลอดทุกส่วน ที่สุดแต่ละคนก็จะได้รับผลสำเร็จ คืออนาคตอันแจ่มใส ทั้งของตนเองและของชาติบ้านเมือง ตามที่มุ่งประสงค์

ขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาประสบแต่ความสุขความสมหวังในชีวิต มีความเจริญรุ่งโรจน์ในหน้าที่การงาน และขอทุก ๆ ท่านที่มาประชุมพร้อมกันในวันนี้ จงมีความสุขสวัสดิ์ทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ ที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประจำปีการศึกษา ๒๕๖๘ อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

สองวันก่อน ข้าพเจ้าได้พบกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า วิชาการที่แต่ละคนได้ศึกษามาเป็นสิ่งที่ มีค่าอย่างยิ่ง เพราะอาจนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานต่อไปได้อย่างกว้างขวาง และได้พูดถึงข้อควร ฝึกหัดปฏิบัติในการนำวิชาการไปใช้ไว้รวมหกข้อ ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยสำคัญ ที่จะช่วยเกื้อกูลให้ประสบความสำเร็จใน การงานทุกข้อ

วันนี้ จะพูดเสริมกับท่านทั้งหลายว่า งานสิ่งใดสาขาใดที่ท่านจะออกไปปฏิบัติมันไม่มีสักสิ่งเดียว ที่จะสำเร็จสมบูรณ์ได้ในตัวเอง หากจะต้องเกี่ยวเนื่องถึงงานอื่น ๆ อีกหลาย ๆ ด้าน ทั้งนี้เพราะงานต่าง ๆ นั้น เมื่อพิจารณาดูแล้วจะเห็นว่า แท้จริง ย่อมเป็นปัจจัยส่งเสริมเกื้อกูลกันอยู่เป็นจำนวนมาก และย่อมประกอบกัน เข้าเป็นงานส่วนรวมอันเดียวกันของบ้านเมืองด้วย ดังนั้น งานแต่ละชิ้นแต่ละส่วน จึงต้องปฏิบัติให้ประสาน สอดคล้องกัน ทั้งให้สำเร็จและให้พัฒนาไปพร้อม ๆ กัน โดยเท่าเทียมกัน เพื่อมิให้ส่วนหนึ่งส่วนใดหยุดชะงัก และพาให้ส่วนรวมรวมเรล่าเข้าไปทั้งกระบวนการ ท่านทั้งหลายควรจักได้เตรียมตัวเตรียมใจให้พร้อม ที่จะปฏิบัติงาน ประสานกับบุคคลอื่นฝ่ายอื่นอย่างขะมักเขม้นและฉลาดเหมาะสม ในการนี้ ท่านจะต้องทำความเข้าใจ ให้เปิดกว้าง แต่หนักแน่น มีเหตุผล มีวิจารณญาณ พร้อมกันนั้น ก็ต้องมีความจริงใจ เห็นใจ และเมตตาปรองดองกัน โดยถือประโยชน์ส่วนรวมร่วมกันเป็นวัตถุประสงค์เอก ที่สำคัญอีกข้อหนึ่ง จะต้องพยายามขจัดความต้อร้อน ถือตัว ความเห็นแก่ตัวเห็นแก่ประโยชน์ส่วนน้อยออกให้ได้ ไม่ปล่อยให้เข้ามาครอบงำทำลายความคิดจิตใจที่ตั้งงามของตน แล้วท่านจะสามารถปฏิบัติการทำงานทุกอย่างได้ด้วยความราบรื่น เบิกบานใจ อย่างมีประสิทธิภาพ และประสบผล สำเร็จตามที่ปรารถนาปรารถนาทุกสิ่งในที่สุด

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบแต่ความสุขความเจริญในชีวิตอนาคต มีความเจริญก้าวหน้ารุ่งเรือง ในหน้าที่การงานยิ่ง ๆ ขึ้นไป.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ
วันพุธ ที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๖๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกวาระหนึ่ง. และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุกด้าน. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมทั้งบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

บัณฑิตทั้งหลายย่อมมีความหวังตั้งใจ ที่จะได้ออกไปทำการทำงานให้ประสบความสำเร็จ มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต. มีข้อแนะนำบางประการที่ใคร่เสนอให้นำไปใช้ปฏิบัติเพื่อความสำเร็จของท่านดังนี้.

ประการแรก ต้องถือว่างานที่ทำทุกอย่างมีความสำคัญ และจำเป็นต้องกระทำให้เสร็จสมบูรณ์อย่างดีที่สุด. ฉะนั้น แต่ละคนจึงต้องตั้งใจทำงานให้จริง ไม่จับจด ต้องมีความรับผิดชอบสูง ต้องมีความเข้มแข็ง และความพากเพียรอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในการปฏิบัติงานและติดตามประเมินผลงาน.

ประการที่สอง ต้องรู้จักปรับความรู้และหลักทฤษฎีให้เข้ากับงานที่ทำ เข้ากับสถานการณ์ และเข้ากับสภาวะที่เกี่ยวข้องแวดล้อม อย่างพอเหมาะพอดี. ดังนั้น จึงต้องพยายามศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ไว้ให้มาก พร้อมกับพยายามสร้างเสริมความคิดวิจารณ์ญาณของตนให้มีกำลังเต็มที่ ด้วยการฝึกทำจิตใจให้มั่นคง เป็นกลาง และหนักแน่นด้วยเหตุผล เพื่อสามารถพิจารณาวินิจฉัยเรื่องราวและปัญหาต่าง ๆ ได้กระจ่างแจ่มแจ้ง และถูกต้องคล่องตัว.

ประการที่สาม ต้องเข้าใจว่าการทำงานทุกอย่างต้องมีการเกี่ยวข้องประสานประโยชน์กับผู้อื่น ส่วนอื่นอย่างใกล้ชิดอยู่เสมอ. จึงต้องรู้จักทำตัวทำใจให้กว้าง ให้ความสำคัญของผู้อื่นและงานของผู้อื่น เท่ากับความสำคัญของตนเองและงานของตน. และสำคัญที่สุดต้องเข้าใจให้ถูกว่า การประสานงานกันนั้น คือการไม่แย่งฝ่ายแย่งพวกกัน ไม่แย่งประโยชน์ ไม่แย่งความชอบกัน หากแต่ปรองดองกันทำงานด้วยความจริงใจ เห็นใจ และเข้าใจกัน โดยมุ่งหวังผลสำเร็จร่วมกันเป็นสำคัญกว่าสิ่งอื่น.

ถ้าท่านจะพยายามปฏิบัติตัวปฏิบัติงานให้ได้ตามที่กล่าวนี้ ก็น่าจะประสบความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้าได้ไม่ยากนัก.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จความสุขความสวัสดิ์ในชีวิต และมีความเจริญรุ่งโรจน์ในหน้าที่การงาน สมตามปณิธานปรารถนาทุก ๆ สิ่ง.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจาก
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๘
ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๒๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ามหาวิทยาลัยสามารถขยายงานออกไปได้ผลดีมาก. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

บัณฑิตทั้งหลายย่อมมีความภูมิใจที่เรียนสำเร็จ และย่อมมีความหวังตั้งใจที่จะได้ทำงานที่เป็นแก่นสาร ให้มีความเจริญก้าวหน้าต่อไปในชีวิต. ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง ที่จะช่วยให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสำเร็จราบรื่น ได้แก่ความรู้จักรับผิดชอบ. วันนี้ จึงอยากจะพูดถึงเรื่อง ความรับผิดชอบ ให้ได้ฟังกัน.

เมื่อกล่าวถึงความรับผิดชอบ ความรู้สึกของคนทั่วไปในทุกวันนี้จะนึกไปถึงการที่จะต้องถูกปรับโทษหรือถูกลงโทษ เมื่อกระทำผิด และนึกถึงการได้รับความชอบหรือได้รับรางวัล เมื่อทำถูก. ท่านควรจะทำ ความเข้าใจเสียให้ตรงว่า รับผิดชอบ ไม่ใช่รับโทษ และ รับชอบ ก็ไม่ใช่รับรางวัลเสมอไป. การรู้จักรับผิดชอบ คือ การยอมรับรู้ว่าสิ่งที่ตนทำมีข้อใดส่วนใดผิดพลาดเสียหาย และเสียหายไปเพราะเหตุใด. ข้อนี้ มีประโยชน์ ทำให้รู้จักพิจารณาการกระทำของตนพร้อมทั้งข้อบกพร่องของตนอย่างจริงจัง เป็นทางที่ช่วยให้สามารถคิดหาวิธีปฏิบัติแก้ไขการกระทำและความผิดพลาดต่าง ๆ ให้ถูกต้องสมบูรณ์ได้. ส่วนการรู้จักรับชอบนั้น คือรู้ว่าสิ่งที่ตนทำ มีส่วนใด ที่ใด ถูกต้องแล้ว คือถูกต้องตามความมุ่งหมาย ตามหลักวิชา ตามวิธีการ ตามสถานการณ์แล้ว. ข้อนี้ มีประโยชน์ทำให้ทราบชัดว่า ตนจะทำงานให้ดี ให้สำเร็จสมบูรณ์ได้อย่างไร จักได้ถือเป็นแนวทางที่จะปฏิบัติและพัฒนางานที่ทำให้เจริญก้าวหน้าต่อไป. เมื่อเข้าใจความหมายของคำว่า รับผิดชอบ ตามนัยดังกล่าวแล้ว ท่านจะสำนึกตระหนักได้ทันที ว่าความรับผิดชอบนี้เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งสำหรับผู้ปฏิบัติงาน และจำเป็นแท้ที่ทุกคนจะต้องมี. จึงใคร่ขอให้แต่ละคนตั้งใจศึกษาทำความเข้าใจ และสั่งวรระวังในคุณสมบัติข้อนี้ให้มากที่สุด.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่และทุก ๆ ท่านที่มาประชุมชุมนุมอยู่ในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์ พร้อมทั้งความสำเร็จ ความเจริญก้าวหน้าในชีวิตและหน้าที่การงานทุก ๆ ประการ.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๘
ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๒๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่าการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยลุล่วงไปได้ด้วยดีตามวัตถุประสงค์. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาแล้ว ถือได้ว่ามีหน้าที่และความรับผิดชอบสำหรับตัวอยู่ทุกคน ที่จะต้องนำวิชาความรู้ตลอดจนความฉลาดสามารถที่มี ไปใช้ปฏิบัติงานให้เป็นประโยชน์สร้างสรรค์แก่ตนเองและแก่ส่วนรวม. ผู้ที่จะสามารถปฏิบัติงาน ปฏิบัติหน้าที่ ให้ได้ผลสมบูรณ์ดังกล่าว จำเป็นต้องมีแม่บทที่ดีสำหรับยึดถือในการทำงาน. แม่บทข้อแรก คือการมีความรู้ความเข้าใจอันแจ่มแจ้งในงาน เช่นเข้าใจถึงลักษณะของงาน ขอบเขตความมุ่งหมายของงาน และผลที่จะพึงเกิดพึงได้จากงานนั้น ๆ ทุกแง่มุม. ข้อสอง คือการมีความตั้งใจ สุจริตใจ ที่จะทำงานจนเต็มกำลังความรู้ความสามารถด้วยความเอาใจใส่ เข้มแข็ง เสมอต้นเสมอปลาย ให้งานสำเร็จผลครบถ้วนตามเป้าหมาย. ข้อสาม คือการมีความเพ่งพินิจในงาน ตรวจตราวิเคราะห์วิจารณ์การปฏิบัติดำเนินงานอย่างรอบคอบอยู่ตลอดเวลา. เมื่อพบอุปสรรคและปัญหา ก็ใช้เหตุผล หลักวิชาและความฉลาดรอบรู้ เป็นเครื่องวินิจฉัยตัดสิน แล้วแก้ไขคลี่คลายให้ลุล่วงไปโดยไม่ชักช้า. ข้อสี่ คือความฉลาดสามารถในการที่จะทำงาน ให้พอเหมาะพอดีกับความรู้ความสามารถ พอดีกับสถานการณ์ สถานเศรษฐกิจ พอดีกับบุคคลที่แวดล้อมเกี่ยวข้องด้วยทุก ๆ ฝ่าย ซึ่งเป็นแม่บทที่สำคัญมาก เพราะหากขาดไป อาจทำให้ต้องสิ้นเปลืองกำลังงาน กำลังทุนรอน กำลังความคิดสติปัญญาไปเปล่า ๆ โดยไม่ได้รับผลที่พึงประสงค์. จึงใคร่ขอให้บัณฑิตผู้มุ่งหมายความสำเร็จในชีวิต ได้นำเอาแม่บทของการทำงานนี้ไปพิจารณา และนำไปใช้ให้สำเร็จประโยชน์ทั้งส่วนตัวและส่วนรวมต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จ สุข ความเจริญ พร้อมทั้งความก้าวหน้ารุ่งเรืองในตำแหน่งการงาน มีความพร้อมในอันที่จะร่วมกันพัฒนางานของตนของชาติให้ได้ผลก้าวหน้าอย่างแท้จริง และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร
แก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยศิลปากร
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยศิลปากร
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๒๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศิลปากรในวันนี้ ขอขอบใจมหาวิทยาลัยที่มอบปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขามานุษยวิทยา แก่ข้าพเจ้าและขอแสดงความชื่นชมกับบรรดาผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

บัดนี้บัณฑิตทั้งหลายต่างมีวิถีสถานะเพียบพร้อม ที่จะออกไปปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้ตามศักดิ์และสิทธิ์ของแต่ละคน. การปฏิบัติงานทั้งปวงนั้น กล่าวโดยหลักการย่อมอาศัยปัจจัยพื้นฐานประกอบกันสองอย่าง อย่างหนึ่งได้แก่ความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติ อีกอย่างหนึ่งได้แก่ระเบียบแบบแผนและวิธีการปฏิบัติที่กำหนดไว้สำหรับงานนั้น ๆ. เมื่อใดปัจจัยสองส่วนนี้ประกอบพร้อมกันเข้า เมื่อนั้นงานจะดำเนินไปได้ แต่เมื่อพิจารณาให้ลึกลงไป จะเห็นว่างานที่อาศัยปัจจัยหลักเพียงสองข้อเท่านั้น ยังไม่อาจอำนวยผลที่สมบูรณ์ได้เต็มที่ เพราะตัวผู้ปฏิบัติซึ่งมีความรู้ความสามารถพร้อมแล้วนั้น บางทีก็ยังมีขาดกำลังและคุณภาพทางด้านจิตใจอยู่ เช่น ใจยังไม่พร้อมจะทำงานหรือไม่ศรัทธา ไม่เข้าใจซึ่งถึงประโยชน์ของงานที่จะทำ เป็นต้น จึงทำให้งานบกพร่องเสียหายไปด้วยประการต่าง ๆ. สรุปได้ว่า ไม่ว่าจะการปฏิบัติงานประเภทใด สาขาใด ใหญ่หรือเล็ก จำเป็นจะต้องอาศัยปัจจัยสำคัญอีกส่วนหนึ่ง ได้แก่กำลังและคุณภาพด้านจิตใจของตัวผู้ปฏิบัติ เป็นเครื่องประกอบส่งเสริม. ท่านทั้งหลายจะต้องทำการงานต่อไปอีกมากมายตลอดชีวิต จะต้องมึสติระลึกรู้และพิจารณาความคิดจิตใจตนเอง ด้วยความฉลาดรู้เท่าทัน ให้เห็นแจ้งว่าตัวท่านเองจะต้องเร่งรัดฝึกหัดและอบรมบำรุงความคิดจิตใจ ให้มีกำลังและคุณภาพพร้อมสำหรับงานอยู่เสมอ จึงจะสามารถทำงานได้ดีและราบรื่น จนบรรลุความสำเร็จที่ตนเองพอใจ และผู้อื่นจะยอมรับได้อย่างแท้จริง

ขออวยพรให้บัณฑิตที่รับปริญญาในวันนี้ ประสบความสุข ความสมหวัง ความเจริญรุ่งเรือง ทั้งในการครองชีวิตและในกิจการงาน ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจ ที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี โดยได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากทุก ๆ ฝ่ายอย่างพร้อมเพรียง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

บัณฑิตทุกคน เมื่อสำเร็จจากมหาวิทยาลัย ควรจะมีความพร้อมอยู่พอสมควรในการที่จะออกไปประกอบกิจการงานในหน้าที่ต่าง ๆ ตามหลักวิชาของตน เพราะมหาวิทยาลัยได้ประสิทธิ์ประสาทวิทยาการที่ดีให้ไปแล้ว ส่วนหนึ่ง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญ แต่นอกเหนือจากนั้น ยังมีวิชาความรู้และสิ่งอื่น ๆ อีกมากมาย ที่แต่ละคนจำเป็นต้องชวนชวนศึกษาและอบรมต่อไปให้เกิดมีขึ้นในตนเอง เพื่อประกอบเกื้อกูลให้มีกำลังปัญญาและความสามารถเต็มที่ สำหรับใช้ปฏิบัติบริหารงาน ให้ประสบความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้าอย่างแท้จริง. ดังนั้นจึงถือว่า แม้ทุกคนจะออกไปประกอบอาชีพการงานแล้ว ก็ยังมีหน้าที่ที่จะต้องศึกษาเพิ่มเติมอีก เพราะวิทยาการในโลกมีมากมาย ทั้งยังคลี่คลายพัฒนาต่อเนื่องกันไม่ขาดสาย. ที่สำคัญที่สุด ก็คือวิทยาการทั้งหลายนั้น มีส่วนที่สัมพันธ์และประกอบส่งเสริมกันทั่วทุกสาขา. ผู้มีวิชาอย่างหนึ่ง จำเป็นต้องทราบถึงวิชาอย่างอื่นด้วย. จึงขอให้ท่านทั้งหลายทราบตระหนักในข้อนี้ แล้วพยายามตั้งใจใช้เวลาและโอกาสที่มีอยู่ สร้างเสริมเพิ่มพูนความรู้ทั้งด้านลึกและด้านกว้าง คือทั้งวิชาเฉพาะสาขา และวิชาทั่วไป ให้ได้ประโยชน์สูงสุด ไม่ปล่อยให้ล่องลอยไปอย่างไร้ค่า และการถือปฏิบัติให้ได้เคร่งครัดครบถ้วนดังนี้ จักช่วยให้ท่านประสบความสำเร็จในการงาน เป็นบุคคลที่มีคุณประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่และทุกคนที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังความคิด เพียบพร้อมสมบูรณ์ เพื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่การงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และให้มีความสุข ความเจริญ มั่นคงในชีวิตพร้อมทุกประการ.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรกิตติมศักดิ์และพระราชทานปริญญาบัตร
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันเสาร์ ที่ ๒๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้าด้วยความมั่นคง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทั้งหลายที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ผู้ที่มุ่งหวังความดีและความเจริญมั่นคงในชีวิต จะต้องไม่ละเลยการศึกษา. ความรู้ที่จะศึกษามีอยู่สามส่วน คือความรู้วิชาการ ความรู้ปฏิบัติการ และความรู้คิดอ่านตามเหตุผลความเป็นจริง ซึ่งแต่ละคนควรเรียนรู้ให้ครบ เพื่อสามารถนำไปใช้ประกอบกิจการงานและแก้ปัญหาทั้งปวงได้อย่างมีประสิทธิภาพ. อีกประการหนึ่ง จะต้องมีความจริงใจและบริสุทธิ์ใจ ไม่ว่าจะในการทำงาน ในผู้ร่วมงาน หรือในการรักษาระเบียบแบบแผน ความดีงาม ความถูกต้องทุกอย่าง เพราะความจริงใจนี้เป็นปัจจัยสำคัญยิ่ง ในการผดุงและสร้างเสริมความมีสมานฉันท์ ความประสานสามัคคี และความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของส่วนรวม. ประการที่สาม จำเป็นต้องสำรวจดูความบกพร่องของตนเองอยู่เสมอ แล้วพยายามปฏิบัติแก้ไขเสียโดยเร็ว ไม่ปล่อยให้เจริญเติบโตทำความเสื่อมเสียแก่การกระทำและความคิด. ประการที่สี่ ต้องฝึกฝนให้มีความสงบหนักแน่น ทั้งในกาย ในใจ ในคำพูด เพราะความสงบหนักแน่นเป็นเครื่องผ่อนปรนระงับความรุนแรง ความขัดแย้ง ความไม่เข้าใจในกันและกันได้ทุกกรณี. โดยเฉพาะความสงบหนักแน่นในจิตใจนั้น ทำให้เกิดความยั้งคิดพิจารณาตามเหตุตามผล จึงช่วยให้สามารถขบคิดวินิจฉัยเรื่องราว ปัญหา และกระทำได้อย่างถูกต้อง พอเหมาะพอดี มีประสิทธิผล.

หลักปฏิบัติที่กล่าว เป็นข้อที่ท่านทั้งหลายพึงรับไว้ศึกษาพิจารณาให้เห็นกระจ่างและนำไปใช้เป็นแนวทางการประพฤติปฏิบัติ เพื่อนำพาตนให้บรรลุถึงความเจริญมั่นคง ที่มุ่งหมาย

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสำเร็จ พร้อมทั้งความก้าวหน้ารุ่งเรืองในชีวิต สมประสงค์ทุก ๆ ประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๓๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา และขอขอบใจมหาวิทยาลัยที่ให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า

ตามที่มหาวิทยาลัยเปิดสอนวิชาการและวิชาชีพชั้นสูงมากมายหลายสาขาหลายหลักสูตร พร้อมทั้งส่งเสริมการค้นคว้าวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้เน้นการวิจัยในลักษณะสหวิชา เพื่อให้การวิจัยครบวงจรนั้น เป็นสิ่งที่น่านิยมนับถืออย่างยิ่ง นอกจากนี้จะส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยมหิดลเป็นมหาวิทยาลัยสมบูรณ์แบบยิ่งขึ้นยังสนับสนุนให้นักวิชาการได้เล็งเห็นความสำคัญของความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องของวิชาการทั้งปวงโดยตระหนักด้วย

สำหรับบัณฑิตทั้งหลาย ข้าพเจ้ามีข้อแนะนำสำคัญที่จะฝากแก่ท่านว่า ภูมิความรู้และปริญญาเป็นประโยชน์เชิดชูตัวท่านมาก อย่างน้อยก็ช่วยให้ได้ทำงานที่ดี มีคนยกย่อง แต่ทั้งนี้ ท่านจะต้องรู้จักรักษาและพัฒนาความรู้นั้นให้ก้าวหน้าและเพิ่มพูนขึ้นตลอดเวลา พร้อมกับต้องรู้จักนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง การใช้วิชาความรู้ให้ถูกต้องเป็นประโยชน์ มีหลักสำคัญพึงยึดถือดังนี้ ประการแรก ในฐานะผู้มีวิชาการและวิชาชีพระดับสูง จะต้องซื่อตรงบริสุทธิ์ใจต่อวิชาการและวิชาชีพระดับสูง จะต้องซื่อตรงบริสุทธิ์ใจต่อวิชาชีพและวิชาชีพของตน หมายความว่าแต่ละคนจะต้องพยายามควบคุมความคิดจิตใจให้มั่นคง หนักแน่น และรอบคอบในหลักการ ไม่ให้มักง่าย ไม่ให้ประมาทเลินเล่อ แล้วนำวิชาการซึ่งเป็นของสูง ไปใช้อย่างผิดพลาด เพราะการกระทำดั่งนั้นเป็นการทำลายวิชาและทำลายเกียรติภูมิของตนโดยตรง ทั้งยังอาจก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงมากมายขึ้นได้อย่างคาดไม่ถึง ประการที่สอง จะต้องเข้าใจให้ถูกว่า การซื่อตรงบริสุทธิ์ใจต่อวิชาการนั้นมิได้หมายถึงการยึดตำราหรือยึดทฤษฎีจนเหนียวแน่นอย่างเอาหัวชนฝา หากมุ่งหมายให้ทุกคนตระหนักว่า วิชาทั้งหลายจำเป็นต้องประยุกต์ใช้ด้วยวิจารณญาณ ให้ถูกเหตุถูกผล ให้ถูกสัดส่วน และให้ประสานสอดคล้องกับวิชาการอื่น ๆ อย่างพอเหมาะพอดี ผู้ฉลาดย่อมจะต้องคำนึงถึงผลอันพึงประสงค์ตามเป้าหมาย และพยายามพิจารณาใคร่ครวญอย่างละเอียดรอบคอบก่อนที่จะนำมาใช้เสมอทุกครั้ง จึงหวังว่าท่านทั้งหลายจะได้นำข้อแนะนำนี้ไปขบคิดให้เป็นประโยชน์เป็นความเจริญแก่ตนเองแก่ผู้อื่นต่อไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบแต่ความสำเร็จทุกประการในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองและมั่นคงในหน้าที่การงาน ขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาพร้อมประชุมในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจาก
วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๓๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาในโอกาสนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของวิทยาลัย รวมทั้งที่ริเริ่มขึ้นใหม่ บรรลุผลที่น่าพึงใจทุกอย่าง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

เป็นที่รับรองกันทั่วไปในเวลานี้ ว่าผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมแก่งานต่าง ๆ เป็นอย่างยิ่ง เพราะมีวิทยฐานะสูงและมีความสามารถเต็มตัวในทางลงมือปฏิบัติ. บัณฑิตทั้งหลายจึงน่าจะภูมิใจในตนเอง พร้อมทั้งมีความสำนึกในหน้าที่ของตนด้วย ที่จะต้องช่วยกันทำงาน ใช้ความรู้ ความคิด และความสามารถที่มีอยู่ สร้างสรรค์ประโยชน์และความเจริญมั่นคงให้แก่บ้านเมือง โดยเต็มกำลัง.

ความเจริญของบ้านเมืองนั้น แท้จริงเกิดจากความเจริญของบุคคลแต่ละคนประกอบกันขึ้น. เพราะฉะนั้น ผู้มีความรู้ความสามารถทั้งหลายควรจะได้ถือเป็นภาระรับผิดชอบสำคัญ ที่จะต้องตั้งใจพยายามทำงานของตน ๆ ให้ประสบผลสำเร็จและเจริญก้าวหน้า ความเจริญของแต่ละคนจักได้ประกอบเกื้อกูลกัน ส่งให้บ้านเมืองมีความเจริญมั่นคงขึ้นด้วย. วันนี้ จึงใคร่แนะนำหลักการปฏิบัติงานแก่ทุก ๆ คน. เบื้องต้นเมื่อจะทำงานสิ่งใด ไม่ว่าใหญ่หรือเล็ก ขอให้พิจารณาจุดมุ่งหมายและประโยชน์ของงานนั้นให้เห็นชัด จนเกิดความมั่นใจและพอใจที่จะกระทำ. เมื่อมั่นใจแล้ว จึงกำหนดขั้นตอนการทำงานให้เหมาะแก่การปฏิบัติ และลงมือปฏิบัติให้ได้ครบถ้วนตามขั้นตอนนั้น ๆ โดยสม่ำเสมอ จนกว่าจะสำเร็จ. ขณะที่ปฏิบัติก็เอาใจใส่จดจ่อ ไม่วางมือให้ล่าช้าเสียหาย ทั้งพยายามใช้ความพินิจพิจารณาปรับปรุงการปฏิบัติให้เหมาะสมและก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้บรรลุผลที่สมบูรณ์. ท่านทั้งหลายทำได้แบบนี้ ก็จะได้ชื่อว่าเป็นนักปฏิบัติงานที่ดี ที่กระทำการงานทุกอย่างด้วยหลักวิชา ด้วยความสามารถ ด้วยความพากเพียรเอาใจใส่ และด้วยวิธีการอันแยบคาย ซึ่งจะช่วยให้ประสบความสำเร็จ ความเจริญทุกสิ่งได้ตามประสงค์

ขออวยพรให้บัณฑิตที่สำเร็จใหม่ มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งในกาย ในใจ และในสติปัญญา สามารถสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงให้แก่ตนแก่ชาติบ้านเมืองได้เต็มศรัทธาและความสามารถ ทั้งให้มีความเจริญก้าวหน้า พร้อมทั้งความสุขสวัสดิ์ทุกประการจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจาก
วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๓๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า บัณฑิตของสถาบันการศึกษานี้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะแก่งานต่าง ๆ อย่างยิ่ง จึงได้ขอให้ทุกคนตั้งใจพยายามทำงานสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงให้แก่ตนและบ้านเมือง พร้อมกันนั้นก็ได้นำหลักการปฏิบัติงานให้ด้วย. วันนี้ จะกล่าวเสริมให้เข้าใจว่า การทำงานทุกอย่างคือการพัฒนาตัวเอง

เรามักได้ยินคำกล่าวอ้างของคนบางคนว่า ไม่พอใจทำงานอย่างนั้นอย่างนี้ เพราะเป็นงานที่ไม่ตรงกับวุฒิ หรือต่ำต้อยด้อยกว่าวิถีสถานะของตน ทั้ง ๆ ที่บางทีก็กำลังว่างงานอยู่. การประพุดอย่างนี้เรียกว่าเลือกงานหรือไม่สู้งาน ซึ่งเป็นการถ่วงตัวเองไว้ไม่ให้ดีขึ้นได้ ไม่ให้ก้าวหน้าต่อไปได้. จึงอยากเตือนบัณฑิตทุก ๆ คน ว่าอย่าทำตัวเป็นคนเลือกงาน. เมื่อมีโอกาสและมีงานให้ทำ ก็ควรเต็มใจทำ โดยไม่จำเป็นต้องตั้งข้อแม้หรือเงื่อนไขอันใดไว้ให้เป็นเครื่องกีดขวาง. ขอให้คิดกันเสียใหม่ว่า คนที่ทำงานได้จริง ๆ นั้น ไม่ว่าจะจับงานสิ่งใด ย่อมทำได้เสมอ. ถ้ายิ่งมีความเอาใจใส่ มีความขยัน มีความสังเกตจดจำดี ก็ยิ่งจะช่วยให้ประสบผลสำเร็จในงานที่ทำสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะประสบการณ์ที่ได้รับจากการทำงานแต่ละครั้งแต่ละวัน จะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ ส่งเสริมให้มีความสามารถชัดเจน มีความเจริญก้าวหน้าสมวิถีสถานะ หรือเจริญขึ้นเกินกว่าที่คาดหวังไว้มากมายก็ได้. จึงกล่าวได้เต็มปากว่า การทำงานด้วยความรู้ความสามารถ ด้วยความตั้งใจและเอาใจใส่ศึกษานั้น เป็นการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพสูงขึ้นโดยแท้ และบุคคลที่มีคุณภาพอันพัฒนาแล้ว ย่อมสามารถจะพัฒนางานส่วนรวมของชาติให้เจริญก้าวหน้าได้ดังประสงค์

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาตนเองและพัฒนางาน มีความเจริญมั่นคง และก้าวหน้ารุ่งเรืองในชีวิต และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมในงานนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจาก
วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๓๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษา

ที่แล้วมา ข้าพเจ้าได้พูดในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า บัณฑิตจากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะแก่การปฏิบัติงานอย่างยิ่ง แต่ละคนจึงควรจะได้พยายามทำงานของตน ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ และให้ประสานส่งเสริมกันเป็นความเจริญมั่นคงของส่วนรวม นอกจากนี้ ยังได้พูดถึงวิธีทำงาน และได้อธิบายให้เห็นว่าการทำงานเป็นการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพสูงขึ้น วันนี้ จะย้ำและขยายความ เรื่องการทำงานจากที่พูดแล้ว.

เป็นไปได้ยากยิ่ง ที่ทุกคนจะมีโอกาสได้ทำงานตรงกับวิชาที่เรียนมา หรือพอดีกับคุณสมบัติที่มีอยู่ บางคนอาจต้องทำงานต่ำกว่าระดับวิทยฐานะ บางคนอาจต้องทำงานคนละแนวทางกับที่ศึกษา จะเป็นอย่างไรก็ดีตาม ก็ควรยินดีและเต็มใจทำ เพราะแต่ละคนมีพื้นฐานการศึกษาเพียงพออยู่แล้ว ที่จะคิดหาแนวทางปฏิบัติงานทั้งนั้น ให้ดีได้. ข้อสำคัญจึงอยู่ที่ว่า จะต้องตั้งใจทำงานให้จริง ด้วยความคิด ด้วยความพยายาม ด้วยความพอเหมาะพอดี และด้วยความรู้จักสังเกตศึกษา เพื่อให้สามารถทำงานได้เสร็จสมบูรณ์ทุกสิ่ง พร้อมทั้งได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มพูนขึ้นเป็นลำดับด้วย. ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับเพิ่มขึ้นนั้น ถือว่าเป็นหลักวิชา อันแน่นหนาแม่นยำที่เกิดขึ้นจากการทำงาน และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ปฏิบัติงานก้าวหน้ายิ่งขึ้นได้ไม่มีจำกัด ถึงหากต่อไป จะมีโอกาสได้ทำงานตามแนววิชาการที่เรียนมา ประสบการณ์นั้นก็จะเป็นประโยชน์ส่งเสริมให้เป็นผู้มีความสามารถ มีความชำนาญชัดเจนเป็นพิเศษ ซึ่งจะช่วยให้ประสบความสำเร็จความเจริญก้าวหน้าในการงานสูงขึ้น จึงขอให้บัณฑิตได้นำสิ่งที่พูดทั้งหมดนี้ ไปพิจารณาให้เห็นชัด และนำไปปฏิบัติให้เป็นประโยชน์สำหรับตัวต่อไป

ขออวยพรให้ประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงานสมตามที่มีมุ่งหมายไว้ทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๓๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้ทราบรายงานถึงผลงานความก้าวหน้าในกิจการด้านต่าง ๆ ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ขอขอบใจมหาวิทยาลัยที่มอบปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า

การศึกษาในมหาวิทยาลัยมีจุดมุ่งหมายจะฝึกอบรมบุคคลให้มีความรู้ความคิดกว้างขวางเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยเรื่องราวปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยเหตุผลและความถูกต้อง พร้อมกันนั้น ก็ให้มีความถนัดชัดเจนในวิชาการด้านใดด้านหนึ่ง ถึงขนาดที่จะนำไปใช้ประกอบการงานเป็นอาชีพ หรือใช้เป็นรากฐานสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไปในระดับสูง เป็นนักวิชาการโดยตรง ดังนี้ ผู้ที่ได้รับการศึกษาอบรมสำเร็จครบถ้วนตามหลักสูตร จึงนับว่ามีพื้นฐานที่ดีสำหรับการสร้างความมั่นคงและเจริญก้าวหน้าในชีวิต ข้อสำคัญที่ควรหยิบยกขึ้นพิจารณานั้น อยู่ที่ว่าทำอะไรแต่ละคนจึงจะประกอบภารกิจของตนให้ประสบผลสำเร็จและความเจริญที่แท้จริงได้ มีแนวปฏิบัติที่ใครจะแนะนำแก่ท่านทั้งหลายดังนี้ ข้อแรก ให้ระลึกถึงเกียรติภูมิของบัณฑิตไว้เสมอ เพื่อป้องกันมิให้ประพฤติดีหรือประพฤติทวนหลักวิชา หลักการ เหตุผล และความชอบธรรม ข้อสอง ให้ตั้งเป้าหมายในการทำงานในชีวิต ไว้ในทางที่สุจริตและดีงาม แล้วมุ่งดำเนินไปสู่เป้าหมายนั้นอย่างเที่ยงตรง ข้อสาม มีความพากเพียรพยายามไม่ขาดสายทั้งในการสร้างสรรค์งาน และการปฏิบัติปรับปรุงตนเองให้มีความรอบรู้ ความชัดเจนชำนาญ เพื่อให้เกิดวิวัฒนาการก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้น ข้อสี่ ไม่ทำตัวทำใจให้คับแคบ หากให้กว้างขวางหนักแน่น ประกอบด้วยเมตตาและไมตรี เพื่อสามารถผูกสัมพันธ์ และร่วมงาน ร่วมคิดอ่านกับผู้อื่นได้อย่างคล่องแคล่ว เพียงเท่านั้น ก็เชื่อว่าจะช่วยให้แต่ละคนปฏิบัติหน้าที่การงานได้โดยราบรื่น และประสบผลสำเร็จที่พึงประสงค์อย่างงดงาม

ขออวยพรให้บัณฑิตมีความเข้มแข็งสมบูรณ์พร้อม ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังความคิด สามารถประกอบกรณียกิจทั้งปวงให้บรรลุผลเลิศ และบังเกิดความเจริญมั่นคงแก่ตนแก่ชาติบ้านเมืองได้ดังเจตนาทุก ๆ ประการ.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๓๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

เมื่อวาน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า ผู้สำเร็จหลักสูตรการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแล้ว ย่อมมีความรู้ความคิดกว้างขวางเพียงพอ ที่จะพิจารณาวินิจฉัยเรื่องราวปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยเหตุผลและความถูกต้อง ทั้งมีความถนัดจัดเจนในวิชาการ สามารถจะนำไปใช้ประกอบกิจการงานเป็นอาชีพและเป็นรากฐานสำหรับการศึกษาวิจัยในระดับสูงต่อไปได้ นอกจากนี้ ยังได้ให้แนวทางปฏิบัติงานเพื่อความสำเร็จและความเจริญมั่นคงไว้ ๔ ประการ วันนี้ จะเน้นในสาระสำคัญของสิ่งที่ได้พูดแล้วให้ชัดเจนขึ้น

การทำงานใด ๆ ไม่ว่าใหญ่หรือเล็ก ควรอย่างยิ่งที่จะตั้งเป้าหมาย ขอบเขต และหลักการไว้ให้แน่นอน เพราะจะช่วยให้สามารถปฏิบัติมุ่งเข้าสู่ผลสำเร็จได้โดยตรง และถูกต้องพอเหมาะพอดี เป็นการป้องกันและขจัดความล่าช้า ความสิ้นเปลือง ความเสียเปล่าทุกอย่างได้สิ้นเชิง และเมื่อปฏิบัติดำเนินงานสู่เป้าหมายนั้น ผู้มีการศึกษาต้องไม่ละทิ้งหลักวิชา ไม่ละทิ้งความคิดพิจารณาตามเหตุผลและความชอบธรรมถูกต้อง เพราะการละเลยต่อสิ่งเหล่านั้น จะทำให้ปฏิบัติผิดพลาด ไม่ได้ผล หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ ยิ่งถ้าเป็นการจงใจปฏิบัติทวนหลักการ หลักวิชา และหลักความชอบธรรม ด้วยอคติอย่างหนึ่งอย่างใด ก็จะมีผลเป็นการทำลายเกียรติภูมิของตน พร้อมทั้งทำลายประโยชน์และความเจริญมั่นคงของส่วนรวม ไปทันที บัณฑิตจะออกไปทำงานสร้างสรรค์ความดีความเจริญให้แก่ตนแก่ชาติบ้านเมือง ขอให้ระมัดระวังความประพฤติปฏิบัติของตนให้มาก อย่ายอมให้ความประมาทลุ่มหลงเข้าครอบงำความคิดจิตใจได้ ก็จะสามารถตั้งอยู่ในความเป็นบัณฑิตอย่างเหนียวแน่น และสามารถบำเพ็ญประโยชน์ช่วยตัวช่วยส่วนรวมให้เจริญก้าวหน้าได้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสุข ความสำเร็จ และความรุ่งเรืองในชีวิต ครบถ้วนทุกประการตามที่ตั้งมุ่งหวัง.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ ที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๓๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตและนิสิตทุกคน ที่ได้รับความสำเร็จและรางวัลในการศึกษา

สองวันก่อน ข้าพเจ้าได้พบกับบัณฑิตในพิธีประชุมนี้เป็นใจความว่า ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยเป็นผู้มีความรู้ ความคิด และความสามารถชัดเจนในวิทยาการแน่นอนเพียงพอ ที่จะใช้ประกอบกิจการงานเป็นอาชีพ และใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาวิจัยในระดับสูงต่อไปได้ นอกจากนั้น ยังได้แนะนำแนวทางปฏิบัติงานเพื่อความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้าให้ ๔ ข้อ วันนี้ จะเน้นในสาระสำคัญของสิ่งที่ได้พูดแล้ว เพิ่มเติมจากวันวาน

หลักการสำคัญประการหนึ่งที่จะส่งเสริมให้ปฏิบัติงานสำเร็จและเจริญก้าวหน้าได้แท้จริง คือการไม่ทำตัวทำความคิดให้คับแคบ หากให้มีเมตตาและไมตรี ยินดีประสานสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ร่วมงานอย่างจริงจังพร้อมกันนั้น ก็เปิดตาเปิดใจให้กว้างขวาง เพื่อศึกษาสังเกตการกระทำและความคิดอ่านของผู้เข้ามาสัมพันธ์เกี่ยวข้อง ด้วยใจที่เป็นกลาง และด้วยความคิดพิจารณาที่ฉลาดรอบคอบ ที่กำหนดให้ทำดั่งนี้ก็เพราะเห็นว่า วิทยาการทั้งปวงนั้นมีความเกี่ยวเนื่องและประกอบส่งเสริมกันอยู่เป็นอันมาก จึงจำเป็นที่ผู้ทำงานในระดับสูง จะต้องศึกษาในวิทยาการของกันและกันให้เข้าใจ และให้มีความรอบรู้ที่กว้างขวาง เพื่อจักได้มีการทำงานให้ประสานกันโดยสอดคล้อง ทั้งให้ประโยชน์ของงานที่ทำ ประกอบเกื้อกูลกันขึ้นเป็นประโยชน์อันยั่งยืนของชาติบ้านเมือง

อีกประการหนึ่ง ใคร่ขอให้บัณฑิตพยายามนำข้อแนะนำที่ให้ไว้ทุกข้อ ไปปฏิบัติให้ครบ เป็นวินัยประจำตัว ในเบื้องต้นอาจเห็นว่าทำได้ยาก แต่ต่อไปเมื่อได้พากเพียรกระทำให้ได้ จนเป็นปรกติวิสัยแล้วก็จะรู้สึกว่าการทำงานจะง่ายดาย และจะอำนวยความสะดวกตอบแทนให้อย่างงดงาม

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต พร้อมทุกประการ ตามที่มุ่งปรารถนา.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๓๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และได้ทราบรายงาน ว่ากิจการทุกด้านดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีอย่างน่าพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ. ขอขอบใจมหาวิทยาลัย ที่มอบปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาดนตรีแก่ข้าพเจ้า.

บัณฑิตทั้งหลายสำเร็จการศึกษา ได้รับปริญญาเครื่องแสดงวิทยฐานะความสามารถแล้ว กำลังก้าวออกไปสู่ชีวิตการทำงาน. อยากจะให้คิดเห็นและเข้าใจกันให้ชัดว่า เมื่อกำลังเรียนอยู่นั้น ทุกคนมีวิชาการเป็นที่หมาย แต่ต่อไปนี้จะมิกับผลสำเร็จของงานเป็นจุดประสงค์ ส่วนวิชาการทั้งหลายถือว่าเป็นปัจจัยหรืออุปกรณ์ที่สร้างสมไว้สำหรับใช้ปฏิบัติงาน จึงใคร่ขอให้แต่ละคนตั้งใจลงที่สถานะปัจจุบันของตน ที่จะต้องพยายามนำเอา วิชาการพร้อมทั้งความสามารถที่มีอยู่ ขึ้นมาใช้ปฏิบัติงานให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ. ในเรื่องนี้มีข้อปฏิบัติที่ควร พิจารณายู่สามข้อ ข้อแรก เมื่อจะใช้วิชาการ จำเป็นต้องเลือกสรรเฉพาะแต่ส่วนที่ถูกต้องตรงกับงานที่ทำ มิใช่นำมาใช้พร้อมกันทั้งหมด หรือนำมาใช้ด้วยอาการที่เรียกว่าเถรตรง เพราะการทำงานดังนั้นจะทำให้ความคิด เกิดสับสน ตึงเครียด และลังเลสงสัย จนทำงานไม่ได้ หรือทำได้ไม่สำเร็จ เนื่องจากตกเป็นทาสของวิชา. ข้อสอง เพื่อให้แน่ใจว่าควรจะนำวิชาการส่วนใดมาใช้กับงานใด อย่างไร จำเป็นอย่างยิ่งที่จะหยุดคิดพิจารณาก่อนทุกครั้ง ให้จนแน่ใจว่างานนั้น ๆ มีเป้าหมาย ขอบเขต และลักษณะพื้นฐานเป็นอย่างไร ก็จะช่วยให้มองเห็นและตัดสินใจได้ว่าควร จะเลือกสรรวิชาส่วนไหนบ้างมาใช้เป็นปัจจัยปฏิบัติ ข้อที่สำคัญที่สุดจะต้องพยายามและระมัดระวังใช้ วิชาการที่เลือกสรรมาแล้วนั้น ให้พอเหมาะพอดี ด้วยเหตุผลไหวพริบ ด้วยความเฉลียวฉลาดอะลุ่มอล่วย เพื่อให้ งานดำเนินไปได้อย่างราบรื่น คล่องตัว และบรรลุผลที่สมบูรณ์ทันการณ์ทันเวลา. จึงขอให้ท่านทั้งหลายผู้มี วิชาความรู้พร้อมอยู่ ตั้งใจปฏิบัติงานปฏิบัติหน้าที่ของท่านตามแนวทางที่กล่าว เพื่อจักได้สามารถใช้พลังความรู้ และความคิด สร้างสรรค์ความเจริญวัฒนาให้แก่บ้านเมืองโดยส่วนรวมได้สำเร็จตามปรารถนา.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความสมบูรณ์พร้อมด้วยกำลังกายกำลังใจ ด้วยปัญญาความฉลาดคิด พิจารณาและด้วยความเพียรพยายามอันไม่ขาดสาย ทั้งมีความรุ่งเรืองสวัสดิ์ในการทำงานและการดำรงชีวิต ตลอดไป.

พระบรมราชาวาท
พิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๙
ณ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๓๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และได้ทราบรายงาน ว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าไปอีกเป็นอันมาก ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

การศึกษาในมหาวิทยาลัยช่วยให้บุคคลมีภูมิความรู้สมบูรณ์ขึ้น ทั้งด้านลึกคือด้านวิชาการ ทั้งด้านกว้างคือความรอบรู้อันได้มาจากประสบการณ์และการสมาคมเกี่ยวข้องกับผู้อื่น นอกจากนั้น ยังช่วยให้รู้จักคิดพิจารณาและวินิจฉัยเรื่องราวปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยเหตุผลที่ถูกต้อง รวมความว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญา นั้นเป็นผู้มีพลังแห่งความรู้ความสามารถอยู่ในระดับสูง เหมาะจะทำงานสำคัญ ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมและบ้านเมือง ดังนั้น จึงสมควรอย่างยิ่งที่แต่ละคนจะต้องพยายามนำความรู้ความสามารถที่มีอยู่ ออกมาใช้สร้างสรรค์ประโยชน์ให้ได้อย่างแท้จริง ด้วยความบริสุทธิ์ใจและด้วยหลักการที่ดี

ข้าพเจ้าขอเสนอหลักการที่เห็นว่าสำคัญสำหรับท่านไว้สี่ข้อ ข้อแรก ก่อนจะทำกาไร ให้พยายามคิดพิจารณาถึงคุณ ถึงโทษ ถึงผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์และมีใช่ประโยชน์ ให้เห็นชัดเจนก่อนทุกครั้ง ข้อสอง เมื่อเห็นชัดแล้ว ให้มุ่งทำแต่ส่วนที่เป็นประโยชน์สร้างสรรค์ให้สำเร็จสมบูรณ์ คือให้ได้ทั้งประโยชน์ตนทั้งประโยชน์ส่วนรวม ข้อสาม แม้ได้ตั้งใจพยายามทำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์แล้วก็ตาม ก็ยังต้องระมัดระวังปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนอยู่เสมอ เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายขึ้นได้จากการปฏิบัติผิดพลาด ข้อสี่ การสร้างสรรค์ประโยชน์ดังกล่าว จำเป็นต้องปฏิบัติให้ต่อเนื่องและหนักแน่นยิ่ง ๆ ขึ้น ด้วยความอุตสาหะอดทน เพราะการปฏิบัติดังนั้นเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างความสามารถและความเชี่ยวชาญในงานให้เพิ่มพูนขึ้น ทั้งจะสามารถป้องกันความชั่ว และความเสื่อมเสียทั้งปวงได้โดยสิ้นเชิงด้วย จึงขอให้บัณฑิตพิจารณาใคร่ครวญดูให้เห็นชัด เพื่อนำไปถือปฏิบัติในการสร้างงานสร้างตัวให้บรรลุผลตามที่ตั้งใจ

ขออวยพรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา ให้ประสบความสำเร็จ ความสุขความสมหวัง พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตด้วยกันทุกคน ขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
พระราชทานแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ประจำปีการศึกษา ๒๕๒๙
ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
วันจันทร์ ที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๓๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์อีกครั้งหนึ่ง และได้ทราบว่าการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าเป็นอันมาก ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ

ท่านทั้งหลายได้ฟังรายงานกิจการของมหาวิทยาลัยแล้ว คงจะทราบชัดว่ามีการปรับปรุงและพัฒนาตามความเหมาะสมมาเป็นลำดับ เพื่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าและประโยชน์นานาอันพึงประสงค์แก่มหาวิทยาลัย แก่การศึกษา นักศึกษา ตลอดจนประเทศชาติโดยส่วนรวม การปฏิบัติตัวปฏิบัติงานของบุคคลก็เช่นเดียวกัน จำเป็นต้องปรับปรุงให้ก้าวหน้าพอเหมาะพอดีอยู่ตลอดเวลา มิฉะนั้นจะไม่สามารถทำงานและทำตัวให้สูงขึ้นได้ วันนี้จึงอยากพูดกับบัณฑิตใหม่ถึงเรื่องการปรับปรุงเพื่อความก้าวหน้า ว่าการที่แต่ละคนจะออกไปปฏิบัติพัฒนางาน ให้ประสบความสำเร็จอย่างสูงสมกับวิทยฐานะนั้น ควรจะอาศัยสิ่งใดเป็นปัจจัยประกอบก็เอื้อหนุน ข้าพเจ้าเห็นว่า มีปัจจัยหลักที่ควรอาศัยอยู่สามข้อ ข้อแรก ได้แก่ความรู้ความสามารถด้านวิชาการ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกคนมีอยู่แน่นอนหาพอสมควรแล้วขณะนี้ และจำเป็นต้องนำมาใช้ในการปฏิบัติงานทุกอย่างตลอดเวลา เพื่อให้ได้ผลงานที่ถูกต้องสมบูรณ์ตามหลักวิชา ข้อที่สอง ได้แก่จิตใจที่มีพลังเข้มแข็งและก้าวหน้า ทั้งหนักแน่นมั่นคงในเหตุผล ความถูกต้อง ในความรับผิดชอบ และในความสุจริต ปัจจัยข้อนี้คือพื้นฐานอันแน่นอนหา ที่จะรองรับวิชาความรู้ และความคิดอ่านทั้งสิ้นไว้ให้มั่นคงและเที่ยงตรงถาวร ข้อที่สาม ได้แก่ประสบการณ์และความรู้รอบตัว ที่ช่วยให้บุคคลมีทัศนะและความคิดอ่านอันกว้างไกล เฉลียวฉลาดทันเหตุการณ์ ทั้งคล่องแคล่วประณีตระนอมในการติดต่อประสานประโยชน์กับทุกฝ่ายทุกคน จัดเป็นปัจจัยส่วนที่จะส่งเสริมให้สามารถปฏิบัติกิจรอบด้านได้โดยราบรื่น รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ปัจจัยทั้งสามนี้ เมื่อประกอบพร้อมกันครบ ย่อมบันดาลให้การปฏิบัติงานสัมฤทธิ์ผลที่พึงประสงค์ได้ทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นงานเล็กใหญ่ง่ายยากเพียงใด ผู้ที่ปรารถนาปรารถนาความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ควรจะศึกษาพิจารณาให้เห็นชัด เพื่อนำมาเป็นหลักอาศัยในการพัฒนางานพัฒนาตนเองต่อไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จ ความเจริญ พร้อมทั้งความรุ่งเรืองก้าวหน้าในชีวิต และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตสงขลา

วันจันทร์ ที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตร ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยกำลังดำเนินก้าวหน้าอย่างน่าพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตใหม่ผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จทุกคน ทั้งขอขอบใจ มหาวิทยาลัยที่ให้ปริญญาแพทยศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า

บัณฑิตทั้งหลายได้รับการศึกษาอบรมมาเป็นอย่างดีแล้ว ทั้งส่วนวิชาการส่วนปฏิบัติการ และส่วนประสานสัมพันธ์กับบุคคลและท้องถิ่น. เชื่อว่าทุกคนมีความรู้ความสามารถพร้อม และมีความต้องการที่จะทำงานใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่นั้นให้ได้ประโยชน์อย่างเต็มที่ เพื่อสร้างความสำเร็จความเจริญให้แก่ตนเองและแก่งานของตน. อันการทำงานนั้นกล่าวโดยสรุป ขึ้นอยู่กับความสามารถสองอย่างเป็นสิ่งสำคัญ คือความสามารถในการใช้วิชาการปฏิบัติงานอย่างหนึ่ง กับความสามารถในการสัมพันธ์ติดต่อและประสานกับผู้อื่น ไม่ว่าจะในวงงานเดียวกันหรือต่างวงงานกัน อีกอย่างหนึ่ง. ทั้งสองประการนี้จะต้องมี และดำเนินควบคู่กันไป ทั้งจำเป็นที่จะต้องนำมาใช้ด้วยจิตใจที่สงบมั่นคงและแจ่มใสสุจริต ด้วยความรู้ความคิดที่เป็นอิสระกว้างขวาง เป็นกลางปราศจากอคติ และเที่ยงตรงในหลักเหตุผลที่ถูกต้อง. จึงจะมีปัญญาความกระฉ่างแจ่มแจ้งเกิดขึ้น เป็นปัจจัยสำคัญช่วยให้มองเห็นถึงวิธีและกระบวนการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนได้โดยตลอด อันจะยังผลให้สามารถทำงานทุกอย่างให้บรรลุประโยชน์ที่พึงประสงค์ได้ครบถ้วนแท้จริงในที่สุด. บัณฑิตควรจะฝึกอบรมความสามารถดังที่กล่าวให้เกิดขึ้นพร้อม เพื่อความสำเร็จและความเจริญของตนเองในวันข้างหน้า.

ขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนสมบูรณ์ด้วยความคิด วิทยาการ และกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา เพื่อสามารถปฏิบัติบริหารงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งให้ประสบความสุขสวัสดิ์และความรุ่งเรืองก้าวหน้าในชีวิตทุก ๆ ประการ.

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และสถาบันเทคโนโลยีจอมเกล้าธนบุรี
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอาทิตย์ ที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจสถาบันเป็นอย่างมาก ที่มอบปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาเทคโนโลยีชีวภาพ แก่ข้าพเจ้า.

ตามรายงานของนายกสภาสถาบัน สรุปได้ชัดเจนว่ากิจการของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าทั้งสามแห่ง ดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีอย่างน่าพอใจ. ผลงานวิจัย การสร้างและพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ รวมทั้งการนำทรัพยากรที่มีค่าน้อยมาผ่านกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ให้เกิดเป็นผลผลิตที่มีค่าสูง เหล่านี้สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์สอดคล้องกับสภาวะและเศรษฐกิจของบ้านเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ. ทำให้เห็นว่า การให้การศึกษอบรมของสถาบันมีคุณภาพได้มาตรฐาน นักศึกษามีความรู้แน่นหนา มีความสามารถในเชิงปฏิบัติสูง รู้จักปฏิบัติงานอย่างมีระบบ มีขั้นตอน ด้วยหลักวิชาและความรับผิดชอบ. บัดนี้ นักศึกษาของสถาบันสำเร็จเป็นบัณฑิตแล้วอีกรุ่นหนึ่ง เป็นที่คาดหวังว่าจะออกไปเป็นกำลังปฏิบัติงานสำคัญ ๆ ของบ้านเมืองได้มาก. จึงขอให้แต่ละคนตั้งใจให้เตรียมตัวให้พร้อม ที่จะนำเอาความรู้ ความคิด ความฉลาดสามารถไปใช้ปฏิบัติพัฒนางานของตน ๆ ให้มีประสิทธิภาพผลและก้าวหน้า พร้อมกันนั้น ก็ให้พยายามศึกษาค้นคว้าและฝึกฝนตนเองให้ยิ่งชัดเจนคล่องแคล่วขึ้น ทั้งในทางวิชาการและในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่ว่าหน้าที่เฉพาะตัวหรือหน้าที่ร่วมกับผู้อื่น เพื่อจักสามารถสร้างสรรค์ผลงานและความสำเร็จความเจริญมั่นคงให้แก่ตนแก่ชาติบ้านเมืองได้พร้อมทุกประการ.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ กับทั้งผู้มาร่วมประชุมในพิธีทุกคน ประสบความสุขความสวัสดิ์ และความก้าวหน้ารุ่งเรืองในชีวิตจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบว่าการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัย ที่ได้มอบปริญญาคุณวุฒิตดบัณฑิตศึกษาศาสตร์ สาขาการพัฒนารัฐบาล แก่ข้าพเจ้าในโอกาสนี้ด้วย.

บัณฑิตที่สำเร็จใหม่ เมื่อได้เข้าทำงาน อาจรู้สึกไม่มั่นใจว่าจะสามารถปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จได้ตามที่คาดหวัง. ความจริง ข้อนี้ไม่น่าจะมีสิ่งใดควรวิตกกังวล เพราะการทำงานกับการเล่าเรียนนั้นมิได้แตกต่างกันมากนัก. การเรียนก็เป็นงานอย่างหนึ่งคืองานสร้างสมความรู้ความคิดให้เพิ่มพูนและพัฒนาองกงามขึ้นในตนเอง จัดเป็นกิจขั้นต้น ที่แต่ละคนทำเพื่อประโยชน์เฉพาะตัว. ส่วนการทำงานนั้นเป็นกิจขั้นต่อไป ได้แก่การนำวิชาความรู้และความคิดที่มีอยู่ ไปประกอบกิจการงานเป็นอาชีพ ให้สำเร็จประโยชน์ที่กว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งแก่ตนเองแก่ส่วนรวม. บัณฑิตทั้งหลายได้พากันเพียรศึกษาจนได้รับปริญญา น่าจะทราบดีว่าตนเองต้องปฏิบัติฝึกฝนมากมายเพียงใด ต้องใช้ความอดุสาหะความรับผิดชอบ ความคิดวินิจฉัย และคุณสมบัติอื่น ๆ ประกอบพร้อมกันเพียงไหน จึงจะเล่าเรียนได้สำเร็จและก้าวหน้า. ท่านก้าวหน้าในการเล่าเรียนได้อย่างไร ก็จักก้าวหน้าในการทำงานได้โดยทำนองเดียวกัน. ข้อสำคัญอยู่ที่ว่า การทำงานนั้นยิ่งใหญ่และยืนยาวกว่าการเรียนที่ผ่านมาแล้วมาก. ท่านจะต้องตั้งใจให้มั่นคงแน่วแน่ยิ่งขึ้น ต้องมีความอดุสาหะพยายามมากขึ้นและต่อเนื่องไม่ขาดสาย ต้องมีความคิดอ่านที่กว้างไกล ประกอบด้วยความคิดวินิจฉัยที่ยิ่งละเอียดรอบคอบและเฉลียวฉลาด ทั้งต้องประสานความเข้าใจประสานประโยชน์กับผู้อื่นให้ยิ่งกว้างขวางและทั่วถึง จึงจะปฏิบัติบริหารงานให้เจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จที่สมบูรณ์ได้. ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ทุกคนคิดพิจารณาสิ่งที่ได้พูดนี้ให้ชัดเจน และนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในกิจการงานต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตที่รับปริญญาในวันนี้ ประสบความสุข ความสำเร็จ ความเจริญรุ่งเรือง ทั้งในการครองชีวิตทั้งในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาพร้อมประชุมในพิธีนี้มีความสุขสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันเสาร์ ที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๓๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีกครั้งหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ามหาวิทยาลัยสามารถดำเนินงานทุกด้านให้ก้าวหน้ามาด้วยดี ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ท้องถิ่น และบ้านเมืองโดยส่วนรวมเป็นอันมาก. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติ และความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยที่มอบปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

บัณฑิตทั้งหลายได้ฟังรายงานกิจการของมหาวิทยาลัยแล้ว คงจะทราบแน่ชัดว่า มหาวิทยาลัยนั้นมีการ ทบทวนวิเคราะห์ปัญหาข้อขัดข้อง และปรับปรุงการดำเนินงานให้เจริญก้าวหน้าโดยเหมาะสมอยู่เสมอ เพื่อ ให้เกิดประโยชน์อันพึงประสงค์แก่มหาวิทยาลัย แก่นักศึกษา ตลอดจนท้องถิ่นและประเทศชาติโดยส่วนรวม. การปฏิบัติตัวของบัณฑิตทั้งหลายก็เป็นเช่นเดียวกัน คือ จะต้องสำรวจและปรับปรุงตัวเองอยู่ตลอดเวลา ให้มี ความรู้ ความสามารถ ความคิดอ่านที่ก้าวหน้าทันสมัย ทั้งต้องล็งวรระวังที่จะใช้วิชาและความคิดนั้นอย่าง รอบคอบ. ทางที่ดี แต่ละคนควรตั้งเจตนาให้มั่นคง ที่จะอบรมบำรุงกำลังกายกำลังใจให้สมบูรณ์ไว้เป็นรากฐาน สำหรับการปฏิบัติงาน. พยายามใช้หลักวิชา ความสุจริต และความฉลาดรอบคอบ ในการพิจารณาวินิจฉัย ปัญหาและกรณีต่าง ๆ ให้เป็นไปโดยถูกต้อง. พยายามนำความรู้ความคิดของแต่ละคนที่มีอยู่มาเชื่อมโยงประสาน กันให้สอดคล้องพร้อมเพรียง แล้วนำออกใช้ด้วยเหตุผลและวิจรรย์ญาณให้ได้ผลสมบูรณ์แท้จริง ทั้งในการแก้ไข จุดที่บกพร่อง และการส่งเสริมจุดที่ดีให้ยิ่งดีขึ้น. ถ้าผู้มีความรู้พร้อมกันปฏิบัติงานโดยลักษณะเช่นนี้ เชื่อว่า ปัญหาและความขัดข้องทั้งปวงจะค่อยคลี่คลายไป ทุกสิ่งทุกอย่างจะดีขึ้นเป็นลำดับ ประเทศชาติก็จะเจริญมั่นคง ต่อไปได้โดยสวัสดิ.

ขออวยพรให้บัณฑิตที่ได้รับปริญญาในวันนี้ ประสบความสำเร็จและความรุ่งเรืองก้าวหน้าในงาน ที่จะปฏิบัติต่อไป.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยความมั่นคง ขอแสดงความชื่นชมกับทุกคนที่ได้รับเกียรติพร้อมทั้งความสำเร็จในการศึกษา และขอขอบใจมหาวิทยาลัยที่ให้ปริญญาเกียรตินิยมแก่ข้าพเจ้า ทั้งขอขอบใจที่บัณฑิตทั้งหลายและคณะมหาวิทยาลัยมหิดลได้ให้พรเป็นพิเศษในโอกาสรัชมังคลาภินี้

พิธีรับปริญญาบัตรมีความหมายสำคัญมากแก่บัณฑิตทั้งหลาย เพราะเป็นการประกาศรับรองวิทยฐานะของแต่ละคนให้ปรากฏ ว่าเป็นผู้มีความรู้ ความคิด ความสามารถ พอเพียงที่จะยกย่องไว้วางใจ ให้ประกอบการทำงานอันเป็นประโยชน์สร้างสรรค์ที่สำคัญ ๆ ได้ ดังนี้ บัณฑิตจึงมีหน้าที่ผูกพันและความรับผิดชอบเกิดขึ้น ที่จะต้องประพฤติปฏิบัติตนและปฏิบัติงานให้สมควรแก่วิทยฐานะ ทั้งให้ตรงตามลัทธิคุณธรรมที่กล่าวไว้ในปฏิญาณแล้วนั้นด้วย หมายความว่าแต่ละคนจะต้องสร้างความสำเร็จให้แก่ตนเองให้สมบูรณ์ ทั้งด้านงานอาชีพ ทั้งด้านเกียรติคุณความดี และด้านบำเพ็ญประโยชน์แก่อุปถัมภ์และชาติบ้านเมือง การสร้างความสำเร็จดังกล่าว จำต้องอาศัยปัจจัยประกอบพร้อมกันอย่างน้อยสามส่วน ส่วนแรก ได้แก่ความรู้ความสามารถทางวิชาการ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักสำหรับนำมาใช้ปฏิบัติงาน ส่วนที่สอง ได้แก่จิตใจที่มีสุขภาพสมบูรณ์ และมีความเข้มแข็งหนักแน่นในเหตุผล ในความสุจริตถูกต้อง ในหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นปัจจัยส่วนพื้นฐาน ที่จะรองรับวิชาความรู้และความคิดอ่าน ทั้งปวงไว้ให้มั่นคง มิให้หวั่นไหวและผันแปรไปในทางเสื่อมเสียหาย ส่วนที่สาม ได้แก่ความรอบรู้ และความคิดอ่านที่กว้างไกลมีหลักเกณฑ์ กับทั้งความเฉลียวฉลาดคล่องตัวในการติดต่อประสานงานประสานประโยชน์กับทุก ๆ ฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยส่วนที่จะส่งเสริมให้สามารถปฏิบัติภารกิจทุกด้านได้โดยราบรื่น รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ปัจจัยทั้งสามส่วนนี้ เมื่อประกอบพร้อมกันได้ครบถ้วน ย่อมบันดาลให้การทำงานทั้งปวง ไม่ว่าจะเล็กใหญ่ง่ายยาก สำเร็จผลที่พึงประสงค์ได้ทุกอย่าง จึงใคร่ขอให้บัณฑิตผู้มีปัญญา และมีความปรารถนาอันสูงส่งได้นำเอาเรื่อง การสร้างสรรค์ความสำเร็จที่กล่าว ไปคิดพิจารณาให้เห็นกระจ่าง และในโอกาสนี้ ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสำเร็จ ความสำเร็จ พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต ตามที่มุ่งประสงค์ไว้ทุก ๆ ประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ
วันพุธ ที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๓๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในโอกาสนี้ และได้ทราบรายงานว่ามหาวิทยาลัยประสบผลสำเร็จอันน่าพอใจ ในการปรับปรุงและขยายงานต่าง ๆ ทั้งด้านบริหาร ทั้งด้านวิชาการ. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกระดับทุกสาขา ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

บัณฑิตผู้ได้ผ่านการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยแล้ว ย่อมมุ่งหวังจะใช้วิชาความรู้ของตนประกอบการทำงาน สร้างความเจริญและความสำเร็จในชีวิต. การจะสร้างความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดนั้น เห็นว่าน่าจะขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ และคุณสมบัติอื่น ๆ อีกหลายอย่างในแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ. ผู้ที่จะสร้างความสำเร็จในการทำงาน และชีวิตได้แน่นอนนั้น ควรมีคุณสมบัติประกอบพร้อมกันอย่างน้อย ๕ ประการ. ประการแรก ควรจะต้องมีความสุจริต ความมีใจจริง ความตั้งใจจริง ความอุตสาหะอดทน และความเมตตาเสียสละ เป็นพื้นฐานด้านจิตใจ. ประการที่สอง ควรจะต้องมีวิชาความรู้ที่ถูกต้อง แม่นยำ ชำนาญพร้อมทั้งมีฝีมือหรือความสามารถในเชิงปฏิบัติ เป็นเครื่องมือสำหรับประกอบการ. ประการที่สาม ควรจะต้องมีสติ ความยั้งคิด และพิจารณาณอันถี่ถ้วนรอบคอบ เป็นเครื่องควบคุมกำกับให้ดำเนินงานไปได้โดยถูกต้อง เทียบตรงตามทิศทาง. ประการที่สี่ จะต้องมีความรอบรู้ มีความสามารถประสานงานและประสานประโยชน์กับผู้อื่นอย่างกว้างขวาง เป็นเครื่องส่งเสริมให้ทำงานได้คล่องตัวและก้าวหน้า. และประการที่ห้า ซึ่งสำคัญที่สุด จะต้องมีความฉลาดรู้ในเหตุในผล ในความผิดถูกชั่วดี ในความพอเหมาะพอสม เป็นเครื่องตัดสินใจและสั่งการปฏิบัติงานทั้งหมดให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ. จึงใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายพยายามทำความเข้าใจในคุณสมบัติดังกล่าวให้เห็นชัด แล้วพยายามฝึกฝนให้เพิ่มพูนบริบูรณ์ขึ้นในตนเอง พร้อมกับนำมาประกอบส่งเสริมกันให้ครบทุกประการ. เชื่อว่าจะช่วยให้ประสบผลสำเร็จในชีวิตได้สมประสงค์.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา ที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานทุกอย่างอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความสุขความเจริญมั่นคงในชีวิต และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาชุมนุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุก สวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๓๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในวาระนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาเป็นอย่างดี ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมทั้งบัณฑิตทุกระดับทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ขอขอบใจทุกคนที่ตั้งใจให้พรในโอกาสรัชมังคลาภิเษก และขอบใจสภามหาวิทยาลัย ที่มอบปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ให้อีกปริญญาหนึ่ง

บัณฑิตผู้ได้รับความสำเร็จอย่างสำคัญในด้านการศึกษามาแล้ว ย่อมมุ่งหมายที่จะใช้ความรู้ประกอบการงานเพื่อความสำเร็จที่สูงขึ้นไป คือการสร้างความสำเร็จมั่นคงในชีวิตและฐานะหน้าที่ ความสำเร็จดังนี้ถึงหากจะเป็นที่พึงปรารถนาอย่างยิ่ง แต่ก็มีสิ่งซึ่งทุกคนจะได้มาโดยง่าย เพราะการสร้างอนาคตที่รุ่งเรืองและมั่นคงนั้น นอกจากต้องมีความรู้ดีแล้ว บุคคลยังต้องอาศัยคุณสมบัติพิเศษในตนเองอีกหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความฉลาดสามารถในการปฏิบัติงานปฏิบัติตัว

วันนี้ จึงใคร่เสนอข้อปฏิบัติที่เห็นว่าสำคัญ ให้พิจารณาศึกษา ข้อแรก ท่านจะต้องทำงานทุกอย่างอย่างมีหลักการ มีระเบียบ มีเหตุผล และมีความพอเหมาะพอดี ข้อสอง จะต้องมีความอดุสาหะพากเพียรอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในการทำงานและการทำความดี แม้ต้องเหนื่อยยาก หรือมีอุปสรรคขัดขวางอย่างไร ก็จะต้องไม่ย่อท้อถอยหลัง ข้อสาม จะต้องเอาใจใส่ศึกษาวิชาการ พร้อมกับแสวงหาความรู้ในเรื่องต่าง ๆ โดยรอบด้านให้ก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา ไว้สำหรับใช้ประกอบการ และเทียบเคียงพิจารณาตัดสินปัญหาต่าง ๆ ข้อสี่ ซึ่งสำคัญที่สุด จะต้องควบคุมความคิดจิตใจให้สงบ หนักแน่น และให้มั่นคงแน่วแน่ในเหตุผลในความเป็นกลางอยู่เป็นปกติ แม้ในเวลาที่มีเหตุชวนให้วุ่นวายสับสน ก็สามารถควบคุมไว้ได้ ความคิดจิตใจที่สงบหนักแน่นและเป็นกลางห่างจากอคตินี้ จะช่วยให้มีสติความระลึกรู้ถึงเหตุ ถึงผล ถึงข้อเท็จจริง ถึงความถูกต้องของเรื่องทั้งปวง และช่วยให้มองเห็นปัญหาได้กระจ่างแจ่มชัด สามารถวินิจฉัยชี้ขาดได้ถูกต้องเที่ยงตรง เป็นประโยชน์เสมอไม่มีอับจน

จึงใคร่ขอให้บัณฑิตนำข้อปฏิบัติเหล่านี้ไปฝึกหัดปฏิบัติให้ครบ เชื่อว่าจะเกื้อกูลให้แต่ละคนสามารถประกอบการงานเป็นแก่นสาร เป็นประโยชน์ และประสบความสำเร็จอย่างสูงได้

ขออวยพรให้ทุก ๆ คนมีความสุขสมหวัง พร้อมทั้งความเจริญรุ่งโรจน์ในชีวิตทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๓๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงกิตติคุณ พร้อมทั้งผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับ ที่ได้รับเกียรติและความสมประสงค์ในสิ่งที่มุ่งหมายไว้

เมื่อวันวาน ได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า บัณฑิตผู้ได้รับความสำเร็จอย่างงดงามในการศึกษาแล้ว ย่อมมุ่งหมายที่จะทำงานสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงให้แก่ชีวิตต่อไป และได้พูดว่าในการสร้างความเจริญมั่นคงดังนั้น นอกจากต้องมีวิชาความรู้ดีแล้ว ยังต้องอาศัยคุณสมบัติในตัวบัณฑิตอีกหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความฉลาดสามารถในการปฏิบัติงาน จึงได้เสนอแนะข้อปฏิบัติที่เห็นว่าสำคัญ ไว้ให้ศึกษาพิจารณารวมสี่ข้อ แต่นอกจากความเจริญมั่นคงของตนเองแล้ว เชื่อว่าท่านทั้งหลายคงมุ่งหมายที่จะสร้างความเจริญมั่นคงให้แก่ส่วนรวมและบ้านเมืองด้วย วันนี้จึงจะชี้แจงถึงเรื่องนั้น

ความเจริญมั่นคงของส่วนรวมนั้นต้องอาศัยความเจริญมั่นคงของแต่ละบุคคลเป็นพื้นฐานสำคัญ ถ้าบุคคลอันเป็นองค์ประกอบของส่วนรวม ไม่มีความเจริญและมั่นคง ส่วนรวมจะเจริญและมั่นคงได้ยากยิ่ง ดังนั้นแต่ละคนจึงควรจะมุ่งสร้างความมั่นคงให้แก่ฐานะ และสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่การงานของตัวเองเป็นข้อแรก และข้อใหญ่ และในการนั้น จำเป็นจะต้องถือหลักปฏิบัติสำคัญอย่างเคร่งครัดสองข้อ ข้อแรก จะต้องมุ่งกระทำแต่เฉพาะกิจการงานที่สุจริต ที่เป็นประโยชน์ ที่เป็นการสร้างสรรค์ กับจะต้องไม่ประพฤติปฏิบัติการสิ่งใดที่ทวนกระแสความถูกต้องเป็นธรรม และบ่อนทำลายผู้อื่นโดยเด็ดขาด ครั้นเมื่อทำดีมีผลแล้ว ข้อต่อไป จะต้องมุ่งประสานประโยชน์และความเจริญก้าวหน้าของแต่ละคนเข้าด้วยกัน ด้วยความมุ่งดีและเมตตาปรองดองโดยไม่เพ่งถึงประโยชน์เฉพาะตัวเกินไป จนปิดบังมิให้เห็นความสำคัญของผู้อื่น เมื่อตั้งตัวตั้งใจให้มั่นคงเหนียวแน่นอยู่ในหลักการดังนี้ได้ ก็เป็นอันหวังได้แน่นอนว่าจะสามารถสร้างหลักฐานความเจริญให้แก่ตัว พร้อมทั้งเสริมสร้างความมั่นคงก้าวหน้าให้เกิดแก่ส่วนรวมได้ด้วย จึงขอให้แต่ละคนนำข้อปฏิบัตินี้ไปคิดวินิจฉัย ให้ได้ประโยชน์สำหรับตัว สำหรับส่วนรวม และชาติบ้านเมืองต่อไป

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความรุ่งเรืองก้าวหน้าในกิจการงานสมประสงค์ และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความเจริญสวัสดิ์ถึงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ ที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๓๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษาและผู้ที่ได้รับรางวัลทุก ๆ คน

สองวันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า เมื่อบัณฑิตประสบผลสำเร็จอันงดงามในการศึกษาแล้ว ย่อมมุ่งหมายจะใช้ความรู้ความสามารถสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงให้แก่ตนและส่วนรวมต่อไป จึงได้เสนอแนะข้อปฏิบัติในการสร้างความเจริญทั้งนั้นให้พิจารณาหลายประการ ซึ่งท่านทั้งหลายจะติดตามศึกษาได้ด้วยตนเอง

การสร้างความเจริญมั่นคงให้แก่ตนเอง แก่ส่วนรวม หรือแก่บ้านเมืองก็ตาม ที่จริงเป็นสิ่งเดียวกันที่เรียกว่าการพัฒนา หรือการปฏิบัติปรับปรุงให้ดีขึ้นเจริญขึ้น วันนี้ข้าพเจ้าจึงจะขอพูดถึงวิธีการพัฒนาให้ท่านเข้าใจ การจะพัฒนาสิ่งใดให้เจริญขึ้นนั้น จะต้องสร้างและเสริมขึ้นจากพื้นฐานเดิมที่มีอยู่ก่อน ถ้าพื้นฐานดี ก็พัฒนาได้ผล แต่ถ้าพื้นฐานไม่แน่นอนหรือบกพร่อง ก็ยากที่จะเสริมสร้างขึ้นไปให้มั่นคงได้ ท่านทั้งหลายจึงควรจะคิดพิจารณาให้เห็นจริง ว่าการพัฒนานั้น นอกจากจะมุ่งสร้างความเจริญต่าง ๆ ให้เพิ่มพูนขึ้นแล้ว ยังจะต้องพยายามรักษาพื้นฐานเดิมให้สมบูรณ์มั่นคงพร้อม ๆ กันไปด้วย ภาระสำคัญในการรักษาพื้นฐานนั้น ก็คือการปฏิบัติบริหารงานประจำไม่ให้เกิดบกพร่อง ซึ่งบางทีบางคนอาจเห็นว่าเป็นงานที่น่าเบื่อหน่าย ชวนให้ทอดธุระละเลยเป็นอย่างยิ่ง ท่านจึงจะต้องใช้ความอดุสาหะอดทนอย่างเต็มที่ ในการที่จะระคับระคองรักษามาตรฐานและคุณภาพของงานประจำไว้ให้ได้โดยสมบูรณ์ พร้อมทั้งรักษาเจตนาความมุ่งหมาย และฉันทะความพอใจในงานที่ทำให้คงอยู่โดยตลอด เมื่อรักษาพื้นฐานไว้ได้แน่นอนบริบูรณ์พร้อมแล้ว จึงตั้งต้นพัฒนางานต่อไปด้วยกระบวนการที่ถูกต้องตามหลักวิชา เหตุผล และความเหมาะสม ไม่ควรอย่างยิ่งที่จะกระทำด้วยความกระหาย หรือด้วยความเร่งรีบที่จะสร้างของใหม่ สิ่งใหม่ เพื่อความแปลกใหม่ และความพอใจ เพราะความจริงสิ่งใหม่แท้ ๆ นั้นไม่มี สิ่งใหม่ทั้งปวงย่อมสืบเนื่องมาจากสิ่งเก่า และต่อไปย่อมจะต้องกลายเป็นสิ่งเก่า ในเมื่อมีวิวัฒนาการสืบหน้าไปอีกลำดับหนึ่ง ขอให้ระลึกให้ได้ว่าการพัฒนาปรับปรุงงานทุกอย่างควรจะได้กระทำด้วยความมีสติรู้เท่าทัน ด้วยความเฉลียวฉลาด และความรอบคอบสุขุม ผลของการพัฒนาที่บังเกิดขึ้น จึงจะแน่นอน มีหลักเกณฑ์ และเป็นประโยชน์แก่ซึ่งจะเกื้อกูลให้สรรพกิจการงาน บุคคล และชาติบ้านเมืองเจริญก้าวหน้าได้

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในตำแหน่งหน้าที่สมตามที่ตั้งใจปรารถนาจงทุกประการทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๐
ณ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพุธ ที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ามหาวิทยาลัยกำลังขยายการศึกษาหลายสาขาวิชาอยู่อย่างเร่งรีบ เพื่อให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่สมบูรณ์. ขอขอบใจสภามหาวิทยาลัยที่ให้ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้าถึงสองปริญญา และขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมทั้งบัณฑิตทุกสาขาทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับสูงแล้ว ย่อมปรารถนาที่จะได้ทำการทำงานที่มีความสำคัญเป็นแก่นสาร เพื่อสร้างความเจริญมั่นคงให้แก่ตนเองและส่วนรวมต่อไป. การทำงานให้ได้ผลดีนั้น แต่ละคนจะต้องมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริง ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อวิชาชีพของตน. ยิ่งเป็นงานระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับความเจริญมั่นคงของชาติบ้านเมืองด้วยแล้ว ยิ่งต้องมีภาระรับผิดชอบเพิ่มขึ้นอีกหลายส่วน ทั้งมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยหลักวิชา ความสามารถ และหลักการปฏิบัติงานที่ถูกต้องเป็นเครื่องประกอบส่งเสริมอย่างครบครันด้วย. หากไม่จะไม่อาจปฏิบัติงานให้บรรลุผลที่พึงประสงค์โดยสมบูรณ์และราบรื่นได้. โอกาสนี้ จึงใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายร่วมกันพิจารณาหลักปฏิบัติงานที่เห็นว่าสำคัญรวมสี่ข้อ ดังนี้. ข้อแรก เมื่อจะลงมือทำการสิ่งใดให้พยายามคิดพิจารณาด้วยความรู้ ด้วยหลักวิชา ด้วยเหตุผล และความฉลาดของตนให้เห็นถึงสาระและประโยชน์อันแท้จริงของการนั้นโดยกระจ่างแจ่มชัด จักได้ทราบว่ากำลังกำลังทำอะไรอยู่ เพื่อประโยชน์อันใด. ข้อสอง เมื่อลงมือทำแล้วให้ตั้งใจทำให้จริง ให้ถูก ให้ตรง และให้สำเร็จโดยตลอด. ข้อสาม ตลอดเวลาที่ทำงาน ต้องพยายามควบคุมทั้งกายทั้งความคิดจิตใจให้สงบตั้งมั่น และหนักแน่นแน่นอน โดยใช้ความสำรวมรอบคอบควบคุมไว้ทุกขณะ ไม่ปล่อยให้ความคิดความอ่านหวั่นไหวและฟุ้งซ่านไปกับปัญหา อุปสรรค ตลอดจนความพอใจและไม่พอใจต่าง ๆ. ข้อสี่ ต้องพยายามศึกษาผู้ที่เกี่ยวข้องกับตนด้วยความสุจริตใจและจริงใจ โดยปราศจากอคติ ให้จนรู้จักชัดเพื่อจักสามารถร่วมงานและประสานประโยชน์กันได้ด้วยดี. หลักการปฏิบัติสี่ข้อนี้ ถ้าได้นำไปปฏิบัติให้ครบถ้วนพอเหมาะพอดี เชื่อว่าจะช่วยให้ประสบความสำเร็จอย่างสูงในกิจการงาน และช่วยให้มีความเจริญก้าวหน้าพร้อมทั้งความผาสุกราบรื่นในชีวิตอย่างสมบูรณ์.

ขออวยพรให้บัณฑิตทั้งหลายถึงพร้อมด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา สามารถปฏิบัติตัวปฏิบัติงานให้บรรลุประโยชน์ที่มุ่งหมายได้ทุก ๆ ประการ.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๐
ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
วันเสาร์ ที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๓๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจ ที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการต่างๆ ของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้ามาอีกเป็นอันมาก ทั้งด้านการจัดการศึกษา ด้านการวิจัย ด้านความร่วมมือกับต่างประเทศ และด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจเป็นอันมาก ที่พร้อมใจกันยกย่องข้าพเจ้า

ทุกวันนี้วิทยาการทุกสาขาเจริญก้าวหน้าไปไกล นำไปใช้ประกอบการให้เกิดประโยชน์ได้กว้างขวาง แต่ขณะเดียวกัน ปัญหาต่างๆ ก็กำลังขยายตัวซับซ้อนมากขึ้นด้วย เพราะเหตุนี้ การที่บุคคลจะปฏิบัติภาระการงานได้ให้สำเร็จผลอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องใช้ทั้งวิชาความรู้และความสุขุมรอบคอบประกอบกันเป็นพิเศษทุกเรื่องไป ในส่วนวิชาความรู้ พอที่จะกล่าวได้ว่าบัณฑิตทั้งหลายมีความรู้ ความคิด และทฤษฎีอยู่พร้อม แต่ในส่วนความสุ่มรอบคอบนั้น อาจบกพร่องไปบ้างเพราะยังขาดประสบการณ์ เป็นเหตุให้ปฏิบัติงานได้ไม่สมบูรณ์ตามที่ต้องการ โอกาสนี้ จึงใคร่ขอกล่าวถึงการใช้วิชาความรู้ควบคู่กับความสุขุมรอบคอบให้เข้าใจ กล่าวคือ ไม่ว่าจะทำหน้าที่การงานใดๆ ก็ตาม นอกจากจะต้องใช้หลักวิชาเป็นเครื่องวินิจฉัยและปฏิบัติโดยเคร่งครัดแล้ว ยังจะต้องเข้าไปฟังพินิจดูงานที่ทำโดยละเอียดด้วย การฟังพินิจนั้นก็คือการศึกษา วิเคราะห์ วิเคราะห์ ด้วยความคิดจิตใจที่ตั้งมั่นเป็นกลาง ปราศจากอคติ ให้มองเห็นชัดเจนถึงเนื้อหา ขอบเขตความมุ่งหมาย ตลอดจนภูมิหน้าภูมิหลัง และองค์ประกอบต่างๆ โดยรอบด้าน ถ้าทุกคนตั้งใจพากเพียรกระทำตามนัยที่กล่าวนี้ อย่างต่อเนื่อง โดยไม่ย่อท้อ ในที่สุด ก็จะเกิดปัญญา คือความรู้ความเห็นที่กระจ่างในการทำงาน พร้อมทั้งแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม ที่จะใช้ปฏิบัติหรือดำเนินการต่อไป ให้บรรลุผลที่พึงประสงค์โดยสมบูรณ์บริบูรณ์

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนมีกำลังกายกำลังใจที่เข้มแข็งมั่นคง มีวิจรรณญาณกระจ่างแจ่มใสและละเอียดรอบคอบ สามารถนำความคิดวิทยาการที่ได้ศึกษามาแล้วไปประกอบการงานให้เกิดประโยชน์ดังต้องการ และขอให้ประสบความสำเร็จในสิ่งที่พึงปรารถนาทุกๆ สิ่ง.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา

วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๓๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้ามาด้วยดี เป็นที่น่าพอใจ ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจ มหาวิทยาลัย ที่ให้ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

บัณฑิตทั้งหลายย่อมมีความหวังตั้งใจอยู่ ที่จะได้นำความรู้ความสามารถของตนออกใช้ประกอบการงาน ตามแนวทางที่ได้ศึกษาเตรียมมา. การทำงานนั้นผิดกับการเรียนอยู่มาก เพราะจะต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างจริงจัง ทั้งต่อตัวเองและผู้อื่นตลอดถึงวิชาชีพของตน. ยิ่งเป็นงานระดับสูง ที่เกี่ยวข้องกับ ความเจริญมั่นคงของชาติบ้านเมืองด้วยแล้ว ก็ย่อมมีภาระรับผิดชอบพร้อมทั้งปัญหาและอุปสรรคเพิ่มขึ้น. จำเป็น อย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความรู้ความสามารถ และอาศัยหลักการปฏิบัติงานที่ดีและมั่นคงเป็นเครื่องช่วยให้สำเร็จ ความสำเร็จไม่อาจปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการโดยราบรื่นได้. โอกาสนี้จึงใคร่นำหลักการงานมาให้พิจารณา รวมสี่ข้อ สำหรับแต่ละคนจักได้ตั้งไว้เป็นแม่บทปฏิบัติประจำตัว. ข้อแรก ไม่ว่าจะทำการสิ่งใด ให้ตั้งใจทำให้จริง ให้ตรง ให้ตลอด. ข้อที่สอง ให้พยายามคิดพิจารณาด้วยความรู้ความฉลาดของตน ให้เห็นถึงสาระและประโยชน์ อันแท้จริงของงานที่ทำ โดยกระฉ่างแจ่มชัด จักได้ทราบที่กำลังทำสิ่งใดอยู่ เพื่อประโยชน์อันใด. ข้อที่สาม เมื่อทำงานอย่างหนึ่งอยู่ ต้องพยายามละวางสิ่งอื่น ๆ ที่มีใช้สาระและเป้าหมายไว้ก่อน แล้วตั้งหน้ากระทำงาน ของตนให้ต่อเนื่อง จนสำเร็จเรียบร้อย โดยไม่ย่อท้อ. ข้อสำคัญที่สุด ตลอดเวลาที่ทำงานจะต้องพยายามควบคุม ภายใจให้อยู่ในความสงบ ความหนักแน่น มั่นคง และความมีสติรอบคอบ ไม่ปล่อยให้ความคิดจิตใจหวั่นไหวและ ฟุ้งซ่าน. หลักสี่ประการนี้ เชื่อว่าถ้าผู้ใดนำไปปฏิบัติให้เป็นวินัยสำหรับตัวแล้ว จะช่วยให้สามารถปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ผิดพลาด บกพร่อง และจะบันดาลให้ประสบความสำเร็จ ความเจริญก้าวหน้า พร้อมทั้งความราบรื่นในการทำงานและในชีวิตอย่างสมบูรณ์

ขออวยพรให้ท่านทั้งหลายประสบความสุขสิริสวัสดิ์ ถึงพร้อมด้วยกำลังกาย กำลังใจ และปัญญา สามารถ ปฏิบัติตัวปฏิบัติงานให้บังเกิดประโยชน์ตามที่มุ่งหมายได้ทุกประการ.

พระบรมราชาวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี และ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันอังคาร ที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ. ขอขอบใจสถาบันเป็นอันมาก ที่มอบปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ถึงสองปริญญาแก่ข้าพเจ้า พร้อมทั้งอวยพรให้เป็นพิเศษในโอกาสรัชมังคลาภิเษก.

ตามรายงานของนายกสภาสถาบัน กิจการของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าทั้งสามแห่งเจริญก้าวหน้ามาอีกด้วยดีทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อนำผลมาใช้ในการสร้างและพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการ พอเหมาะพอควรแก่ฐานะเศรษฐกิจและภาวะของบ้านเมือง. ทั้งหมดนี้นับว่าเป็นผลงานที่น่าภาคภูมิใจ และควรจะทำให้ทุกฝ่ายเห็นชัดว่างานที่มีคุณภาพนั้น ต้องมีการเตรียมการและปฏิบัติการเป็นอย่างดี กล่าวคือ ต้องมีการวางแผนงานที่รอบคอบ ท่วงถึง และแน่นอน ต้องปฏิบัติการอย่างมีระบบ มีระเบียบ มีขั้นตอนถูกต้องตามหลักวิชา ร่วมมือกันปฏิบัติรับผิดชอบทุกฝ่าย รวมทั้งพยายามติดตามผลการปฏิบัติทุกระยะ ตั้งแต่ต้นไปจนสำเร็จด้วย. ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันทั้งสามนี้ได้ผ่านการศึกษาและปฏิบัติงานที่ถูกต้องมีหลักเกณฑ์มาแล้ว หวังว่าจะตั้งใจนำหลักวิชาสติปัญญา ความรอบรู้ที่ได้รับอบรมฝึกฝนเป็นอย่างดีนั้น ไปปฏิบัติพัฒนางานของตน ๆ ด้วยความอุตสาหะ เข้มแข็งโดยต่อเนื่อง พร้อมกับพยายามศึกษาวิจัยงานด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีให้กว้างขวางเพื่อให้คนไทยสามารถออกแบบและผลิตสิ่งต่าง ๆ ที่มีคุณภาพได้มากขึ้น. ก็จะช่วยให้ฐานะของประเทศและความเป็นอยู่ของคนทั้งชาติมั่นคงดีขึ้น.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมพร้อมกันอยู่ ณ ที่นี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
พระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๓๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบว่าการกิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุกด้าน. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัย ที่มอบปริญญาทันตแพทยศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้าในโอกาสนี้ด้วย.

น่าจะกล่าวได้ว่ามหาวิทยาลัยขอนแก่นมีจุดหมายสำคัญประการหนึ่ง ที่จะวางแนวทางปฏิบัติพัฒนางานทุก ๆ ด้าน ให้เป็นแบบอย่างแก่นักศึกษา สำหรับนักศึกษาจะนำไปใช้ปฏิบัติงาน สร้างความเจริญมั่นคงแก่ตนเองต่อไปในอนาคต. ดังนั้นจึงพยายามสอนความรู้ที่ดีให้ได้อย่างถูกถ้วน พยายามฝึกหัดด้านการปฏิบัติให้มีความชำนาญรอบตัว สนับสนุนให้ได้ร่วมมือร่วมงานกับหน่วยงานต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เพื่อให้นักศึกษาแต่ละสาขาวิชา และแต่ละคน สามารถทำงานได้อย่างมีคุณภาพและได้ผล.

ปัญหาที่อยู่ว่าบัณฑิตจะทราบได้อย่างไร ว่าตนเองจะสามารถทำงานให้มีคุณภาพและได้ผล. ตอบว่าเมื่อใดที่ท่านรู้สึกแน่ใจว่ามีความตั้งใจดี มีหลักวิชาดี มีแผนงานดี มีสติสมบุรณ์มั่นคง มีเหตุผลที่ถูกต้อง และมีความคิดพิจารณาที่ละเอียดรอบคอบพร้อมมูลในตัวแล้ว เมื่อนั้นท่านจะสามารถทำงานได้ อย่างมีคุณภาพและได้ผล. แม้ผลจะยังไม่ปรากฏให้เห็นได้ในปัจจุบันทันที แต่ก็เชื่อมั่นได้ว่างานที่ท่านจะทำจะสำเร็จลุล่วงและได้รับผลอันสมบุรณ์ดีได้ต่อไป. จึงขอให้ทุกคนนำถ้อยคำของข้าพเจ้าไปคิดพิจารณาให้เห็นชัด และให้เป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติหน้าที่การงานของท่านในวันหน้า.

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนสามารถประกอบกิจการต่าง ๆ ให้สัมฤทธิ์ผลอันพึงประสงค์ทุกอย่าง และให้ประสบความสำเร็จ และความมั่นคงรุ่งเรืองในชีวิตทุก ๆ ประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ณ ศาลาอ่างแก้ว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันอังคาร ที่ ๒๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินมาด้วยความมั่นคงและก้าวหน้าตลอดเวลา ๒๕ ปี ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองโดยส่วนรวมเป็นอันมาก ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัย ที่มอบปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาเกษตร แก่ข้าพเจ้า.

ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาแล้ว ถือว่ามีความรับผิดชอบอย่างยิ่งอยู่ ที่จะต้องใช้วิชาความรู้ปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์. ความรู้ที่ใช้ได้ผลนั้น ต้องเป็นความรู้ที่ถูกต้อง แน่นหนา แม่นยำ ชำนาญ นำมาใช้ในการได้ทันที. และนอกจากความรู้ด้านลึก คือวิชาเฉพาะสาขาที่ศึกษามาโดยตรงจากมหาวิทยาลัยแล้ว ความรู้ด้านกว้าง คือ วิชาการอย่างอื่น ๆ ทั่วไป ย่อมเป็นปัจจัยประกอบส่งเสริมอีกส่วนหนึ่งด้วย เพราะเหตุว่าวิชาการทั้งปวงมีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันอยู่ไม่มากก็น้อย. ถ้าขาดความรู้ด้านกว้าง จะทำให้บุคคลมีความรู้ความคิดคับแคบ ทำการงานได้ไม่คล่องตัว. บัณฑิตจึงจำเป็นต้องพัฒนาความรู้ให้ก้าวหน้าทันการณ์ทันงานอยู่ตลอดเวลา. อีกประการหนึ่ง การใช้วิชาความรู้นั้นก็สำคัญ ต้องปฏิบัติให้ถูกหลักจึงจะเกิดประโยชน์ที่พึงประสงค์. ประการแรก ผู้มีวิชา ต้องใช้วิชาของตนด้วยความจริงใจและเที่ยงตรง หมายถึงจริงใจเที่ยงตรงต่องาน ต่อเหตุผล ความถูกต้อง และต่อหลักวิชา ไม่บิดเบือนใช้หลักวิชาเพื่อหาประโยชน์ที่มีใช้เป้าหมายของกิจที่กระทำ. ประการต่อไป ต้องปฏิบัติภาระทั้งปวงด้วยความอดทนและเพ่งพินิจให้งานบังเกิดผลและก้าวหน้าต่อไปโดยไม่ชักช้า จนบรรลุจุดหมาย. ประการที่สำคัญ ต้องพยายามใช้ความคิด ความเฉลียวฉลาด ปรับปรุงตัวปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพเสมอ พร้อมทั้งพยายามประสานงานประสานประโยชน์กับทุกคนและทุกฝ่ายที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องด้วย โดยสอดคล้องทั่วถึง. งานจึงจะสัมฤทธิ์ผลเป็นประโยชน์ที่พึงประสงค์ คือ เป็นประโยชน์แก่งาน แก่ตัวผู้ปฏิบัติ และแก่ส่วนรวมพร้อมทุกคน. จึงขอให้บัณฑิตนำสิ่งที่พูดนี้ ไปพิจารณาให้เข้าใจเพื่อใช้เป็นแนวทางต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความเข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา สามารถปฏิบัติหน้าที่การงานทั้งปวงให้บรรลุผลสำเร็จ ทั้งขอให้มีความสุข ความเจริญมั่นคงและความก้าวหน้ารุ่งเรืองในชีวิตพร้อมทุกประการ.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๓๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยความเจริญมั่นคง ขอแสดงความชื่นชมกับทุกคนที่ได้รับเกียรติพร้อมทั้งความสำเร็จในการศึกษา

ตามรายงานของนายกสภามหาวิทยาลัย ฟังได้ว่า มหาวิทยาลัยมหิดลวางแนวทางฝึกฝนนักศึกษาไว้เป็นอย่างดี ทั้งในด้านการศึกษาวิจัย และด้านปฏิบัติการจริง ในรูปของการให้บริการแก่สังคม เพื่อให้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยมหิดลทุกคนมีความรู้ความสามารถครบถ้วนเพียงพอ ที่จะนำไปใช้ประกอบการงาน สร้างความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้าให้แก่ตนเอง แก่งาน และแก่ส่วนรวมได้โดยสมบูรณ์

ปัจจัยสำคัญที่จะเกื้อกูลและส่งเสริมให้บุคคลประสบความสำเร็จพร้อมทั้งความเจริญมั่นคงในชีวิตได้แน่นอนนั้น ยังมีอีกส่วนหนึ่ง คือความสามารถในการวินิจฉัยตัดสินปัญหา การวินิจฉัยตัดสินปัญหามีหลายระดับ อย่างหยาบที่สุด ได้แก่วินิจฉัยตัดสินตามความพอใจ ไม่อาศัยเหตุผลและหลักเกณฑ์ อีกอย่างหนึ่ง วินิจฉัยตัดสินตามประสบการณ์ที่เคยชิน และทำตาม ๆ กัน ซึ่งเหนือขึ้นมากว่าอย่างแรก แต่ยั้งถือว่าถูกต้องที่เดียวไม่ได้ เพราะขาดการพิจารณาสอบสวนที่แน่ชัด อย่างที่สาม ได้แก่การวินิจฉัยตัดสินโดยอาศัยการพิจารณาวิเคราะห์ปัญหาอย่างถี่ถ้วน ให้ประจักษ์ความจริงทุกแง่มุม ทั้งสอบสวนเทียบเคียงจนเห็นชัดว่าถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควรอย่างไร เพียงใด ตามหลักวิชา หลักเหตุผล และหลักจริยธรรม ซึ่งนับเป็นการตัดสินวินิจฉัยที่ละเอียดรอบคอบ ประกอบด้วยหลักเกณฑ์อันสมบูรณ์ สามารถนำไปปรับใช้ในการแก้ไขปัญหาทั้งปวงในชีวิตได้อย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพ

จึงใคร่ขอให้บัณฑิตทั้งหลายผู้มีปัญญาและความปรารถนาอันสูง ได้นำเรื่องการวินิจฉัยปัญหาที่กล่าวนี้ไปคิดพิจารณาให้เห็นชัด เพื่อประโยชน์ของตนเอง และในโอกาสนี้ ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสำเร็จ ความสมหวัง พร้อมทั้งความก้าวหน้ารุ่งเรืองในอนาคต สมตามที่ตั้งมุ่งหมายไว้ทุก ๆ ประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๓๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในวาระนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการทั้งปวงของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้ามาด้วยความมั่นคง เป็นที่น่าพอใจ ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและได้รับความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยที่มอบปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า

วันนี้อธิการบดีได้กล่าวเน้นอย่างหนักแน่นและชัดเจน ว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมุ่งหมายจะสร้างบัณฑิตที่เพียบพร้อมด้วยสติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม และความรับผิดชอบ ให้เป็นผู้สร้างสรรค์ประโยชน์และความเจริญแก่สังคม ข้อที่กล่าวมีความหมายสำคัญลึกซึ้ง ซึ่งบัณฑิตทุกคนควรจะต้องศึกษาทบทวนให้เข้าใจชัด พร้อมทั้งรับมายึดถือเป็นหลักการประจำตัวอย่างเหนียวแน่น ท่านทั้งหลาย ส่วนใหญ่คงจะได้มีตำแหน่งที่เป็นนักวิชาการ หรือเป็นผู้ใช้วิชาการปฏิบัติงาน แต่ละคนจำเป็นต้องรักษาความรู้ความสามารถทางวิชาการของตนไว้ให้มั่นคง พร้อมทั้งพัฒนาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป ด้วยความกระตือรือร้น ด้วยความพากเพียรขวนขวาย และด้วยสายตาอันแหลมคมกว้างไกล จักได้สามารถใช้วิชาความรู้สร้างสรรค์ประโยชน์และความเจริญให้แก่ส่วนรวมได้แท้จริง

ความรู้ที่ใช้ปฏิบัติงานนั้น นอกจากความรู้ทางวิชาการที่กล่าวแล้ว ยังมีความรู้สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่เป็นของคู่กัน ได้แก่ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ ซึ่งอธิบายได้ว่า ในชีวิตของคนเราแต่ละคนต้องผ่านพบเรื่องราวและเหตุการณ์หลายหลากมากมายมาตั้งแต่เกิด หลายเรื่องหลายสิ่งเป็นปัญหา ที่ต้องนำมาขบคิดหาเหตุผล ความกระจ่างจริง เพื่อยุติแก้ไข ประสบการณ์ในการพิจารณาแก้ปัญหาเหล่านี้ ย่อมสั่งสมเพิ่มพูนขึ้นเป็นความรู้ ความฉลาดอันกว้างขวางลึกซึ้ง ซึ่งถ้ารู้จักนำมาปรับใช้ควบคู่กับความรู้ทางวิชาการ ให้ถูกถ่วงพอดีเหมาะพอดีด้วยความเพ่งพินิจโดยละเอียดรอบคอบแล้ว จะยังประโยชน์แก่การปฏิบัติงานอย่างวิเศษสุด

หวังว่าบัณฑิตจะได้นำเรื่องการพัฒนาความรู้ที่พูดวันนี้ ไปพิจารณาให้ถี่ถ้วนอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติสำหรับแต่ละคนต่อไป ขออวยพรให้ประสบความสุข ความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตสมปรารถนาทุกประการ.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๓๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงกิตติคุณและผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

เมื่อวาน ได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า บัณฑิตมีหน้าที่ทำงานสร้างสรรค์ความเจริญด้านต่าง ๆ ให้แก่สังคม ในฐานะนักวิชาการหรือผู้ประกอบการที่ใช้หลักวิชา ดังนั้น แต่ละคนจึงต้องรักษาความรู้ความสามารถด้านวิชาการของตนเองไว้ให้ได้ตลอด พร้อมทั้งพัฒนาให้องกงามก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป วันนี้ขอพูดกับท่านทั้งหลายถึงหลักการและแนวทางในการใช้หลักวิชา ให้บรรลุประโยชน์ที่พึงประสงค์อย่างถูกถ้วนแท้จริง

ประการแรก ในฐานะผู้มีวิชาการและวิชาชีพระดับสูง ท่านจะต้องซื่อตรงบริสุทธิ์ใจต่อวิชาการและวิชาชีพของท่าน หมายความว่าแต่ละคนจะต้องพยายามควบคุมความคิดจิตใจให้มั่นคง หนักแน่น และรอบคอบในการใช้หลักวิชา ไม่นำวิชาการซึ่งเป็นของสูงไปใช้ด้วยความประมาทมักง่าย เพราะการกระทำดังนั้นเป็นการทำลายวิชาการและทำลายเกียรติภูมิของตนโดยตรง ทั้งยังอาจก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้มากมายอีกด้วย ประการที่สอง จะต้องเข้าใจให้ถูกว่าการซื่อตรงบริสุทธิ์ใจต่อวิชาการนั้น มิได้หมายถึงการยึดติดในตำราหรือในทฤษฎีจนเหนียวแน่น หากมุ่งหมายให้สำเหนียกตระหนัก ว่าหลักวิชาทั้งหลายจำเป็นต้องประยุกต์ใช้ด้วยวิจารณญาณ ให้ถูกเหตุถูกผล ให้ถูกลัดถูกส่วน และให้ประสานสอดคล้องกับวิชาการด้านอื่น ๆ อย่างพอเหมาะพอดี ประการสำคัญ ผู้ตั้งใจปรารถนาจะใช้วิชาให้เกิดประโยชน์สร้างสรรค์อย่างแท้จริงนั้น จะต้องตั้งอยู่ในคุณความดี ให้คุณความดีเป็นพื้นฐานรองรับความประพฤติปฏิบัติทุกอย่างอยู่ตลอดเวลา เชื่อว่าถ้าบัณฑิตยึดถือกฎเกณฑ์ทั้งสามประการที่กล่าวนี้โดยครบถ้วนสม่ำเสมอ จะสามารถนำวิชาการมาใช้ให้สำเร็จประโยชน์อันสมบูรณ์ได้ตามประสงค์

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความเจริญมั่นคงในหน้าที่การงาน และความสำเร็จราบรื่นในชีวิตทุกประการ ทั้งขอให้ทุกท่านที่ประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๓๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ที่ได้รับรางวัลทุก ๆ คน

สองวันที่แล้ว ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า บัณฑิตส่วนใหญ่จะต้องประกอบการทำงานโดยใช้หลักวิชา จึงจำเป็นต้องรักษาความรู้ความสามารถทางวิชาการในตนเองไว้ให้ได้ตลอด ทั้งต้องพัฒนาให้งอกงามก้าวหน้าต่อไปโดยไม่หยุดยั้ง นอกจากนั้น ยังได้กล่าวถึงการใช้วิชาการ ว่าจะต้องใช้ด้วยความสุจริตบริสุทธิ์ใจและความสุซุรอบคอบ เพื่อประโยชน์สร้างสรรค์อย่างแท้จริง จึงจะบังเกิดผลที่พึงประสงค์ให้ได้สมบูรณ์ วันนี้ จะพูดกับท่านถึงหลักสำคัญในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ต่อไปข้างหน้าเมื่อเข้ารับหน้าที่งานแล้ว บัณฑิตจะต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นมากมาย แต่ละคนจึงควรทราบให้แน่ชัด ว่าคนที่ร่วมงานกันในหน่วยงานทั้งหลายนั้น อาจแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่มใหญ่ ๆ คือกลุ่มที่มีความรู้ในเชิงทฤษฎีสูง กับกลุ่มที่มีความชัดเจนชำนาญ เพราะมีประสบการณ์ในทางปฏิบัติมาก เมื่อมาทำงานร่วมกัน ทั้งสองฝ่ายควรเล็งเห็นความสำคัญในกันและกัน และยอมรับว่าความรู้ความสามารถที่แต่ละคนมี เป็นสิ่งที่มีคุณค่า ความเข้าใจซึ่งกันและกันนี้ จะทำให้แต่ละคนยกย่องให้เกียรติกัน และยินดีที่จะเรียนรู้จากกันและกัน เพื่อพัฒนาความสามารถของตนในการทำงานให้สูงขึ้น เมื่อผู้ทำงานมีสมรรถนะสมบูรณ์ และปฏิบัติร่วมกันด้วยความเข้าใจอันดี ก็จะเกื้อกูลให้การทำงานทุกอย่างดำเนินไปได้โดยราบรื่น มีประสิทธิภาพ และบรรลุผลอันพึงประสงค์ทุกส่วน จึงขอให้บัณฑิตพยายามปฏิบัติฝึกฝนในเรื่องการปรับตัวปรับความคิดให้สอดคล้องกับผู้ร่วมงาน ตามที่กล่าวนี้ ให้ได้สำเร็จ

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิดสติปัญญา สามารถประสานงานประสานประโยชน์กับทุกฝ่ายทุกคนได้เป็นอย่างดี ทั้งให้มีความสุขและความเจริญสวัสดิ์พร้อมทุกเมื่อจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกครั้งหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยความเจริญมั่นคง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

วิชาการต่าง ๆ ที่ท่านทั้งหลายได้ศึกษาสำเร็จมา เป็นสิ่งที่มีคุณค่า สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานสร้างสรรค์ความเจริญทั้งปวงได้เป็นอย่างดี. ในการสร้างสรรค์ความเจริญนั้น นอกจากจะต้องอาศัยวิทยาการที่ดีแล้ว บุคคลยังจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ เกื้อหนุนด้วย อีกหลายอย่าง. อย่างหนึ่ง จะต้องอาศัยความเป็นคนดี คือ ความเป็นคนที่สะอาดสุจริตในการกระทำและความคิด ทั้งมีปัญญา ความฉลาดรู้ในเหตุ ในผล ในความเจริญ ความเสื่อม. อีกครั้งหนึ่ง จะต้องอาศัยความขยันหมั่นปฏิบัติด้วยความเอาใจใส่ ความเพ่งพินิจ และความละเอียดรอบคอบ ไม่ประะกอบกิจการงานโดยประมาทหละหลวม. ประการสำคัญ จะต้องอาศัยการปฏิบัติที่ถูกต้องและพอเหมาะพอดีในงานทั้งปวง เพราะงานทุกอย่างย่อมมีแนวทาง ขั้นตอน และกระบวนการที่แน่นอนสำหรับปฏิบัติอยู่. ผู้ปฏิบัติจำเป็นจะต้องเพ่งพิจารณาให้เห็น และปฏิบัติให้ถูก ให้ตรง ให้พอเหมาะ จึงจะทำให้งานสำเร็จผลสมบูรณ์ได้. ถ้าปฏิบัติไม่ตรง ไม่พอเหมาะ ก็ยากที่งานจะบรรลุถึงเป้าหมาย ชำร่วยอาจก่อให้เกิดผลเสียหายได้ เช่น ถ้าทำเรื่องธรรมดาให้เป็นเรื่องใหญ่เรื่องยากเกินกว่าเหตุ ก็จะทำให้เกิดความสับสนซับซ้อนและปัญหายุ่งยากหยาบหยาบขึ้น ทำให้ผู้ปฏิบัติต้องเคร่งเครียดและสับสน จนแก้ปัญหาไม่ตก เป็นเหตุให้งานที่ทำยึดเยื้อ ล่าช้า และเสียผล เปลืองแรง เปลืองเวลา เปลืองงบประมาณไป ไม่คุ้มค่า.

ปัจจัยเกื้อกูลความเจริญก้าวหน้าที่กำลังกล่าวแล้วนี้ จะเกิดขึ้นในตัวบัณฑิตได้ทางเดียว โดยการศึกษาปฏิบัติ และฝึกหัดอบรมตนเองด้วยตนเอง. จึงขอฝากให้แต่ละคน และทุกคน ตั้งใจพยายามทำตัว ทำงาน และใช้วิชาความรู้อย่างฉลาดมีหลักเกณฑ์ อย่าปล่อยตัวปล่อยใจให้ประมาทพร่อง. ความเจริญวัฒนาที่ต่างคนปรารถนาปรารถนาก็จะบังเกิดขึ้น ให้ได้ชื่นชมสมประสงค์.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกายใจ และความคิดวิทยาการ เพื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่ทุกอย่างได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งให้ประสบความสำเร็จ ความเจริญ และความสุขสวัสดิ์ทุกประการในชีวิต.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๑
ณ ห้องประชุมใหญ่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๓๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกราวหนึ่ง และได้รับทราบรายงานความเจริญก้าวหน้าของกิจการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขยายและเพิ่มสาขาวิชาการใหม่ขึ้น เพื่อสร้างบัณฑิตที่มีคุณภาพออกไปปฏิบัติงานสนองนโยบายการพัฒนาประเทศและความต้องการของสังคม.

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมทั้งบัณฑิตทุกสาขา ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

พิธีรับปริญญาบัตรนี้มีความหมายสำคัญมากสำหรับบัณฑิตทั้งหลาย เพราะเป็นการประกาศรับรองวิทยฐานะของแต่ละคนให้ปรากฏแก่มหาชน ว่าเป็นผู้มีความรู้ ความฉลาด และความสามารถพร้อม ควรจะยกย่องไว้วางใจให้ประกอบกิจการที่สำคัญของบ้านเมืองได้. ดังนี้ บัณฑิตจึงมีหน้าที่ผูกพันและความรับผิดชอบเกิดขึ้น ที่จะต้องประพฤติปฏิบัติตนและปฏิบัติงานให้สมควรแก่วิทยฐานะ ทั้งให้ตรงตามลัทธิคุณธรรมที่กล่าวปฏิญาณ. หมายความว่าแต่ละคนจะต้องสร้างความสำเร็จให้แก่ตนเองให้สมบูรณ์ ทั้งด้านงานอาชีพ ทั้งด้านเกียรติคุณความดี และด้านการบำเพ็ญประโยชน์แก่ส่วนรวมและชาติบ้านเมือง. การสร้างความสำเร็จดังกล่าว จำต้องอาศัยปัจจัยประกอบพร้อมกันอย่างน้อยสามส่วน. ส่วนแรก ได้แก่ความรู้ความสามารถทางวิชาการ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับนำมาใช้ปฏิบัติงาน. ส่วนที่สอง ได้แก่จิตใจที่สุขภาพสมบูรณ์ และมีความเข้มแข็งหนักแน่นในเหตุผลในความสุจริตถูกต้อง ในหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นพื้นฐาน ที่จะรองรับวิชาความรู้และความคิดอ่าน ทั้งปวงไว้ให้มั่นคง มิให้หวั่นไหวและผันแปรไปในทางที่เสื่อมเสียหาย. ส่วนที่สาม ได้แก่ความรู้รอบรู้และความคิดอ่านที่กว้างไกลมีหลักเกณฑ์กับทั้งความเฉลียวฉลาดคล่องตัวในการติดต่อประสานงานประสานประโยชน์กับทุก ๆ ฝ่าย ซึ่งจะส่งเสริมให้สามารถปฏิบัติภารกิจทุกด้านให้ลุล่วงได้โดยราบรื่นและมีประสิทธิภาพ. ปัจจัยทั้งสามส่วนนี้ เมื่อประกอบพร้อมกันเข้าครบถ้วนย่อมบันดาลให้กิจการทั้งปวงสำเร็จผลที่พึงประสงค์ได้ทุกอย่าง. จึงใคร่ขอให้บัณฑิตผู้มีปัญญาและความปรารถนาอันสูง ได้นำเอาเรื่องการสร้างสรรคความสำเร็จที่กล่าว ไปพิจารณาให้เห็นชัด. และในโอกาสนี้ ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสุข ความสำเร็จ พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตตามที่มุ่งหมายไว้ทุก ๆ ประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพุธ ที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๓๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

รายงานของนายกสภาสถาบัน สรุปได้ชัดเจนว่ากิจการของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าทั้งสามแห่ง ดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี ได้รับความนิยมนยกย่องและสนับสนุนอย่างกว้างขวาง จากวงการศึกษา วิชาการ และอุตสาหกรรม ทั้งในและนอกประเทศ. ผลงานวิจัยและพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของสถาบัน สามารถนำมาใช้สร้างสรรคสิ่งประดิษฐ์และเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูงหลายอย่าง ซึ่งจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่การพัฒนาความเจริญด้านต่าง ๆ ของบ้านเมืองได้เป็นอย่างดี และเหมาะสมแก่ฐานะเศรษฐกิจ. ทำให้เห็นว่าการศึกษอบรมในสถาบันมีคุณภาพได้มาตรฐาน นักศึกษามีความรู้แน่นหนา มีสติปัญญาความคิดอ่าน มีความสามารถในเชิงปฏิบัติสูง ถูกต้องด้วยหลักวิชาและระบบงาน. บัดนี้ นักศึกษาของสถาบันสำเร็จเป็นบัณฑิตแล้ว อีกรุ่นหนึ่ง เป็นที่คาดหวังว่าจะออกไปเป็นกำลังปฏิบัติงานในหน่วยงานสำคัญต่าง ๆ ของบ้านเมือง. จึงขอให้แต่ละคนตั้งใจให้ดี และเตรียมตัวให้พร้อม ที่จะนำเอาความรู้ ความคิด ความฉลาดสามารถ ไปใช้ปฏิบัติพัฒนา งานของตน ๆ ให้บรรลุประสิทธิผลและก้าวหน้า. พร้อมกันนั้น ก็ให้พยายามศึกษาค้นคว้า และปฏิบัติฝึกฝน ให้ยิ่งชัดเจนคล่องแคล่วขึ้น ทั้งในทางวิชาการและในการปฏิบัติบริหารงาน ไม่ว่าจะป็นงานในหน้าที่เฉพาะตัว หรืองานที่จะต้องปฏิบัติให้ประสานสอดคล้องกับผู้อื่น เพื่อจักสามารถสร้างสรรค์ผลงานได้เป็นเลิศ ให้บังเกิดความสำเร็จและความเจริญมั่นคงแก่ตน แก่ชาติบ้านเมือง ได้พร้อมถ้วนตามที่มุ่งปรารถนา.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ กับทั้งผู้มาร่วมประชุมในพิธีทุกคน มีความสุข ความสวัสดิ์ และความก้าวหน้า รุ่งเรืองในชีวิตจงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันพุธ ที่ ๒๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านดำเนินมาด้วยดีอย่างน่าพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

วิทยาการแต่ละสาขา ที่บัณฑิตทั้งหลายศึกษาสำเร็จมานั้น มีคุณค่ามาก เพราะหากได้นำออกมาใช้ด้วยความฉลาดไตร่ตรอง ให้ถูกต้องตามหลักการและจุดหมายแล้ว อาจยังประโยชน์อันพึงประสงค์แก่ตนและบ้านเมืองได้ไม่มีจำกัด. จึงเป็นการสมควรยิ่ง ที่แต่ละคนจะพยายามปฏิบัติฝึกฝน ให้สามารถใช้วิทยาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ. ปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมให้เกิดความสามารถดังนั้น ได้แก่ความสุจริต หนักแน่น และเป็นระเบียบในการกระทำความประพฤติ อย่างหนึ่ง ในความคิดจิตใจ อีกอย่างหนึ่ง ความสุจริต หนักแน่น และเป็นระเบียบทั้งสองอย่างนี้ ต่างอาศัยกันและประกอบเกื้อกูลกันอยู่ตลอดเวลา. จำเป็นจะต้องอบรมบำรุง ให้เจริญมั่นคงขึ้นด้วยกัน. เมื่อจัดระเบียบในการกระทำและในความคิดได้พร้อมแล้ว ปัญญา หรือความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจนถ่องแท้ ตรงเป้าหมาย ตรงความจริง ก็จะเกิดขึ้น จะพิจารณาเรื่องราวหรือปัญหาใด ๆ ก็สามารถเข้าถึงแก่นแท้ของเรื่องนั้นปัญหาานั้นได้ทันที โดยปราศจากความลังเลสับสน ช่วยให้สามารถใช้วิทยาการสร้างสรรค์งานต่าง ๆ ได้ถูกต้อง พอเหมาะพอดี ไม่มีติดขัด และสัมฤทธิ์ผลที่มุ่งหมายสมบูรณ์บริบูรณ์ทุกส่วน. ในโอกาสสำคัญที่ท่านทั้งหลายจะออกไปประกอบการงาน ตามแนวทางที่ได้ศึกษาสำเร็จมานี้ จึงใคร่ขอฝากเรื่องการฝึกฝนความสุจริต หนักแน่น และเป็นระเบียบในกายในใจนี้ ให้ไปพิจารณาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อไป.

ขออวยพรให้ประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในการงาน และขอทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๓๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกรวาระหนึ่ง และได้ทราบวาทกิจกรทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยความมั่นคง. ขอแสดงความชื่นชมกับทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

การศึกษาชั้นมหาวิทยาลัยคือการศึกษาคนคว่ำ เพื่อสร้างเสริมและสะสมความรู้ ความชัดเจนในด้านวิชาการอย่างสูง และด้านการใช้ความคิดวิจารณ์ตามเหตุผล หลักวิชา ความถูกต้อง. ผู้มีปัญญาซึ่งได้ผ่านการศึกษาระดับนี้ จัดว่าเป็นบุคคลที่ทรงคุณค่า ผู้จะเป็นกำลังสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงทุกด้านของประเทศอย่างสำคัญต่อไป. เหตุนี้ บัณฑิตทั้งหลายจึงมีหน้าที่รับผิดชอบเกิดขึ้น ที่จะต้องนำความรู้ ความคิด และความสามารถชัดเจนของตนออกปฏิบัติงาน เพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวมและบ้านเมือง. การทำงานให้สำเร็จผลอันพึงประสงค์ได้ด้วยดีนั้น เบื้องต้น แต่ละคนจะต้องมีปณิธานที่เที่ยงตรง ในอันที่จะทำงานทำหน้าที่ด้วยความอุตสาหะพยายามและความหนักแน่นอดทน ให้บรรลุผลสำเร็จ. เมื่อจะเริ่มงานสิ่งใด ก็ให้พยายามคิดพิจารณาให้จนเห็นจุดหมาย เห็นสาระ และประโยชน์ที่แท้ของงานนั้นอย่างแจ่มแจ้ง แล้วจึงลงมือกระทำด้วยความตั้งใจ มั่นใจ และด้วยความรับผิดชอบอย่างสูง ให้งานดำเนินลุล่วงตลอดไปอย่างต่อเนื่อง โดยมีให้บกพร่องเสียหาย. ข้อสำคัญ ตลอดเวลาที่ปฏิบัติงาน ต้องพยายามควบคุมกายใจและความคิด ให้สงบตั้งมั่น และหนักแน่น อย่าให้คลายจากความเพียร และอย่าให้หวั่นไหวฟุ้งซ่านไปกับความพอใจไม่พอใจ หรืออุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ. นอกจากนั้นยังจะต้องมีความสุจริตใจและจริงใจต่อผู้เกี่ยวข้องร่วมงานทุกฝ่ายทุกคน พร้อมทั้งประพฤติปฏิบัติต่อกันและกันอย่างเหมาะสม ด้วยความเมตตาอารีและความไม่มีอคติ เพื่อให้สามารถร่วมงานประสานประโยชน์กันได้ อย่างสอดคล้องและมีประสิทธิภาพ. ข้อปฏิบัติที่นำมาฝากว่านี้ ใครจะขอให้บัณฑิตพิจารณานำไปปฏิบัติด้วยความใคร่ครวญ ให้ครบถ้วนและพอเหมาะพอดี เพราะเชื่อว่าจะช่วยให้แต่ละคนประสบความสำเร็จอันน่าพอใจในการทำงาน ทั้งจะเกื้อกูลให้มีความเจริญก้าวหน้าและความผาสุกราบรื่นในชีวิต พร้อมสมบูรณ์ในวันหน้า.

ขออวยพรให้บัณฑิตทั้งหลายมีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญาที่กล้าแข็งทุกเมื่อ เพื่อสามารถปฏิบัติกิจการงานให้บรรลุผลเลิศ บังเกิดประโยชน์ตามที่มุ่งหมายทุก ๆ ประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในวาระนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้ามาด้วยความมั่นคง เป็นที่น่าพอใจ ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและได้รับความสำเร็จในการศึกษาทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยที่มอบครูประจำสถาบันแก่ข้าพเจ้า

ป็นอธิการบดีได้กล่าวเน้นถึงจุดหมายในการสร้างบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอย่างชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง ข้อที่กล่าวมีความสำคัญมาก เพราะเป็นแม่บทใหญ่ ที่จะใช้เป็นเครื่องวัดคุณภาพของบัณฑิต พร้อมทั้งผลสำเร็จในการให้การศึกษาของมหาวิทยาลัย ได้เป็นอย่างดี

ความเป็นบัณฑิต นอกจากจะหมายรู้ได้ที่ความรู้และความฉลาดสามารถของบุคคล ในการใช้วิทยาการให้เกิดประโยชน์แล้ว ยังสังเกตทราบได้ที่การกระทำ คำพูด และความคิด อีกทางหนึ่ง บัณฑิตนั้น เมื่อจะทำจะพูด หรือจะคิด ย่อมพยายามทำให้ดี พูดให้ดี คิดให้ดีเสมอ ทำให้ดี หมายถึงทำด้วยความตั้งใจและจริงใจ ให้เป็นการสร้างสรรค์แท้ ไม่ว่าการเล็กรการใหญ่ ก็พยายามทำอย่างดีที่สุด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและประโยชน์ของการที่ทำงานนั้นโดยครบถ้วน ไม่ทำโดยเพทุบาย หรือมีเจตนาไม่บริสุทธิ์แอบแฝง การพูดให้ดี หมายถึงการกล่าววาจาชอบให้เกิดประโยชน์ เช่นกล่าวในสิ่งที่จะก่อให้เกิดความรู้ ความฉลาด ความเจริญ ความดี ความสามัคคี ประองตอง ไม่กล่าวในสิ่งที่ไม่รู้จริง ที่ก่อให้เกิดความสับสน หรือทำลายความดีงาม ความเจริญมั่นคง การคิดให้ดีนั้น หมายถึงการคิดด้วยความมีสติตั้งมั่น เป็นกลาง ไม่ถูกเหนี่ยวนำด้วยอคติ หากอาศัยความถูกต้อง ด้วยหลักวิชาเหตุผลความเป็นจริง และศีลธรรมจริยธรรม เป็นพื้นฐานเครื่องวินิจฉัย เพื่อให้ความคิดนั้นปราศจากพิษภัย เป็นคุณประโยชน์แท้จริง

บัณฑิตทั้งหลายจะทำ จะพูด จะคิดสิ่งใด ขอให้ทำ ให้พูด ให้คิดอย่างมีหลักการและความสำวรระวัง เพราะเชื่อว่าถ้าสามารถฝึกหัดปฏิบัติให้เคยชินเป็นนิสัย จะช่วยให้สมัครสมานเข้ากันได้เป็นอย่างดี ร่วมงานประสานประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะส่งเสริมให้แต่ละคนประสบความสำเร็จรุ่งโรจน์ในหน้าที่การงานได้เป็นแน่นอน

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมีความสุขสวัสดิ์ และความเจริญก้าวหน้ารุ่งเรืองในชีวิต ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาประชุมกันในพิธีนี้ ถึงพร้อมด้วยความวัฒนาผาสุกทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๓๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงกิตติคุณ ผู้ได้รับรางวัลงานวิจัยดีเด่น และผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้พูดในที่ประชุมถึงความเป็นบัณฑิต ว่าความเป็นบัณฑิตนั้นย่อมสื่อแสดงออกให้เห็นได้ในการกระทำ วาจา และความคิด. จึงได้แนะนำให้แต่ละคนฝึกอบรมการกระทำ คำพูด ความคิด ให้สุจริต และเป็นไปในทางสร้างสรรค์ วันนี้ จะได้พูดกับท่านถึงการแก้ปัญหาในการทำงาน.

ในการปฏิบัติงานนั้น ย่อมมีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นได้เสมอ. เมื่อปัญหาเกิดขึ้น ต้องรีบแก้ไข อย่าทิ้งไว้ให้พอกพูนลุกลามจนแก้ยาก. ขอให้ทุกคนระลึกว่าปัญหาทุกอย่างมีทางที่จะแก้ไขได้. ถ้าแก้คนเดียวไม่ได้ ก็ช่วยกันคิดช่วยกันแก้หลาย ๆ คน หลาย ๆ ทาง ด้วยความร่วมมือปรองดองกัน. ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น จักได้ไม่กลายเป็นอุปสรรคขัดขวาง และบั่นทอนทำลายความเจริญและความสำเร็จของการทำงาน. ตัวการที่จะทำให้แก้ปัญหาไม่ออก ทั้งทำให้ปัญหายุ่งยากยิ่งขึ้นนั้น คือจิตใจและความคิดที่ถูกอคติครอบงำ. คนเรา เมื่อมีอคติแล้ว มักมองไม่เห็นความจริง หรือถึงจะเห็น ก็ไม่ยอมรับ. และเมื่อไม่เห็นหรือไม่ยอมรับความจริงแล้ว ก็ทำให้ไม่ทราบต้นเหตุของปัญหา และแก้ปัญหาไม่ออก ยิ่งไปกว่านั้น ยังจะถูกอคติซ้ำเติมให้เข้าใจผิด แล้วก่อปัญหาให้ใหญ่โตซับซ้อนไม่สิ้นสุด. วิธีแก้ปัญหานั้น ก่อนอื่นจำเป็นต้องทำให้มั่นคงเป็นกลางให้ได้ เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ปัญหา และพิจารณาหาเหตุให้ทราบแจ่มชัด. การเห็นเหตุของปัญหาอย่างถูกต้องชัดเจน จะช่วยให้คิดเห็นทางแก้ไข และทราบว่า การแก้ปัญหานั้น ๆ ควรจะกระทำโดยวิธีใด จะกระทำได้โดยลำพังตนเอง หรือต้องอาศัยความร่วมมือช่วยเหลือจากผู้อื่น ฝ่ายใด อย่างไรบ้าง. จึงขอให้บัณฑิตนำวิธีแก้ปัญหาในการทำงานตามที่กล่าวนี้ ไปคิดพิจารณา ดูให้ได้ประโยชน์ สำหรับการสร้างงานสร้างอนาคตอันเจริญมั่นคงของท่านในวันข้างหน้า.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต และมีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน ตามปณิธานปรารถนา ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์ทุกเมื่อจงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ ที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๓๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ที่ได้รับรางวัลและทุนการศึกษาทุก ๆ คน

สองวันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความสำคัญสองประการ ประการแรก พูดถึงความเป็นบัณฑิต ว่าความเป็นบัณฑิตย่อมแสดงออกให้เห็นในการกระทำ คำพูด และความคิด บัณฑิตจึงควรฝึกหัดระมัดระวังการทำ การพูด การคิด ให้สุจริตและสร้างสรรค์ ประการที่สอง ได้พูดถึงการแก้ปัญหาในการทำงานว่าการทำจิตใจให้มั่นคงและเป็นอิสระจากอคติ เป็นปัจจัยสำคัญอย่างเอกของการแก้ปัญหา วันนี้จะพูดกับท่านทั้งหลายถึงการทำให้บรรลุผลและเจริญมั่นคง

การที่บุคคลจะกระทำการใดสิ่งใดให้สำเร็จผลอันพึงประสงค์ได้สมบูรณ์แน่นอน จะต้องมีความกายภาพในตนเองเป็นกำลังส่งเสริม ศักยภาพอันเป็นกำลังอย่างหนึ่งที่หนึ่ง ได้แก่ความเชื่อมั่นว่างานของตนนั้นมีประโยชน์ มีคุณค่าจริง อย่างที่สอง ได้แก่ความมีวินัยที่ดีและมั่นคง ที่จะควบคุมบังคับปกครองตน ให้ปฏิบัติภารกิจทุกอย่างด้วยความเข้มแข็งและสุจริต อย่างที่สาม ได้แก่ความมีสติและความละเอียดรอบคอบ ที่จะป้องกันตนเองมิให้ประมาทเลินเล่อ และจะดูแลการงานมิให้ผิดพลาดเสียหาย อย่างที่สี่ ได้แก่ความมีใจตั้งมั่นและแน่วแน่ที่จะปฏิบัติงานให้เที่ยงตรงสม่ำเสมอโดยไม่ขาดสาย ให้จนสำเร็จ อย่างที่ห้า ได้แก่ความรอบรู้และความเฉลียวฉลาดในเหตุในผล ที่จะนำมาใช้พิจารณาวินิจฉัยในการประกอบกิจการให้บรรลุผลเลิศ กำลังดังกล่าวต่างเป็นปัจจัยอาศัยและส่งเสริมซึ่งกันและกัน จะอำนวยผลสมบูรณ์ได้ ต้องประกอบกันพร้อมทั้ง ๕ ประการ ถ้าอย่างหนึ่งอย่างใดบกพร่องไป จะพาให้อย่างอื่นเสื่อมถอยตามกันไปหมด เพราะฉะนั้น เมื่อบัณฑิตจะศึกษาและเสริมสร้างกำลังภายในตนเองขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกระทำให้ครบ ให้พร้อม แล้วแต่ละคนจะเป็นผู้สามารถจากกล้า และจะประสบความสำเร็จพร้อมทั้งความเจริญมั่นคงในภารกิจทุกด้าน

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จความสุขความเจริญในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ทุกเมื่อจงทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๓๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในโอกาสนี้ และ
ได้ทราบว่าการกิจการทุกด้านของสถาบันดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิต
ทุกคน ที่ได้รับเกียรติ ได้รับรางวัล และได้รับความสำเร็จในการศึกษา.

วันนี้ อธิการบดีรายงานถึงภารกิจหลักข้อหนึ่งของสถาบัน ให้ทราบชัดเจนว่า สถาบันมุ่งสร้างเสริม
คุณภาพบัณฑิต ให้เป็นผู้จัดเจนด้วยวิชาการ เชี่ยวชาญเชิงปฏิบัติ และสามารถปรับปรุงตนเอง ให้ก้าวทัน
วิวัฒนาการของเทคโนโลยี. ดังนี้ บัณฑิตจะทำตัวให้เฉื่อยช้าล่าช้าหลังไม่ได้ แต่หากจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้า เพิ่มพูน
ความรู้ความสามารถของตนอยู่ตลอดเวลา. การศึกษาค้นคว้าที่สำคัญและจำเป็นอย่างแรก คือการศึกษาทางแนวลึก
อันได้แก่การฝึกฝนค้นคว้าวิชาเฉพาะของแต่ละคน ให้เชี่ยวชาญแตกฉานลึกซึ้ง และพัฒนาก้าวหน้า. พร้อมกันนั้น
ในฐานะนักปฏิบัติ ซึ่งจะต้องทำงานและแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกับผู้อื่นฝ่ายอื่นอยู่เป็นประจำ ทุกคนจำเป็นต้องศึกษา
ทางแนวกว้างควบคู่กันไปด้วย. การศึกษาตามแนวกว้างนี้ หมายถึงการศึกษาให้รู้ ให้ทราบ ถึงวิทยาการสาขาอื่น ๆ
ตลอดจนความรู้รอบตัวเกี่ยวกับสภาวะและวิวัฒนาการของบ้านเมืองและสังคมในทุกแง่มุม เพื่อช่วยให้มองเห็น
ให้เข้าใจปัญหาต่าง ๆ อย่างชัดเจนถุกถ้วน และสามารถนำวิชาการด้านของตน ประสานเข้ากับวิชาการด้านอื่น ๆ
ได้โดยสอดคล้อง ถูกต้อง และเหมาะสม. ในวาระสำคัญ ก่อนที่ท่านทั้งหลายจะออกไปเริ่มต้นชีวิตการงานนี้
ใคร่ขอฝากข้อแนะนำตามที่กล่าว ให้นำไปคิดพิจารณาและปฏิบัติ ให้บังเกิดประโยชน์อันพึงประสงค์ ทั้งแก่ตน
ทั้งแก่ชาติบ้านเมืองโดยส่วนรวมต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญยั่งยืนในหน้าที่การงาน
และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติ ได้รับรางวัล และได้รับความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวันวาน ได้พบกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า บัณฑิตของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลได้ชื่อว่า เป็นทั้งนักวิชาการและนักปฏิบัติที่สามารถ จึงจำเป็นต้องปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ ด้วยการศึกษาค้นคว้า เพิ่มพูนความรู้ทั้งทางลึกและทางกว้าง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานสร้างสรรค์ความสำเร็จความเจริญของตนและส่วนรวม ได้ดังประสงค์.

วันนี้ ใครจะแนะนำหลักการสำคัญในการนำความรู้ความสามารถ ไปใช้ปฏิบัติงานให้ได้ผล ลักสองข้อ. ข้อแรก ในฐานะที่เป็นนักวิชาการ บัณฑิตควรรักษาความบริสุทธิ์ใจ และความซื่อตรงต่อหลักวิชาของตนไว้ อย่างเหนียวแน่นสม่ำเสมอ ซึ่งหมายความว่าแต่ละคนจะต้องควบคุมความคิดจิตใจให้มั่นคงหนักแน่น มิให้ประมาท มั่งง่าย ใช้วิชาการอย่างผิด ๆ จนเกิดความเสียหาย ทำลายเกียรติและวิชาของตน หากแต่ต้องระวังตั้งใจใช้หลักวิชาให้ถูกถ้วน และเป็นประโยชน์สร้างสรรค์. ข้อที่สอง บัณฑิตจะต้องเข้าใจอย่างแท้จริง ว่าความบริสุทธิ์ใจ และซื่อตรงต่อหลักวิชานั้น หาใช่การยึดติดอยู่กับตำราหรือทฤษฎีอย่างเหนียวแน่นไม่ เพราะหลักวิชาและทฤษฎีทั้งหลายนั้น จำเป็นจะต้องนำมาใช้ด้วยความเพ่งพินิจ และความคิดพิจารณาที่ละเอียดรอบคอบ ให้ถูกหลักการ ถูกเหตุผล ถูกสัดส่วน เพื่อให้ประสานกับวิชาการอื่น ๆ ได้โดยสอดคล้อง คล่องตัว พอเหมาะพอดี. นักปฏิบัติ ผู้ฉลาดใช้หลักวิชา จึงคำนึงถึงผลเลิศตามวัตถุประสงค์ กับทั้งประโยชน์อันยั่งยืนไปไพบูรณ์ของการที่ทำการที่สำคัญ และเมื่อจะลงมือทำงาน ย่อมพยายามเพ่งพิจารณา มิให้การใช้วิชาความสามารถของตนผิดเป้าหมายไร้ผล. หวังว่าท่านทั้งหลายจะนำหลักการนี้ ไปขบคิดให้ได้ประโยชน์ เพื่อการสร้างสรรค์เสริมความสุขความเจริญให้แก่ตน แก่ส่วนรวมในวันข้างหน้า

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จทุกประการในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองและมั่นคงในหน้าที่การงาน. ขอทุก ๆ ท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ จงมีความสุขสวัสดิ์ทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันเสาร์ ที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๓๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติ ได้รับรางวัล และได้รับความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดในที่ประชุมนี้ ว่าบัณฑิตของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลได้ชื่อว่าเป็นทั้งนักวิชาการและนักปฏิบัติที่สามารถ จึงควรต้องปรับปรุงตัวให้พัฒนาก้าวหน้าอยู่ตลอดเวลา ด้วยการเอาใจใส่ศึกษาค้นคว้า ทั้งทางลึกและทางกว้าง พร้อมกันนั้น ควรจะต้องใช้วิชาความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจและความฉลาดรอบคอบ เพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ตน ประโยชน์ส่วนรวม ให้สำเร็จผล.

การสร้างสรรค์ประโยชน์ดังกล่าวจะสำเร็จผลมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับการกระทำ ความประพฤติปฏิบัติ และความคิดเห็นของแต่ละคน. ถ้าคิดได้ดีได้ถูก ประพฤติปฏิบัติได้ดีได้ถูก ก็มีความสำเร็จสูง. ถ้าเป็นตรงกันข้าม ก็ยากที่จะประสบความสำเร็จสมหวังได้. การคิดการปฏิบัติให้ถูกให้ดีนั้น ก็คือการคิดและปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักการ หลักวิชา หลักเหตุผล และหลักสุจริตธรรม. ผู้มุ่งหมายจะสร้างสรรค์ประโยชน์และความเจริญ จึงควรพยายามปฏิบัติฝึกฝนตนเองให้มีความคิดจิตใจที่เที่ยงตรงและมั่นคงเป็นกลาง เป็นอิสระจากอคติ ซึ่งมีหลักฝึกหัดที่สำคัญประกอบส่งเสริมกันอยู่สองข้อ. ข้อแรก ให้หัดพูดหัดทำหัดคิดด้วยสติรู้ตัวอยู่เสมอ เพื่อหยุดยั้งและป้องกันความประมาทพลาดผิดและอคติต่าง ๆ มิให้เกิดขึ้น. ข้อสอง ให้หัดใช้ปัญญาความฉลาดรู้ เป็นเครื่องวิเคราะห์และวินิจฉัยเรื่องราวปัญหาต่างๆ ทุกอย่าง ที่จะต้องขบคิดแก้ไข เพื่อช่วยให้เห็นเหตุเห็นสาระได้ชัดและวินิจฉัยเรื่องราว “ปัญหาต่าง ๆ ทุกอย่างที่จะต้องขบคิดแก้ไข เพื่อช่วยให้เห็นเหตุเห็นสาระได้ชัดและวินิจฉัย” ได้ถูกต้องเที่ยงตรง ว่าข้อที่เท็จ ที่จริง ที่ถูก ที่ผิด ที่เป็นประโยชน์ ที่มีประโยชน์ อยู่ตรงไหน. สติ และปัญญาที่ได้ฝึกฝนใช้จนคล่องแคล่วเคยชินแล้ว จะรวมเข้าเป็นสติปัญญา ที่จะส่งเสริมให้บุคคลสามารถคิดอ่าน และประพฤติปฏิบัติ ได้ถูก ได้ดี ให้เกิดประโยชน์แก่ตนแก่ส่วนรวม ได้สมบูรณ์พร้อมทุกส่วน.

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนมีกำลังกายใจที่เข้มแข็งมั่นคง พร้อมทั้งจะปฏิบัติภารกิจช่วยตนและช่วยชาติบ้านเมืองได้เต็มแรง ทั้งให้มีความสุข มีความสัมฤทธิ์ผลในสิ่งที่ปรารถนาตามทำนองคลองธรรมทุกประการ และทุกเมื่อ ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาร่วมในพิธีนี้ ประสบความสุขสวัสดิ์สืบไป.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๓๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และได้ทราบรายงาน ว่ากิจการของมหาวิทยาลัยทุกด้านดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีอย่างน่าพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ. ขอขอบใจมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่มอบปริญญา วิทยาศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ข้าพเจ้า.

เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว บัณฑิตส่วนใหญ่คงจะได้ทำงานที่ต้องใช้วิชาการเป็นหลักตลอดไป. ตัวท่าน กับวิชาการจึงแยกจากกันไม่ได้ หมายความว่าแต่ละคนจะต้องติดตามศึกษาวิชาการที่พัฒนาก้าวหน้าอยู่เสมอ อย่างใกล้ชิด. ทางที่ดีที่สุดในการศึกษาเพิ่มเติม ก็คือการตั้งกฎหรือวินัยให้แก่ตนเอง ว่าจะต้องปฏิบัติศึกษา อย่างสม่ำเสมอเป็นกิจวัตร จนเคยชินเป็นนิสัย เพื่อให้รู้สึกว่าการศึกษานั้นมิได้เป็นภาระ หากแต่เป็นสิ่งที่น่าสนใจ กระทำได้สะดวกสบาย ด้วยความสนุกเพลิดเพลินและพึงพอใจ. การศึกษาที่ปฏิบัติได้อย่างถูกต้องครบถ้วน จะส่งเสริมให้ภูมิรู้และความสามารถสูงขึ้น ให้ความคิดอ่านกว้างขวาง ลึกซึ้ง ซึ่งจะใช้เป็นเครื่องตัดสินใจ แก้ไขปัญหา ต่าง ๆ ได้ ไม่จนปัญญา ทั้งสามารถเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น ได้ชัดเจน ทำให้ร่วมงานประสานประโยชน์กับทุกคน ทุกฝ่าย ได้อย่างราบรื่น. อีกประการหนึ่ง ในการปฏิบัติงานนั้น มีสิ่งสำคัญที่จะต้องกระทำอย่างสม่ำเสมออยู่อย่างหนึ่ง คือการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องราว ปัญหา ตลอดจนบุคคลต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย. การพิจารณาจำเป็นต้องกระทำอย่างละเอียดรอบคอบทุกแง่มุม ด้วยหลักวิชาและความรอบรู้ที่ถูกต้อง ด้วยเหตุผลที่ครบถ้วนและหนักแน่น และสำคัญที่สุด ด้วยความคิดจิตใจที่สุจริต ตั้งมั่น เป็นกลาง ไม่ถูกอคติเหนี่ยวนำ จึงจะช่วยให้เข้าใจปัญหาทุกด้าน และบุคคลทุกคน ได้กระจ่างแจ่มแจ้ง ทั้งในแง่ดีแง่เสีย และสามารถนำข้อมูลตามที่เป็นจริง มาเทียบเคียงและ วินิจฉัยการปฏิบัติทุกสิ่งได้โดยไม่ผิดพลาด. บัณฑิตผู้ปรารถนาความเจริญมั่นคงในชีวิตและการงาน จึงควรจักได้ พยายามศึกษาเพิ่มพูนความรู้ และฝึกอบรมความคิดพิจารณา ให้สมบูรณ์บริบูรณ์ตามที่กล่าวแล้วทั้งสองประการ.

ขออวยพรให้ทุกคนมีความสุข ความสำเร็จ ความรุ่งเรืองในชีวิตสมความปรารถนา และขอให้ทุกท่าน ที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความเจริญสวัสดิ์ทุกเมื่อจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๒
ณ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๓๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในวาระนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยเจริญมั่นคงเป็นที่น่าพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิพร้อมทั้งบัณฑิตทุกสาขา ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มอบครุฑปริญญารัฐศาสตร์ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ กับธรรมจักรทองคำอันเป็นสัญลักษณ์ของสถาบันแก่ข้าพเจ้า.

การศึกษาในมหาวิทยาลัย กล่าวตามหลัก เป็นการศึกษาเพื่อสร้างเสริมความเจริญงอกงามของบุคคลในทางวิชาการส่วนหนึ่ง ในทางความคิดอ่านอีกส่วนหนึ่ง ซึ่งเมื่อประกอบกันแล้ว จะทำให้บุคคลมีความสามารถสูง คือสามารถจะปฏิบัติงานสำคัญ ๆ ของส่วนรวมให้สำเร็จได้. วิชากับความคิดนี้เป็นปัจจัยคู่กันสำหรับใช้ทำงาน ความรู้วิชาการเป็นศักยภาพพื้นฐานในตัวบุคคล ความคิดอ่านเป็นตัวชักนำเอาวิชาการออกมาใช้. ถ้าคิดดี คิดเป็น ก็ใช้วิชาได้ผลเป็นการสร้างสรรค์ ถ้าคิดไม่ถูก ไม่เป็น ก็ใช้วิชาผิด ๆ พลาด ๆ ก่อเกิดผลเป็นความเสียหาย. บัณฑิตจึงต้องมีหลักในการคิด.

หลักสำคัญนั้นอยู่ที่ว่า เมื่อคิดเรื่องใดสิ่งใด ต้องทำใจให้มั่นคงเป็นกลาง มีเหตุมีผล มีความจริงใจ และสุจริตเที่ยงตรง เพื่อความคิดจักได้กระจ่าง แน่วแน่ เห็นถึงจุดหมายและประโยชน์ที่แท้ของภารกิจของตนอย่างถูกต้องครบถ้วน แล้วสามารถสรรหาหลักวิชาส่วนที่เหมาะสมที่ถูก มาใช้ปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ. ดังนั้น ไม่ว่าท่านทั้งหลายจะกระทำหน้าที่การงานใด จะวินิจฉัยปัญหาใด เมื่อใด ขอให้ใช้ความคิดพิจารณาอย่างรอบคอบและหนักแน่นจนรู้ชัด จงทุกเรื่องทุกคราวไป. การใช้ความคิดอย่างมีหลักนี้ ถ้าหากเพียรฝึกให้ต่อเนื่อง และจริงจัง จนเกิดเป็นนิสัยแล้ว จะทำให้แต่ละคนสามารถจำแนกความดีความชั่ว ความจริงความเท็จ ตลอดจนสิ่งที่เป็นประโยชน์มิใช่ประโยชน์ ได้อย่างถูกต้องคล่องแคล่ว เป็นอุปการะให้สามารถใช้วิชาการประกอบกิจการงานทุกสิ่งอัน ให้บรรลุความสำเร็จก้าวหน้าได้โดยสวัสดิ์และมั่นคง.

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสุขสมบูรณ์และความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตสมปรารถนา และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกร่มเย็นในกายใจตลอดทุกเมื่อจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๓๓

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีเป็นที่น่าพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับท่านผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ข้าพเจ้าเคยพูดอยู่บ่อย ๆ ว่าใครก็ตาม แม้แต่ผู้มีความรู้ความสามารถสูง ไม่อาจทำการงานสร้างความเจริญความสำเร็จให้สมบูรณ์ได้โดยลำพังตนเอง หากต้องอาศัยความร่วมมือสนับสนุนจากผู้อื่นฝ่ายอื่นอย่างพร้อมปรักและถูกต้องพอเหมาะด้วย. ดังนั้น ในการที่ท่านทั้งหลายจะออกไปประกอบกิจการงานให้สำเร็จ ประโยชน์อันเป็นแก่นสาร เพื่อความเจริญของตน ของงาน ของบ้านเมือง ต่อไปในวันข้างหน้า จึงควรศึกษาพิจารณาเรื่องการทำงานประสานประโยชน์ระหว่างกันและกันนี้ ให้ทราบถึงเป้าหมายและความสำคัญโดยแจ่มชัด แล้วถือปฏิบัติให้แน่วแน่และเที่ยงตรงต่อไปในการทำงาน.

บัณฑิตแห่งมหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นผู้โชคดี ที่ได้รับการศึกษาฝึกหัดมาให้มีความรู้และคุณสมบัติครบถ้วนทั้งด้านวิชาการ ทั้งด้านปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ เรียกได้ว่าแต่ละคนมีประสบการณ์ที่ดี ที่กว้างขวางเป็นพื้นฐานอยู่. ขอให้ตั้งใจและพยายามพัฒนาความรู้ความสามารถของตนจากพื้นฐานที่มีอยู่นี้ ให้งอกงามและเข้มแข็งมั่นคงยิ่งขึ้นไป อย่าได้ท้อถอยหรือหยุดยั้ง. ทุกคนจะสามารถเพิ่มพูนศักยภาพในตนเองให้บังเกิดสมบูรณ์ขึ้นทุกส่วน และสามารถใช้ความรู้ ความชัดเจนชำนาญกับทั้งความเฉลียวฉลาดคล่องตัวในการร่วมงานประสานประโยชน์ส่งเสริมกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพเต็มเปี่ยม.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสุข ความสำเร็จ และความเจริญมั่นคงในชีวิต สมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังความคิด ที่จะสร้างสรรค์ความรุ่งเรืองก้าวหน้าและความดีงาม ให้บังเกิดยั่งยืนในแผ่นดินสืบไป ขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ครั้งที่ ๒๕
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๓๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยทุกด้านเจริญก้าวหน้ามาด้วยดี เป็นที่น่าพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ก่อนที่บัณฑิตจะเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัย ต่างก็ได้รับการศึกษา มีวิชาความรู้และประสบการณ์มาระดับหนึ่งแล้ว. เมื่อมาได้รับการศึกษาเพิ่มเติมอีก ย่อมมีความรู้ความสามารถกว้างขวางและชัดเจนขึ้น. ดังนี้แต่ละคนควรจะมีควมรับผิดชอบที่จะต้องทำการงานสร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ ให้แก่ตนและส่วนรวมให้ได้มาก และมีประสิทธิภาพสูงขึ้น สมกับภูมิรู้.

การที่บุคคลจะนำวิชาความรู้ความสามารถของตนมาปฏิบัติ ให้สำเร็จผลที่เป็นประโยชน์สร้างสรรค์อย่างแท้จริงได้ จำเป็นต้องอาศัยความเห็นความเข้าใจที่กระจ่างแจ่มแจ้ง อันเรียกว่า ปัญญา เป็นเครื่องชี้ชัดตัดสิน. ปัญญา ความเห็นความเข้าใจชัดนี้ จะเกิดได้ก็เฉพาะเมื่อมีการฝึกฝนที่ถูกและสมควร ซึ่งหมายถึงฝึกการกระทำ ความประพฤติทั้งปวงให้อยู่ในระเบียบที่สุจริตดีงาม ฝึกความคิดจิตใจให้หนักแน่นและมั่นคงในความเป็นกลาง จะพิจารณาวินิจฉัยเรื่องใดกรณีใด ก็อาศัยเหตุผล ความถูกต้อง เหมาะสมเป็นหลัก ให้จนประจักษ์ในความจริง ไม่ปล่อยทิ้งไว้เป็นปัญหา. จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งสำหรับบัณฑิต ที่จะพยายามฝึกกายฝึกใจให้เที่ยงตรง ดำรงอยู่ในระเบียบและระบบที่ถูกต้อง เพื่อสร้างเสริมปัญญาให้พัฒนาเพิ่มพูนยิ่ง ๆ ขึ้น. ทุกคนก็จะสามารถใช้ความรู้ความคิดปฏิบัติงาน และนำพาตนให้ก้าวถึงความเจริญความสำเร็จอันสมบูรณ์ในชีวิตได้สมประสงค์.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ และทุกท่านที่ประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา ที่จะเอาชนะปัญหาและอุปสรรค ทั้งมีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในชีวิตตลอดทุกเมื่อจงทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๓๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และได้ทราบรายงานว่ามหาวิทยาลัยสามารถบริหารงานทุกด้าน ให้พัฒนาก้าวหน้ามาด้วยความมั่นคง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

บัณฑิตทั้งหลายได้ฟังรายงานกิจการของมหาวิทยาลัยแล้ว คงจะทราบชัดว่ามหาวิทยาลัยนั้นมีภาระอันสำคัญอยู่ ที่จะต้องทบทวนวิเคราะห์นโยบายและวิธีการดำเนินงานอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สามารถแก้ไขปรับปรุงให้พัฒนาก้าวหน้า และอำนวยความสะดวกแก่มหาวิทยาลัยเอง แก่บัณฑิตนักศึกษา แก่ท้องถิ่น ตลอดจนประชาชาติ โดยส่วนรวม ได้ยิ่ง ๆ ขึ้น. บัณฑิตแต่ละคนก็เช่นกัน ชอบที่จะถือเป็นวินัยและหน้าที่สำคัญประจำตัว ที่จะต้องเอาใจใส่สำรวจและปรับปรุงตนเองอยู่เป็นนิตย์ เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และความคิดอ่านที่สมบูรณ์ทันการณ์ทันสมัย ทั้งต้องระมัดระวังตั้งใจที่จะใช้วิชาและความคิดนั้นอย่างรอบคอบ. ทางที่ดี ไม่ว่าจะบัณฑิตจะประกอบกิจการงานสิ่งใดอยู่ ณ ที่ใด อันดับแรก ควรตั้งเจตนาของตนไว้ให้มั่นคง ที่จะอบรมบำรุงกำลังกาย กำลังใจให้เข้มแข็ง ไว้เป็นพลังและพื้นฐานอันหนักแน่นสำหรับการปฏิบัติบริหารงาน. อันดับต่อไป ควรพยายามใช้หลักวิชา ความสุจริต และความฉลาดรอบคอบ เป็นเครื่องพิจารณาวินิจฉัยปัญหาและกรณีต่าง ๆ เพื่อให้งานทุกสิ่งทุกส่วน สำเร็จลุล่วง ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม. ข้อสำคัญ เมื่อทำงานร่วมกัน ควรพยายามนำความรู้ ความคิดของแต่ละคนที่มีอยู่มาเชื่อมโยงประสานกันให้สอดคล้องและพร้อมเพรียง แล้วนำออกปฏิบัติด้วยเหตุผลและวิจรรณญาณ ให้บรรลุผลที่สมบูรณ์แท้จริง ทั้งในการแก้ไขจุดบกพร่อง และการส่งเสริมจุดเด่นให้ยิ่งดีเด่นขึ้น. ถ้าผู้ที่มีความรู้ดีมีความสามารถสูง คิดเห็นและปฏิบัติได้ดังที่กล่าวนี้กันทั่วหน้า เชื่อว่าปัญหาและความขัดข้องต่าง ๆ ในบ้านเมืองจะค่อยคลี่คลายไป ทุกสิ่งทุกอย่างจะดีขึ้นเป็นลำดับ ประเทศชาติก็จะเจริญมั่นคงต่อไปได้โดยสวัสดิ์.

ขออวยพรให้บัณฑิตที่ได้รับปริญญาในวันนี้ ประสบความสุข ความสำเร็จ และความรุ่งเรืองก้าวหน้าในการงานที่จะปฏิบัติต่อไป.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๓๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในวาระนี้ และมีความพอใจ ที่ได้ทราบว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยความมั่นคง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยที่ให้ปริญญาทันตแพทยศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

การให้การศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้นมีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การแนะนำฝึกฝนให้นิสิตได้เรียนรู้วิชาการต่าง ๆ ให้ทราบชัด โดยการศึกษาค้นคิด และการวิเคราะห์วิจารณ์ด้วยเหตุผลความถูกต้อง แล้วสรุปลงเป็นหลักวิชาที่สามารถจะนำไปอ้างอิง กับทั้งนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ได้. และเมื่อแต่ละคนได้ศึกษาค้นคว้า พร้อมกับปฏิบัติทดสอบครบถ้วนตามหลักสูตรแล้ว มหาวิทยาลัยก็จะให้ปริญญาบัตรรับรองวิทยฐานะเป็นบัณฑิตระดับต่าง ๆ ในสาขาวิชาที่สมัครศึกษา. ดังนี้ จึงถือได้ว่าบัณฑิตแห่งมหาวิทยาลัยทั้งปวงนั้น นอกจากจะมีวิชาความรู้ที่หนักแน่นก้าวหน้าแล้ว ย่อมมีความสามารถที่จะใช้หลักวิชาและวิจรรณญาณในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ให้สัมฤทธิ์ผลที่พึงประสงค์ อีกส่วนหนึ่งด้วย.

ท่านทั้งหลายได้รับปริญญาเป็นบัณฑิตทั่วกันแล้ว. ต่อไปเบื้องหน้า ไม่ว่าท่านจะอยู่ที่ใด มีหน้าที่การงานอย่างไร อย่าได้ละทิ้งหลักวิชา กับทั้งคุณสมบัติทั้งปวงที่ได้รับจากการอบรมศึกษาในมหาวิทยาลัย. ขอให้ทุกคน ขวนขวายศึกษาค้นคว้าต่อไปให้กว้างขวางลึกซึ้ง พร้อมทั้งตั้งใจพยายามนำความรู้ ความคิด วิจรรณญาณที่มั่นคงในเหตุผลและความถูกต้องไปปฏิบัติบริหารงานในหน้าที่ให้พัฒนาก้าวหน้า. เชื่อว่าความตั้งใจพยายามกระทำดังนั้นจะช่วยส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จและความเจริญ ทั้งในกิจการงานและการครองชีวิตทั้งจะได้ชื่อว่าเป็นผู้สามารถรักษาความเป็นบัณฑิตไว้ได้โดยสมบูรณ์แท้จริง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จและความก้าวหน้ารุ่งเรืองสมปรารถนา ทั้งสามารถบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติได้อย่างเต็มภาคภูมิ.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๓๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกครั้งหนึ่ง และได้ทราบว่าการศึกษาด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยความมั่นคง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัย ที่ให้ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา แก่ข้าพเจ้า

บัณฑิตแต่ละคนถือได้ว่าเป็นนักวิชาการ นักวิชาการนั้นควรต้องสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ โดยเบ็ดเสร็จ และทราบได้แน่ชัดว่าสรรพสิ่งทั้งหลายดำรงอยู่ พร้อมกับเจริญยั่งยืนไปได้ เพราะมีความสมดุลในตัวเอง อย่างชีวิตมนุษย์เรา นี้ ดำรงอยู่ได้เพราะมีออกซิเจน ไฮโดรเจน และคาร์บอน อันเป็นส่วนประกอบสำคัญของชีวิต ได้สัดส่วนกัน เมื่อใด ส่วนประกอบอันเป็นแก่นแกนของชีวิต ส่วนใดส่วนหนึ่งบกพร่องขาดหายไป ไม่อาจแก้ไขให้คงคืนสมดุลได้ เมื่อนั้น ชีวิตก็เสื่อมโทรมแตกดับ ธรรมชาติอื่น ๆ ตลอดจนสิ่งที่มีมนุษย์ปรุงแต่งสรรค์สร้างขึ้น เช่น เครื่องจักร โรงงาน อาคาร บ้านเรือน แม้กระทั่งเศรษฐกิจ กฎหมาย และทฤษฎีต่าง ๆ ก็เหมือนกัน ล้วนต้องมีส่วนประกอบที่สมดุลทั้งสิ้น

เมื่อบัณฑิตทั้งหลายทราบแน่ชัดในความจริงเรื่องความสมดุลของสรรพสิ่งทั้งปวงดังกล่าวแล้ว ควรอย่างยิ่งที่จะต้องพยายามใช้ความรู้ ความคิด วิชยาการ พร้อมทั้งความฉลาดสามารถทุกอย่างในตัวเองรักษาสมดุลของสิ่งต่าง ๆ ไว้ให้ได้มั่นคงแท้จริง เชื่อว่าถ้าทุกคนทุกฝ่ายถือปฏิบัติได้ครบถ้วนทั่วกัน จะทำให้ความเสื่อมโทรมสูญเสีย ตลอดจนอุปสรรคและปัญหาสารพัดที่รุมเร้าอยู่ในทุกวันนี้ ทุเลาเบาบางและคลี่คลายไปด้วยดีได้ในอนาคตอันไม่ไกลเกินไปนัก

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความเจริญสวัสดิ์ทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๓๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นและได้ทราบรายงานว่า กิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดีทุกด้าน ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

บัดนี้ บัณฑิตได้ศึกษาสำเร็จตามหลักสูตร และได้รับปริญญาบัตรเครื่องรับรองความรู้ความสามารถ ในวิชาการต่าง ๆ ทัวหน้ากันแล้ว ต่อไปคงจะมีโอกาสได้นำวิชาความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติกิจการงาน และการดำเนินชีวิตตามทางที่มุ่งประสงค์ให้ประสบความสำเร็จ ความสุข และความเจริญมั่นคง ณ โอกาสสำคัญ ที่พบกันก่อนจะออกไปเริ่มต้นชีวิตการงานนี้ ข้าพเจ้าใคร่จะแสดงความคิด ผากแก่ท่านไว้สักข้อหนึ่ง

เมื่อเวลาศึกษาอยู่นั้น วิชาการย่อมมีความสำคัญเป็นเอก เพราะเป็นทั้งตัวงาน ทั้งจุดมุ่งหมายของทุกคน แต่เมื่อออกไปประกอบอาชีพการงานแล้วจุดหมายสำคัญจะไปอยู่ทำงานกับผลสำเร็จของงาน วิชาการนั้นต้องถือเป็นปัจจัยหรืออุปกรณ์สำหรับจะใช้ปฏิบัติ แต่ละคนจึงควรจะเข้าใจให้ชัดว่าการที่ได้อุตสาหกรรมศึกษาวิชาความรู้ต่าง ๆ มาเป็นอันมาก ทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร แท้จริงคือการสะสมรวบรวมอุปกรณ์ และความชำนาญชำนาญในการใช้อุปกรณ์นานาชนิดนั้น ๆ ไว้ สำหรับนำออกใช้ปฏิบัติงานเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วนั่นเอง แต่โดยเหตุที่งานแต่ละอย่าง ๆ ไม่เหมือนกัน เมื่อนำหลักวิชาออกใช้ จึงจำเป็นจะต้องเลือกสรรก่อน คือ ต้องพิจารณาหยิบยกมาเฉพาะเรื่องเฉพาะส่วนที่เหมาะสมตรงกับงานมาใช้ ยิ่งไปกว่านั้น ยังจะต้องระวังใช้ให้ถูกกับเรื่อง กับโอกาส กับสถานการณ์ และประโยชน์อันพึงประสงค์ของกิจการที่ทำด้วย มิใช่จะยึดติดกับหลักทฤษฎีสถานเดียว จะทำให้งานไม่สำเร็จผลสมบูรณ์ หวังว่าท่านทั้งหลายจะได้หยิบยกเอาความคิดนี้ไปคิดวินิจฉัยต่อไป ให้เป็นประโยชน์แก่การงานและชีวิตของตน

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในการงาน มีความเจริญก้าวหน้าและความรุ่งเรืองในชีวิต ทั้งมีความสุขความสวัสดิ์ตลอดกาลทุกเมื่อ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ครั้งที่ ๒๖
ณ ศาลาอ่างแก้ว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันศุกร์ ที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ามหาวิทยาลัยได้ปรับปรุงขยายงาน ทั้งด้านบริหารและวิชาการ ให้เจริญก้าวหน้าได้ด้วยดีเป็นที่น่าพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกระดับ ทุกสาขา ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ทุกวันนี้มีคติอย่างหนึ่งซึ่งมักถือกันอยู่ทั่วไป ว่าการจะดำเนินกิจการงานใด ๆ ให้เจริญรุดหน้านั้น จะต้องอาศัยความคิดริเริ่มและความคิดอิสระเป็นแรงผลักดันอย่างสำคัญ. ข้าพเจ้าจึงใคร่จะนำเรื่องนี้มาปรารภกับท่าน.

ความคิดริเริ่มนั้น ฟังดูเผิน ๆ ดูเหมือนจะผุดเกิดขึ้นมาตัวเอง. แต่ที่จริงความคิดชนิดนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าปราศจากพื้นฐาน หมายความว่า ก่อนที่ความคิดริเริ่มในเรื่องหนึ่งเรื่องใดจะเกิดขึ้น บุคคลจะต้องมีความรู้ที่ชัดเจนและกว้างขวางในเรื่องนั้น ๆ เป็นพื้นฐานอยู่แล้ว ทั้งยังต้องมีความคิดพิจารณาที่ดีมีระบบ มีหลักเกณฑ์ และเหตุผล พร้อมอยู่ด้วย. เมื่อได้นำความรู้กับความคิดพิจารณานั้นมาประสานกันเข้าอย่างถูกถ่วง พอเหมาะพอดี จึงจะสามารถสร้างความคิดใหม่ที่พร้อมมูลด้วยสาระและหลักการ อันเรียกว่าความคิดริเริ่ม ขึ้นมาได้ สำหรับใช้แก้กugelการปฏิบัติบริหารงาน. ส่วนความคิดอิสระนั้น ท่านทั้งหลายก็อย่าเข้าใจเอาง่าย ๆ ว่าเป็นความคิดที่เต็มเปี่ยมไปด้วยอิสระภาพเสรีภาพอันไม่มีขีดจำกัด หรือว่าเป็นความคิดที่แปลกประหลาด ไม่มีของใครเหมือน. ความคิดอิสระที่แท้ ควรจะหมายถึงความคิดอันเป็นอิสระจากความเห็นแก่ตัวและอคติทุก ๆ อย่าง เป็นความคิดที่กระฉ่างแจ่มใสพร้อมมูลด้วยเหตุผลอันถูกต้อง และมีเป้าหมายอันเที่ยงตรง ที่มุ่งให้สำเร็จผลเป็นประโยชน์ ยั่งยืน ทั้งแก่ตนแก่ส่วนรวม. ท่านทั้งหลายกำลังจะออกไปประกอบกิจการงานสร้างอนาคตที่มั่นคงแจ่มใสให้แก่ตนแก่บ้านเมือง ควรจะได้ศึกษาเรื่องความคิดริเริ่มและความคิดอิสระนี้ให้ทราบแน่ชัด จักได้สามารถหยิบยกมาใช้ได้ไม่ผิดพลาด.

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จ พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตทุก ๆ ประการ และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ถึงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกครั้งหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้ามาอย่างมั่นคง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิตทั้งหลาย ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยที่มอบปริญญา ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์แก่ข้าพเจ้า.

ผู้มุ่งหวังความดีและความเจริญมั่นคงในชีวิต จะต้องไม่ละเลยการศึกษา. ความรู้ที่จะศึกษามีอยู่สามส่วน คือความรู้วิชาการ ความรู้ปฏิบัติการ และความรู้คิดอ่านตามเหตุผลความเป็นจริง ซึ่งแต่ละคนควรเรียนรู้ให้ครบ เพื่อสามารถนำไปใช้ประกอบกิจการงาน และแก้ปัญหาที่บังเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ. อีกประการหนึ่ง จะต้องมีความจริงใจและบริสุทธิ์ใจไม่ว่าในการทำงาน ในผู้ร่วมงาน หรือในการรักษาระเบียบแบบแผนความดีงาม ความถูกต้องทุกอย่าง เพราะความจริงใจนี้เป็นปัจจัยสำคัญในการผดุงและสร้างเสริมความมีสมานฉันท์ ความประสานสามัคคี และความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของส่วนรวม. ประการที่สาม จำเป็นต้องสำรวจความบกพร่อง ของตนเองอยู่เสมอแล้วพยายามปฏิบัติแก้ไขเสียโดยเร็ว ไม่ปล่อยให้เจริญเติบโต ทำความเสื่อมเสียแก่ การกระทำและความคิด. ประการที่สี่ ต้องฝึกฝนให้มีความสงบหนักแน่นทั้งในกาย ในใจ ในคำพูด เพราะ ความสงบหนักแน่นเป็นเครื่องผ่อนปรนระงับความรุนแรง ความขัดแย้ง ความไม่เข้าใจในกันและกันได้ทุกกรณี. โดยเฉพาะความสงบหนักแน่นในจิตใจนั้น ทำให้เกิดความยั้งคิดพิจารณาตามเหตุตามผล จึงช่วยให้สามารถ ขบคิดวินิจฉัยเรื่องราว ปัญหาและกระทำ ได้ถูกต้องพอเหมาะพอดี มีประสิทธิผล.

หลักปฏิบัติที่กล่าว เป็นข้อที่ท่านทั้งหลายพึงรับไว้ศึกษาพิจารณาให้เห็นกระจ่าง และนำไปใช้เป็น แนวทางความประพฤติปฏิบัติ เพื่อนำพาตนให้บรรลุถึงความเจริญมั่นคงที่มุ่งหมาย.

ขออวยพรให้ทุกคนประสบความสุข ความสำเร็จ พร้อมทั้งความก้าวหน้ารุ่งเรืองในชีวิต สมประสงค์ ทุก ๆ ประการ.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจที่ได้ทราบว่าการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าด้วยความมั่นคง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ตามที่อธิการบดีรายงานว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีแผนการพัฒนาคุณธรรมตามแผนพัฒนามหาวิทยาลัยระยะที่ ๗ และได้ดำเนินงานเร่งรัดด้านนี้เป็นพิเศษ เพิ่มเติมจากความพยายามที่จะสร้างชุมชนวิชาการที่สมบูรณ์แบบนั้น นับเป็นการเหมาะสม และเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง.

หลักของคุณธรรมคือการคิดด้วยจิตใจที่เป็นกลาง. ก่อนที่บัณฑิตจะพูดจะทำสิ่งไร จำเป็นต้องหยุดคิดเสียก่อน เพื่อรวบรวมสติให้ตั้งมั่นไม่โอนเอนและให้จิตสว่างแจ่มใส ซึ่งแรก ๆ หัด อาจต้องใช้เวลาบ้าง และอาจรู้สึกว่าการทำได้ยาก. แต่เมื่อปฏิบัติฝึกฝนจนคุ้นเคยชำนาญแล้วก็ตั้งสติคิดอ่านได้คล่องแคล่วรวดเร็วขึ้น. จะแสดงความรู้ความคิดเรื่องใด แก่ใคร ผู้ฟังก็เข้าใจได้ง่าย ได้ชัด ไม่ผิดหลักวิชา ซึ่งเท่ากับได้ปฏิบัติถูกต้องตรงตามคุณธรรมของนักวิชาการอย่างครบถ้วน. ดังนี้ หากทุกคนปฏิบัติได้สำเร็จ จะทำให้สามารถเผยแพร่วิชาการทั้งหลายที่ร่ำเรียนมา ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกัน ทั้งจะเอื้ออำนวยให้กิจการทั้งปวงที่ทำ ลุล่วงไปได้โดยราบรื่น และถูกต้อง. จึงใคร่ขอให้ท่านทั้งหลายคิดใคร่ครวญให้เห็นจริงพร้อมทั้งให้พยายามระมัดระวังตั้งใจที่จะไม่นำเอาวิชาการมาใช้เป็นอุบายโต้เถียงเอาชนะกันแต่อย่างเดียว เพราะการกระทำดังนั้นจะกลับเป็นเหตุก่อให้เกิดความไม่เข้าใจและขัดแย้งกันในสังคม.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จและความก้าวหน้ารุ่งเรืองสมปรารถนา ทั้งสามารถบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติได้อย่างเต็มภาคภูมิ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ได้รับเกียรติพิเศษ และผู้ที่สำเร็จการศึกษาในปีนี้ทุกคน.

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า หลักของคุณธรรมคือการคิดด้วยจิตใจที่เป็นกลาง. ก่อนจะพูดจะทำสิ่งไร จำเป็นต้องหยุดคิดเสียก่อน เพื่อรวบรวมสติให้ตั้งมั่น และให้จิตสว่างแจ่มใส ซึ่งเมื่อฝึกหัดจนคุ้นเคยชำนาญแล้ว จะกระทำได้คล่องแคล่ว ช่วยให้สามารถแสดงความรู้ความคิดในเรื่องต่าง ๆ ให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย ได้ชัด ไม่ผิดทั้งหลักวิชาทั้งหลักคุณธรรม. และถ้าทุกคนปฏิบัติได้ จะทำให้สามารถเผยแพร่วิชาการที่เรียนมาได้อย่างสอดคล้องและมีประสิทธิภาพ ทั้งจะเอื้ออำนวยให้กิจการทั้งปวงที่ทำ ลุล่วงไปได้โดยราบรื่นและถูกต้อง. วันนี้ จะพูดกับท่านถึงเรื่องการสร้างสรรค์และเพิ่มพูนความดีความเจริญให้แก่ตน แก่บ้านเมือง.

ความเจริญนั้นจะเกิดขึ้นได้ด้วยอาศัยปัจจัยสำคัญประกอบพร้อมกัน ๔ อย่าง. อย่างที่หนึ่ง ต้องมีคนดี มีปัญญา มีความรับผิดชอบ เป็นผู้ประกอบการ. อย่างที่สอง ต้องมีวิทยาการที่ดีเป็นเครื่องใช้ประกอบการ. อย่างที่สาม ผู้ประกอบการต้องมีความวิริยะอุตสาหะ และความเพ่งพินิจอย่างละเอียดรอบคอบในการทำงาน. อย่างที่สี่ ต้องรู้จักทำงานให้พอเหมาะ พอดี และพอควรแก่งานและแก่ประโยชน์ที่พึงประสงค์. ปัจจัยแห่งความเจริญดังกล่าวนี้ จะประกอบพร้อมกันขึ้นมิได้ หากบุคคลไม่พยายามศึกษาอบรมตนเองด้วยตนเอง อยู่เป็นนิตย์. บัณฑิตแต่ละคนจึงควรอย่างยิ่ง ที่จะได้ตั้งใจฝึกฝนตนเองให้มีปัญญาความสามารถพร้อม ทั้งพยายามใช้ศิลปวิทยาการที่มีอยู่ ประกอบกิจการงานด้วยความเพ่งพินิจ ด้วยความฉลาดรอบคอบให้พอดี พอเหมาะแก่งานแต่ละชิ้นแต่ละอย่าง. ความเจริญวัฒนาของงาน ของตัวเองและของประเทศชาติจะเกิดขึ้น ตามที่ตั้งใจปรารถนา.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังปัญญา สามารถปฏิบัติหน้าที่ การงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อความสำเร็จและความเจริญ ทั้งขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาชุมนุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ ที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกครั้งหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษา และผู้ที่ได้รับรางวัลและทุนการศึกษาทุกคน.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า หลักของคุณธรรมคือการคิดด้วยจิตใจที่เป็นกลาง. ก่อนจะทำอะไรก็ตาม จำเป็นต้องหยุดคิดเสียก่อน เพื่อรวบรวมสติให้ตั้งมั่น และให้จิตสว่างแจ่มใส ซึ่งเมื่อฝึกหัดจนคุ้นเคยชำนาญแล้ว จะช่วยให้สามารถแสดงความรู้ความคิดในเรื่องต่าง ๆ ให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย ได้ชัด ไม่ผิดทั้งหลักวิชาทั้งหลักคุณธรรม. และถ้าทุกคนปฏิบัติได้ จะทำให้สามารถเผยแพร่วิชาการที่เรียนมาได้อย่างสอดคล้องและมีประสิทธิภาพ ทั้งจะเอื้ออำนวยให้กิจการทั้งปวงที่ทำ ลุล่วงไปได้โดยราบรื่นและถูกต้อง. เมื่อวานนี้ ได้พูดถึงการสร้างเสริมความเจริญของกิจการต่าง ๆ ว่าจะสำเร็จดังประสงค์ได้ ถ้ามีคนดีเป็นผู้ประกอบการ มีวิทยาการดีเป็นเครื่องใช้ประกอบการ มีความอุตสาหะวิริยะ และความละเอียดรอบคอบ เป็นพื้นฐานในตัว ผู้ปฏิบัติ และมีการรู้จักทำงานให้พอเหมาะพอดีแก่ประโยชน์ที่ประสงค์ เป็นหลักปฏิบัติการ. วันนี้ จะพูดกับท่านถึงปัจจัยอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นอุปการสำคัญในการปฏิบัติงานสร้างเสริมความเจริญก้าวหน้าคือ ความจริงใจ.

ความจริงใจต่อผู้อื่นเป็นคุณธรรมสำคัญมากสำหรับผู้ที่ต้องการความสำเร็จและความเจริญ เพราะช่วยให้สามารถจัดปัดเป่าปัญหาได้มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาอันเกิดจากความกินแหนงแคลงใจและเอารัดเอาเปรียบกัน. นอกจากนั้น ยังทำให้ได้รับความเชื่อถือไว้วางใจ และความร่วมมือสนับสนุนจากทุกคนทุกฝ่าย ที่เชื่อมั่นในเหตุผลและความดี. ผู้มีความจริงใจจะทำการสิ่งใด ก็มักสำเร็จได้โดยราบรื่น.

ความจริงใจอย่างสำคัญยังมีอีกส่วนหนึ่ง ได้แก่ความจริงใจต่อตนเอง เช่นเมื่อได้ตั้งใจจะประพฤติปฏิบัติ ในความดีอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว จะต้องติดตามรักษาความตั้งใจที่จะกระทำดั่งนั้นให้ได้ตลอดไป. คนที่รักษาความจริงใจต่อตนเองไว้ได้มั่นคง จะไม่เป็นคนสลับปลับ หากแต่เป็นคนที่หนักแน่นเที่ยงตรง ทำอะไรตามกฎเกณฑ์ ตามระเบียบ ตามเหตุผลและความถูกต้องเป็นธรรม จึงเป็นผู้สามารถสร้างสรรค์และสร้างสมความดีความเจริญ ให้แก่องค์การเพิ่มพูนยิ่ง ๆ ขึ้นได้ ไม่มีวันถอยหลัง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญาอันกล้าแข็งสมบูรณ์ และให้ประสบความสำเร็จพร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองเรื่องทุกประการในชีวิตสมปรารถนา.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาอย่างน่าพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

วิชาการต่างสาขาที่บัณฑิตศึกษาจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์นี้ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าสำคัญมาก ด้วยจะเป็นปัจจัยพื้นฐานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานต่าง ๆ ซึ่งจะเกื้อกูลให้บ้านเมืองเจริญวัฒนายิ่งขึ้นไป. แต่ความเจริญนั้นที่จะเกิดขึ้นได้ จำต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ ประกอบกันอีกหลายอย่าง. นอกจากวิทยาการที่ดีแล้ว อย่างหนึ่งจะต้องอาศัยความถูกต้องเที่ยงตรงและความสะอาดสุจริต ซึ่งต้องเป็นไปพร้อม ทั้งในความคิดและการกระทำ. อย่างหนึ่ง จะต้องอาศัยความมีปัญญา คือความฉลาดรู้ทั่ว รู้จริง ในเหตุในผลและในความเจริญความเสื่อม. อีกอย่างหนึ่ง จะต้องอาศัยความขยันหมั่นปฏิบัติ ด้วยความเอาใจใส่และความเพ่งพินิจ ไม่ประกอบกิจการงานด้วยความประมาทหละหลวม. และโดยประการสำคัญ จะต้องอาศัยความสำเร็จสมบูรณ์ ความพอเหมาะพอดีในการปฏิบัติงานทั้งปวงด้วย เช่น เมื่อทำงานใหญ่ ๆ ซึ่งประกอบด้วยส่วนย่อยหลาย ๆ ส่วน หรือมีขั้นตอนปฏิบัติหลายขั้นตอน จะต้องถือว่างานทุกชั้นทุกส่วนมีความสำคัญ และต้องพยายามกระทำงานแต่ละส่วนแต่ละขั้นตอนนั้นให้เสร็จสมบูรณ์ พอเหมาะพอดีเสมอกัน ไม่ละเว้นหรือไม่เน้นหนักในส่วนหนึ่งส่วนใดให้เกินพอดีไปงานที่ทำจึงจะสำเร็จผลสมบูรณ์แท้จริงโดยไม่มีจุดบกพร่อง.

ปัจจัยที่กล่าวแล้วนี้ ย่อมประกอบพร้อมขึ้นได้ในตัวบัณฑิต ด้วยการศึกษาและฝึกฝนอบรมตนเองด้วยตนเองโดยสม่ำเสมอ. จึงเป็นหน้าที่ของแต่ละคน ที่จะต้องตั้งใจพยายามฝึกตนให้ดี อย่าให้มีข้อบกพร่อง. ความเจริญก้าวหน้าทีทุกคนปรารถนารารถนา ก็จะมีบังเกิดขึ้นให้ได้ชื่นชมสมเจตนา.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เป็นผู้เข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา สามารถปฏิบัติหน้าที่การทำงานให้สัมฤทธิ์ผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจักนำพาให้ประสบความสำเร็จและความเจริญทุก ๆ ประการในชีวิต.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๔
ณ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๓๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกครั้งหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาได้โดยราบรื่นเป็นที่น่าพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน ที่ได้รับเกียรติพร้อมทั้งความสัมฤทธิ์ผลในการศึกษา.

บัณฑิตผู้ผ่านการศึกษาระดับสูงมาแล้ว ย่อมมุ่งหวังจะได้ทำการทำงานที่สำคัญเป็นแก่นสาร เพื่อสร้างสรรค์ผลงานให้เป็นประโยชน์ เป็นความเจริญมั่นคงแก่ชาติบ้านเมืองและตนเองต่อไป. เรื่องการทำงานนี้ อยากจะให้ทุกคนสังเกตให้เห็นว่า คนทำงานส่วนใหญ่แบ่งออกได้เป็น ๒ พวก. พวกหนึ่งทำงานด้วยความรวดเร็ว ฉับไว ด้วยความกล้า ไม่คิดล้งเล่งล้ายให้เกิดเป็นข้อติดขัด เหตุเพราะมีความตื่นตัวตื่นใจ และมั่นใจในตนเอง เป็นเครื่องผลักดัน. แต่มักจะมีข้อเสียที่ขาดความละเอียดรอบคอบและสติยั้งคิด ทำให้งานได้ผลไม่สมบูรณ์ หรือบกพร่องเสียหายได้. อีกพวกหนึ่งทำงานด้วยความเฉื่อยช้า ขาดความกล้า ความมั่นใจ เพราะเหตุมีความละเอียดรอบคอบและระมัดระวังตัวเกินไป พาให้รีรอ ไม่ลงมือทำ จนเสียเวลา เสียการเสีงาน และเสียประโยชน์ที่จะพึงได้ไปมาก. การทำงานของบุคคลทั้งสองพวกนี้ ท่านทั้งหลายควรอย่างยิ่งที่จะนำมาเทียบเคียงวินิจฉัย โดยละเอียด ด้วยเหตุผลหลักวิชา และด้วยความไม่มีอคติยึดถืออย่างผิด ๆ ให้เห็นแน่ชัด ทั้งในส่วนเสียและส่วนดี แล้วกลั่นกรองเอาส่วนที่เสียออก เหลือแต่ส่วนที่เป็นแก่นสารและเป็นประโยชน์ไว้ นำมาตั้งเป็นหลักปฏิบัติขึ้นใหม่ ว่า ในการจะทำงานใดสิ่งใด จำเป็นต้องรักษาแรงผลักดันที่ได้กล่าวแล้วนั้น ให้คงอยู่เสมอ แล้วนำเอาความ สุขุมรอบคอบความมีสติ กับทั้งเหตุผลและหลักวิชาอันถูกแท้ มาประกอบเข้าด้วยกันให้พร้อมจึงจะส่งเสริมให้สามารถกระทำการงานทุกอย่างได้ถูกถ้วน พอเหมาะพอดี และได้ผลสมบูรณ์เต็มเปี่ยม.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความสุข ความสวัสดิ์ และความก้าวหน้ารุ่งเรืองทุกประการ ตามที่มุ่งใจปรารถนาจงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๓๕

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกวาระหนึ่ง และทราบรายงานว่ามหาวิทยาลัยมีโครงการที่จะขยายบทบาทให้พัฒนาไปสู่ความเป็นสากลมากขึ้น. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ขณะนี้ ดูเหมือนจะมีความคิดเห็นอย่างหนึ่งเกิดขึ้นว่า ความไม่ปรกติหลายอย่างเกิดขึ้นในบ้านเมืองของเรา ทำให้กิจการงานต่าง ๆ ไม่อาจดำเนินไปได้อย่างคล่องตัว. ความคิดเช่นนี้จะมีมูลความจริงอยู่มากน้อยเพียงใดก็ตาม ย่อมทำให้คนบางคนเกิดความไม่มั่นใจ ซึ่งหากปล่อยไว้ นานเข้าจะเป็นผลเสียแก่ประเทศชาติ และประชาชนทั่วกันหมด.

ความจริงคนไทยเป็นคนที่ฉลาดสามารถ. โดยเฉพาะผู้ได้รับการศึกษาดี เช่นท่านทั้งหลาย ย่อมมีความรู้และหลักวิชาแน่นหนา มีความคิดอ่านกว้างไกล มีกำลังกาย กำลังใจเข้มแข็งสมบูรณ์มีเจตนาแรงกล้าที่จะสร้างสรรค์ และมีความเฉลียวฉลาดที่จะใช้เหตุผลวินิจฉัยแก้ไขปัญหาได้ดีพอตัว น่าจะร่วมกันปฏิบัติแก้ไขสภาพการณ์ไม่ปรกตินั้น คือ เมื่อความรู้ความคิดมีอยู่ ควรจะนำมาเชื่อมโยงกันเข้าพร้อมเพรียง ประสมประสานปรับปรุงความรู้ความคิดนั้นด้วยความเพ่งพินิจ และวิจารณ์ญาณที่ละเอียดรอบคอบ แล้วนำออกใช้ให้ได้ผล. เห็นจุดใดบกพร่องก็พยายามแก้ไขปรับเปลี่ยนที่จุดนั้น เห็นจุดใดดีอยู่ ก็พยายามส่งเสริมให้มั่นคงยิ่งขึ้น ถ้าทุกฝ่ายทุกคนพร้อมกันปฏิบัติงานของชาติโดยทำนองนี้ ทุกสิ่งทุกอย่างจะดีขึ้นเป็นลำดับ และเชื่อได้แน่นอนว่าจะเอาชนะอุปสรรคปัญหา ความไม่ปรกติทั้งปวงได้ ทั้งจะสามารถจรรโลงรักษาและนำพาประเทศไทยให้ก้าวหน้าไปสู่ความเจริญเป็นอิสระได้โดยสวัสดิ.

ขออวยพรให้บัณฑิตที่ได้รับปริญญาในวันนี้ ประสบความสุขความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรืองใน การงานที่จะพึงปฏิบัติต่อไป จงทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ณ ศาลาอ่างแก้ว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ามหาวิทยาลัยได้ปรับปรุงขยายงานทุกด้าน ให้ก้าวหน้าสอดคล้องกับสภาวการณ์บ้านเมือง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกระดับ ทุกสาขา ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

บัณฑิตทั้งหลายได้ผ่านการศึกษาบรมมาครบถ้วนตามหลักสูตร สมความตั้งใจแล้ว ถือว่ามีความรู้ความสามารถพร้อม ที่จะนำไปปฏิบัติงานและสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงให้แก่ตน แก่ส่วนรวม ให้สำเร็จได้. การสร้างความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าในชีวิต มีแนวปฏิบัติที่ใครจะแนะนำดังนี้. ข้อแรก ให้ระลึกถึงเกียรติภูมิของบัณฑิตไว้เสมอ เพื่อป้องกันมิให้ประพฤติดี คือประพฤดิทวนหลักวิชา หลักการ เหตุผล และความถูกต้องชอบธรรม. ข้อสอง ให้ตั้งเป้าหมายในการทำงาน ในชีวิต ไว้แต่ในทางที่สุจริตดีงาม และเป็นประโยชน์ยั่งยืน แล้วมุ่งดำเนินสู่เป้าหมายนั้นอย่างเที่ยงตรงจริงใจ. ข้อสาม มีความเพียรพยายามกล้าแข็งไม่ขาดสาย ทั้งในการสร้างสรรค์งาน และการปฏิบัติปรับปรุงตน เพื่อให้มีความรอบรู้ความชัดเจนชำนาญ และวิวัฒนาการก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้น. ข้อสี่ ไม่ทำตัวทำใจให้คับแคบ หากให้กว้างขวางหนักแน่น สมบูรณ์ด้วยเมตตาและไมตรี เพื่อสามารถผูกสัมพันธ์ ร่วมงาน ร่วมคิดอ่านกับผู้อื่นได้อย่างสอดคล้องคล่องตัว. เพียงเท่านี้ก็เชื่อว่าจะช่วยให้แต่ละคนดำรงตนอยู่ และปฏิบัติหน้าที่การงานทั้งปวงได้โดยราบรื่น ทั้งสามารถบรรลุถึงความสำเร็จที่พึงประสงค์ทุกประการได้อย่างงดงาม.

ข้าพเจ้าขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความเข้มแข็งสมบูรณ์ พร้อมด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญาสามารถประกอบกรณียกิจทั้งปวงให้บรรลุผลเลิศได้ทุกอย่าง และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในงานนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ตลอดทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกครั้งหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีเป็นที่น่าพอใจ. ขอขอบใจที่มหาวิทยาลัยให้ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษาแก่ข้าพเจ้า และขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุก ๆ คน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

วันนี้ ใครจะพูดกับท่านทั้งหลายถึงภาระที่คนเราจะพึงกระทำในชีวิต. ถ้าคิดว่าแต่ละคนเป็นมนุษย์คนหนึ่งเหมือน ๆ กัน ภาระที่จะต้องทำในชีวิตนี้ ก็ไม่น่าจะมีอะไรพิเศษพิสดารมาก. แต่โดยความเป็นจริงมนุษย์เรามีได้เป็นเพียงหน่วยชีวิตหน่วยหนึ่ง ๆ ซึ่งเหมือนกันหมดดังกล่าว. หากต่างคนต่างก็มีจิตใจ มีลักษณะนิสัย มีความฉลาดสามารถ และมีโอกาสต่างกันอยู่ มากบ้างน้อยบ้าง ทำให้มีสถานะและคุณสมบัติในตนเองแตกต่างเหลื่อมล้ำกันไป. เพราะเหตุนี้ คนทุกคนจึงจะมีภาระเสมอเหมือนกันหมดมิได้. ผู้ใดมีโชคมีโอกาสดิ มีคุณความรู้ความสามารถเป็นพิเศษขึ้นมาเพียงใด ก็ควรจะมีภาระหรือหน้าที่ ซึ่งต้องกระทำให้เกิดประโยชน์สร้างสรรค์มากขึ้นสูงขึ้นเพียงนั้น. จึงขอให้ทุกคนในที่นี้พิจารณาใคร่ครวญให้เห็นแก่แน่ใจว่า ในฐานะที่เป็นผู้มีโอกาสได้เรียนรู้วิทยาการระดับสูง มีความฉลาดสามารถพร้อมเช่นนี้แล้ว สมควรและจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องมุ่งมั่นใช้วิชาความสามารถที่ศึกษาได้มา ทำการงานสร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ ให้ได้ผลเต็มที่ ทั้งต้องระวังสังวรอยู่ตลอดเวลา ว่าการสร้างสรรค์ประโยชน์นั้นจะต้องทำเพื่อผู้อื่นและส่วนรวม นอกเหนือจากตนเองด้วยเสมอ เพราะประโยชน์ที่แท้จริงในโลกมีคู่กันเป็นสองประการ คือ ประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์ส่วนรวม. คนที่มุ่งทำแต่เฉพาะประโยชน์ส่วนตัว จัดว่าเป็นคนไม่สามรถแท้ ซึ่งใคร ๆ ก็ตาม จะไม่สรรเสริญ. ถ้าบัณฑิตทั้งหลายพยายามร่วมกันทำตัว ทำงาน ให้ถูกต้อง พอเหมาะพอดี ให้ได้ประโยชน์ตรงตามที่กล่าว ผลดีซึ่งทุกคนมุ่งประสงค์ คือความรุ่งเรืองก้าวหน้าและความสุขสมบูรณ์ ก็จะไม่บังเกิดขึ้นแก่ชาติบ้านเมืองของเราได้มากมายเกินคาดคิด.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จราบรื่น ทั้งในการครองชีวิตและการประกอบกิจการงาน และขอให้ทุกท่านที่มาพร้อมประชุมในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีกรวาระหนึ่ง และได้ทราบว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัย ที่ได้มอบปริญญาคุณวุฒิตัดทอนแก่ข้าพเจ้าและพระราชินีในโอกาสนี้ด้วย.

บัณฑิตทั้งหลาย แม้จะสำเร็จปริญญาชั้นสูงแล้ว เมื่อได้เข้าทำงาน อาจยังรู้สึกไม่มั่นใจว่าจะสามารถปฏิบัติงานให้ประสพผลสมบูรณ์ตามที่คาดหวังได้หรือไม่. ความจริง ข้อนี้มิใช่เรื่องที่จะต้องวิตกกังวลให้มากมายไป เพราะการทำงานกับการเล่าเรียนนั้นไม่ได้แตกต่างกันมากนัก. การเรียนก็เป็นงานอย่างหนึ่ง คืองานสร้างสมความรู้ความคิดให้เพิ่มพูนและพัฒนาองกงามขึ้นในตนเองจัดเป็นกิจขั้นต้นที่แต่ละคนต้องทำเพื่อประโยชน์เฉพาะตัว. ส่วนการทำงานนั้น เป็นการนำวิชาความรู้และความคิดที่มีอยู่ ไปประกอบการให้สำเร็จประโยชน์ที่กว้างขวางยิ่งขึ้น. ท่านทั้งปวงต่างได้พากเพียรศึกษาจนได้รับปริญญาแล้ว ย่อมทราบได้ดีว่าตนเองต้องปฏิบัติฝึกฝนมามากมายเพียงใด ทั้งต้องใช้ความอดุสาหะรับผิดชอบ ความคิดวินิจฉัยและคุณสมบัติอื่นๆ ประกอบพร้อมกันเพียงไหน จึงช่วยให้เล่าเรียนสำเร็จและก้าวหน้ามาได้. ท่านก้าวหน้าในการเล่าเรียนได้อย่างไร ก็จะทำให้ก้าวหน้าในการทำงานได้โดยลักษณะเดียวกัน. ข้อสำคัญอยู่ที่ว่า การทำงานนั้นยิ่งใหญ่และยืนยาวกว่าการเล่าเรียนมาก. จำเป็นจะต้องตั้งใจให้มั่นคงแน่วแน่ยิ่งขึ้น ต้องมีความอดุสาหะพยายามมากขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสายพร้อมกันนั้น ก็ต้องมีความคิดอ่านที่กว้างไกล ประกอบด้วยความคิดวินิจฉัยที่ยิ่งละเอียดรอบคอบและเฉลียวฉลาด ทั้งต้องประสานความเข้าใจประสานประโยชน์กับผู้อื่นให้ยิ่งกว้างขวางและทั่วถึง จึงจะปฏิบัติบริหารงานให้เจริญก้าวหน้าและประสพความสำเร็จที่สมบูรณ์ได้. ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ทุกคนคิดพิจารณาสิ่งที่ได้พูดนี้ให้เข้าใจชัดเจน แล้วนำไปประพฤติปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ ในการที่จะทำงานสร้างอนาคตให้รุ่งเรืองสดใสต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตที่รับปริญญาในวันนี้ ประสพความสุข ความสำเร็จ ความเจริญมั่นคง ทั้งในการครองชีวิตและหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ที่ได้รับเกียรติพิเศษ และผู้ที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษาในปีนี้ทุกคน.

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า การสร้างความสำเร็จในการศึกษากับการทำงาน มีลักษณะไม่แตกต่างกันเท่าใดนัก เพียงแต่การทำงานนั้นเป็นภาระที่ยิ่งใหญ่และยืนยาวกว่า. ผู้หวังความสำเร็จในการทำงานจำเป็นต้องมีความตั้งใจแน่วแน่หนักแน่น มีความเพียรสูง และมีความคิดอ่านที่กว้างไกลเฉลียวฉลาดยิ่งขึ้น จึงจะปฏิบัติบริหารงานให้ประสบความสำเร็จที่สมบูรณ์ตามคาดหวังได้.

วันนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายว่า ในปัจจุบัน แม้วิทยาการทุกสาขาจะเจริญก้าวหน้าไปไกล และนำไปใช้ประกอบการให้เกิดประโยชน์ได้กว้างขวางก็ตาม แต่ปัญหาด้านต่าง ๆ ก็กำลังขยายตัวซับซ้อนมากขึ้น. เพราะเหตุนี้ การจะปฏิบัติภาระการงานให้สำเร็จผลได้อย่างมีประสิทธิภาพแท้จริง จึงจำเป็นต้องใช้ทั้งวิชาความรู้และความฉลาดรอบคอบประกอบกันเป็นพิเศษทุกเรื่องไป. โอกาสนี้ จึงใคร่พูดถึงการใช้วิชาความรู้ควบคู่กับความฉลาดรอบคอบให้เข้าใจ กล่าวคือ ไม่ว่าท่านจะออกไปปฏิบัติหน้าที่การงานใด ๆ นอกจากจะต้องใช้หลักวิชาเป็นเครื่องวินิจฉัยและปฏิบัติโดยเคร่งครัดแล้ว ยังจะต้องเข้าไปฟังพินิจดูงานที่ทำโดยละเอียดรอบด้าน ให้จนเห็นชัดเจนถึงเนื้อหาขอบเขต ความมุ่งหมาย ตลอดจนภูมิหน้าภูมิหลัง และองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างถี่ถ้วนด้วย. การฟังพินิจนี้ ถ้ากระทำด้วยความคิดจิตใจที่ตั้งมั่นและปราศจากอคติแล้ว ก็จะช่วยให้เกิดปัญญา คือความรู้ ความเห็นที่กระจ่างในงาน พร้อมทั้งแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม สำหรับจะใช้ปฏิบัติหรือดำเนินการให้บรรลุผลอันสมบูรณ์บริบูรณ์ตามเป้าประสงค์.

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนมีกำลังกายกำลังใจที่เข้มแข็งมั่นคง มีวิจาร์ณญาณแจ่มใสและละเอียดรอบคอบ สามารถนำความคิดวิทยาการที่ศึกษามาแล้ว ไปประกอบการงานให้สัมฤทธิ์สุภผลได้ตามต้องการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ได้รับรางวัล และบัณฑิตที่ได้รับความสำเร็จในการศึกษาทุกคน.

สองวันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ ถึงแนวทางการทำงานให้บรรลุถึงผลสำเร็จตามที่แต่ละคนมุ่งหมาย. วันนี้ ยังอยากจะพูดกับท่านทั้งหลายถึงเรื่องการทำงาน ในแง่มุมอื่นอีก.

การปฏิบัติงานทั้งปวงนั้น กล่าวโดยหลักการ ต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐานประกอบกันสองอย่าง. อย่างหนึ่งได้แก่ความรู้ความสามารถโดยเบ็ดเสร็จของผู้ปฏิบัติ. อีกอย่างหนึ่ง ได้แก่ระเบียบแบบแผนและวิธีการ ที่กำหนดไว้ให้ใช้ในการปฏิบัติงานนั้น ๆ. เมื่อใดปัจจัยทั้งสองประกอบพร้อมกัน เมื่อนั้นงานก็ดำเนินไปได้. แต่โดยความจริงที่ปรากฏ งานที่อาศัยเฉพาะปัจจัยสองประการนั้น ไม่แน่ว่าจะสำเร็จผลดีได้เสมอไป อาจไม่สำเร็จผลสมบูรณ์ดังต้องการ หรือไม่สำเร็จผลเลยก็เป็นได้ ทั้งนี้เพราะงานทุกอย่างมีบุคคล ซึ่งมีชีวิตจิตใจ มีความนึกคิด เป็นผู้กระทำ. ถ้าผู้ทำมีจิตใจไม่พร้อมจะทำงาน เช่น ไม่ศรัทธาในงาน ไม่สนใจผูกพันกับงาน ผลงานที่ทำก็ย่อมบกพร่องไม่คงที่. ต่อเมื่อผู้ปฏิบัติมีศรัทธา เข้าใจซึ่งถึงประโยชน์ของงาน พร้อมใจและพอใจที่จะขวนขวายปฏิบัติงานโดยเต็มกำลังความสามารถ งานจึงจะดำเนินไปได้โดยราบรื่น และบรรลุผลตามที่มุ่งหมาย. เห็นได้ว่าการปฏิบัติงานทั้งใหญ่น้อย ทุกประเภท ทุกสาขา จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยส่วนความรู้สึคนึกคิด เข้าประกอบเกื้อกูลด้วยเสมอ. ท่านทั้งหลายจะต้องทำการงานต่อไปอีกมากมายตลอดชีวิต ขอให้พยายามขัดเกลานิรันดร์จิตใจให้เข้มแข็ง สุจริตเที่ยงตรง มีศรัทธาและคุณสมบัติของนักปฏิบัติงานพร้อมสมบูรณ์แล้วท่านจะสามารถปฏิบัติภาระหน้าที่ทุกอย่าง ให้บรรลุผลสำเร็จได้อย่างดีเลิศสมความประสงค์.

ขออวยพรให้บัณฑิตที่รับปริญญาในวันนี้ ประสบความสุข ความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรือง ทั้งในการครองชีวิตและในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในวันนี้ และได้ทราบว่ามีมหาวิทยาลัยดำเนินกิจการทุก ๆ ด้านให้เจริญก้าวหน้าได้ไม่หยุดยั้ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิต ผู้ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษาทุกคน.

ตามรายงานของนายกสภามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มีหลักสูตรและโครงการวิจัยในภาควิชาต่าง ๆ เป็นอันมาก. แสดงว่าผู้ที่สำเร็จหลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัยโดยสมบูรณ์ จะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถดีพอตัว ทั้งทางด้านวิชาการและทางด้านการปฏิบัติ พร้อมและเหมาะที่จะออกไปปฏิบัติงานในแนวทางของแต่ละคน. อย่างไรก็ตาม บัณฑิตทั้งหลายก็ไม่ควรจะลืมว่า การออกไปทำงานในหน่วยงานต่าง ๆ นั้น ต่างกับการศึกษาในมหาวิทยาลัย. ประการสำคัญก็คือแต่ละคนจะต้องลงมือทำงานเอง. ด้วยความรู้ความสามารถของตน โดยไม่มีครูบาอาจารย์คอยติดตามไปเป็นที่ปรึกษาช่วยเหลือ. นอกจากนั้น ยังจะต้องสัมพันธ์ร่วมมือกับผู้อื่นฝ่ายอื่น ให้ประสานสอดคล้องกันด้วย. จึงเกิดความจำเป็นอย่างยิ่งขึ้น ที่จะต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมให้แก่ตน ด้วยความกระตือรือร้นชวนขวยอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งต้องรู้จักสมาคมผูกมิตรกับผู้ร่วมงาน ตลอดถึงบุคคลทั่วไปอย่างกว้างขวาง จึงจะช่วยให้ทำงานได้สะดวกราบรื่น และสามารถนำเอาวิชาความรู้ออกไปใช้ปฏิบัติงานได้เต็มที่ ให้สำเร็จผลตามที่มุ่งประสงค์. ขอให้แต่ละคนตั้งใจพยายามค้นคว้าศึกษาและฝึกฝนปฏิบัติตน ให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มพูนยิ่ง ๆ ขึ้น ทั้งทางลึก คือทางด้านวิชาการ และทางกว้าง คือทางด้านประสบการณ์และมนุษยสัมพันธ์ เพื่อจักได้บรรลุถึงความสำเร็จในการทำงานตลอดจนการสร้างชื่อเสียงเกียรติคุณและความเจริญมั่นคงถาวรทุกสิ่งตามความมุ่งหมาย.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่และทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ ประสบแต่ความผาสุกและความเจริญสวัสดิ์ถึงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกวาระหนึ่ง และมีความพอใจ ที่ได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยในรอบปีที่ผ่านมาแล้วมีความเจริญก้าวหน้าทุกด้าน.

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตใหม่ทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ได้มอบปริญญาคุณวุฒิต่างๆ แก่ข้าพเจ้าอีกปริญญาหนึ่ง.

บัณฑิตทั้งหลายได้สำเร็จการศึกษามาด้วยความตั้งใจแล้ว ต่อไป ก็ถึงคราวที่จะต้องทำการงานสร้างตัว และสร้างความสำเร็จมั่นคงให้แก่สังคมส่วนรวม. การปฏิบัติงานของผู้มีการศึกษาสูงระดับนี้ถือว่ามีผลสร้างสรรค์อย่างสำคัญแก่ประเทศชาติ แต่ถ้าปฏิบัติโดยขาดความระมัดระวัง อาจก่อให้เกิดผลในทางบั่นทอนก็ได้. ทุกคนจึงเกิดมีหน้าที่บังคับขึ้นมาที่จะต้องล่งจรรจงสร้างงานแต่ในทางสร้างสรรค์ จะประมาทละเลยให้เกิดผลในทางเสียหายมิได้. ในเรื่องนี้ ขอให้แต่ละคนถือเป็นกฎหรือเป็นระเบียบสำหรับตนเองว่า การปฏิบัติงานไม่ว่าด้านใดสาขาใด จะเป็นงานใหญ่หรือเล็กก็ตาม จะต้องนำเอาหลักวิชาภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มาประยุกต์ใช้อย่างฉลาดแยบคายเสมอทุกครั้ง หมายความว่า ต้องนำเอาหลักวิชามาประกอบเข้ากับความคิดพิจารณาตามเหตุตามผล และความพอเหมาะพอดี เพื่อให้การปฏิบัติมีประสิทธิภาพ และให้งานที่ปฏิบัติได้ผลสมบูรณ์เต็มเปี่ยม. อีกประการหนึ่ง การใช้วิชาการ รวมทั้งการแสดงความรู้ความคิดทุกอย่างนั้น จะต้องมุ่งถึงประโยชน์ คือ ความถูกต้องดีงาม ความเจริญมั่นคง และความสำเร็จตามเป้าหมาย เป็นหลัก. ไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะใช้วิชาความรู้เพื่อเหตุอื่น ๆ เช่น เพื่ออวดอ้างหรือเอาชนะกันเป็นต้น เพราะการทำเช่นนั้นเป็นการทำลายวิชาการและประโยชน์ของงานโดยตรง ทั้งเป็นเหตุก่อให้เกิดความขัดแย้งแตกแยกในหมู่คณะ และทำให้งานหยุดชะงักล้มเหลวด้วย. ดังนั้น บัณฑิตชอบที่จะตั้งใจตั้งใจให้มั่น เริ่มงานให้ถูกให้ตรงตั้งแต่เริ่มแรก แล้วความสำเร็จและความเจริญอันเป็นประโยชน์ที่มุ่งหมาย จะบังเกิดขึ้นได้ไม่ยากเย็นและเนิ่นนานนัก.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสุข ความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตทุก ๆ ประการ ทั้งขอให้ทุก ๆ ท่านที่มาร่วมชุมนุม ณ ที่นี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๓๖

ข้าพเจ้ามีความยินดีที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบว่าการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีทุก ๆ ด้าน. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

การศึกษาในมหาวิทยาลัย ที่มุ่งเน้นให้บุคคลมีความรู้ความสามารถด้านวิชาการเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบกิจการในชีวิตนั้น ถือว่าเป็นการศึกษาในระบบ. ผู้ศึกษาจะได้รับความรู้ถ่ายทอดจากครูบาอาจารย์ และจากการศึกษาค้นคว้าทางตำรับตำราเป็นหลัก. ต่อเมื่อได้ออกไปทำงาน ได้ประสบเหตุการณ์และปัญหาต่าง ๆ ให้ต้องขบคิดมากมายแล้ว จึงเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถ่องแท้ในสิ่งทั้งปวง ที่เรียกว่าประสบการณ์ในชีวิตเพิ่มขึ้น. ประสบการณ์ในชีวิตนี้เป็นบ่อเกิดแห่งความรู้และความฉลาดจัดเจนที่มีค่า ซึ่งถ้าได้รู้จักนำมาใช้ด้วยความรู้เท่าถึงเหตุผล และด้วยความรอบคอบระมัดระวังแล้ว จะยังประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคมอย่างวิเศษสุด.

ดังนั้น การศึกษานอกระบบ หรือการศึกษาภายหลังสำเร็จจากมหาวิทยาลัย จึงมีความสำคัญยิ่งยวดในการเสริมผู้ผ่านการศึกษาในระบบมาแล้ว ให้มีปัญญาและความสามารถ ที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาวะแท้จริงของชีวิต พร้อมทั้งดำรงตนให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและเจริญมั่นคงได้. บัณฑิตทุกคน ผู้จะได้มีส่วนสร้างประสบการณ์ชีวิตร่วมกันต่อไปในวันข้างหน้า ควรจะได้ทราบตระหนักในหลักความจริงข้อนี้ แล้วตั้งในพยายามใช้ปัญญาความสามารถจากประสบการณ์ ควบคู่กับความรู้ความสามารถทางวิชาการที่มีอยู่ ประคับประคองรักษาสิ่งดี สิ่งเจริญ และสถานภาพของบ้านเมืองไว้พร้อมกับคิดอ่านปรับปรุงแก้ไขให้วิวัฒนาการไปตามวิถีทางที่ถูกต้อง เพื่อประเทศชาติของเราจักได้มีความเจริญมั่นคง และดำเนินก้าวหน้าไปในโลกได้ด้วยความปลอดภัยเป็นอิสระ.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสุข ความสำเร็จ ความก้าวหน้ารุ่งเรืองในชีวิตและหน้าที่การงาน ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาชุมนุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ครั้งที่ ๒๔ ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๕ - ๒๕๓๖
ณ ศาลาอ่างแก้ว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันจันทร์ ที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อีกราวหนึ่ง และได้ทราบรายงานว่ากิจการของมหาวิทยาลัยทุก ๆ ด้านดำเนินก้าวหน้ามาได้ด้วยดี เป็นที่น่าพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

ก่อนที่บัณฑิตจะออกไปประกอบภาระงาน สร้างฐานะความเจริญให้แก่ชีวิตใคร่จะขอให้คิดพิจารณาให้เห็นถึงความจริงข้อหนึ่ง ว่าความเจริญและความเสื่อมของบ้านเมืองนั้น ขึ้นอยู่กับผลงานการกระทำอันเป็นส่วนรวมของคนทั้งชาติ ซึ่งต่างมีหน้าที่แบ่งปันกันทำตามความรู้ความสามารถ ตามโอกาสและความถนัดของแต่ละบุคคล. ดังนั้น ถ้าบุคคลยังเห็นว่ามีชาติมีประเทศเป็นที่พึ่งที่อาศัย ก็จะต้องรับผิดชอบร่วมกันในการทำงานส่วนรวมของชาติให้ดี เพื่อธำรงรักษาประเทศชาติไว้. ผู้ใดมีความสามารถฉลาดเฉลียวในทางใด จะต้องพยายามทำหน้าที่ให้ได้ผลงอกงามไพบูรณ์ในทางนั้น โดยเต็มความสามารถ เพื่อประสานประโยชน์ทุกส่วนเข้าด้วยกันให้เป็นความเจริญมั่นคงของบ้านเมือง. ความรับผิดชอบดังนี้สำคัญมาก เพราะเป็นข้อชี้ขาดในความเจริญและความเสื่อมแห่งอดีตปัจจุบันและอนาคต. ยิ่งมีความสามารถทางสมอง และมีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนอย่างกว้างขวางจนสำเร็จปริญญา ยิ่งจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบมากขึ้นและสูงขึ้น. เพราะฉะนั้น ต่อไปนี้ บัณฑิตจะต้องสำนึกตระหนักอยู่เสมอ ว่าตนเองมีความรับผิดชอบอย่างยิ่ง ที่จะต้องปฏิบัติงานของตัว ร่วมงานกับผู้อื่น และประสานประโยชน์กับทุกฝ่ายให้ได้ผลสมบูรณ์ทุกส่วน เพื่อนำพาประเทศชาติของเราให้ก้าวไปถึงความวัฒนาสถาพรอันเป็นจุดประสงค์.

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จและความเจริญในชีวิต สามารถทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและสังคมได้โดยสมบูรณ์ และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมร่วมกันในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์ทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล และได้ทราบรายงานว่
กิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี. ขอขอบใจที่มหาวิทยาลัยให้ปริญญาวิทยาศาสตร
ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า และขอแสดงความชื่นชมด้วยกับทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ
ในการศึกษา.

มหาวิทยาลัยมหิดลนี้ เป็นมหาวิทยาลัยที่สอนวิชาการด้านแพทยศาสตร์แท้ ๆ มาแต่เดิม. ต่อมาได้
ปรับปรุงขยายวิชาการที่สอนให้กว้างขวางออกไปมากมายหลายแขนง จนบัดนี้มีพร้อมทั้งด้านวิทยาศาสตร์
สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์. วิวัฒนาการอันได้เป็นมานี้ นับเป็นผลสำเร็จของมหาวิทยาลัยมหิดล ที่เพียร
พยายามจะขยายการศึกษาชั้นอุดมให้สมบูรณ์จนเต็มรูปแบบ ซึ่งจะเป็นผลดีถึงการพัฒนาประเทศเป็นส่วนรวมด้วย.

บัณฑิตทั้งหลายเป็นผู้มีความรู้ความสามารถพร้อมอยู่ หากไม่นำออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและ
ประเทศชาติแล้ว ก็จะเป็นน่าเสียดายอย่างมาก. ทุกคนจึงควรจะได้ถือเป็นที่ที่จะต้องรับผิดชอบใน
สถานภาพและความมั่นคงของส่วนรวมเป็นพิเศษ ด้วยการใช้องค์ความรู้ความสามารถที่มีอยู่โดยเต็มภาคภูมิ เพื่อ
ส่งเสริมปรับปรุงการปฏิบัติงานพัฒนาสังคมและบ้านเมือง ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นในทุก ๆ ด้าน. ในการนี้ท่านทั้งหลาย
นอกจากจะอาศัยความรู้ความสามารถทางวิชาการตามแนวที่ได้ฝึกฝนกันมาแล้ว ยังจะต้องรู้ในพื้นฐานและ
หลักวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง รวมทั้งมีความเข้าใจอันกระจ่างอย่างเพียงพอในสถานะความเป็นจริง
ของท้องถิ่นสังคม ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีความเป็นอยู่ของคนไทยด้วย จึงจะสามารถนำ
วิชาการที่มีอยู่ไปใช้ปฏิบัติงาน ให้ประสานกับวิชาการด้านอื่น บุคคลอื่น และสถานะความเป็นจริงได้โดยสอดคล้อง
และสัมฤทธิ์ผลที่เป็นประโยชน์แท้. บัณฑิตใหม่ทุกคนจึงควรจะได้ตั้งใจพิจารณาตามนัยที่กล่าวนี้ให้ทราบชัด จักได้
เป็นหลักเป็นกำลังในการอุ้มชูประคับประคองการปฏิบัติงานพัฒนา ให้ก้าวไปสู่ทิศทางและสภาพที่พึงประสงค์
คือ ความผาสุก ความมั่นคง และความก้าวหน้าของทุกคนในชาติ.

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญมั่นคงในหน้าที่การงาน
ทั้งสามารถบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมและบ้านเมืองได้ ตั้งตั้งใจทุกประการ.

พระบรมราชาโฆวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันอังคาร ที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้ทราบจากรายงานว่า กิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยความมั่นคง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยที่ให้ปริญญาวิทยาศาสตร ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

ท่านทั้งหลายต่างศึกษาสำเร็จ ได้รับปริญญาเป็นบัณฑิตแล้ว ย่อมจะมีความภาคภูมิใจในความสำเร็จครั้งนี้ อยู่ทั่วกัน. จึงอยากจะฝากข้อคิดไว้ในโอกาสนี้ว่า บัณฑิตจะมีแต่ชื่อเป็นเกียรติยศเพียงอย่างเดียว ย่อมไม่สมควร จะต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติต่าง ๆ ให้สมกับฐานะของบัณฑิตด้วย. คุณสมบัติที่สำคัญประการหนึ่งของบัณฑิต คือ ความรู้ ความสามารถทางวิชาการ. บัณฑิตนั้นจะต้องเป็นผู้มีความรู้ที่หนักแน่นด้วยวิทยาการ ทั้งด้านลึก และด้านกว้าง โดยมีทฤษฎีและเหตุผลข้อพิสูจน์เป็นเครื่องรองรับ พร้อมกันนั้นก็ต้องมีความคิดความสามารถที่จะ นำหลักวิชาการไปปรับใช้ในสถานการณ์จริงให้ได้โดยถูกต้องพอเหมาะพอดีด้วย. อีกประการหนึ่ง ในการนำความรู้ไปใช้นั้น บัณฑิตควรจะต้องมุ่งหมายและพยายามใช้เพื่อประโยชน์ของส่วนรวมให้ยิ่งไปกว่าของตนเอง. เมื่อมีความรู้จริง และนำไปใช้งานได้ผลเป็นประโยชน์จริงจึงจะนับว่าเป็นบัณฑิตแท้. ขอให้ทุกคน ไม่ว่าจะออกไปทำหน้าที่การทำงานในตำแหน่งใด อยู่ ณ ที่ใด ควรจะได้ตั้งใจชวนชวยศึกษาค้นคว้าให้ยิ่งกว้างขวางลึกซึ้ง และพยายามนำเอาความรู้ ความคิด ความสามารถที่มีอยู่ไปใช้ปฏิบัติบริหารงานในหน้าที่ ให้สัมฤทธิ์ผลเป็นประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม. ถ้าทำได้ดังนี้ความเป็นบัณฑิตในตัวของแต่ละคนก็จะสมบูรณ์ และจะเป็นเกียรติเชิดชูตนอย่างแท้จริง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การทำงาน และขอให้ทุก ๆ ท่าน ที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสวัสดิ์ถึงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพุธ ที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงกิตติคุณ และบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวันวานข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ว่า บัณฑิตจะต้องมีความรู้ที่หนักแน่นในหลักวิชา และมีความคิดความสามารถที่จะนำความรู้ไปปรับใช้ในสถานการณ์จริงให้บังเกิดผลเป็นประโยชน์ได้ ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม. วันนี้ จะพบกับท่านทั้งหลาย ถึงเรื่องการปฏิบัติตนให้เหมาะสม ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญอีกอย่างหนึ่งของบัณฑิต.

บัณฑิตนอกจากจะเป็นผู้มีความรู้ที่ถูกต้องทั่วถึงในวิทยาการ มีความฉลาดที่จะใช้ความคิดวิทยาการของตนให้เป็นผลแล้ว ยังจะต้องปฏิบัติให้เหมาะสมกับฐานะของตนอีกด้วย. การปฏิบัติตนให้เหมาะสมนี้เป็นสิ่งละเอียดอ่อน ไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นเครื่องวัด และไม่มีการขบขันบังคับใด ๆ กำหนดไว้ให้บุคคลปฏิบัติตามได้โดยเด็ดขาด หากแต่กำหนดได้ด้วยคุณธรรม ซึ่งมีอยู่ในจิตสำนึกของแต่ละคนเอง. ผู้ที่มีจิตสำนึกในคุณธรรม สามารถหักห้ามความคิดที่ไม่ถูกต้อง สามารถยับยั้งคำพูดที่ไม่สมควร และสามารถควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติแต่ในทางที่ดีได้ จึงได้รับการยกย่องนับถือว่าเป็นบัณฑิตอย่างแท้จริง. บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย มีโอกาสดีและมีวิถีสถาณะสูงกว่าผู้คนอีกจำนวนหนึ่ง เพราะได้เล่าเรียนศิลปวิทยาการ และได้รับการอบรมฝึกฝนในระเบียบแบบแผนต่าง ๆ มากากกว่า. ในสายตาและความคิดของคนทั่วไป ย่อมคิดเห็นว่าบัณฑิตทั้งหลายได้รับการปลูกฝังจิตสำนึกในคุณธรรมมาแล้วเป็นอย่างดี เป็นผู้ประพฤติปฏิบัติงาม. เมื่อสังคมเชื่อถือว่าเป็นผู้มีคุณธรรม ความประพฤติดังนี้ ก็ควรที่แต่ละคนจะได้ฝึกฝนอบรมคุณธรรมในตนเองให้งอกงามขึ้น ให้ควบคู่และเท่าเทียมกับวิชาความรู้ จักได้สามารถประพฤติตนปฏิบัติงานได้อย่างบัณฑิตแท้ และบรรลุถึงความดีความเจริญในชีวิตได้ครบถ้วนทุกประการ.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคน และทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ ประสบความสุขสวัสดิ์ในชีวิต และมีความเจริญรุ่งโรจน์ในหน้าที่การงาน สมตามปณิธานปรารถนาทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ได้รับรางวัลและทุนการศึกษาทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จอันน่าภาคภูมิใจ.

เมื่อสองวันก่อน ข้าพเจ้าได้พบกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นใจความว่า ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแล้ว ได้รับเกียรติยกย่องว่าเป็นบัณฑิต ซึ่งหมายถึงผู้มีวิชาความรู้สูง มีความฉลาดสามารถในการใช้วิชาการ และมีคุณธรรมพร้อมสมบูรณ์ในตน. วันนี้จะพบกับท่านถึงคุณสมบัตินี้ข้อหนึ่งของบัณฑิต คือความเป็นผู้มีเหตุผลที่ถูกต้อง.

การประกอบกิจการงานร่วมกับผู้อื่นนั้น ที่จะให้เป็นไปโดยราบรื่นเรียบร้อยทั้งหมด ย่อมเป็นไปได้ยาก เพราะคนจำนวนมากย่อมมีความคิดที่แตกต่างกันไป ตามพื้นฐานภูมิรู้และภูมิธรรมของแต่ละคน. ปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ ในการทำงาน ก็อาจเกิดขึ้นได้เสมอ. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ทุกคนชอบที่จะทำความคิดความเห็นให้สอดคล้องกันร่วมกันพิจารณาหาทางแก้ไขด้วยเหตุและผลตามเป็นจริงบนพื้นฐานอันเดียวกัน ก็ให้เห็นแนวทางปฏิบัติแก้ไขได้อย่างเที่ยงตรง ถูกต้อง และเหมาะสม. หากต่างคนต่างคิดต่างคนต่างอ้างเหตุผลที่อาศัยพื้นฐานแตกต่างกัน ก็อาจเกิดถกเถียงโต้แย้งกัน โดยไม่มีข้อยุติ. ปัญหาต่าง ๆ ก็ไม่มีทางออกและได้รับการปฏิบัติแก้ไขเป็นผลให้งานที่ทำติดขัดล่าช้า หรือไม่สามารถจะดำเนินการต่อไปได้สำเร็จ. เหตุและผลนี้จึงเป็นประโยชน์โดยตรงในการพิจารณาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นสิ่งที่จะส่งเสริมความสามารถของบุคคลให้สูงขึ้น คือสามารถทำงานที่ยาก ที่มีความสำคัญสูงได้. บัณฑิตจึงควรจะได้ฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้มีเหตุผลและผลในทุกเรื่องทุกกรณีโดยเคร่งครัด ด้วยการหัดคิดให้เป็นระเบียบขั้นตอน ฝึกจับประเด็นของเรื่องต่าง ๆ ให้ได้โดยถูกต้อง และรู้จักลำดับเหตุและผลที่ต่อเนื่องกันให้ได้แน่ชัด ทั้งรู้จักใช้ถ้อยคำสื่อความหมายได้ถูกต้องตามลำดับ และรวบรัดชัดเจน ครั้นลงมือปฏิบัติ ต้องปฏิบัติให้จริงให้ต่อเนื่องเป็นกระบวนการตามแนวทางที่กำหนดไว้ ให้งานทุกอย่างก้าวหน้าไปจนบรรลุเป้าหมายโดยสมบูรณ์. ถ้าทุกคนทำได้ดังนี้ ก็จะช่วยให้สิ่งที่คิด กิจที่ทำ คำที่พูด สัมฤทธิ์ผลที่เป็นประโยชน์แท้จริงทั้งแก่ตนเองและชาติบ้านเมือง.

ขออวยพรให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคน มีความสุขสวัสดิ์และความเจริญรุ่งเรืองในชีวิต ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาพร้อมประชุมกันในพิธีนี้ ถึงพร้อมด้วยความวัฒนาผาสุกทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันพุธ ที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในวันนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

การสร้างความสำเร็จมั่นคงให้แก่ตนเอง แก่ส่วนรวม หรือแก่ชาติบ้านเมืองก็ตาม ที่จริงเป็นสิ่งเดียวกันที่เรียกว่าการพัฒนา หรือการปฏิบัติปรับปรุงให้ดีขึ้นให้เจริญขึ้น. ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาประเทศจึงมีโครงการต่าง ๆ ทั้งระยะสั้นและระยะยาวอยู่มากมายหลายประเภท เพื่อปฏิบัติแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ส่วนของบ้านเมือง. ยกตัวอย่างเช่น นักเรียนในชนบทห่างไกลขาดแคลนอาหารที่จะบริโภค จึงได้มีโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันสำหรับเด็กยากจนในโรงเรียนในท้องถิ่นทุรกันดารขึ้น. โครงการนี้มิใช่เป็นเพียงการนำอาหารไปป้อนให้เด็กเฉพาะครั้งเฉพาะคราวเท่านั้น แต่จะสนับสนุนนักเรียนเหล่านั้นให้สามารถทำการเกษตรอย่างได้ผล เพื่อที่จะได้มีอาหารมาบริโภคอย่างยั่งยืน. ในการปลูกพืชผักสวนครัว จะต้องจัดหาพันธุ์พืช และปรับปรุงดินให้เหมาะสมแก่การเพาะปลูก รวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำอย่างเพียงพอ ซึ่งการนี้จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากนักวิชาการต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย. นักเรียนเองก็ต้องมีส่วนร่วมในโครงการ ทั้งในการเพาะปลูก การบำรุงรักษา และการนำผลผลิตมาประกอบอาหารที่มีแต่คุณค่าเหมาะสมตามหลักโภชนาการ. การปฏิบัติการเกษตรตามโครงการนี้ แม้เพียงการปลูกพืชผักสวนครัวอย่างเดียว จะต้องอาศัยปัจจัยมากมายหลายอย่าง จึงจะสำเร็จผลที่ดีได้. บัณฑิตผู้จะได้ออกไปปฏิบัติงานพัฒนาบ้านเมืองต่อไป จึงควรพิจารณาให้เห็นถ่องแท้ ว่าการปฏิบัติใด ๆ ก็ตาม จะต้องหวังผลสำเร็จที่เป็นประโยชน์อันยั่งยืน และงานทุกอย่างที่ทำ มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับวิชาการด้านอื่น ๆ บุคคลอื่น ๆ ซึ่งต่างส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันอยู่อย่างแนบแน่น เมื่อปฏิบัติงานอันใดกับผู้ใด จะต้องพยายามร่วมกันคิดพิจารณาและปรึกษาให้เข้าใจกัน พร้อมกับระมัดระวังปฏิบัติการให้ส่งเสริมเกื้อกูลกันให้ตลอด. งานที่ทำจึงจะบรรลุผลเลิศ และเกิดประโยชน์ตามมุ่งหมาย.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในตำแหน่งหน้าที่สมตามที่ตั้งใจปรารถนาจงทุกเมื่อทุกประการ.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จอันน่าภาคภูมิใจ.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้ว่า งานพัฒนาตามโครงการต่าง ๆ นั้น ก็เพื่อปฏิบัติแก้ไขปัญหาในทุก ๆ ส่วนของประเทศให้ดีขึ้น และได้ยกตัวอย่างปัญหาการขาดแคลนอาหารของนักเรียนในชนบทห่างไกล ซึ่งต้องแก้ไขด้วยโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันสำหรับเด็กยากจนในโรงเรียนในท้องถิ่นทุรกันดาร เพื่อช่วยเหลือนักเรียนเหล่านั้นให้สามารถช่วยตัวเอง ให้มีอาหารบริโภคอย่างเพียงพอ.

วันนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายอีกว่า การปฏิบัติงานพัฒนา หรือการกระทำทุกสิ่งอัน ย่อมจะมีผลต่อเนื่องออกไปอีกหลายอย่างได้. เช่น การที่นักเรียนปฏิบัติตามโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน นอกจากจะได้ผลโดยตรง คือให้อิ่มท้อง ก็จะทำให้เด็ก ๆ เจริญเติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกายและสติปัญญา สามารถศึกษาเล่าเรียน และสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงให้แก่ตนเองและประเทศชาติต่อไปได้. ผลดีอีกประการหนึ่งของโครงการนี้ ที่หลายคนอาจมองไม่เห็น ก็คือเป็นการฝึกฝนให้เด็กนักเรียนได้ปฏิบัติและเรียนรู้วิชาการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ทั้งด้านการเกษตร การชลประทาน และโภชนาการ รวมทั้งให้รู้จักพึ่งตนเอง รู้จักทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในภายภาคหน้า. นอกจากนี้ ครูและผู้ปกครองก็จะเกิดความรู้ ความคิด ที่จะนำไปปรับใช้ให้บังเกิดผลดีแก่การประกอบอาชีพของตน และเมื่อผู้อื่นได้เห็น ก็จะนำไปปฏิบัติตาม. ผลจากการปฏิบัติตามตัวอย่าง ก็จะทำให้ก่อเกิดประโยชน์ขยายออกไปทั่วทั้งชุมชน. นักวิชาการผู้ปฏิบัติงานพัฒนาตามโครงการต่าง ๆ ไม่ควรจะละเลยมองข้ามความสำคัญของกิจกรรมแม้เล็กน้อย หากจำเป็นจะต้องพิจารณาให้ลึกซึ่งรอบคอบ และละเอียดถี่ถ้วน. ให้ทราบว่า ผลที่เกิดขึ้นจากโครงการนั้น จะมีขอบเขตต่อเนื่องกว้างไกลเพียงใด จักได้สามารถวางแผนงานให้สอดคล้องต้องกันทุกส่วนทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดผลเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ และประชาชนส่วนรวมให้ได้มากที่สุด. ขอให้บัณฑิตนำหลักการนี้ไปพิจารณาโดยถี่ถ้วนรอบคอบ จักได้ปฏิบัติตนปฏิบัติงานได้ถูกต้อง ให้เป็นประโยชน์แก่การพัฒนาประเทศชาติต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสุข ความสวัสดิ์ และความสำเร็จในสิ่งอันพึงประสงค์จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพุธ ที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกครั้งหนึ่ง ในวาระที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้สถาปนามาครบ ๖๐ ปี และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี มีการปรับปรุงพัฒนาทั้งทางด้านวิชาการและอาคารสถานที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์อันพึงประสงค์แก่มหาวิทยาลัยแก่การศึกษา นักศึกษา และประเทศชาติโดยส่วนรวม.

ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติพร้อมทั้งความสำเร็จในการศึกษา และขอขอบใจที่มหาวิทยาลัยให้ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

บัณฑิตทั้งหลายเป็นผู้มีความรู้ ความคิด และความสามารถพร้อมอยู่ ย่อมมุ่งหวังที่จะได้ประกอบอาชีพการงานเป็นหลักฐาน เพื่อสร้างสรรค์ความสำเร็จและความเจริญมั่นคงให้แก่ตนเองและชาติบ้านเมือง. การสร้างความสำเร็จดังกล่าวนี้จำต้องอาศัยปัจจัยประกอบพร้อมกันอย่างน้อยสามส่วน. ส่วนแรก ได้แก่ความรู้ความสามารถทางวิชาการ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่จะต้องนำมาใช้ปฏิบัติงาน. ส่วนที่สอง ได้แก่จิตใจที่เข้มแข็งหนักแน่นในเหตุผลความถูกต้อง ในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และในความสัตย์สุจริต ซึ่งเป็นปัจจัยส่วนพื้นฐานที่จะรองรับวิชาความรู้และความคิดทั้งปวงให้มั่นคงและเที่ยงตรงถาวร. ส่วนที่สาม ได้แก่ประสบการณ์และความรู้รอบตัวที่จะช่วยให้บุคคลมีความคิดอ่านกว้างไกล เฉลียวฉลาดทันเหตุการณ์ ทั้งคล่องแคล่วในการติดต่อสัมพันธ์กับทุกฝ่ายทุกคน ซึ่งเป็นปัจจัยส่วนที่จะส่งเสริมให้สามารถปฏิบัติภารกิจทุกด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ. ปัจจัยทั้งสามส่วนนี้ เมื่อประกอบกันเข้าครบถ้วนย่อมบันดาลให้การปฏิบัติงานสัมฤทธิ์ผลที่ประสงค์ได้ทุกอย่าง. บัณฑิตผู้ปรารถนาความก้าวหน้าในชีวิต ควรได้ศึกษาพิจารณาให้เห็นชัด แล้วนำมาเป็นหลักอาศัย ในการพัฒนาตนพัฒนางานต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนมีกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญาที่กล้าแข็งเพื่อสามารถปฏิบัติกิจการงานให้บรรลุผลเลิศ บังเกิดประโยชน์ตามที่มุ่งหมายทุก ๆ ประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๗

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มามอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นอีกวาระหนึ่ง และได้ทราบจากรายงานว่ามหาวิทยาลัยมีโครงการที่จะขยายบทบาทด้านการศึกษาในทุกสาขาวิชาที่สัมพันธ์เกี่ยวเนื่องให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยแห่งนี้ให้เป็นสถานอุดมศึกษาที่สมบูรณ์แบบ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

บัณฑิตแห่งมหาวิทยาลัยขอนแก่นนี้เป็นผู้โชคดี ที่ได้รับการศึกษาฝึกหัดมาให้มีคุณสมบัติครบถ้วน ทั้งด้านวิชาการ ทั้งด้านปฏิบัติงานกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้มีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะออกไปประกอบอาชีพการงานตามแนวทางของตน. อย่างไรก็ตาม บัณฑิตทั้งหลายไม่ควรจะลืมนึกว่าการออกไปทำงานจริง ๆ นั้น ต่างกับการทำกิจกรรมในขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยมาก. ข้อสำคัญ ก็คือแต่ละคนจะต้องลงมือทำงานด้วยตนเอง ด้วยความรู้ ความอดุสาหะ และความคิดวิญญ์ของตน ทั้งจะต้องรับผิดชอบอย่างจริงจังในผลสำเร็จหรือล้มเหลวของงาน โดยไม่มีครูบาอาจารย์หรือผู้อาวุโสว่าคอยชี้แนะและติดตามช่วยเหลือ. นอกจากนี้ ยังจะต้องทำงานร่วมมือกับผู้อื่นฝ่ายอื่นอีกเป็นอันมาก. ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาปฏิบัติในมหาวิทยาลัยอันเป็นพื้นฐานอยู่ อาจไม่เพียงพอสำหรับปฏิบัติกิจการงานให้สำเร็จประโยชน์แก่ตน แก่งาน และแก่ส่วนรวมได้โดยสมบูรณ์ จึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ทุกคนจะต้องขวนขวายศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมให้แก่ตัวเองให้มาก รวมทั้งต้องรู้จักสมาคมผูกมิตรกับผู้อื่น ฝ่ายอื่น ตลอดจนบุคคลทั่วไปอย่างกว้างขวางด้วย จึงจะช่วยให้งานที่ทำดำเนินไปได้ราบรื่น และสำเร็จประโยชน์ตามที่ประสงค์.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ที่ได้รับปริญญาในวันนี้ มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงานที่จะพึงปฏิบัติต่อไป และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธี มีความผาสุกสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ณ ศาลาอ่างแก้ว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันอังคาร ที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๓๔

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในวาระนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้าด้วยดีเป็นที่น่าพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้บริหาร คณาจารย์และบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

บัณฑิตย่อมมีความหวังตั้งใจอยู่ร่วมกัน ที่จะได้ออกไปใช้ความรู้ความคิดประกอบอาชีพการงานสร้างตัวสร้างฐานะให้เจริญมั่นคง. ในการทำงานนั้น ท่านทั้งหลายคงจะต้องปฏิบัติร่วมกับผู้อื่นฝ่ายอื่นเป็นอันมาก จึงเป็นธรรมดาอยู่เอง ที่จะต้องมีปัญหาข้อขัดแย้งเกิดขึ้นบ้าง. ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น น่าจะมาจากเหตุสำคัญประการหนึ่งได้แก่การพูดจาไม่เข้าใจกัน. การพูดนี้สำคัญมาก มีอยู่สามลักษณะด้วยกันคือ พูดมาก พูดเร็ว และพูดดี. การพูดมาก คนฟังยาก ทำให้ล้าสน จับเรื่องจับประเด็นไม่ถูก. ส่วนการพูดเร็ว คนฟังไม่ทัน ทำให้ไม่เข้าใจเรื่องชัด หรือเข้าใจผิดได้. เมื่อพูดจาสื่อสารกันไม่กระจ่าง ทำให้เข้าใจยาก จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาขึ้นได้ เพราะเข้าใจเรื่องไม่ตรงกัน. การพูดดี คือดีด้วยเนื้อหาสาระ พอดีกับกาลเทศะ เหมาะสมกับฐานะและบุคคล ไม่มากหรือน้อยเกินไป คนฟังสบาย จับเรื่องราวได้ชัด และถูกต้องตามความประสงค์. เมื่อพูดจาสื่อสารกันไม่ได้ติดขัด ก็จะมี ความเข้าใจกัน และสามารถร่วมมือกันทำงานสร้างสรรค์ความสุขความเจริญให้เกิดขึ้นได้. ปัญหาต่าง ๆ ก็จะไม่เกิดขึ้น หรือหากจะเกิดขึ้นบ้าง ก็สามารถพูดจาทำความเข้าใจกันได้โดยไม่ยากนัก. การพูดดีจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ทุกคน ที่จะต้องอยู่ร่วมกัน ต้องสมาคมคบหากัน และทำงานร่วมกันเป็นหมู่เป็นคณะ. บัณฑิตทุกคนจึงควรจะได้ศึกษาพิจารณาเรื่องการพูดให้ทราบชัด และพยายามฝึกหัดให้ชำนาญ จักได้สามารถปฏิบัติงานและดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างราบรื่นและมั่นคง พร้อมทั้งเกียรติและความเจริญทุกอย่าง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิตตามที่ตั้งใจปรารถนา และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษา
จากสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
ณ สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของสถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ ในวาระที่สถาบันแห่งนี้สถาปนามาครบ ๖๐ ปี. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจที่สภาสถาบันมอบปริญญาคุณฐิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวิชาการวางแผน และพัฒนาชนบทแก่ข้าพเจ้า.

ทุกวันนี้ แม้ประเทศของเราจะพัฒนาด้านอุตสาหกรรมไปมากแล้วก็ตาม แต่การเกษตรก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน จะละเลยทอดทิ้งมิได้. ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องค้นหาแนวทางปฏิบัติการเกษตรที่เหมาะสมกับสภาพการณ์อยู่เสมอ เพื่อช่วยให้เกษตรกรของเราได้มีผลผลิตที่เพียงพอเลี้ยงตัว และมีฐานะความเป็นอยู่ที่สุขสบายพอควรแก่อัตภาพ. ทฤษฎีใหม่เป็นวิธีปฏิบัติการเกษตรอีกแนวทางหนึ่ง ที่คิดค้นขึ้นสำหรับเกษตรกรที่มีที่ดินจำนวนน้อย หรือแปลงขนาดเล็ก. มีหลักสำคัญอยู่ว่า แต่ละแปลงจะแบ่งออกเป็นสวน ๆ สมมุติว่าแปลงหนึ่งมี ๑๕ ไร่ จะปลูกข้าว ๕ ไร่ ปลูกไม้ผล พืชไร่ หรือพืชผักสวนครัว ๕ ไร่ ขุดสระน้ำ ๓ ไร่ ปลูกที่อยู่อาศัยและอื่น ๆ อีก ๒ ไร่. วิธีนี้ได้ทดลองปฏิบัติขั้นแรกมานานพอสมควร และได้ผลดีที่น่าพอใจระดับหนึ่ง คือเกษตรกรมีข้าวบริโภคเพียงพอตลอดปี และมีรายได้พอเลี้ยงตัวเองได้. ต่อไปหากจะให้ได้ผลที่ยั่งยืนยิ่งขึ้น ในขั้นที่สอง ก็จะต้องรวมกันในกลุ่มหรือสหกรณ์ ด้วยความร่วมมือของหน่วยราชการ มูลนิธิ และเอกชน เพื่อช่วยเหลือในด้านการผลิต การตลาด การเป็นอยู่ต่าง ๆ และในขั้นที่สาม จะต้องร่วมมือกับสถาบันการเงินและการพลังงาน เพื่อช่วยเหลือด้านการจัดตั้งและบริหารโรงสี ร้านสหกรณ์ รวมทั้งสนับสนุนการลงทุน. ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันแห่งนี้ ต่างได้รับการฝึกฝนอบรมให้มีความรู้ความสามารถในด้านการเกษตรมาเป็นอย่างดีแล้ว ขอให้ถือโอกาสนี้เป็นรากฐานและชีวิตสำหรับประเทศของเรา และเกษตรกรรวมในยุคปัจจุบันนี้ จำเป็นต้องได้รับการวางแผนและพัฒนาอย่างถูกต้อง. ทุกคนจึงควรจะได้ถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องช่วยกันศึกษาค้นคิดและปฏิบัติทดลอง หาวิธีการที่ดีที่เหมาะสมยิ่ง ๆ ขึ้น เพื่อให้การเกษตรในประเทศของเราได้พัฒนาก้าวหน้าไปได้อย่างมั่นคง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล และได้ทราบว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

วันนี้ บัณฑิตทั้งหลายต่างได้รับปริญญาบัตร เครื่องรับรองวุฒิกันไปเรียบร้อยแล้ว ซึ่งนอกจากจะมีความหมายสำหรับแต่ละคน ยังนับว่ามีความหมายอย่างสำคัญต่อประเทศชาติด้วย คือทำให้ประเทศของเราได้ตัวบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถสูงในสาขาวิชาการต่าง ๆ เพิ่มขึ้นอีกมาก. ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าจึงใคร่จะปรารภกับท่านทั้งหลายว่า บ้านเมืองใดก็ตาม ถ้าประชาชนส่วนใหญ่ตกอยู่ในความเขลา ไม่มีความรู้ทั้งทางศิลปวิทยา ทั้งทางปัญญาและภูมิธรรม ยังไม่เห็นความสำคัญของประโยชน์แท้แท้ของตนเองหรือส่วนรวม บ้านเมืองนั้นย่อมจะพัฒนาให้เจริญมั่นคงได้ยากยิ่ง. เหตุนี้ประเทศของเราจึงได้พยายามจัดตั้งสถาบันการศึกษาในทุกระดับชั้นขึ้น เพื่อให้กุลบุตรกุลธิดาได้มีสถานที่อบรมสั่งสอนวิทยาการต่าง ๆ อย่างเช่นมหาวิทยาลัยมหิดลแห่งนี้ ได้ทุ่มเททุนรอนไปเป็นจำนวนเงินมิใช่น้อย ก็ด้วยจุดประสงค์ที่จะพัฒนาบุคคลให้สมบูรณ์พร้อมทั้งศิลปวิทยาและสติปัญญาไว้เป็นกำลังสร้างสรรค์ความเจริญวัฒนาให้แก่ประเทศชาติ. เพราะฉะนั้นบัณฑิตจะต้องสำเหนียกตระหนกอยู่เสมอว่าตนเองมีความรับผิดชอบอย่างยิ่ง ที่จะปฏิบัติงานของตัว ร่วมงานกับผู้อื่น และประสานประโยชน์กับทุกฝ่ายให้ได้ผลพร้อมทุกส่วน เพื่อนำพาประเทศชาติของเราให้ก้าวไปถึงความวัฒนาสถาพร อันเป็นจุดประสงค์ร่วมกันของคนไทยทุกคน.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จและความเจริญในชีวิต สามารถทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติได้โดยสมบูรณ์ และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมร่วมกันในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิ์ทั่วหน้ากัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกครั้งหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกท่าน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่บัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า บ้านเมืองที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ทั้งทางศิลปวิทยา ทั้งทางปัญญาและภูมิธรรม ยังไม่เห็นความสำคัญของประโยชน์แท้แก่ตนเองหรือส่วนรวม ย่อมจะพัฒนาให้เจริญมั่นคงได้โดยยาก ผู้มีปัญญาและภูมิรู้สูง จึงนับเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างเอกในการพัฒนาบ้านเมือง

วันนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมแก่ที่ประชุมนี้อีกว่า ผู้มีปัญญาและความรู้ดี เพราะมีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนมากกว่าผู้อื่น ย่อมมีหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นพิเศษที่จะต้องทำตัวทำงานให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชน การที่จะกระทำให้ได้ผลเป็นประโยชน์ดังนั้น จำเป็นที่แต่ละคนจะต้องรู้ซึ่งถึงประโยชน์ที่แท้เป็นเบื้องต้นก่อน ประโยชน์ที่แท้นั้นมีอยู่ ๒ อย่าง คือ ประโยชน์ส่วนตัว ที่ทุกคนมีสิทธิที่จะแสวงหาและได้รับ แต่ต้องด้วยวิถีทางที่สุจริตและเป็นธรรม กับประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งเป็นประโยชน์ของชาติที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอยู่ การทำงานทุกอย่าง จะต้องให้ได้ประโยชน์แท้ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม ประโยชน์นั้นจึงจะสมบูรณ์และมั่นคงถาวรเป็นผลดีแก่ชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริง

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าในการทำงานและขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกัน ณ ที่นี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้ทราบรายงาน ว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยความมั่นคง. ขอแสดงความชื่นชมกับทุกคนที่ได้รับ เกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่ให้ปริญญาอักษรศาสตร์ดุษฎี บัณฑิตกิตติมศักดิ์และพระพุทธรูปแก่ข้าพเจ้าในโอกาสนี้ด้วย.

พิธีรับปริญญาบัตรมีความหมายสำคัญมากแก่บัณฑิตทั้งหลาย เพราะเป็นการประกาศรับรองวิทยฐานะ ของแต่ละคนให้ปรากฏ ว่าเป็นผู้มีความรู้ ความคิด ความสามารถพอเพียงที่จะยกย่องไว้วางใจ ให้ประกอบ การงานที่สำคัญ ๆ ของชาติได้. งานของชาตินั้นมีมากมายหลายด้าน ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม การเมือง การปกครอง และจำเป็นจะต้องมีผู้มีความรู้ความสามารถในแต่ละสาขาวิชา มาปฏิบัติบริหารให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีในทุก ๆ ด้าน. ถ้าจะเปรียบเทียบให้เห็นชัด ก็ขอเปรียบเหมือนวงดนตรี วงหนึ่ง ซึ่งจะต้องประกอบด้วยเครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ มีเครื่องดีด ลี ดี เป่า เป็นต้น และมีผู้ชำนาญใน เครื่องดนตรีนั้น ๆ เป็นผู้ปฏิบัติให้กลมกลืนไพเราะ และถูกต้องตามจังหวะจะโคน จึงจะเป็นวงดนตรีที่สมบูรณ์ได้. เพราะฉะนั้น ผู้มีปัญญาความสามารถไม่ว่าจะทำงานใดด้านใด เป็นงานเล็กหรืองานใหญ่ ง่ายยาก จะต้อง ถือว่างานทุกอย่างมีความสำคัญเท่าเทียมกัน และต้องตั้งใจกระทำให้ดีที่สุดด้วยความรับผิดชอบ และด้วยความ อุตสาหะวิริยะ โดยมุ่งถึงความสำเร็จของงานเป็นจุดหมายสำคัญ. เชื่อว่า ถ้าทุกฝ่ายทุกคนในชาติปฏิบัติได้ดังนี้ ก็คงจะยังความเจริญก้าวหน้าให้แก่กิจการที่ทำ และบันดาลความเจริญมั่นคงให้เกิดแก่ประเทศชาติได้เป็นแน่นอน.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญาอันเข้มแข็งสมบูรณ์ และให้ประสบความสำเร็จ สุขความสำเร็จ พร้อมทั้งความเจริญรุ่งเรืองทุกประการในชีวิต ทั้งขอให้ผู้มาร่วมประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์สืบไป.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า งานของชาตินั้นมีมากมายหลายด้าน และจะต้องมีผู้มีความสามารถมาปฏิบัติให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี. เปรียบเหมือนวงดนตรีจะต้องประกอบด้วยเครื่องต่าง ๆ และผู้ปฏิบัติจึงจะเป็นวงดนตรีที่สมบูรณ์. ดังนั้น ทุกคนไม่ว่าจะทำงานใดด้านใด จะต้องพยายามทำให้ดีที่สุด.

วันนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายว่า ผู้ปฏิบัติดนตรีนั้น แม้จะใช้เครื่องดนตรีต่างชนิด แต่ในการปฏิบัติร่วมกัน จะต้องเทียบเสียงให้ตรงกัน และประสานประสานให้สอดคล้องพอเหมาะพอดีกัน. เพลงที่ทำได้จึงจะได้รสกลมกล่อม ฟังไพเราะนุ่มนวล. ผู้ปฏิบัติงานก็เช่นเดียวกัน จะต้องคิดให้เห็นว่างานที่ตนทำนั้น เป็นเพียงงานส่วนหนึ่งของส่วนรวม และงานทุกด้านทุกสาขา ย่อมสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน เป็นปัจจัยส่งเสริมเกื้อกูลกัน และประกอบกันขึ้นเป็นงานส่วนรวมของบ้านเมือง ซึ่งต้องเจริญพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน และให้ทันเทียมกัน. ถ้างานส่วนใดส่วนหนึ่งชะงักล่าช้า อาจพาให้ส่วนอื่นเรรวนไปทั้งกระบวนการได้. ดังนั้น นอกจากจะปฏิบัติภาระหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดแล้ว แต่ละคนจะต้องพยายามทำงานของตนให้ประสานกับงานอื่น ฝ่ายอื่น และบุคคลอื่น พร้อมทั้งระมัดระวังปฏิบัติการให้สอดคล้องสนับสนุนกันให้ตลอดด้วย. งานทุก ๆ ส่วนจึงจะดำเนินไปพร้อมเสมอ กัน และทำความเจริญให้เกิดแก่บ้านเมือง ส่วนรวม และบุคคลได้สมบูรณ์.

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญก้าวหน้าในการงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขความสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ ที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิต ผู้ได้รับรางวัล และทุนการศึกษาทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า ผู้ปฏิบัติดนตรีนั้นแม้จะใช้เครื่องมือต่างชนิดกัน ก็ต้องปฏิบัติให้ประสานกัน เพลงที่แท้จริงจะไพเราะนุ่มนวล. ผู้ปฏิบัติงานก็เช่นเดียวกัน นอกจากจะทำงานของตนให้ดีที่สุดแล้ว ยังจะต้องประสานกับงานอื่นและบุคคลอื่นให้ได้ด้วย. งานจึงจะสำเร็จผลสมบูรณ์ เป็นประโยชน์แก่ตนแก่ประเทศชาติอย่างแท้จริง.

วันนี้ ใครจะกล่าวเสริมแก่ท่านทุกคนอีกว่า ในการปฏิบัติร่วมกันนั้น ดนตรีแต่ละชิ้นแต่ละอย่างจะต้องเทียบเสียงให้รู้ที่สูงที่ต่ำ แล้วจะต้องอยู่ในกรอบคือทางเพลงท่วงทำนอง และจังหวะอย่างเคร่งครัด. การปฏิบัติดนตรีร่วมกันจึงจะพรักพร้อม ไม่ติดขัดหรือหยุดชะงักรวนเร. การทำงานร่วมกันและการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมก็ไม่แตกต่างกันมากนัก จำเป็นต้องมีกรอบคือกฎระเบียบให้ทุกคนถือปฏิบัติ. อย่างในการทำงานร่วมกัน หากต่างคนต่างทำตามใจชอบ โดยไม่คำนึงถึงระเบียบวินัย. งานที่ทำนั้นก็ยากยิ่งที่จะบรรลุผลสำเร็จตรงตามเวลาและเป้าหมายได้. กฎระเบียบจึงเป็นเครื่องกำกับระดับระบอบให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่นและประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วถูกต้อง ทั้งทำให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมได้โดยปรกติสุข. บัณฑิตจึงควรศึกษาระบบแบบแผนของงานของสังคมให้เข้าใจชัด และปฏิบัติตามด้วยความตั้งใจและเต็มใจจึงจะทำให้งานและประเทศชาติของเราพัฒนาก้าวหน้าไปได้ตามที่มุ่งหวัง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เข้มแข็งสมบูรณ์ ด้วยกำลังกาย ใจ และสติปัญญา ทั้งมีระเบียบวินัยเป็นเครื่องเกื้อกูลความประพฤติปฏิบัติทุกอย่าง ให้ดำเนินก้าวหน้าไปได้โดยสวัสดิ์ และประสบความสำเร็จรุ่งเรืองในชีวิตทุก ๆ ประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในวันนี้ และได้ทราบว่าการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยความมั่นคง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่ให้ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และยกย่องการปฏิบัติงานพัฒนาของข้าพเจ้าโดยประการต่าง ๆ.

การพัฒนานั้น ได้เป็นภารกิจและนโยบายสำคัญของการปกครองบริหารประเทศของเรามาจนพอสมควรแล้ว แต่กระนั้นก็เป็นที่น่าทราบบอกกันว่า เรายังจะต้องพัฒนาต่อไปอีกมาก. ในโอกาสนี้ ข้าพเจ้าจึงใคร่จะปรารภกับทุกท่านว่า การพัฒนาประเทศจะบรรลุผลตามเป้าหมายได้มากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยประกอบการหลายอย่าง. อย่างแรก ต้องมีคนดี คือมีปัญญา มีความรับผิดชอบ มีความวิริยะอุตสาหะ เป็นผู้ปฏิบัติ. อย่างที่สอง ต้องมีวิทยาการที่ดี เป็นเครื่องใช้ประกอบการ. อย่างที่สาม ต้องมีการวางแผนที่ดี ให้พอเหมาะพอควรกับฐานะ เศรษฐกิจ และทรัพยากรที่มีอยู่ โดยคำนึงถึงประโยชน์อันพึงประสงค์ของประเทศและประชาชนเป็นหลักปฏิบัติ. บัณฑิตเป็นผู้มีปัญญาความสามารถสูง เพราะได้รับการศึกษาอบรมมามาก ย่อมเป็นที่หวังของคนทั่วไป ว่าจะเป็นการกำลังสำคัญในการปฏิบัติบริหารงานของชาติ ให้วิวัฒนาการไปด้วยดีในทุก ๆ ด้าน. ดังนั้น ทุกคนจึงควรจะได้ถือเป็นการระหน้าที่ ที่จะต้องใช้ปัญญา ความรู้ ความสามารถของตนรับใช้สังคม และพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่จะทำได้.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีความเข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังปัญญา เพื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่การงานให้สัมฤทธิ์ผลตามที่มุ่งหมาย และให้มีความสุขความเจริญก้าวหน้าในชีวิตทุกประการ.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ
วันศุกร์ ที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า การพัฒนาประเทศจะสำเร็จผลมากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง คือ ต้องมีคนดีเป็นผู้ปฏิบัติ มีวิทยาการที่ดีเป็นเครื่องใช้ประกอบการ และมีการวางแผนที่ดีเป็นหลักปฏิบัติ. บัณฑิตในฐานะผู้มีปัญญาและความรู้ จึงควรจะได้ร่วมกันเป็นกำลังพัฒนาประเทศชาติ ให้วิวัฒนาการไปด้วยดีในทุก ๆ ด้าน.

วันนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมกับท่านทั้งหลายว่า ประโยชน์อันพึงประสงค์ของการพัฒนานั้น ก็คือ ความผาสุกสงบ ความเจริญมั่นคง ของประเทศชาติและประชาชน. แต่การที่จะพัฒนาให้บรรลุผลเป็นประโยชน์ดังกล่าวได้ จำเป็นที่จะต้องพัฒนาฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้ยุติกันดี เป็นเบื้องต้นก่อน เพราะฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนนั้น คือรากฐานอย่างสำคัญของความสงบและความเจริญมั่นคง. ถ้าประชาชนทุกคนมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีแล้ว ความสงบ และความเจริญ ย่อมจะเป็นผลก่อเกิดต่อตามมาอย่างแน่นอน. จึงอาจพูดได้ว่าการพัฒนา ก็คือการทำสงครามกับความยากจน เพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชนโดยตรง. เมื่อใดก็ตามที่ประชาชนมีความอยู่ดีกินดี และประเทศชาติมีความสงบ มีความเจริญ เมื่อนั้นการพัฒนาจึงจะถือได้ว่าประสบความสำเร็จ เป็นชัยชนะของการพัฒนาอย่างแท้จริง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพุธ ที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในวาระนี้ และได้ทราบจากรายงานว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมากที่ให้ปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้าถึงสองสาขาวิชา.

บัณฑิตผู้ได้รับความสำเร็จอย่างสำคัญในด้านการศึกษามาแล้ว ย่อมมุ่งหมายที่จะใช้ความรู้ความสามารถของตนสร้างสรรค์ความสำเร็จที่ยิ่งสูงขึ้นไปอีก คือการสร้างความสำเร็จมั่นคงในชีวิตและฐานะหน้าที่. ความสำเร็จดังนี้ ถึงหากจะเป็นที่พึงปรารถนาอย่างยิ่ง แต่ก็มีสิ่งที่จะทุกคนจะได้มาโดยง่าย เพราะในการดำเนินชีวิตและการประกอบกิจการงาน ย่อมจะต้องมีปัญหามากมาย เป็นอุปสรรคขัดขวางความสำเร็จอยู่เสมอ หากที่ผู้ใดหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด จะหลีกเลี่ยงพ้นได้. คนก็มีปัญหาของคน สังคมก็มีปัญหาของสังคม ประเทศก็มีปัญหาของประเทศ แม้กระทั่งโลกก็มีปัญหาของโลก. ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตและกิจการงาน จึงเป็นเรื่องธรรมดา. ข้อสำคัญ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น จะต้องแก้ไขให้ลุล่วงไปโดยไม่ชักช้า. ผู้ใดมีสติปัญญาคิดได้ดี ปฏิบัติได้ถูก ผู้นั้นก็มีหวังบรรลุถึงเป้าหมาย มีความสำเร็จสูง. ถ้าเป็นตรงกันข้าม ก็ยากที่จะประสบความสำเร็จสมหวังได้. ท่านทั้งหลายจึงต้องเตรียมกายเตรียมใจให้พร้อมทุกเมื่อ ที่จะเผชิญกับปัญหาทุกอย่างด้วยความหนักแน่นกล้าหาญ และปฏิบัติแก้ไขให้สมกับภูมิปัญญาและความรู้ของบัณฑิต. ชีวิตและกิจการงาน จักได้ผ่านพ้นจากปัญหาอุปสรรค และดำเนินไปเ็นทางที่ถูกต้องอย่างราบรื่น จนบรรลุความสำเร็จและความเจริญที่มุ่งประสงค์.

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาพร้อมในพิธีมีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า การสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงในชีวิต และฐานะหน้าที่ มิใช่จะกระทำให้สำเร็จได้ง่าย ๆ เพราะมักจะมีปัญหาต่าง ๆ เป็นอุปสรรคขัดขวางอยู่เสมอ. ผู้ที่มีสติปัญญาคิดได้ดี ปฏิบัติแก้ไขได้ถูกจึงจะประสบความสำเร็จสมหวังได้.

วันนี้ ใครจะขยายความเรื่องการแก้ไขปัญหาแก่ท่านให้ทราบชัด. ปัญหาทุกอย่างไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ มีทางแก้ไขได้ ถ้ารู้จักคิดได้ดี ปฏิบัติได้ถูก. การคิดได้ดีนั้น มิใช่การคิดได้ด้วยลูกคิดหรือด้วยสมองกล เพราะถึงโลกเราในปัจจุบันจะวิวัฒนาการไปมาเพียงใดก็ตาม ก็ยังไม่มีเครื่องมืออันวิเศษชนิดใดสามารถขบคิดแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างสมบูรณ์. การขบคิดวินิจฉัยปัญหา จึงต้องใช้สติปัญญา คือคิดด้วยสติรู้ตัวอยู่เสมอเพื่อหยุดยั้งและป้องกันความประมาทพลาดผิดและอคติต่าง ๆ มิให้เกิดขึ้น ช่วยให้การแก้ปัญหาพิจารณาปัญหาต่าง ๆ เป็นไปอย่างเที่ยงตรง ทำให้เห็นเหตุเห็นผลที่เกี่ยวข้องกันเป็นกระบวนการได้กระจ่างชัดทุกขั้นตอน และวินิจฉัย ได้ถูกต้องว่า ปัญหาที่แท้อยู่ตรงไหนจะปฏิบัติแก้ไขได้โดยวิธีใด. ส่วนการปฏิบัติได้ถูกนั้น ก็คือปฏิบัติแก้ไขได้ ถูกต้องตามหลักการ หลักวิชา หลักเหตุผล และหลักธรรม. การคิดได้ดีปฏิบัติได้ถูกนี้ เป็นเรื่องที่เป็นเหตุเป็น ผลประกอบกัน และส่งเสริมสนับสนุนกัน เป็นปัจจัยที่สำคัญในการแก้ไขปัญหา ทั้งในการดำรงชีวิตและการ ปฏิบัติกิจการงาน. บัณฑิตผู้ปรารถนาความสำเร็จและความก้าวหน้า จึงควรฝึกฝนตนเองให้คิดได้ดีปฏิบัติ ได้ถูก ในทุกเรื่องทุกกรณี.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่เข้มแข็งสมบูรณ์ด้วยพลานามัย มีกำลังกาย กำลังสติปัญญา สามารถปฏิบัติ หน้าที่การงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และดำรงตนได้สมฐานะของบัณฑิตตลอดไป.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๓๙

ข้าพเจ้าและพระราชินีมีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่นในวันนี้ และได้ทราบว่าการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมากที่มอบปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

บัณฑิตทั้งหลายนับว่าได้ศึกษาอบรมมาสมบูรณ์รอบด้าน เป็นที่คาดหวังของคนทั่วไปว่า จะเป็นผู้นำหลักวิชาไปสร้างสรรคความเจริญและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้แก่สังคมได้โดยถูกต้อง. การจะนำวิชาการไปใช้ให้บังเกิดประโยชน์ตามที่ต้องการนั้นมิใช่ง่ายนัก เพราะวิชาที่เรียนรู้มาเป็นความรู้ที่หนักไปทางหลักทฤษฎี ยังไม่อาจนำมาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพทันที. นอกจากนี้ วิชาการหรือทฤษฎีบางอย่างที่เรียนมาส่วนมากเป็นของต่างประเทศ ไม่อาจใช้กับกิจการและสภาพการณ์ในบ้านเมืองเราได้ทั้งหมด. ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาเพิ่มเติมให้กว้างขวาง และแก้ไขดัดแปลงให้เหมาะสมตามสภาพการณ์. จะทำการอันใด ควรคิดพิจารณาให้ถ่วงถึและทั่วถึงว่างานที่จะทำนั้นมีจุดมุ่งหมายอย่างไร มีขอบเขตเพียงไหน ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและเหตุปัจจัยอะไรบ้าง และเมื่อทำไปแล้วจะก่อให้เกิดประโยชน์หรือโทษเสียหายประการใด. ถ้าแต่ละคนได้คิดให้รอบคอบ คิดให้กว้างขวาง และคิดให้ครบถ้วนดังนี้ ก็เชื่อว่าจะสามารถนำหลักวิชามาใช้ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้บรรลุประโยชน์ที่พึงประสงค์ และสามารถนำพาตนเองและประเทศชาติให้ก้าวหน้าไปสู่ความเจริญและมั่นคงได้อย่างแน่นอน.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสุขความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในวันนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันศุกร์ ที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในวาระนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่มอบปริญญาวิศวกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

ตลอดระยะเวลาอันยาวนานที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้มีบทบาทอย่างสำคัญในการพัฒนาประเทศ ในด้านการพัฒนากำลังคน ดังจะเห็นได้จากการที่บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันแห่งนี้ มีส่วนเข้าร่วมและรับช่วงดำเนินงานสำคัญระดับชาติอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าในภาครัฐบาลหรือภาคเอกชน. ข้าพเจ้าจึงใคร่จะปรารภกับท่านทั้งหลายว่า การพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญยิ่งขึ้นไปนั้น ย่อมต้องพัฒนาบุคคลก่อน เพราะถ้าบุคคลอันเป็นองค์ประกอบของส่วนรวม ไม่ได้รับการพัฒนาแล้ว ส่วนรวมจะเจริญและมั่นคงได้ยากยิ่ง. การที่บุคคลจะพัฒนาได้ก็ด้วยปัจจัยประการเดียวคือการศึกษา. การศึกษานั้นแบ่งเป็นสองส่วน คือการศึกษาด้านวิชาการ ส่วนหนึ่ง กับการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นผู้มีจิตใจใฝ่ดีใฝ่เจริญ มีปรกติละอายชั่วกลัวบาป ส่วนหนึ่ง. การพัฒนาบุคคลจะต้องพัฒนาให้ครบถ้วนทั้งสองส่วน เพื่อให้บุคคลได้มีความรู้ไว้ใช้ประกอบการ และมีความดีไว้เกื้อหนุนการประพฤติปฏิบัติทุกอย่าง ให้เป็นไปในทางที่ถูก ที่ควร และอำนวยผลเป็นประโยชน์ที่พึงประสงค์. ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิต จัดได้ว่าเป็นบุคคลที่ได้รับการพัฒนาแล้ว ควรจะได้ตั้งใจฝึกฝนอบรมบ่มนิสัยให้ถึงพร้อมทั้งความรู้และความดี เพราะสองสิ่งนี้เป็นแม่บทใหญ่ ที่จะใช้วัดคุณภาพของบัณฑิต พร้อมทั้งผลสำเร็จในการให้การศึกษาของมหาวิทยาลัย.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ ตลอดจนทุกท่านที่มาร่วมประชุมพร้อมกันในวันนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ตลอดกาลทุกเมื่อไป.

พระบรมราชาโฆวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล และได้ทราบว่ากิจการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีในทุก ๆ ด้าน. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่มอบปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์สาขาฟิสิกส์ แก่ข้าพเจ้า.

ความสำเร็จทางการศึกษาของบัณฑิตในครั้งนี้ ถือได้ว่าเป็นความสำเร็จที่สำคัญอีกขั้นหนึ่งของชีวิต. ในโอกาสนี้ข้าพเจ้าจึงใคร่จะปรารภกับทุกท่านว่า ความสำเร็จทุกอย่างในชีวิตของคนเรานั้น มิใช่จะเกิดมีขึ้นในครั้งหนึ่งคราวเดียวได้ หากจะต้องค่อย ๆ สร้างเสริมต่อเติมมาเป็นลำดับ. ดังที่ท่านทั้งหลายศึกษาสำเร็จเป็นบัณฑิตอยู่ในบัดนี้ ก็ต้องสำเร็จการศึกษาในระดับประถมและมัธยมเป็นขั้นเป็นตอนมาก่อน. ต่อไปเมื่อออกไปประกอบอาชีพการงาน ท่านก็จะต้องใช้ความรู้ความสามารถทั้งปวงที่ได้ศึกษาเรียนรู้มาเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติ เพื่อความสำเร็จในการสร้างสรรค์อนาคตที่มั่นคงให้แก่ตนและส่วนรวม. ดังนั้น ผู้ปรารถนาความก้าวหน้าเมื่อประสบความสำเร็จในกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง จึงไม่ควรหยุดยั้งพอใจอยู่เพียงเท่านั้น แต่ชอบที่จะยึดถือความสำเร็จทั้งนั้นเป็นรากฐานอันมั่นคง ที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จที่ยิ่งสูงขึ้น และเป็นประโยชน์กว้างขวางขึ้น. ถ้าบัณฑิตจะมีความคิดเห็นต่อความสำเร็จของตนดังที่กล่าว แล้วยึดถือปฏิบัติแต่บัดนี้ ก็เชื่อว่าความเจริญก้าวหน้าจะเกิดมีขึ้นทั้งแก่ตัวท่านเองและประเทศชาติต่อตามกันไปโดยไม่มีที่สิ้นสุด.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมชุมนุมในพิธีนี้มีความผาสุกสวัสดิ์จงทุกเมื่อทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันศุกร์ ที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่มอบปริญญาทันตแพทยศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่บัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า ผู้ปรารถนาความก้าวหน้า เมื่อประสบความสำเร็จในกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ควรหยุดยั้งพอใจอยู่เพียงเท่านั้น แต่ชอบที่จะยึดถือความสำเร็จทั้งนั้น เป็นรากฐานในการสร้างสรรค์ความสำเร็จที่ยิ่งสูงขึ้น และเป็นประโยชน์กว้างขวางขึ้น.

ในวันนี้ ใครจะกล่าวแก่ท่านทั้งหลายว่า การงานทุกอย่างทุกอาชีพ ย่อมจะมีจรรยาบรรณของตนเอง. จรรยาบรรณนั้นจะบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ตามแต่ก็เป็นสิ่งที่ยึดถือกันว่าเป็นความดีงาม ที่คนในอาชีพนั้นพึงประพฤติปฏิบัติ. หากผู้ใดล่วงละเมิดก็อาจก่อให้เกิดความเสียหายทั้งแก่บุคคล หมู่คณะ และส่วนรวมได้. เหตุนี้ ผู้ปฏิบัติงานในทุกสาขาอาชีพ นอกจากจะต้องมีความรู้ในสาขาของตนอย่างลึกซึ้ง จัดเจนและศึกษาให้ก้าวหน้าอยู่เสมอแล้ว ยังจะต้องยึดมั่นในจรรยาบรรณในวิชาชีพของตน ทั้งข้อที่ควรปฏิบัติและไม่พึงปฏิบัติอย่างเคร่งครัดด้วย จึงจะสามารถประพฤติตนปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ได้รับความเชื่อถือยกย่องในเกียรติ ในศักดิ์ศรี และในความสามารถด้วยประการทั้งปวง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญยั่งยืนในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาพร้อมประชุมพร้อมกันในวันนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ถึงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพุธ ที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้ทราบรายงาน ว่ากิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยเจริญก้าวหน้ามาด้วยดี. ขอแสดงความชื่นชมกับทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จได้เป็นบัณฑิตในสาขาวิชาต่าง ๆ สมตามที่ตั้งใจปรารถนา.

ความเป็นบัณฑิต นอกจากจะหมายถึงได้ที่ความรู้ความฉลาดสามารถในหลักวิชาแล้ว ยังสั่งเกตทราบ ได้ที่ความคิด คำพูด และการกระทำ อีกทางหนึ่ง. ความคิดนั้นสำคัญมาก ถือได้ว่าเป็นแม่บทใหญ่ของคำพูด และการกระทำทั้งปวง. กล่าวคือ ถ้าคนเราคิดดี คิดถูกต้อง ทั้งตามหลักวิชาและคุณธรรม คำพูดและการกระทำก็เป็นไปในทางที่ดีที่เจริญ. แต่ถ้าคิดไม่ดีไม่ถูกต้อง คำพูดและการกระทำก็อาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียหาย ทั้งแก่ตัวเองและส่วนรวมได้. ด้วยเหตุนี้ ก่อนที่บุคคลจะพูดจะทำสิ่งใด จำเป็นต้องหยุดคิดเสียก่อนว่า กิจที่จะทำ คำที่จะพูดนั้น ผิดหรือถูก เป็นคุณประโยชน์หรือเป็นโทษเสียหาย เป็นสิ่งที่ควรพูด ควรกระทำ หรือควรงดเว้น. เมื่อคิดพิจารณาได้ดังนี้ก็จะสามารถยับยั้งคำพูดที่ไม่สมควร หยุดยั้งการกระทำที่ไม่ถูกต้อง พูดและทำแต่สิ่งที่จะ สัมฤทธิ์ผลเป็นคุณ เป็นประโยชน์ และเป็นความเจริญ. บัณฑิตจึงควรฝึกหัดปฏิบัติตนให้เป็นคนคิดก่อนพูด คิดก่อนทำ จนเป็นปรกตินิสัย จึงจะได้ชื่อว่าประพฤติปฏิบัติตนสมกับความเป็นบัณฑิต ที่คนเขายกย่องเชื่อถือ.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคน มีความสุขสวัสดิ์ในชีวิต และมีความเจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ ถึงพร้อมด้วยความวัฒนาผาสุกทุกประการ.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงกิตติคุณและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า ความคิดนั้นเป็นแม่บทใหญ่ของคำพูดและการกระทำ เพราะกิจที่จะทำคำที่จะพูดทุกอย่างล้วนสำเร็จมาจากความคิด การคิดก่อนพูดและคิดก่อนทำ จึงช่วยให้บุคคลสามารถยับยั้งคำพูดที่ไม่สมควร หยุดยั้งการกระทำที่ไม่ถูกต้อง พูดและทำแต่สิ่งที่จะสัมฤทธิ์ผล เป็นประโยชน์และเป็นความเจริญ.

วันนี้ ใครจะกล่าวเสริมแก่ท่านทั้งหลายว่า คำพูดที่กล่าวออกไป หลังจากที่ได้พิจารณาไตร่ตรองอย่างกว้างขวางและรอบคอบแล้ว ย่อมถือเป็นสัจวาจา ที่แสดงถึงความตั้งใจจริงที่บุคคลตั้งไว้แก่ตัวและผู้อื่น. ผู้พูดจึงผูกพันบังคับตัวเองให้มั่นอยู่ในสัจวาจานั้น. สิ่งใดที่พูดว่าจะทำหรือจะงดเว้น ต้องทำให้ได้โดยเคร่งครัดและครบถ้วน. หากไม่กลายเป็นคนกลับกลอก ไม่มีความมั่นคงในคำพูดและการกระทำ ทำให้ไม่มีผู้ไว้วางใจ ไม่อาจทำให้งานให้ตนเองประสบผลสำเร็จที่ดีได้. ผู้หนักแน่นในสัจจะ พูดอย่างไร ทำอย่างนั้น จึงจะได้รับความสำเร็จพร้อมทั้งความศรัทธาเชื่อถือ และความยกย่องสรรเสริญจากคนทุกฝ่าย. การพูดแล้วทำ คือพูดจริงทำจริง จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมเกียรติคุณของบุคคลให้เด่นชัด และสร้างเสริมความดี ความเจริญ ให้เกิดขึ้นทั้งแก่บุคคลและส่วนรวม.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จทุกประการในชีวิต มีความเจริญมั่นคงในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมในพิธีนี้มีความสุขสวัสดิ์โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิต ผู้ได้รับรางวัล และทุนการศึกษาทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

เมื่อสองวันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า บุคคลจะต้องคิดให้ดีให้รอบคอบเสียก่อนที่จะพูดจะทำ และเมื่อพูดสิ่งใดไปแล้วต้องทำให้ได้จริง จึงจะได้รับความสำเร็จ พร้อมทั้งความศรัทธาเชื่อถือ และความสรรเสริญยกย่องจากคนทุกฝ่าย.

วันนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมแก่ทุกท่านว่า งานที่ทำหลังจากที่ได้คิดพิจารณาอย่างรอบคอบ และวางแผนปฏิบัติทุกขั้นตอนอย่างถูกถ้วนตามหลักวิชาแล้ว ก็ไม่แน่ว่าจะได้ผลเลิศตามเป้าหมายที่ตั้งไว้เสมอไป. ดังนั้นไม่ว่างานที่ทำจะได้ผลมากน้อยประการใด สำเร็จหรือล้มเหลวก็ตาม. นักปฏิบัติงานผู้ยึดมั่นในความจริง จะต้องยอมรับความจริง และต้องกล้าที่จะบอกกล่าวให้ทราบทั่วกัน โดยไม่ปิดบังหรือบิดเบือน. ถ้าไม่ได้อะไร คนอื่นจะได้ถือเป็นบทเรียน ไม่เสียแรงเสียเวลาไปปฏิบัติโดยเปล่าประโยชน์อีก. ถ้าได้ผลดี ผู้อื่นก็จะยึดถือปฏิบัติตาม และขยายผลให้ได้ประโยชน์กว้างขวางขึ้น. บัณฑิตผู้จะออกไปปฏิบัติหน้าที่การงานสร้างเกียรติยศชื่อเสียงและความเจริญมั่นคงให้แก่ตนและบ้านเมือง จึงควรจะได้พิจารณาศึกษาในเรื่องการคิด การพูด การกระทำ ทั้งก่อนหลัง ที่กล่าวมานี้ให้ทราบชัด แล้วนำมาไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อไป.

ขออวยพรให้ทุกคนประสบแต่ความสุขความสวัสดิ์ พร้อมด้วยความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรืองทั้งในชีวิตและหน้าที่การงานตามที่ตั้งใจปรารถนาทุกประการ.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในวันนี้ และได้ทราบ รายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาอย่างน่าพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิต ได้ชื่อว่าเป็นผู้มีภูมิรู้และสติปัญญาสูง. ในโอกาสนี้ข้าพเจ้าจึงใคร่จะปรารภ กับทุกท่านถึงเรื่อง ปัญญา. ปัญญา แปลว่าความรู้ทั่ว มีอยู่ ๒ ลักษณะด้วยกัน คือปัญญาที่เกิดจากการเล่าเรียน จดจำมาอย่างหนึ่ง กับปัญญาที่เกิดจากการศึกษาสังเกตและนำมาขบคิดพิจารณาจนรู้ชัดอย่างหนึ่ง. บัณฑิตแต่ละ คนในที่นี้ เชื่อว่าต่างได้รับการศึกษาอบรมมาแล้วเป็นอย่างดี แต่ในด้านการศึกษาสังเกตนั้นอาจยังย่อหย่อนอยู่บ้าง เพราะมีประสบการณ์ในชีวิตไม่มากนัก. ทุกคนจึงควรจะได้สนใจสังเกตศึกษาเรื่องราว บุคคลและสิ่งต่าง ๆ ที่ แวดล้อมและเกี่ยวข้องกับตัวเองให้มาก. อย่าละเลยหรือมองข้ามแม้สิ่งเล็กน้อย เช่น ต้นหญ้า ซึ่งถ้าพิจารณาให้ดี ก็จะทำให้เกิดปัญญาได้. หญ้านั้นมีทั้งหญ้าที่เป็นวัชพืชซึ่งเป็นโทษ และหญ้าที่มีคุณอย่างหญ้าแฝก ซึ่งเป็น ประโยชน์อย่างยิ่งแก่การอนุรักษ์ดินและน้ำ เพราะมีรากที่ยังลึกแผ่กระจายลงไปตรง ๆ ทำให้อุ้มน้ำและยึดเหนี่ยว ดินได้มั่นคง และมีลำต้นชิดติดกันแน่นหนา ทำให้ดักตะกอนดินและรักษาหน้าดินได้ดี. คนเราก็เช่นเดียวกัน มีทั้ง บุคคลที่มีชีวิตอยู่โดยเปล่าประโยชน์และบุคคลที่มีชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า. ต้นหญ้าจึงเป็นบทเรียนได้อย่างดีเลิศ สำหรับนำมาพิจารณาเทียบเคียงให้เป็นคติในการดำเนินชีวิตของบุคคล ว่าควรจะประพฤติปฏิบัติตนอย่างวัชพืช ซึ่งอยู่ ณ ที่ใดก็มีแต่สร้างปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ที่นั้น หรือควรจะประพฤติปฏิบัติตนอย่างหญ้าแฝก ซึ่งแต่ สร้างสรรค์ประโยชน์และความมั่นคงเป็นปึกแผ่นให้แก่ตนและแก่แผ่นดินอันเป็นที่อยู่อาศัย.

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนมีความเจริญมั่นคงในหน้าที่การงานและในการครองชีวิต ทั้งขอให้ทุกท่านที่มา ชุมนุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ
วันศุกร์ ที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า ปัญญานั้นมีอยู่ ๒ ลักษณะ คือปัญญาที่เกิดจากการเล่าเรียนจดจำอย่างหนึ่ง กับปัญญาที่เกิดจากการศึกษาสังเกตและพิจารณาจนรู้ชัดอย่างหนึ่ง. บัณฑิตเป็นผู้ได้รับการศึกษาอบรมมาดีแล้ว จึงควรจะได้พยายามสังเกตศึกษาให้มาก ไม่มองข้ามแม้สิ่งเล็กน้อยอย่างต้นหญ้า ก็สามารถนำมาพิจารณาเทียบเคียงให้เป็นประโยชน์แก่การดำเนินชีวิตได้.

ในวันนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายว่า สิ่งที่ดีมีประโยชน์นั้น จะต้องใช้ให้ถูกต้องตามหลักวิชา และเหมาะสมแก่สภาพการณ์ทั่วไปด้วย จึงจะได้ผลที่พึงประสงค์. อย่างเช่นการปลูกหญ้าแฝก จะต้องปลูกให้ชิดติดกันเป็นแผง และวางแนวให้เหมาะสมกับลักษณะของภูมิประเทศ. เป็นต้นว่า บนพื้นที่สูงจะต้องปลูกตามแนวขวางของความลาดชันและร่องน้ำ. บนพื้นที่ราบ จะต้องปลูกรอบแปลงหรือปลูกตามร่องสลักับพืชไร่. ในพื้นที่เก็บกักน้ำ จะต้องปลูกเป็นแนวเหนือแหล่งน้ำ. หญ้าแฝกที่ปลูกโดยหลักวิธีดังนี้ จะช่วยป้องกันการพังทลายของหน้าดิน รักษาความชุ่มชื้นในดิน เก็บกักตะกอนดินและสารพิษต่าง ๆ ไม่ให้ไหลลงแหล่งน้ำ ซึ่งจะอำนวยผลเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การอนุรักษ์ดินและน้ำ ตลอดจนการฟื้นฟูดินและป่าไม้ให้สมบูรณ์ขึ้น. บัณฑิตผู้จะออกไปเริ่มต้นชีวิตการทำงานต่อไป จึงควรจะได้ศึกษาพิจารณาเรื่องความถูกต้องเหมาะสมที่กล่าวนี้ให้ทราบชัดแล้วกำหนดเป็นหลักปฏิบัติให้แก่ตัวเองว่า ในการปฏิบัติกิจการงานทุกอย่างนั้น นอกจากต้องมีความรู้ความคิดที่ดีมีประโยชน์แล้ว จะต้องใช้ความรู้ความคิดให้ถูกต้องพอเหมาะพอดีแก่งาน แก่สถานการณ์ แก่บุคคล และท้องถิ่นด้วย จึงจะหวังผลตอบแทนที่สมบูรณ์คุ้มค่าได้.

ขออวยพรให้บัณฑิตทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาชุมนุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความเจริญสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในวันนี้ และได้ทราบรายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดีอย่างน่าพอใจ. ขอขอบใจสภามหาวิทยาลัยที่มอบปริญญาบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า และขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติพร้อมทั้งความสำเร็จในการศึกษา.

ท่านทั้งหลายที่ศึกษาสำเร็จแล้ว ย่อมมุ่งหมายที่จะทำงานให้ก้าวหน้า เพื่อสร้างความเจริญมั่นคงให้แก่ฐานะและชีวิต. การปฏิบัติงานทั้งปวงนั้น กล่าวโดยหลักการ ต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐานประกอบกันสองอย่าง คือความรู้ความฉลาดสามารถของผู้ปฏิบัติอย่างหนึ่ง กับระเบียบแบบแผนและวิธีการที่กำหนดไว้ให้ใช้ในการปฏิบัติงานนั้น ๆ อย่างหนึ่ง. เมื่อใดปัจจัยทั้งสองประกอบพร้อมกัน เมื่อนั้นงานก็ดำเนินไปได้. แต่โดยความจริงที่ปรากฏ งานที่อาศัยเฉพาะปัจจัยสองประการนั้น ไม่แน่ว่าจะสำเร็จผลดีได้เสมอไป. ทั้งนี้เพราะงานทุกอย่างมีบุคคล ซึ่งมีชีวิตจิตใจ มีความนึกคิด เป็นผู้กระทำ ถ้าผู้ทำไม่ศรัทธาในงาน ไม่เข้าใจซึ่งถึงประโยชน์ของงาน งานที่ทำก็ยากที่จะได้ผลครบถ้วนตามเป้าหมาย. ดังนั้น ในการปฏิบัติงานทุกอย่าง จึงจำเป็นต้องสร้างศรัทธาให้มีขึ้นก่อน เพราะศรัทธาหรือความเชื่อมั่นในประโยชน์ของงานเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิบัติ คือทำให้มีการปฏิบัติด้วยใจในทันที แมื่อก่อนที่จะลงมือกระทำและน้อมนำให้เกิดความกระตือรือร้น ความพากเพียรอดทน ที่จะทำงานให้ต่อเนื่องกันไปได้อย่างตลอดซึ่งเป็นพลังส่งเสริมให้งานที่ทำดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์อย่างสมบูรณ์.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในการงาน มีความเจริญก้าวหน้า และความรุ่งเรืองในชีวิต ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาประชุมกันในพิธีนี้ มีความสุขความเจริญโดยทั่วกัน.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันศุกร์ ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวานนี้ ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่บัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า การปฏิบัติงานทั้งปวง นอกจากจะอาศัยความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติและระเบียบแบบแผนของงานที่กำหนดไว้แล้ว ยังต้องอาศัยศรัทธา ความเชื่อมั่นในงานด้วย จึงจะช่วยให้งานที่ทำดำเนินไปอย่างราบรื่นและบรรลุผลที่สมบูรณ์ตามประสงค์.

วันนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมแก่ท่านถึงศรัทธาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ได้แก่ศรัทธาความเชื่อมั่นในความดี. ศรัทธาส่วนนี้ จะส่งเสริมให้บุคคลเกิดความมุ่งมั่นที่จะทำตัวทำงานให้สูงขึ้น ไม่ยอมให้ตกต่ำ. ผู้เชื่อมั่นในความดี จะมีความรู้สึกผิดชอบ มีความขมใจ ไม่ปล่อยให้ตัวเองให้เป็นไปตามอำนาจคิดและความเห็นแก่ประโยชน์เฉพาะตัว. จะประพฤติปฏิบัติการใด ก็พิจารณาถ่วงทวนอย่างรอบคอบจนเห็นชัดแล้วว่า การนั้น ๆ เป็นสิ่งที่ดี ที่ถูกต้อง เป็นสุจริตธรรม และเป็นประโยชน์แท้ทั้งแก่ตนเองและส่วนรวม. การที่ทำความดีปราศจากโทษ ก่อให้เกิดประโยชน์ สร้างสรรค์เป็นความเจริญสวัสดิแต่อย่างเดียว. ผลดีอีกประการหนึ่งของการปฏิบัติก็คือเมื่อผลของการทำดีเป็นที่ประจักษ์ชัด คนที่ไม่เคยทำความดีเพราะไม่เคยเห็นผล ก็จะได้เห็นและหันมานิยมศรัทธาในความดี. บุคคลเหล่านั้นย่อมจะรับเอาความคิดจิตใจ และการกระทำของผู้ปฏิบัติดีเป็นแบบอย่าง แล้วน้อมนำมาประพฤติปฏิบัติด้วยตนเอง. บ้านเมืองของเราก็จะมีผู้ที่ศรัทธาในความดี ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เพิ่มขึ้นเป็นลำดับ. สิ่งของแต่ละคนปฏิบัติก็จะประกอบส่งเสริมกันขึ้น เป็นความเจริญมั่นคงโดยส่วนรวมของชาติในที่สุด.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๔๐

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบว่าการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีในทุก ๆ ด้าน. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัย ที่ได้มอบปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

บัณฑิตที่สำเร็จใหม่ อาจรู้สึกไม่มั่นใจว่าจะสามารถสร้างฐานะความเจริญมั่นคงของตนให้ประสบความสำเร็จได้ ด้วยขณะนี้โอกาสในการทำงานไม่เปิดกว้างดังแต่ก่อน. ข้อนี้เป็นปัญหาที่น่าหนักใจก็จริง แต่ไม่ควรวิตกกังวลให้เกินไป จนกลายเป็นความท้อแท้สิ้นหวัง. ทางที่ถูก แต่ละคนจะต้องตั้งตัวตั้งใจให้หนักแน่นและมุ่งมั่นยิ่งขึ้น อย่ายอมถดถอยพ่ายแพ้แก่อุปสรรคและปัญหา เพราะคนเราเมื่อมีความรู้ความสามารถที่ดีเป็นทุนรอนอยู่ จะไม่มีความอับจน ย่อมหาทางสร้างตัวสร้างฐานะให้ก้าวหน้าได้เสมอ. ข้อสำคัญ ในการสร้างตัวสร้างฐานะนั้นจะต้องถือหลักค่อยเป็นค่อยไป ด้วยความรอบคอบระมัดระวังและความพอเหมาะพอดี ไม่ทำเกินฐานะและกำลัง หรือทำด้วยความเร่งรีบ เมื่อมีพื้นฐานแน่นหนารองรับพร้อมแล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญก้าวหน้าในระดับที่สูงขึ้น ตามต่อกันไปเป็นลำดับ. ผลที่เกิดขึ้นจึงแน่นอน มีหลักเกณฑ์ เป็นประโยชน์แท้และยั่งยืน. จึงขอให้บัณฑิตทุกคนได้ตั้งความปรารถนาอันสูงไว้ ให้เป็นพลังอันแข็งแกร่งมั่นคง สำหรับแผ้วถางอุปสรรคและปัญหายุ่งยากทั้งปวง เพื่อเปิดทางให้แต่ละคนได้ใช้ความสามารถ ปฏิบัติงานทุก ๆ อย่างโดยเต็มภาคภูมิ และดำเนินถึงจุดมุ่งหมาย คือความเจริญมั่นคงของตนของชาติ ได้ดังประสงค์.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่และทุกคนที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ สมบูรณ์ด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังความคิด สามารถดำเนินชีวิตและกิจการงานทุกอย่าง ให้บรรลุความสำเร็จและความเจริญ ทั้งให้มีความสุขความสวัสดิ์ทุกเมื่อตลอดไป.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันเสาร์ ที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในวาระนี้ และได้ทราบ รายงานว่ากิจการทุก ๆ ด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินมาด้วยความมั่นคงและก้าวหน้า เป็นที่น่าพอใจ. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแล้ว ต้องถือว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเพียงพอ ที่จะออกไปดำเนินชีวิตและประกอบกิจการงานสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงให้แก่ตนเองและส่วนรวมได้. การสร้างสรรค์ ความเจริญมั่นคงนี้ นอกจากจะอาศัยความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการแล้ว ยังจะต้องมีรากฐานที่ดีหลายอย่าง ประกอบพร้อมกันด้วย จึงจะสัมฤทธิ์ผลที่แน่นอน. รากฐานส่วนสำคัญที่สุดประการหนึ่ง ก็คือใจ. ทั้งนี้ เพราะ ใจเป็นตัวต้นเหตุแท้ ที่จะนำไปให้เรากระทำการต่าง ๆ. ด้วยเหตุนี้ ท่านจึงกล่าวว่า ทุกสิ่งทุกอย่างมีใจเป็นใหญ่ เป็นประธาน มีใจประเสริฐสุด และสำเร็จได้ด้วยใจ. ถ้าบุคคลมีใจดีแล้ว ความสุขความเจริญย่อมเป็นอันหวังได้. แต่อย่างไรก็ดี ในชีวิตของคนเรานั้น ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดจะอยู่เป็นปรกติสุขอย่างเดียวได้ ย่อมจะมีทั้งภัย ทั้งอุปสรรค ทั้งเคราะห์ร้าย ผ่านเข้ามาบ้าง อย่างยากที่จะหลีกเลี่ยงพ้น. ข้อสำคัญ เมื่อต้องประสบเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่บางครั้งทำให้ใจหายใจได้ว่า จะต้องไม่ใจเสีย เพราะจะทำให้เสียขวัญเสียกำลังใจ ทำให้จนปัญญา คิดไม่ออก ทำไม่ถูกและที่สุดก็อาจผิดพลาดเสียหายได้ต่าง ๆ. ทางที่ถูก จะต้องพยายามสงบใจ ทำใจให้ดี หายใจยาว เผชิญหน้ากับสถานการณ์ อย่างที่เรียกว่าทำใจดีสู้เสือ ก็จะทำให้เกิดสติรู้เท่าทัน สามารถใช้ปัญญาพิจารณา เห็นเหตุเห็นผลได้กระจ่างชัด หาทางปฏิบัติได้ถูกต้อง พอเหมาะพอดี ไม่มีอับจน. บัณฑิตจึงควรอย่างยิ่งที่จะ ฝึกฝนอบรมตนเอง ให้เป็นผู้มีใจดี มีใจที่สงบ และหนักแน่นมั่นคง ในกาลทุกเมื่อ.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่มีกำลังกาย กำลังใจ และสติปัญญาเข้มแข็งสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะทำการงาน สร้างสรรค์ความดีความเจริญได้ทุกเมื่อ และขอให้ประสบความสุข ความสำเร็จ ความก้าวหน้ารุ่งเรืองในชีวิต ตามที่ปรารถนาทุกประการ.

พระบรมราชาโชวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดล
ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร
วันพฤหัสบดี ที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยมหิดลในวาระนี้. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่มอบปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

บัณฑิตทั้งหลายได้ฟังรายงานของมหาวิทยาลัยแล้ว คงจะทราบชัดว่ากิจการของมหาวิทยาลัยนี้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และขยายให้ก้าวหน้า โดยสอดคล้องกับสถานการณ์ ความต้องการ และความจำเป็นอยู่เสมอ เพื่อให้บังเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักศึกษา ตลอดจนท้องถิ่นและประเทศชาติโดยส่วนรวม. ข้อนี้ น่าจะเป็นบทเรียน และตัวอย่างสำหรับทุกคนได้อย่างดีเลิศ ว่าการดำเนินชีวิตและกิจการงานก็เช่นเดียวกัน จะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงอยู่เสมอ จึงจะประสบผลสำเร็จที่ดีและก้าวหน้าได้. ดังนั้น เมื่อออกไปปฏิบัติหน้าที่การงาน จะเป็นงานใด สาขาใด เป็นงานเล็ก หรืองานใหญ่ อยู่ ณ ที่ใดก็ตาม ควรจะได้ศึกษาถึงพื้นฐานของงาน ของสังคม ตลอดจนสภาวะแวดล้อม ให้เข้าใจสภาพความเป็นจริงอย่างกระจ่างและทั่วถึง จักได้สามารถเลือกสรรหลักวิชาและวิธีการปฏิบัติให้ถูกต้องพอเหมาะพอดีกับงาน กับสถานการณ์และความจำเป็น เพื่อให้งานที่ทำดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลดีอันพึงประสงค์ทั้งส่วนตนและส่วนรวมได้เต็มที่. จึงขอฝากข้อคิดนี้ไว้แก่ท่านทุกคน เพื่อนำไปพิจารณาให้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติตนปฏิบัติงานต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคนประสบความสำเร็จในชีวิต มีความรุ่งเรืองก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมประชุมในพิธีนี้ มีความเจริญสวัสดิ์ทุกเมื่อไป.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในวาระนี้ และได้ทราบว่าการของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดีในทุก ๆ ด้าน. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่มอบปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

ท่านทั้งหลายต่างศึกษาสำเร็จ ได้รับปริญญาเป็นบัณฑิตสมความตั้งใจแล้วย่อมปรารถนาความสำเร็จที่สูงขึ้นไปอีก คือการสร้างความสำเร็จมั่นคงในชีวิตและฐานะหน้าที่. จึงอยากจะฝากข้อคิดไว้ในโอกาสนี้ว่า การที่บุคคลจะทำการสิ่งใดให้สำเร็จผลได้มากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับศักยภาพที่มีอยู่ในตัวเองเป็นสำคัญ. ข้อนี้อธิบายได้ว่า คนเราแต่ละคนย่อมมีความรู้ ความสามารถ และความถนัด แตกต่างกันไป สูงต่ำไม่เท่ากัน. ดังนั้น เมื่อจะทำการสิ่งใดจึงควรต้องรู้จักประมาณตน คือต้องรู้ว่าตนมีภูมิปัญญาและความสามารถด้านไหนเพียงใด และควรจะทำงานด้านไหน อย่างไร. เมื่อประมาณตนได้ดังนี้ ก็จะทำให้ใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ได้ถูกต้องเหมาะสมกับงาน และได้ประโยชน์สูงสุดเต็มตามประสิทธิภาพ. นอกจากนี้ การรู้จักประมาณตนยังจะทำให้คนเราชวนขวยศึกษาหาความรู้ และเพิ่มพูนประสบการณ์อยู่เสมอ เพื่อปรับปรุงส่งเสริมศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองให้ยิ่งสูงขึ้น. ผู้รู้จักประมาณตน จึงสามารถทำงาน ให้ประสบความสำเร็จและก้าวหน้าได้ดีกว่าคนอื่น ผู้ที่แม้จะมีความรู้ความสามารถมากกว่า แต่ไม่รู้จักประมาณตน.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ และทุก ๆ ท่านที่มาร่วมชุมนุมในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์ พร้อมทั้งความสำเร็จในหน้าที่การงาน สมตามที่ตั้งใจปรารถนาทุกประการ.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันศุกร์ ที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงกิตติคุณและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า การรู้จักประมาณตน ทำให้คนเรารู้จักใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ได้พอเหมาะพอดีกับงาน และได้ประโยชน์สูงสุดเต็มตามประสิทธิภาพ ทั้งยังทำให้รู้จักขวนขวายศึกษาหาความรู้เพิ่มพูนประสบการณ์อยู่เสมอ เพื่อปรับปรุงส่งเสริมศักยภาพในตนเองให้ยิ่งสูงขึ้น. ผู้รู้จักประมาณตนจึงสามารถทำงานได้ผลดีกว่าคนอื่น ผู้ที่แม้จะมีความรู้ความสามารถมากกว่า แต่ไม่รู้จักประมาณตน. วันนี้ ใครจะกล่าวกับท่านถึงเรื่อง การรู้จักประมาณสถานการณ์.

การรู้จักประมาณสถานการณ์ ได้แก่การรู้จักพิจารณาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นให้เห็นชัดถึงความเป็นมาและที่เป็นอยู่ แล้วคาดว่าจะเป็นไปอย่างไรในอนาคต. อย่างเช่นเมื่อเกิดน้ำท่วม ณ ที่ใดที่หนึ่ง ก็จะต้องศึกษาสถานการณ์ต่าง ๆ ให้รู้กระจ่างทั่วถึงเริ่มแต่น้ำท่วมนั้นเกิดขึ้นมาอย่างไร ในพื้นที่นั้นมีสภาพเป็นอย่างไร เคยมีน้ำท่วมมาแล้วกี่ครั้ง มีระยะห่างอย่างไร แต่ทุกครั้งก่อให้เกิดความเสียหายมากน้อยเพียงใด และในปัจจุบันมีลักษณะอย่างไร เหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร. เมื่อรู้สถานการณ์ที่เป็นมาและที่เป็นอยู่แน่ชัด ก็ควรประมาณสถานการณ์ได้ว่าในอนาคตจะเป็นอย่างไร และจะเกิดขึ้นอีกเมื่อใด. การแก้ไขป้องกันก็จะสามารถกำหนดวิธีการได้ถูกต้องตรงกับปัญหาและสภาพพื้นที่ ทั้งสามารถกำหนดเวลาปฏิบัติได้ว่า การใดควรจะทำก่อนหลัง และการใดเป็นการด่วน ที่จะต้องเร่งทำให้แล้วเสร็จทันการณ์ทันเวลา เพื่อป้องกันความเสียหายไม่ให้เกิดมีขึ้นอีก. การรู้จักประมาณสถานการณ์จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการปฏิบัติงานยิ่งประมาณสถานการณ์ได้ถูกต้องเพียงใด ก็จะทำงานที่ทำสำเร็จผลสมบูรณ์ และได้ประโยชน์คุ้มค่ามากขึ้นเพียงนั้น.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จสมบูรณ์ด้วยความดีงามความรุ่งเรืองตามที่ปรารถนาทุกประการ และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์ดีจงทั่วกัน.

พระบรมราชโองการ
พระราชทานเพื่อเชิญไปอ่าน
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ ที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๑

ขอแสดงความยินดีด้วยกับผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จอันควรแก่การภูมิใจในครั้งนี้.

เมื่อสองวันก่อน ข้าพเจ้าได้พูดในที่ประชุมนี้ถึงเรื่องการรู้จักประมาณตน และการรู้จักประมาณสถานการณ์ว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับผู้ปรารถนาความสำเร็จและความก้าวหน้า. ในวันนี้ ใครจะทบทวนให้ท่านได้พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง.

การรู้จักประมาณตน ได้แก่การรู้จักและยอมรับว่าตนเองมีภูมิปัญญาและความสามารถในด้านไหนเพียงใด และควรจะทำางานด้านไหน อย่างไร. การรู้จักประมาณตนนี้ จะทำให้คนเรารู้จักใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ได้ถูกต้องเหมาะสมกับงาน และได้ประโยชน์สูงสุดเต็มตามประสิทธิภาพ ทั้งยังทำให้รู้จักขวนขวายศึกษาหาความรู้ และเพิ่มพูนประสบการณ์อยู่เสมอ เพื่อปรับปรุงส่งเสริมศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองให้ยิ่งสูงขึ้น. ส่วนการรู้จักประมาณสถานการณ์นั้น ได้แก่การรู้จักพิจารณาสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ทราบชัดถึงความเป็นมา และที่เป็นอยู่ รวมทั้งที่คาดว่าจะเป็นไปได้ในอนาคต. การรู้จักประมาณสถานการณ์ได้นี้ จะทำให้สามารถวางแผนงานและปฏิบัติการได้ถูกต้องตรงกับปัญหา ทันท่วงทีสถานการณ์ และความจำเป็น อันจะทำให้งานที่ทำได้ประโยชน์ที่สมบูรณ์คุ้มค่า. การรู้จักประมาณตนและรู้จักประมาณสถานการณ์ จึงเป็นอุปการะอย่างสำคัญที่จะเกื้อกูลให้บุคคลดำเนินชีวิตและกิจการงานไปได้อย่างราบรื่นและก้าวหน้า โดยเฉพาะในสถานการณ์ปัจจุบันที่ประเทศของเรากำลังประสบกับภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจ หากไม่รู้จักประมาณตนประมาณสถานการณ์ให้ดีแล้ว ก็ยากที่จะนำพาตัวนำพาชาติให้ผ่านพ้นและก้าวต่อไปโดยสวัสดิ์ได้.

ขออวยพรให้ทุกคนประสบแต่ความสุข ความสำเร็จ และความเจริญรุ่งเรือง ทั้งในชีวิตและในหน้าที่การงานตลอดกาลทุกเมื่อไป.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ในวาระนี้ และได้ทราบว่าการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่มอบปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาอุตสาหกรรมเกษตร แก่ข้าพเจ้า.

การเกษตรนั้นถือได้ว่าเป็นทั้งรากฐานและชีวิตสำหรับประเทศของเรา เพราะคนไทยเราส่วนใหญ่เป็นผู้มีอาชีพทางเกษตรกรรม. ข้าพเจ้าจึงมีความเห็นเสมอมาว่า วิธีการพัฒนาที่เหมาะสมแก่ประเทศเราอย่างยิ่ง ก็คือ จะต้องทำนุบำรุงเกษตรกรรมทุกสาขาให้พัฒนาก้าวหน้า เพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรทุกระดับให้สูงขึ้น. เริ่มต้นตั้งแต่การลงมือผลิต โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด ด้วยการดัดแปลงปรับปรุงนำสิ่งที่มีอยู่ โดยธรรมชาติมาใช้ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อให้เกษตรกรของเราได้ผลผลิตเพียงพอแก่การเลี้ยงตัว คือพอกิน พอกิน เป็นเบื้องต้นก่อน. ต่อไป เมื่อเหลือจึงจำหน่ายหารายได้ ซึ่งหากจะให้ได้ผลที่สมบูรณ์ ก็จะต้องมีการจัดการเรื่องการตลาดอย่างดี รวมทั้งมีการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ อันจะทำให้ผลิตผลทางการเกษตรมีมูลค่าสูงขึ้น. โดยนัยนี้ เกษตรกรของเราก็จะมีฐานะความเป็นอยู่ที่มั่นคงพึ่งตนเองได้ อันจะส่งผลให้ฐานะทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศมีความเข้มแข็งตามไปด้วย. บัณฑิตทุกคนจึงควรจะได้พิจารณาหลักการดังกล่าวให้เข้าใจชัด เมื่อออกไปปฏิบัติหน้าที่การงาน ไม่ว่าจะเป็งานราชการ หรือทำงานส่วนตัว ขอให้ตั้งใจพยายามสร้างพื้นฐาน คือความพอกิน พอกิน และพอใช้ ให้ได้ก่อน. ถ้าทำได้ดังนี้ ก็เชื่อว่าแต่ละคนจะประสบความสำเร็จ และความเจริญในขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไปได้เป็นแน่นอน.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความสุข และความก้าวหน้าพร้อมทุกประการ ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาร่วมพิธีในวันนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์จงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ
วันศุกร์ ที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์อีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัย เป็นอย่างมาก ที่มอบปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาวนศาสตร์ แก่ข้าพเจ้าอีกปริญญาหนึ่ง.

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า การพัฒนาที่เหมาะสมกับประเทศของเรา ก็คือจะต้องทำนุบำรุงเกษตรกรรมทุกสาขาให้พัฒนาก้าวหน้า เพื่อยกระดับฐานะของเกษตรกรซึ่งเป็นประชาชน ส่วนใหญ่ของประเทศให้สูงขึ้น อันจะส่งผลให้ฐานะทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศมีความเข้มแข็งมั่นคง ขึ้นด้วย.

วันนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายว่า ในประเทศของเราเท่าที่เป็นอยู่บัดนี้ ยังมีเกษตรกรอีกมาก ที่ขัดสนและพึ่งตนเองไม่ได้. ความขัดสนของเกษตรกรดังกล่าว เกิดเพราะการขาดแคลนทุนรอน และไม่สามารถ ใช้กำลังแรงกำลังความคิดที่มีอยู่ ไปปฏิบัติให้ได้ผลผลิตเต็มเม็ดเต็มหน่วย ทั้งยังไม่ได้ได้รับความสะดวกเพียงพอ ในการค้าขายแลกเปลี่ยน ทำให้ไม่ได้รับรายได้จากผลผลิตอย่างคุ้มค่า. เกษตรกรเหล่านั้นจำเป็นต้องได้รับการ ช่วยเหลือ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้. การช่วยเหลือนี้เป็นงานใหญ่ จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงาน ทั้งของรัฐและเอกชน และอาศัยกำลังความรู้ความสามารถของนักวิชาการทุกฝ่าย มาช่วยกันให้ความรู้ความคิด และวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักวิชา รวมทั้งจัดทำโครงการต่าง ๆ เป็นต้นว่าการจัดหาแหล่งน้ำ และแหล่งเงินทุน มาสนับสนุน. ข้าพเจ้ามีความหวังอยู่เสมอ ในทุกครั้งที่ได้มามอบปริญญาบัตร ว่าผู้มีความรู้ความสามารถสูง ในหลักวิชาสาขาต่าง ๆ อย่างบัณฑิตที่ศึกษาสำเร็จจากมหาวิทยาลัยแห่งนี้ จะได้เป็นหลักเป็นกำลังสำคัญในการ ช่วยเหลือเกษตรกรของเราต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความก้าวหน้ารุ่งเรืองในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ทั่วกัน.

พระบรมราชาโฆวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ในวาระนี้ และได้ทราบว่ามีมหาวิทยาลัยได้พยายามอย่างเต็มที่ ในอันที่จะดำเนินงานทุกด้านให้ก้าวหน้าไปด้วยดี. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่มอบปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

ผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาแล้ว ย่อมมีความรับผิดชอบอย่างยิ่ง ที่จะต้องใช้วิชาความรู้ปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์. ความรู้ที่ใช้ได้ผลเป็นประโยชน์แท้จริงนั้นต้องเป็นความรู้ที่ถูกต้อง แน่นหนา และแม่นยำชำนาญ ซึ่งนำมาใช้การได้ทันที. ด้วยเหตุนี้ บัณฑิตแต่ละคนจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้า เพิ่มพูนความรู้ความสามารถของตนอยู่ตลอดเวลา. กล่าวคือจะต้องศึกษาฝึกฝนวิชาเฉพาะของตน ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการปฏิบัติงาน ให้ยิ่งแตกฉานลึกซึ้งและก้าวหน้าทันการณ์ทันสมัย พร้อมกันนั้นก็ต้องพยายามเรียนรู้ถึงวิทยาการสาขาอื่น ๆ ตลอดจนความรู้รอบตัวเกี่ยวกับสภาวะและวิวัฒนาการของบ้านเมืองและของโลกในทุกแง่มุมเพื่อช่วยให้มองเห็นให้เข้าใจปัญหาต่าง ๆ อย่างชัดเจน จักได้สามารถนำวิชาการเฉพาะด้านของตน ประสานเข้ากับวิชาการด้านอื่น ๆ ได้โดยสอดคล้อง ถูกต้อง และเหมาะสม. ในวาระสำคัญ ที่ท่านทั้งหลายจะออกไปเริ่มต้นชีวิตการงานนี้ จึงขอฝากข้อแนะนำตามที่กล่าว ให้นำไปคิดพิจารณาและปฏิบัติให้บังเกิดประโยชน์อันพึงประสงค์ ทั้งแก่ตน ทั้งแก่ชาติบ้านเมือง โดยส่วนรวมต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต มีความเจริญยั่งยืนในหน้าที่การงาน และขอให้ทุกท่านที่มาพร้อมประชุมในพิธีนี้ มีความผาสุกสวัสดิ์ถึงทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
วันศุกร์ ที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์อีกรวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จในการศึกษา.

เมื่อวันวาน ข้าพเจ้าได้กล่าวกับบัณฑิตในที่ประชุมนี้เป็นความว่า ความรู้ที่จะใช้ปฏิบัติงานให้ได้ผลนั้น ต้องเป็นความรู้ที่ถูกต้อง แน่นหนา และแม่นยำชำนาญ บัณฑิตจึงต้องศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ให้มีความรู้ที่ยั่งยืนซึ่ง กว้างขวาง และก้าวหน้า เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานสร้างสรรค์ความสำเร็จและความเจริญ ทั้งส่วนตนและส่วนรวมได้.

วันนี้ ใครจะกล่าวเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายว่า วิชาการนั้นเป็นปัจจัยหรืออุปกรณ์สำหรับใช้ปฏิบัติงาน แต่โดยเหตุที่งานแต่ละอย่างไม่เหมือนกัน เมื่อนำหลักวิชาออกใช้ให้ได้ผล จำเป็นจะต้องพิจารณาประเภท ลักษณะ และความสำคัญของงานที่ทำ พร้อมทั้งจุดหมายและประโยชน์ที่พึงประสงค์ ให้เห็นแน่ชัดก่อน เพื่อให้ทราบว่า ควรจะใช้วิชาการระดับไหน ละเอียดเฉพาะด้านเพียงใด หรือจะต้องประกอบกับวิชาสาขาอื่น ให้สอดคล้องเกื้อกูลกันอย่างไรบ้าง. การพิจารณาจนรู้ชัดถึงรายละเอียดทุกขั้นตอนดังนี้จะช่วยให้สามารถเลือกสรรหลักวิชา และวิธีการที่ถูกต้อง มาใช้ให้พอเหมาะพอดีแก่งานที่ทำ และอำนวยความสะดวกที่ต้องการได้อย่างคุ้มค่า. บัณฑิตจึงควรอย่างยิ่งที่จะฝึกหัดตนให้รู้จักคิด รู้จักสังเกต ในเรื่องความถูกต้องพอเหมาะพอดีตามที่กล่าว จักได้มีทางนำเอาความรู้ความสามารถที่มีอยู่ไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลอันเลิศตามเป้าหมายทุกอย่าง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จ ความเจริญก้าวหน้า ในชีวิตและหน้าที่การงานสมตามที่ตั้งใจปรารถนา และขอให้ทุกท่านที่มาร่วมในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์ถ้วนหน้ากัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น
ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๑

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยขอนแก่น และได้ทราบว่าการ
ของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดีทุกด้าน. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคน ที่ได้
รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่มอบปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต
กิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

เมื่อครั้งที่บัณฑิตยังศึกษาเล่าเรียนอยู่นั้น ย่อมคุ้นเคยกับการมีอาจารย์เป็นที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำ
ช่วยเหลือ แต่เมื่อศึกษาสำเร็จและออกไปปฏิบัติหน้าที่การงานด้วยตนเอง บางคนอาจรู้สึกว่าจะอยู่อย่าง
ที่ไม่มีใครช่วยคอยประคับประคองชี้แนะ. ความจริงข้อนี้มิใช่เรื่องที่ควรวิตกกังวลให้มากเกินไป เพราะงานที่ท่าน
จะไปทำนั้นปรกติมิใช่งานที่จะทำคนเดียว หากจะต้องร่วมมือกับผู้อื่นฝ่ายอื่นอีกมาก. บรรดาผู้ร่วมงานเหล่านั้น
ย่อมมีทั้งผู้มีความรู้ความสามารถมากกว่า และผู้มีความรู้ด้อยกว่าแต่มาด้วยประสบการณ์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้มีอาวุโส
ที่ท่านจะนับถือเป็นครูในอันที่จะเรียนรู้และขอคำปรึกษาได้เป็นอย่างดี. อีกอย่างหนึ่ง การทำงานร่วมกับผู้อื่น
ที่จะให้เป็นไปโดยราบรื่น ปราศจากปัญหาข้อขัดแย้งย่อมเป็นไปได้ยาก เพราะคนจำนวนมากย่อมมีความคิด
ความต้องการที่แตกต่างกันไป มากบ้าง น้อยบ้าง. ท่านจะต้องรู้จักอดทนและอดกลั้น ใช้ปัญญา ไม่ใช่อารมณ์
ปรึกษากัน และโอนอ่อนผ่อนตามกันด้วยเหตุผล โดยถือว่าความคิดที่แตกต่างกันนั้น มิใช่เหตุที่จะทำให้เป็น
ข้อขัดแย้งโต้เถียงเพื่อเอาแพ้เอาชนะกัน แต่เป็นเหตุสำคัญที่จะช่วยให้เกิดความกระจำเริญทั้งในวิถีทางและวิถี
การปฏิบัติงาน. ถ้าบัณฑิตจะมีความคิดเห็นและปฏิบัติได้ดังที่กล่าวนี้ ก็เชื่อว่าจะสามารถดำเนินชีวิตและกิจการ
ทุกอย่างให้ราบรื่นและมั่นคง จนบรรลุความสำเร็จพร้อมทั้งความเจริญก้าวหน้าได้ดังที่มุ่งหวัง.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ทุกคน และผู้มาร่วมประชุมทุกท่าน ประสบความสุขความสำเร็จ และความสวัสดิ
โดยทั่วกัน.

พระบรมราชาวาท
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
วันพฤหัสบดี ที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๒

ข้าพเจ้ามีความยินดี ที่ได้มาทำพิธีมอบปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อีกวาระหนึ่ง และได้ทราบว่าการกิจการทุกด้านของมหาวิทยาลัยดำเนินก้าวหน้ามาด้วยดี. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิ และบัณฑิตทุกคน ที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ ทั้งขอขอบใจมหาวิทยาลัยเป็นอย่างมาก ที่มอบปริญญา ทันตแพทยศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ข้าพเจ้า.

บัณฑิตผู้ได้รับความสำเร็จในด้านการศึกษามาแล้ว ย่อมปรารถนาความสำเร็จที่สูงขึ้นไปอีก คือการสร้างความสำเร็จมั่นคงในชีวิตและฐานะหน้าที่. ความปรารถนาดังนี้แม้จะเป็นสิ่งที่พึงประสงค์อย่างยิ่ง แต่ก็มีสิ่ง ที่ทุกคนจะได้มาโดยง่าย เพราะการสร้างตัวสร้างฐานะที่รุ่งเรืองมั่นคงนั้น มิใช่สำเร็จด้วยเพียงคิดเท่านั้น แต่สำเร็จได้ด้วยการกระทำ. กล่าวคือ คนเราถึงจะมีความรู้ความคิดดีสักเพียงใด ถ้าไม่ลงมือทำ ก็มีแต่พาตัว ให้ฟุ้งเฟื่องไปต่าง ๆ โดยปราศจากประโยชน์และความสำเร็จ. เมื่อลงมือทำ ประโยชน์และความสำเร็จจึงจะเกิด มีขึ้น. ข้อสำคัญ การสร้างตัวสร้างฐานะนี้เป็นงานที่ยิ่งใหญ่และยืนยาว ทั้งไม่อาจเห็นผลได้ในเร็ววัน. จำเป็น จะต้องมีความตั้งใจที่มั่นคงแน่วแน่ มีความเพียรพยายามอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย แม้จะต้องเหนื่อยยาก หรือ มีอุปสรรคขัดขวางมากมายเพียงใด ก็ต้องไม่ย่อท้อถอยหลัง หากบากบั่นมุ่งหน้ากระทำไปจนบรรลุตามที่มุ่งหมาย. จึงขอให้ท่านทั้งหลายผู้มีความรู้และความคิดพร้อมอยู่ ได้พิจารณาสิ่งที่พูดนี้ให้เข้าใจชัด แล้วนำไปปฏิบัติให้เป็น ประโยชน์ในการสร้างสรรค์อนาคตที่มั่นคงวัฒนาให้แก่ตนเองและชาติบ้านเมืองต่อไป.

ขออวยพรให้บัณฑิตใหม่ประสบความสำเร็จในชีวิต และมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน สมตามปณิธานปรารถนา ทั้งขอให้ทุกท่านที่มาประชุมพร้อมกันในพิธีนี้ มีความสุขสวัสดิ์จงทั่วกัน.

